

ክፍል ሃያ ስድስት

ግብርና እና የተፈጥሮ ሀብት ልማት

ሀ/ ግብርና ልማት

ደንብ ቁጥር 4/1985

ስለዕዕዎት ኳራንቲን የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ፤

ይህ ደንብ “ስለዕዕዎት ኳራንቲን የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 4/1985 ዓ.ም” ተብሎ ሊጠቀስ ይቻላል፡፡

2. ትርጓሜ፤

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፤ በዚህ ደንብ ውስጥ፡-

1. “መያዣ” ማለት ማንኛውም ቦርሣ፤ ቅርጫት፤ ማሸጊያ፤ ሣጥን ወይም ሌላ ማንኛውም ዓይነት መሸፈኛ ሆኖ ዕዕዎት ሊያዙ ወይም ሊታሸጉ ወይም ሊጠቀሙ የሚችሉበት ዕቃ ነው፡፡
2. “ቁጥጥር” ማለት በዕዕዎት ላይ ተባይ ወይም በሽታ መኖሩን ወይም አለመኖሩን ለማረጋገጥ በተመደበ ተቆጣጣሪ የሚደረግ ምርመራ ነው፡፡
3. “ሚኒስትር” ወይም “ሚኒስቴር” ማለት እንደ አግባቡ የግብርና ሚኒስትር ወይም ሚኒስቴር ነው፡፡¹
4. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡
5. “ቦታ” ማለት ማንኛውም ሕንፃ ወይም ሥፍራ ሲሆን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጭ ለመላክ ሲባል ዕዕዎት የሚቀርቡበት፤ የሚከማቹበት፤ የሚዘጋጁበት፤ የሚታሸጉበት፤ የሚከፈቱበት ወይም የሚነጹበት ነው፡፡
6. “የዕዕዎት የጤንነት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት በተባበሩት መንግሥታት የምግብና እርሻ ድርጅት እ.ኤ.አ. በ1951 በተደረገው ዓለም አቀፍ

¹ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(7) መሰረት የእርሻ እና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

የዕለታዊ ጥበቃ ስምምነት በተገለጸው እ.ኤ.አ. በ1979 በተሻሻለው ሞዴል መሠረት የተዘጋጀ የምሰክር ወረቀት ነው፡፡

7. “ዕለታዊ” አዝርዕት፣ የዕለታዊና የአዝርዕት ውጤቶችን እና ዘርን ይጨምራል፡፡
8. “የኢትዮጵያ ጣቢያ” ማለት ወደ አገር ውስጥ የሚገቡ ወይም ወደ ውጭ የሚላኩ ወይም በኢትዮጵያ በኩል ወደ ሌላ አገር የሚያልፉ በሀገር ውስጥ ከአንድ አካባቢ ወደ ሌላ አካባቢ የሚጓዙ ዕለታዊ የሚመረመሩበት፣ የሚያዙበት፣ የሚነጹበት፣ የሚቀርቡበት ወይም የሚወገዱበት የተወሰነ ቦታ ነው፡፡
9. “ማጓጓዣ”፣ “የተመረዘ” ፣ “ተቆጣጣሪ”፣ “ፈቃድ”፣ “ዕለታዊ”፣ “አዝርዕትና የዕለታዊና የአዝርዕት ውጤቶች”፣ “ማግለል”፣ “የዕለታዊና የአዝርዕት ተባይ”፣ “የተወረረ”፣ “ማንጸት” እና ሌሎች ነገሮች፣ የሚሉት ቃላትና ሐረጎች ዕጽዋትንና አዝርዕትን ለመጠበቅ በወጣው ድንጋጌ ቁጥር 56/1963 በአንቀጽ 2 የተመለከተው ትርጓሜ ይኖራቸዋል፡፡ ²

² በዚህ ንዑስ አንቀጽ ውስጥ በማጣቀሻነት የተገለጸው ድንጋጌ (56/1963) በ19/27 (2005) አ. 782 በግልፅ ሳይነገር ስለተሻረና በተጠቃለሉ ህጎች ውስጥ ባለመካተቱ እንዲሁም በሻራው ሀገም ቃላቱ ባለመተርጎማቸው የድንጋጌው ትርጓሜ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

1. “ማጓጓዣ” ማለት ማንኛቸውም አውቶሞቢል፣ ጭነት መኪና፣ የምድር ባቡር ፉርኒ፣ አንስሳ፣ በአንስሳ የሚሳተፍ ተሽከርካሪ፣ አይሮፕላን፣ ጆልባ፣ ወይም ማንኛቸውም ሌላ ማጓጓዣ ማለት ነው፡፡
2. “የተመረዘ” ማለት እንደ ባክቴሪያ፣ ፈንገስ ወይም ቫይረስ ባሉ በሽታ የሚያመጡ ነፍሳት የተጎዳ ወይም የተበከለ ማለት ነው፡፡
3. “ተወረረ” ማለት በትላትል፣ በዘመሚት፣ በኒማቶድ፣ ወይም በሌላ ዓይነት የዕለታዊ ወይም የአዝርዕት ተባይ የተጎዳ ወይም የተበከለ ማለት ነው፡፡
4. “ተቆጣጣሪ” ማለት ተቆጣጣሪ ተብሎ በሚኒስቴሩ የተሰየመ ማንኛውም የመንግስት ሰራተኛ ነው፡፡
5. “ፈቃድ” ማለት ዕለታዊ፣ አዝርዕት፣ የዕለታዊና የአዝርዕት ውጤቶችና ሌሎችም ነገሮች ወደ ኢትዮጵያ እንዲገቡ፣ ወይም ከኢትዮጵያ እንዲወጡ የሚያስችል በሚኒስቴሩ የሚሰጥ ሰነድ ማለት ነው፡፡
6. “ዕለታዊ፣ አዝርዕትና የዕለታዊና የአዝርዕት ውጤቶች” ማናቸውም ዛፎች፣ ቁጥቶች፣ ሐረጎች፣ የዛፍ ከንፎች፣ የእንጭት ግርዝ፣ መጫዎች፣ ተያይዘው የበቀሉ ለጋዎች፣ ዕንብጦች፣ ፍራፍሬዎች፣ ደረቅ የዉስጥ ፍሬዎችና ሌሎች ዘሮች፣ ሥራ ሥሮች፣ ቅጽል ቅጠሎች፣ የአበባ ፍሬዎች፣ መሬት ለመሬት የሚሔዱ ሥሮች፣ ዝርዝሮች፣ ቅጠሎች፣ የአበባዎችና በተፈጥሮ በመድረቅ ወይም በፋብሪካ በመሠራት ሁኔታ ያሉ ከእነዚህ የሚገኙ ውጤቶች ማለት ነው፡፡
7. “ማግለል” ማለት የዕለታዊና የአዝርዕት ተባዮች፣ ዕለታዊ፣ አዝርዕት፣ የዕለታዊና የአዝርዕት ውጤቶችና ሌሎች ነገሮች ወደተወሰኑ ሥፍራዎች እንዳይገቡ ወይም ከተወሰኑ ሥፍራዎች እንዳይወጡ ለመቆጣጠር በማለት ማግለል፣ ከመለሎቻቸው የዕለታዊና የአዝርዕት ዓይነቶች ለይቶ ማሳደግ ወይም የዕለታዊና የአዝርዕት ተባዮች እንዳያሰራጩ ለማድረግ ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው ክልል ውስጥ ማሳደግ ማለት ነው፡፡
8. “የዕለታዊና የአዝርዕት ተባይ” ማለት በማንኛውም የእድገት ደረጃ ላይ ያለ ትል፣ ዘመሚት፣ ኒማቶድ፣ ቀንድ አዉጣ፣ ፕሮቶዞኦ ወይም ሌላ የጀርባ አጥንት የሌለው እንስሳ፣ የጀርባ አጥንት ያለው እንስሳ፣ ባክቴሪያ፣ ቫይረስ ወይም ከዚህ በላይ ከተዘረዘሩት ከማንኛውም ጋር የሚዛመድ ወይም የሚመሳሰል ሕይወት ያለው ነገር ወይም ማንኛቸውንም ዕለታዊ ወይም አዝርዕት ወይም የአዝርዕት የተዘጋጀ፣ የተሠራ ወይም በሌላ ዓይነት የተገኘ ውጤት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ሊጎዳ ወይም በሽታ ሊያመጣበት የሚችል ማንኛውም ነገር ማለት ነው፡፡
9. “የተወረረ” ማለት በትላትል፣ በዘመሚት፣ በኒማቶድ ወይም በሌላ ዓይነት የዕለታዊ ወይም የአዝርዕት ተባይ የተጎዳ ወይም የተበከለ ማለት ነው፡፡
10. “ማንጸት” ማለት አንድን ነገር ከመመረገ ወይም ከመወረረ ለማዳን በተባይ መግደያ መድኃኒቶች ማጠን ወይም መርጨት፣ በቀዝቃዛ ወይም በሞቃት ቦታ ማኖር፣ በሽታ የያዘውን ክፍል መቆረጥ፣ ማጠብ ወይም ማጽዳጽ ማለት ነው፡፡

10. “ኳራንቲን” ወይም “ህክምና” ማለት እንደቅደም ተከተላቸው ማግለል ወይም ማንጸጎት ነው፡፡

3. ስለዕጽዋት ኳራንቲን፤

በዕጽዋት ተባይ ሊወረር ወይም ሊበክል የሚችል ማናቸውም ወደ ሀገር ውስጥ የሚገባ ወይም ወደ ውጭ የሚላክ ወይም በሀገር ውስጥ ከአንድ አካባቢ ወደ ሌላ አካባቢ የሚንቀሳቀስ ዕጽዋት የኳራንቲን ምርመራ ማሟላት አለበት፡፡

4. በተወሰነ ገደብ ሀገር ውስጥ እንዲገቡ የሚፈቀዱ ዕጽዋት፤

1. ማናቸውም ሰው ከሚኒስትሩ ፈቃድ ካልተሰጠው በስተቀር በሰንጠረዥ አንድ ላይ የተዘረዘሩትን ዕጽዋት ወደ አገር ውስጥ ማስገባት አይችልም፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ወደ አገር ውስጥ የማስገባት ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ በሚኒስቴሩ ተዘጋጅቶ በሚሰጠው ፎርም መሠረት ይሆናል፡፡

5. ወደ አገር ውስጥ ከመግባት የተከለከሉ ዕጽዋት፤

1. ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ ሁለት የተዘረዘሩት ዕጽዋት ወደ አገር ውስጥ ሊገቡ አይችሉም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ቢኖርም፤ በሚኒስትሩ በሚሰጥ ልዩ ፈቃድ ለሳይንሳዊ ምርምር የሚያገለግሉ ዕጽዋት ወደ ሀገር ውስጥ ሊገቡ ይችላሉ፡፡

6. ስለዕጽዋት ጤንነት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀትና ሌሎች መረጃዎች፤

1. ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሰንጠረዥ አንድ ላይ የተዘረዘሩት ዕጽዋት ወደ ሀገር ውስጥ በሚገቡበት ጊዜ የዕጽዋት ጤንነት ማረጋገጫ የምስክር ወቀት አብሮ መላክ ይኖርበታል፡፡ የምስክር ወረቀቱ በመያዣው ውጪያዊ አካል ላይ መታየት አለበት፡፡
2. በተቀባይ አገር ከተጠየቀ፤ ማናቸውም ዕጽዋት ወደ ውጭ በሚላክ ጊዜ የጤንነቱ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አብሮ መላክ ይኖርበታል፡፡
3. ማናቸውምንም ዕጽዋት ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጭ ለመላክ የሚያገለግል መያዣ በመያዣው ውስጥ ስላለው ነገር ምንነት የት እንደተሠራ ወይም እንደተገኘ፤ ዕጽዋቱ የት እንደተባዛ፤ የባለቤቱ የላኪው፤ የአንጓዥው ወይም

11. “ሌሎች ነገሮች” ማለት እርሻን ወይም ዕጽዋትን ወይም አገርዕትን የሚጎዱ መሆናቸው የታወቀ ወይም ሊጎዱ የሚችሉ የዕጽዋት ባሕርይ ያላቸውም ሆኑ የሌላቸው ማናቸውም ነገሮች ማለት ነው፡፡ በዚህም ብቻ ሳይመሰን፤ አፈርን፤ መያዣዎችን፤ መሸፈኛችን፤ መጠቅለያችንና የመሳሰሉትን ይጨምራል፡፡

የተቀባዩ ስምና ወደ አገር ውስጥ የሚገባበት ጣቢያ ስምና አድራሻ የሚገልጽ መረጃ በላይ ላይ ሊጻፍ ይገባል፡፡

7. ከኳራንቲን ነፃ ለማድረግ፡

የዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ቢኖርም፡ ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ አንድ ውስጥ ከተመለከቱት ዕዕዋት ውስጥ፡

1. የተሟላ የኳራንቲን መሣሪያ ባለው የምርምር ተቋም አማካይነት ተመርምሮ ለሳይንሳዊ ጥናትና ምርምር ወደ ሀገር ውስጥ የሚገባና ወደ ውጭ የሚላክ፡ ወይም
2. ተቀባይነት ያገኘን ደረጃ ጠብቆ የታሸገ በመተላለፍ ላይ የሚገኝ ከሆነ ተቆጣጣሪው ከኳራንቲን ምርመራ ነፃ ለማድረግ ይችላል፡፡

8. ለለማከምና ለለማስወገድ፡

1. ማናቸውም ዕዕዋት በተባይ የተመረዘ ወይም የተወረረ መሆኑ ከተረጋገጠ ተቆጣጣሪው በሚያመጣው ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያ መሠረት እንዲታከም ወይም ተመልሶ ወደመጣበት አገር እንዲላክ ወይም እንዲወገድ ያደርጋል፡፡ ተቆጣጣሪውም የሕክምናውን ወይም የማስወገጃውን ዘዴ በጽሑፍ መዘርዘር ይኖርበታል፡፡
2. በተባይ የተመረዘ ወይም የተወረረ ማናቸውም ማንኛንም ወይም ቦታ ተቆጣጣሪው በሚያዘው መሠረት መታከም ይኖርበታል፡፡

9. በዓለም አቀፍ መጓጓዣዎች ለለሚጠራቀም የምግብ ትራፊ ወይም ቆሻሻ፡

1. በዓለም አቀፍ አውሮፕላን የሚጠራቀም የምግብ ትራፊ ወይም ቆሻሻ ነገር ሚኒስቴሩ አግባብ ካላቸው መንግሥታዊ ድርጅቶች ጋር በመተባበር በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ጉዳት በማያደርስበት ሁኔታ እንዲጠበቅ ያደርጋል፡፡
2. በጉዞ ላይ በሚገኝ መርከብና አውሮፕላን የሚጠራቀም የምግብ ትራፊ ወይም ቆሻሻ ነገር ውስጥ የሚገኝ ተባይ እንዳያመልጥ ትራፊው ወይም ቆሻሻው በሚገባ በታሸገ መያዣ ውስጥ መቀመጥ ይኖርበታል፡፡
3. ከአቅም በላይ የሆነ ሁኔታ ካላጋጠመ በስተቀር የምግብ ትራፊዎችን ወይም ቆሻሻ ነገሮችን ወደ መሬት መጣል የተከለከለ ነው፡፡ ይህ ሁኔታ ሲፈጠር አግባብ ካለው ድርጅት በቅድሚያ ፈቃድ ማግኘት ያስፈልጋል፡፡

10. የኳራንቲን ጣቢያዎች፡

1. ማናቸውም ዕዕዋት ወደ አገር ውስጥ የሚገባው ወይም ወደ ውጭ የሚላከው ከዚህ በታች በተመለከቱት የኳራንቲን ጣቢያዎች ይሆናል፡፡

ሀ/ ቀደም ሲል ተቋቁመው አገልግሎት በመስጠት ላይ በሚገኙ ነባር የኳራንቲን ጣቢያዎች፤

ለ/ ለወደፊት እንደአስፈላጊነቱ የሚኒስቴር መ/ቤቱ በሚያቋቁማቸው የኳራንቲን ጣቢያዎች፤

2. ተቆጣጣሪው የኳራንቲን ጊዜያዊ የማቆየት እርምጃ በሚወስድበት ጊዜ ሊደረጉ የሚገባቸውን ጥንቃቄዎች መግለጽ አለበት፡፡

3. ዕዕዋት የያዘ ማናቸውም የዕዕዋት መጓጓዣ አገር ውስጥ እንደደረሰ በቅድሚያ ተቆጣጣሪው እንዲያውቅ መደረግ ይኖርበታል፡፡

11. የተቆጣጣሪው ሥልጣንና ኃላፊነት

በዚህ ደንብና በሌሎች ድንጋጌዎች የተሰጡት ሥልጣንና ኃላፊነት እንደተጠበቁ ሆነው ተቆጣጣሪው፤

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 መሠረት ማናቸውም ዕዕዋት እንዲመረመር ማንኛውንም ሰው የማዘዝና ምርመራ የማካሄድ፤

2. የዕዕዋት ተባይ መኖሩን ለማረጋገጥና የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም ቦታዎችንና መጓጓዣዎችን እንዲያስመረምርና እንዲያስፈትሽ ማናቸውንም ሰው የማዘዝ፤

3. ተቆጣጣሪው በማንኛውም አካባቢ በመግባት አካባቢው በዕዕዋት ተባይ መመረቱን ወይም መወረሩን ለማረጋገጥ አሰሳ የማካሄድ፤

4. ማናቸውም ዕዕዋት፤ መጓጓዣ ወይም ቦታ ምርመራ ከተካሄደበት በኋላ በተባይ ተመርዞ ወይም ተወሮ ከተገኘ በዚህ ደንብ አንቀጽ 8 መሠረት ተገቢውን እርምጃ ለመውሰድ የመያዝ፤ የማሸግ ወይም ሌላ ተመሳሳይ እርምጃ የመውሰድ፤

5. ወደ ውጭ የሚላክ ወይም ወደ አገር ውስጥ የሚገባ ዕዕዋት የሚመለከት ማንኛውንም የምስክር ወረቀት፤ ፈቃድ ወይም ሌላ አግባብ ያለውን ሰነድ የመመርመር፤

6. ወደ አገር ውስጥ የሚገባ ወይም ወደ ውጭ የሚላክ ዕዕዋት ወይም ማናቸውም መጓጓዣ ወይም ቦታ እርሻን ሊጐዳ በሚችል ተባይ ያልተመረዘ ወይም ያልተወረረ መሆኑን ለማረጋገጥ ተገቢ የተባይ ቁጥጥር እንዲካሄድ የማዘዝ፤

12. የዕዕዋት ኳራንቲን ደንብን በተመለከተ የሚኒስትሩ ሥልጣን፤

1. ሚኒስትሩ አንድ የተወሰነ አካባቢ በተባይ መወረሩን ካረጋገጠ አካባቢው በተባይ የተወረረ መሆኑን በይፋ በማሳወቅ አካባቢው እንዲታከም ወይም እንዲነፃ ያደርጋል፡፡
2. ሚኒስትሩ አዳዲስ የኳራንቲን ጣቢያዎች በአስፈላጊ አካባቢዎች ያቋቁማል፤ ዝርዝራቸውንም አግባብ ላላቸው ክፍሎች እንዲያውቁት ያደርጋል፡፡
3. ሚኒስትሩ በዚህ ደንብ ሠንጠረዥ አንድ እና ሁለት የተመለከተው ዝርዝር እንደአስፈላጊነቱ በማንኛውም ጊዜ የማሻሻል ሥልጣን አለው፡፡

13. ስለክፍያ፤

የዕለታዊ ኳራንቲን ምርመራ ወይም ቁጥጥር ለማድረግ ወይም በኳራንቲን አማካኝነት ለማከም ወይም ለማስወገድ የሚወጣውን ወጭ በሠንጠረዥ ሶስት በተመለከተው መሠረት ባለቤቱ ወይም አስመጪው ወይም ላኪው ወይም ተወካዩ ይከፍላል፡፡

14. የቅጣት ውሳኔዎች፤

ማንኛውም ሰው ይህንን ደንብ ተላልፎ ከተገኘ ወይም ያልፈጸመ እንደሆነ ዕለታዊነትና አዝርዕትን ለመጠበቅ በወጣው ድንጋጌ ቁጥር 56/63 ዓ.ም አንቀጽ 11 መሠረት ይቀጣል፡፡³

15. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መስከረም 22 ቀን 1985 ዓ.ም
ታምራት ላይኔ
የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ሠንጠረዥ አንድ

³ ድንጋጌ ቁጥር 56/1963 በ19/27 (2005) አ. 782 በግልፅ ሳይነገር የተሻረ በመሆኑ በሻሪው አዋጁ አንቀጽ 26 ውስጥ የተገለጸው የቅጣት ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

በተወሰነ ገደብ አገር ውስጥ እንዲገቡ የሚፈቀዱ ዕቃዎች

ተ.ቁ ስም

1. የግራር ዝርያዎች
2. የሽንኩርት ዝርያዎች እምቡጥ
3. አናናስ (ዘሩን ሳይጨምር)
4. ቃጫ (ዘሩን ሳይጨምር)
5. ለውዝ
6. አስፓራገስ (ዘሩን ሳይጨምር)
7. የአጃ ዝርያዎች
8. የጎመን ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
9. የቀይ ሥር ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
10. የርግብ አተር (ዘሩን ሳይጨምር)
11. የሻይ ተክል
12. የበርበሬ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
13. የሱፍ ተክል
14. የካስታኒያ ዝርያዎች
15. ፓፓያ (ዘሩን ሳይጨምር)
16. ሽምብራ (ዘሩን ሳይጨምር)
17. የሲትረስ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
18. የቡና ዝርያዎች
19. የኰኒፈር ቤተሰብ የፈረንጅ ጥድ፣ ጥድና ሽውሽዌ
20. የዱባ ቤተሰብ (ዘሩን ሳይጨምር)
21. የዕጽዋት በሽታ የማያስከትሉ በካልቸር መልክ የተዘጋጁ እንደ ባክቴሪያ፣ ፈንገስ ኔማቶድስና የመሳሰሉት፤
22. እርድ (ዘሩን ሳይጨምር)
23. ካሮት (ዘሩን ሳይጨምር)
24. ዲይሰኮሪያ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
25. አስታሪያ ካርደሞመም (ዘሩን ሳይጨምር)
26. ባሕር ዛፍ

27. ፋባሲኤ (ዘሩን ሳይጨምር)
28. እትክልትና ፍራፍሬ
29. የምድር እንጆራ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
30. አኩሪ አተር
31. የጥጥ ዝርያዎች
32. የሳር ቤተሰብ (ዘሩን ሳይጨምር)
33. የገብስ ዝርያዎች
34. የፈረንጅ ሱፍ
35. ኪናፍ (ዘሩን ሳይጨምር)
36. ሰኳር ድንች
37. ሰላጣ (ዘሩን ሳይጨምር)
38. ተልባ
39. ቲማቲም
40. የእፕል ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
41. የማንጎ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
42. ካሳሻ
43. የአልፋልፋ ቤተሰብ ዝርያዎች
44. የመዝ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
45. የትምባሆ ዝርያዎች
46. ሩዝ
47. የፓሽንፍሩት ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
48. አቮካዶ (ዘሩን ሳይጨምር)
49. የቦሎቄ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
50. ቴምር (ዘሩን ሳይጨምር)
51. ቁንዶበርበሬ (ዘሩን ሳይጨምር)
52. አተር
53. የፕሩነስ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
54. ዘይቱን (ዘሩን ሳይጨምር)
55. የፓይረስ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
56. ጉሎ

57. የሮዝ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
58. የእንጆሬ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
59. ሸንኮራ አገዳ (ዘሩን ሳይጨምር)
60. ሰካሊ ሴሪያለ
61. ሰሊጥ
62. ደበርጃን (ዘሩን ሳይጨምር)
63. ድንች
64. የማሽላ ዝርያዎች
65. የጉራይፎሊየም ዝርያዎች
66. የስንዳ ዝርያዎች
67. የኡልመስ ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
68. ባቄላ
69. የእደንጓሬ ዝርያዎች
70. የወይን ዝርያዎች (ዘሩን ሳይጨምር)
71. በቆሎ
72. ዝንጅብል (ዘሩን ሳይጨምር)

ሠንጠረዥ ሁለት

ወደ አገር ውስጥ ከመግባት የተከለከሉ ዕዕዎች፡፡

1. ብስባሽ (ኮምፖስት)
2. በካልቸር መልክ የተዘጋጁ የዕዕዎች በሽታ ሕዋሳትና ናሙናዎች፤
3. የአርትሮፖድ ነፍሳት ቀንዳውጣዎችና ስላግ የዕዕዎች ተባዮች፤
4. ተባዮችን ይዘው ወደ አገር ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ዕዕዎች ነክ መጠቅለያዎች የሙዝ ቅጠል፤ የብርእ አገዳ እህሎች ገለባ፤ የቡና ገለባ፤ የጥጥ ተክልና ቁርጥራጩ እንዲሁም ያልተፈበረኩ የጥጥ ውጤቶች፤ የዕዕዎች አካል ርጋ፤ የሩዝ ገለፈት፤ የሸንኮራ አገዳ ተክልና ቁርጥራጩ፤
5. ከዕዕዎች ሥር የተያያዘም ሆነ ያልተያያዘ አፈር
6. ቀጥሎ የተዘረዘሩት በሰብል ላይ ከፍተኛ ጉዳት በማድረስ የታወቁ ባዕድ አረሞች፤
 1. አቡቲሎን ቲዎፍራሰቲ
 2. ኤጂሎፕስ ስሊንደሪካ

3. አግሮፖጂኮጂ ሪፒንስ
4. አግሮስቲማ ጌታጉ
5. ኤሌክትራ አሮባንቸይድስ
6. ኤሌክትራ ቦጀሊ
7. አሊየም ስኒያለ
8. አሉፒኩሬስ ማዩሱሮይድስ
9. አማራንተስ ሬትሮርፍሊክሰስ
10. የአምብሮሲያ ዝርያዎች
11. አስፖዲለስ ሪስቱሉለስ
12. ብራኪየሪያ ፕላንታጂኒያ
13. ብራሲካ ካበር
14. ሰንቸራስ ኡኪናተስ
15. ሰንቸራስ ኢንሰርተስ
16. ኮንድሪላ ጃንሲያ
17. ክሮሞሊና አዶራታ
18. ሲርሰዩም አርቮንስ
19. የኩስኩታ ዝርያዎች
20. ዲጊታሪያ ሳንጊናሊስ
21. አክኖክሎክ ክሩስ - ጋሊ
22. ኤኮርኒያ ክራሲፐስ
23. አሉዲያ ካናዲንሲስ
24. አሜክስ ሰፓይኖሳ
25. አዩፎርቢያ ማርጂናታ
26. አዩፎርቢያ ኢሱላ
27. ጋሊየም አፖሪን
28. ሆርዲየም ጀባተም
29. ሐይድሪካ ቨርቲሲላታ
30. ሐይፐሪክም ፐርፎራቱም
31. አይፓሚያ ሄዲራሲያ
32. አይሰቸመም ሩሳስም

33. ኮቻያ ሰኮፓሪያ
34. ላክቱካ ፑልቼላ
35. ሊሊያም ሪጂደም
36. ሜካኒየ ሚክራንታ
37. ሚሞላ አነርሚስ
38. ሚሞላ ፒግሪ
39. ሚሞላ ፑዲካ
40. የአፑንቲያ ዝርያዎች
41. የኦሮባንቶ ዝርያዎች
42. አሪዛ ፖንክታታ
43. ፖርቲኒዬም ሐይሰተሮፎርስ
44. ፖሊጎንም ኮንቮልሹላስ
45. ሩኽስ ራዲካንሶ
46. ሩበስ ሹልጋሪስ
47. ሩሜክስ አስቶሴላ
48. ሳካረም ስፖንታንየም
49. ሳልቨኒያ ሞሊስታ
50. ስታሪያ ፋብሪ
51. ስታሪያ ቬሬዲስ
52. ሲሰም በሪየም አልቲሲመም
53. ሶላንም ኤሊንጎኒፎሊየም
54. ሰንቸስ አርቮንሲስ
55. ሶርጎም ሐለፔንስ
56. ሰፐርማኮሲ ላቲፍሊያ
57. የስትራይጋ ዝርያዎች
58. ኤሊክስ ዩርፔየስ

ሠንጠረዥ ሶስት

ስለዕቃዎች ኳራንቲን አገልግሎት ክፍያ ዝርዝር

1. ወደ አገር ውስጥ ስለሚገቡ ዕቃዎች፤

1. ለምግብነት ወደ ሀገር ውስጥ ለሚገቡ ዕቃዎች ለምርመራ በአንድ መግቢያ ፈቃድ --
----- ብር 20
2. በተራ ቁጥር (1) ከተመለከተው ውጭ ወደ ኢትዮጵያ ለሚገቡ ማናቸውም ዕቃዎች ለምርመራ፤
ሀ/ ከ1 ኩንታል በታች ለሆነ በሰርተፊኬት ወይም መግቢያ ፈቃድ ----- ብር 10
ለ/ ከ1 እስከ 10 ኩንታል ለሆነ በሰርተፊኬት ወይም በመግቢያ ፈቃድ ---- ብር 20
ሐ. ከ10 ኩንታል በላይ እስከ 1000 ሺ. ኩንታል ለሆነ በተራ ቁጥር (2) (ለ) ሥር
ከተጠቀሰው በተጨማሪ በየ10 ኩንታል ----- ብር 50 ሳንቲም
3. በተራ ቁጥር (1) ወይም (2) ሥር የተጠቀሱት ከምርመራ በኋላ ሕክምና የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ሕክምናው በትክክል መከናወኑን ለመቆጣጠር በሰዓት
----- ብር 15
4. ወደ ሀገር ውስጥ የሚገባው በዓሪን ህውስ ውስጥ በማሳደግ ከተሳይ ነፃ መሆኑን ማረጋገጥ አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ ለምርመራ
ሀ/ ችግኝ ግርዝ ወይም ቁርጥራጭ እስከ 100 ከሆነ ለእያንዳንዱ የማሳደጊያ -----
----- ብር
1.00
ለ/ ዘር ከሆነ መጠኑ በቁጥር እስከ 500 ለሚደርስ ለማሳደጊያ ----- ብር
20.00
ሐ. በተራ ቁጥር 4(ለ) ከተመለከተው መጠን በላይ ከሆነ በተጨማሪ በየ100 ዘር ---
----- ብር
2.00

2. ወደ ውጭ ስለሚላኩ ዕቃዎች፤

1. ወደውጭ የሚላኩ ዕቃዎች ምርመራ ተደርጎላቸው የጤንነት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት እንዲሰጣቸው ለሚጠይቁ ለምርመራ፤
ሀ/ ከ1 ኩንታል በታች ለሆነ በሰርተፊኬት ----- ብር 10.00
ለ/ ከ1 ኩንታል እስከ 10 ኩንታል ለሆነ በሰርተፊኬት ----- ብር
20.00

ሐ. ከ10 ኩንታል በላይ እስከ 2000 ሺ ኩንታል ለሆነ በተራ ቁጥር 1(ለ) ሥር ከተመለከተው በተጨማሪ በየ10 ኩንታል ----- ብር 50.00 ሳንቲም

መ. ከሌላ አገር ወደ ኢትዮጵያ ገብተው በነበሩበት ሁኔታ ተመልሰው ወደ ሌላ አገር ለሚሠራጩና ለሚከፋፈሉ በሰርተፊኬት ----- ብር 5.00

2. ወደ ውጭ አገር የሚላከው በመስክ ላይ እያለ ምርመራና ቁጥጥር የሚያስፈልገው ሆኖ ሲገኝ ለመስክ ቁጥጥር በቀን ----- ብር 20.00

3. ወደ ውጭ አገር የሚላከው ሕክምና የሚያስፈልገው ሆኖ ሲገኝ ሕክምናው በትክክል መከናወኑን ለመቆጣጠር በሰዓት ----- ብር 15.00

3. ስለሚወገዱ ዕዕዋት

1. አንድ ዕዕዋት እንዲወገድ በተወሰነው መሠረት የማስወገድ ተግባር በሚከናወንበት ጊዜ ተቆጣጣሪው በቦታው ተገኝቶ ለሚያደርገው ክትትል በሰዓት ----- ብር 15.00

2. ዕዕዋቱን ለማስወገድ የሚያስፈልግ የመጓጓዣ፣ የሰው ንልበትና ሌሎች ወጪዎች የሚሸፈኑት ንዳዩ በሚመለከተው ሰው ይሆናል፡፡

አዋጅ ቁጥር 481/1998

የዕፅዋት አዳቃዮች መብት አዋጅ

በምርምር የተገኙ አዳዲስ የዕፅዋት ዝርያዎችን መጠቀም የግብርና ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ ጉልህ አስተዋጽኦ የሚያበረክት በመሆኑ፤

አዳዲስ የዕፅዋት ዝርያዎችን በምርምር አዳቅሎ ማውጣት ከፍተኛ ጥረትና መዋዕለ ንዋይ የሚጠይቅ በመሆኑ፤

አዳዲስ የዕፅዋት ዝርያዎችን በምርምር አዳቅሎ በማውጣት ሥራ ላይ የተሰማሩ ሰዎች በመስኩ የሚያደርጉትን ጥረትና ኢንቨስትመንት ለማበረታታት ለሥራቸው ውጤት እውቅና መስጠትና የኢኮኖሚ ጥቅም እንዲያገኙበት ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

የዕፅዋት አዳቃዮችን መብት ከማበረታታት ጉን ለጉን አዳዲስ የዕፅዋት ዝርያን በማውጣት ግብዓት የሆነውን የዕፅዋት ጀነቲክ ሀብት ጠብቀው ያቆዩትና ወደፊትም የሚጠብቁት የአገራችን አርሶ አደሮችና አርብቶ አደሮች ዘርን የመጠቀምና መለዋወጥ ለዘመናት የቆየው ልማዳዊ ሥርዓታቸው እንዲቀጥል ማድረግ አስፈላጊና ተገቢ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከተለው ታወረጃል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የዕፅዋት አዳቃዮች መብት አዋጅ ቁጥር 481/1998” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “አመልካች” ማለት የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዲሰጠው ለሚኒስቴሩ ማመልከቻ ያቀረበ ሰው ነው፤
2. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርናና የገጠር ልማት ሚኒስቴር ነው፤⁴

⁴ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(7) መሰረት የእርሻና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

3. “አዳዳሪ” ማለት፤

ሀ/ አዲስ የዕዕዋት ዝርያ አዳቅሎ ያወጣ ሰው፤ ወይም

ለ/ አዲስ የዕዕዋት ዝርያ አዳቅሎ ያወጣን ሰው ቀጥሮ ወይም ሥራውን ተኮናትሮ ያሠራ ሰው፤ ወይም

ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ “ሀ” ወይም “ለ” የተጠቀሰው ሰው ወራሽ የሆነ ሰው ነው፤

4. “ባለሙብት” ማለት የዕዕዋት አዳዳሪዎች ሙብት ከሚኒስቴሩ የተሰጠው ሰው ነው፤

5. “አዲስ የዕዕዋት ዝርያ” ማለት ቀጥሎ የተጠቀሱት ባህሪያት ያሉት የዕዕዋት ዝርያ ማለት ነው፤

ሀ/ በአንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ ባህሪያት ምክንያት የዕዕዋት አዳዳሪዎች ሙብት ለማግኘት ማመልከቻ ከቀረበበት ዕለት መኖራቸው በሕዝብ ከታወቁት ከሁሉም ሌሎች ዝርያዎች በግልጽ የሚለይ፤

ለ/ ከተደጋጋሚ ማራባትና ማባዛት በኋላም በእያንዳንዱ ዑደት መጨረሻ ልዩ መገለጫዎቹን ይዞ በመገኘት ዋና ዋና ባሕሪያቱን ሳይለውጥ የሚቆይ፤

ሐ/ በዘር ወይም ያለ ዘር የሚራባበትን የተለዩ ባሕሪያት በሚመለከት በበቂ ሁኔታ ወጥ የሆነ አንድ ዓይነት ዝርያ ወይም በደንብ ተለይቶ የሚገልጽ ሕብረ- ዝርያ የሆነ፤ እና

መ/ የዝርያው የዘር ቁስ ሌሎች ሰዎች ለንግድ አገልግሎት እንዲጠቀሙበት አዳዳሪ፤

- 1) በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ከሆነ የዕዕዋት፤ አዳዳሪዎች ሙብት እንዲሰጥ ለሚኒስቴሩ ማመልከቻ ከቀረበበት ዕለት አንድ ዓመት በፊት፤ ወይም
- 2) በሌላ ሀገር ግዛት ውስጥ ከሆነና የዛፍ፣ የፍራፍሬ ዛፍ ወይም የወይን ዛፍ ዝርያዎችን በሚመለከት ሲሆን ማመልከቻው ከቀረበበት ዕለት ከስድስት ዓመት በፊት ወይም ሌሎች ዝርያዎችን የሚመለከት ሲሆን ከአራት ዓመት በፊት ያልሸጠው ወይም በሌላ መንገድ አስተሳልፎ ያልሰጠው ዝርያ ነው፡፡

6. “ዕዕዋት” ማለት እንሰሳ ያልሆነ እና በተፈጥሮ መራባት የሚችል ሕይወታዊ ሃብት ነው፤

7. “የተጠበቀ ዝርያ” ማለት ሚኒስቴሩ የዕዕዋት አዳዳሪዎች ሙብት ለአዳዳሪ የሰጠበት አዲስ የዕዕዋት ዝርያ ነው፤

8. “ዝርያ” ማለት በአንድ የዕዕዋት ቤተሰብ ውስጥ የታወቀ የመጨረሻ ዝቅተኛ ደረጃ ያለው የዕዕዋት ስብስብ ሆኖ፤

ሀ/ ከአንድ ከተወሰነ ጀኖታይፕ ወይም ከብዙ ጀኖታይፖች ጥምረት በሚመነጩ ባህሪያት መታየት የሚገልጽ፤

ለ/ ካሉት ባህሪያት ቢያንስ በአንዱ ከማናቸውም ሌሎች የዕቃዎች ስብስቦች የሚለይ፤ እና

ሐ/ ባሕሪያቱን ሳይቀይር መራባት በመቻሉ ምክንያት እንደ አንድ ዓይነት ሊወሰድ የሚችል ነው፤

9. “የገበሬዎች ዝርያ” ማለት የራሱ የተለየ ባህሪ ያለውና የኢትዮጵያ አርሶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች ያገኙት፤ ያዳቀሉት፤ ያጐለበቱት ወይም ያቆዩት ዝርያ ወይም የኢትዮጵያ አርሶ አደሮች የሚያውቁት ዱር በቀል ዝርያ ማለት ነው።

10. “ዱር በቀል ዝርያ” ማለት ለማዳ ያልሆነና በተፈጥሮ በዱር የሚገኝ የዕቃዎች ዝርያ ነው፤

11. “የዘር አካል” ማለት መራባት የሚችል ማንኛውም የዕቃዎች ክፍል ነው፤

12. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም የሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

13. “ድርጅት” ማለት በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው የመንግሥት ወይም የግል ድርጅት ነው፤

3. የአዋጁ የተፈፃሚነት ወሰን

1) ይህ አዋጅ ተፈፃሚ የሚሆነው ሚኒስቴሩ በመመሪያ በሚወስናቸው የዕቃዎች ቤተሰቦችና ዓይነቶች አዲስ የዕቃዎች ዝርያዎች ላይ ይሆናል፡፡

2) አዋጁ ተፈፃሚ የሚሆንባቸውን የዕቃዎች ቤተሰቦችና ዓይነቶች ዝርዝር ሚኒስቴሩ እንደአስፈላጊነቱ በየጊዜው ሊያሻሽለው ይችላል፡፡

ክፍል ሁለት

የዕቃዎች አዳቃዮች መብት

4. የመብት መጠበቅ

በዚህ አዋጅ የተደነገጉት ቅድመ ሁኔታዎችና የተጣሉ ገደቦች እንደተጠበቁ ሆኖ አዲስ የዕቃዎች ዝርያን ያወጣ አዳቃይ የዕቃዎች አዳቃይ መብት ይሰጠዋል።

5. የዕቃዎች አዳቃዮች መብት ወሰን

1. ከክልከላ ነጻ ስለመሆንና ስለገደቦች በዚህ አዋጅ የተደነገጉት አንደተጠበቁ ሆኖ፤ የዕቃዎች አዳቃዮች መብት ባለቤት፤

ሀ/ ሌሎች ሰዎች እንዲሸጡ ፈቃድ መስጠትን ጨምሮ የተጠበቀ ዝርያን ተክል ወይም የዘር አካል የመሸጥ፣ እና

ለ/ ሌሎች ሰዎች እንዲያባዙ ፈቃድ መስጠትን ጨምሮ የተጠበቀ ዝርያን የዘር አካል ለሽያጭ የማባዛት፣ ብቸኛ መብት ይኖረዋል።

2. የባለመብቱን ፈቃድ ያገኙ ካልሆነ በስተቀር የተጠበቀ ዝርያን በተመለከተ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱትን ተግባራት ማከናወን ለሌሎች ሰዎች የተከለከለ ነው።

6. ከክልከላ ነጻ ስለመሆን

1. የዕዕዋት አዳቃዮች መብት የተሰጠበት ቢሆንም ማናቸውም ግለሰብ ወይም የአርሶ አደሮች ማህበረሰብ የተጠበቀ ዝርያን በተመለከተ የሚከተሉትን ተግባራት ማከናወን አይከለክልም፤

ሀ/ ለንግድ ላልሆኑ ሌሎች አገልግሎቶች የተጠበቀ ዝርያን ማራባት መዝራት ወይም መጠቀም፤

ለ/ ለምግብነት ወይም የዝርያውን ማብቀል ወይም ማራባት ለሚያስከትሉ ሌሎች አገልግሎቶች እንዲውል የተጠበቀ ዝርያን ተክል ወይም የዘር አካልን መሸጥ፤

ሐ/ የተጠበቀውን ዝርያ ተክሎች ወይም የዘር አካላት ተዘርተው በሚገኙበት ማሳ ላይ ወይም ተተክለው በሚገኙበት ማናቸውም ሌላ ቦታ ላይ እንዳሉ መሸጥ፤

መ/ ሌላ ዝርያን ለንግድ አገልግሎት ለማባዛት በተደጋጋሚ ከመጠቀም በስተቀር አዲስ የዕዕዋት ዝርያን ለማውጣት የተጠበቀ ዝርያን ዘር ወይም የዘር አካል በመነሻ የተለያይነት ምንጭነት መጠቀም፤

ሠ/ በምግብነት በቤት ውስጥ ለመጠቀም ወይም በምግብነት ለገበያ ለማቅረብ የተጠበቀ ዝርያን መዝራት፤

ረ/ የተጠበቀ ዝርያን ለቀጣይ ማዳቀል፣ ለምርምር ወይም ለትምህርት አገልግሎት መጠቀም፤

ሰ/ ጥቅም ላይ ስለሚውሉበት ሁኔታ የተቀመጡ ቅድመ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ከጅን ባንክ ወይም ከዕዕዋት ጀነቲክ ህብት ማዕከላት የተጠበቀ ዝርያን ማግኘት።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ገበሬዎች ያመረቱትን የተጠበቀ ዝርያን ዘር ወይም የዘር አካል የተመሰከረለት ዘር እድርገው ለመሸጥ አይችሉም።

7. በዕዕዋት አዳቃዮች መብት ላይ የሚጣሉ ገደቦች

1. በሚከተሉት ምክንያቶች የተነሳ ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ በተገኘ ጊዜ ሚኒስቴሩ በዕዕዋት አዳቃዮች መብት አጠቃቀም ላይ ገደብ ለማድረግ ይችላል፤
ሀ/ በዕዕዋት አዳቃዮች መብት ባለቤቶች መካከል በሚደረግ ውድድር ምክንያት ችግር የተፈጠረ እንደሆነ፤

ለ/ በምግብ ዋስትና፣ በሥነ-ምግብ ወይም የጤና ፍላጎቶች ወይም በብዝሃ ሕይወት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ የሚያደርስ ሆኖ ከተገኘ፤

ሐ/ ለገበያ የሚቀርበው የተጠበቀ ዝርያ ዘር አብዛኛው ከውጭ ሀገር የሚመጣ የሆነ እንደሆነ፤

መ/ የአርሶ አደሩ ማህበረሰብ ለአንድ ለተወሰነ የተጠበቀ ዝርያ ዘር ያለው ፍላጎት ያልተሟላ የሆነ እንደሆነ፤

ሠ/ በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ምክንያቶችና ሀገር በቀልና ሌሎች ቴክኖሎጂዎች እንዲያድጉ በማበረታታት የሕዝብን ጥቅም ማራመድ ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ።

2. ሚኒስቴሩ በዕዕዋት አዳቃዮች መብት አጠቃቀም ላይ ገደብ ለማድረግ ሲወስን፤
ሀ/ የተጣሉ ገደቦችን ዝርዝር በመግለጽ የውሳኔውን ግልባጭ ለባለመብቱ ይሰጣል፤

ለ/ ገደብ ስለመጣሉ ለህዝብ ያሳውቃል፤

ሐ/ ገደብ በመጣሉ ለባለመብቱ የሚከፈለውን ካሳ ይወሰናል።

3. ለባለመብቱ እንዲከፈል በተወሰነው ካሳ ላይ ባለመብቱ ቅር ከተሰኘ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 31 መሠረት ይግባኝ ማለት ይችላል።

8. የግዴታ ፈቃድ

1. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 8 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ሚኒስቴሩ የሕዝብን ጥቅም ለመጠበቅና ፍላጎቱ ያለው ማናቸውም ሰው ሲያመለክት የግዴታ ፈቃድ ለመስጠት ይችላል።

2. ሚኒስቴሩ የግዴታ ፈቃድ ሊሰጥ የሚችለው፤

ሀ/ ባለመብቱ የተጠበቀውን ዝርያ ዘር ለጠቅላላው ሕዝብ ፍላጎት በሚበቃ መጠን የማያመርትና ለሽያጭ የማያቀርብ ከሆነና ሌሎች ሰዎች የተጠበቀ

ዝርያውን ዘር እንዲያመርቱና እንዲሸጡ ፈቃድ የከለከለ ወይም ሚዛናዊ በሆነ የስምምነት ሁኔታ ሌሎች ሰዎች የተጠበቀ ዝርያውን ዘር እንዲያመርቱና እንዲሸጡ ፈቃድ ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆነ፤ ወይም

ለ/ የተጠበቀ ዝርያው ጥቅም ላይ እንዲውል ባለመብቱ ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል ተብሎ ሊታሰብ የሚችልበት አንድም ሁኔታ የሌለ፤

እንደሆነ ብቻ ነው፡

3. ሚኒስቴሩ የግዴታ ፈቃድ በሚሰጥበት ጊዜ የግዴታ ፈቃዱ የተሰጠው ሰው ባለመብቱ ሊሰጥ የሚገባውን ከፍታ፤ የግዴታ ፈቃዱ የሚቆይበትን ጊዜና እንደአስፈላጊነቱ ሌሎች ሁኔታዎችን ይወስናል። የግዴታ ፈቃድ የሚሰጥበት ጊዜ ከሦስት ዓመት ያነሰና ከአምስት ዓመት የበለጠ መሆን አይችልም፤ ሆኖም የግዴታ ፈቃዱ ጊዜ እንዲራዘም ጥያቄ ከቀረበና የግዴታ ፈቃድ ለመስጠት አስፈላጊ የሆኑት ምክንያቶች ያልተወገዱ ከሆነ ሚኒስቴሩ ጊዜውን ለማራዘም ይችላል፡፡
4. የግዴታ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ባለመብቱ ፈቃድ ያስፈልጋቸው የነበሩ ተግባሮችን ሁሉንም ወይም አንዱን ለማከናወን ብቸኛ ያልሆነ መብት ይኖረዋል።
5. የግዴታ ፈቃድ የተሰጠ መሆኑ ባለመብቱ ዝርያውን ከመጠቀም ወይም ሌሎች ሰዎች እንዲጠቀሙበት ፈቃድ ከመስጠት አያግደውም፡፡

9. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ዘመን

የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት የሚቆይበት ዘመን ተቀባይነት ያገኘው የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ማመልከቻ ገቢ ከሆነበት ዕለት አንስቶ ዓመታዊ ሰብሎችን በተመለከተ ለሃያ ዓመት፤ ዛፎችን፤ የወይን ተክሎችን ወይም ሌሎች ቋሚ ተክሎችን በተመለከተ ለሀያ አምስት ዓመት ይሆናል።

10. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት የሚሰጣቸው ሰዎች

1. አንድ አዳቃይ ኢትዮጵያዊ ወይም የውጭ ሀገር ዜጋ ቢሆንም ወይም ኢትዮጵያውስጥ የሚኖር ቢሆንም ባይሆንም እንዲሁም ዝርያው ኢትዮጵያውስጥ ወይም ውጭ ሀገር የተዳቀለ ቢሆንም አዲስ የዕፅዋት ዝርያውን በሚመለከት የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ይሰጠዋል።
2. ዝርያውን በጋራ በማዳቀላቸው ወይም የጋራ ወራሾች በመሆናቸው ምክንያት ሁለት ወይም ከሁለት የበለጡ ሰዎች የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለማግኘት

መብት ያላቸው በሆነ ጊዜ መብቱ ለሁሉ በጋራ ይሰጣቸዋል፤ ሆኖም ቀሪዎቹ በጽሑፍ ፈቃዳቸውን የሰጡ እንደሆነ አንዱ ብቻውን ወይም ከመካከላቸው የተወሰኑት ብቻቸውን የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዲሰጣቸው ሊያመለክቱ ይችላሉ፡፡

3. አዳቃዩ የመንግሥት ወይም የግል ድርጅት በሆነ ጊዜ የዕፅዋት አዳቃዮች መብቱ በድርጅቱ ስም ይሰጣል፡፡
4. አንድን የዕፅዋት ዝርያ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ሰዎች ለብቻቸው በተናጠል ያዳቀሉ በሆነ ጊዜ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት የሚሰጠው የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዲሰጠው በመጀመሪያ ማመልከቻ ለሚኒስቴሩ ላቀረበው ሰው ይሆናል፡፡
5. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለማግኘት መብት ያልነበረው ሰው ማመልከቻ አቅርቦ በተገኘ ጊዜ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለማግኘት መብት ያለው ወገን ማመልከቻው ለእሱ እንዲዛወርለት ለሚኒስቴሩ ማመልከት ይችላል፡፡

11. ማመልከቻ ስለማቅረብ

የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዲሰጠው የሚፈልግ አዳቃይ ማመልከቻውን ለሚኒስቴሩ በጽሑፍ ማቅረብ ይኖርበታል። ማመልከቻ የሚቀርብበት፣ የሚመረመርበትና ውሳኔ የሚሰጥበት ሁኔታና ሥርዓት በደንብ ይወሰናል፡፡

12. ጊዜያዊ የመብት ጥበቃ

1. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ማመልከቻ ከቀረበበት ዕለት አንስቶ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እስከተሰጠበት ወይም ማመልከቻው ውድቅ እስከተደረገበት ዕለት ድረስ ባለው ጊዜ አዲስ የዕፅዋት ዝርያውን በተመለከተ አመልካቹ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዳለው ሆኖ ይቆጠራል።
2. በጊዜያዊ የመብት ጥበቃ ሥር የሚገኝ አዲስ የዕፅዋት ዝርያን የጀነቲክ ቁስ ከምርምር ውጪ ለሌሎች አገልግሎቶች መጠቀም አይቻልም። በጊዜያዊ የመብት ጥበቃ ሥር የሚገኝ አዲስ የዕፅዋት ዝርያን የጀነቲክ ቁስ ከምርምር ውጪ ለሌሎች አገልግሎቶች እንዳይውል ለማድረግ ሚኒስቴሩ አስፈላጊ የሆኑትን እርምጃዎች ይወሰዳል።

13. ማመልከቻን ስለመቃወም

የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለማግኘት ማመልከቻ በቀረበ ጊዜ ለአመልካቹ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ቢሰጥ በሕዝብ ጥቅም ላይ ጉዳት ይደርሳል ወይም ዝርያው

የዕለታዊ አዳኞች መብት ለመስጠት የሚያስፈልጉትን መስፈርቶች አያሟላም ወይም አመልካቹ ለማመልከት መብት የለውም ብሎ የሚያምን ማናቸውም ሰው መቃወሚያውን ለሚኒስቴሩ ለማቅረብ ይችላል። መቃወሚያ የሚቀርብበትና ውሳኔ የሚሰጥበት ሁኔታና ሥርዓት በደንብ ይወሰናል።

14. የዕለታዊ አዳኞች መብት ለመስጠት

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላታቸውን ሲያረጋግጥ የዕለታዊ አዳኞች መብት ይሰጣል፤

1. የዕለታዊ ዝርያው አዲስ የሆነ እንደሆነ፤
2. በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የዕለታዊ አዳኞች መብት ለአመልካቹ እንዳይሰጥ የሚያስከለክል ምክንያት የሌለ እንደሆነ፤
3. ዝርያውን አዳቅሎ ለማውጣት ጥቅም ላይ የዋለውን የጀነቲክ ሀብት አመልካቹ በተገቢው የአርክቦት ሕግ መሠረት ያገኘ መሆኑ ያረጋገጠ እንደሆነ፤
4. በአዲስ የዕለታዊ ዝርያ ላይ የዕለታዊ አዳኞች መብት ቀደም ሲል ለሌላ ሰው ያልተሰጠ እንደሆነ፤
5. ዝርያውን በተመለከተ ቀደም ሲል የቀረበና ያልተነሳ ወይም ውድቅ ያልተደረገ የዕለታዊ አዳኞች መብት ማመልከቻ የሌለ እንደሆነ፤ እና
6. የዕለታዊ አዳኞች መብት ለመስጠት መክፈል ያለበት ክፍያ ሁሉ የተከፈለ እንደሆነ።

15. የዕለታዊ አዳኞች መብት መዝገብ

ሚኒስቴሩ የዕለታዊ አዳኞች መብት መዝገብ ይይዛል። በዕለታዊ አዳኞች መብት መዝገብ የሚገቡ ዝርዝር ጉዳዮች በደንብ ይወሰናሉ።

16. የዕለታዊ አዳኞች መብትን ለሕዝብ ስለማሳወቅ

ሚኒስቴሩ የዕለታዊ አዳኞች መብት ሲሰጥ የዕለታዊ አዳኞች መብት የተሰጠ መሆኑን ለሕዝብ ያሳውቃል።

17. ናሙና ማስቀመጥ

የዕለታዊ አዳኞች መብት የተሰጠበትን ዝርያ ማንበር እንዲቻል ሚኒስቴሩ የዝርያውን ናሙና ባለመብቱ ለብዙሀ ሕይወት ጥበቃ ኢንስቲትዩት እንዲሰጥ ማድረግ አለበት።

18. ዝርያውን ስለማደስ

1. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት በተሰጠበት ዕለት ያሉትን ባህርያት የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ፀንቶ በሚቆይበት ጊዜ ሁሉ ዝርያውን ይዞ እንዲቆይ ለማድረግ ባለመብቱ ዝርያውን የማደስ ግዴታ አለበት፡፡
2. ሚኒስቴሩ ዝርያው የታደሰ መሆኑን ለማረጋገጥ ባለመብቱ የዝርያውን ዘር ወይም ሌላ መረጃ እንዲያቀርብ ለመጠየቅ ይችላል፡፡

ክፍል ሦስት

የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን ስለማስተላለፍና ስለመሠረዝ

19. የመብት መተላለፍ

1. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት በውል ወይም በሕግ ለሌሎች ሰዎች ሊተላለፍ ይችላል፡፡
2. የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን በውል ለማስተላለፍ ውሉ በዕፅዋት አዳቃዮች መብት መዝገብ ካልተመዘገበ በስተቀር ውጤት አይኖረውም፡፡

20. የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን ስለመተው

1. ለሚኒስቴሩ በማሳወቅ የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን ለመተው ይቻላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ መብትን የመተው ማስታወቂያ ሲደርሰው ባለመብቱ መብቱን የተወ መሆኑን በዕፅዋት አዳቃዮች መብት መዝገብ ያስገባል፤ ለሕዝብም ያሳውቃል፡፡
3. የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን በሚመለከት በፍርድ ቤት ክርክር በመካሄድ ላይ ከሆነ ፍርድ ቤቱ ካልፈቀደ ወይም ተከራካሪዎቹ ወገኖች ካልተስማሙ በስተቀር ሚኒስቴሩ መብት የመተው ጥያቄውን አይቀበልም፡፡

21. ለማይገባው ሰው ስለተሰጠ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት

1. የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለማይገባው ሰው የተሰጠ በሆነ ጊዜ መብቱን ማግኘት ይገባው የነበረው ሰው የተሰጠው የዕፅዋት አዳቃዮች መብት ለእሱ እንዲዛወርለት ለሚኒስቴሩ ማመልከት ይችላል፡፡
2. መብት እንዲዛወር የቀረበውን ማመልከቻና የባለመብቱን ምላሽ ከመረመረ በኋላ ሚኒስቴሩ መብቱ ለማይገባው ሰው መሰጠቱንና ለአመልካቹ መሰጠት የሚገባው መሆኑን ካረጋገጠ መብቱ በዚሁ መሠረት እንዲዛወር ያደርጋል፡፡

22. የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን ስለመሠረዝ

1. ከሚከተሉት ምክንያቶች አንድ ሲያጋጥም ሚኒስቴሩ የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን መሠረዝ አለበት፤

ሀ/ ዝርያው አዲስ አለመሆኑ ከተረጋገጠ ወይም መብት ከመሰጠቱ በፊት ቢታወቅ ኖሮ መብቱ እንዳይጥ ሊያስደርግ የሚችል መረጃ የተገኘ እንደሆነ፤

ለ/ ባለሙብቱ የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን በሚመለከት መክፈል ያለበትን ክፍያ የመክፈል ጊዜው የደረሰ ለመሆኑ ማስታወቂያ ከተሰጠው ዕለት አንስቶ በዘጠና ቀናት ውስጥ ሳይከፍል የቀረ እንደሆነ፤ ወይም

ሐ/ ባለሙብቱ ዝርያውን ሳያድስ የቀረ እንደሆነ።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ሚኒስቴሩ የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን ለመሠረዝ ውሳኔ ላይ ከደረሰ ለመሠረዝ የበቃበትን ምክንያት በመግለጽ ለባለሙብቱ የጽሑፍ ማስታወቂያ መስጠትና መብቱ የተሠረዘ መሆኑን ለሕዝብ ማስታወቅ አለበት፡፡

23. የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን እንዲሠረዝ ስለማመልከት

የዕፅዋት አዳቃዮች መብት በመሠጠቱ ጥቅሙ የተነካበት ማናቸውም ሰው ተሰጥቶ የነበረው የዕፅዋት አዳቃዮች መብት በዚህ አዋጅ መሠረት እንዲሰረዝ ለሚኒስቴሩ ማመልከት ይችላል፡፡ የዕፅዋት አዳቃዮች መብት እንዲሠረዝ የሚቀርብ ማመልከቻ የሚመረመርበትና ውሳኔ የሚያገኝበት ሥርዓት በደንብ ይወሰናል፡፡

ክፍል አራት

ስለዕፅዋት አዳቃዮች መብት መጣስ

24. መብት የመጣስ ድርጊት

የተጠበቀ ዝርያን በተመለከተ የባለሙብቱን ፈቃድ ማግኘት የሚገባ ሆኖ ሳለ የባለሙብቱ ፈቃድ ሳይገኝ የተፈጸመ ማናቸውም ድርጊት የዕፅዋት አዳቃዮች መብትን የመጣስ ድርጊት ይሆናል፡፡

25. ዳኝነት ስለመጠየቅ

1. የዕፅዋት አዳቃዮች መብቱ የተጣሰበት ባለሙብት መብቱን የመጣስ ድርጊቱ እንዲቆምና ለደረሰበት ጉዳት ካሳ እንዲከፈለው በፍርድ ቤት ክስ ለማቅረብ ይችላል፡፡

2. ተጣሰ የተባለው የዕፅዋት አዳቃዮች መብቱ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 (1) ድንጋጌ መሠረት መሠረዝ ያለበት መሆኑን ተከላሹ ካላሰረዳ በስተቀር፤ ፍርድ ቤቱ ተከላሹ መብቱን የመጣስ ድርጊቱን እንዲቆምና በባለሙብቱ ላይ ለደረሰው ጉዳት ካሳ እንዲከፈል ይወስንበታል፡፡

26. የተከላሽ ከላሽነት ክስ

1. የዕዕዋት አዳቃዮች መብትን በመጣስ ክስ የቀረበበት ተከላሽ ተጣሰ የተባለው የዕዕዋት አዳቃዮች መብት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 (1) ድንጋጌ መሠረት ሊሠረዝ የሚገባው ከሆነ መብቱ እንዲሰረዝ በመጠየቅ የተከላሽ ከላሽነት ክስ ለማቅረብ ይችላል።
2. በቀረበው የተከላሽ ከላሽነት ክስ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 (1) ከተጠቀሱት ምክንያቶች አንዱ መኖሩ ከተረጋገጠ ፍርድ ቤቱ ክርክር የተነሳበት የዕዕዋት አዳቃዮች መብት እንዲሠረዝ ያዛል።
3. የዕዕዋት አዳቃዮች መብት እንዲሰረዝ ፍርድ ቤቱ ያዘዘ እንደሆነ ተከላሹ የፍርድ ቤቱን ትዕዛዝ ግልባጭ ለሚኒስቴሩ ማቅረብ አለበት። ሚኒስቴሩም የፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ ሲደርሰው የዕዕዋት አዳቃዮች መብቱ የተሠረዘ መሆኑን በመዝገብ ያስገባል፤ መሠረቱንም ለሕዝብ ያስታውቃል።

ክፍል አምስት

የገበሬዎች መብት

27. መሠረቱ

የገበሬዎች መብት የሚመነጨው የአካባቢ አርሶ አደሮች ለምግብና ለግብርና ምርት ለሚውል የማዳቀል ሥራ መሠረት የሆኑትን የዕዕዋት ጀነቲክ ሀብት በማንበርና በዘላቂነት በመጠቀም ካበረከቱትና ወደፊትም ሊያበረክቱ ከሚችሉት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ነው።

28. የገበሬዎች መብት

1. የዕዕዋት ዝርያዎችን በመጠቀም ረገድ ገበሬዎች የሚከተሉት መብቶች ይኖሯቸዋል፤
 - ሀ/ ካመረቱት የገበሬ ዝርያዎች ምርት ላይ ዘር ወይም የዘር አካል የማስቀመጥ፣ የመጠቀም፣ የመለዋወጥና የመሸጥ መብት፤
 - ለ/ የተጠበቁ ዝርያዎችን ከጂን ባንክ ወይም ከዕዕዋት ጀነቲክ ሃብት ማዕከላት የሚገኙ ዝርያዎችን ጨምሮ፣ ገበሬዎች ዝርያዎችን ለማውጣት የመጠቀም መብት፤
 - ሐ/ የተጠበቀ ዝርያን ዘርተው ከሚያገኙት ምርት ዘርን በጋራ የማስቀመጥ፣ የመጠቀም፣ ማባዛትና የማዘጋጀት መብት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፤ ገበሬዎች ከተጠበቀ ዝርያ ካመረቱት ምርት ላይ ያገኙትን ዘር ወይም የዘር አካል በዘር አንዱስትሪው ውስጥ ለንግድ በሆነ መጠን ለመሸጥ አይችሉም።

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

29. ቅጣት

የዕዕዋት አዳቃዮች መብትን የተላለፈ ማንኛውም ሰው መብቱን በመተላለፍ ያገኘውን ዘር ወይም የዘር አካል መወረሱ ሳይቀር ከስድስት ወር በማያንስ እሥራት እና ከብር አምስት ሺህ በማያንስ መቀጮ ይቀጣል።

30. ይግባይ ስለማቅረብ

የዕዕዋት አዳቃዮች መብት መስጠት፣ መከልከል፣ መሠረዝን ወይም መገደብን በተመለከተ በሚሰጥ ውሳኔ ላይ ቅሬታ የተሰማው ወገን ውሳኔው በደረሰው በስልሳ ቀናት ውስጥ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ለማቅረብ ይችላል።

31. ስለክፍያዎች

የዕዕዋት አዳቃዮች መብትን በተመለከተ የሚደረጉ የክፍያዎች መጠንና አከፋፈል በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።

32. ደንብ የማውጣት ሥልጣን

ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሊያወጣ ይችላል።

33. ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

34. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ የካቲት 20 ቀን 1998 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 488/1998 ዓ.ም

የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት አዋጅ

በተፈጥሮ ለሚመረቱ የግብርና ምርቶችና ከእነዚህ ለሚገኙ የምግብ ሽቀጦች በሽማቾች በኩል ያለው ፍላጎት በዓለም አቀፍ ደረጃ እያደገ በመምጣቱ በሀገራችን በተፈጥሮ ግብርና ሊመረቱ ለሚችሉ ምርቶች አዲስ ገበያ የሚፈጥር በመሆኑ፤

እንደእነዚህ ላሉት ምርቶች ያለው የገበያ ዋጋም ከፍተኛና ለገጠሩ ኅብረተሰብ የተሻለ ዋጋና የኢኮኖሚ ዕድገት ለማስገኘት ጠቀሜታ ያለውና የአመራረት ዘዴውም የመሬትን ለምነት፣ ብዝሃ ሕይወትንና የአካባቢ ደህንነትን ለመጠበቅ አስተዋፅኦ ሊያደርግ የሚችል በመሆኑ፤

እያደገ የመጣውን የምርቱን ተፈላጊነት ለማርካትም የግብርና ምርቶችና የምግብ ሽቀጦች በተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ የሆነ ኬሚካል ጥቅም ላይ ሳይውል የተመረቱ መሆናቸውን የሚገልጹ ወይም ይህ ዓይነቱ እንድንታ ያላቸው ምልክቶች እየተደረጉባቸው ለሽማቾች በገበያ ውስጥ በመቅረብ ላይ የሚገኙ መሆናቸውን ማሳየቱ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በሀገራችን በመካሄድ ላይ የሚገኘው የግብርና ምርቶች የአመራረት ሥርዓት የተፈጥሮ ግብርና አመራረት ዘዴ የሚጠይቀውን መስፈርት የሚያሟላና በቀላሉ ምርቱን ለዓለም ገበያ ማቅረብ የሚያስችል በመሆኑ፤

ለተፈጥሮ የግብርና ምርቶች ገበያ ያላቸው አገሮችም እንደእነዚህ ያሉትን ምርቶች ለመጠቀም የሚያስችሉ ደንቦችን ያፀደቁና የኢንስፔክሽን ሥርዓቶችንም የዘረጉ በመሆናቸው፤

የተፈጥሮ የአመራረት ዘዴዎችን በመጠቀም የተመረቱ መሆናቸውን የሚገልጹ ምልክቶች የሚደረጉባቸው የግብርና ምርቶችን በሚመለከት የአምራቾችንና የሽማቾችን ጥቅም ለማስጠበቅ መሟላት የሚገባቸውን መሠረታዊ መስፈርቶች በሀገራችንም በግልጽ ማስቀመጥ የሚገባ በመሆኑ፤

ይህም የአመራረት፣ የአደረጃጀትና የአሰራጫጩት ሥርዓት በሌሎች አገሮች የተለመደና ተቀባይነት ያገኘ በመሆኑ በአገራችን እንዲሰራበት በተፈጥሮ ዘዴ የተመረቱ መሆናቸውን የሚጠቅሱ ምልክቶችን የሚጠቀሙ አፕሬተሮች የተወሰኑትን መሠረታዊ መስፈርቶች

ማሟላታቸውን ለማረጋገጥ ዕውቅና ባላቸው የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት በመደበኛነት በሚከናወኑ የክትትል ሥርዓቶች ውስጥ ማለፍ የሚገባቸው በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከተለው ታውጏል።

ክፍል አንድ ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት አዋጅ ቁጥር 488/1998” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርናና የገጠር ልማት ሚኒስቴር ነው፤⁵
2. “እውቅና” ማለት የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት ኢንሰፔክሽን ለማድረግና የሰርተፊኬሽን አገልግሎት ለመስጠት ብቃት ያላቸው ስለመሆኑ ሚኒስቴሩ በይፋ እውቅና የሚሰጥበት ሥርዓት ነው፤
3. “የግብርና ምርት” ማለት በጥሬው ወይም በተዘጋጀ መልኩ ከግብርና ተግባራት የመነጨና ለሰው ፍጆታ ወይም ለእንስሳት መኖሩ ለገበያ የሚቀርብ ማናቸውም አይነት ምርት ወይም ሸቀጥ ነው፤
4. “የተፈጥሮ ግብርና ምርት” ማለት በአመራረቱ፣ አደረጃጀቱና በአሰረጫጩ ሰው ሰራሽ የሆኑ የኬሚካል ግብአቶችን ያልተጠቀመና በጀኔቲክስ ምህንድስና ዘዴ ያልተመረተ ወይም ያልተዘጋጀ ምርት ነው፤
5. “እንስሳት” ማለት ለምግብነት ወይም ለምግብ ዝግጅት የሚውሉ የቀንድ ከብቶችን፣ አሳማዎችን፣ ፍየሎችን፣ በጎችን፣ የጋማ ከብቶችን፣ ዶሮዎችንና ንቦችን የመሳሰሉ የቤት ወይም በሌላ ማዳከት የሚረቡ እንስሳትን ያካትታል፤
6. “የኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬሽን ሥርዓቶች” ማለት በሚኒስቴሩ በግልጽ የጸደቁ ወይም እውቅና የተሰጣቸው ሥርዓቶች ናቸው፤
7. “ኢንሰፔክሽን” ማለት ምርቶች በተፈጥሮ ግብርና ምርት መስፈርት መሠረት መመረታቸውን፣ መዘጋጀታቸውንና መሰራጨታቸውን ማረጋገጥ ነው፤

⁵ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(7) መሰረት የእርሻና ተፈጥሮ ህብት ሚኒስቴር ሆኗል። በአዋጅ ውስጥ በዚሁ መሰረት ተተክቶ ይነበባል።

8. “አዲት” ማለት የተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት ሂደቶችና ተያያዥነት ያላቸው ውጤቶች ከሚጠበቁባቸው ግቦች ጋር የተጣጣሙ መሆናቸውን ለመወሰን ስልታዊና ገለልተኛ በሆነ አሠራር የሚከናወን የማረጋገጫ ዘዴ ነው፤
9. “ሰርተፊኬሽን” ማለት እውቅና የተሰጣቸው የሰርተፊኬሽን አካላት የግብርና ምርቶች የቁጥጥር ዘዴዎች የሚፈለጉ መሥራሪቶችን የሚያሟሉ ስለመሆናቸው በጽሑፍ ወይም ተመጣጣኝነት ባለው ሌላ መንገድ ማረጋገጫ የሚሰጡበት ሥርዓት ነው፤
10. “የሰርተፊኬሽን አካል” ማለት “በተፈጥሮ የተመረተ” በሚል ስያሜ የሚሸጥ ወይም ይሽው ምልክት የተደረገበት የግብርና ምርት የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ተከትሎ የተመረተ፣ የተዘጋጀ፣ እንዲያዝ የተደረገ፣ ለውጭ ገበያ የቀረበ ወይም ከውጭ ወደ አገር የገባ መሆኑን ለማረጋገጥ ኃላፊነት የተሰጠው የራሱ መለያ ምልክት ያለው ነጻ አካል ነው፤
11. “ምልክት” ማለት የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት የሚታወቁበት በኢትዮጵያ አእምሮአዊ ንብረት ጽሕፈት ቤት ተመዝግቦ ዕውቅና ያለው የሕግ ጥበቃ የሚደረግለት የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች መለያ ሆኖ የተፈጥሮ ግብርና ምርትን ለማስተዋወቅ በምርቱ ማሸጊያ ላይ የተጻፈ፣ የታተመ መሆኑን በግራፊክ መልክ የተቀረፀ ወይም ከምርቱ ጋር አብሮ የሚቀርብ ወይም ከምርቱ አጠገብ የሚታይ ምልክት ነው፤
12. “አፕሬተር” ማለት የተፈጥሮ የግብርና ምርቶችን ለገበያ ለማቅረብ የሚያመርት፣ የሚያዘጋጅ፣ ምልክቶችን የሚያደርግ ወደ ውጭ የሚልክ ወይም ከውጭ ሀገር የሚያስገባ በኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬሽን አካሉ ሰርተፊኬት የተሰጠው ማንኛውም ሰው ነው፤
13. “የተፈጥሮ ግብርና ምርት ካውንስል” ማለት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር የሚያቋቁመው ሆኖ ከኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬሽን አካላትና አፕሬተሮች አባል የሆኑበት በሰርቴፊኬሽንና በኢንሰፔክሽን ላይ የሚነሱ ጉዳዮችን የሚያይ አካል ነው፡፡
14. “የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች መስፈርት መመሪያ” ማለት ሚኒስቴሩ የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች እንዴት አንደሚመረቱ፣ እንደሚደራጁና፣ እንደሚሰራጩ የሚያዘጋጀው መስፈርት ነው፤

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የተፈጥሮ ግብርና አመራረት ሥርዓትን በመከተል የተመረቱ መሆናቸውን የሚገልጹ ምልክቶች በሚይዙ ወይም እንዲይዙ የሚደረጉ የግብርና ምርቶች አመራረት፣ አዘገጃጀት፣ አስተሻሽግ፣ ምልክት አደራረግ፣ ክምችት፣ ማጓጓዝ፣ ግብይት፣ ለውጭ ገበያ መላክና ወደ አገር ውስጥ ማስገባትን በተመለከተ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

4. ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት በዓለም አቀፍ ደረጃ ተቀባይነት ያለው ሆኖ ዕውቅና እንዲያገኝ ሁኔታዎችን የማመቻቸት፤
2. የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች ተፈላጊነት ባላቸው ዓለም አቀፍ ገበያዎች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ መሆናቸውን የማረጋገጥ፤
3. አሳሳች የሆኑ ምልክቶችን በመጠቀም በኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች ሽማቾች ላይ የማጭበርበር ተግባሮች እንዳይፈጸሙባቸው የመከላከል፤
4. የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች በሚመረቱበት፣ በሚከማቹበት፣ በሚጓጓዙበትና ለገበያ በሚቀርቡበት ወቅት ኢንሰፔክሽን የተደረገባቸውና በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተወሰኑ መሥፈርቶችን የሚያሟሉ መሆናቸውን የማረጋገጥ፤ እና
5. የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች አመራረት፣ ሰርተፊኬትና ምልክት አደራረግ ድንጋጌዎች ለሁሉም አፕሬተሮች ወጥነት ያላቸው እንዲሆኑ የማድረግ፡፡

ክፍል ሁለት

የኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬት ሥርዓት

5. ቁጥጥር የሚደረግባቸው አካላት

ማንኛውም የተፈጥሮ ግብርና አፕሬተር እውቅና በተሰጠው የኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬት አካል በመመዝገብ ራሱን ለሀገሪቱ የተፈጥሮ ግብርና ምርት ኢንሰፔክሽንና ሰርተፊኬት ሰርዓት ተገዥ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

6. የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬት አካላት

ማንኛውም እውቅና የተሰጠው የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬት አካል የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩበታል፤

1. በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተመለከቱት እንዲሁም አግባብነት ያላቸው ዓለም አቀፍ መመዘኛዎች መሟላታቸውን የማረጋገጥ፤
2. ሚኒስቴሩ እንደ አስፈላጊነቱ ጽሕፈት ቤቱንና መገልገያዎቹን እንዲሁም በሥሩ የተመዘገቡ አፕሬተሮችን እንዲመረምር የመፍቀድ፤
3. ሚኒስቴሩ ተግባሩን ለመወጣት አስፈላጊ ናቸው ብሎ የሚያምንባቸውን መረጃዎች የመስጠት፤
4. የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አገልግሎት የሰጣቸውን አፕሬተሮች በሚመለከት አመታዊ ሪፖርት ለሚኒስቴሩ የማቅረብ፡፡

ክፍል ሶስት

የእውቅናና የክትትል ሥርዓት

7. የሚኒስቴሩ ስልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፤

1. እውቅና በሚሰጣቸው የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት ሥራ ላይ የሚውል የተፈጥሮ ግብርና መስፈርት መመሪያ የማውጣት፤
2. ለኢንሰፔክሽንና ሠርተፊኬሽን አካላት ዕውቅና የመስጠት፤
3. እውቅና በሚሰጣቸው የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት ሥራ ላይ የሚውል የኢንሰፔክሽንና የሰርተፊኬሽን ሥርዓት የመመስረት፤ ተግባራዊ እንዲሆን የመከታተልና ቁጥጥር የማድረግ፤
4. የተፈጥሮ ግብርናን የሚመለከቱ ተግባራትና ሕግጋት አግባብነት ካላቸው ዓለም አቀፍ ሕግጋት ጋር የተቀናጁና የተጣጣሙ እንዲሆኑ እያጠና የማቅረብ፤ ሲፈቀድም ተግባራዊ የማድረግ፤
5. የሀገሪቱ የተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት ከዓለም አቀፍ አሠራር ጋር የተገናዘበና ተመሳሳይነት ያለው በማድረግ ሀገራዊና ዓለም አቀፋዊ ከሆኑ ተቋማትና ማህበራት ጋር ቅንጅት የሚፈጥርበትን ዘዴ የመሻት፤
6. የአገሪቱ የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች በዓለም አቀፍ ዋና ዋና ገበያዎች ተቀባይነት እንዲያገኙ ለማድረግ የሚያስችሉ እርምጃዎችን የመውሰድ፤
7. በኢንሰፔክሽንና በሰርተፊኬሽን አካል የተሰጠው ሰርተፊኬት በዓለም ደረጃ እንዲታወቅ የፕሮሞሽን ሥራ መሥራት፤ እስኪታወቅ ድረስም ተመሳሳይ ሥራ ከሚያካሂዱ ሌሎች ዓለም አቀፍ አካላት ጋር እንዲሰሩ ማድረግ፤

8. ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን በሚገባ ለማስፈጸም አስፈላጊ ሆኖ ባገኘው መጠን ሥልጣንና ተግባሩን ለሌሎች መንግሥታዊ መሥሪያ ቤቶች በውክልና የመስጠት፡፡
9. የተፈጥሮ ግብርና ምርት ካውንስል ማቋቋም፣ ተግባሩንና ኃላፊነቱን መወሰን፤
10. ዕውቅና ሲሰጥ መፈጸም ያለባቸውን የአገልግሎት ክፍያዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ማስወሰንና እንዲሰበሰብ የማድረግ፤
11. ኃላፊነታቸውን በአግባቡ በማይወጡ የኢንስፔክሽንና የሰርተፊኬት አካላት ላይ ሊወሰዱ ስለሚችሉ እርምጃዎች መመሪያዎችን የማውጣትና የማስፈጸም፤
12. ለተፈጥሮ ግብርና ሥርዓት መዳበር የሚያግዙ የኤክስቴንሽን አገልግሎትና የሥልጠና ፕሮግራሞች እንዲጠናከሩ የማድረግ፤
13. የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ግብርና ምርት ሥርዓትና የዚህ አዋጅ አፈጻጸም በየጊዜው እንዲገመገም የማድረግ፤

8. የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች ሥርዓት ካውንስል

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 9 መሠረት የሚቋቋመው የተፈጥሮ ግብርና ምርትና ሥርዓት ካውንስል ተጠሪነቱ ለሚኒስቴሩ ሆኖ የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፡

1. በሚኒስቴሩ የሚሰየሙ አንድ ሰብሳቢና አንድ ፀሐፊ፤
2. ከኢትዮጵያ የግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት አንድ አባል፤
3. ከብዝሃ ሕይወት ኢንስቲትዩት አንድ አባል፤
4. ከአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን አንድ አባል፤
5. ከግሉ የግብርና ልማት ዘርፍ የሚወክል አግባብነት ያለው አንድ አባል፤
6. ከንግዱ ሕብረተሰብ የሚወክል አግባብነት ያለው አንድ አባል፤ እና
7. ከኢንስፔክሽንና ሰርተፊኬት አካላት የሚወክል አንድ አባል፤

9. የካውንስሉ ተግባርና ኃላፊነት፤

ካውንስሉ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፡

1. የዕውቅና ጥያቄ የሚያቀርቡ የሰርተፊኬትና የኢንስፔክሽን አካላት ቴክኒካዊ የሆኑ ተፈላጊ ሁኔታዎችን የሚያሟሉ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የመጀመሪያ ደረጃ ምርመራ እንዲሁም ዕውቅና በተሰጣቸው ላይ የክትትል ምርመራ በማከናወን ለሚኒስቴሩ ለአስተያየት ማቅረብ፤

⁶በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ ደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. የቀጥታ ምርመራ ስለሚደረግበትና የምርመራ ናሙናዎች ስለሚወሰዱበት ሁኔታ የማጥናትና የመወሰን፤
3. የተፈጥሮ ግብርና ኢንስፔክሽንና ሰርተፊኬሽን አካላትን ሪፖርቶች የመገምገም፤
4. ሥራቸውን በአግባቡ ለማይወጡ የኢንስፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ የመስጠት ወይም ለሚኒስቴሩ በማሳወቅ ዕውቅናቸው ለተወሰነ ጊዜ እንዲታገድ የማድረግ፤
5. ሥራቸውን በአግባቡ በማይወጡ የኢንስፔክሽንና የሰርተፊኬሽን አካላት ላይ መውሰድ ስለሚገባው ዕውቅናን የመሰረዝ እርምጃ የውሳኔ ሃሳብ ለሚኒስቴሩ የማቅረብ፤
6. ለተፈጥሮ ግብርና አፕሬተሮች የሚያገለግሉ ማንዋሎችንና የአፈጻጸም መከታተያዎችን የማዘጋጀት፤
7. ስላከናወናቸው ዋና ዋና ተግባራትና ስለተገኙ ውጤቶች በየዓመቱ ለሚኒስቴሩ ሪፖርት የማቅረብ፤

10. የካውንስሉ ሰብሳቢ ሥልጣንና ተግባር

ሰብሳቢው ሚኒስቴሩ በሚሰጠው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት፤

1. የካውንስሉን ሥራ ይመራል፤ ያስተባብራል፤
2. የካውንስሉን ስብሰባዎች ይጠራል፤ በሊቀመንበርነት ይመራል፤
3. የካውንስሉን ውሳኔዎች ለሚኒስቴሩ እያቀረበ በማፀደቅ በሥራ ላይ ያውላል፤

11. የካውንስል ስብሰባ፤

1. ካውንስሉ በሰብሳቢው ጥሪ በማንኛውም ጊዜ ሊሰበሰብ ይችላል፤
2. ካውንስሉ የራሱን የስብሰባና የአሰራር መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፤

12. ክፍያዎች

ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ መሠረት ለሚሰጣቸው አገልግሎቶች የሚደረገው ክፍያ ሚኒስትሩ መንግሥትን በማስፈቀድ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፤

13. ዝርዝር የተፈጥሮ ግብርና ድንጋጌዎች

1. የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች በእርሻ ላይ የሚኖራቸውን የአመራረት ዘዴ፤ የተባይ መከላከልን፤ የተፈቀዱ ሥነሕይወታዊ መከላከያ ዘዴዎችን፤ ማጓጓዝን፤ ማከማቸትን፤ ማዘጋጀትን፤ ምልክት አደራረግንና ማስተዋወቅን እንዲሁም መሠረታዊ የኢንስፔክሽን መመዘኛዎችን፤ የጥንቃቄ እርምጃዎችንና ለኢንስፔክሽንና ለሠርተፊኬሽን አካላት ዕውቅና አሰጣጥን በሚመለከት

መሟላት የሚገባቸው መስፈርቶች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦች ይወሰናሉ።

2. በተፈጥሮ ግብርና የእጽዋት አመራረትንና የእንስሳት እርባታን በተመለከተ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦች ያልተደነገገ ከሆነ ሚኒስቴሩ በዓለም አቀፍ ደረጃ የታወቁ መመዘኛዎች ተቀባይነትና ተፈጻሚነት እንዲኖራቸው ሊያደርግ ይችላል።

14. የኢትዮጵያ የተፈጥሮ የግብርና ምርቶች ዓርማ

ሚኒስቴሩ፤

1. የኢትዮጵያን የተፈጥሮ ግብርና ምርቶች ዓርማ ይወስናል፤ እንዳስፈላጊነቱም እንዲለወጥ ያደርጋል፤
2. ዓርማውን ለመጠቀም የሚያስችሉ ሁኔታዎችንና ክፍያዎችን ይወስናል።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

15. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

16. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማናቸውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

17. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ መጋቢት 30 ቀን 1998 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

አዋጅ ቁጥር 660/2002

የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ አዋጅ

የንብ ሀብት ክምችት በሚገኝባቸው የአገሪቱ ክፍሎች የቤተሰብና የንግድ ንብ ልማት እንዲስፋፋ በማድረግ ሀብቱ ለፈጣን የኢኮኖሚ ዕድገት ተገቢ አስተዋጽኦ እንዲኖረው ማድረግ በማስፈለጉ፤

የንብ ውጤት ምርትን ማሳደግና ለምግብ ዋስትናና ለድኅነት ቅነሳ የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ በዘላቂነት ማረጋገጥ በማስፈለጉ፤

የንብ ሀብት ልማቱ አግባብ ባለው መንገድ እንዲካሄድ ለማድረግ የንብ ብዝሃ ሕይወትና የማር ዕዕዋት ዝርያ እንዲጠበቅ ማድረግ በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገመንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 660/2002 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “ንብ” ማለት ማርና ለሎች የንብ ውጤቶችን የሚያዘጋጅ በኅብረት መኖር የሚችል አፅቄ ነፍሳት ሲሆን የጣዝማ ንቦችንና ሌሎች የንብ ዝርያዎችን አያካትትም፤
2. “ኅብረንብ” ማለት በአንድ ቀፎ ወይም በኅብረት በተፈጥሮ የመኖሪያ ቦታ ውስጥ የሚኖሩ ሠራተኛ ንቦችን፣ ንግሥት ንብን፣ አውራ ንቦችንና የንብ እጮችን ያካተተ ነው፤
3. “የንብ ሀብት” ማለት በተፈጥሮና በቀፎ ውስጥ የሚገኙ ኅብረንቦችና የማር ዕዕዋት ክምችት ነው፤
4. “የንብ ውጤቶች” ማለት ንቦች የሚያዘጋጁባቸው ማር፣ ሰም፣ ጽጌ ብናኝ፣ የንብ ወተት፣ የንብ ሙጫ፣ የንብ ዕጭና የንብ መርዝ ናቸው፤
5. “ቀፎ” ማለት ለኅብረንቦች መኖሪያ፣ መራቢያና ማር ማዘጋጃ ተብሎ የተሰራ ቤት ነው፤

6. “ማናብ” ማለት ኅብረንቦችን በቀፎ ውስጥ በማኖር ወይም በማርባት ማር፤ ሰምና ሌሎች የንብ ውጤቶችን የማምረት ሥራ ነው፤
7. “አናቢ” ማለት ኅብረንቦችን በቀፎ ውስጥ የሚያረባ ሰው ነው፤
8. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
9. “የጓሮ ንብ ልማት” ማለት በመኖሪያ ቤት አካባቢ ወይም በጓሮ ኅብረንቦችን በማኖር ወይም በማርባት ምርት የመሰብሰብ ሥራ ነው፤
10. “የመሰክ ንብ ልማት” ማለት በጫካ፣ በቁጥቋጦ ወይም በእርሻ ማሳ ውስጥ ወይም አካባቢ ለኅብረንቦች ለኑሮአቸውና ለሥራቸው ምቹ ሁኔታ በመፍጠር የሚካሄድ የማነብ ሥራ ነው፤
11. “የንግድ ንብ ልማት” ማለት መተዳደሪያው ግብርና ባልሆነ ሰው ኅብረንቦች ለልማቱ አመች በሆኑ ቦታዎች በቋሚነት ተቀምጠው ወይም የማዟዟር ማናብ ዘዴ በመጠቀም የሚካሄድ የንብ ውጤቶችን በብዛት የማምረት ሥራ ነው፤
12. “በማዟዟር ማናብ” ማለት የማር ዕዕዋትን የማበብ ወቅት በመከተል ዕዕዋቱ በብዛት ወደሚገኝበት አካባቢ ኅብረንቦችን በማጓጓዝና ለተወሰነ ጊዜ ብቻ በማስቀመጥ ምርት የሚሰበሰቡበት የማናብ ዘዴ ነው፤
13. “ማር” ማለት ንቦች ከተለያዩ የማር ዕዕዋት ፈሳሽ የአበባ ወለላን ተፈጥሮአዊ በሆነ መንገድ ቀስመው ወደ ቀፎአቸው በመውሰድና ራሳቸው ከሚያመነጩት የተፈጥሮ ንጥረ ነገር ጋር በማዋሃድ የሚያዘጋጁት የተፈጥሮ ጣፋጭ ምግብ ሲሆን የጣዝማ ንቦች የሚያዘጋጁትንና በሰው ሰራሽ ዘዴ በፋብሪካ ውስጥ የሚዘጋጀውን ማር አያካትትም፤
14. “የማር አደን” ማለት በማር ወቅት ንቦች በተፈጥሮ የሚኖሩበትን ሥፍራ ፈልጎ በማግኘት ያዘጋጁትን ማር የመሰብሰብ ሥራ ነው፤
15. “ማር ማምረት” ማለት በማር ወቅት በቀፎ ውስጥ የሚኖሩ ኅብረንቦች ያዘጋጁት ማር መድረሱን በማረጋገጥ ከቀፎው የማውጣት ተግባር ነው፤
16. “ማናቢያ መሣሪያ” ማለት ማንኛውም ዓይነት ቀፎ፣ የአናቢ ትጥቅ ወይም ለማር፣ ለሰም ወይም ለሌላ የንብ ምርት ማምረቻ የሚያገለግል ማናቸውም ሌላ ዕቃ ነው፤

17. “ዕልዋትን ማራከብ” ማለት ንቦች ፈሳሽ የአበባ ወለላና ጽጌብናኝ ለመሰብሰብ በማር ዕልዋት አበቦች ላይ ሲዘዋወሩ የአንዱን ዕልዋት ወንዴ ዘር ከሌላው ዕልዋት ሴቴ ዘር ጋር የማገናኘት ወይም የማዳቀል ሂደት ነው፤
18. “የንቦች ዕውደት” ማለት ኅብረንቦች የሚኖሩበትን ቀፎ፣ ዋሻ ወይም ሌላ ዓይነት የመኖሪያ ሥፍራ በከፊል ወይም በሙሉ ለቀው አዲስ ኑሮ ለመመሥረት ወደሌላ ሥፍራ የሚሄዱበት ክንውን ነው፤
19. “የከተማ ማናብ ሥራ” ማለት በከተማ ውስጥ ወይም አካባቢ የሚካሄድ የማናብ ሥራ ነው፤
20. “የመብረሪያ መንገድ” ማለት ንቦች ለሥራ ከቀፎ ሲወጡ ወይም ሲገቡ የሚበሩበት መንገድ ነው፤
21. “የንግሥት ንብ ርቢ” ማለት በተለያዩ የአሠራር ቴክኒኮች ወይም በሰው ሰራሽ ዘዴ ንግሥት ንብ የማራባት ሥራ ነው፤
22. “የንብ ምርምር” ማለት ለሳይንሳዊ ምርምርና ሙከራ ከማናብ ሥራ ጋር የተያያዘ በንቦች ዘር፣ በንቦች ሥነ ሕይወት፣ በሽታ፣ ማኔጅመንትና ሌሎች ሁኔታዎች ላይ የሚደረጉ ጥናታዊ ሥራዎችና ለቤተመዘክር የንብ ዘር የመሰብሰብ ተግባራትን ያካትታል፤
23. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርናና የገጠር ልማት ሚኒስቴር ነው፤⁷
24. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
25. በወንድ ሦታ የተገለጸው ማንኛውም አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

3. የንብ ሀብት ልማት

1. ማንኛውም ሰው የራሱ ይዞታ በሆነ ንብ ወይም መስክ የንብ ልማት ማካሄድ ይችላል፡፡
2. እንዲያገግሙ በተከለሉ ቦታዎች፣ በማኅበራት ደን፣ በመንግሥት ደን ወይም በዱር እንስሳት ፓርክና ጥበቃ ቦታ ውስጥ የንብ ልማት ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ይህንኑ ቦታ ለማስተዳደር ሥልጣን ከተሰጠው አካል የተሰጠ የጽሑፍ ፈቃድ መያዝ አለበት፡፡

⁷ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(8) መሰረት የእንስሳት እና ዓሳ ሀብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

3. የንግድ ንብ ልማት ወይም የንግድ የንግሥት ንብ ርቢ ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው ሕግ መሰረት የተሰጠ የንግድ ፈቃድ መያዝ አለበት።

4. የንብ ምርምር ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም የውጭ አገር ሰው በሚኒስቴሩ የተሰጠ የጽሑፍ ፈቃድ መያዝ አለበት።

5. የከተማ ማኅበር ሥራ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው፦

ሀ/ መሠረታዊ የማኅበር ሥልጠና የምስክር ወረቀት ያለው ወይም የሥልጠና የምስክር ወረቀት ያላቸውን ግለሰቦች ቀጥሮ የሚያሰራ መሆን፤

ለ/ ኅብረንቦችን እንስሳትና ሕፃናት በማይደርሱበት ቦታ ማስቀመጥ፤ እና

ሐ/ የመብረሪያ መንገዳቸውን ከሦስት ሜትር ያላነሰ ከፍታ ባለው የግንብ፤ የዕዕዋት ወይም የጠቅጣቃ ሽቦ አጥር ማጠር፤ አለበት።

6. በማዟዟር የማኅበር ሥራ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው፦

ሀ/ ኅብረንቦችን ማስቀመጥ የሚያስችለውን መሬት ለመጠቀም በመሬቱ ባለይዞታ የተሰጠ የጽሑፍ ፈቃድ መያዝ፤

ለ/ ኅብረንቦችን በሚያንጉዝበት ጊዜ ንቦቹ እንዳይወጡና በአካባቢው በመዘዋወር ላይ የሚገኝ ሰው ወይም እንስሳ ላይ አደጋ እንዳያስከትሉ በጠቅጣቃ ሽቦ ወይም አየር ሊያስገባ በሚችል ጨርቅ መሸፈን እንዲሁም በመንገድ ላይ ከማሳረፍ ወይም ሰውና እንስሳት ከሚዘዋወሩበት አካባቢ ከማቆም መቆጠብ፤ እና

ሐ/ በሚጠቀምበት ቀፎ ላይ የራሱ የሆነ ምልክት ማድረግ፤ አለበት።

7. ማንኛውም ሰው በዕውደት ላይ የሚገኙ ኅብረንቦችን አጥምዶ መያዝና መጠቀም ይችላል፤ ሆኖም ኅብረንቦቹ ከቀፎው የለቀቁበት አናቢ ወዲያው ተከታትሎ ያረፉበት ቦታ ከደረሰ አጥማጁ የባለቤትነት መብት አይኖረውም።

8. ማንኛውም አናቢ ለዕዕዋት ተራክቦ አገልግሎት ኅብረንቦችን በማክራየት ሲጠቀም ኅብረንቦቹ የተፈለገው ዓላማ በሚቀመጡበት አካባቢ በሚኖሩ ሰዎችና በሚዘዋወሩ እንስሳት ላይ ጉዳት እንዳያደርሱ ጥንቃቄ ማድረግ አለበት።

4. የንብ ሀብት አጠባበቅ

1. ማንኛውም አናቢ በሥራው ሂደት የንብ ሀብቱን የመንከባከብና የመጠበቅ ኃላፊነት አለበት።

2. በደን ለበስ አካባቢ፣ በየቋጥኙ ወይም በየዋሻው የሚኖሩ ጉብረንቦች የሚያዘጋጁትን ማር በአደን የሚሰበሰብ ማንኛውም ሰው በንቦቹና በተፈጥሮ ሀብቱ ላይ ጉዳት ሳያደርስ መሰብሰብ አለበት።

3. የሀገር ውስጥ የንብ ዝርያዎችን ከተዛማች የንብ በሽታዎች ለመከላከል፡-

ሀ/ ሕይወት ያላቸው የንብ ዝርያዎችን ወይም ያገለገሉ የማናቢያ ወይም የማቀነባበሪያ መሣሪያዎችን ወይም ቁሳቁሶችን ወደአገር ውስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው፤

ለ/ ጥሬ ማር፣ ሰም ወይም ማንኛውም የንብ ውጤት ወደ አገር ውስጥ በሚገባበት ጊዜ በላኪው አገር አግባብ ያለው አካል የተፈረመ የጤናማነት የምስክር ወረቀት ተያይዞ መቅረብ አለበት፤

ሐ/ ወደ አገር ውስጥ በትራንዚትነት የሚገባ ያገለገለ የማናቢያ መሣሪያ ታሽጎ የሚያልፍ መሆኑ የታወቀ ካልሆነ በስተቀር የጤናማነት ምርመራ የምስክር ወረቀት ሊጠየቅበት ወይም የጤናማነት ምርመራ ሊደረግበት ይችላል።

4. ፈቃድ ያለው የንግሥት ንብ ርቢ የሚያካሂድ ሰው ካልሆነ በስተቀር ለልማትም ሆነ ለምርምር ሥራ ሕይወት ያላቸውን ንቦች ወደውጭ ለመላክ አይፈቀድም።

5. ማንኛውም የሰብል ጥበቃ የሚያካሂድ ሰው በፀረ-ሰብል ተባይ መከላከያ ኬሚካሎች ያለአግባብ አጠቃቀም ምክንያት ንቦች እንዳይመረዙና እንዳያልቁ ተገቢውን ጥንቃቄ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

6. ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎም ሆነ በቸልተኝነት በጉብረንቦች ላይ እሳት ቃጠሎ እንዲነሳ ማድረግ የለበትም።

5. የማናቢያ መሣሪያዎች አያያዝ

የማናቢያ መሣሪያዎችና ተዛማጅ ቁሳቁሶች ከኬሚካሎች ነፃ በሆነ መጋዘን የተከማቹ መሆን አለባቸው።

6. የመረጃ ልውውጥ

1. ጉዳዩ የሚመለከታቸው የክልል አካላት የንብ ሀብት መረጃዎችን በመሰብሰብና በማጠናቀር ለሚኒስቴሩ ይልካሉ።

2. ሚኒስቴሩ ከተለያዩ ምንጮች ስለንብ ሀብት የሚሰበሰባቸውን መረጃዎችና የምርምር ውጤቶች በመገምገመና በማዘጋጀት ለክልሎችና ለሌሎች ተጠቃሚዎች እንዲደርሱ ያደርጋል።

7. የንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ

1. በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው የክልል አካል የተመደበ የንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ፡-

ሀ/ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን መከበራቸውን ለማረጋገጥ ወደ ማንኛውም አናቢ የሥራ ቦታ በሥራ ሰዓት በመግባት የማናቢያ መሣሪያዎችንና የአስተናገድ ሁኔታን የማየትና የመገምገም፤

ለ/ ማንኛውም አናቢ ከሥራው ጋር የተያያዙ መረጃዎችን እንዲሰጠው የመጠየቅ፤ እና

ሐ/ የቁጥጥር ተግባሩን ሲያከናውን ያገኛቸውን ይህን አዋጅ በሚተላለፉ ሰዎች ላይ ክስ ለመመስረት የሚያስችሉ መረጃዎችን ለሚመለከተው አካል የማስተላለፍ፤

ሥልጣን እና ተግባር ይኖረዋል።

2. ማንኛውም አናቢ ለንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ መረጃ በመስጠትና ለቁጥጥር ሥራው ክንውን ሁኔታዎችን በማመቻቸት የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

8. ቅጣት

በወንጀል ሕጉ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፡-

1. ማንም ሰው ሥልጣን ከተሰጠው አካል የጽሑፍ ፈቃድ ሳይዝ እንዲያገግሙ በተከለሉ ቦታዎች፤ በማኅበራት ደን፤ በመንግሥት ደን ወይም በዱር እንስሳት ፓርክና ጥብቅ ቦታ በንግድ ልማት ላይ የተሰማራ ወይም የንግድ ፈቃድ ሳይዝ የንግድ ልማት ወይም የንግድ ንግሥት ንብ ርቢ ያካሄደ ከብር 2,000ሺ እስከ 5,000ሺ ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም አንድ ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ መረጃዎችን በአግባቡ የያዘና ሲጠየቅም ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆነ ኅብረንቦችን በጠቅላላ ሽቦ ወይም በካኪ ጨርቅ ሳይሸፍን ያጓጓዘና የሰውና እንስሳት ዝውውር በሚበዛበት ቦታ ያቆመ ማንም ሰው ከብር 1,500 እስከ ብር 3,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከስድስት ወር እስከ አንድ ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

3. የንብ ሀብት ልማት ለማካሄድ ሲል በተፈጥሮ ሀብት ላይ ጉዳት የሚያደርስ፤ ወይም በንቦች ላይ የንብ በሽታ ለማስተላለፍ ምክንያት የሚሆን ወይም አላግባብ

በሆነ የፀረ-ሰብል ተባይ መከላከያ ኬሚካል አጠቃቀም ምክንያት በንቦች እና በንብ ውጤቶች ላይ ጉዳት የሚያደርስ ወይም በማር አደን ወቅት በኅብረንቦች ላይ የእሳት ቃጠሎ የሚያደርስ ክብር 5,000 እስከ ብር 10,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሦስት ዓመት እስከ ሰባት ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

4. የንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪው ሥራውን እንዳይሰራ ከአሰናክለ ከአስፈራራ ወይም ጉዳት ከአደረሰ ክብር 2,000 እስከ 5,000 ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሁለት እስከ አምስት ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

5. ማንም የተከለሰ ወይም የተበከለ ወይም የተመረዘ የንብ ውጤት ሲያቀናብርና ሲያንጉዝ ከተገኘ ወይም ለኅብረተሰቡ ከሸጠ ወይም ከሰጠ ክብር 10,000 እስከ 15,000 ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከአምስት እስከ አሥር ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

6. ማንም ሰው ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ተቃራኒ በሆነ ሁኔታ ሕይወት ያለው የንብ ዝርያ፣ የንብ ዘር፣ ያገለገሉ የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁሶች ከውጭ ከአስገባ፣ ከአገር ደግሞ የንብ ዘሮችን ወደ ውጭ አገር ከአስወጣ ወይም ለማስወጣት ከሞከረ ክብር 15,000 እስከ 20,000 ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከአሥር እስከ አሥራ አምስት ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

7. ማንም ሰው ይኸንን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ከተላለፈ ወይም አፈጻጸማቸውን ያደናቀፈ እስከ አምስት ዓመት በሚሆን እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

9. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።

2. ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሚኒስቴሩ ሊያወጣ ይችላል።

10. ተፈጻሚነት ለለማይኖራቸው ሕጎች

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የተለመደ አሰራር በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

11. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሣሥ 15 ቀን 2002 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 372/2008

የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2005 አንቀጽ 5 እና በንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 660/2002 አንቀጽ 9 መሠረት ይህን ደንብ አጠጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 372/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ ፦

1. “አዋጅ” ማለት የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 660/2002 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጠ ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፤
3. “ነቁር” ማለት የስድስት ማዕዘን ቅርፅ ያለው የማር እንጀራ አንድ ክፍል ሲሆን የሠራተኛ ንብ የንግሥት ንብና የአውራ ንብ ዕቃዎች የሚያድግበት እንቁራ ወይም ፈሳሽ የአበባ ወለላ፣ ማርና ጽጌብናኝ የሚከማችበት ቦታ ነው፤
4. “እንቁራ” ማለት በተለምዶ የማር እንጀራ የሚባለው የብዙ ነቁር ስብስብ ነው፤
5. “የንግድ ንብ አናቢ” ማለት የንብ ወጤቶችን ለማምረት ሲባል 500 እና ከዚያ በላይ የሆኑ ኅብረንቦች የማናብ ሥራ የሚያከናውን ሰው ነው፤
6. “የንብ በሽታ” ማለት የንብ እጮችን የንብ ሙሽሬዎችን እና ጉልምስ ንቦችን ጤንነት የሚጎዳ ወይም የሚያጠቃ እንደ ኖሴማ፣ ቾክ ቡሩድ ቫርዋ፣ የመሳሰለ ነው፤
7. “የንብ ጠላት” ማለት የንብ እጮችን የንብ ሙሽሬዎችን፣ ጉልምስ ንቦችን እና የንብ ውጤትን የሚያጠቃ እንደ ጉንዳን፣ ሰምብል ትል፣ ቀፎ ደፊ፣ ትንሹ የቀፎ ውስጥ ጥንዚዛ የመሳሰለ እንስሳ ወይም ነፍሳት ነው፤
8. “ኦርጋኒክ ማር” ማለት በኦርጋኒክ ማር አመራረት መሥራቶች መሠረት የተመረተ ማር ነው፡፡

9. “የማር ዕዕዋት” ማለት ለንቦች መኖ የሚሆን ፈሳሽ የአበባ ወለላ ወይም ጽጌብናኝ ውይም ሁለቱንም የሚያመርቱ ተክሎች ናቸው፤
10. “ጽጌብናኝ” ማለት ንቦች የንብ ዕጭ ለመመገብ ከማር ዕዕዋት አበባ የሚሰበስቡት ወንዴ ዘር ነው፤
11. “የተካለሰ” ማለት ከሰው-ሠራሽ ስኳር ፤ ሞላሰስ ፤ ፓራፊን እና ከሌሎች ባዕድ ነገሮች ጋር የተቀየጠ ወይም የተደባለቀ የንብ ውጤት ነው፤
12. “ሰም” ማለት ንቦች በቀፎ ውስጥም ሆነ ለመኖሪያነት በሚመርጡበት ቦታ ለእጭ መራቢያ ለጽጌብናኝ ማከማቻና ለማር ማጠራቀሚያ የሚሆናቸውን ነቁር ወይም እንቆራ ለመገንባት የሚያመነጩት ንጥረ ነገር ሲሆን ከሌሎች እንስሳት፣ ከዕዕዋት፣ ከማዕድናትና በሰው ሠራሽ ዘዴ የሚዘጋጀውን ሰም አይጨምርም፤
13. “የንብ ዘር ማዳቀል” ማለት ምርታማ ያልሆነ የንብ ዘርን የተመረጠ ባህሪያት ካሉት የንብ ዘር ጋር በማዳቀል ማሻሻል ነው፤
14. “የማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት” ማለት የንብ ውጤት የሚቀነባበርበትና የሚታሸግበት ድርጅት ነው፤
15. “ጥራት መቆጣጠሪያ ቤተሙከራ” ማለት የንብ ውጤት ጥራት ምርመራ የሚደረግበት ክፍል ነው፤
16. “የንብ ውጤት ገበያ” ማለት ማር፣ ሰም፣ ሮያል ጄሊ፣ የንብ እጭ፣ የንብ መርዝ፣ ፕሮፓሊስ እና ጽጌብናኝ ሳይጣራ፣ ተጣርቶ ወይም ተጨማሪ እሴት ተደርጎበት በችርቻሮ፣ በጅምላ ወይም በጨረታ የሚሸጥበት ሥፍራ ወይም መደብር ነው፤
17. “ምዝገባ” ማለት የአናቢዎችን ሰም፣ አድራሻ፣ የማርቢያ ሥፍራ እና ሌሎች ተፈሳጊ መረጃዎችን መመዝገብ ነው፤
18. “አንስፔክሽን” ማለት የደምበኛን መብትና የንግድ ሥነ-ምግባር ለመጠበቅ የንብ ውጤቶች፣ የማናቢያ መሣሪያ እና ቁሳቁስ ጥራት፣ ደረጃ፣ ቅንብር፣ ክምችት፣ አንጓዝ ግብይት ሂደት ላይ የሚደረግ የአሰሳና ቁጥጥር ሥርዓት ነው፤
19. “የምዝገባ ሰርተፊኬት” ማለት አናቢዎች ለመመዝገብ ያቀረቡት ማመልከቻ ተቀባይነት ሲያገኝ በተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ የሚሰጥ ሰርተፊኬት ነው፤
20. “የደህንነት ሠርተፊኬት” ማለት የንብ ውጤቶች ለምግብነት ለመዋል ጤናማ መሆናቸውን እና ሰምና ፕሮፓሊስ ደግሞ ከአደገኛ ኬሚካል ቅሪቶች ነጻ መሆናቸውን ወይም በባዕድ ነገሮች አለመከለሱ ተረጋግጦ ከተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ የሚሰጥ ማስረጃ ነው፤

21. “ተቆጣጣሪ ባለስልጣን” ማለት የእንስሳትና ዓሣ ሀብት ሚኒስቴር ወይም በክልል መንግስት ሥልጣን የተሰጠው አካል ነው፤
22. “ተቆጣጣሪ” ማለት በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የተሰየመ የንብ ሀብት ልማት አ.ንስፔክቭን ባለሙያ ነው፤
23. “ማቀነባበር” ማለት ማርን ከሰም የመለየት ሂደት ነው፤
24. “ሚኒስቴር” ማለት የእንስሳትና ዓሣ ሀብት ሚኒስቴር ነው፤
25. “ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል፡፡

ክፍል ሁለት

የንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ

ንዑስ ክፍል አንድ

የንብ ሀብት ልማት

3. ምዝገባ

1. አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ኅብረንቦችን በዘመናዊ መንገድ ልማት የሚያካሂድ ማንኛውም አካል ለዚህ ደንብ አፈጻጸም ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ በተወሰነው ጊዜ ገደብ ውስጥ በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ዘንድ መመዝገብ አለበት፡፡
2. ማንኛውም አካል ከተቆጣጣሪው ባለሥልጣኑ የተሰጠውን የምዝገባ ምስክር ወረቀት በማናቢያ ስፍራው ለንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ በሚታይበት ግልጽ ሥፍራ ማስቀመጥ አለበት፡፡
3. ማንኛውም አካል በባለቤትነት ለያዘው ኅብረንብ ቁጥር መስጠት ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ አለበት፡፡
4. ቁጥር ወይም መለያ ምልክት የሌለው ኅብረንብ እንደሕገወጥ ተቆጥሮ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት አግባብ ያለው እርምጃ ይወስድበታል፡፡

4. የማናቢያ ስፍራ አወሳሰን

1. የጓሮ ወይም የከተማ ማናብ ሥራ ጓሮው ወይም የከተማ ቦታው ሊሸከመው በሚችለው ኅብረንቦች ቁጥርና በአካባቢው በሚገኘው የንቦች መኖሩ ግኝት የሚወሰን ይሆናል፡፡
2. የጓሮ ወይም የከተማ ማናብ ሥራ የሚያካሂድ ማንኛውም አካል ኅብረንቦቹ በቤት እንስሳት ላይ የመናደፍ አደጋ እንዳያደርሱ ስለልማቱ በወጣው መመሪያ መሠረት ማከናወን አለበት፡፡

3. በአዋጁ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የጽሁፍ ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም አኖቢ በአካባቢው የተፈጥሮ ህብት ላይ ጉዳት ሳያደርስ የመጠቀም ግዴታ የሚጥል ውል በቅድሚያ ቦታውን ለማስተዳደር ሥልጣን ከተሰጠው አካል ጋር መግባባት አለበት፡፡
4. የአዋጁ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (6) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አኖቢ ከንብ በሽታና ከንብ ጠላት ነጻ የሆኑ ኅብረንቦችን በማዟዟር ማናብ ይችላል፡፡

5. የህብረንቦች ዕዉደትና ባለቤትነት

1. የአዋጁ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (7) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በዕውደት ላይ የሚገኙ ኅብረንቦች ከቀፎ ወይም ከነበረበት መኖሪያ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ተከፍሎ የወጣ ሊሆን ስለሚችል ማንኛውም ሰው ባለቤት ነኝ ማለት አይችልም፡፡
2. ማንኛውም ሰው በዕውደት ላይ ያለን ህብረንብ ከአረፈበት ቦታ በሚይዝበት ወቅት በአካባቢው ሰውና በእንስሳት ደህንነት ላይ ጉዳት አንዳያደርሱ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡
3. የአዋጁ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (7) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አኖቢ ወይም ጣውላ ነክ ባልሆኑ የደን ውጤቶች ተጠቃሚ ለመሆን ደን የሚያለማ ሰው በራሱ ይቦታ ላይ የማጥመጃ ቀፎዎችን በመስቀል ወይም በማንጠልጠል በዕውደት ላይ የሚገኙ ኅብረንቦችን ማጥመድና መያዝ ይችላል፡፡
4. በመንግሥትና ማህበራት ደኖች፣ ቢፓርኮች ወይም በዱር እንስሳት ጥብቅ ቦታዎች በዕውደት ላይ የሚገኙ ህብረንቦችን ቀፎ በመስቀል ወይም በማንጠልጠል ማጥመድ ወይም መያዝ የሚቻለው ቦታውን ለማስተዳደር ሥልጣን ከተሰጠው አካል ፈቃድ ሲገኝ ብቻ ነው፡፡

6. የንግድ የንግሥት ንብ ርቢ

1. የንግድ የንግሥት ንብ ርቢ ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ከተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡
2. በንግሥት ንብ ርቢ ንግድ ሥራ የተሰማራ ማንኛ ሰዉ በተፈላጊ ባሕሪያቸው ተመርጠው በተቆጣጣሪዉ አካል እዉቅና ከተሰጣቸዉ ኅብረንቦች የረቡ የንግሥት ንቦች የሆኑትን ብቻ በሽያጭ ወይም በስጦታ ለሌሎች ማቅረብ አለበት፡፡

3. በንግሥት ንብርቢ ሥራ የተሰማራ ማንኛውም ሰው የርቢ እና የግብይት መረጃን የመያዝና በተቆጣጠረው አካል ሲጠየቅ የማሳየት ግዴታ አለበት፡፡
4. ለንግሥት ንብርቢ የሚውል ጣቢያ ወይም ያለበት መስፈርት ለዚህ ደንብ አፈጻጸም ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

7. የንብ ዉጤቶች እና ማናቢያ መሣሪያዎች ንግድ

1. ለገበያ የሚቀርብ ማንኛውም የንብ ዉጤት በሚመለከተው አካል ተፈትሾ ከጥራትና ደህንነት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጋር ተያይዞ መቅረብ ይኖርበታል፡፡
2. ለውጪ ገበያ የሚቀርቡ የንብ ዉጤቶች፣ የማናቢያ መሣሪያዎች እና ቁሳቁሶች የንግድ ፈቃድ የሚሰጠው በንግድ ሚኒስቴር ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተጠቀሱ ምርቶችን ለማምረት የብቃት ማረጋገጫ እና ለምርቶቹ የጤና፣ የጥራት እና ደህንነት ምስክር ወረቀት የሚሰጠው በፌዴራል ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡
4. በአገር ውስጥ ለሚካሄድ የንብ ዉጤቶች፣ የማናቢያ መሣሪያዎች እና ቁሳቁሶች የንግድ ፈቃድ የሚሰጠው በሚመለከተው የክልል ወይም የከተማ አስተዳደር አካል ይሆናል፡፡
5. የሚመለከተው የክልል ወይም የከተማ አስተዳደር አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተመለከቱ ምርቶችን ለማምረት የብቃት ማረጋገጫ እና ለምርቶቹ የጤና፣ የጥራት እና ደህንነት ምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡
6. የተካለሰ ወይም የተቀየጠ የንብ ዉጤት ለሽያጭ ማቅረብ ወይም ማስተላለፍ የተከለከለ ነው፡፡
7. አዳዲስ የማናቢያ መሣሪያዎችን ወይም ቁሳቁሶችን ከውጭ አገር የሚያስገባ ወይም በአገር ውስጥ የሚያመርት ማንኛውም ሰው ደረጃውንና ጥራቱን ጠብቆ ማስገባት ወይም ማምረት አለበት፡፡
8. በኢንሰፔክሽን ወቅት የተገኘ ማንኛውም ደረጃውን ያልጠበቀ የማናቢያ መሣሪያ አገልግሎት እንዳይሰጥ ይደረጋል፡፡

8. በንብ፣ በማናቢያ መሣሪያዎች እና በንብ ዉጤቶች ላይ ምርምር ስለማካሄድ

1. የንብ ዘር ማሻሻል፣ከንብ ዉጤቶች፣ ከማር ዕፅዋት እና ከንብ ማኔጅመንት ጋር የተያያዘ ምርምር ማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም የውጭ አገር ዜጋ

ከተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት።

2. ማንኛውንም ዓይነት የንብ ዘር የማዳቀል ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ሚኒስቴሩ ባወጣው መመሪያ መሠረት ማከናወን አለበት።
3. በማዳቀል የተገኘ የንብ ዘር መመዝገብ የሚችለው ሚኒስቴሩ ባወጣው መመሪያ መሠረት ሲፀድቅ ነዉ።

9. የንብ ዉጤቶች አቀነባበር፣ አስተሻሽግ፣ አያያዝ፣ ምልክት አደራረግና አጓጓዝ

1. በአርሶ አደር ወይም በከፊል አርብቶአደር ደረጃ የሚካሄድ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም የንብ ውጤቶችን የማቀነባበርና የማሸግ ሥራ የሚከናወነው በተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሁንታ በተሰጠው ሕንጻ ውስጥ መሆን አለበት።
2. የንብ ውጤት ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ሥፍራዎች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ከማንኛውም የውጤቱን ጥራትና ደህንነት ከሚበክሉ ነገሮች የራቀ መሆን አለበት።
3. ማንኛውም ለንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ የሚውሉ ቁሳቁሶች የውጤቱ ጥራትና ደህንነት የማያጎድፉ መሆን አለባቸው።
4. ለገበያ የሚቀርቡ የንብ ውጤቶች አቀነባበር፣ አስተሻሽግና አያያዝ በሚመለከተው ተቆጣጣሪ አካል በማንኛውም ጊዜ ቁጥጥር ሊደረግበት ይችላል።
5. ተቀነባብሮና ታሸጎ ለገበያ የሚቀርብ የንብ ውጤት ስለውጤቱ የሚገልጽ የተሟላ መረጃ በአማርኛና በአንግሊዝኛ ቋንቋ ተጽፎ በመያዣው ላይ የተለጠፈበት መሆን አለበት።
6. የንብ ውጤቶች ምርት የሚከማቸውና የሚጓጓዘው ተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ ባወጣው መመሪያ መሰረት ሆኖ የጎይጅን መስፈርቶችን ማሟላት አለበት።

ንዑስ ክፍል ሁለት

የንብ ሀብትና የማር እጽዋት አጠባበቅና እና የአናቢ ግዴታ

10. የንብ ሀብት ጥበቃ

የአዋጁ አንቀጽ 4 እና 5 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፡-

1. የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማከማቻ ክፍል ንቦችን ሊበክሉ ከሚችሉ ነገሮች የራቀና የፀዳ መሆን አለበት፤
2. በቀፎ ኢንሰፔክሽን ወቅት የንቦች ጉዳትና ዕልቂት እንዳይከሰት ጥንቃቄ መደረግ አለበት።

3. የአገር ውስጥ የንብ ዘሮች እንዳይመናሙና እንዳይጠፉ የዘቦታ እና ኢዘቦታ ጥበቃ መደረግ አለበት፤
4. በአገሪቱ የሚገኝ የንብ ዘር ዘረመል እንዳይበረዝና እንዳይሸረሸር ጥበቃ መደረግ አለበት፤
5. ከተቆጣጣሪዉ ባለሥልጣን ፈቃድ ሳይሰጥ ኅብረንብን ከቦታ ወደ ቦታ ለልማት ወይም ለንግድ ማዘዋወር የተከለከለ ነው፤
6. ማንኛውም ዓይነት የተቀነባበረ የንብ መኖር ወደ አገር ውስጥ በሚገባበት ወቅት ከላኪው አገር አግባብ ያለው አካል የተፈረመና የተሰጠ የጤናማነት የምስክር ወረቀት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፤
7. ማንኛውም የንብ ውጤት፣ የተቀነባበረ የንብ መኖር፣ የመገልገያ መሣሪያዎችና ቀሳቁስ፣ የማር እንቅራ እና ክልማቱ ጋር ተያያዥነት ያለው ሌላ ነገር ወደ አገር ውስጥ በሚገባበት ወቅት ከኤርሖርት ወይም ከደረቅ ወደብ ከመውጣቱ በፊት መፈተሽ እና ደረጃውን የጠበቀ መሆኑ መረጋገጥ አለበት፤ ደረጃውን የማያሟላ ከሆነ በአስመጪው ወጪ ወደመጣበት አገር እንዲመለስ ወይም እንዲወገድ መደረግ አለበት፤
8. በዕዉደት ላይ የቱያዝ አዲስ ኅብረንብ ከንብ በሽታና ከንብ ጠላት ነፃ መሆኑ እስኪረጋገጥ ድረስ ሌሎች ኅብረንቦች ወደአለበት የማርቢያ ሥፍራ መግባት የለበትም፤
9. ለንቦች በመኖሪያ የሚሰጥ ማር ከንብ በሽታና ከንብ ጠላት ነፃ መሆኑ መረጋገጥ አለበት፤
10. በሚድን የንብ በሽታና የንብ ጠላት የተበከለ ኅብረንብ አስኪድን ድረስ ከጤናማ ኅብረንብ ተለይቶ በጊዜያዊ የማርቢያ ሥፍራ እንዲቆይ መደረግ ያለበት ሲሆን፣ በማይድን የንብ በሽታና የንብ ጠላት የተበከለ ኅብረንብ ከሆነ ከነቀፎው መወገድ አለበት።

11. የማር ዕጽዋት ጥበቃ

1. በደን፣ በተከለሉ ተራሮች፣ በፓርኮች፣ በጥብቅ ቦታዎች፣ በአፈርና ውኃ ጥበቃ ኅዳኝ፣ በእርሻ ማሳዎችና በመኖሪያ ቤት ዙሪያ እና አካባቢ የሚገኝ የማር ዕጽዋት እንዳይቆረጥ መጠበቅ አለበት፡፡

2. የማር ዕለታት ዝርያ ወደ አገር ውስጥ በሚገባበት ጊዜ በላኪው አገር አግባብ ያለው አካል የተፈረመና የተሰጠ የጤናማነት የምስክር ወረቀት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ወደ አገር ውስጥ የገባ የማር ዕለታት ለተጠቃሚዎች ከመሠራጨቱ በፊት ተላምዶ፣ ምርታማነቱና ከዕለታት በሽታ ነጻ መሆኑ በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን መረጋገጥ አለበት፡፡

12. የአናቢ ግዴታዎች

1. የከተማ ማናብ ሥራ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው ኅብረንብን ከማህበራዊ ተቋማት፣ ህዝብ ከሚበዛባቸው አካባቢዎች እና ከፍተኛ ድምጽ ከሚያወጡ ፋብሪካዎች አካባቢ ከ 50 ሜትር በላይ ወይም ኬሚካል ከሚያሰኑ ወይም ከሚያተኑ ፋብሪካዎች ከሁለት ኪሎ ሜትር በላይ አርቆ ማስቀመጥ አለበት፡፡
2. የመስክ ንብ ልማት ሥራ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው የንብ ልማት የሚካሄድባቸውን ሥፍራዎች ከአቧራ፣ ከጭስ፣ ከኬሚካል ብክለት እና ከመጥፎ ጠረን የፀዱ እንዲሆኑ ማድረግ አለበት፤ እንዲሁም ኅብረንቦችን ለጎርፍ አደጋ በተጋለጡ በወንዝ ዳር እና ለበሽታና ተባይ በሚያጋልጡ ረግረጋማ ቦታዎች ማስቀመጥ የለበትም፡፡

ክፍል ሦስት

የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥና የምዝገብ አያያዝ

13. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት

1. የንግድ ንብ ልማት ለማካሄድ የንግሥት ንብ ርቢ ጣቢያ ወይም ማዕከል፣ የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማምረቻ ድርጅት፣ የንብ ጢጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት ወይም የንብ ጢጤቶች መሸጫ ድርጅት ለማቋቋም የሚፈልግ ማንኛውም ሰሰዉ ከተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆየው ለአንድ ዓመት ይሆናል፡፡
3. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማብቃቱ በፊት ባሉት ሁለት ወራት ውስጥ መታደስ አለበት፡፡
4. የንግድ ንብ ልማት ወይም የንግድ የንግስት ንብ ርቢ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው የሚጠቀምበትን የኅብረንብ ማስቀመጫ ሥፍራ ወይም የአመራረት መንገድ

ለጤጥ በሚያደርገበት ጊዜ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱን ማሳደስ አለበት፡፡

5. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እና የንግድ ፈቃድ ሳይዙ የንግድ ንብ ልማት ማካሄድ፣ የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማምረቻ ድርጅት፣ ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት ወይም የንብ ውጤቶች መሸጫ ተቋም ማቋቋም የተከለከለ ነው፡፡
6. ማንኛውም የንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት የውስጥ ዕዳቱን በማያሟላና በዉጤቶቹ ላይ የጥራት ጉድለት በሚያስከትል ሁኔታ ሲሠራ ከተገኘ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲሆን ጉድለቱን እንዲያስተካክል የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ተገቢ ከሆነ የጊዜ ገደብ ጋር ይሰጠዋል፡፡
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ደርሶት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ጉድለቱን ያላስተካከለ ወይም ለሁለተኛ ጊዜ ንጽሕናን አጓድሎ የተገኘ የማንኛውም ስው የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጉድለቱ እስኪስተካከል ድረስ ይታገዳል፡፡
8. በዚህ ደንብ መሠረት ግዴታውንና ኃላፊነቱን የማይወጣ የማንኛውም የንግድ ንብ አልሟ፣ የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ አምራች፣ የንብ ውጤቶች አቀናባሪና አሻጊ ወይም የንብ ውጤቶች መሸጫ መደብር የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰረዛል፡፡
9. በማንኛውም መንገድ ሥራውን ያቆመ የንግድ ንብ ልማት ድርጅት፣ የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማምረቻ ድርጅት፣ የማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት ወይም የንብ ውጤቶች መሸጫ መደብር ሥራውን እንደገና የሚጀምረው ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን መርምሮ የዚህን ደንብ መስፈርት ያሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥና ሲፈቅድ ብቻ ነው፡፡
10. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት መሟላት ያለበት ዝርዝር መስፈርት ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

14. የመዝገብ አያያዝ

1. የንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት እና የመሸጫ መደብር ምርት ማሰባሰብ፣ ማቀነባበር፣ ማጓጓዝ እና ማሠራጨት የሚመለከቱ ሰነዶች እንዲሁም የማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማምረቻ ድርጅት የምርት ግብይት ሰነዶች

ኃላፊነት በተሰጠው ሰው ከተፈረሙ ቦኋላ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን እንዲያያቸው ፋይል ተደርገው መቀመጥ አለባቸው፡፡

2. በማናቢያ መሣሪያዎችና ቁሳቁስ ማምረቻ ድርጅትና በንብ ውጤቶች ምርት ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅት የምርት ተቆጣጣሪ ባለሙያ የሚሰራበት መመሪያና አሠራር በገበያ ላይ ከወጡ ምርቶች ውስጥ ችርግር ቢከሰት ያለፈውን ሂደት በፍጥነትና በተሟላ ሁኔታ በማገናዘብ በአዲሱ ምርት ላይ ችግር እንዳይከሰት ለማድረግ የሚያስችል የምርት መዝገብ መያዝ አለበት፡፡
3. የንብ ውጤቶች የማቀነባበሪያ ፣ የማሸጊያና የማናቢያ መሣሪያዎች ማምረቻና ከውጭ አስገቢ ድርጅቶች ቁጥጥር የተደረገባቸውን የጽሑፍ ሰነዶች ለኢንስፔክሽን ዓላማ ለሁለት ዓመት ጠብቀው ማቆየት አለባቸው፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

15. የተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ሥልጣንና ተግባር

ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የሚከተሉት ሥልጣንና ተንባራት ይኖሩታል፡-

1. የንብ ሀብት ልማት፣ ጥበቃ፣ የንብና የንብ ውጤቶች ንግድ፣ የማናቢያ፣ የማቀነባበሪያ እና የማሸጊያ መሣሪያዎችን ንግድና አጠቃቀም በተመለከተ አግባብ ካላቸው ተቋማት ጋር በመተባበር የመቆጣጠር፤
2. የንብ ውጤቶችን፣ የማናቢያ መሣሪያዎችን፣ የንብ ውጤቶች የማቀነባበሪያ እና የማሸጊያ መሣሪያዎችን ደህንነት እና ብቃትን አግባብ ካላቸው ተቋማት ጋር በመተባበር የመቆጣጠር፤
3. በዚህ ደንብ መሠረት በንግድ ንብ ልማት የተሰማሩ የአናቢዎችን እና የንብ ቀፎ ቁጥር ወይም መለያ ምልክትን፣ በንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ንግድ የተሰማሩ ሰዎችን፣ በንብ ውጤቶችና በማናቢያ መሣሪያዎች ንግድ የተሰማሩ ሰዎችን እና ኦርጋኒክ ማር የሚመረትባቸውን አካባቢዎች በመለየት መዝግቦ የመያዝ፤
4. በማዟዟር ለሚካሄድ የኅብረንቦች ንግድ፣ ለማራከብ አገልግሎት እና ለማር ልማት በመንግስት ይዞታ ሥር በሚገኝ መሬት ላይ የሚያስቀምጡበት ሥፍራ የመፍቀድ፤
5. ይህንን ደንብ ተከትሎ በሚወጣ መመሪያ መሠረት በዕውደት ላይ የሚገኙ ኅብረንቦች ባለቤትነትን እና የማጥመድ ፈቃድን የማስፈጸም፤

6. ለንግድ ንብ ልማት ተስማሚ ሊሆኑ የሚችሉ አካባቢዎችን በመለየት ባለሀብቶች ለንግድ ንብ ልማት እንዲጠቀሙበት ፈቃድ የመስጠት፤
7. ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመሆን በዚህ ደንብ በአንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመስጠት እና ደህንነት የመቆጣጠር፤
8. የንብና የተጓዳኝ ሥራዎች ምርምር እንዲካሄድ ከሚመለከታቸው ጋር በመሆን የመፍቀድ፤ የምርምር ዉጤቶችን መዝግቦ በመያዝ ዕውቅና የመስጠት፤
9. ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመሆን ከውጭ አገር የሚገቡ የንብ ውጤቶች፣ የማናቢያ መሣሪያዎች፣ የማቀነባበሪያና የማሸጊያ መሣሪያዎች ጥራትና ደህንነት የመቆጣጠር፤
10. ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመሆን ሕይወት ያለው የንብ ዘርና ዝርያ፣ ያገለገሉ የማናቢያ፣ የማምረቻና የማቀነባበሪያ መሣሪያዎችና ቁሳቁሶች ወደ ሀገር ውስጥ እንዳይገቡ የመቆጣጠር፤
11. ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመሆን የንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅቶችን አሠራር የመቆጣጠር፤
12. በማይድን የንብ በሽታና ጠላት ምክንያት የሚወገዱ ኅብረንቦችንና በዚህ በሽታና ጠላት የተበከሉ ቀፎዎችን፣ የጥራትና ደህንነት መስፈርት የማያሟሉ የንብ ውጤቶችን እና ደረጃን የማያሟሉ የማናቢያ መሣሪያና ቁሳቁሶችን የማስወገድ፤
13. በንብ ሀብት ልማትና ጥበቃ መስክ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ብቃት ያላቸው ተቆጣጣሪዎችን የመመደብ፡፡

16. የንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ ስልጣንና ተግባር

የአዋጁ አንቀጽ 7 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የንብ ሀብት ልማት ተቆጣጣሪ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል ፦

1. የንግድ ንብ አናቢዎች ቀፎ ቁጥር ወይም መለያ ምልክትን፣ የንብ ውጤቶች ማቀነባበሪያና ማሸጊያ ድርጅቶችን፣ በንብ ውጤቶችና በማናቢያ መሣሪያዎች ንግድ የተሰማሩ ሰዎችን እንዲሁም አርጋኒክ ማር የሚመረትባቸውን አካባቢዎች የመመዝገብና የመቆጣጠር፤
2. ኅብረንቦችን በማዟዟር ለሚያናቡ አናቢዎች ኅብረንቦቹን እንዲያስቀምጡ የተፈቀደላቸው ሥፍራ በሥርዓት መያዙን መቆጣጠር፤

3. በከተሞችና በከተሞች ዙሪያ በማናብ ሥራ ላይ የተሠማሩ አናቢዎች በዚህ ደንብ መሠረት ልማቱን ማካሄዳቸውን የመቆጣጠር፤
4. የንግድ ንብ ልማት በሚካሄድባቸው አካባቢዎች የተፈጥሮ ሀብቱ በሥርዓት መያዙንና አገልግሎት መስጠቱን የመቆጣጠር፤
5. በዚህ ደንብ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የተሰጣቸው ሰዎች መሥራቶችን አሟልተው እየሰሩ መሆናቸውን የመቆጣጠር፤
6. ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመሆን በአገር ውስጥ የተመረጡና ለገበያ የሚቀርቡ የንግሥት ንብ፣ የንብ ዉጤቶች፣ የማናቢያ መሣሪያዎች፣ የንብ ዉጤቶች የማቀናበሪያ እና የማሸጊያ መሣሪያዎች የጥራት፣ ደህንነትና የብቃት ደረጃ ደህንን ደንብ ተከትሎ በሚወጣው መመሪያ መሠረት ተሟልቶ መመዝገቡን የመቆጣጠርና የማረጋገጥ፤
7. ሕይወት ያለው የንብ ዘርና ዝርያ፣ የገለገሉ የማናቢያ ወይም የማቀናበሪያ መሣሪያዎች እና ቁሳቁሶች አገር ውስጥ እንዳይገቡ በጉምሩክ መቆጣጠሪያ ጣቢያዎች በመገኘት ሥልጣንና ተግባሩን የሚገልጽ መታወቂያ በማሳየት ቁጥጥር የማካሄድ፤
8. በአገር ውስጥ የተመረቱና ለገበያ የሚቀርቡ የንግሥት ንብ፣ የንብ ዉጤቶች፣ የማናቢያ ወይም የማቀናበሪያ መሣሪያዎች ወይም ቁሳቁስ ወይም ከውጭ አገር የሚገቡ የማናቢያ ወይም የማቀናበሪያ መሣሪያዎች ወይም ቁሳቁስ የጥራት፣ ደህንነትና ብቃት ደረጃ ያልተሟላ መሆኑን ሲያምን መያዝና ሥልጣን ላለው አካል ሪፖርት በማድረር እርምጃ እንዲወስድ የማድረግ፤
9. ለሰዎች ምግብነት ለማዋል ጤናማ መሆኑ የሚያጠራጥር የንብ ዉጤትን በቁጥጥር ሥር በማዋል ናሙና ወስዶ በጥራት መቆጣጠሪያ ቤተመከራ የማስመርመር፤
10. በማይድን የንብ በሽታና በንብ ጠላት የተበከሉ ኅብረንቦችንና ቀፎዎችን፣ የጥራት፣ ደህንነት እና የደረጃ መስፈርት የማያሟሉ የንብ ዉጤቶችንና የማናቢያ ወይም የማቀናበሪያ መሣሪያዎች ወይም ቁሳቁስ እንዲወገዱ ለተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ በሪፖርት የማሳወቅ፤
11. የቁጥጥር ሥራዎችን ሪፖርት ለተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ በጽሑፍ የማቅረብ።

17. አለመግባባትን ስለመፍታት

1. የዚህን ደንብ አፈጻጸም በሚመለከት የሚከሰት ማንኛውም አለመግባባት ተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑ ባቋቋመውና ባለጉዳዩ የሚወክለ ሰው በሚሳተፍበት የቴክኒክ ኮሚቴ ተመርምሮ ውሳኔ ይሰጥበታል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚሰጥ አስተዳደራዊ ውሳኔ ባለጉዳዩ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ከስ አቅርቦ ፍትሕ ማግኘትን አያግድም፡፡
3. የቴክኒክ ኮሚቴ የሚቋቋምበት ሥርዓት፣ የአባላት ብዛት እና ስብጥር እንዲሁም ዝርዝር አሠራር ሃደት ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

18. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸዉ ህጎች

ይህን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ ደንብ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

19. መመሪያ የማዉጣት ስልጣን

ሚኒስቴሩ ይህንን ደንብ ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

20. ደንቡ የሚፈጸምበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 25 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 674/2002 ዓ.ም

የፀረ-ተባይ ምዝገባና ቁጥጥር አዋጅ

ፀረ-ተባይ ለተለያዩ አገልግሎቶች ማለትም ለሰብል ምርት፣ ለእንስሳት ልማት፣ ለሕዝብ ጤና ጥበቃ አገልግሎት መጠቀም በቀጣይነት እያደገ በመምጣቱ፤

ፀረ-ተባይ በሰው ልጆች፣ በእንስሳት፣ በዕፅዋትና በአካባቢ ላይ የሚያሳድሩትን ጎጂ ተፅዕኖ መቀነስ የሚያስችል ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

ፀረ-ተባይን የማምረት፣ የማዘጋጀት፣ ወደአገር ውስጥ የማስገባት፣ ወደ ውጭ አገር የመላክ፣ የማጓጓዝ፣ የማከማቸት፣ የማክፋፈል፣ የመሸጥ፣ የመጠቀም፣ የማስወገድና ከነዚህ ጋር ግንኙነት ያላቸውን ሌሎች ተግባራት ለመቆጣጠር የሚያስችል የተሟላ ሕግ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የፀረ-ተባይ ምዝገባና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 674/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ዋነኛ ንጥረ ነገር” ማለት ፀረ-ተባይ ዝግጅት ውስጥ የሚገኝ ሥነ ሕይወታዊ ተጽዕኖ ያለው ክፍል ነው፤

2. “የተከለሰ ፀረ-ተባይ” ማለት፦

ሀ/ ማንኛውም ይዘቱ በሙሉ ወይም በከፊል የተጓደለ ወይም እንዲወጣ የተደረገ፤

ለ/ የተበላሽ መሆኑ ወይም ዝቅተኛነቱ በማንኛውም መልክ የተደበቀ፤

ሐ/ በውስጡ የሚገኝ ማንኛውም ነገር ሙሉ ለሙሉ ወይም በከፊል በሌላ ነገር የተተካ፤

መ/ መጠኑን ወይም ክብደቱን ለመጨመር ሲባል ሌላ ነገር የተጨመረበት ወይም የተቀላቀለበት ወይም አብሮ የታሸገበት ጥራቱን ወይም ጥንካሬውን የሚቀንስ ወይም ከትክክለኛ ይዘቱ የተሻለ እንዲመስል የተደረገ፤

ሠ/ ማንኛውም ይዘቱ በመለያ ምልክት ከተጠቀሰው ወይም በዚህ አዋጅ ውስጥ ከተፈቀደው መጠን በላይ ሆኖ የተገኘ፤ ወይም

ረ/ ተፈጥሮው፤ ይዘቱ ወይም ጥራቱ ጉዳት እንዲያስከትል ተደርጎ የተለወጠ፤ ፀረ-ተባይ ነው፤

3. “ማስተዋወቅ” ማለት ፀረ-ተባይ ሽያጭን ወይም ጥቅምን ለማስፋፋት በህትመት፤ በኤሌክትሮኒክ ሚዲያ፤ በምልክት፤ በስጦታ፤ በሰርቶ ማሳያ ወይም በቃል ማስተዋወቅ ነው፤
4. “የታገደ ፀረ-ተባይ” ማለት ተመዝግቦ በጥቅም ላይ እንዳይውል በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ የተከለከለ ወይም በጥቅም ላይ እንዲውል ለማስመዝገብ ወይም ለተመጣጣኝ እርምጃ የቀረበለት ጥያቄ ከጤና ወይም ከአካባቢ ጉዳት አንፃር ተቀባይነት ያላገኘ ፀረ-ተባይ ነው፤
5. “የባዝል ኮንቬንሽን” ማለት የአደገኛ ቆሻሻ ድንበር ዘለል እንቅስቃሴንና ማስወገድን አስመልክቶ እ.ኤ.አ. ማርች 1989 የተፈረመው የባዝል ስምምነት ነው፤
6. “ሥነ ሕይወታዊ የመከላከያ አካል” ማለት ተባይን ለመከላከል የሚችል የተፈጥሮ ጠላት፤ ተቀናቃኝ፤ ተፎካካሪ ወይም ሌላ አካል ሲሆን ሥነ ሕይወታዊ ኬሚካሎችንና ደቂቀ ዘአካላትን ይጨምራል፤
7. “ሥነ ሕይወታዊ ፀረ-ተባይ” ማለት በአመዛኙ እንደ ኬሚካል ፀረ-ተባይ ተዘጋጅቶ ጥቅም ላይ የሚውል ሥነ ሕይወታዊ የመከላከያ አካል ነው፤
8. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት አንድ ሰው በምስክር ወረቀቱ ላይ በሚገለፀው መልኩ ፀረ-ተባይን ለመያዝ የሚፈለጉ መስፈርቶችን ያሟላ መሆኑን በማረጋገጥ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
9. “መያዣ” ማለት ማንኛውም ፀረ-ተባይ የተያዘበት፤ የተቀመጠበት፤ የታሸገበት ወይም የተሸፈነበት ሲሆን ከፀረ-ተባዩ ጋር ንክኪ ያለውን ማንኛውንም ነገር ይጨምራል፤

10. “ማስወገድ” ማለት የፀረ-ተባይ ቆሻሻን፣ ጥቅም ላይ የዋሉ መያዣዎችን ወይም የተበከሉ ቁሳቁሶችን ዳግም ለመጠቀም፣ ለማጥፋት ወይም ለመለየት የሚደረግ ማንኛውም ተግባር ነው፤
11. “ሥርጭት” ማለት ፀረ-ተባዮች ለእገር ውስጥ ወይም ለዓለም ገበያ በንግድ ሥርዓቱ የሚቀርቡበት ሂደት ነው፤
12. “ዝግጅት” ማለት ፀረ-ተባይ ለታለመለት ዓላማ ጠቃሚና ፍቱን እንዲሆን ወይም ገዢዎች በሚገዙት መልክ እንዲሆን የተደረገ የተለያዩ ነገሮች ድብልቅ ነው፤
13. “አደጋ” ማለት በሰው ወይም በእንስሳት ጤና፣ በአካባቢ ወይም በንብረት ላይ አሉታዊ ተጽእኖ ወይም ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የአንድ ነገር አካል ወይም ሁኔታ ተፈጥሯዊ ባህሪ ነው፤
14. “መለያ” ማለት የተፃፈ፣ የታተመ ወይም በምስል የተቀረፀና በፀረ-ተባይ ቀጥተኛ መያዣና በቀጥተኛ መያዣዎቹ ውጫዊ መያዣ ወይም መጠቅለያ ላይ የተደረገ ወይም ከነዚህ ጋር የተያያዘ መግለጫ ነው፤
15. “መፈብረክ” ማለት ፀረ-ተባይን ማሰናዳት፣ ማዋህድ፣ ማዘጋጀት፣ መቀላቀል ወይም ለማሰራጨት ወይም በጥቅም ላይ ለማዋል እንዲችል ማድረግ ነው፤
16. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤⁸
17. “ጥቅም ላይ ሊውል የማይችል ፀረ-ተባይ” ማለት፡-
 - ሀ/ በባዘል፣ በስቶክሆልም ወይም በሮተርዳም ስምምነት መሠረት ከአካባቢና ከጤና አንፃር ጥቅም ላይ እንዳይውል የታገደ ወይም በጥብቅ ገደብ የተጣለበት፤
 - ለ/ በአያያዝ ጉድለት ወይም ለረዥም ጊዜ ከመከማቸት የተነሳ ይዘቱ የተበላሸ በመሆኑ ምክንያት በመለያው መሠረት ጥቅም ላይ ሊውል ወይም በቀላሉ ዳግም ሊዘጋጅና ጥቅም ላይ ሊውል የማይችል፤ ወይም
 - ሐ/ ለታለመለት ዓላማ መጠቀም የማይቻል፤ ፀረ-ተባይ ነው፤
18. “ማሸጊያ” ማለት የፀረ-ተባይ ምርት በጅምላ ወይም በችርቻሮ ሥርጭት ለተጠቃሚዎች የሚደርስበት መያዣውና የመከላከያ መጠቅለያው በአንድነት ነው፤

⁸ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(7) መሰረት የእርሻና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

19. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

20. “ፀረ-ተባይ” ማለት፡-

ሀ/ የሰውና የእንስሳት በሽታ አስተላላፊዎችን ጨምሮ ማንኛውንም ተባይ፤

ለ/ በማምረት፣ በማከማቸት፣ በማጓጓዝ ወይም በግብይት ሂደት በምግብ፣ በግብርና ምርቶች፣ በእንጨትና የእንጨት ውጤቶች ወይም የእንስሳት መኖሩ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ወይም የሚያውኩ ተፈላጊ ያልሆኑ የዕፅዋት ወይም የእንስሳት ዝርያዎችን፣ ወይም

ሐ/ በእንስሳት ውጫዊ አካላት የሚከሰቱ ነፍሳትንና ሌሎች ተባዮችን፤

ለመከላከል፣ ለማጥፋትና ለመቆጣጠር የሚያገለግል ማንኛውም ንጥረ ነገር ወይም የማንኛውም ንጥረ ነገሮች ድብልቅ ወይም ህይወት ያለው ነገር ሲሆን፣ የዕፅዋት ዕድገትን ለመቆጣጠር፣ ቅጠሎችን ለማርገፍ፣ ለማድረቅ ወይም ፍሬዎችን ለማሳሳት ወይም ያለጊዜያቸው እንዳይረግፉ ለመከላከል የሚውሉ ንጥረ ነገሮችን እና ከምርት ስብሰባ በፊትና በኋላ ጥራት እንዳይቀንሱ ለመከላከል የሚያገለግሉትን ንጥረ ነገሮች ያካትታል፤

21. “የፀረ-ተባይ ነጋዴ” ማለት ማንኛውም በፀረ-ተባይ ዝግጅት፣ ማምረት፣ ማሸግ፣ ዳግም ማሸግ፣ መለያ ምልክት ማድረግ፣ ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፣ ወደ ውጭ አገር መላክ፣ ማከማቸት፣ መሸጥ፣ ማሰራጨት፣ ማጓጓዝ ወይም የፀረ-ተባይ አገልግሎት መስጠት ሥራዎች ላይ የተሰማራ ሰው ነው፤

22. “የቅድሚያ እሽታ አሰራር” ማለት በሮተርዳም ስምምነት ውስጥ በዓለም አቀፍ የንግድ ልውውጥ የተወሰኑ አደገኛ ኬሚካሎችና ፀረ-ተባዮችን በተመለከተ ባስቀመጠው መሠረት የታገዱ ወይም በጥብቅ ገደብ የተጣለባቸው ኬሚካሎችና በጣም አደገኛ የሆኑ ፀረ-ተባይ ዝግጅቶች የመረጃ ልውውጥና የአያያዝ ማሳወቅ አሰራር ነው፤

23. “ጥራት” ማለት በጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን የወጡ ብሔራዊ ደረጃዎችን ወይም በኢትዮጵያ ተቀባይነት ያገኙ ዓለም አቀፍ ደረጃዎችን የመሟላት ሁኔታ ነው፤

24. “የሮተርዳም ስምምነት” ማለት በተወሰኑ አደገኛ ኬሚካሎችና ፀረ-ተባዮች የዓለምአቀፍ ንግድን አስመልክቶ አ.ኤ.አ. ሴፕቴምበር 1998 በሮተርዳም የተፈረመው የቅድሚያ እሽታ አሠራር ስምምነት ነው፤

25. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
26. “አግባብ ያለው አካል” ማለት የጤና ጥበቃ ሚኒስቴርንና የምግብ፣ መድኃኒትና ጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር አስፈጻሚ አካልን፣ የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴርን፣ የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴርን፣ የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣንን፣ እንዲሁም የግብርና ዘርፍን፣ የሕዝብ ጤናን፣ የአካባቢ ጥበቃ እና ንግድና ኢንዱስትሪን በክልል ደረጃ የመምራት ኃላፊነት የተሰጣቸውን አካላት ያጠቃልላል፤
27. “ዳግም ማሸግ” ማለት ፀረ-ተባይን ለቀጣይ ሽያጭ እንዲመች ለማድረግ ከአንድ የንግድ እሽግ ወደ ሌላ አብዛኛውን ጊዜ አነስ ወዳለ እሽግ የሚገለበጥበትና እንደገና የሚታሸግበት የተፈቀደ አሰራር ነው፤
28. “የአጠቃቀም ገደብ የተጣለበት ፀረ-ተባይ” ማለት በሚኒስቴሩ ውሳኔ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሌላቸው ሰዎች እንዳይጠቀሙበት የተደረገና ሚኒስቴሩ በሚያዘጋጀው የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸው ፀረ-ተባዮች ዝርዝር ውስጥ የተካተተ ፀረ-ተባይ ነው፤
29. “የሽያጭ ሥፍራ” ማለት ፀረ-ተባዮች የሚሸጡበት ሥፍራ ወይም ተቋም ነው፤
30. “መሸጥ” ማለት ፀረ-ተባዮችን ለሽያጭ ማቅረብ ወይም ለመሸጥ በማሰብ መያዝ ነው፤
31. “ጥበቅ ገደብ የተጣለበት ፀረ-ተባይ” ማለት አጠቃቀሙ በአብዛኛው የተከለከለ ሆኖ ለተወሰኑ አገልግሎቶች ብቻ ምዝገባ ተሰጥቶት ጥቅም ላይ የሚውል ፀረ-ተባይ ነው፤
32. “የስቶክሆልም ስምምነት” ማለት የማይመክኑ ኦርጋኒክ በካሎችን የሚመለከት እ.ኤ.አ. ሜይ 2001 በስቶክሆልም የተፈረመው ስምምነት ነው፤
33. “ማከማቸት” ማለት ለሽያጭ ወይም ከሽያጭ ውጭ በቀጥታ ሥራ ላይ ለማዋል ተብሎ ፀረ-ተባይ ማከማቸት ነው፤
34. “የንግድ ስም” ማለት አንድ ፀረ-ተባይ መለያ ተሰጥቶትና ተመዝግቦ ምዝገባ በተሰጠው ሰው ብቻ የማስፋፋት ሥራ የሚካሄድበትንና ከሌሎች አንድ ዓይነት ዋነኛ ንጥረ ነገር ከያዙ ፀረ-ተባዮች ተለይቶ የሚታወቅበት ስም ነው፤
35. በወንድ ጾታ የተገለፀው ማንኛውም አገላለጽ ሴትንም ይጨምራል።

ክፍል ሁለት

የፀረ-ተባይ ምዝገባ

3. የምዝገባ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም ፀረ-ተባይ ፍቱንነቱ፣ ደህንነቱና ጥራቱ በመስክ ወይም በላቦራቶሪ ሳይሞከርና በሚኒስቴሩ ሳይረጋገጥ መመዝገብ አይችልም። ማንኛውም ሰው ያልተመዘገበ ፀረ-ተባይ ወይም ፀረ-ተባዩ የተመዘገበባቸውን ሁኔታዎች በሚፃረር መንገድ ማዘጋጀት፣ መፈብረክ፣ ወደ ህገር ውስጥ ማስገባት፣ ማሸግ፣ እንደገና ማሸግ፣ መሸጥ፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸት ወይም መጠቀም አይችልም።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ሚኒስቴሩ ያልተመዘገበ ፀረ-ተባይን ለማከፋፈል ሳይሆን ለምርምር ወይም ለመከራ ብቻ የሚውል መጠኑን በመወሰን ወደ አገር ውስጥ እንዲገባ ሊፈቅድ ይችላል።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ሚኒስቴሩ በአስገዳጅ ሁኔታዎች ምክንያት ያልተመዘገቡ ፀረ-ተባዮች ወደ ህገር ውስጥ እንዲገቡና አገልግሎት ላይ እንዲውሉ ሊፈቅድ ይችላል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተመለከቱት አስገዳጅ ሁኔታዎች ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

4. የምዝገባ ማመልከቻ

1. ፀረ-ተባይ ለማስመዝገብ ለሚኒስቴሩ የሚቀርብ ማመልከቻ ለዚህ ተግባር በተዘጋጀው ፎርም መሠረት ሆኖ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ የተዘረዘሩትን አስፈላጊ መረጃዎች መያዝ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረቡት መረጃዎች ያልተሟሉ ከሆነ ሚኒስቴሩ ይህንኑ ለአመልካቹ በጽሁፍ ያሳውቃል። አመልካቹም ማስታወቂያው ከደረሰው ጊዜ ጀምሮ በስምንት ሳምንታት ጊዜ ውስጥ የተጓደሉትን መረጃዎች አሟልቶ ማቅረብ አለበት።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው መሠረት አመልካቹ ማመልከቻውን በጊዜ ገደቡ አሟልቶ ካላቀረበ ማመልከቻው ውድቅ ይሆናል።
4. በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ አመልካች በየወቅቱ ግንኙነት ሊያደርግና ማንኛውንም መረጃ ለመስጠት የሚችል በአገር ውስጥ ቋሚ ነዋሪ የሆነ ወኪል ሊኖረው ይገባል።

5. በምዝገባ ማመልከቻ ላይ ስለሚሰጥ ውሳኔ

1. ሚኒስቴሩ ለፀረ-ተባይ ምዝገባ የቀረበን ማመልከቻ ገምግሞ፡-

ሀ/ በማመልከቻው የቀረበው መረጃ የተሟላና ትክክለኛ መሆኑን፤

ለ/ ፀረ-ተባይ ከታለመለት አገልግሎት አኳያ ፍቱንነቱን፤

ሐ/ በአያያዝና በአጠቃቀም መመሪያው መሠረት በሥራ ላይ ሲውል በሰዎችና በእንስሳት ጤና ላይ ጉዳት የማያስከትል መሆኑን፤

መ/ በአካባቢና ኢላማ ባልሆኑ ዝርያዎች ላይ የሚያደርሰው ተፅዕኖ ከሚሰጠው ጠቀሜታና ከሌሎች ተኪ አማራጮች ተፅዕኖ ጋር ሲነፃፀር አነስተኛ መሆኑን፤

ሠ/ የፀረ-ተባይ ቅሪት ለረጅም ጊዜ በአካባቢው ውስጥ የማይቆይና በሚለወጥበት ወቅትም መርዛማ የማይሆን መሆኑን፤

ረ/ ሌሎች ተመሳሳይ ወይም የተሻለ ፍቱንነት ያላቸውና አደገኛነታቸው ዝቅተኛ የሆነ ፀረ ተባዮች አለመኖራቸውን፤

ሰ/ የመለያ ምልክቱ የሚፈለገውን መስፈርት ማሟላቱን፤

ሸ/ ለአጠቃቀም አመቺ መሆኑን፤

ቀ/ ከአገሪቱ ተጨባጭ የማህበራዊ ኢኮኖሚ እይታ አኳያ ፀረ-ተባይ የሚሰጠው ጥቅም ከሚያስከትለው ጉዳት በላይ መሆኑን፤

በ/ በአለም አቀፍ ስምምነቶች ወይም በፀረ-ተባይ አማካሪ ቦርድ ምክር ላይ ተመስርቶ በሚኒስቴሩ ተቀባይነት ባገኘ ተመሳሳይ የምዝገባ ሥርዓት በሚከተሉ አገሮች ጥቅም ላይ እንዳይውል የተከለከለ ወይም በከፍተኛ ደረጃ የተገደበ ፀረ-ተባይ አለመሆኑን፤ እና

ተ/ አመልካቹ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ የተወሰነውን ክፍያ የፈጸመ መሆኑን፤

ሲያረጋግጥ ፀረ-ተባይ እንዲመዘገብ ይፈቅዳል።

2. ሚኒስቴሩ ፀረ-ተባይ እንዲመዘገብ ሲፈቅድ የሚከተሉትን ጨምሮ አስፈላጊ የሚላቸውን ገደቦች ሊያስቀምጥ ይችላል፡-

ሀ/ በተወሰኑ አካባቢዎች የፀረ-ተባይን አጠቃቀም መገደብ ወይም መከልከል፤

ለ/ ፀረ-ተባይ ጥቅም ላይ ሊውል የሚችልበትን ስዓት ወይም ወቅት መገደብ፤

ሐ/ ፀረ-ተባይ ጥቅም ላይ ከመዋሉ በፊት በአካባቢው ለሚገኙ ንብ አርቢዎች አስቀድሞ የማሳወቅ ግዴታ መጣል፤

መ/ የተወሰኑ እፅዋት የሚያብቡበት ወቅት ፀረ-ተባዩ ጥቅም ላይ እንዳይውል መከላከል፤

ሠ/ ፀረ-ተባዩ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ላላቸው ብቻ እንዲሸጥ መገደብ፤

ረ/ ፀረ-ተባዩ ለተወሰኑ አገልግሎቶች እንዳይውል መገደብ።

3. ሚኒስቴሩ አንድን ፀረ-ተባይ ሲመዘግብ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ከተፈቀደው የመለያ ምልክት ቅጂ ጋር በማያያዝ ለአመልካቹ ይሰጣል። በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የተወሰኑ ገደቦችም በምዝገባ የምስክር ወረቀቱ ውስጥ መገለጽ አለባቸው።
4. ሚኒስቴሩ ለፀረ ተባይ ምዝገባ የቀረበለትን ማመልከቻ ካልተቀበለው ያልተቀበለበትን ምክንያት በመግለጽ ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቀዋል።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ፀረ-ተባይ እንዳይመዘገብ መወሰኑ በአመልካች ወይም በሌላ አመልካች ፀረ-ተባዩን በሌላ ጊዜ ለማስመዝገብ ማመልከቻ ማቅረብን አይከለክልም።

6. ምዝገባ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

የፀረ-ተባይ ምዝገባ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለአምስት ዓመታት የፀና ይሆናል።

7. የምዝገባ እድሳት

1. የፀረ-ተባይ ምዝገባ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ እንዳበቃ ለተመሳሳይ ጊዜ ሊታደስ ይችላል።
2. የፀረ-ተባይ ምዝገባን ለማሳደስ ለሚኒስቴሩ የሚቀርብ ማመልከቻ ለዚህ ተግባር በተዘጋጀው ፎርም መሠረት ሆኖ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ የተዘረዘሩትን አስፈላጊ መረጃዎች መያዝና ምዝገባው ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማለቁ ከ90 ቀናት በፊት መቅረብ አለበት።
3. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የቀረበለትን ማመልከቻ መርምሮ ፀረ-ተባዩ በምዝገባው ወቅት የታዩ መስፈርቶችን አሟልቶ መቀጠሉን ሲያረጋግጥና አመልካቹ የተወሰነውን ክፍያ ሲፈጸም ምዝገባውን ያድስለታል።

8. የምዝገባ ማሻሻያ

1. ቀደም ሲል በተመዘገበ ፀረ-ተባይ መለያ ወይም መያዣ ላይ ለውጥ ለማድረግ ሲፈለግ ለውጥ የተደረገበትን መለያ ቅጂና እንደ አስፈላጊነቱ የማሸጊያ ዕቃውን ፎቶግራፍ በማያያዝ ለሚኒስቴሩ በጽሁፍ ማመልከት ያስፈልጋል፡፡
2. የቀረበው አዲሱ የፀረ-ተባይ መለያ ወይም መያዣ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ማንኛውንም ሌላ ሕግ ካልተፃረረ በስተቀር ሚኒስቴሩ ምዝገባውን አሻሽሎ ለአመልካቹ አዲስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል።

9. እንደገና ስለማስመዝገብ

አንድን የተመዘገበ ፀረ-ተባይ አስመዝጋቢው የንግድ ስሙን፣ ዝግጅቱን የዋናው ንጥረ ነገር የቅልቅል መጠን ወይም አጠቃቀሙን ለመለወጥ ከፈለገ ወይም በሌላ ሰው ከተቀየረ ፀረ-ተባይን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ለማዘጋጀት፣ ለማምረት፣ ለማሸግ፣ እንደገና ለማሸግ፣ ለማከፋፈል፣ ለመሸጥ ወይም መለያ ለመስጠት ከፈለገ እንደገና ለማስመዝገብ ማመልከቻ ማቅረብ አለበት።

10. ጊዜያዊ ምዝገባ

1. አንድ ፀረ-ተባይ አዲስ የተፈበረከ ወይም ለተለየ የግብርና ወይም የጤና ዘርፍ ተባይ መከላከል አገልግሎት አስፈላጊ መሆኑ ከተረጋገጠ ሚኒስቴሩ በሚወስናቸው ቅድመ ሁኔታዎች መሠረትና የተወሰነውን ክፍያ በማስከፈል አመልካቹ ጊዜያዊ ምዝገባው ፀንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ ከፀረ-ተባይ አጠቃቀምና ደህንነት ጋር በተያያዘ ተጨማሪ ሳይንሳዊና ቴክኒካዊ መረጃ ለማቅረብ ከተስማማ ለአንድ ዓመት ባልበለጠ ጊዜ ጊዜያዊ ምዝገባ ሊፈቅድ ይችላል፡-

ሀ/ አመልካቹ ጊዜያዊ ምዝገባው ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ ከፀረ-ተባይ አጠቃቀምና ደህንነት ጋር በተያያዘ ተጨማሪ ሳይንሳዊና ቴክኒካዊ መረጃ ለማቅረብ ከተስማማ፤ ወይም

ለ/ ፀረ-ተባይ ሽያጭ ላይ የሚውለው ወይም የሚከፋፈለው በአገሪቱ ውስጥ በከፍተኛ ወረርሽኝ ደረጃ ለተከሰቱና በሰዎች ጤንነት፣ በቤት እንስሳት፣ በሰብል ወይም በተፈጥሮ ሀብት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ለሚያደርሱ ተባዮች መከላከያ ብቻ ከሆነ።

2. አመልካቹ ጊዜያዊ ምዝገባው እንዲራዘምለት ከጠየቀና ሚኒስቴሩ ተቀባይነት ያለው ሆኖ ካገኘው በሚወስናቸው ቅድመ ሁኔታዎች መሠረት ከአንድ ዓመት ላልበለጠ ተጨማሪ ጊዜ ጊዜያዊ ምዝገባውን ሊያራዝምለት ይችላል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተመለከቱት ቅድመ ሁኔታዎች ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው መመሪያ የሚወስኑ ይሆናሉ።

11. ምዝገባን ስለማገድና ስለመሰረዝ

1. ሚኒስቴሩ በሚከተሉት ምክንያቶች የፀረ-ተባይ ምዝገባን ሊሰርዝ ይችላል፡-

ሀ/ ፀረ-ተባይ የተመዘገበው የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በሚጻረር መልኩ ከሆነ፤

ለ/ ፀረ-ተባይ በእፅዋት፣ በሰዎች ወይም በእንስሳት ጤና ወይም በአካባቢ ላይ በሚያደርሰው ጉዳት ምክንያት ምዝገባው ሊቀጥል የማይገባው መሆኑ ሲታመንበት፤

ሐ/ ፀረ-ተባይ ለተመዘገበለት ዓላማ ፍቱን አለመሆኑ በምርምር ሲረጋገጥ፤

መ/ ፀረ-ተባይ ከገበያ ውጭ መሆኑ በአምራቹ ሲገለፅ፤

ሠ/ ምዝገባው የተፈቀደበት ቅድመ ሁኔታ ከተጣሰ፤ ወይም

ረ/ ፀረ-ተባይ ከተመዘገበ በኋላ ሚኒስቴሩ ባገኛቸው አዲስ መረጃዎች ወይም ቀደም ብሎ ግንዛቤ ውስጥ ያልገቡ ሁኔታዎች በመከሰታቸው የተነሳ የምዝገባው መሰረዝ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው መሠረት ሚኒስቴሩ ማንኛውንም ምዝገባ ከመሰረዙ በፊት አስመዝጋቢው የምዝገባውን መሠረዝ የሚቃወም ከሆነ በ60 ቀናት ውስጥ ምክንያቱን በጽሁፍ እንዲያቀርብ ዕድል ይሰጠዋል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት አስመዝጋቢው ምክንያቱን በጽሁፍ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ ሚኒስቴሩ ውሳኔውን ለአስመዝጋቢው ያሳውቃል።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የአስመዝጋቢው መቃወሚያ እስከሚቀርብና በንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት የሚኒስቴሩ ውሳኔ እስከሚገለፅበት ጊዜ ድረስ የፀረ-ተባይ ምዝገባው ታግዶ ይቆያል።

5. የፀረ-ተባይ ምዝገባ በዚህ አንቀጽ መሰረት ሲሰረዝ አስመዝጋቢው የምዝገባ የምስክር ወረቀቱን ለሚኒስቴሩ መመለስ አለበት።

12. መልሶ ስለመሰብሰብ

1. የፀረ-ተባይ ምዝገባ ሲሰረዝ ሚኒስቴሩ እንደ አስፈላጊነቱ በሰዎች፣ በእንስሳት ወይም በእፅዋት ጤና ወይም በአካባቢ ላይ ሲደርስ የሚችለውን ጉዳት ለመከላከል ፀረ-ተባይ እንዲሰበሰብ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡፡
2. እንዲሰበሰብ የተወሰነው ፀረ-ተባይ በእጁ የሚገኝ ማንኛውም የፀረ-ተባይ ነጋዴ ውሳኔው ከተላለፈበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማድረግ አለበት።

13. ምዝገባን እንደገና ስለመገምገም

ሚኒስቴሩ በራሱ ተነሳሽነት ወይም ከፀረ-ተባይ አማካሪ ቦርድ በሚቀርብለት ህሳብ መሠረት፡-

1. ፀረ-ተባይ ከተመዘገበ በኋላ ባለው ጊዜ ውስጥ ፀረ-ተባዩን ለመገምገም በሚያስችሉ መረጃዎች ላይ ወይም ፀረ-ተባዩ ወይም ሌሎች በተመሳሳይ ምድብ የሚገኙ ወይም ተመሳሳይ ይዘት ያላቸው ፀረ-ተባዮች በሰዎች፣ በእንስሳት ወይም በእጽዋት ጤና ወይም በአካባቢ ላይ የሚያደርሱትን ጉዳት፣ ፍቱንነትና ጥራት በሚገባ ለመገምገም በሚያስችሉ የአሠራር ሥርዓቶች ላይ ለውጥ ተደርጓል ብሎ ሲያምን፤
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከቱት መስፈርቶችና በተለያዩ ፀረ-ተባዮች አማካይነት የሚከሰቱ ድምር ውጤቶችን ጨምሮ ተያያዥነት ባላቸው ሌሎች ምክንያቶች ሳቢያ በሰዎች፣ በእንስሳት ወይም እጽዋት ጤና ላይ ወይም በአካባቢ ላይ የሚደርሰው አደጋ ተቀባይነት የሌለው ደረጃ ላይ መድረሱን ካመነ፤ ወይም
3. በአለም አቀፍ መድረኮች ላይ የሚነሱ ወይም በዓለም አቀፍ ድርጅቶች የሚተላለፉ አስተያየቶችን መሠረት በማድረግ፤

ቀደም ሲል የተመዘገበ ፀረ-ተባይ እንደገና እንዲገመገም ሊያደርግ ይችላል።

14. ፀረ-ተባይ መዝገብ

1. ሚኒስቴሩ በአገሪቱ የተመዘገቡ ፀረ-ተባዮችን ዝርዝርና መረጃ የያዘ መዝገብ ያደራጃል።
2. ሚኒስቴሩ በአገሪቱ ውስጥ የሚገኙ ፀረ-ተባዮች በእያንዳንዱ የፀረ-ተባይ የህይወት ዑደት ደረጃ ውስጥ ያላቸውን እንቅስቃሴና አጠቃቀማቸውን

ለመከታተል የሚያስችል የፀረ-ተባቶችን ዝርዝርና ሌሎች አግባብነት ያላቸውን መረጃዎች የያዘ ማዕከላዊ የመረጃ ቋት ወይም መዝገብ ቤት ይኖረዋል።

3. የመረጃ ቋቱ ወይም መዝገብ ቤቱ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ/ ወደ ኢትዮጵያ የገቡ፣ በኢትዮጵያ የተመረቱና ጥቅም ላይ የዋሉ የፀረ-ተባይ ዓይነቶችንና መጠናቸውን፤

ለ/ በመንግሥትና በግል ይዞታ ሥር ባሉ መጋዘኖች የሚገኙ ፀረ-ተባቶችን፤

ሐ/ በክምችት ወይም በግብይት ሂደት እያሉ ጥቅም ላይ የማይውሉበት ደረጃ የደረሱ ፀረ-ተባቶችን፤

መ/ በፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪዎች የተሰበሰቡና በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 32 መሠረት የተያዙ መረጃዎችን፤

ሠ/ አግባብ ባላቸው አካላት በተካሄዱ የክትትልና የአፈፃፀም ተግባራት የተገኙ መረጃዎችን፤

ረ/ በገበያ ላይ በሚገኝ የፀረ-ተባይ ዝግጅት ላይ የተደረገ የጥራት ምርመራ ውጤትን፤

ሰ/ በሮተርዳም ስምምነት የቅድሚያ እሽታ አሰራርን መሠረት በማድረግ ወደ አገር ውስጥ እንዲገቡ ይሁንታ የተሰጣቸው ወይም እንዳይገቡ የተከለከሉ ፀረ-ተባቶችን፤

ሸ/ የንግድ ፈቃድና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መረጃዎችን፤ እና

ቀ/ ሌሎች ለብቁ የፀረ-ተባይ አያያዝና አጠቃቀም ጠቃሚ ናቸው ተብሎ የሚታመንባቸውን መረጃዎች፡፡

4. የባለቤትነት መብት ካለባቸውና ምስጥራዊ ከሆኑ መረጃዎች በስተቀር በዚህ አንቀጽ መሠረት የተያዙት መረጃዎች ለሀብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፤ ሆኖም የመረጃዎቹ ቅጅ እንዲሰጡት የሚጠይቅ ማንኛውም ሰው ተገቢውን ክፍያ እንዲፈጽም ይደረጋል፡፡

ክፍል ሦስት

የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ አሰጣጥ

15. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

1. ማንኛውም ፀረ-ተባይ ለማምረት፣ ለማዘጋጀት፣ ለማሸግ፣ እንደገና ለማሸግ፣ መለያ ለመስጠት፣ ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ወደ ውጭ አገር ለመላክ፣ ለማከማቸት፣ ለመሸጥ፣ ለማከፋፈል፣ ለማጓጓዝ ወይም የፀረ-ተባይ አገልግሎት ለመስጠት

የሚፈልግ ሰው ለፀረ-ተባይ ንግድ ፈቃድ ቅድመ ሁኔታ የሆነውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡

2. የሚከተሉትን በሚመለከት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው በሚኒስቴሩ ይሆናል፡-

ሀ/ ፀረ-ተባይ ማምረትና ማዘጋጀት፤

ለ/ ፀረ-ተባይ ከውጭ ማስመጣትና ወደ ውጭ መላክ፤ እና

ሐ/ በፀረ-ተባይ የማጠን አገልግሎት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ከተዘረዘሩት በስተቀር ለሌላ ማናቸውም የፀረ-ተባይ ንግድ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው የግብርና ዘርፍን ለመምራት ኃላፊነት በተሰጣቸው የክልል አካላት ይሆናል፡፡
4. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጥበት፣ የሚታደስበት፣ የሚታገድበትና የሚሰረዝበት ሁኔታ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወስናል፡፡

16. የንግድ ሥራ ፈቃድ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15(2) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለተሰጣቸው ሰዎች አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የንግድ ሥራ ፈቃድ የሚሰጠው በንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር⁹ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15(3) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለተሰጣቸው ሰዎች የንግድ ስራ ፈቃድ የሚሰጠው የንግድና ኢንዱስትሪ ዘርፍን ለመምራት ኃላፊነት በተሰጣቸው የክልል አካላት ይሆናል፡፡

17. ወደ አገር ውስጥ የማስገባት ፈቃድ

1. ማንኛውም ሰው በቅድሚያ ከሚኒስቴሩ ወደ አገር ውስጥ የማስገቢያ ፈቃድ ሳይሰጠው ምንም ዓይነት ፀረ-ተባይ ወደ አገር ውስጥ እንዲገባ ትዕዛዝ መስጠት አይችልም፡፡
2. ሚኒስቴሩ፡-
ሀ/ የፀረ-ተባይ ማስገቢያ ማመልከቻው ሀሰተኛ ወይም ያልተሟላ ከሆነ፤
ለ/ በማመልከቻው የተጠቀሰው ያልተመዘገበ ፀረ-ተባይ የሆነ እንደሆነ፤
ሐ/ ወደ አገር ውስጥ እንዲገባ የተጠየቀው ፀረ-ተባይ አደጋ ወይም ጎጂ የፀረ-ተባይ ቅሪት ሊያስከትል የሚችል ከሆነ፤ ወይም

⁹ በ22/12 (2008) እ. 916 እንቅፅ 9(10) መሠረት የንግድ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

መ/ ፀረ-ተባብሮን ወደ አገር ውስጥ ማስገባት የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚፃረር ከሆነ፤

የማስገቢያ ፈቃድ ሊከለከል ይችላል፤ ይህንንም ለአመልካቹ በጽሁፍ ከነምክንያቱ ይገልጽለታል፡፡

3. ማንኛውም ፀረ-ተባብሮ፡-

ሀ/ አገር ውስጥ ሲደርስ ከተፈበረከ ጊዜ ጀምሮ ስድስት ወር የበለጠው ከሆነ፤

ለ/ የምርመራ ውጤት የምስክር ወረቀትና የደህንነት መረጃ ስነድ ከሌለው፤ ወይም

ሐ/ በሚኒስቴሩ አንስፔክሽን ተካሂዶበት የመግቢያ የምስክር ወረቀት ካልተሰጠው፤

ወደ አገር ውስጥ መግባት አይችልም፡፡

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3)(ሀ) ቢኖርም ሚኒስቴሩ የተጠየቀው ፀረ-ተባብሮ ለምርምር ወይም ለሙከራ ከሆነ ወይም በፀረ-ተባብሮ ቀሪ የመጠቀሚያ ጊዜ ጥቅም ላይ ውሎ ማለቅ የሚችል መሆኑን ካረጋገጠ አገር ውስጥ እንዲገባ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

5. ማንኛውም ሰው በቅድሚያ ከሚኒስቴሩ ወደ ውጭ የማስወጫ ፈቃድ ሳይሰጠው ፀረ-ተባብሮ ወደ ውጭ፣ አገር መላክ አይችልም፡፡

ክፍል አራት

ፀረ-ተባብሮ ማሸግ፣ መለያ መስጠት፣ ማስተዋወቅ፣ ማጓጓዝና ማስወገድ

18. ፀረ-ተባብሮ ማሸግና መለያ መስጠት

1. ማንኛውም ሰው መያዣው፡-

ሀ/ አደጋ በማያደርስ ሁኔታ ፀረ-ተባብሮን ለማከማቸት፣ ለአያያዝና ጥቅም ላይ ለማዋል የሚያስችል ካልሆነ፣ እና

ለ/ በግልፅ ጎልቶ የሚታይ በአማርኛና በእንግሊዘኛ የተዘጋጀና የፀደቀ በቀላሉ የማይለቅ የመለያ ምልክት ያለው ካልሆነ፣

በስተቀር ፀረ-ተባብሮ ማሸግ ወይም እንደገና ማሸግ አይችልም፡፡

2. ፀረ-ተባብሮ ከአንድ በላይ በሆነ መያዣ የሚያዝ ሲሆን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) ድንጋጌ ተግባራዊ የሚሆነው፡-

ሀ/ ተለያይቶ የሚሸጥን አነስተኛ ፀረ-ተባብሮ መጠንን የሚወክል መያዣን፣ እና

ለ/ ከአንድ በላይ ለየብቻ በችርቻሮ የሚሸጡ የፀረ-ተባይ መያዣዎችን የያዘ መያዣን፤

በሚመለከት ይሆናል፡፡

19. ማስተዋወቅ

1. ማንኛውም ሰው ያልተመዘገበ ፀረ-ተባይን ማስተዋወቅ አይችልም፡፡

2. ፀረ-ተባይ የተመዘገበ ቢሆንም ማስታወቂያው፡-

ሀ/ አሳሳች ከሆነ ወይም ለማጭበርበር ሆን ተብሎ የተዘጋጀ ሆኖ ሲገኝ፤

ለ/ ከማንኛውም ፀረ-ተባይ ጋር ሀሰተኛ ወይም አሳሳች ማወዳደሪያዎች የሚያደርግ ከሆነ፤

ሐ/ “ጉዳት የማያደርስ”፤ “መርዛማ ያልሆነ”፤ “የማይጎዳ”፤ ወይም “የማይመርዝ” የሚል ቃል ይዞ ከተገኘ፤

መ/ ገዥዎችንና ተጠቃሚዎችን መለያውን እንዲያነቡ የሚያሳስብ መግለጫ ያልያዘ ከሆነ፤ ወይም

ሠ/ ፀረ-ተባይ ሲመዘገብ ከተጣሉ ገደቦች ጋር ተፃራሪ ከሆነ፤

ማስተዋወቅ አይችልም፡፡

20. ማጓጓዝ

1. ማንኛውም ሰው ጥብቅ የአጠቃቀም ገደብ የተጣለበት ፀረ-ተባይን ሳይጨምርና ለግል ጥቅም የሚውል አነስተኛ መጠን ካልሆነ በስተቀር፡-

ሀ/ በመጓጓዣ የመንገደኞች ክፍል ውስጥ፤ ወይም

ለ/ በመጓጓዣ አንድ ክፍል ውስጥ ከእንስሶች ጋር ወይም ከምግብ፤ ከመኖ፤ ከመድሀኒቶች፤ ከአሻንጉሊቶች፤ ከልብሶች፤ ከኮስሞቲኮች፤ ከቤት ውስጥ ዕቃዎች ወይም ቢበክሉ አደጋ ሊያስከትሉ ከሚችሉ ሌሎች ነገሮች ጋር፤

ማጓጓዝ አይችልም፡፡

2. ፀረ-ተባይ ይዞ የነበረን ባዶ መያዣ የሚያጓጉዝ ማንኛውም ሰው ከማንኛውም ምግብ፤ መኖ ወይም እንስሳት በመለየትና ከነዚህ ጋር እንዳይነካካ አድርጎ ማጓጓዝ አለበት፡፡

3. ፀረ-ተባይ የሚያጓጉዝ መጓጓዣ በፀረ-ተባይ ፍላጎት ከተበከለ መጓጓዣው በሚኒስቴሩ ወይም በክልል ደረጃ የግብርና ዘርፍን ለመምራት ሃላፊነት በተሰጣቸው አካላት በሚወክል ባለሙያ ከብክለት ነፃ እንዲሆንና እንዲጸዳ የመጓጓዣው ባለቤት ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡

4. የፀረ-ተባዮች የማንጓዝ ስርዓት ሚኒስቴሩ አግባብ ካላቸው አካላት ጋር በመመካከር በሚወጣው መመሪያ መሠረት ይከናወናል፡፡

21. ማስወገድ

1. ማንኛውም ሰው ፀረ-ተባይን ወይም የፀረ-ተባይ ቆሻሻን የሰውና የእንስሳት ጤናን ወይም አካባቢን በሚጎዳ ሁኔታ ማስወገድ አይችልም፡፡
2. ማንኛውም ፀረ-ተባይ ወደ አገር ውስጥ የሚያስገባ ወይም የሚሸጥ ሰው በይዞታው ሥር የሚገኙ ፀረ ተባዮች ጥቅም ላይ መዋል የማይችሉ ሲሆን በራሱ ወጪ የማስወገድ ኃላፊነት አለበት፡፡
3. ሚኒስቴሩ አግባብ ካላቸው አካላት ጋር በመመካከር ጥቅም ላይ የማይውሉ ፀረ-ተባዮች አወጋገድን በተመለከተ መመሪያ ያወጣል፤ አፈጻጸሙንም ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፡፡

ክፍል አምስት

የጥንቃቄ እርምጃዎች

22. የሠራተኛ ደህንነት

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጭ ወይም ከፀረ-ተባይ ምዝገባ ጋር የተያያዙ ገደቦችን በሚቃረን መልክ ፀረ-ተባይን መጠቀም ወይም ሠራተኛውን እንዲጠቀም ማድረግ ወይም ሌላ ሰው እንዲጠቀም ሃሳብ ማቅረብ አይችልም፡፡
2. ማንኛውም አሠሪ ሠራተኛውን ፀረ-ተባይ እንዲጠቀም ሲያደርግ ወይም ሲፈቅድ ፀረ-ተባዩን በጥንቃቄ መያዝ የሚያስችሉ አስፈላጊ ነገሮችንና የመከላከያ ትጥቆችን ማቅረብና ሠራተኛው እነዚህ እንዲጠቀም ማድረግ አለበት፡፡
3. ማንኛውም አሠሪ ሠራተኛውን ከፀረ-ተባይ ጋር በተገናኘ ሁኔታ እንዲሠራ ሲያደርግ፡-

ሀ/ ሠራተኛው ሥራውን በብቃት ለመሥራት የሚያስችለውን መመሪያ እንዲያገኝ ማድረግ፤

ለ/ ሚኒስቴሩ ወይም የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር በሚወስነው መሠረት ሠራተኛው በየጊዜው የሕክምና ምርመራ እንዲያገኝ ማድረግ፤ እና

ሐ/ ሠራተኛው በአሰሪው ስለፀረ-ተባይ የሚገልፅ በቂ መመሪያና ተገቢውን የመከላከያ ትጥቅ ሳይሰጠው በፀረ-ተባይ ምክንያት አደጋ ቢደርስበት አሰሪው የሕክምና ወጪውንና የጉዳት ካሣ መክፈል፤

አለበት፡፡

23. አደጋዎችን ሪፖርት ስለማድረግ

1. ፀረ-ተባይ በተጓጓዘበት፣ በተከማቸበት፣ በተሸጠበት ወይም ጥቅም ላይ በዋለበት አካባቢ አደጋ መድረሱን የተረዳ ማንኛውም ሰው ስለደረሰው አደጋ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ላለው የክልል መንግሥት አካል ሳይዘገይ ሪፖርት ማድረግ አለበት።
2. በፀረ-ተባይ የተመረዘ ሰው መኖሩን የተረዳ ማንኛውም ሐኪም ወይም ሌላ የጤና ባለሙያ ስለደረሰው አደጋ ሳይዘገይ ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡
3. ሚኒስቴሩ እና የጤና ጥብቃ ሚኒስቴር እንዲሁም አግባብ ያላቸው የክልል አካላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት ሪፖርት የተደረጉ አደጋዎችን በተመለከተ የመረጃ ልውውጥ ማድረግ አለባቸው።

ክፍል ስድስት

የፀረ-ተባይ ምርመራ

24. አፈሴል ሳቦራቶሪና አፈሴል መርማሪ ስለመሰየም

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የፀረ-ተባይ ምርመራዎችን ለማከናወን ሲባል ሚኒስቴሩ ፀረ-ተባይ ለመመርመር ተገቢውን መስፈርት አሟልቶ ያገኘውን ማንኛውንም የመንግሥት ወይም የግል ሳቦራቶሪ በአፈሴል ሳቦራቶሪነት ሊሰይም ይችላል።
2. በዚህ አዋጅ መሠረት የፀረ-ተባይ ምርመራዎችን ለማከናወን ሲባል ሚኒስቴሩ ፀረ-ተባይ ለመመርመር ተገቢውን መስፈርት አሟልቶ ያገኘውን ማንኛውንም መርማሪ በአፈሴል መርማሪነት ሊሰይም ይችላል፡፡

25. የምርመራ ውጤት የምስክር ወረቀት

አፈሴል መርማሪ የፀረ-ተባይ ምርመራ ካካሄደ በኋላ ምርመራውን ለማካሄድ የተጠቀመበትን የምርመራ ዘዴና በሚኒስቴሩ መመሪያ የተወሰኑ ሌሎች መረጃዎችን በመዘርዘር የምርመራ ውጤት የምስክር ወረቀት ይሰጣል።

26. የቅሪት ምርመራና በፀረተባይ የተነካረ አጎበር መከራና ክትትል

1. ባልተዘጋጁ የግብርና ምርቶች ላይ የሚደረግ የፀረ-ተባይ ቅሪት ምርመራ በሚኒስቴሩ ይከናወናል፡፡
2. ሚኒስቴሩ በግብርና ምርቶች ላይ መኖር የሚችለውን ከፍተኛ የፀረ-ተባይ ቅሪት መጠን በመወሰን ረገድ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ይተባበራል።

3. በተዘጋጁ ምግቦችና በሰዎች ላይ ሊኖር የሚችለውን የፀረ-ተባይ ቅሪት በተመለከተ የቁጥጥር ተግባር በሚመለከታቸው አግባብ ያላቸው አካላት ይከናወናል።

4. በፀረ-ተባይ የተነከረ አገበር የፍቱንነት ሙከራና ክትትል በጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ይከናወናል።

ክፍል ሰባት

የፀረ-ተባይ አማካሪ ቦርድ እና ተቆጣጣሪዎች

27. የፀረ-ተባይ አማካሪ ቦርድ

1. የፀረ-ተባይ አማካሪ ቦርድ (ከዚህ በኋላ “ቦርድ” እየተባለ የሚጠራ) በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።

2. ቦርዱ የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፡-

ሀ/ በሚኒስትሩ የሚሰየም የሥራ ኃላፊ.....ሰብሳቢ

ለ/ የፀረ-ተባይ ምዝገባ ኃላፊ አባልና ፀሐፊ

ሐ/ የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ተወካይ አባል

መ/ የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን¹⁰ ተወካይ.....”

ሠ/ የጥራትና ደረጃዎች ባለስልጣን¹¹ ተወካይ.....”

ረ/ የኢትዮጵያ የግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት ተወካይ...”

ሰ/ የብዝሃ ህይወት ጥበቃ ኢንስቲትዩት ተወካይ.....”

ሸ/ የሠራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ተወካይ“

ቀ/ የገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ተወካይ.....”

28. የቦርዱ ተግባራት

1. ቦርዱ የሚከተሉት ተግባራት ይኖሩታል፡-

ሀ/ ደህንነቱ ከተረጋገጠ የፀረ-ተባይ አያያዝና አጠቃቀም አኳያ የሚቀረጹ ብሔራዊ ፖሊሲዎችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎችንና የአገልግሎት ክፍያን በተመለከተ ሚኒስቴሩን ያማክራል፤

ለ/ ፀረ-ተባይን የሚመለከቱ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ከመተግበር አኳያ ሚኒስቴሩን ያማክራል፤ በዚህ ረገድ በብሔራዊ ደረጃ ከሚወከል አካል ጋር በመተባበር ይሰራል፤

¹⁰ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ ደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ሆኗል።

¹¹ በ17/13 (2003) ደ. 193 የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ሆኗል።

ሐ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የፀረ-ተባይ ምዝገባ፣ እድሳት፣ ማገድ፣ ማሻሻል፣ ምዝገባን መሰረዝ፣ የፈቃድ አሰጣጥ መስፈርቶችና ቅድመ ሁኔታዎችን በተመለከተ ሚኒስቴሩን ያማክራል፤

መ/ የሚከተሉትን በተመለከተ በመመሪያዎች ዝግጅት ሚኒስቴሩን ያማክራል፡-

- 1) ጥቅም ላይ መዋል የማይቻሉ ፀረ-ተባዮች ማስወገድን፤
- 2) የፀረ-ተባይ አጠቃቀምን፣ አስተሻሽግን፣ መለያ አደራረግን፣ ማጓጓዝን፣ ማከማቸትን፣ ሥርዓትን እና የባዶ ፀረ-ተባይ መያዣዎች ማስወገድን፤
- 3) የተበከለ አፈርንና የተበከለ መሣሪያን፣ እና
- 4) የተቀበረ ፀረ-ተባይን፤

ሠ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 መሠረት ከሚቀርብ ማመልከቻ ጋር ከሚቀርቡ መረጃዎች ውስጥ የባለቤትነት መብት ያላቸውና ሚስጥራዊ የሆኑ መረጃዎችን ለመለየትና የመረጃ አያያዝና አጠቃቀምን ለማከናወን የሚያስችሉ መስፈርቶችን በመቅረጽ በሚኒስቴሩ እንዲፀድቁ ያደርጋል፤

ረ/ የአቅም ግንባታና የኤክስቴንሽን ፍላጎትን ይለያል፤

ሰ/ የፀረ-ተባይ ፍላጎት ዳሰሳ ጥናት ያደርጋል፤ የፀረ-ተባይ ግዢ በዚህ አዋጅ መሠረት መፈፀሙን ያረጋግጣል፤

ሸ/ በጥቅም ላይ የሚገኙ ፀረ-ተባዮችን በየወቅቱ ይገመግማል ወይም እንዲገመገሙ ያደርጋል፤

ቀ/ የታገዱ፣ ጥብቅ ገደብ የተጣለባቸውና የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸው ፀረ-ተባዮችን ዝርዝር ገምግሞ የማሻሻያ ሃሳብ ያቀርባል፤ ጥብቅ ገደብ የተጣለባቸውና የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸው ፀረ-ተባዮችን አያያዝ በሚመለከትም ሃሳብ ያቀርባል፤

በ/ የፍቱንነት ማረጋገጫ መረጃ አጠቃቀምን እንዲያግዝ ከኢትዮጵያ ጋር በበቂ ሁኔታ በግብርናና በአየር ንብረት ተመሳሳይነት ያላቸውን አገሮች በተመለከተ ሚኒስቴሩን ያማክራል።

2. ቦርዱ፡-

ሀ/ ከተሰጠው ማንኛውም ኃላፊነት ጋር በተያያዘ ምክር እንዲሰጠው ከአባላቱ ወይም ከአባላቱ ውጭ ወይም ከሁለቱ የተውጣጡ አባላትን የያዙ ንዑስ ኮሚቴዎች፣ እና

ለ/ በተለይም በጥቅም ላይ የዋሉ ፀረ-ተባዮች በሰዎች ጤናና በአካባቢ ላይ የሚያደርሱትን ጉዳት በተመለከተ ምክር ሊሰጡ የሚችሉ አግባብ ካላቸው ተቋማት የተውጣጡ ባለሙያዎችን የያዙ የቴክኒክ ኮሚቴዎችን፤

ሊያቋቁም ይችላል፡፡

29. የቦርዱ አሰራር

1. ማንኛውም የቦርድ አባል የፀረ-ተባይ ምዝገባ ማመልከቻ አቅራቢ ከሆነ ሰው ጋር ወይም በቦርዱ በመታየት ላይ ካለ ጉዳይ ጋር በተያያዘ የገንዘብ ወይም ግላዊ ግንኙነት ካለው ሁኔታውን በጽሁፍ ለቦርዱ ማሳወቅ አለበት። ቦርዱም ማመልከቻው ወይም የተጠቀሰው ጉዳይ ሲታይ አባሉ እንዳይሳተፍ ማድረግን ጨምሮ ተገቢ የሆነውን እርምጃ ይወስዳል።
2. ቦርዱ ቢያንስ በዓመት አራት ጊዜ መሰብሰብ አለበት፡፡
3. ቦርዱ የስብሰባ ቃለ ጉባዔውን በአግባቡ መዝግቦ ማስቀመጥ አለበት፡፡
4. ቦርዱ የራሱን የአሰራር ደንብ ያወጣል።

30. የፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪ

1. በሚኒስቴሩ ወይም የግብርና ዘርፍን በሚመራ የክልል አካል የተመደበ ተቆጣጣሪ በሥራ ሰዓት ያለማስጠንቀቂያ መታወቂያውን በማሳየት፡-

ሀ/ ይህ አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ ፀረ-ተባይ በማስመጣት፣ በመላክ፣ በማምረት፣ በማሸግ፣ እንደገና በማሸግ፣ መለያ ምልክት በማድረግ፣ በማከማቸት፣ በመሸጥ፣ በማከፋፈል፣ በማስተዋወቅና በመጠቀም ተግባር ላይ የተሰማሩትን ተቋሞች በየጊዜው የመቆጣጠር፤

ለ/ የተመዘገቡ ፀረ-ተባዮች የተመዘገቡበት ሁኔታ እየተከበረ መሆኑን ለማረጋገጥ የድህረ-ምዝገባ ቅኝት የማካሄድ፤

ሐ/ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም አግባብነት ያላቸው የምስክር ወረቀቶች፣ ፈቃዶች፣ የንግድ ፈቃዶች፣ መዝግብቶች ወይም ሌሎች ደክመንቶች እንዲቀርቡለት የመጠየቅና የመመርመር፤

መ/ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም አግባብነት ያላቸውን የምርት ናሙናዎች የመውሰድና ለምርመራ የማቅረብ፤

ሠ/ ከዚህ አዋጅ ጋር በሚፃረር ሁኔታ ጥቅም ላይ ውሏል ብሎ ያመነበትን ወይም ለማስረጃነት ይጠቅማል ያለውን ማንኛውንም መሣሪያ፣ ፀረ-ተባይ፤

ሠነድ፣ መረጃ ወይም ከፀረ-ተባይ ጋር ግንኙነት ያለውን ሌላ ነገር ለዚህ ተግባር የተዘጋጀ ደረሰኝ በመስጠት የመያዝ፤

ረ/ የተከማቸ ፀረ-ተባይ ወይም ፀረ-ተባይ የተከማቸበት ሁኔታ ከማናቸውም የዚህ አዋጅ ድንጋጌ ጋር የማይስማማ ሆኖ ሲገኝ የፀረ-ተባይ መጋዘኑን ወይም የመሸጫ ቦታውን የማሸግ፤

ሰ/ የሥነ ህይወታዊ ፀረ-ተባይ ድርጅቶችና ርዕዮትን፣ አጠቃቀምና የሥነ ህይወታዊ ፀረ-ተባዮች ኢላማ ውስጥ እንዲገቡ በተፈለጉና ከኢላማ ውጭ በሆኑ ዝርያዎች ላይ ያላቸውን ተጽእኖ የመቆጣጠርና የመከታተል፤

ሸ/ በዚህ አዋጅ መሠረት ማንኛውንም ዓይነት ሥራ በሚያከናውንበት ወቅት አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የጉምሩክ ወይም የፖሊስ ባልደረቦችን እርዳታ የመጠየቅ፤ እና

ቀ/ በዚህ አዋጅ መሠረት በወጡ በደንቦችና መመሪያዎች የተወሰኑ ሌሎች የቁጥጥር፣ የክትትልና የቅኝት ሥራዎችን የማከናወን፤

ሥልጣን ይኖረዋል።

2. ማንኛውም ፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪ የቁጥጥር ተግባሩን ሲያከናውን ይህንን አዋጅ ተላልፈው በሚያገኛቸው ሰዎች ላይ ክስ ለመመስረት የሚያስችሉ የተሰበሰቡ መረጃዎችን ለሚመለከተው አካል ሪፖርት የማድረግ ሃላፊነት አለበት፤ ሪፖርቱ የቀረበላቸው አካላትም ህጉን ለማስከበር የመተባበር ግዴታ አለባቸው።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሠ) መሠረት የተያዘ ንብረት አስፈላጊው ምርመራ ወይም የክስ ሂደት ከተፈጸመ በኋላ ወዲያውኑ ለባለቤቱ ይመለሳል። ሆኖም የተያዘው ፀረ-ተባይ ህገ ወጥ መሆኑ በፍርድ ቤት ከተረጋገጠ በዚህ አዋጅ መሠረት እንዲወረስ ወይም እንዲወገድ ይደረጋል።
4. ማንኛውም በፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪነት የተመደበ ሰው በዚህ ሥራ ላይ እያለ በፀረ-ተባይ ማስመጣት፣ ማምረት፣ መሸጥ ወይም ማከፋፈል ንግድ ሥራ ላይ ሊሳተፍ አይችልም።

ክፍል ስምንት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

31. ክልላዊዎች

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት ያልታሸገና መለያ ያልተደረገበትን ፀረ-ተባይ ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፣ ማከማቸት፣ ማጓጓዝ ወይም ለሽያጭ ማቅረብ አይችልም።
2. ማንኛውም ሰው ፀረ-ተባይን በመከለስ ወይም አንድን ፀረ-ተባይ ተከልሷል የሚል አሳማኝ ምክንያት ሲኖረው ፀረ-ተባይን መሸጥ ወይም ማከማቸት አይችልም።
3. ማንኛውም ሰው በማናቸውም ሁኔታ የታገደን ፀረ-ተባይ ማዘጋጀት፣ ማምረት፣ ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፣ ማሸግ፣ ዳግም ማሸግ፣ መለያ ማድረግ፣ መሸጥ፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸት ወይም መጠቀም አይችልም።
4. ማንኛውም ሰው ከሚኒስቴሩ በጽሁፍ ፈቃድ ሳያገኝ ጥብቅ ገደብ የተጣለባቸውን ፀረ-ተባዮች ማዘጋጀት፣ ማምረት፣ ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፣ ማሸግ፣ ዳግም ማሸግ፣ መለያ ማድረግ፣ መሸጥ፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸት ወይም መጠቀም አይችልም።

32. መዝገብ ስለመያዝ

1. ማንኛውም የፀረ-ተባይ ነጋዴ ወደሀገር ውስጥ ያስገባውን፣ ወደ ውጭ የላከውን፣ ያመረተውን፣ ያሸገውን፣ እንደገና ያሸገውን፣ ያከማቸውን፣ መለያ የሰጠውን፣ ያጓጓዘውን፣ ያከፋፈለውን ወይም የሸጠውን ፀረ-ተባይ መጠንና ሌሎች በሚኒስቴሩ መመሪያ መሠረት የሚፈለጉ መረጃዎችን መዝግቦ መያዝ እና እነዚህን መረጃዎች በተጠየቀ ጊዜ ለሚኒስቴሩ ወይም ለሚመለከተው አግባብ ያለው አካል ማስተላለፍ አለበት።
2. ሚኒስቴሩ ማንኛውንም የፀረ-ተባይ ነጋዴ የፀረ-ተባይን ጥራት ወይም ፀረ-ተባይ በአካባቢ ወይም በሰው፣ በእንስሳት ወይም በዕፅዋት ጤንነት ላይ የሚያደር ሰውን ተፅዕኖ በሚመለከት ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት እንዲያስችል መረጃ እንዲያጠቃልል፣ መከራዎችን እንዲሰራ ወይም ስለፀረ-ተባይ ያለውን ሁኔታ እንዲከታተልና መረጃውን በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲያስተላልፍ በጽሁፍ ሊጠይቀው ይችላል።

3. በሚኒስቴሩና በሚመለከታቸው አግባብ ያላቸው አካላት መካከል ፀረ-ተባይን በተመለከተ በየጊዜው በሚቀርቡ ሪፖርቶች የመረጃ ልውውጥ ይደረጋል፡፡

33. ቅጣት

1. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ ያልተመዘገበ ፀረ-ተባይ ወይም ምዝገባው የታገደ ወይም የተሰረዘ ፀረ-ተባይ እያወቀ የሸጠ እንደሆነ፤

ለ/ ጥቅም ላይ መዋል የማይችል ፀረ-ተባይ እያወቀ የሸጠ እንደሆነ፤

ሐ/ በሕግ የተደነገገውን የደረጃ መስፈርት በማያሟላ የፀረ-ተባይ መያዣ እያወቀ ፀረ-ተባይ የሸጠ እንደሆነ፤

መ/ ማንኛውንም ማመልከቻ፣ የምስክር ወረቀት ወይም በዚህ አዋጅ የተጠቀሱትን ሌሎች ሰነዶችን በሚመለከት ሆን ብሎ የሀሰት ማሰረጃ የሰጠ እንደሆነ፤

ሠ/ የፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪን ያሳሳተ ወይም ያታለለ ወይም ፀረ-ተባይን ወይም የፀረ-ተባይን መያዣ በሚመለከት የተወሰደ ናሙና ወይም ለምርመራ የተሰጠ ናሙናን በትክክል ፀረ-ተባይን እንዳይወክል ያዛባ እንደሆነ፤

ረ/ ሆን ብሎ ፀረ-ተባይ የክለሰ ወይም የተክለሰ ፀረ-ተባይ የሸጠ ወይም ያከማቸ እንደሆነ፤

ሰ/ የሰውን ወይም የእንስሳትን ጤና ወይም አካባቢን በሚጎዳ አኳኋን ወይም በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጭ ፀረ-ተባይን፣ የፀረ-ተባይ ቆሻሻን ወይም የፀረ-ተባይ መያዣን ያስወገደ እንደሆነ፤

ሸ/ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚኒስቴሩ የተሰጠ ፈቃድ ሳይኖረው ፀረ-ተባይ ወደሀገር ውስጥ ያስገባ እንደሆነ፤

ቀ/ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይሰጠው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 በተመለከቱት የፀረ-ተባይ ንግድ ሥራዎች ላይ የተሰማራ እንደሆነ፤

በ/ በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጭ ፀረ-ተባይ ያከማቸ፣ የተጠቀመ፣ ያጓጓዘ እንደሆነ፤

ተ/ ሆን ብሎ ከፀረ-ተባይ መያዣ ላይ ማንኛውንም መለያ የገነጠለ፣ የለወጠ፣ ያበላሸ ወይም ያጠፋ እንደሆነ፤

ቸ/ በአካባቢ ላይ ጥፋት ሊያደርስ ወይም ሌላ ጉዳት ሊያስከትል የሚችልን መረጃ እያወቀ የደበቀ እንደሆነ፤

ገ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 19 ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም ንዑስ አንቀጽ (2)(ሀ)፣
(ለ)፣ (ሐ) ወይም (ሠ) የተደነገገውን በመተላለፍ ፀረ-ተባይ ያስተዋወቀ
እንደሆነ፤

የወንጀል ህግ የበለጠ ቅጣት የሚያስከትል ካልሆነ በስተቀር ከአምስት እስከ
አሥር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራትና ከብር 25,000 እስከ 50,000 ብር
በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።

2. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ የፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪ በዚህ አዋጅ መሠረት ተግባሩን ለመወጣት መረጃ
ሲጠይቅ ለመተባበር ፈቃደኛ ያልሆነ እንደሆነ፤

ለ/ ሆን ብሎ በፀረ-ተባይ ተቆጣጣሪ የታሸገን መጋዘን የከፈተ እንደሆነ፤

ሐ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 መሠረት የተጠየቀውን መረጃ ያልሰጠ እንደሆነ፤

መ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 19 ንዑስ አንቀጽ (2)(መ) የተደነገገውን በመተላለፍ
ፀረ-ተባይ ያስተዋወቀ እንደሆነ፤

ሠ/ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የመከላከያ ትጥቆችን ሳያቀርብ
ሠራተኛውን ፀረ-ተባይ ሥራ ላይ እንዲያውል ያደረገ ወይም የፈቀደ
እንደሆነ፤

የወንጀል ህግ የበለጠ ቅጣት የሚያስከትል ካልሆነ በስተቀር እስከ አምስት
ዓመት በሚደርስ እሥራትና ከብር 10,000 እስከ ብር 30,000 በሚደርስ መቀጮ
ይቀጣል።

3. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት በባለቤትነት የተያዘን ወይም
ሚስጥራዊ የሆነ መረጃን እያወቀ የገለጸ እንደሆነ ከአንድ እስከ ሦስት ዓመት
በሚደርስ እሥራትና ከብር 20,000 እስከ 25,000 ብር በሚደርስ መቀጮ
ይቀጣል።

4. ፍርድ ቤት የጥፋተኝነት ፍርድ ሲወስን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2)
ወይም (3) ከተመለከተው ቅጣት በተጨማሪ፡-

ሀ/ ለጥፋቱ መፈጸሚያ የዋለ ማንኛቸውም ነገር እንዲወረስ ወይም እንዲወገድ
እንዲሁም ከሽያጭ የተገኘው ገቢ እንዲወረስ፤ እና

ለ/ በጥፋቱ ምክንያት ለተጎዳ ማንኛውም ሰው፤

1) የደረሰውን የጥፋት ወይም የጉዳት መጠን፤

2) የጥፋቱን ክብደትና ድግግሞሽ፤ እና

3) በጥፋተኛው በኩል የተገኙ የገንዘብ ጠቀሜታዎችን፤

ታላቢ ያደረገ ካላ እንዲከፈል ሊያዝ ይችላል፡፡

5. ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ መሠረት ጥፋተኛ ሆኖ ሲፈረድበት አግባብ ያለው አካል ከፀረ-ተባይ ጋር ተያያዥነት ያለውን ፈቃዱን ይሰርዛል፡፡

34. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

35. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በፀረ-ተባይ ምዝገባና ቁጥጥር የመንግሥት ምክር ቤት ልዩ ድንጋጌ ቁጥር 20/1982 እና በመድኃኒት አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 176/1991 መሠረት ተመዝግበው የነበሩ ፀረ-ተባዮች በዚህ አዋጅ መሠረት እንደተመዘገቡ ተቆጥሮ በዚህ አዋጅና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች ይተዳደራሉ፡፡

2. በመድኃኒት አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 176/1991 መሠረት በምዝገባ ሂደት ውስጥ የሚገኙ ፀረ-ተባዮች ይህ አዋጅ እንደጸና ባሉበት ደረጃ ለሚኒስቴሩ ይተላለፋሉ፡፡

36. የተሻሩ ሕጎች

1. የፀረ-ተባይ ምዝገባና ቁጥጥር የመንግሥት ምክር ቤት ልዩ ድንጋጌ ቁጥር 20/1982 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡

2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

37. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 09 ቀን 2002 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 782/2005

የዕዕዋት ዘር አዋጅ

የኢትዮጵያ የዕጽዋት ዘር ሴክተር የአገሪቱን የግብርና ኢኮኖሚ እድገትና የምግብ ዋስትና ለማረጋገጥ ወሳኝ በመሆኑ፤

የተሻሻሉ የዕጽዋት ዝርያዎች ወደ ገበያ ውስጥ የሚገቡበትን ሁኔታ ማመቻቸት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

ጥራቱን የጠበቀ የዕጽዋት ዘር ለአርሶ አደሩ፣ ለከፊል አርብቶ አደሩና ለሌሎች ዘር ተጠቃሚዎች ሊቀርብ መቻሉን ለማረጋገጥ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የዕጽዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 782/2005” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ዘር” ማለት ለዕዕዋት ማራባት የሚያገለግል እውን ዘር፣ አኩራች፣ የተክል ቁርጥራጭ፣ ሥራ ሥር፣ ችግኝ ወይም ማንኛውም የተክል አካል ነው፤
2. “የጸደቀ ዘር” ማለት በአገር ውስጥ የተመረተ ወይም ከውጭ የገባ ሆኖ የኢትዮጵያን የዘር ጥራት ደረጃ መስፈርቶችን ማሟላቱ የተረጋገጠለት ዘር ነው፤
3. “የአስቸኳይ ጊዜ ዘር” ማለት ምንጩ የታወቀና አጣዳፊ የዘር አጥረት ሲያጋጥም ችግሩን ለመፍታት የሚውል ዘር ነው፤
4. “የተደነገገ ዘር” ማለት ማንኛውም ዝቅተኛ የዘር መስፈርት ያሟላ ወይም አስፈላጊው የጥራት ቁጥጥር የተደረገለት እና በገበያ ላይ ያለ ወይም ለገበያ እንዲውል ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ በተሰጠው ስልጣን መሰረት በሚያወጣው መመሪያ የተወሰነ ዘር ነው፤
5. “የኢትዮጵያ የዘር ጥራት ደረጃ መስፈርቶች” ማለት በኢትዮጵያ የደረጃዎች ኤጀንሲ የወጡ የተደነገገ ዘር ዝቅተኛ የብቅለት፣ የዝርያ ጥራት፣ የዘር ንፁህነት እና ሌሎች ጥራት የሚገለጽባቸው ደረጃዎች ናቸው፤

6. “የዘር ትውልድ ደረጃ” ማለት ተከታታይነት ያለው የዘር ትውልድ ብዙት ደረጃ ነው፤
 7. “አራቢ ዘር” ማለት የዘርያው ባለቤት ወይም ወኪሉ በቀጥታ እየተቆጣጠረው የሚባዛና የሚቀርብ የመጀመሪያ ዘር ትውልድ ደረጃ ነው፤
 8. “ቅድመ መስራች ዘር” ማለት ከአራቢ ዘር የሚቀጥል የዘር ትውልድ ነው፤
 9. “መስራች ዘር” ማለት ከቅድመ መስራች ዘር የሚቀጥል የዘር ትውልድ ነው፤
 10. “የተመሰከረለት ዘር” ማለት በትውልዱ ከመስራች ዘር የሚቀጥል የዘር ትውልድ ወይም ከመስራች ዘር ከሚገኘው ከ1ኛው፣ ከ2ኛው እና ከ3ኛው የዘር ደረጃ የሚገኝ ነው፤
 11. “ልውጥ ህያው” ማለት ሰው ሰራሽ የሆነ ወይም ከሌላ ህያው የተወሰደ ይሁን ከቅሪት የተወሰደ ወይም እንደ አዲስ የተቀመመ ባይተዋር ዘረመል ወይም ሌላ ንጥረ ነገር ስለተከተበት የዘረመሎች ይዘቱ ወይም የባህሪው ክስተት የተለወጠበት ሕያው ነው፤
 12. “የጥራት ቁጥጥር” ማለት አንድ ዘር የኢትዮጵያን የዘር ደረጃ መስፈርት ማሟላቱን ለማረጋገጥ የሚከናወን የቁጥጥር ሂደት ነው፤
 13. “ጥራቱ የተገለፀ ዘር” ማለት አነስተኛ ይዞታ ባላቸው በተደራጁ እና በተመዘገቡ ወይም በተመዘገቡ አርሶ አደሮች አማካኝነት የጥራት ደረጃውን ጠብቆ የተመረተ ዘር ነው፤
 14. “ገደብ የተጣለበት ዘር” ማለት ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በአገር ውስጥ ገበያ ላይ እንዳይውል፣ ወደ አገር እንዳይገባና ከአገርም እንዳይወጣ የተከለከለ ዘር ነው፤
 15. “ዘርያ” ማለት በአንድ የዕፅዋት ቤተሰብ ውስጥ የታወቀ የመጨረሻ ዝቅተኛው ደረጃ ያለው ሆኖ፡-
 - ሀ/ ከአንድ የተወሰነ ጀኖታይፕ ወይም ከብዙ ጀኖታይፖች ጥምረት የሚመነጩ ባህርያት መታየት የሚገልጽ፤
 - ለ/ ካሉት ባህርያት ቢያንስ በአንዱ ከማናቸውም ሌሎች የዕፅዋት ስብስቦች የሚለይ፤ እና
 - ሐ/ ባህርያቱን ሳይቀይር መራባት በመቻሉ ምክንያት እንደ አንድ ዓይነት ሊወሰድ የሚችል፤
- የዕፅዋት ስብስብ ነው፤

16. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርና “ሚኒስቴር ነው፤¹²
17. “ዝርያ መልቀቅ” ማለት የተመዘገበው ዝርያ ለአገር ውስጥ ገበያ እንዲባዛ፣ እንዲመረት ወይም ዘሩ ለሽያጭ እንዲውል መፍቀድ ነው፤
18. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
19. “የክልል ባለሥልጣን” ማለት በክልል ደረጃ ግብርናን በተመለከተ ሃላፊነት የተሰጠው አካል ነው፤
20. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
21. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ አዋጅ በማንኛውም ዘር ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. ይህ አዋጅ፡-
 - ሀ/ ማንኛውም ሰው ከእርሻ ምርቱ ጠብቆ በሚይዘውና በሚጠቀምበት ዘር፤
 - ለ/ አነስተኛ የመሬት ይዞታ ባላቸው አርሶ አደሮች ወይም ከፊል አርብቶ አደሮች መካከል በሚደረግ ከእርሻ ምርት ተጠብቆ የሚያዝ የዘር ልውውጥ ወይም ሽያጭ፤
 - ሐ/ ለምርምር ሥራ በሚውል ዘር፤ እና
 - መ/ በደን ዘር፤
 ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

ክፍል ሁለት

ዝርያ ስለመልቀቅና ስለመመዝገብ

4. ዝርያዎችን ስለመልቀቅ

¹² በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(7) መሰረት የእርሻና ተፈጥሮ ሁብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

1. ማንኛውም ዝርያ በአገር ውስጥ ተመርቶ ለአገር ውስጥ ወይም ለውጭ ገበያ ከመዋሉ በፊት በሚኒስቴሩ መጽደቅና መለቀቅ አለበት፡፡
2. ሚኒስቴሩ በየጊዜው የዕጩ ዝርያዎችን ቴክኒካዊ ብቃት የሚገመገሙ የዝርያ ገምጋሚ ኮሚቴዎችን እና የኮሚቴዎቹን ሪፖርቶች መሠረት በማድረግ ስለዝርያ መለቀቅ የውሳኔ ህሳብ የሚያቀርብ ብሔራዊ የዝርያ አጽዳቂ ኮሚቴ ያቋቁሟል፡፡
3. የሚቋቋሙት ኮሚቴዎች አወቃቀርና አሠራር ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

5. ብሔራዊ የዝርያ መዝገብ

1. ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 መሠረት የተለቀቁ ዝርያዎችን በብሔራዊ የዝርያ መዝገብ ውስጥ እንዲካተቱ ያደርጋል፡፡
2. ብሔራዊ የዝርያ መዝገቡ የዝርያዎቹ ባለቤቶች ለመስራት ሳይችሉ ወይም ፍቃደኛ ሆነው ሳይገኙ ሲቀር ሚኒስቴሩ የሚመድባቸውን የዝርያዎቹን ጥራት የሚንከባከቡና አራቢ ዘርን የሚያመርቱና የሚያቀርቡ ሌሎች ሰዎችን ዝርዝር ያካትታል፡፡

ክፍል ሦስት

ስለዘር ማምረትና ማከፋፈል

6. ዘር ስለማምረት

1. ለገበያ የሚሆን ዘር በማምረት ተግባር ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መያዝ አለበት፡፡
2. ለገበያ የሚሆን ዘር በማምረት ተግባር ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው የውስጥ የዘር ጥራት ቁጥጥር ስርአት መዘርጋት ይኖርበታል፡፡
3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ዘር አምራች አግባብነት ባለው ማንኛውም ሌላ ህግ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የተመዘገቡ ዝርያዎችን መነሻ ዘር ከሚያባዙ ተቋማት አራቢ ዘሮችን፣ ቅድመ መሥራች ዘሮችን እና መሥራች ዘሮችን ማግኘት ይችላል፡፡

7. የተቀናጀ የምርት ዕቅድ

1. ለአገር ውስጥ ፍጆታ የሚከናወን የዘር ማምረት ስራ በተቀናጀ መልኩ በእቅድ የሚፈጸም ይሆናል፡፡

2. ሚኒስቴሩ የሚከተሉትን መረጃዎች የያዘ የዘር ምርት መረጃ ቋት ያዘጋጃል፡-

ሀ/ ዓመታዊ የምርት ዕቅድና የፈጻሚዎች የሃላፊነት ድርሻ፤

ለ/ ዓመታዊ የዘር ምርት በዘር ዓይነት፣ በአምራችና በጥቅል፤

ሐ/ ዘር ለማምረት ጥቅም ላይ የዋለ መሬት፣ መሠረተ ልማት እና ሌሎች ግብዓቶች፤ እና

መ/ ለብሔራዊ የዘር ምርት አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች መረጃዎች፡፡

3. የዘር ምርት መረጃ ቋት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9 የተመለከተው የዘር አምራቾችና አከፋፋዮች መዝገብ አካል መሆን ወይም ከመዝገቡ ጋር የተያያዘ መሆን አለበት።

8. ዘር ስለማከፋፈል

ለገበያ የሚሆን ዘር በማከፋፈል ተግባር ላይ የሚሰማራ ማንኛውም ሰው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መያዝ አለበት፡፡

9. የአምራቾችና አከፋፋዮች መዝገብ

ሚኒስቴሩ የዘር አምራቾችና አከፋፋዮች መዝገብ ይይዛል፡፡

ክፍል አራት

ጥራት መቆጣጠርና ማረጋገጥ

10. ደረጃዎች

ሚኒስቴሩ የዘር ደረጃዎችን በማዘጋጀት ረገድ ከኢትዮጵያ የደረጃዎች ኤጀንሲ ጋር ይተባበራል፡፡

11. የዘር ጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎች

1. ሚኒስቴሩ ፡ -

ሀ/ በአገር ውስጥ የሚገኙ የዘር ጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎች በዓለም አቀፍ ደረጃ ተቀባይነት ያለው የአሰራር ስርዓት እንዲጠቀሙ ያመቻቻል፤

ለ/ ለላብራቶሪዎች እውቅና ለመስጠት መስፈርቶችን ያዘጋጃል፤

ሐ/ በዓለም አቀፍ ደረጃ ተቀባይነት ያለው የዘር ፍተሻ ላብራቶሪ ያቋቁማል ወይም ይሰይማል፤

መ/ በክልል ደረጃ የሚገኙ የዘር ፍተሻ ላብራቶሪዎች ደረጃቸውን የጠበቁ መሆናቸውን ያረጋግጣል።

2. የክልል ባለሥልጣን በክልሉ የሚገኙ የዘር ፍተሻ ላብራቶሪዎች እውቅና የሚያገኙበትን ሁኔታ ያመቻቻል፡፡

12. የዘር ጥራት ቁጥጥር

1. የክልል ባለሥልጣን በክልሉ ውስጥ በሚመረትና ለአገር ውስጥ ገበያ በሚውል ዘር ላይ የጥራት ቁጥጥር ያደርጋል፡፡

2. ሚኒስቴሩ፡-

ሀ/ ለዘር የጥራት ቁጥጥር ፍተሻ የአሰራር ስርዓትና መስፈርቶችን ያወጣል፤

ለ/ ከውጭ የሚገባ ዘር ከኢትዮጵያ የዘር ጥራት ደረጃዎች ጋር መጣጣሙን ያረጋግጣል፤

ሐ/ ለውጭ ገበያ በአገር ውስጥ የሚመረት ዘር የጥራት ደረጃው ከተቀባዩ አገር ደረጃዎች ጋር መጣጣሙን ያረጋግጣል፤

መ/ ውጭ አገር ለተቋቋሙ ለማናቸውም ከኢትዮጵያ የዘር ጥራት ምርመራ ስርዓት ጋር ተመሳሳይነት አላቸው ብሎ ላመነባቸው የዘር ጥራት አረጋጋጭ ድርጅቶችና ለምርመራ ውጤታቸው እውቅና ሊሰጥ ይችላል፡፡

13. የዘር ጥራት የምስክር ወረቀቶች

1. እያንዳንዱ የክልል ባለሥልጣን በክልሉ ውስጥ ተመርቶና ተዘጋጅቶ ለአገር ውስጥ ገበያ የሚቀርበው ዘር፡-

ሀ/ ዝርያው በብሄራዊ የዝርያ መዝገብ ውስጥ የተመዘገበ መሆኑን፤

ለ/ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በተሰጠው ሰው የተመረተና የተዘጋጀ መሆኑን፤

ሐ/ በዚህ አዋጅ መሰረት ጥራቱ የተፈተሸና ከኢትዮጵያ የዘር ጥራት ደረጃ መስፈርቶች ጋር የተጣጣመ መሆኑን፤ እና

መ/ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የወሰናቸውን ሌሎች መመዘኛዎች የሚያሟላ መሆኑን፤

ሲያረጋግጥ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ እስከፍሎ የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ጥራቱ ለተመሰከረለት ዘር ወይም ጥራቱ ለተገለፀ ዘር ይሰጣል ።

2. ሚኒስቴሩ ከውጭ የገባ ዘር፡-

ሀ/ በብሔራዊ ዝርያ መዝገብ የተመዘገበ ዝርያ መሆኑን፤

ለ/ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በተሰጠው የዘር እስመጪ የገባ መሆኑን፤

ሐ/ በዚህ አዋጅ መሰረት የተመረመረና ከኢትዮጵያ የዘር ጥራት ደረጃዎች ጋር የተጣጣመ መሆኑን፤ እና

መ/ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የወሰናቸውን ሌሎች መመዘኛዎች የሚያሟላ መሆኑን፤

ሲያረጋግጥ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ አስክፍሎ የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

3. ሚኒስቴሩ ወደ ውጭ የሚላክ ዘር፡-

ሀ/ በብሔራዊ የዘርያ መዝገብ ውስጥ የተመዘገበ ዘርያ መሆኑን፤

ለ/ የተመረተውና የተዘጋጀው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በተሰጠው ሰው መሆኑን፤ እና

ሐ/ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የወሰናቸውን ሌሎች መመዘኛዎች የሚያሟላ መሆኑን፤

ሲያረጋግጥ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ አስክፍሎ የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

4. ማንኛውም የዘር ጥራት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት፡-

ሀ/ በሀሰተኛ፣ በተሳሳተ ወይም ባልተሟላ መረጃ የተገኘ ከሆነ፤ ወይም

ለ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 መሠረት በዘሩ ላይ የድህረ ቁጥጥር ሙከራ ተካሂዶ ወይም እንደገና የጥራት ፍተሻ ተከናውኖ የኢትዮጵያን የዘር ደረጃዎች አሟልቶ ካልተገኘ፤

ይሰረዛል፡፡

5. ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለሥልጣን የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ከመሰረዙ በፊት ለባለቤቱ በማሳወቅ ቅሬታው የሚደመጥበትን እድል ይሰጠዋል፡፡

14. መለያ ምልክት ስለማድረግ

ማንኛውም ዘር በሚኒስቴሩ መመሪያ መሠረት መለያ ምልክት ሳይደረግበት ለአገር ውስጥ ወይም ለውጭ ገበያ ሊቀርብ አይችልም፡፡

15. ድህረ ቁጥጥር

ማንኛውም ዘር የዘር ጥራት የምስክር ወረቀት ተሰጥቶት ለገበያ የቀረበ ቢሆንም የጥራት ደረጃ መስፈርቱን አለማሟላቱን ለመጠርጠር ምክንያት ሲኖር ከተሰራጨው ዘር ላይ ናሙና ተወስዶ የላብራቶሪ ፍተሻ ይደረጋል፡፡

16. የጥራት ደረጃ መስፈርቶችን ስለማያሟላ ዘር

1. ፍተሻ የተደረገበት ዘር የጥራት ደረጃ መስፈርቶችን ካላሟላ የዘር ደረጃው ዝቅ እንዲል ወይም ውድቅ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
2. ዘሩ ውድቅ እንዲሆን የተደረገበት ማንኛውም ሰው የሚከተሉት አማራጮች ሊሰጡት ይችላሉ፡-
 - ሀ/ በራሱ ማሳ ላይ እንደገና በመዝራት በጥቅም ላይ ማዋል፤ ወይም
 - ለ/ ዘሩ የተበከለ ወይም በማናቸውም ምክንያት ለምግብ ወይም ለመኖ አገልግሎት የማይውል ሆኖ እስካልተገኘ ድረስ ለምግብነት ወይም ለመኖነት እንዲውል ለገበያ ማቅረብ፡፡
3. ውድቅ እንዲሆን የተደረገ ዘር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት በጥቅም ላይ ሊውል የማይችል ሆኖ ሲገኝ በሚኒስቴሩ መመሪያ መሠረት እንዲወገድ ይደረጋል፡፡

17. ዘር ከውጭ ስለማስገባትና ወደ ውጭ ስለመላክ

1. ማንኛውም ሰው በሚኒስቴሩ መመሪያ የተወሰኑ መስፈርቶችን አሟልቶ የማስገቢያ ወይም የመላኪያ ፈቃድ ከሚኒስቴሩ ካልተሰጠው በስተቀር ዘርን ወደ አገር ውስጥ ማስገባት ወይም ወደ ውጭ መላክ አይችልም፡፡
2. ለዘር ማባዛት ዓላማ ወደ አገር ውስጥ የሚገባ ማንኛውም ዝርያ በብሔራዊ ዝርያ አጽዳቂ ኮሚቴ በፀደቀው አሠራር መሠረት በቅድሚያ የዝርያ ማረጋገጫና የማላመድ ሙከራ የተካሄደበት እና በዚህ አዋጅ መሠረትም በብሔራዊ የዝርያ መዝገብ የተመዘገበ መሆን አለበት፡፡ ሆኖም የግብርና ወጭ ንግድን ለማጠናከር ሲባል ያልተመዘገበ ዘር አባዝቶ ወይም ምርት አምርቶ ለውጭ ገበያ የሚቀርብበት ልዩ ሁኔታ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ይሆናል፡፡
3. ልውጥ ህያው ዘር ወደ አገር ውስጥ ሊገባ የሚችለው ሚኒስቴሩ አግባብ ካለው ህግ ጋር ስለ መጣጣሙ ከአካባቢ ጥበቃ ባለስልጣን በቅድሚያ ማረጋገጫ ሲያገኝ ይሆናል፡፡
4. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ ገደብ የተጣለበት ዘርን ወደ ውጭ አገር መላክ ወይም ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፤ ወይም

ለ/ በሁለተኛው ትውልድ ራሱን የማይደግም ተርጉሜተር ዘረመል ቴክኖሎጂ ያለበትን ዘር ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፤

አይችልም።

18. የአስቸኳይ ጊዜ ዘር ስለማቅረብ

በኢትዮጵያ ውስጥ አጣዳፊ የዘር እጥረት ሲያጋጥም ሚኒስቴሩ የአስቸኳይ ጊዜ ዘር እጥረት መፈጠሩን በይፋ የማሳወቅና ችግሩ ላጋጠማቸው አካባቢዎች የአስቸኳይ ጊዜ ዘር እንዲቀርብ የመፍቀድ ሥልጣን ይኖረዋል።

ክፍል አምስት

የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

19. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አስፈላጊነት

1. ማንኛውም የዘር አሰመጪ ወይም ላኪ ከሚኒስቴሩ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡

2. ማንኛውም የዘር አምራች፣ አዘጋጅ፣ ጅምላ ሻጭ፣ አከፋፋይ ወይም ቸርቻሪ፡-

ሀ) ሥራው በአንድ ክልል ውስጥ ተወስኖ የሚካሄድ ሲሆን ከክልል ባለስልጣን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፤ ወይም

ለ) ሥራው ከአንድ በላይ የሆኑ ክልሎችን የሚሸፍን ሲሆን ከሚኒስቴሩ የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡

20. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ስለመስጠት

1. ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለስልጣን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት የቀረበለትን ማመልከቻ መርምሮ አመልካቹ በሚኒስቴሩ መመሪያ የተወሰኑትን መስፈርቶች የሚያሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ አስከፍሎ የተጠየቀውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል ባለስልጣን የአመልካቹ የብቃት ማረጋገጫ ጥያቄ ተቀባይነት ያላገኘ ክሆነ የክልላውን ምክንያት በመግለጽ ለአመልካቹ ማሳወቅ አለበት፡፡

3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቶች ጸንተው የሚቆዩበት ጊዜና የሚታደሱበት ሁኔታ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

21. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ስለማግኘትና መሰረዝ

1. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም ሰው፡-

- ሀ/ የምስክር ወረቀቱ የተሰጠባቸውን ሁኔታዎች ጠብቆ ማቆየት ካልቻለ፤ ወይም
- ለ/ ይህን አዋጅ ወይም አዋጁን ለማስፈጸም የወጣ ደንብን ወይም መመሪያን ተላልፎ ሲገኝ፤

ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለስልጣን ጉድለቶችን ተገቢ በሆነና ተለይቶ በተገለጸ የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲያስተካክል በማስገንዘብ የምስክር ወረቀቱን አገዶ ሊያቆየው ይችላል፡፡

2. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም ሰው፡-

- ሀ/ የምስክር ወረቀቱን ያገኘው ሀሰተኛ ማስረጃ በማቅረብ ሆኖ ከተገኘ፤
- ለ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለምስክር ወረቀቱ መታገድ ምክንያት የሆነውን ጉድለት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ማስተካከል ካልቻለ፤ ወይም

ሐ/ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 26 በመተላለፍ የወንጀል ድርጊት ፈጽሞ ከተገኘ፤

ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለስልጣን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን ሊሠርዝ ይችላል፡፡

3. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው የክልል ባለስልጣን የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱን እንደሰረዘ በምስክር ወረቀቱ ላይ ተመስርቶ የተሰጠው የንግድ ፈቃድ እንዲሰረዝ ለሚመለከተው ፈቃድ ሰጭ አካል በጽሁፍ ያሳውቃል፡፡

22. መረጃ ስለመያዝና ተደራሽ ስለማድረግ

ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ባለቤት፡-

1. እንደአግባቡ የእያንዳንዱን ማሳና የተመረተ ዘር፤ የተዘጋጀ ዘር፤ ያስመጣውን ዘር፤ ወደ ውጭ የላከውን ዘር፤ ያከፋፈለውን ወይም የቸረቸረውን ዘር በዝርዝር መዝግቦ መያዝ፤
2. የላብራቶሪ ምርመራ የተካሄደባቸውን የዘር ናሙናዎች ቢያንስ ለአንድ ዓመት ይዞ ማቆየት፤ እና
3. የያዛቸውን መረጃዎችና ናሙናዎች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 መሰረት በተመደበ አንስፔክተር ሲጠየቅ ማቅረብ፤ አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

23. የዘር ኢንስፔክሽን

1. ሚኒስቴሩ እና እያንዳንዱ የክልል ባለስልጣን የዚህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ተፈፃሚነት ለማረጋገጥ የዘር ኢንስፔክተሮችን ይመድባል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተመደበ የዘር ኢንስፔክተር፡-
 - ሀ/ አንድ ዘር አግባብነት ካላቸው የኢትዮጵያ የዘር ደረጃ መስፈርቶች ጋር የተጣጣመ መሆኑን በላብራቶሪ ምርመራ ለማረጋገጥ የዘሩን ናሙና ለመውሰድ ይችላል፤
 - ለ/ ለዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት ለወጡ ደንቦችና መመሪያዎች አፈጻጸም አግባብነት ያላቸው የምስክር ወረቀቶች፣ የማስገቢያ ፈቃዶች፣ መዛግብቶችና ሌሎች ሰነዶች እንዲቀርቡለት መጠየቅና መመርመር እንዲሁም ኮፒ ማድረግ ይችላል፤
 - ሐ/ ይህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ በማናቸውም የመንግስት የስራ ሰዓት ወደ ማናቸውም የዘር ማሳ፣ የዘር መጋዘን ወይም የዘር ማዘጋጃ ተቋም በመግባት ወይም በማናቸውም ሰዓት ማንኛውንም ዘር የጫነ ተሽከርካሪ በማስቆም ኢንስፔክሽን ማካሄድ ይችላል፡፡
3. የዘር ኢንስፔክተር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የዘር ኢንስፔክሽን ለማካሄድ በሚኒስቴሩ ወይም በክልል ባለሥልጣን የተሰጠውን የመታወቂያ ካርድ ለሚመለከተው ሰው ማሳየት አለበት፡፡
4. የዘር ኢንስፔክተር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የዘር ኢንስፔክሽን ሲያከናውን ጉዳዩ የሚመለከተው ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡
5. ሚኒስቴሩ በአገሪቷ ውስጥ ተመሳሳይነት ያለው የቁጥጥር አሠራር ስርዓት እንዲኖር ያደርጋል፤ እንደ አስፈላጊነቱም ለክልሎች የጥራት ቁጥጥር ሥልጠናና ድጋፍ ያደርጋል፡፡

24. የፌዴራልና የክልል መንግስታት ትብብር

ይህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ወጥነት ባለው መልኩ ለመተግበር እንዲቻል የክልል ባለስልጣናት ከግብርና ሚኒስቴርና እርስ በርሳቸው በትብብር ይሰራሉ፡፡

25. ስለቅሬታ አቀራረብ

1. አዋጁን መሠረት ተደርጎ በተሰጠ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ሰው ውሳኔውን ካወቀበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ ቅሬታውን ለሚኒስቴሩ ወይም ለክልሉ ባለስልጣን ማቅረብ ይችላል፡፡
2. ማንኛውም ሰው በሚኒስቴሩ ወይም በክልል ባለስልጣን የተሰጠው ውሳኔ ካላረካው ቅሬታውን ለሚመለከተው የፍትህ አካል በ30 ቀናት ውስጥ ማቅረብ ይችላል፡፡

26. ወንጀሎችና ቅጣቶች

1. ማንኛውም ሰው ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ መሰረት ያልተመዘገበና የጥራት ቁጥጥር ያልተደረገበት ወይም የኢትዮጵያን የዘር ደረጃ መስፈርቶችን የማያሟላ ዘር ለአገር ውስጥ ገበያ ያቀረበ፤ ወይም

ለ/ በዘር ማምረት፣ ማዘጋጀት፣ ግብይት ወይም የጥራት ቁጥጥር ሂደት የማጭበርበር ድርጊት እንዲፈፀም መደለያ የሰጠ፤

እንደሆነ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከአምስት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከ ብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡

2. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ የተሳሳተ የዘር ናሙና ለምርመራ ያቀረበ፤

ለ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የተወሰደ ማንኛውንም ናሙና የቀየረ፤

ሐ/ በዚህ አዋጅ መሠረት ማንኛውንም ማመልከቻ ሲያቀርብ የተሳሳተ መረጃ የሰጠ፤

መ/ የመለያ ምልክት አደራረግን አስመልክቶ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 የተደነገገውን ያላከበረ፤ ወይም

ሠ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የተዘጋጀን ወይም የተሰጠን መዝገብ፣ የምስክር ወረቀት፣ የመለያ ምልክት ወይም ሌላ ሕጋዊ ሠነድ የለወጠ፣ የደለዘ ወይም ያጠፋ፤

እንደሆነ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከሦስት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ፅኑ እስራት እና ከብር 30,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡

3. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ የዘር ኢንስፔክተር ሥራውን ሲያከናውን ያልተባበረ ወይም በዚህ አዋጅ

የተሰጠውን ሥልጣን በሥራ ላይ እንዳያውል ያደናቀፈ፤ ወይም

ለ/ የዚህን አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተላለፈ፤

እንደሆነ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ እስከ አንድ ዓመት በሚደርስ እስራትና ከብር 5,000 እስከ ብር 10,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡

4. ማንኛውም የሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለስልጣን ኃላፊ ወይም ሠራተኛ መደለያ በመቀበል ወይም በዝምድና ወይም በሌላ ግላዊ ግንኙነት በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የተደነገጉ ተፈላጊ ሁኔታዎች ሳይሟሉ የዝርያ ምዝገባ እንዲከናወን ወይም የምስክር ወረቀት እንዲሰጥ ወይም የማስገቢያ ፈቃድ ወይም የማስወጫ ፈቃድ እንዲሰጥ ያደረገ እንደሆነ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከአሥር እስከ አሥራ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 20,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡

27. ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚወጣውን ደንብ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

28. የተሻሩ ህጎች

የዕልዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 206/1992 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡

29. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 8 ቀን 2005 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 375/2008 ዓ.ም

የዕጽዋት ዘር የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና በዕጽዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 782/2005 አንቀጽ 27(1) መሠረት የሚከተለውን ደንብ አውጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የዕጽዋት ዘር የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 375/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “አዋጅ” ማለት የዕጽዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 782/2005 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 ውስጥ የተሰጠ የቃላት ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፤
3. “አዳኃይ” ማለት፦
 - ሀ/ አዲስ የዕጽዋት ዝርያ አዳቅሎ ያወጣ ወይም በተገኘው አዲስ ዝርያ ላይ ማሻሻያ ያደረገ፤
 - ለ/ አዲስ የዕጽዋት ዝርያ አዳቅሎ ያወጣና በተገኘው አዲስ ዝርያ ላይ ማሻሻያ ያደረገ ሰውን ቀጥሮ ወይም ሥራውን ተከናውኖ ያሰራ፤ ወይም
 - ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) የተጠቀሱትን ሰዎች መብት ተክቶ የያዘ፤ ሰው ነው፤
4. “ለማጓጓዝ የተዘጋጀ ጭነት” ማለት በአንድ የዕጽዋት ጤንነት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ብቻ ከአንዱ አገር ወደ ሌላ አገር የሚጓጓዝ ዕጽዋት ወይም የዕጽዋት ምርት መጠን ነው፤
5. “መያዣ” ማለት ከረጢት፣ ጠርሙስ፣ ኬሻ፣ ሳጥን፣ በርሜል፣ ሻንጣ ወይም ቦርሳ፣ ቆርቆሮ፣ መጠቅለያ ያለው መያዣ ወይም ሌላ ዘር ለማስቀመጥ የሚያገለገል መያዣ ነው፤
6. “ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ ሙከራ” ማለት ለተለያዩ የሰብል አይነቶች የወጣውን ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና

ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ መስፈርት እጩ ዝርያው ማሟላት አለመሟላቱ የሚረጋገጥበት የሙከራ አይነት ነው፤

7. “የማሳ ቁጥጥር” ማለት በኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ በወጣው የዘር ማሳ መስፈርት መሰረት ማሳው ደረጃውን ማሟላቱን ለማረጋገጥ የሚደረግ ሕጋዊ የማሳ ቁጥጥር ነው፤
8. “የመስክ መስፈርት” ማለት ዘርን በመስክ አምርቶ ለማጸደቅ አስፈላጊ የሆኑ መርሀ ግብሮች አካል ሆኖ ከሌላው ተመሳሳይ ሰብል ዓይነት/አፍታይፕ ያለው የአጎራባች ማሳ ርቀት፣ የሰብልፈረቃ፣ በማሳው ውስጥ የሚገኝ የተለየ ዝርያና አፍታይፕ፣ አረምና በሽታ የሚያካትት መስፈርት ነው፤
9. “አፍታይፕ” ማለት አንድ ዕጽዋት ከሚታወቅበት የእድገት እና ውጫዊ መገለጫዎች ማለትም በቅጠሉ ወይም አበባው፣ በቀለሙ ወይም በቅርጹ ወይም ቁመቱ የመሳሰሉት ተቀባይነት ካገኘው ከዝርያው ባህርያት ለወጥ ብሎ የታየ ከሆነ ነው፤
10. “አጎራባች ማሳ ርቀት” ማለት በዘረመል ወይም በንክኪ የሚፈጠረውን ብክለትና የዝርያ መቀላቀልን ለመከላከል በሁለት ተመሳሳይ ወይም ተቀራራቢ የሰብል ዓይነቶች መካከል የሚኖረው ዝቅተኛ የርቀት መጠን ነው፤
11. “መለያ ምልክት” ማለት ማንኛውም በዘር መያዣ ዕቃ ላይ የዘሩን ምንነት ለመለየት የተለጠፈ የጽሑፍ ወይም የሥዕል መግለጫ ነው፤
12. “የብሔራዊ የዝርያ ብቃት ማረጋገጫ ሙከራ” ማለት አዲስ ዝርያዎችን ለእርሻ ሥራ ለመጠቀም ያለው ፋይዳ እና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ባህሪያቸውን ከአካባቢው ወይም ቀደም ሲል ከተለቀቀ ዝርያ ጋር ለማነጻጸር የሚደረግ ሙከራ ነው፤
13. “የብሔራዊ ዝርያ የብቃት ሙከራ ግምገማ የቴክኒክ ኮሚቴ” ማለት አዲስ ዕጩ ዝርያዎች እንዲለቀቁ የሚቀርቡ ማመልከቻዎችን ለመገምገምና የዉሳኔ ሃሳብ ለማቅረብ በብሔራዊ ደረጃ የተቋቋመ ኮሚቴ ነው፤
14. “ብሔራዊ የዝርያ መዝገብ” ማለት በሀገር አቀፍ ደረጃ የተለቀቁ ዝርያዎች የሚመዘገቡበት የዝርያ መዝገብ ነው፤
15. “የብሔራዊ ዝርያ አጽዳቂ ኮሚቴ” ማለት የብሔራዊ ዝርያ የብቃት ሙከራ ግምገማ የቴክኒክ ኮሚቴ ሪፖርትን መሰረት በማድረግ ሚኒስቴሩ የመጨረሻ ውሳኔ እንዲሰጥበት የውሳኔ ሃሳብ ለማቅረብ የተቋቋመ ኮሚቴ ነው፤

16. “ቋሚ ስያሜ” ማለት አዲስ የተለቀቀ ዝርያ በብሔራዊ ዝርያ መዝገብ ውስጥ ሲመዘገብ የሚሰጥ ስያሜ ነው፤
17. “የታሸገ” ማለት የዘር መያዣውን በሚመለከት መያዣው በሚታሸግበት ወቅት እንዲጠብቅ የተደረገ እና እሸጉ የተከፈተ እንደሆነ ግን ስለመከፈቱ አመላካች የሆነ ማስረጃ የሚሆን ነገር ሳይተው እንዳይከፈት ተደርጎ የዘር መያዣው የታሸገ ነው።
18. “የዘር ሰርተፍኬሽን” ማለት ለሽያጭ የሚቀርበው ዘር ሕጋዊ የዘር ጥራት ቁጥጥር የሚደረግበት የጥራት ማረጋገጫ ሥርዓት ነው፤
19. “መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት” ማለት ወጥነት ያለው እና በአካል ሊለይ የሚችል መጠኑ የታወቀ ዘር ነው።

ክፍል ሁለት

ዝርያን ስለመልቀቅና ስለመመዝገብ

3. ዝርያዎችን ለመልቀቅ የሚያስፈልጉ መስፈርቶች

1. እጩ ዝርያዎች ከመለቀቃቸው በፊት ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ እና ዝርያውን ለእርሻ ሥራ ለመጠቀም ያለው ፋይዳ እና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ መስፈርቶቻቸው መገምገም አለባቸው።
2. የዝርያው ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ ሲገመገም የሚከተሉትን ባሕሪያት ማሟላት አለበት፡-
 - ሀ/ በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ባህሪያት ከሌሎች ከተለቀቁ ዝርያዎች በግልጽ የሚለይ፤
 - ለ/ በባህሪው ወጥነት ያለው፤ እና
 - ሐ/ በተደጋጋሚ ሲባዛ የማይቀየር ባህሪ ያለው።
3. ዝርያውን ለእርሻ ሥራ ለመጠቀም ያለው ፋይዳ እና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ሲገመገም የሚከተሉትን ባህሪያት ማሳየት አለበት፡-
 - ሀ/ ከተለቀቁት ዝርያዎች በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ እንደ ምርት መጠን፣ በሽታን የመቋቋም ብቃት፣ ሰብል የሚደርስበት ወቅት እና በመሳሰሉት ባህሪያት መበለጠን፤
 - ለ/ በተጠቃሚዎች ዘንድ በከፍተኛ ደረጃ መፈለጉን፡፡

4. ዝርያ ለማስለቀቅ የሚቀርብ ማመልከቻ

1. ማንኛውም ሰው ዝርያ ለማስለቀቅ ዝርያው ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ ያለው ስለመሆኑ እና ብሔራዊ የዝርያ ብቃት ማረጋገጫ ሙከራ እንዲሰራለት ማመልከቻውን ለሚኒስቴሩ ያቀርባል።
2. ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈጻጸም ሚኒስቴሩ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።

5. የዝርያ ሙከራ

ሚኒስቴሩ በተለያዩ ሥነምህዳር ቀጠናዎች የብሔራዊ ዝርያ ብቃት ማረጋገጫ እና ከሌላው የተለየ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ ሙከራዎች በማከናወን እና ሪፖርት በማዘጋጀት ለብሔራዊ የዝርያ ብቃት ሙከራ ገምጋሚ ቴክኒክ ኮሚቴ ለግምገማ ያቀርባል።

6. ዝርያ ለመልቀቅ የሚደረግ ግምገማ

1. የብሔራዊ ዝርያ ብቃት ሙከራ ገምጋሚ የቴክኒክ ኮሚቴ ዕጩ ዝርያዎችን የሚገመግመው በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 በተቀመጠው መስፈርት መሰረት የቀረበውን መረጃ በመተንተን እና የመስክ ግምገማ በማካሄድ ይሆናል።
2. ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈጻጸም ሚኒስቴሩ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።

7. የብሔራዊ ዝርያ አጽዳቄ ኮሚቴ የውሳኔ ሃሳብ

1. የብሔራዊ ዝርያ አጽዳቄ ኮሚቴ ከዝርያ ሙከራ ገምጋሚ ኮሚቴ በሚቀርበው ሪፖርት መሰረት ሚኒስቴሩ የመጨረሻ ውሳኔ እንዲሰጥበት መነሻ የውሳኔ ሀሳብ ያቀርባል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለሚኒስቴሩ የሚቀርብ የውሳኔ ሀሳብ፡
 - ሀ/ ዝርያው ሙሉ በሙሉ እንዲለቀቅ፤
 - ለ/ ዝርያው በጊዜያዊነት እንዲለቀቅ፤
 - ሐ/ ዝርያው በድጋሚ እንዲሞከር፤ ወይም
 - መ/ ዝርያው ውድቅ እንዲሆን፤የሚጠይቅ ሊሆን ይችላል።

8. ቋሚ ስያሜ

1. አዳቃዩ ለአዲሱ ዝርያ ቋሚ ስያሜ የሚሰጠው በሚከተለው መሰረት ይሆናል፡-
 - ሀ/ አጭር እና ግልጽ፤

ለ/ ዝርያውን ለመለየት የሚያስችል ሆኖ ነገር ግን ቁጥሮችን ብቻ ያልያዘ፤

ሐ/ የዝርያውን ባህሪ ማንነት የማያደናግርና የማያሳስት፤

መ/ በብሔራዊ የዝርያ መዝገብ ከተመዘገቡ የሌሎች ዝርያ ስያሜ ጋር ተመሳሳይነት የሌለው፤ እና

ሠ/ በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም በሌላ አገር ቀደም ብሎ የተሰጠን መብት ሊጎዳ የማይችል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን መስፈርት አለመሟላት ስያሜውን ውድቅ ለማድረግ ምክንያት ይሆናል፡፡

3. የዝርያ ስያሜን አስቀድሞ ያስመዘገበ ሰው ከበቂ ምክንያት ጋር ለሚኒስቴሩ ማመልከቻ በማቅረብና የዕጽዋት ዘር ብቃት ማረጋገጫና የተያያዥ አገልግሎቶችን ክፍያ ተመን መወሰኛ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የተወሰነውን ክፍያ በመፈጸም በሚኒስቴሩ ተቀባይነት ሲያገኝ የዝርያ ስያሜን አስቀይሮ ለማስመዝገብ ይችላል፡፡

9. ምዝገባ

ዝርያው እንዲለቀቅ ተቀባይነት ሲያገኝ ሚኒስቴሩ የሚከተሉትን መረጃዎች በብሔራዊ ዝርያ መዝገብ ውስጥ ይመዘግባል፡-

1. የሰብሉ ስም፣ የዝርያው ስም፣ የምዝገባ ቁጥር፣ የምዝገባ ቀን፣ የተለቀቀበት ዓመት፣ ዝርያው ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህርይ እና አስፈላጊ ሲሆን የዝርያው የትውልድ ሐረግ፤

2. እንደአስፈላጊነቱ የተለቀቀበት ሁኔታ በገደብ፣ ለተወሰነ ወይም ለብዙ አካባቢዎች መሆን አለመሆን፤

3. ተጨማሪ መረጃዎች ማለትም የምርት አቅም፣ የመላመድ ሁኔታ፣ የጥራት ሁኔታ፣ በሽታና ተባይ የመቋቋም፤ እና

4. የዝርያው አስመዝጋቢ ወይም የዝርያውን ባህሪ ጠባቂ ሰው ስም፡፡

10. ብሔራዊ የዝርያ መዝገብ

ሚኒስቴሩ፡-

1. የብሔራዊ የዝርያ መዝገብን አደራጅቶ ይይዛል፤

2. አዲስ የተለቀቁ ዝርያዎችን በየጊዜው በብሔራዊ የዝርያ መዝገብ ይመዘግባል፤

3. ከምርት ውጭ የሆኑ ዝርያዎችን ከብሔራዊ የዝርያ መዝገብ ውስጥ ያስወጣል፤

4. በየአመቱ የዝርያ መዝገብን ያሳትማል፤ ለባለድርሻ አካላትም ተደራሽ ያደርጋል፡፡

11. ምዝገባን ስለመሰረዝ

1. ሚኒስቴሩ የማንኛውንም ዝርያ ምዝገባ በሚከተሉት ምክንያቶች ሊሰርዝ ይችላል፦
 - ሀ/ ለመለቀቁ ምክንያት የሆነውን ባህሪያት ካጣ ወይም መሠረታዊ ባህሪያቱን ክለወጠ ወይም ከቀነሰ፤
 - ለ/ በሰው ወይም በእንስሳት ጤንነትና በአካባቢ ደህንነት ላይ አደጋ የሚያስከትል ሆኖ ሲገኝ፤
 - ሐ/ አስቀድሞ በሌላ ስም ከተመዘገበ ዝርያ ጋር ልዩነት የሌለው ሆኖ ከተገኘ፤
 - መ/ ዝርያው በሐሰተኛ፣ በተሳሳተ ወይም ትክክል ባልሆነ መረጃ ላይ ተንተርሶ የተለቀቀ ወይም የተመዘገበ ከሆነ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ መሰረት ሚኒስቴሩ የዝርያ ምዝገባን ከመሰረዙ በፊት ለአስመዝጋቢው በጽሁፍ በማሳወቅ በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ ቅሬታው የሚደመጥበትን እድል መስጠት አለበት፡፡

12. የአገልግሎት ክፍያ

1. ዝርያን ለማስለቀቅና ለማስመዝገብ የሚፈጸም የአገልግሎት ክፍያ በአዋጁ አንቀጽ 27(1) መሠረት በወጣው ደንብ የተወሰነው ክፍያ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም የአገልግሎት ክፍያ የሚከፈለው የአገልግሎት ጥያቄ ማመልከቻው በሚቀርብበት ወቅት ይሆናል፡፡

13. የዝርያ አለቃቀቅና ምዝገባ ሂደትን ለማስተዳደር

ሚኒስቴሩ የብሄራዊ ዝርያ አለቃቀቅና ምዝገባ ሂደትን ለማስተዳደር የሚከተሉትን ተግባራት ያከናውናል፦

1. አዲስ ዝርያዎችን ለማስለቀቅ የሚቀርቡ ማመልከቻዎችን በመመርመር ይቀበላል፤
2. የብሔራዊ ዝርያ ሙከራ ለማካሄድ ተስማሚ በሆኑ ሥነ-ምህዳር ቦታዎች ላይ የኮንትራት ውል ይዋወላል፤ ሙከራዎችንም ያከናውናል፤
3. ለሁለት የምርት ወቅቶች ቢያንስ ሶስት ተመሳሳይነት ባላቸው ሥነ-ምህዳር ቦታዎች ላይ ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ እና የብሔራዊ ዝርያ ሙከራ ያካሂዳል፤

4. ዝርያው ከኢትዮጵያ ውጪ ከዚህ በፊት የተለቀቀ ሆኖ አገር ውስጥ ለማስገባት የተፈለገ ከሆነ ተስማሚ በሆነ ሥነምህዳር ዝርያው ለእርሻ ሥራ ለመጠቀም ያለው ፋይዳ እና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ እና ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ መከራዎችን በይገባ ለአንድ የሰብል ወቅት ያካሂዳል፤
5. ለብሔራዊ ዝርያ ብቃት መከራ ገምጋሚ ቴክኒካል ኮሚቴ አባላት ተልዕኮአቸውን እንዲወጡ የሎጂስቲክ ድጋፍ እንዲያገኙ ያመቻቻል፤
6. የብሔራዊ ዝርያ ብቃት መከራ ገምጋሚ የቴክኒክ ኮሚቴ ሪፖርቶችን ይቀበላል፤ ይተነትናል፤ የማጠቃለያ ሪፖርትም ያዘጋጃል፤ እንዲሁም ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ ሪፖርት ይቀበላል፤ የብሔራዊ ዝርያ አጽዳቂ ኮሚቴ ስብሰባን ያዘጋጃል፤ የስብሰባውንም ቃለ-ጉባኤ ይይዛል፤
7. በዚህ ደንብ አንቀጽ 10 መሰረት የጸደቁ ዝርያዎችን በብሔራዊ የዝርያ መዝገብ ላይ ያሰፍራል፤
8. ከመንግስት የምርምር ተቋማትና ማንኛውም የሕዝብን ጄነቲክ ሀብት ተጠቅሞ ዝርያን ያጎለበተ የግሉ ዘርፍ ለእያንዳንዱ ለተለቀቀ አዲስ ዝርያ ለረጅም ጊዜ እንዲቀመጥ አስፈላጊውን የዘር መጠን ለብዝህ ሕይወት ጥበቃ አንስቲትዩት መስጠቱን ያረጋግጣል፤
9. በሕጋዊ መንገድ የተለቀቁትን ዝርያዎች የአራቢ ዘር ምርትንና ዝርያው ባህሪውን ጠብቆ እንዲቆይ መደረጉን ይከታተላል፤
10. የብሔራዊ ዝርያ መዝገብ ዝርዝርን በየጊዜው ክለሳ ያደርጋል፤
11. የብሄራዊ ዝርያ አጽዳቂ ኮሚቴ ተግባራትን በየጊዜው በመዳሰስ ውጤታማነታቸውን ለማሻሻል የሚረዱ ስትራቴጂዎችን ቀይሶ ተግባራዊ ያደርጋል፡፡

ክፍል ሶስት

ስለዘር ማምረትና ማከፋፈል

14. የአምራች ግዴታዎች

የተለቀቀ ዝርያ ዘርን የሚያመርት ማንኛውም አምራች፡-

1. በአዋጁ አንቀጽ 6 (1) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የመያዝ፤

2. ለዘር አመራረት የወጣውን የዘር ጥራት ማረጋገጫ መስፈርት በሚያሟላ መልኩ የማምረት፤
 3. በተቀናጀ የዘር ምርት እቅድ አወጣጥ ላይ የመሳተፍ፤ እና
 4. ሚኒስቴሩ የዘር ምርት መጠን ወይም ጥራትን ለማሻሻል ባወጣው መመሪያ ለተመለከቱ መስፈርቶች ተገገር የመሆን፤
- ግዴታዎች አሉበት፡፡

15. የዘር አምራችና አከፋፋዮች መዝገብ

በአዋጁ አንቀጽ 9 መሰረት በሚኒስቴሩ የሚያዘው የተለቀቁ ዝርያዎች የዘር አምራች እና አከፋፋዮች መዝገብ በየጊዜው የሚከለስ ሆኖ ቢያንስ የሚከተሉትን ዝርዝር መረጃዎች መያዝ አለበት፡-

1. የዘር አምራቹ ወይም አከፋፋዩ ስምና አድራሻ፤
2. የሚመረተው ወይም የሚከፋፈለው የዘር አይነት ዝርያ፤ የዘር ደረጃ እና አምራች ሲሆን መሬቱ በሄክታር፤
3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ያለበት ሁኔታ፤
4. ዘሩ የተመረተበት ዓመተ ምህረት፡፡

16. የዘር ምርት ዕቅድና የመረጃ ቋት

1. ሚኒስቴሩ የክልል ባለስልጣናት ከመንግስትና ከግል ባለድርሻ አካት ጋር በመሆን በአዋጁ አንቀጽ 7 መሰረት የተመዘገበ ዝርያን ለማምረትና ለማከፋፈል የሚያስችል ስትራቴጂ ይነድፋሉ፡፡

2. በአዋጁ አንቀጽ 7 መሰረት ሚኒስቴሩ የሚይዘው የዘር ምርት መረጃ ቋት የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ ይኖርበታል፡-

ሀ/ ዓመታዊ የምርት እቅድና የኃላፊነት ድርሻ፤

ለ/ በተቋምና በጥቅል ለእያንዳንዱ የዘር አይነት ዓመታዊ የምርት መረጃ፤

ሐ/ ዘሩን ለማምረት የሚያስፈልገው መሬት፣ መሰረት ልማትና ሌሎች የሀብት ምንጮች፤ እና

መ/ ለብሄራዊ የዘር ምርት አስፈላጊ የሆነ ማናቸውም ጠቃሚ መረጃዎች፡፡

3. የዘር ምርት መረጃ ቋቱ በኤሌክትሮኒክ ፎርማት የሚዘጋጅ ሆኖ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 15 መሰረት ከተዘጋጀው የተለቀቁ ዝርያዎች ዘር አምራችና አከፋፋዮች መዝገብ ጋር መሆን አለበት፡፡

17. የዘር ማከፋፈል

የዘር ማከፋፈል ሚኒስቴሩ በሚያወጣው ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያ መሰረት የሚፈጸም ይሆናል፡፡

ክፍል አራት

የዘር ጥራት መቆጣጠርና ማረጋገጥ

18. የዘር ጥራትን የመቆጣጠርና የማረጋገጥ ኃላፊነት

1. የክልል ባለስልጣናት በክልላቸው ውስጥ በሚመረቱ የቅድመ መስራች፣ መስራች እና የተመሰከረለት ዘር ላይ የጥራት ቁጥጥር በማድረግ “የጸደቀ ዘር” ወይም “ጥራቱ የተገለጸ ዘር” በሚል ስያሜ ለአገር ውስጥ ገበያ እንዲውል የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው።
2. ሚኒስቴሩ ለሚከተሉት ዘዴዎች የጥራት ቁጥጥር በማድረግ ማረጋገጫ የመስጠት ኃላፊነት ይኖረዋል፡-
ሀ/ ከውጭ የገባ የተመዘገበ ዘር የጸደቀ ዘር ሆኖ ለአገር ውስጥ ገበያ እንዲውል፤
ለ/ በሀገር ውስጥ ተመርቶ ለውጭ ገበያ ለሚውል ዘር፤ እና
ሐ/ ለአስቸኳይ ጊዜ ዘር፡፡
3. የዘር የጥራት ደረጃ ቁጥጥር የሚከናወነው በኢትዮጵያ የዘር ደረጃ መሰረት ይሆናል።

19. የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ለማግኘት ብቁ ለመሆን

የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ለማግኘት ብቁ ለመሆን ዘሩ፡-

1. የተመዘገበ ዝርያ፤
2. የተመረተው የፀና ብቅት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በያዘ አምራች፤ እና
3. ከሚታወቅ ምንጭ የተገኘ፤
መሆን አለበት፡፡

20. የጸደቀ ዘር ወይም ጥራቱ የተገለጸ ዘር የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

የጸደቀ ዘር ወይም ጥራቱ የተገለጸ ዘር የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ ከሚከተሉት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-

1. በክልል ባለስልጣናት በተዘጋጀው ቅጽ መሠረት ከተሞላ ሰነድ፤
2. የዘር እንሰፔክሽን አገልግሎት ክፍያ ከተከፈለበት ደረሰኝ፤ እና

3. ከሚዘራው ዘር ከእያንዳንዱ መጠኑ ከታወቀ የዘር ክምችት መለያ ምልክት ከተወሰደ ዘር፡፡

21. የጸደቀ ዘር የምስክር ወረቀት አሰጣጥ

አግባብ ባለው ሰው ማመልከቻ ሲቀርብ የጸደቀ ዘር የምስክር ወረቀት አሰጣጥ የሚከተሉትን ደረጃዎች ማለፍ አለበት፡-

1. ዘሩ ላይ የመስክ ቁጥጥር መካሄድ፤
2. የዘር ዝግጅትና ናሙና መውሰድ፤
3. እውቅና ባለው ላቦራቶሪ ፍተሻ መደረግ፤
4. መለያ ምልክት መደረግና ከመያዣው ጋር ማሸግ ወይም መያያዝ፤
5. ሪፖርት መዘጋጀት፡፡

22. ጥራቱ የተገለጸ ዘር የምስክር ወረቀት አሰጣጥ

1. ጥራቱ የተገለጸ ዘር ምስክር ወረቀት ለማግኘት አምራቹ በውስጥ የጥራት ቁጥጥር ስርዓቱ በኩል የሚከተሉትን ደረጃዎችን የሚያካትት ተግባራት ማከናወን አለበት፡-

ሀ/ በዘር ማምረት ወቅት የመስክ መስፈርቱ ጠብቆ መመረቱን የማረጋገጥ፤

ለ/ የዘሩን ምንጭና ደረጃ በተመለከተ መረጃ መያዝ፤

ሐ/ ዘር ማዘጋጀትና ማሸግ፤

መ/ ከመስፈርቱ ጋር መጣጣሙን ለማረጋገጥ ናሙና ወስዶ የዘር ጥራት ፍተሻ ማድረግ፤

ሠ/ መለያ ምልክት ማድረግና ከመያዣው ጋር ማሸግ ወይም መያያዝ፤

ረ/ የመጨረሻ ሪፖርት አዘጋጅቶ ማቅረብ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ረ) በሚቀርብ ሪፖርት መሰረት አምራቹ ጥራቱ የተገለጸ ዘር የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው አግባብ ባለው የክልል ባለስልጣን ማመልከት አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱ መረጃዎች መሟላታቸው ሲረጋገጥ የክልል ባለስልጣን ለአምራቹ ጥራቱ የተገለጸ ዘር የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

23. የመስክ ቁጥጥር

1. ሚኒስቴሩ ለእያንዳንዱ ሰብል ከኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ጋር በመሆን የሚከተሉትን የሚያካትት ዝቅተኛውን የማሳ ደረጃ የመስክ ቁጥጥር መስፈርት ያዘጋጃል፡-

ሀ/ የተዘራው ዘር ደረጃ፤

ለ/ የሰብል ፈረቃ፤

ሐ/ የአጎራባች ማሳ ርቀት፤

መ/ ከፍተኛው የሌሎች ዝርያዎች ወይም የአፍታይፕ መጠን በመቶኛ፤

ሠ/ ከፍተኛው የዘር ወለድ-በሽታዎች በመቶኛ፤

ረ/ ከፍተኛው የውግዝ አረም በመቶኛ፤ እና

ሰ/ ዝቅተኛው ተፈላጊ የመስክ ቁጥጥር ብዛት፡፡

2. የመስክ ቁጥጥሩ ትንተና የሚካሄድበትና ውጤት የሚገለጽበት አሰራር ቅደም ተከተል ሚኒስቴሩ በሚያወጣው የአሰራር መመሪያ መሰረት ይሆናል፡፡
3. አምራቹ በተሰጠው በማንኛውም የቁጥጥር ውጤት የማይስማማ ከሆነ በድጋሚ ቁጥጥር እንዲደረግለት በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ክፍያ በመፈጸም ለክልል ባለስልጣን ይግባኝ ማለት ይችላል፤ ሆኖም በድጋሚ ቁጥጥሩ ወቅት የማሳው ደረጃ ተቀባይነት ካገኘ ለድጋሚ ቁጥጥር የተከፈለው የአገልግሎት ክፍያ ይመለስለታል፡፡

24. የዘር ዝግጅት

1. የማሳ ቁጥጥርን ያለፈ ዘር ለላቦራቶሪ ፍተሻ ከመላኩ በፊት መዘጋጀት አለበት፡፡
2. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የያዘና የተመዘገበ ዘር አዘጋጅ የማሳ ቁጥጥርን ያለፈ ዘር አበጥሮ ያዘጋጃል፡፡

25. መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት

1. መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ከአንድ ዓይነት ዝርያ ከተሰበሰበ ዘር የዓለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማሕበር ያወጣውን ከፍተኛውን ተፈላጊ መስፈርት መጠን መሰረት በማድረግ የሚመሰረት ይሆናል፡፡
2. እያንዳንዱ የዘር መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዓለም አቀፋዊ ደዘት ያለውን የኮድ ቅንብር በመከተል የዘር ክምችት ተለይቶ የሚታወቅ መለያ ኮድ ቁጥር ይሰጠዋል፤ ኮዱም የፌደራል ወይም የክልል ባለስልጣንና የተመረተበትን ዓመት ለመለየት እንዲያስችል ፊደሎችን ወይም ቁጥሮችን ያካተተ መሆን አለበት፡፡

26. የዘር ናሙና አወሳሰድ

1. ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ባለስልጣን እውቅና የሰጣቸው ባለሙያዎች ናሙና መውሰድ የሚችሉ ይሆናል፡፡

2. የዘር ናሙና መጠኑ ከታወቀ የዘር ክምችት ዘር የሚወሰደው በአለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማሕበር አሰራር መሰረት ነው።
3. ከሁሉም የተዘጋጁ መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ለላቦራቶሪ ፍተሻና ለድህረ ቁጥጥርና ምርመራ የሚወሰደው የዘር ናሙና በነፃ ይሆናል።
4. ማንኛውም ለላቦራቶሪ ትንተና የተወሰደ ናሙና ትክክለኛውን የመለያ ቁጥር መያዝ አለበት።
5. ለናሙና አወሳሰድ የተዘጋጀው መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር አለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማህበር አሰራር ካስቀመጠው ከፍተኛ ክብደት መጠን መብለጥ የለበትም።
6. የዘር አምራችና አከፋፋይ መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ናሙና ክብደትን ለማረጋገጥ የተፈተሽ ሚዛን መያዝ አለባቸው።
7. የዘር አምራቹ ለናሙና ፍተሻ ሥራ በመንግስት የተተመነውን የአገልግሎት ክፍያ መፈጸም አለበት።

27. ናሙናን ማሸግና መለያ ምልክት ማድረግ

1. ናሙና እንደተወሰደ እርጥበት በማያስገባ መያዣ ውስጥ ወዲያውኑ በጥብቅ መታሸግ ይኖርበታል፤ አስተሻሽጉም ናሙናውን ለመቀየር የሚደረግን ሙከራ የሚያሳውቅ መሆን አለበት።
2. በናሙና መያዣ ላይ የሚደረገው መለያ ምልክት መያዝ የሚገባውን ዝርዝር መግለጫ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።
3. የሚከማቹ ናሙናዎች መቀመጥ የሚችሉበት የሙቀትና የእርጥበት መጠን፣ የጊዜ መሰንና ሌሎች አስፈላጊ መስፈርቶች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወስናሉ።

28. የላቦራቶሪ ፍተሻ

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 23 መሰረት የመስክ ቁጥጥርን ያለፈ ዘር በአለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማህበር አሰራር መሰረት የላቦራቶሪ ፍተሻ ይካሄድበታል።
2. የላቦራቶሪው የዘር ፍተሻ ብቃት በሚኒስቴሩ ወይም በክልል ባለስልጣን በየወቅቱ ቁጥጥር ይደረግበታል።

29. የዘር ናሙናዎች ፍተሻ

1. የዘር ናሙናዎች ላቦራቶሪ በደረሱ ከሁለት እስከ ሦስት ቀናት ውስጥ በአለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማሕበር አሰራር መሰረት የንጽሕና፣ የብቅለት፣ የእርጥበት፣

የዘር ጤና እና ሌሎች አግባብ ያላቸው ሙከራዎች በማድረግ የጥራት ፍተሻ መደረግ አለበት፡፡

2. የዘር ናሙናዎች ፍተሻ ውጤት ፍተሻው ከተጠናቀቀ በኋላ ከ7 እስከ 21 ቀናት ውስጥ መመዝገብና ሪፖርት መደረግ አለባቸው፡፡

30. የዘር ጥራት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

1. በአዋጁ አንቀጽ 13 (1) የተጠቀሱት መስፈርቶች መሟላታቸው በክልል ባለስልጣን ተረጋግጦ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ዘር ባለቤት ለተመሰከረ ዘር ወይም ጥራቱ ለተገለጸ ዘር ለእያንዳንዱ መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት የሚከተሉትን መግለጫዎች የያዘ የዘር መለያ ካርድ ማያያዝ አለበት፡-

ሀ/ የድርጅቱ ስምና አድራሻ፤

ለ/ የሰርተፊኬት ቁጥር፤

ሐ/ የሰብሉ ዓይነትና የዝርያ ስም፤

መ/ የዘር ደረጃ፤

ሠ/ የመለያ ቁጥር፤

ረ/ የተጣራ ዘር ክብደት፤

ሰ/ የተመረተበት ዓመት፤

ሸ/ የታሸገበት ቀን፤

ቀ/ የቆይታው ጊዜ፤ እና

በ/ በመድሃኒት የታከመ ከሆነ የማስጠንቀቂያ ምክልት፡፡

2. የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ይሆናል፡፡

3. ማንኛውም የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ሊራዘም የሚችለው በድጋሚ ፍተሻ ወቅት የዘር መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ለፊዚካል ንጽህና፤ ለብቅለት እና ለጤና የተደነገጉትን መስፈርቶች አሟልቶ ሲገኝ ይሆናል፡፡

31. የጸደቀ ዘር ማሸግና መለያ ምልክት ማድረግ

1. የጸደቀ ዘር የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ባወጣው መስፈርትና የአለም አቀፍ ደረጃዎችን መሰረት በማድረግ መታሸግና መለያ ምልክት ሊኖረው ይገባል፡፡

2. የክልል ባለስልጣን የዘር ፍተሻ አድርጎ የጥራት ማረጋገጫ ውጤት ከመሰጠቱ በፊት መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር መታሸግና መሰራጨት የለበትም፡፡

3. ከመጨረሻው ተጠቃሚ በስተቀር ማንም ሰው የዘር መለያ ምልክቱን ማንሳት ወይም የተሰፋውን ወይም የታሸገውን የዘር ክረጢት መክፈት የለበትም፡፡
4. ጥራቱ የተረጋገጠ እና የዘር መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት በድጋሚ ሊታሸግ የሚችለው በክልል ባለስልጣን ወይም ሚኒስቴር ሲወሰንና በነሱ ቁጥጥር የተደረገበት ብቻ ሲሆን በድጋሚ የታሸገው ዘር ከዋናው ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት፡፡
5. ለገበያ የሚቀርብ ዘር በዚህ ደንብ አንቀጽ 30 (1) የተመለከተውን መረጃ የያዘ በመደበኛ አጠቃቀም ሂደት በቀላሉ ሊበላሽ በማይችል በዘር መያዣው ላይ የሚጣበቅ ወይም የሚለጠፍ መለያ ምልክት ሊኖረው ይገባል፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት የሚደረግ መለያ ምልክት በቅርጽ ፊክታንግል ሆኖ ለተለያዩ የዘር ደረጃዎች የሚከተሉትን የቀለም ቅንብር የያዘ መሆን ይኖርበታል፡-

ሀ/ አራቢ ዘር ወይም ቅድመ መስራች ዘር መደቡ ነጭ ሆኖ በሠያፍ ሐምራዊ ቀለም የተሰመረ፤

ለ/ መስራች ዘር ነጭ ቀለም፤

ሐ/ የተመሰከረለት ዘር አንደኛ ትውልድ ሰማያዊ ቀለም፤

መ/ የተመሰከረለት ዘር ሁለተኛ ትውልድ ወይም ቀጣይ ትውልዶች ቀይ ቀለም፤

ሠ/ ለሁሉም ዘሮች የመለያው ምልክት አንዱ ጫፍ ከሌላው ጫፍ የመለያ ምልክት ቀለም 3ሴ.ሜ አነስተኛ ርቀት በመጠበቅ በጥቁር ቀለም ይቀለማል፤

ረ/ ለሁሉም ዘሮች የመለያው ምልክት አንዱ ጫፍ ላይ 3ሴ.ሜ አነስተኛ ርቀት በመጠበቅ በጥቁር ቀለም ተቀብቶ ሌላው የመለያ ምልክት ቅብ ያለው ይሆናል፡፡

32. የድህረ ቁጥጥር ሙከራ

1. የዘር ጥራት ምስክር ወረቀት ተሰጥቶት የነበረ መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ናሙና ተወስዶበት በአለም አቀፍ የዘር ምርመራ ማህበር የአሰራር ዘዴ መሰረት የድህረ ቁጥጥር ፍተሻ ይደረግበታል፡፡
2. ድህረ ቁጥጥር ሙከራ የሚካሄድበት ማሳ በዘር አንዱስትሪው ላይ ፍላጎት ባለው ማንኛውም አካል እንዲጎበኝና ምርመራ እንዲካሄድበት ክፍት ይሆናል፡፡

3. ድህረ ቁጥጥር በኋላ የክልል ባለስልጣን በሙከራ ማሳ ላይ ለታዩ ብክለቶችና ለውጦች ሪፖርት ያዘጋጃል፤ እንዲሁም የችግሩን ምንጭ በመለየት ለቀጣዩ የሰብል ወቅት ተመሳሳይ ችግሮች እንዳይከሰቱ መፍትሄ ሊሆን የሚችል እርምጃ ይወስዳል።

33. የጥራት ደረጃ መስፈርቶችን ስለማያሟላ ዘር

በአዋጁ አንቀጽ 16 (1) መሠረት አንድ የዘር መጠኑ የታወቀ የዘር ክምችት ዘር ከደረጃ ዝቅ በሚደረግበት ወይም በሚወገድበት ጊዜ የክልል ባለስልጣኑ ለአመልካቹ፡-

1. ውሳኔው የተሰጠበትን ምክንያት፤
 2. አመልካቹ ለፍርድ ቤት ክስ የማቅረብ መብቱ የተጠበቀ መሆኑን፤ እና
 3. እንዲወገድ የተባለውን ዘር ከዘር አገልግሎት ውጪ ለሌላ አገልግሎት በአዋጁ አንቀጽ 16 (2) መሰረት ሊጠቀምበት እንደሚችል፤
- በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ዘር ከውጭ ስለማስገባትና ወደ ውጭ ስለመላክ

34. ዘር ከውጭ አስገቢ ማሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

ዘርን ከውጭ በማስገባት ንግድ የተሰማራ ማንኛውም ሰው፡-

1. ዘርን ወደ አገር ውስጥ ማስገባት የሚያስችል የጸና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መያዝ፤
 2. የዘር ማስገቢያ ፈቃድ ከሚኒስቴሩ ማግኘት፤
 3. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 35 የተቀመጠውን መስፈርት ማሟላት፤
 4. ከጭነቱ ጋር የጤንነት ሰርተፍኬት ማቅረብ፤
 5. ስለ ዘሩ ዓይነትና የዝርያ ስም እንዲሁም የዘሩ ምንጭ አገር ስም የያዘ የግዥና የርክክብ ሰነድ ማቅረብ፤ እና
 6. ጭነቱ አስፈላጊ የሆኑ የማሻገያና የመለያ ምልክት አለጣጠፍ መስፈርት ማሟላቱን ማረጋገጥ፤
- አለበት፡፡

35. ከውጭ የሚገባ ዘር ማሟላት ያለበት መስፈርት

1. የአዋጁ አንቀጽ 17 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ዘርን ወደ አገር ውስጥ ማስገባት የሚቻለው፡-

ሀ/ የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ከሚኒስቴሩ ጋር በመተባበር ያወጣውን የኢትዮጵያ ዘር ደረጃዎች፤ እና

ለ/ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የወሰነውን ማንኛውንም መስፈርት፤

አሟልቶ ሲገኙ ይሆናል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ሚኒስቴሩ አነስተኛ መጠን ያለው ዘር ለግለሰብ ግቢ ማስጋጫ ለማዋል የሚገባ ዘር ከሆነ የመስፈርቱን አፈጻጸም ለመተው ይችላል፡፡

36. ዘርን ወደ አገር ውስጥ የማስገባቢያ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

1. ዘርን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ከሚኒስቴሩ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ ከሚከተሉት መረጃዎች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-

ሀ/ የአስገቢው ስምና አድራሻ፤ ዘ/ የሚመጣበት አገር እና የጭነቱ መጨረሻ መድረሻ ቦታ የሚያሳይ መግለጫ፤

ለ/ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 34 እና በአንቀጽ 35 (1) የተመለከቱ አግባብ ያላቸው ሰነዶች፤

ሐ/ የዘሩ አይነት፣ ዝርያና የዘር መጠን የሚያሳይ መግለጫ፤

መ/ የማጓጓዣ አይነትና የሚገባበት ወደብ የሚያሳይ መግለጫ፤

ሠ/ ሌሎች ሚኒስቴሩ በመመሪያዎች የሚወስናቸው መረጃዎች፡፡

2. ዘርን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት በዚህ ደንብ መሰረት የተሰጠ ፈቃድ ጸንቶ የሚቆየው ለስድስት ወር ይሆናል፡፡

37. የድንበር ላይ ቁጥጥር

በሚኒስቴሩ የተመደበ የዘር ኢንስፔክተር በአዋጁ አንቀጽ 23 (2)፣ በዚህ ደንብ አንቀጽ 34 እና አንቀጽ 35 (1) የተመለከቱ መስፈርቶች መሟላታቸውን ለማረጋገጥ ወደ አገር ውስጥ በሚገባ ዘር ላይ የድንበር ላይ ቁጥጥር ያደርጋል፡፡

38. የጥራት ደረጃ መስፈርት ሳያሟላ ወደ ሀገር ውስጥ የገባ ዘር

1. የኢትዮጵያን የዘር ደረጃ ሳያሟላ ወደአገር ውስጥ የገባ ዘር እንደሁኔታው፡-

ሀ/ በአስመጪው ወጪ ወደመጣበት አገር እንዲመለስ፤

ለ/ ለኢንዱስትሪ አገልግሎት እንዲውል፤ ወይም

ሐ/ ቁጥጥር እየተደረገ በአስመጪው ወጪ እንደወገድ ይደረጋል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ደረጃውን ስላላሟላ ዘር አወጋገድ ሌሎች አማራጮችን እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለተዘረዘሩት አፈጻጸም አስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

39. ዘር ወደ ውጭ ላኪ ማሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

ዘርን ወደ ውጭ በመላክ ንግድ የተሰማራ ማንኛውም ሰው፡-

1. ዘር ወደ ውጭ ለመላክ የሚያስችል የጸና ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መያዝ፤
2. ዘር ወደ ውጭ የመላኪያ ፈቃድ ከሚኒስቴሩ ማግኘት፤
3. የተቀባዩ አገር ዝቅተኛ የዘር ጥራት ደረጃ መስፈርት ማሟላት፤
4. ዘሩ የጤንነት ሰርተፊኬት እንዲያገኝ ማድረግ፤
5. ከኢትዮጵያ ብዝሃ ህይወት ኢንስቲትዩት ፈቃድ ማግኘት፤ እና
6. ሚኒስቴሩ በመመሪያ የወሰናቸው ሌሎች መስፈርቶች ማሟላት፤ ይኖርበታል፡፡

40. የዘር ላኪ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ የብቃት ማረጋገጫ ማመልከቻ

ዘርን ወደ ውጭ አገር ለመላክ ከሚኒስቴሩ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ የብቃት ማረጋገጫ ማመልከቻ ከሚከተሉት መረጃዎች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-

1. የላኪውና የተቀባዩ አገር ስምና አድራሻ እና የጭነቱ መጨረሻ መድረሻ ቦታ የሚያሳይ መግለጫ፤
2. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 39 የተመለከቱ አግባብ ያላቸው ሰነዶች፤
3. የዘሩ ዓይነት፣ ዝርያና የዘር መጠን የሚያሳይ መግለጫ፤
4. የማጓጓዣ ዓይነት የሚያሳይ መግለጫ፤
5. ሌሎች ሚኒስቴሩ በመመሪያ የሚወስናቸው መረጃዎች፡፡

ክፍል ስድስት

የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት

41. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አስፈላጊነት

ማንኛውም የዘር አምራች፣ አዘጋጅ፣ ጅምላ ሻጭ፣ አከፋፋይ ወይም ቸርቻሪ በአዋጁ አንቀጽ 19 መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ከሚኒስቴሩ ወይም ከክልል ባለሥልጣን ማግኘት አለበት፡፡

42. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስፈርት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 41 መሠረት የዘር አምራች የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚያመለክት ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ የዘር ጥራት ቁጥጥር ለማድረግ ምቹና ተደራሽ የሆነ የእርሻ ማሳ፤ እና

ለ/ ስለዘር አመራረት መሠረታዊ እውቀት እና ልምድ ያላቸው በቂ ባለሙያዎች፤

ያሉት መሆን ይኖርበታል።

2. በዚህ ደንብ አንቀጽ 41 መሠረት የዘር አዘጋጅ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚያመለክት ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ ተስማሚ የሆነ የዘር ማከማቻ መጋዘን፤

ለ/ ዘር የማዘጋጀት ሥራ ለመሥራት አስፈላጊ የሆነ ማሽንሪ ወይም የሰው ኃይል፤ እና

ሐ/ ስለ ዘር አዘጋጅነት መሠረታዊ እውቀት እና ልምድ ያላቸው ሠራተኞች፤

ያሉት መሆን ይኖርበታል።

3. በዚህ ደንብ አንቀጽ 41 መሠረት የዘር አስመጭ፣ ላኪ ወይም አከፋፋይ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚያመለክት ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ ተስማሚ የሆነ የራሱ ወይም የተከራየው የዘር ማከማቻ መጋዘን፤ እና

ለ/ ስለዘር አያያዝ መሠረታዊ ዕውቀት እና ልምድ ያለው ባለሙያ፤ ሊኖረው ይገባል።

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2) እና (3) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ሚኒስቴሩ ዝርዝር መስፈርት እና የአፈጻጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

43. የማመልከቻ አቀራረብ

በዚህ ደንብ በአንቀጽ 41 መሠረት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ማንኛውም ማመልከቻ የሚከተሉትን ዝርዝር መረጃዎች መያዝ ይኖርበታል፡-

1. የአመልካቹ ሙሉ ስምና አድራሻ፤

2. እንደአግባቡ በዚህ ደንብ አንቀጽ 42 መሠረት የተመለከቱ መስፈርቶች ስለመሟላታቸው ዝርዝር መረጃ፤

3. ሌሎች በሚኒስቴሩ መመሪያ የሚገለጹ መረጃዎች።

44. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

1. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በዚህ ክፍል የተመለከቱት መስፈርቶች ተሟልተው ሲገኙ እና የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጸም እንደ አግባቡ በሚኒስቴሩ ወይም በክልል ባለሥልጣን አማካይነት የሚሰጥ ይሆናል፡፡
2. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለሶስተኛ ወገን በማንኛውም መልኩ ሊተላለፍ ወይም ሊሰጥ አይችልም፡፡
3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ጸንቶ የሚቆይበት እና የሚታደስበት ጊዜ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

45. የዘር ኢንሰፔክሽን

1. ሚኒስቴሩ፡-
 - ሀ/ ለዘር ኢንሰፔክተሮች ምደባ የሚያገለግል ዝቅተኛ የትምህርት ዝግጅት እና ልምድ በመመሪያ ይወሰናል፤ አቅማቸውን ለማሳልበት ሥልጠና ይሰጣል፤
 - ለ/ የዘር ኢንሰፔክተሮች ሥራቸውን በአግባቡ ማከናወን እንዲችሉ ደረጃውን የጠበቀ የአሰራር ሥርዓት መመሪያ ያዘጋጃል፡፡
2. በአዋጁ አንቀጽ 23 (2) የተመለከቱ ተግባራት እንደተጠበቁ ሆነው የዘር ኢንሰፔክተር፡-
 - ሀ/ በመስክ የዘር ጥራት ፍተሻ በማከናወን በኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ የተቀመጠው የኢትዮጵያ ደረጃ ስለመሟላቱ ቁጥጥር ያደርጋል፤
 - ለ/ የዘሩን ጥራት ለማረጋገጥ በድቃይ ሰብል ላይ ቢያንስ ሦስት ጊዜና በሌሎች ሰብሎች ቢያንስ ሁለት ጊዜ የመስክ ቁጥጥር ያደርጋል፤
 - ሐ/ የመስክ ቁጥጥር ለተደረገበት ለእያንዳንዱ ማሳ ሪፖርት ያዘጋጃል፤
 - መ/ የመስክ ቁጥጥርን ያለፈ ዘር ወደ ዘር ማዘጋጃ ቦታ ከመጓጓዡ በፊት በመያዣ ዕቃዉ ላይ የማይለቅ የቀለም ምልክት በማድረግ ያረጋግጣል፤
 - ሠ/ ለብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ ዓላማ የተመዘገበ ዘር አምራች ማሳን፤ የዘር አዘጋጅነትን እና የዘር ማከማቻ መጋዘንን የጥራት ቁጥጥር ፍተሻ ያደርጋል፡፡

46. ተፈፃሚነት ስለማይኖራቸው ደንቦች

ከዚህ ደንብ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ ደንብ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

47. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 10 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 361/2008

የዕጽዋት ዘር ብቃት ማረጋገጫና የተያያዥ አገልግሎቶችን ክፍያ ተመን

መወሰኛ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5፣ በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 648/2001 አንቀጽ 17 (1) እና በዕጽዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 782/2005 አንቀጽ 27 (1) መሠረት የሚከተለውን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የዕጽዋት ዘር ብቃት ማረጋገጫና የተያያዥ አገልግሎቶችን ክፍያ ተመን መወሰኛ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 361/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፡-

1. “አዋጅ” ማለት የዕጽዋት ዘር አዋጅ ቁጥር 782/2005 ነው፤
2. በአዋጁ ውስጥ የተሰጡ ትርጓሜዎች ለዚህ ደንብም ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

3. ስለአገልግሎት ክፍያ

የእርሻና የተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር በአዋጁ በተደነገገው መሠረት ለሚሰጠው አገልግሎት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው ተመን መሠረት የአገልግሎት ክፍያ ይከፈላል፡፡

4. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 4 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሣለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

የእጽዋት ዘር የብቃት ማረጋገጫና የተያያዙ አገልግሎቶች የክፍያ ተመን ሰንጠረዥ

የአገልግሎት አይነት		የክፍያ መጠን (ብብር)
ለማመልከቻ ምርመራ	ለዘር ንግድ ምዝገባ	100.00
	ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለው እና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ መከራ	100.00
	ለግዴታ ፍቃድ	100.00
	ለብሔራዊ የዝርያ ብቃት ማረጋገጫ መከራ	100.00
	ለዘር መስክ ቁጥጥር	100.00
	ለላብራቶሪ መከራ	100.00
የዘር ምርመራ	ለብቅለት	40/ና.መ.ና
	ለተትራዞልዎም	47/ና.መ.ና
	ለንህጽና	20/ና.መ.ና
	ለእርጥበት	25/ና.መ.ና
	ለጤና	182/ና.መ.ና
የመስክ ቁጥጥር	ለድቃይ በቆሎ	30/ሄክታር
	ለሌሎች ሰብሎች	20/ሄክታር
ና.መ.ና ለመውሰድ	ለሁሉም ሰብሎች	20/ና.መ.ና
የምስክር ወረቀት	ለጸደቀ ዘር	100.00
	ጥራቱ የተገለጸ ዘር	100.00
	ለዘር ላብራቶሪ መከራ	100.00
	ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለውና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ መከራ	100.00
	ለዝርያ ምዝገባ	100.00
	ለብቃት ማረጋገጫ	100.00
	የጠፋ ወይም የተበላሸ የምስክር ወረቀት ለመቀየር	100.00
	ለዓመታዊ ክፍያ	200.00
የዝርያ መከራ	ከሌላው የተለየ፣ ወጥነት ያለውና ሊቀያየር የማይችል የዝርያ ባህሪ መከራ (ዝርያ በቁጥርና በወቅት)	4000.00
	ለብሔራዊ የዝርያ ብቃት ማረጋገጫ (በዝርያ፣ በወቅትና በቦታ)	11000.00

ለ/ እንስሳት እና ቆዳና ሌጦ

አዋጅ ቁጥር 267/1994

የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ

የሀገሪቱ የእንስሳት ሃብት ለእርሻ ተግባር፣ ለምግብነት፣ ለኢንዱስትሪ ጥሬ ዕቃ፣ ለውጭ ምንዛሬ ማስገኛ በጠቅላላው ለሀገሪቱ ኢግኮኖሚያዊ ዕድገት መሠረት ከሆኑት ዋና ሃብቶች አንዱ መሆኑን በመገንዘብ፤

ከዚህ ሰፊ የእንስሳት ሃብት የሚገኘውን ጥቅም ለማሳደግ በቅድሚያ የእንስሳት በሽታዎችን በሚገባ መከላከልና መቆጣጠር ወሳኝ እየሆነ በመምጣቱ፤

ለዚህም ከውጭ ሀገር ወደ ሀገር ውስጥ፤ ከሀገር ውስጥ ወደ ውጭ እንዲሁም በሀገር ውስጥ ከቦታ ቦታ የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ዝውውር ሥርዓት በመዘርጋት የእንስሳት በሽታዎችን መቆጣጠር አስፈላጊ በመሆኑ፤

በአጠቃላይ የእንስሳት በሽታዎችን በመቆጣጠርና በዓለም አቀፍ ደረጃ የተደረሱትን የእንስሳት ጤና ስምምነቶች በመጠበቅ የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎችን ኤክስፖርት ንግድ ማስፋፋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በአ.ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

አጠቃላይ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ ቁጥር 267/1994” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስትር” ወይም “ሚኒስቴር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የግብርና ሚኒስትር ወይም ሚኒስቴር ነው።¹³

¹³ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(8) መሰረት የእንስሳት እና ዓሳ ሀብት ልማት ሚኒስቴር ሆኗል።

2. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከቱትን ማለት ሲሆን ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ሲባል የአዲስ አበባና የድሬዳዋ አስተዳደርንም ይጨምራል፤
3. “እንስሳት” ማለት ለዚህ አዋጅ ዓላማ ሲባል የቤትና የዱር እንሳሳ ሲሆን እንዲሁም የባህር እንስሳትና ንብን ያጠቃልላል፤
4. “የእንስሳት ውጤት” ማለት ሥጋና የሥጋ ውጤቶች፣ ወተትና የወተት ውጤቶች፣ እንቁላል፣ ማር፣ እንዲሁም ሚኒስቴሩ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ሲባል የእንሳሳት ውጤቶች ብሎ የሚሰይማቸውን ሁሉ ያጠቃልላል፤
5. “የእንስሳት ተዋጽኦ” ማለት ቆዳ፣ ሌጦ፣ ጠጉር፣ ላባ፣ ዝባድ፣ ቀንድ፣ ሰም፣ ሽሆና፣ አጥንት፣ ሞራና ከነዚህ የሚገኙትን መኖን እንዲሁም ሚኒስቴሩ ወደፊት ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ሲባል የእንስሳት ተዋጽኦ ብሎ የሚሰይማቸውን ሁሉ ይጨምራል፤
6. “በሽታ” ማለት ማንኛውም በሚኒስቴሩ የተመዘገበ ወይም የሚመዘገብ የእንስሳት በሽታ ነው፤
7. “ዓለም አቀፍ የእንስሳት ጤና ድርጅት” ማለት ኢትዮጵያ አባል የሆነችበትና በዓለም አቀፍ ደረጃ የእንስሳት በሽታዎችን ቁጥጥር ለማስተባበር የተቋቋመ ድርጅት ነው፤
8. “ተዛማች የእንስሳት በሽታ” ማለት በእንስሳት ላይ ከፍተኛ እልቂት እና/ወይም በሽታ የሚያስከትል ከእንስሳ ወደ ሰው የሚተላለፍ ከባድ ማሕበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጉዳት የሚያደርስ ወይም በዓለም አቀፍ የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ንግድ ላይ ተጽእኖ የሚያደርስ የተመዘገበና ባስቸኳይ መገለጽ ያለበት ማንኛውም ተላላፊ የእንስሳት በሽታ ነው፤
9. “ክትባት” ማለት የተዳከመ ወይም ሕይወት የሌለው የበሽታ መንስኤ ተዋህስያን ውጤት ሆኖ እንስሳትን ከበሽታዎች ለመከላከል ለጤነኛ እንስሳት የሚሰጥ ነው፤
10. “ቁስ” ማለት ከበሽታዎች እንስሳት ጋር በሚኖረው ቀጥተኛ ወይም ቀጥተኛ ባልሆነ ንክኪ በመበከል በሽታን ማስተላለፍ የሚችሉ ማንኛውም የእንስሳት ጉዝንዝ፣ መኖ፣ ግርግም፣ ውየና የውሃ መጠጫ ገንዳዎች፣ በረቶች፣ ልዩ ልዩ የመገልገያ ቁሳቁሶችን ተሽከርካሪዎችና ሌሎች ከበሽታ ጋር ግንኙነት ያላቸውን ነገሮች ያጠቃልላል፤

11. “የባዮሎጂካል ውጤት” ማለት ሪኬጀንት፤ የደም ቅራሪ፤ የተዳከመ ወይም የሞተ ክትባትና የጀርም ጀነቲክ ውጤት ሆኖ የእንስሳት በሽታን ለመመርመር፤ ለመከላከልና ለማከም ተግባር የሚውል ነው።
12. “የፓቶሎጂካል ናሙና” ማለት የተፈጥሮ ሂደትን ያልተከተለ የሴል እድገት ወይም በበሽታ አስተላላፊ ወይም ተህዋስ ወይም ጥገኛ ከተበከለ ወይም መበከል ከተጠረጠረ ሕይወት ካለው ወይም ከሞተ እንስሳ ተወስዶ ለምርመራ ወደ ላቦራቶሪ የሚላክ ነገር ነው።
13. “ተሕዋስ” ማለት ቀጥተኛ ወይም ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ በበሽታ አስተላላፊ ተሕዋስ ወይም ጥገኛ የተበከለን ቁስ በሚገባ ካጸዱ በኋላ ፀረ ተሕዋስ በመጠቀም የበሽታ መንስኤዎችን የማስወገድ ተግባር ነው።
14. “የአስተዳደር ባለሥልጣን” ማለት በብሔራዊ ክልላዊ መስተዳድሮች በማናቸውም ደረጃ ሕዝቡን ለማስተዳደር የተመረጠ ኃላፊ ነው።
15. “የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ” ማለት የእንስሳት በሽታን ለመቆጣጠር በሚኒስትሩ ወይም በክልል መስተዳድሮች የተመደበና ኃላፊነት የተሰጠው የእንስሳት ጤና ባለሙያ ነው።
16. “የእንስሳት ጤና ባለሙያ” ማለት በየደረጃው የሚሰጠውን የእንስሳት ሕክምና ትምህርት ተከታትሎ ዲግሪ፤ ዲፕሎማ ወይም ሰርቲፊኬት ያለው ሙያውን ለመተግበር የተፈቀደለት ነው።
17. “የእንስሳት ጤና ተጠሪ” ማለት በእንስሳት ጤና አጠባበቅ መሠረታዊ የእንስሳት ጤና ክብካቤ ሥልጠና የተሰጠው የገበሬ ማህበር፤ የኅብረት ሥራ ማኅበር ወይም የአርብቶ አደሩ ማኅበረሰብ የእንስሳት ጤና ተወካይ የሆነ ሰው ነው።
18. “የእንስሳት ጠባቂ” ማለት የማንኛውም እንስሳ ባለቤት የሆነ ወይም ለእንስሳው አላፊ የሆነ ማንኛውም ሰው ነው።
19. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።
20. “የኳራንቲን ጣቢያ” ማለት እንስሳትን እንደአስፈላጊነቱ ለተወሰነ ጊዜ አግልሎ በማቆየት፤ ከሌሎች እንስሳት ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ እንዳይገናኙ በማድረግ ጤንነታቸውን በመከታተል እንዲሁም አንዳስፈላጊነቱ የክትባት ምርመራዎችንና ሕክምና ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ መሰናዶዎችን ያሟላ የተለየ ስፍራ ነው።

21. “የመውጫያ ወይም የመግቢያ መቆጣጠሪያ ጣቢያ” ማለት ለዓለም አቀፍ ትራፊክ ክፍት የሆነ ማንኛውም ዓለም አቀፍ የአውሮፕላን ማረፊያ ወይም የባህር ወደብ፣ የየብስ ጠይም የባቡር የወሰን ጣቢያ ነው።
22. “ዓለም አቀፍ የሳኒተሪ የምስክር ወረቀት” ማለት ለሰው ምግብነት፣ ለእንስሳት መኖር ወይም ለሌሎች ተግባሮች የሚውሉ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋፅኦዎች ጥራትና ሀይሏን ዓለም አቀፍ ደረጃን የጠበቀ መሆኑን በማረጋገጥ በላኪው አገር የእንስሳት ጤና አገልግሎት የሚሰጥ ወይም የገዥውን አገር ፍላጎት ያሟላ የምስክር ወረቀት ነው።
23. “ዓለም አቀፍ የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት” ማለት ወደ ውጭ ሀገር የሚላኩ እንስሳትን፣ የእንስሳትን አባላዘር፣ ጽንሰና የለማ እንቁላልን ጤንነትና ደህንነት መርምሮ በማረጋገጥ በላኪው አገር የእንስሳት ጤና አገልግሎት የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው።
24. “የእንስሳት ጤና አገልግሎት አስተዳደር ፅ/ቤት” ማለት በየደረጃው በፌዴራልና በክልል የእንስሳት በሽታን ለመከላከል፣ ለመቆጣጠር፣ ክትባትና ሕክምና ለመስጠት፣ በተጨማሪም ሌሎች የእንስሳት ጤና ነክ ሥራዎችን ለመሥራት የተቋቋመ አካል ነው።

ክፍል ሁለት

የእንስሳት በሽታዎችን ስለመከላከልና መቆጣጠር

3. የእንስሳት በሽታ መከላከልን ስለማሳወቅ

1. የእንስሳት በሽታ ሲከሰት የእንስሳት ጠበቂው ወዲያውኑ በአካባቢው ለሚገኝ የእንስሳት ጤና ተጠሪ ወይም የአስተዳደር ባለሥልጣን ወይም ለእንስሳት በሽታ ተቆጣጣሪ በቃልም ሆነ በጽሁፍ የማሳወቅ ግዴታ አለበት።
2. ማንኛውም የእንስሳት ጤና ባለሙያ በሥራው ላይ እያለ ተዛማች የእንስሳት በሽታ መኖሩን ሲያረጋግጥ ይህንኑ በአስቸኳይ በአቅራቢያው ለሚገኝ የእንስሳት ጤና አገልግሎት አስተዳደር ጽ/ቤት ማሳወቅ አለበት።
3. የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው ሪፖርት የተደረገለት የእንስሳት በሽታ መኖሩን ለማረጋገጥ አስፈላጊውን ማጣራት በማድረግ በሽታው መኖሩን ሲያረጋግጥ ለሚመለከተው የእንስሳት ጤና አገልግሎት አስተዳደር ጽ/ቤት ወዲያውኑ ሪፖርት ማድረግ አለበት።

4. የእንስሳት በሽታ ስለመከሰቱ ሪፖርት የተደረገለት ክልልም በአፋጣኝ ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማድረግ ይኖርበታል፡፡
5. ሚኒስቴሩም ስለተከሰተው ትዛማች የእንስሳት በሽታ በዓለም አቀፍ የእንስሳት ጤና ድርጅት አማካይነት ለሌሎች አገሮች መረጃ እንዲደርስ ያደርጋል፡፡
6. የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው የእንስሳት በሽታ በአካባቢው ሲከሰት ሪፖርት የሚደረግበትን ሥርዓት ለመከታተልና የሚወሰዱ እርምጃዎችን ለማቀናጀት በግንባር ቀደምትነት ኃላፊነትና ተጠያቂነት አለበት፡፡
7. የእንስሳት ጤና ተጠሪ እና የአስተዳደር ባለሥልጣን ለዚህ አዋጅ ተግባራዊነት አስፈላጊውን የመፈፀም ግዴታ አለባቸው፡፡
8. የተዛማች የእንስሳት በሽታዎች ዝርዝርና ስለሚገለጹበት ሁኔታ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይገለጻል፡፡

4. የእንስሳት በሽታ የገባቸውን አካባቢዎች የማሳወቅ ሥልጣን

1. ሚኒስቴሩ አንድ አካባቢ ተዛማች የእንስሳት በሽታ የተከሰተበት መሆኑን በሕዝብ መገናኛ እንዲገለጽ ያደርጋል፡፡
2. ማስታወቂያውም በሽታው ያለበትን ሥፍራና አለ የተባለውን የበሽታ ዓይነት እንዲሁም መወሰድ የሚገባቸውን እርምጃዎች ለይቶ የሚገልጽ መሆን አለበት፡፡
3. ሚኒስቴሩ በሽታው ተከስቶበታል የተባለውን አካባቢ ስፋት እንደበሽታው ስርጭት ሁኔታ መጨመር፣ መለወጥ ወይም መቀነስ ይችላል፡፡

5. የእንስሳት በሽታ የተከሰተባቸውን አካባቢዎች ስለሚመለከቱ ጉዳዮች

1. የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው በጽሁፍ ካልፈቀደ በስተቀር የእንስሳት በሽታ ከገባበት አካባቢ እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጾዎች ወደ ሌላ ሥፍራ መጓጓዣ አይኖርባቸውም፡፡
2. በሽታ አለበት በተባለ ሥፍራ ላይ የሚገኙት እንስሳት ሁሉ በተቻለ መጠን ከሕዝብ መተላለፊያ መንገድ ርቀው መጠበቅ ይኖርባቸዋል፡፡
3. የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው በሽታው አለበት በተባለው ሥፍራ የሚገኝን ማንኛውንም በእንስሳት በሽታ የተያዘን ወይም መያዙ የተጠረጠረን እንስሳት እንዲለይና ተስማሚ ነው ብሎ የሚያምንበትን ምልክት ሊያደርግ ይችላል፡፡
4. በሽታው አለበት በተባለው ሥፍራ ዙሪያ ለሚገኙ እንስሳት እንዳስፈላጊነቱ የከበባ ክትባት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡

5. በእንስሳት በሽታ ታመው የሞቱ ወይም በበሽታ መያዛቸው የተጠረጠሩ እንስሳት በድን የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው በሚሰጠው ትዕዛዝ መሠረት መወገድ ይኖርበታል።

6. የእንስሳት በሽታ የተከሰተበት አካባቢ ከበሽታ ነጻ መሆኑ የሚገለፅበት አኳኋን

1. ተዛማች የእንስሳት በሽታ አለበት ተብሎ ማስታወቂያ የወጣበት አካባቢ በሚኒስቴሩ ከበሽታው ነፃ ነው ተብሎ እስካልተገለፀ ድረስ ከበሽታው ነፃ እንደሆነ አይቆጠርም።

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4(1) መሠረት የእንስሳት በሽታው ተዛምቶበታል የተባለ አካባቢ ከበሽታው ነፃ መሆኑ በሚኒስቴሩ ሰረጋገጥ ሚኒስቴሩ ቀደም ሲል በሽታው መኖሩን ባስታወቀበት መንገድ አካባቢው ከበሽታው ነፃ መሆኑን ያሳውቃል።

7. የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር ስላሟወሰዱ እርምጃዎች

በማናቸውም ወቅትና ቦታ የእንስሳት በሽታዎች እንዳይከሰቱና እንዳይዛመቱ እንደአስፈላጊነቱ ሚኒስቴሩ እና/ወይም ጉዳዩ የሚመለከተው ክልል፤

1. የእንስሳት በሽታ መኖሩ ከተረጋገጠ ወይም ከተጠረጠረ አካባቢ ወይም አገር፡ እንስሳት፡ የእንስሳት ውጤት፡ የእንስሳት ተዋጽኦ እና ቁስ ወደ ሀገር ውስጥ እንዳይገቡ ይከላከላል፤ ይቆጣጠራል

2. የእንስሳት በሽታ መኖሩ ከተረጋገጠበት ወይም ከተጠረጠረ ክልል እንስሳት፡ የእንስሳት ውጤቶች፡ የእንስሳት ተዋጽኦዎች እና ቁስ ወደ ሌላ ክልል እንዳይዘዋወሩ ይከላከላል፤ ይቆጣጠራል።

3. የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከል የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች አስፈላጊ ቅድመ ሁኔታዎችን ሳያሟሉ ድንበርን አቋርጠው እንዳይዘዋወሩ ይቆጣጠራል።

4. ኢትዮጵያ የገባችባቸውን ዓለም አቀፍና አህጉራዊ የእንስሳት ጤና ስምምነቶች በሀገሪቱ ውስጥ እንዲከበሩ ያደርጋል።

5. ከሰው ወደ እንስሳትና ከእንስሳት ወደ ሰው የሚተላለፉ በሽታዎችን ለመቆጣጠር ከጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ጋር በመተባበር ይሠራል።

6. ከዱር እንስሳት ወደ ቤት እንስሳት ከቤት እንስሳት ወደ ዱር እንስሳት፡ የሚተላለፉ ተዛማች የእንስሳት በሽታዎችን ለመቆጣጠር አስፈላጊ የሆኑ የመከላከያ እርምጃዎችን ይወስዳል፤

7. ለእንስሳት፣ ለእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች፣ ኢምፖርተሮች፣ ኤክስፖርተሮች፣ አምራቾች፣ ተመጋቢዎችና በአጠቃላይም ለኅብረተሰቡ በየጊዜው ስለእንስሳት በሽታዎች ሁኔታ አስፈላጊውን መረጃ ይሰጣል፡፡
8. የእንስሳት በሽታዎች እንዳይስፋፉና ባዕድ በሽታዎች ወደ አገሪቱ እንዳይገቡ የአጣዳፊ ጊዜ ዝግጁነትና የበሽታ ክትትል ሥርዓት ይዘረጋል፡፡
9. የእንስሳት በሽታዎች በኅብረተሰቡ ማኅበራዊ ኢኮኖሚያዊ እና ጤና ላይ የሚያደርሱትን ጉዳት መሠረት በማድረግ ቅደም ተከተል በማውጣት የቁጥጥር ፕሮግራም ያካሂዳል፡፡
10. አገሪቱን ደረጃ በደረጃ ከተዛማች የእንስሳት በሽታዎች ነጻ ለማድረግና የአገሪቱን የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች የውጭ ንግድን ለማስፋፋት ከበሽታ ነጻ የሆኑ ቀጠናዎች ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን እንዲቋቋሙ ያደርጋል፡፡

8. የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ ሥልጣን

የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ፤

1. የመከላከያ የህክምና ወይም እንደአስፈላጊነቱ የኳራንቲን እርምጃዎችን ተግባራዊ ለማድረግ እንስሳትን የመመርመር፤
2. እንስሳት ከመጓጓዣቸው በፊት፣ በመጓጓዣ ላይ እንዳሉ፣ ከተጓጓዙም በኋላ የመመርመርና እንዲሁም እንዳስፈላጊነቱ ዝውውራቸውን የመቆጣጠር፤
3. እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ወይም የእንስሳት መኖር የሚገኙባቸውን ማናቸውም ቅጥር ግቢ ወይም አካባቢ ገብተው የመመርመር፤
4. የእንስሳት በሽታን ለመለየት ሲባል ከማንኛውም እንስሳት የእንስሳት ውጤቶች ወይም ተዋጽኦዎች ናሙና የመውሰድ፤
5. አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ በማንኛውም ወቅት እንስሳት እንዲመረመሩ፣ እንዲከተቡ፣ እንዲታከሙ በፀረ ተባይ መድሃኒት እንዲረጩ ወይም በኳራንቲን እንዲቆዩ የማድረግ፤
6. እንስሳት እንዲለዩ፣ እንዲታረዱ ወይም እንዲወገዱ ትእዛዝ የመስጠት፤
7. በመግቢያና በመውጫ የመቆጣጠሪያ ጣቢያዎች ተገቢውን ቁጥጥር የማድረግ፤
8. የሞቱ እንስሳት በድን፣ የበድን ቅሪቶች፣ የተበላሹ የእንስሳት ውጤቶች፣ በእርድ ወቅት የሚወዳድቁ ቅንጥብጣቢዎች፣ አዛባ፣ እበት እና ጉዝጓዝ በተገቢው ሁኔታ መወገዳቸውን የመከታተል፤

9. ከዚህ በላይ በተዘረዘሩት ሳይወሰን የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው የእንስሳት ህክምና ሙያ አስፈላጊ የሚያደርጋቸውን ሌሎች እርምጃዎች የመውሰድ፣ ሥልጣን ይኖረዋል።

9. ስለ እንስሳት ጤና መረጃ ልውውጥ

1. የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር፣ ውጤታማ የሆኑ የበሽታ ቁጥጥር ፖሊሲና ስልቶችን ለመንደፍ አገሪቱ በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚጠበቅበትን ግዴታዎች ለመወጣት ሚኒስቴሩ አገር አቀፍ የእንስሳት ጤና የመረጃ ልውውጥ ሥርዓት ይዘረጋል።
2. ሚኒስቴሩ በየጊዜው በዓለም አቀፍ ደረጃ በእንስሳት ሕክምና ሳይንስ በኩል የሚገኙትን አዳዲስ ውጤቶች በሙያው ለተሰማሩ ግለሰቦችና ድርጅቶች ያሳውቃል።
3. ተዛማጅ የእንስሳት በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር እያንዳንዱ ክልላዊ መንግሥት ከአጎራባች ክልሎችና ከሚኒስቴሩ ጋር አስፈላጊ መረጃዎችን መለዋወጥ ይኖርበታል።

ክፍል ሶስት

የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ዝውውር

10. የኳራንቲን ጣቢያዎች ስለማቋቋም እና ስለመቆጣጠር

1. የኳራንቲን ጣቢያ እንስሳትን ለማቆየትና ለማጓጓዝ በሚያመች ቦታ ላይ አስፈላጊ የሆኑ መሰናዶዎችን አሟልቶ መቋቋም ይኖርበታል።
2. የኳራንቲን ጣቢያዎች ስለሚቋቋሙባቸውና ስለሚያሟሏቸው መስፈርቶች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።
3. ሚኒስቴሩ፣ የሚቋቋሙ የኳራንቲን ጣቢያዎችን ከሚሰጠው የእንስሳት ጤና አገልግሎት አንጻር ይቆጣጠራል፤ እንደ አስፈላጊነቱም ሥልጣኑን ለክልሎች በውክልና ይሰጣል።

11. የመውጪያ እና የመግቢያ መቆጣጠሪያ ጣቢያዎችን ስለማቋቋም

1. ሚኒስቴሩ ከሚመለከታቸው አካላት ገር ሆኖ እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡበትን፣ ከሀገር ውስጥ ወደ ውጭ የሚወጡበትን የመውጪያ እና የመግቢያ መቆጣጠሪያ ጣቢያዎች ይወስናል።

2. ከተዛማች የእንስሳት በሽታዎች ቁጥጥርና ከበሽታ ነፃ የሆኑ ቀጠናዎችን ከማቋቋም አንጻር እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ከክልል ወደ ክልል አግባብ ካላቸው ክልሎች ጋር በመሆን ይወሰናል።

12. እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችንና ተዋጽኦዎችን ወደ ውጭ ሀገር ስለመላክ

1. ወደ ውጭ አገር የሚላኩ እንስሳት በቅድሚያ ኳሪንቲን ጣቢያ ውስጥ ገብተው ለተወሰነ ጊዜ እንዲቆዩ መደረግ አለበት።
2. ወደ ኳሪንቲን ጣቢያ የሚገቡት እንስሳት ተዛማች የእንስሳት በሽታ ካልተከሰተበት አካባቢ የመጡና የዝውውር ፈቃድ ያላቸው መሆን ይኖርባቸዋል።
3. እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችንና ተዋጽኦዎችን ወደ ውጪ ሀገር ለመላክ የሚያጓጓዙ ሰዎች የማጓጓዣ መስፈርቶችን ጠብቀው ማጓጓዝና እንዲሁም የተሰየሙትን የመውጫ መቆጣጠሪያ ጣቢያዎች መጠቀም ይኖርባቸዋል።

13. እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችንና ተዋጽኦዎችን ወደ ሀገር ውስጥ ስለማስገባት

1. ማንኛውም ሰው እንስሳት የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎችን ወደ ሀገር ውስጥ ከማስገባቱ በፊት በቅድሚያ ስለሚገቡት እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ዓይነትና ዝርያ፣ ብዛት፣ የመጓጓዣ ሁኔታ፣ የመድረሻ ቀን የመግቢያ በር እንዲሁም ከየት ሀገር እንደሚመጡ የሚያቋርጧቸውን ሀገሮች ለሚኒስቴሩ በማሳወቅ የመግቢያ ፈቃድ ማግኘት ይኖርበታል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተፈጸላቸው እንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተዋጽኦዎች ሲገቡ በመግቢያ ጣቢያ ላይ በእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪዎች መታየት ይኖርባቸዋል።

14. ዓለም አቀፍ የእንስሳት ጤናና የሳኒታሪ የምስክር ወረቀት

1. ማንኛውም እንስሳት፣ የእንስሳ አባለዘር፣ ጽንሰ፣ የለማ እንቁላል የእንስሳት ውጤቶች የእንስሳት ተዋጽኦዎች ሲገቡ በመግቢያ ጣቢያ ላይ በእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪዎች መታየት ይኖርባቸዋል።
2. የእንስሳት ጤናና የሳኒታሪ የምስክር ወረቀቶች ሊይዟቸው ስለሚገቡ ዝርዝሮች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።

15. የእንስሳት የዝውውር ፈቃድ

1. ማንኛውም ሰው እንስሳትን ከወረዳ ወደ ወረዳ እና/ወይም ከክልል ወደ ክልል ለማዘዋወር ከእንስሳቱ መነሻ ቦታ ከበሽታ አንፃር ፈቃድ መያዝ ይኖርበታል።

2. የሚሰጠው የእንስሳት የዝውውር ፈቃድ የእንስሳቱን መነሻና መድረሻ ቦታ፣ የጉዞ አቅጣጫ፣ የእንስሳቱን ዓይነትና ብዛት፣ የእንስሳቱን የጤንነት ሁኔታና ሌሎች አስፈላጊ ዝርዝሮችን የሚገልጽ መሆን ይኖርበታል።

ክፍል አራት

ስለ እንስሳት ጤና ባለሙያዎች ምዝገባና አገልግሎት አሰጣጥ

16. ምዝገባ

1. የእንስሳት ጤና ባለሙያ ካልተመዘገበና የምዝገባ ምስክር ወረቀት ካላገኘ በስተቀር በእንስሳት ጤና ጥበቃ ሥራ ላይ መሠማራት አይችልም።
2. ሚኒስቴሩ ያልተመዘገቡ የእንስሳት ጤና ባለሙያዎችና ሌሎች ባለሙያ ያልሆኑ ተጠቃሚዎች ሊያከናውኗቸው ስለሚችሉ የእንስሳት ጤና አገልግሎት ሥራዎች መመሪያ ያወጣል።
3. የእንስሳት ጤና ባለሙያዎችን ለመመዝገብና ፈቃድ ለመስጠት የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ምክር ቤት ይቋቋማል።
4. ምዝገባው ስለሚካሄድበትና የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ምክር ቤት ስለሚቋቋምበት ሁኔታ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።

17. የእንስሳት ጤና አገልግሎት ስለመስጠት

1. ማንኛውም ሰው አስፈላጊዎቹን መስፈርቶች አሟልቶ እስክቀረበ ድረስ የእንስሳት ጤና አገልግሎት መስጫ ጣቢያ፣ ማዕከል ወይም ተቋም ማቋቋም ይችላል።
2. ማንኛውም ሰው ለእንስሳት ጤና አገልግሎት ጣቢያ፣ ማዕከልና ተቋም የንግድ ሥራ ፈቃድ ለማግኘት በቅድሚያ ከሚኒስቴሩ ወይም ጉዳዩ ከሚመለከተው ክልል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማቅረብ ይኖርበታል።
3. ሚኒስቴሩ የግል የእንስሳት ጤና አገልግሎት እንዲሰፋፋ ምቹ ሁኔታዎችን ይፈጥራል።
4. ሚኒስቴሩ እንደየአገልግሎቱ ባህርይ የመንግሥትና የግሉ ዘርፍ የእንስሳት ጤና አገልግሎት የሚኖራቸውን ሚናና አላፊነት ይለያል።

ክፍል አምስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

18. ስለ ካሣ

1. የእንስሳት በሽታ እንዳይዛመት ለመከላከልና ለመቆጣጠር በእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው ትዕዛዝ መሠረት የታመመ እንስሳ የተወገደ ወይም የታረደ ከሆነ ለጠባቂው ምንም ዓይነት ካሣ አይከፈልም፡፡
2. በእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪው ትዕዛዝ መሠረት የእንስሳው በድን እንዲቀበር ወይም እንዲቃጠል ከተደረገ የበድኑ ማስወገጃ ወጪ ለጠባቂው አይከፈልም፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ላይ የተገለጸው እንደተጠበቀ ሆኖ ተዛማች የእንስሳት በሽታን ከመላ ሀገሪቱ ወይም ከተወሰነ የሀገሪቱ ክፍል ለመከላከልና ለመቆጣጠር እንዲቻል ሚኒስቴሩ እንስሳት እንዲታረዱ ወይም አንዲወገዱ ትእዛዝ ከሰጠ እንደአስፈላጊነቱ ካሣ የሚከፈልበትን ሁኔታ ያመቻቻል፡፡
4. በኳራንቲን ጣቢያ ውስጥ በተዛማች የእንስሳት በሽታ መከሰት ምክንያት ለሚታረዱት እንስሳት ካሣ አይከፈልም፡፡
5. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) አፈጻጸም የሚረዳ እና ባለሙያው በእንስሳት ጤና አገልግሎት ሥራ ላይ እያለ ለሚደርስበት ጉዳት ስለሚከፈል ካሣ ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

19. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም የሚመለከተው ሰው ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ተግባራዊ ለማድረግ መተባበር ይኖርበታል፡፡

20. የአገልግሎት ክፍያ ስለመሰብሰብ

ሚኒስቴሩ ለሚሰጠው አገልግሎት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ መሠረት ክፍያዎችን ይሰበስባል፡፡

21. ቅጣት

ይህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የተላለፈ ማንኛውም ሰው በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ መሠረት ይቀጣል፡፡

22. የተሻሩና ተፈጻሚነት የሌላቸው ሕጎች

1. የክብት በሽታዎችን ስለመከላከል የወጣው አዋጅ ቁጥር 171/1953 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡

2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብና መመሪያ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

23. ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ለአዋጁ አፈጻጸም የሚረዱ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚረዱ መመሪያዎችን ሊያወጣ የችላል፡፡

24. አዋጁ የሚጸናበት ቀን

ይህ አዋጅ ከጥር 23 ቀን 1994 ዓ ም ጀምሮ የጸና ይሆናል ፡፡

አዲስ አበባ ጥር 23 ቀን 1994 ዓ ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

አዋጅ ቁጥር 728/2004

የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ

ደህንነቱ፣ ጥራቱና ፈዋሽነቱ የተጠበቀ የእንስሳት መድኃኒት አመራረት፣ አቅርቦትና አጠቃቀም ቁጥጥርን በማሻሻል የእንስሳት ሀብት ልማትንና ጤንነት አጠባበቅን ማሳደግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በአገሪቱ በመካሄድ ላይ የሚገኘውን የእንስሳት ጤና አጠባበቅ መርሃ ግብር በተሻለ ሁኔታ ውጤታማ በማድረግ በእንስሳትና በእንስሳት ውጤቶች ዓለም አቀፍ ገበያ ተወዳዳሪ ሆኖ መገኘት በማስፈለጉ፤

የመኖ አስተዳደርና ቁጥጥር በማጠናከርና የመኖ ልማቱን ኢንዱስትሪና የእንስሳት እርባታውን በማሻሻል የሕዝብን ጤንነት መጠበቅ በማስፈለጉ፤

በመኖ ጥራትና ደህንነት ማነስ ምክንያት ሊከሰቱ የሚችሉ የእንስሳት በሽታዎችን በመከላከል የእንስሳት ጤንነት በመጠበቅ ምርታማነትን ማሳደግ በማስፈለጉ፤

የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ህገወጥ ምርት፣ ስርጭትና አጠቃቀም መከላከልና መቆጣጠር በማስፈለጉ፤

እነዚህን ዓላማዎች ለማስፈጸም ውጤታማ የሆነ የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ “አዋጅ የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 728/2004” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “እንስሳ” ማለት ለማዳና የዱር እንስሳትን፣ አዕዋፍን፣ የውሃ ውስጥ እንስሳትን፣ ንብንና የሐር ትልን ያጠቃልላል፤
2. “የእንስሳት መድኃኒት” ማለት የእንስሳት በሽታን ለመመርመር፣ ለማከም ወይም ለመከላከል ጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም ንጥረ ነገር ወይም የንጥረ ነገሮች

ውሀድ ሲሆን የውስጥና የውጭ ጥገኞችንና በሽታ አስተላላፊ ተባቦችን ማከሚያ ውሀዶችን፣ ባዮሎጂካል ውጤቶችን፣ የሳኒተሪ መገልገያዎችንና የእንስሳት ሕክምና መሣሪያዎችን ያካትታል፤

3. “ባዮሎጂካል ውጤት” ማለት ሪኬጂንት፣ የደም ተዋያ፣ የተዳከመ ወይም የሞተ ክትባት ወይም የጀርም ጄኔቲክ ውጤት ሆኖ የእንስሳት በሽታን ለመመርመር፣ ለመከላከል ወይም ለማከም ተግባር የሚውል ነው፤
4. “የእንስሳት ሕክምና መሣሪያ” ማለት የእንስሳት በሽታን ለመመርመር ወይም ለማከም ጥቅም ላይ የሚውል መሣሪያ ሲሆን የላቦራቶሪ፣ የማዳቀያና የማኮላሻ መሣሪያዎችን ያካትታል፤
5. “ባህላዊ የእንስሳት መድኃኒት” ማለት በልምድ የዳበረ፣ በህብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያገኘ እና በሙከራ የተረጋገጠ የእንስሳት መድኃኒት ነው፤
6. “ተደጋጋፊ ወይም አማራጭ የእንስሳት መድኃኒት” ማለት ከባህላዊ ወይም ከዘመናዊ የእንስሳት ጤና ሥርዓት ጋር ያልተጣመረ ሆኖ በተደጋጋፊነት ወይም በአማራጭነት ጥቅም ላይ የሚውል የእንስሳት መድኃኒት ነው፤
7. “ጀርም” ማለት ማንኛውም የበሽታ መንስኤ ተሰዋስያን ሲሆን ሻይረስን ባክቴሪያን፣ ፈንገስን፣ ፕሮቶዞዎችንና የውጭና የውስጥ ጥገኞችን ያካትታል፤
8. “ፋርማኮሎጂካንስ” ማለት ከእንስሳት ጤና ባለሙያዎችና ከእንስሳት ባለቤቶች መረጃ በማሰባሰብና በመመራመር የእንስሳት መድኃኒት በታካሚው እንስሳ ላይ የሚያስከትለውን ጉዳት ማጥናት ነው፤
9. “የእንስሳት መድኃኒት ንግድ” ማለት የእንስሳት መድኃኒት ለትርፍ ዓላማ ማምረት፣ እንደገና ማሸግ፣ ከውጭ አገር ማስመጣት ወደውጭ አገር መላክ፣ በጅምላ ማከፋፈል ወይም በችርቻሮ ማደል ሲሆን የእንስሳት መድኃኒት ጥራት ምርመራ ላቦራቶሪ አገልግሎትን እና በንግድ ወኪልነት መሥራትን ይጨምራል፤
10. “መኖ” ማለት ለንግድ ዓላማ የተመረተ ወይም የተዘጋጀ የእንስሳት ምግብ ነው፤
11. “የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር” ማለት በይዘቱ ምግብነት ያለው ወይም የሌለው ሆኖ መኖው በሚዘጋጅበት ጊዜ በመኖ ውስጥ በጥቂት መጠን የሚጨመር ንጥረ ነገር ነው፤

12. “የመኖ ንግድ” ማለት መኖን ለንግድ ማዘጋጀት፣ ማሸግ፣ ከውጭ ማስመጣት፣ ወደ ውጭ መላክ ወይም በጅምላ ወይም በችርቻሮ መሸጥ ሲሆን የመኖ ጥራት ምርመራ ላቦራቶሪ አገልግሎትን እና በንግድ ወኪልነት መስራትን ይጨምራል፤
13. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት ባለሥልጣኑ ያወጣውን መሥፈርት በማሟላት በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ለመሰማራት ብቁ መሆኑን የሚያረጋግጥ አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
14. “ማሸጊያ” ማለት የእንስሳት መድኃኒትን ወይም መኖ በውስጡ ለመመላት፣ ለመክተት ወይም ለመጠቅለል የሚያገለግል ማንኛውም መያዣ ነው፤
15. “ገላጭ ዕሁፍ” ማለት ማንኛውም በማሸጊያ ላይ የተፃፈ ወይም የተለጠፈና ስለእንስሳት መድኃኒት ወይም ስለመኖ ተገቢውን መረጃ የሚሰጥ መግለጫ ሲሆን በማሸጊያው ውስጥ በአባሪነት የሚካተተውን ጽሑፍ ይጨምራል፤
16. “አስመስሎ ማቅረብ” ማለት የአንድን አምራች እውነተኛ ምርት ማሸጊያ፣ የንግድ ስም፣ የንግድ ምልክት ወይም ማንኛውንም ዓይነት ልዩ ምልክት በመጠቀም የእንስሳት መድኃኒትን ወይም መኖን በእውነተኛው አምራች እንደተመረተ በማስመሰል አሽጎና ገላጭ ጽሑፍ አድርጎ ማቅረብ ነው፤
17. “መከለስ” ማለት የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ከተሰራበት ንጥረ ነገር ውጭ ከሌላ ነገር ጋር በመደባለቅ ወይም የተሰራበትን ንጥረ ነገር በሙሉ ወይም በከፊል በሌላ በመተካት ወይም ንፅህና በጎደለው መንገድ መድኃኒቱን ወይም መኖውን በማዘጋጀት ወይም በማከማቸት በባዕድ ነገሮች እንዲበክል አድርጎ ጥራቱን መቀነስ ነው፤
18. “ቅድመ ክሊኒካል ሙከራ” ማለት የእንስሳት መድኃኒትን፣ መኖን ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገርን በሚመለከት የሚከናወን የሰነድ ምርመራ አካላዊ ምልክታና የላቦራቶሪ ምርመራ ነው፤
19. “ክሊኒካል ሙከራ” ማለት የእንስሳት መድኃኒት ፈዋሽነትና ደህንነት ለማረጋገጥ በእንስሳት ላይ የሚከናወን ሙከራ ነው፤
20. “የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ” ማለት የእንስሳት ሃኪም ወይም ረዳት የእንስሳት ሃኪም ወይም ከእንስሳት መድኃኒት የተያያዘ የሙያ አገልግሎት የሚሰጥ የእንስሳት ጤና ፋርማሲስት የእንስሳት ጤና ድራጊስት ወይም የእንስሳት ጢና ፋርማሲ ቴክኒሻን ነው፤

21. “የእንስሳት ሐኪም” ማለት ከታወቀ ዩኒቨርሲቲ በእንስሳት ህክምና ሙያ ዶክተራት ዲግሪ ወይም ከዚያ በላይ የተመረቀ ነው፤
22. “ሌሎች የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች” ማለት ከታወቀ ተቋም በእንስሳት ህክምና ሙያ በቢ.ኤስ.ሲ ዲግሪ ወይም ዲፕሎማ ወይም ሰርተፊኬት የተመረቀ ነው፡፡
23. “የሙያ ፈቃድ” ማለት የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ ወይም የእንስሳት መኖ ባለሙያ በሙያው መሥራት እንዲችል አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
24. “የእንስሳት መድኃኒት ቤት” ማለት የእንስሳት መድኃኒት ብቻ የሚሸጥበት ተቋም ነው፤
25. “የእንስሳት መኖ መሸጫ” ማለት የእንስሳት የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገርና የመኖ ዘር ብቻ የሚሸጥበት ተቋም ነው፤
26. “የእንስሳት መኖ ባለሙያ” ማለት ከታወቀ ዩኒቨርሲቲ ወይም ተቋም በእንስሳት ሳይንስ ወይም በእንስሳት መኖና ግሎሽ በዲፕሎማ ወይም በመጀመሪያ ዲግሪ ወይም ከዚያ በላይ የተመረቀና በተጨማሪ በመኖና በእንስሳት ስነ ምግብ ስልጠና የወሰደ ነው፤
27. “ማስታወቂያ” ማለት ማንኛውንም ማስገንዘቢያ፣ ሰርኩለር፣ መግለጫ ጽሑፍ ወይም ሌላ መሰል ሰነድና በቃል፣ በምስል ወይም በድምፅ የተላለፈ መልዕክት ያካትታል፤
28. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርና ሚኒስቴር ነው፡፡¹⁴
29. “በለስልጣን” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ የሚቋቋም የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን ነው፡፡
30. “አግባብ ያለው አካል” ማለት እንደ አግባቡ ባለሥልጣኑ ወይም የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር ተግባራትን የማክናወን ስልጣን የተሰጠው የክልል መንግሥት አካል ነው፤
31. “ስልጣን የተሰጠው አካል” ማለት የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ነው፤
32. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47/1/ የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባንና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤

¹⁴ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(8) መሰረት የእንስሳት እና ጥፋት ህብት ልማት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

33. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

34. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈፃሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በእንስሳት መድኃኒት፣ በመኖ እና በእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ ላይ በሚካሄዱ የቁጥጥር ተግባሮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እንደተጠበቀ ሆኖ በፌዴራል ደረጃ የዚህ አዋጅ ተፈጻሚነት የሚከተሉትን በሚመለከት ይሆናል፡-

ሀ/ የእንስሳት መድኃኒት፣ የመኖና የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያዎች ደረጃ ማውጣትን፤ እና

ለ/ ክልል ተሻጋሪ የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ማምረትን፣ ማክፋፈልን፣ ማከማቸትን፣ ማስተዋወቅንና የጥራት ቁጥጥር ላቦራቶሪዎችን እና መድኃኒትና መኖ ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባትንና ወደ ውጭ መላክን መቆጣጠር።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 20 ለባለሥልጣኑ ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ውጪ ያሉ የቁጥጥር ተግባራት በክልል መንግሥታት ተቆጣጣሪ አካላት የሚፈጸሙ ይሆናሉ።

ክፍል ሁለት

የእንስሳት መድኃኒት አስተዳደርና ቁጥጥር

4. ስለምዝገባ

1. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ደህንነቱ፣ ፈዋሽነቱና ጥራቱ ተገምግሞ በባለሥልጣኑ ሳይመዘገብ በአገር ውስጥ ተመርቶም ሆነ ከውጭ አገር ገብቶ ጥቅም ላይ ሊውል አይችልም።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ቢኖርም ባለሥልጣኑ በአስገዳጅ ሁኔታዎች ምክንያት ማለትም ከፍተኛ የእንስሳት ፍልሰት የሚያስከትሉ የተፈጥሮ አደጋዎች እንደ ድርቅ፣ ጎርፍና የመሬት ነውጥ የመሳሰሉ ወይም ባእድ የእንስሳት በሽታ ወረርሽኝ ክስተት ወይም ለእንስሳት ጤና ምርምር አገልግሎትና ለቅድመ ምዝገባ የሙከራ አገልግሎት እንዲውል ሊፈቅድ ይችላል።

5. ስለምዝገባ ምስክር ወረቀት

1. የእንስሳት መድኃኒት የምዝገባ የምስክር ወረቀት ለ5 ዓመታት የሚያገለግል ይሆናል።
2. የእንስሳት መድኃኒት የምዝገባ የምስክር ወረቀት መድኃኒቱ የምዝገባ መስፈርቶችን አሟልቶ እስከ ቀጠለ ድረስ በየአምስት ዓመቱ ሊታደስ ይችላል፡፡
3. የምዝገባ የምስክር ወረቀት ለማሳደስ የሚቀርብ ማመልከቻ የምስክር ወረቀቱ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማብቃቱ ከሦስት ወራት በፊት መቅረብ ይኖርበታል።

6. የእንስሳት መድኃኒት የጥራት ደረጃዎችና አጠቃቀም

1. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት፣ የመድኃኒቱ ጥሬ ዕቃ ወይም ማሸጊያ ሥልጣን የተሰጠው አካል ባወጣው ወይም በተቀበለው ደረጃ የተካተቱ የጥራት መስፈርቶችን የሚያሟላ መሆን አለበት።
2. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ጥቅም ላይ የሚውለው አግባብነት ያለው የመድኃኒት አጠቃቀምን ለማረጋገጥ ባለሥልጣኑ በሚያወጣቸው የአሰራር መመሪያዎች መሠረት መሆን አለበት፡፡

7. ድህረ ገበያ ቅኝት

1. ባለሥልጣኑ የተመዘገበ የእንስሳት መድኃኒት ከተሰራጨ በኋላ ያስገኘውን ጠቀሜታና ያስከተለውን ጉዳት ለማወቅ የድህረ ገበያ ቅኝት ያደርጋል፡፡
2. የእንስሳት መድኃኒቱን ያስመዘገበው ሰው በድህረ ገበያ ቅኝት ወቅት መድኃኒቱን በሚመለከት በእጁ የሚገኙ የፋርማኮቪጂላንስ መረጃዎችን ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡
3. በድህረ ገበያ ቅኝት ውጤት እንደተረጋገጠው ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት፡

ሀ/ ለታቀደለት ዓላማ ጥቅም ላይ እንዲውል ሲደረግ የተጠበቀውን

የደገንነት፣ የፈዋሽነት ወይም ጥራት ባህሪ ይዞ ያልተገኘ እንደሆነ፤

ለ/ የሚያስከትለው ጉዳት ከሚያስገኘው ጥቅም አመዝኖ ሲገኝ፤ ወይም

ሐ/ ከታካሚው እንስሳ አካል የሚወገድበት የጊዜ ገደብና የቅሪት መጠን

በብሔራዊም ሆነ በዓለም አቀፍ ደረጃ ከተቀመጡት መሥፈርቶች ጋር

የማይጣጣም ከሆነ፤

በጥቅም ላይ እንዳይውል ተደርጎ ምዝገባው እንዲታገድ ወይም እንዲሰረዝ ይደረጋል፡፡

8. ቅድመ ክሊኒካልና ክሊኒካል ሙከራ ስለማድረግ

1. ባለሥልጣኑ በአገር ውስጥ እንዲመረት ወይም ከውጭ አገር እንዲገባ የሚደረግ የእንስሳት መድኃኒትን ደህንነት፣ ፈዋሽነትና ጥራት ለመገምገም ናሙና መውሰድ፣ የሰነድና አካላዊ ምልክታ ማድረግና ቅድመ ክሊኒካል የላቦራቶሪ ሙከራ ማድረግ ይችላል፡፡
2. በእንስሳት ላይ ክሊኒካል ሙከራ ማድረግ የሚቻለው ባለሥልጣኑ በሚሰጠው ፈቃድና በእንስሳው ባለቤት ስምምነት ሲሆን በዱር እንስሳት ላይ ሙከራ ለማድረግ ከባለሥልጣኑ እና ከኢትዮጵያ ዱር እንስሳት ልማትና ጥበቃ ባለስልጣን ፈቃድ መገኘት አለበት፡፡
3. ክሊኒካል ሙከራ ሲደረግ ለእንስሳት ደህንነት ተገቢውን ጥበቃ በማድረግ መፈፀም አለበት፡፡

9. ስለእንስሳት መድኃኒት ማሽጊያና ገላጭ ፅሁፍ

1. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት አምራች፣ አስመጪ ወይም አከፋፋይ ወይም የእንስሳት ፋርማሲ መድኃኒቱ በአግባቡ ካልታሸገና ገላጭ ጽሁፍ ካልተደረገበት በስተቀር ለገበያ ሊያቀርበው ወይም በማናቸውም አኳኋን ሊያሰራጨው አይችልም፡፡
2. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ገላጭ ጽሁፍ በአማርኛ ወይም በእንግሊዝኛ ቋንቋ የተጻፈ ሆኖ ለእንስሳት ሕክምና ጥቅም ብቻ የሚውል የሚል በጉልህ የሚታይ መግለጫ ጨምሮ ሊይዝ ይገባል፡፡

10. መድኃኒት ስለማዘዝና ማደል

1. የእንስሳት መድኃኒት የሚታዘዘው በእንስሳት ሐኪም ብቻ ይሆናል፡፡ የባህላዊ የእንስሳት መድኃኒት የሚታዘዘውና የሚታደለው በባለስልጣኑ በተመዘገበና እውቅና በተሰጠው የባህል እንስሳት መድኃኒት አዋቂ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም የእንስሳት ሐኪም የመድኃኒት አስተዛዘዝ ሥርዓትን በመከተልና ደረጃውን ጠብቆ በተዘጋጀ የመድኃኒት ማዘዣ ወረቀት ላይ ማዘዝ አለበት፡፡
3. የእንስሳት መድኃኒት የሚታደለው የሙያ ፈቃድ በተሰጠው የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ ይሆናል፡፡

4. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ የመድኃኒት እደላ ሥርዓትን መሠረት በማድረግ በቂ መረጃና ግንዛቤ በመስጠት በጥንቃቄ ማደል አለበት፡፡
5. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች ቢኖሩም ከእንስሳት ሐኪም በተጨማሪ በሌሎች የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ትዕዛዝ ሊታደሉ የሚችሉ እና ያለመድኃኒት ማዘዝ ወረቀት ሊታደሉ የሚችሉ የእንስሳት መድኃኒቶችን ዝርዝር ባለሥልጣኑ በመመሪያ ሊወስን ይችላል፡፡

11. ስለእንስሳት ህክምና ባዮሎጂካል ውጤቶች

የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የእንስሳት ህክምና ባዮሎጂካል ውጤት በሚከተሉት ምክንያቶች በአገር ውስጥ እንዳይመረት፣ ከውጭ እንዳይገባ እና እንዳይሰራጭ በባለሥልጣኑ ሊታገድ ይችላል፡-

1. በኢትዮጵያ ውስጥ የሌለ ባዕድ በሽታ መንስኤ ጀርም ወይም የጀርም ውጤት በውስጡ ከያዘ፤
2. ምርቱ የተዘጋጀው በጀርም ክተበከለ የእንስሳት አካል ሆኖ በአገሪቱ በሽታን ለማስራጨት የስጋት ምንጭ ከሆነ፤
3. ምርቱን በጥቅም ላይ ማዋል በአገሪቱ የእንስሳት ወይም የሕዝብ በሽታ ቁጥጥር ወይም የበሽታ ቅኝት መርሃ ግብር መሠረት ቅድሚያ የማይሰጠው ወይም ተፅዕኖ የሚያሳድር ምርት ከሆነ፤ ወይም
4. ምርቱን በጥቅም ላይ ማዋል በአገሪቱ የእንስሳት፣ የእንስሳት ውጤቶችና ተረፈ ምርቶች ንግድ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድር ከሆነ፡፡

12. የእንስሳት መድኃኒት ንግድ

1. ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው አካል የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው በእንስሳት መድኃኒት ንግድ ሊሰማራ አይችልም፡፡
2. ማንኛውም ሰው የሙያ ፈቃድ የተሰጠው የእንስሳት መድኃኒት ባለሙያ በሌለበት የእንስሳት መድኃኒት ቤት ንግድ ሊያካሂድ አይችልም፡፡

13. ስለባህላዊና ተደጋጋፊ ወይም አማራጭ የእንስሳት መድኃኒት

1. ማንኛውም በአገር ውስጥ የሚመረት ወይም ከውጭ አገር የሚመጣ ባህላዊ፣ ተደጋጋፊ ወይም አማራጭ የእንስሳት መድኃኒት አግባብ ባለው አካል ተገምግሞ ሳይመዘገብ አገልግሎት ላይ ሊውል አይችልም፡፡

2. ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው አካል የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው ባህላዊ፣ ተደጋጋፊ ወይም አማራጭ መድኃኒት ማምረት፣ ማስመጣት፣ መላክ፣ ማከፋፈል ወይም መሸጥ አይችልም።

ክፍል ሦስት

የመኖ አስተዳደርና ቁጥጥር

14. የመኖ ጥራት ደረጃዎች

ማንኛውም መኖ ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር ሥልጣን የተሰጠው አካል ያወጣውን ወይም የተቀበለውን የጥራት ደረጃዎችን የሚያሟላ መሆኑ አግባብ ባለው አካል ካልተረጋገጠ በስተቀር ለአገልግሎት ሊውል አይችልም።

15. የመኖ ደህንነት ቁጥጥር

1. ማንኛውም መኖ፣ የመኖ ጥሬ ዕቃ ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር ብክለትንና ብልሽትን በሚከላከል አሰራር መመረት፣ መከማቸትና መጓጓዣ አለበት።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፦
 - ሀ/ የመኖ፣ የመኖ ጥሬ ዕቃና የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር የማምረቻ መሳሪያዎች፣ ማከማቻዎችና ማጓጓዣዎች ንዕህና መጠበቅና አግባብነት ያለው የተሰዋሰደን ቁጥጥር ሥርዓት መተግበር አለበት፤
 - ለ/ መኖና የመኖ ጥሬ ዕቃና የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር በማምረት፣ በማከማቸት፣ በማጓጓዝ፣ በአያያዝና በመመዘን ሂደት ጥቅም ላይ የሚውሉ መያዣዎችና ዕቃዎች ንዕህና መጠበቅ አለበት፤
 - ሐ/ የንዕህና አጠባበቁ ዘዴ አስተማማኝና የፀረ ተሰዋሰድንና የማዕጃ ኬሚካሎችን ቅሪት መጠን ዝቅተኛ የሚያደርግ ሊሆን ይገባል፤
 - መ/ የመኖ ማምረቻ ድርጅት ከእንስሳት እርባታ ወይም ማድለቢያ ቦታ ወይም ከቁራ በቅርብ ርቀት ላይ መገኘት የለበትም፤
 - ሠ/ ማንኛውም መኖ ለእንስሳት ደህንነትና ጤንነት ጎጂ ከሆኑ ማዕድናት፣ ንጥረ ነገሮችና ተሰዋሰድን ነፃ መሆን አለበት።

16. የመኖ ማሸጊያና ገላጭ ጽሑፍ

1. ማንኛውም የመኖ አምራች፣ አስመጪ፣ አከፋፋይ ወይም የእንስሳት መኖ መሸጫ መኖው በአግባቡ ካልታሸገና ገላጭ ጽሑፍ ካልተደረገበት በስተቀር

ለገበያ ሊያቀርበው ወይም በማንኛውም አኳኋን ሊያሰራጨው አይችልም።

2. የማንኛውም መኖ ገላጭ ጽሑፍ በአማርኛ ወይም በእንግሊዝኛ ቋንቋ በጉልህ የተጻፈ ሊሆን ይገባል።

17. ስለመረጃ አያያዝ

1. የመኖ ግብዓቶችን፣ የማምረት ሂደትና ስርጭትን የሚያሳዩ መረጃዎች ተመዝግበውና በቀላሉ ተደራሽ እንዲሆኑ ተደርገው መያዝ አለባቸው።
2. መረጃዎቹ የምርቱ ጎጂ ጎን ሲከሰት የጥሬ ግብዓቶቹን አቅራቢም ሆነ ያለቀለትን ምርት ተጠቃሚ መለየት የሚያስችሉ ሆነው መደራጀት አለባቸው።

18. መኖ ወደ አገር ውስጥ ስለማስገባትና ወደ ውጭ አገር ስለመላክ

1. ማንኛውም ወደ አገር ውስጥ የሚገባ የመኖ ምርት በላኪው አገር የሚመለከተው አካል የተረጋገጠ የጥራት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ያለው መሆን አለበት።
2. ማንኛውም ወደ ውጭ አገር የሚላክ መኖ በባለሥልጣኑ የተሰጠ የጥራት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ያለው መሆን አለበት።

19. የመኖ ንግድ

ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው አካል የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው በመኖ ንግድ ሊሰማራ አይችልም።

ክፍል አራት

ስለባለሥልጣኑ እና ስለተቆጣጣሪዎች

20. የባለሥልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የእንስሳት መድኃኒቶችን ደገንነት፣ ፈዋሽነትና ጥራት እንዲሁም የመኖና የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮችን ደገንነትና ጥራት ደረጃዎች አዘጋጅቶ ሥልጣን ለተሰጠው አካል ያቀርባል፤ ሲጸድቁም በተግባር ላይ መዋላቸውንና መከበራቸውን ይከታተላል፤
2. በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ሥራ ለሚሰማሩ ስዎች የብቃት መመዘኛ ይዘጋጃል፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (2)(ለ) ለተመለከቱት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፤ በዚህ አዋጅና

አዋጁን ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት የምስክር ወረቀቱን ያድሳል፤ ያግዳል፤ ይስርዛል፤

3. አገር ውስጥ የሚመረቱም ሆነ ከውጭ አገር የሚመጡ የእንስሳት መድኃኒቶችንና የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮችን ገምግሞ ይመዘግባል፤ በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ምዝገባውን ያድሳል፤ ያግዳል፤ ይስርዛል፤
4. የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር መዘርዘር ያዘጋጃል፤ መድኃኒቶችንና የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮችን በየዓይነታቸው ይመድባል፤ መዘርዘሩንም እንደአስፈላጊነቱ በየጊዜው ይከልሳል፤
5. የእንስሳት መድኃኒቶችንና መኖን በተመስከተ የፖሊሲ ሀሳብ ያመነጫል፤ ረቂቅ ሕጎችን ያዘጋጃል፤ በመንግሥት ሲፀድቁም ተግባራዊነታቸውን ይከታተላል፤
6. የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ዘርፉን ለማጠናከርና ለማስፋፋት በአገር ውስጥና በውጭ አገር የሚደረጉ ሳይንሳዊ ግኝቶችን በመክታተል ከአገሪቱ ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲጣጣሙ ያደርጋል፤
7. የላቦራቶሪና የክሊኒካል ጥናት በማድረግ የባህላዊ መድኃኒቶችን ደህንነት፣ ፈዋሽነትና ጥራት ያረጋግጣል፤ በእንስሳት ጤና አገልግሎት ውስጥ ገብተው ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይፈቅዳል፤
8. ለእንስሳት መድኃኒትና መኖ የመረጃ ማዕከል ሆኖ ያገለግላል፤ እንደ አስፈላጊነቱ የእንስሳት መድኃኒትና መኖ መረጃዎችን ለባለሙያዎችና ለተጠቃሚው ኅብረተሰብ ያስተላልፋል፤ መረጃ የሚያስተላልፉ ሰዎች መረጃ ትክክለኛነትና አግባብነት ያረጋግጣል፤ አሻሚ ወይም ትክክለኛ ያልሆኑ መረጃዎች እንዳይሰራጩም ያደርጋል፤
9. በእንስሳት መድኃኒቶች ላይ የክሊኒካል ሙከራ እንዲደረግ ፈቃድ ይሰጣል፤ ሂደቱን ይከታተላል፤
10. በእንስሳት ሕክምና ጥቅም ላይ የሚውሉ ናርኮቲክና ሳይኮትሮፒክ መድኃኒቶችን በተመለከተ ክትትልና ቁጥጥር በማድረግ ለኢትዮጵያ የምግብ፣ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለሥልጣን ሪፖርት ያደርጋል፤
11. ለሥራው አስፈላጊ የሆኑትን የጥራት ምርመራ ላቦራቶሪዎችን ያደራጃል፤

12. በእንስሳት መድኃኒትና መኖ አያያዝና አጠቃቀም ዙሪያ አግባብ ላላቸው አካላት ስልጠና ይሰጣል፤
13. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 2(2) መሠረት ለእንስሳት የውጭ ጥገኛ ህክምና ወይም ለእንስሳት በሽታ አስተላላፊ ተባዮች መቆጣጠሪያ አገልግሎት የሚውሉ ንጥረ ነገሮችንና ውህዶችን ይመዘግባል፤ ይቆጣጠራል ይህንንም አስመልክቶ በአዋጅ ቁጥር 674/2002 ስልጣን ለተሰጠው አካል ያሳውቃል፤ ዝርዝር አፈፃፀሙ በሚወጣው ደንብ መሠረት ይሆናል፡፡

21. ስለተቆጣጣሪዎች

1. አግባብ ያላቸው አካላት ይህን አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ተቆጣጣሪዎችን ይመደባሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የተመደበ ተቆጣጣሪ የሚከተለው ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡-
 - ሀ/ የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ሥራ ወደሚካሄድበት ወይም የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ወደተከማቸበት ግቢ በሥራ ሰዓት በመግባት ወይም የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ የጫነን ማጓጓዣ በማስቆም የቁጥጥር ተግባር የማከናወን፤
 - ለ/ ከእንስሳት መድኃኒትና መኖ ሥራ ጋር የተዛመደ ማንኛውንም መዛግብት፣ ሰነድ፣ማዘዣና ኮምፒውተር መመልከትና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ኮፒ ተደርጎ እንዲሰጠው የማድረግ፤
 - ሐ/ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ከእንስሳት መድኃኒቶች፣ መኖዎች ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች ላይ ናሙናዎችን የመውሰድ፤
 - መ/ የተከለሱ፣ የተበላሹ፣ በማስመሰል የቀረቡ፣ የተበክሉ ወይም በማናቸውም ሌላ ምክንያት በተጠቃሚዎች ላይ ጉዳት ያደርሳሉ ተበለው በተጠረጠሩ መድኃኒቶች፣ መኖዎች ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች ላይ የጥራት ምርመራ እንዲካሄድ ለማድረግና ውጤቱ እስኪታወቅ ድረስ ተለይተው እንዲቆዩ የማዘዝ፤
 - ሠ/ የእንስሳት መድኃኒቶች፣ መኖዎች ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች የአገልግሎት ዘመናቸው ሲያበቃ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት ጥቅም

ላይ እንዳይውሉ ሲወሰን በተገቢው መንገድ እንዲወገዱ መደረጋቸውን የመቆጣጠር፡፡

3. ማንኛውም ተቆጣጣሪ የቁጥጥር ስራውን በሚያከናውንበት ወቅት አግባብ ባለው አካል የተሰጠውን የጸና መታወቂያ መያዝና ሲጠየቅም ማሳየት አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

22. በእንስሳት መድኃኒትና መኖ አወጋገድና የንግድ ሥራ ስለማቋረጥ

1. ማንኛውም በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ሥራ የተሰማራ ሰው የተበላሸ ወይም የአገልግሎት ጊዜው ያለፈበትን የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ እስከሚወገድ ድረስ ተለይቶ እንዲቀመጥ ማድረግ አለበት፡፡
2. የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ አወጋገድ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መመሪያ ተከትሎና አካባቢን በማይበክል መንገድ በጥንቃቄ መፈፀም አለበት፡፡
3. ማንኛውም የብቃት ምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው የንግድ ሥራውን ሲያቋርጥ በእጁ ስለሚገኝ የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ እና ስለዚሁ ምርት የተዘጋጁ ኢንሹሪሶች፣ መዝገቦችና ማዘዣ ወረቀቶች ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት አስፈላጊውን መፈጸም አለበት፡፡

23. ስለንግድ ማስታወቂያና መረጃ ስለመስጠት

1. የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ የንግድ ማስታወቂያ በመገናኛ ብዙሃን ወይም በማናቸውም መንገድ የሚተላለፍበት ሁኔታ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ይወስናል።
2. ማንኛውም የመገናኛ ብዙሃን ወይም ማስታወቂያ አዘጋጅ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መመሪያ አክብሮ የመስራት ግዴታ አለበት።
3. በእንስሳት መድኃኒትና መኖ ንግድ ሥራ ላይ የተሰማሩ ሰዎች ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ሥራቸውን የሚመለከት መረጃዎችን አግባብ ባለው አካል በየጊዜው የማቅረብ ግዴታ ይኖርባቸዋል።
4. አግባብ ያላቸው የክልል አካላት ስለሰጧቸው፣ ስላገዷቸውና ስለሰረዟቸው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቶች እና የሙያ ፈቃዶች ለባለሥልጣኑ መረጃ የማስተላለፍ ግዴታ አለባቸው።

24. አስተዳደራዊ እርምጃዎች

1. አግባብ ያለው አካል ይህንን አዋጅ ወይም ለአዋጁ አፈጻጸም የወጣን ደንብ ወይም መመሪያ በመተላለፍ ሲሰራ የተገኘ ሰውን የምስክር ወረቀት ወይም የሙያ ፈቃድ ሊያግድ ወይም ሊሰረዝ ይችላል፡፡
2. አግባብ ያለው አካል ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር ለአገልግሎት ብቁ አለመሆኑን ሲያረጋግጥ መድኃኒቱን፣ መኖውን ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገሩን መያዝና በባለቤቱ ወጪ እንዲወገድ ሊያደርግ ይችላል፡፡
3. ማንኛውም ሰው የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ሳይኖረው በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ሥራ ተሰማርቶ ከተገኘ አግባብ ያለው አካል የንግድ ተቋሙን በማሸግ ተገቢውን እርምጃ ሊወሰድ ይችላል፡፡

25. ስለቅሬታ አቀራረብ

1. ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ወይም የሙያ ፈቃድ የተከለከለ፣ የምስክር ወረቀቱ የታገደበት ወይም የተሰረዘበት ሰው እርምጃው ከተወሰደበት ቀን ጀምሮ በ30 የሰራ ቀናት ውስጥ ቅሬታውን አግባብ ያለው አካል ላቋቋመው ቅሬታ ሰሚ አካል ማቅረብ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሰረት ቅሬታ የቀረበለት አካል በ30 የሰራ ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡
3. ቅሬታ አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ ምላሽ ባያገኝ ወይም የተሰጠው ምላሽ አጥጋቢ ሆኖ ሳያገኘው ቢቀር ጉዳዩን ወደ መደበኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል፡፡

26. ቅጣት

1. በወንጀል ሕጉ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ሰው፡
ሀ/ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 21 መሠረት የተሰየመን ተቆጣጣሪ ሥራ የሚያውክ ከሆነ ከ6 ወር በማያንስ ቀላል እስራት እና ከብር 10 ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤
ለ/ የተሰጠውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ወይም የሙያ ፈቃድ አግባብ ያለውን አካል ሳያስፈቅድ ለሌላ ሰው አሳልፎ ከሰጠ ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5ሺ በማያንስና ከብር 20ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

2. ማንኛውም የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ አምራች፣ አስመጪ ወይም ጅምላ አከፋፋይ ፈቃድ ለሌለው ሰው መድኃኒት ወይም መኖ ካከፋፈለ ከሁለት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 10ሺ በማያንስና ከብር 20ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
3. ከራሳቸው ፍጆታ የተረፈውን መኖ ከሚሸጡ አነስተኛ አርሶ አደሮችና አርብቶ አደሮች በስተቀር ማንኛውም ሰው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድ ሥራ ከተሰማራ ከአምስት ዓመት በማያንስና ከሰባት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት እና ከብር 20ሺ በማያንስና ከብር 50ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
4. ማንኛውም በእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ጅምላ ወይም ችርቻሮ ንግድ የተሰማራ ሰው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ካልተሰጠው ሰው መድኃኒት ወይም መኖ ከገዛ ከሁለት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 10ሺ በማያንስና ከብር 20ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
5. የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ አስመስሎ ያቀረበ ወይም የከለሰ ወይም ደረጃውን ያልጠበቀ ወይም የመጠቀሚያ ጊዜው ያለፈበትን መድኃኒት ወይም መኖ ለገበያ ያቀረበ ሰው ከ10 ዓመት በማያንስና ከ20 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 20ሺ በማያንስና ከብር 50ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
6. ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች ወይም አዋጁን ለማስፈፀም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን የጣሰ እንደሆነ ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት እና ከብር 10ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
7. ማንኛውም ከእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር ጋር የተገናኙ ሥራዎችን የሚያከናውን አግባብ ያለው አካል ሠራተኛ ወይም ባለሥልጣን መደለያ በመቀበል ወይም በዝምድና ወይም በሌላ ግንኙነት ሳቢያ በዚህ አዋጅ ወይም አዋጁን ለማስፈፀም በወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች ከተደነገገው ውጪ፡-

ሀ/ የእንስሳት መድኃኒት ወይም መኖ ንግድን በተመለከተ የብቃት

ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ወይም የሙያ የስራ ፈቃድ የሰጠ ወይም
 ያደሰ ወይም እንዲሰጥ ወይም እንዲታደስ ያደረገ እንደሆነ፤ ወይም
 ለ/ የእንስሳት መድኃኒት፣ መኖ ወይም የመኖ ተጨማሪ ንጥረ ነገር የጥራት፣
 የደህንነት እና እንደአግባቡ የፈቃደኝነት ደረጃ ግምገማ ሳያልፍ አገልግሎት
 ላይ እንዲውል የፈቀደ ወይም እንዲፈቀድ ያደረገ እንደሆነ፤
 ከ10 ዓመት በማያንስና ከ15 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት እና ከብር 30ሺ
 በማያንስና ከብር 50ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

8. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /7/ የተጠቀሰው ቅጣት መደለያ በሰጠው ሰው
 ላይም ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
9. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /7/ የተመለከተን ጥፋት በመፈጸም ተግባር
 የተሳተፈ ሰው ጉዳዩ ወደ ፍርድ ቤት ከመቅረቡ በፊት ስለተፈፀመው ጥፋትና
 ስለተባባሪዎቹ ሚና በቂ መረጃ ከሰጠ የፍትህ ሚኒስቴር¹⁵ ወይም
 የፌዴራል ሥነ ምግባርና ፀረ-ሙስና ኮሚሽን ክስ እንዳይመሰረትበት ሊያደርግ
 ይችላል፡፡

27. ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አዋጅ
 በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

28. ደንቦችና መመሪያዎች የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን
 ሊያወጣ ይችላል።
2. ባለስልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የወጡ
 ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

29. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 10 ቀን 2004 ዓ ም

ግርመ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

¹⁵¹⁵¹⁵ በ22/62 (2008) አ.943 መሠረት የፌዴራል ጠቅላይ ሀቃቤ ህግ ሆኗል፡፡

ደንብ ቁጥር 325/2006

የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ምዝገባና ፈቃድ አሰጣጥ የአገልግሎት ክፍያን

ለመወሰን የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በኢትዮጵያ ፌዴራል መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 648/2001 አንቀጽ 17(1) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ምዝገባና ፈቃድ አገልግሎቶች ክፍያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 325/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “አዋጅ” ማለት የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 728/2004 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጡ ትርጓሜዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡
3. “ባለስልጣን” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 272/2005 የተቋቋመው የእንስሳት መድኃኒትና መኖ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን ነው፡፡

3. ስለአገልግሎት ክፍያ

1. ለእንስሳት መድኃኒትና ህክምና መሣሪያዎች ምዝገባና ፈቃድ ለመስጠት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ አንድ በተመለከተው ተመን መሠረት የአገልግሎት ክፍያ ይፈፀማል፡፡
2. ለእንስሳት መድኃኒትና መኖ ባለሙያዎች ምዝገባና ፈቃድ ለመስጠት እና የንግድ ማስታወቂያ ምዝገባና ፈቃድ ለመስጠት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ ሁለት በተመለከተው መሠረት የአገልግሎት ክፍያ ይፈፀማል፡፡
3. በውጭ አገር አምራች ኩባንያዎች ለእንስሳት መድኃኒት የመልካም አመራረት ተሞክሮ ምልክታ ለማድረግ ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ ሦስት በተመለከተው መሠረት የአገልግሎት ክፍያ ይፈፀማል፡፡

4. ለእንስሳት መድኃኒትና መኖ ተቋማት ምዝገባና ፈቃድ ለመስጠት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ አራት በተመለከተው ተመን መሠረት አገልግሎት ክፍያ ይፈፀማል፡፡

4. ደንቡ የሚጻናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

ህዳር 12 ቀን 2007 ዓ ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ሠንጠረዥ እንድ

የእንስሳት መድኃኒትና ህክምና መሣሪያዎች ምዝገባና ፈቃድ አገልግሎት ክፍያ

ተ.ቁ	የአገልግሎት ዓይነት	በአሜሪካን ዶላር	በብር
1	የደህንነትና ፈዋሽነት ፍተሻ መረጃ ማቅረብ የሚገባቸው አዳዲስ የእንስሳት መድኃኒቶች ምዝገባ	800	15,600.00
2	ለመጀመሪያ ጊዜ መድኃኒቱን ካገኘው ባለሙብት ጋር መድኃኒቶች አቻ ስለመሆናቸው መረጃ ማቅረብ የሚገባቸው አዳዲስ መድኃኒቶች ምዝገባ	700	13,650.00
3	ለመጀመሪያ ጊዜ መድኃኒቱን ካገኘው ባለሙብት ጋር መድኃኒቶች አቻ ስለመሆናቸው መረጃ ማቅረብ የማይጠበቅባቸው አዳዲስ መድኃኒቶች ምዝገባ	500	9,750.00
4	ዳግም የመድኃኒት ምዝገባ (በየአምስት ዓመቱ)	250	4,875.00
5	መድኃኒቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲመዘገብ ከነበረው አጠቃላይ ሁኔታ ላይ ለውጥ ሲኖር እና	200 (ለየምዝገባው)	3,900.00 (ለየምዝገባው)

	የላብራቶሪ ፍተሻ የሚያስፈልገው ሲሆን ለመመዝገብ		
6	መድኃኒቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲመዘገብ ከነበረው አጠቃላይ ሁኔታ ላይ ለውጥ ሲኖር እና የላብራቶሪ ፍተሻ የሚያስፈልገው ሲሆን ለመመዝገብ	100 (ለየምዝገባው)	1,950.00 (ለየምዝገባው)
7	አዳዲስ የእንስሳት ህክምና መገልገያ መሳሪያዎች ምዝገባ	500	9,750.00
8	ለዳግም የእንስሳት ህክምና መገልገያ መሳሪያዎች ምዝገባ	250	4,875.00
9	የሀገር ውስጥ የመድኃኒት ድርጅት ውክልና ለማጽደቅና ለተጨማሪ ውክልና ሲጠየቅ	50	975.00
10	በገበያ ውስጥ እጥረት የሚታይባቸው ልዩ ልዩ የእንስሳት መድኃኒቶች አዲስ ምዝገባ	100	1,950.00
11	በገበያ ውስጥ እጥረት የሚታይባቸው ልዩ ልዩ የእንስሳት	75	1,462.50

ሠንጠረዥ ሁለት

የእንስሳት መድኃኒትና መኖ ባለሙያዎች ምዝገባ እና ፈቃድ እና የንግድ ማስታወቂያ
ምዝገባና ፈቃድ አገልግሎት

ተ.ቁ	የአገልግሎት ዓይነት	አዲስ በብር	ዕድሳት በብር	ምትክ በብር
1	እንስሳት ሐኪም ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
2	የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች በቢ ኤስ ሲ ዲግሪ ምዝገባ	54.00	27.00	18.00

3	የእንስሳት ጤና ፋርማሲስት ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
4	ለረዳት የእንስሳት ሐኪም ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
5	የእንስሳት ጤና ባህሪ-ቶሪ ባለሙያዎች በቢኤስ ሲ ዲግሪ ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
6	የእንስሳት ጤና ቴክኒክና ሙያ (TVT) ሥልጠና ደረጃ አራት ባለሙያዎች ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
7	ክፍተኛ የእንስሳት መኖሪያ ሙያተኛ ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
8	መለስተኛ የእንስሳት መኖሪያ ሙያተኛ ምዝገባ	54.00	27.00	18.00
9	የእንስሳት እርባታና ግብይት አስተዳደር ቴክኒክና ሙያ (TVT) ሥልጠና ደረጃ አራት ባለሙያዎች ምዝገባ	54.00	27	18.00
10	የእንስሳት መድኃኒት ወይም የህክምና መሣሪያ ማስታወቂያ ፈቃድ ለማውጣት	400.00	200.00	133.3
11	እንስሳት መድኃኒት ወይም የህክምና መሣሪያዎች የማስተዋወቅ መታወቂያ ለማውጣት	200.00	100.00	66.7

ሠንጠረዥ ሦስት

ለእንስሳት መድኃኒት የመልካም አመራረት ተዋክሮ ምልክታ በውጭ አገር አምራች ካምፓኒዎች የማድረግ አገልግሎት

ተ.ቁ	ክፍለ አህጉር	የአገልግሎት አይነት	በአሜሪካን ዶላር (በግምገማ)	በኢትዮጵያ ብር (በግምገማ)
1	ምስራቅ አፍሪካ	የፋብሪካውን የመልካም አመራረት ሙሉ ግምገማ ማድረግ	4,000	78,000

2	ምስራቅ አፍሪካ	የፋብሪካውን በከፊል የመልካም አመራረት ግምገማ ማድረግ	3,000	58,500
3	ከምስራቅ አፍሪካ ውጭ	የፋብሪካውን የመልካም አመራረት ሙሉ ግምገማ ማድረግ	4,500	87,750
4	ከምስራቅ አፍሪካ ውጭ	የፋብሪካውን በከፊል የመልካም አመራረት ግምገማ ማድረግ	4,000	78,000
5	መካከለኛው ምስራቅ	የፋብሪካውን የመልካም አመራረት ሙሉ ግምገማ ማድረግ	6,000	117,000
6	መካከለኛው ምስራቅ	የፋብሪካውን በከፊል የመልካም አመራረት ግምገማ ማድረግ	5,000	97,500
7	ሩቅ ምስራቅና እስያ	የፋብሪካውን የመልካም አመራረት ሙሉ ግምገማ ማድረግ	6,500	126,750
8	ሩቅ ምስራቅና እስያ	የፋብሪካውን በከፊል የመልካም አመራረት ግምገማ ማድረግ	6,000	117,000
9	አውሮፓ፣ ሰሜን አሜሪካ እና ደቡብ አሜሪካ	የፋብሪካውን የመልካም አመራረት ሙሉ ግምገማ ለማድረግ ለሚያስፈልጋቸው ኩባንያዎች	6,500	126,750

ሠንጠረዥ አራት

ለእንስሳት መዳኃኒት እና መኖ ተቋም ምዝገባና ፍቃድ አገልግሎት ክፍያ

ተ. ቁ	የተቋማት ዓይነት	አዲስ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማውጣት (በብር)	ለብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት (በብር)	ምትክ ለማግኘት (በብር)	ለ2ተኛ ዙር ቅድመ ፍቃድ ኢንሰፔክሽን (በብር)	ለ3ተኛ ዙር ቅድመ ፍቃድ ኢንሰፔክሽን (በብር)	የባለሙያ ለውጥ (በብር)	የቦታ ለውጥ (በብር)
1	የእንስሳት መድኃኒትና ሕክምና መሣሪያ አስመጪ	720	360	120	720	1440	360	360

2	የእንስሳት መድኃኒትና ሕክምና መሣሪያ ላኪ	720	360	120	720	1440	360	360
3	የእንስሳት መድኃኒት ሕክምና መሣሪያ ጅምላ አከፋፋይ	600	300	120	720	1440	360	360
4	የእንስሳት ሕክምና መሣሪያ አስመጪ፤	600	300	120	720	1440	360	360
5	የእንስሳት ሕክምና መሣሪያ ጅምላ አከፋፋይ	600	300	120	720	1440	360	360
6	የእገር ውስጥ የመድኃኒት አምራች የማምረቻ ፍቃድ	800	400	200	800	1600	400	400
7	የሀገር ውስጥ የእንስሳት መኖር፤ የመኖር ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች፤ ውህዶች፤ የመኖ መሣሪዎች መፈብረኪያ	1820	910	303.3	1820	3640	910	910
8	የእንስሳት መኖር፤ የመኖር ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች፤ ውህዶች፤ የመኖ መሣሪዎች፤ አስመጪ፤	1450	725	241.6	1450	2900	725	725
9	የእንስሳት መኖር፤ የመኖር ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች፤ ውህዶች ላኪ፤	885	442.5	147.5	885	1770	442.5	442.5
10	የእንስሳት መኖር፤ የመኖር ተጨማሪ ንጥረ ነገሮች፤ ውህዶች፤ የመኖ መሣሪዎች፤ ጅምላ አከፋፋይ	360	180	60	360	720	180	180

አዋጅ ቁጥር 814/2006

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት አዋጅ

በቆዳ ኢንዱስትሪ ተወዳዳሪነት ላይ ከፍተኛ ተጽኖ የሚያሳድረው በሥራ ላይ ያለው ጳላቀር፣ የተንዛዛ እና ከፍተኛ የግብይት ወጪ የሚያስከትለው የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ሥርዓትን ማሻሻል በማስፈለጉ፤

በከፍተኛ ደረጃ የሚታየውን የጥሬ ቆዳና ሌጦ ብክነትን እና የጥራት ጉድለትን ለማስቀረት የሚያስችል የግብይት ስርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት በጥራት ደረጃ ላይ የተመሠረተ እንዲሆን የምርቱ አሰባስብ፣ አዘጋጃጀት፣አከመቻቸትና አጓጓዝ ሂደትን የሚያሻሽሉ የአሠራር ሥርዓቶችን መዘርጋት በማስፈለጉ፤

በሥራ ላይ በነበረው የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ሥርዓት አዋጅ ውስጥ የታዩ ከፍተኞችን በመውላት የግብይት ሥርዓቱን ዘመናዊ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት አዋጅ ቁጥር 814/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ጥሬ ቆዳ” ማለት ከበሬ፣ ከላም፣ ከወይፈን፣ ከጊደር፣ ከግመል እና ከመሰል እንስሳ የሚገኝ ትኩስ፣ በአየር የደረቀ ወይም በጨው የተዘጋጀ ቆዳ ነው፤
2. “ጥሬ ሌጦ” ማለት ከበግ፣ ከፍየል፣ ከጥጃ፣ ከአዞ፣ ከጥንቸል፣ ከሰጎን፣ ከዓሳ እና ከመሳሰሉት የሚገኝ ትኩስ፣ በአየር የደረቀ ወይም በጨው የተዘጋጀ ሌጦ ነው፤
3. “ትኩስ ቆዳ ወይም ሌጦ” ማለት እንስሳው ከታረደ ከስድስት ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከላት የቀረበና በጨው ያልተዘጋጀ ወይም በአየር ያልደረቀ እርጥብ ቆዳ ወይም ሌጦ ነው፤
4. “ጨው” ማለት የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ የጥሬ ቆዳና ሌጦን ለማዘጋጀት የሚያገለግል ኬሚካል ጨው ብሎ የሰየመው ጨው ነው፤

5. “የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦን የመሰብሰብ፣ የማዘጋጀት፣ የማጓጓዝ፣ የማከማችት፣ የመሸጥና የመግዛት ሂደት ነው፤
6. “የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት” ማለት አግባብ ባለው አካል በተሰየሙ የግብይት ማዕከላት ውስጥ በዚህ አዋጅ መሠረት የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚፈጸምበት ሂደት ነው፤
7. “ሁለተኛ ደረጃ ግብይት” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት ሻጭ በሆኑ አቅራቢዎች የኢክስፖርትና ከፍተኛ ቁራዎች እና ገዢ በሆኑ ቆዳ ፋብሪካዎች መካከል በሚደረግ ውል አማካኝነት የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚፈጸምበት ሂደት ማለት ነው፤
8. “የግብይት ተሳታፊ” ማለት በጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚሳተፉ አምራቾችን፣ አቅራቢዎችን፣ ባህላዊ ቆዳና ሌጦ አልፊዎችን እና የቆዳ ፋብሪካዎችን ያካትታል፤
9. “አምራች” ማለት አነስተኛ ወይም ከፍተኛ ቁራ፣ የኢክስፖርት ቁራ ወይም ለግል ፍጆታ የእንስሳት እርድ የሚፈጽም ወይም በእርድ አገልግሎት ላይ በመሰማራት ጥሬ ቆዳና ሌጦን ለገበያ የሚያቀርብ ሰው ነው፤
10. “አነስተኛ ወይም ከፍተኛ ቁራ” ማለት አግባብ ባለው አካል አነስተኛ ወይም ከፍተኛ ተብሎ የተሰየመ ቁራ ነው፤
11. “የኢክስፖርት ቁራ” ማለት የቁም እንስሳትን በማረድ ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ሥጋና የሥጋ ውጤቶችን የሚያዘጋጅና የሚያቀነባብር ድርጅት ነው፤
12. “አቅራቢ” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦ ከመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከል ገዝቶ ለቆዳ ፋብሪካ የሚያቀርብ ሰው ነው፤
13. “የቆዳ ፋብሪካ” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦን በማልፋት፣ በማለስለስና በማዘጋጀት ወደ አለቀ ቆዳ ምርት ደረጃ የሚያደርስ ፋብሪካ ነው፤
14. “ባህላዊ ቆዳ አልፊ” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦን በባህላዊ መንገድ በማልፋት ባህላዊ የቆዳ ቁሳቁሶች የሚያመርት ሰው ነው፤
15. “ማጓጓዣ” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦን ለማጓጓዝ አገልግሎት የሚውል ተሽከርካሪ ሲሆን የጭነት እንስሳንም ያጠቃልላል፤
16. “የማጓጓዝ ፍቃድ” ማለት ጥሬ ቆዳና ሌጦን ከቁራ ወይም ከመጀመሪያ ደረጃ ግብይት ማዕከል ወደ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወይም ወደ ቆዳ ፋብሪካ ለማጓጓዝ እንዲቻል አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤

17. “አሳሳች ድርጊት” ማለት በጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ሂደት ውስጥ የግብይት ተሳታፊዎችን ወይም የመንግሥት አካልን ሊያሳስት ወይም ሊያታልል የሚችል ማንኛውም ድርጊት ነው፤
18. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት በጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ተሳታፊነት ንግድ ለመስማራት የሚያስችል በንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 686/2002¹⁶ አግባብ ያላቸው ድንጋጌዎች መሠረት የተወሰኑ መስፈርቶችን አሟልቶ ለተገኘ ሰው በሚመለከተው የሴክተር መሥሪያ ቤት የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
19. “ሚኒስቴር” ማለት የንግድ ሚኒስቴር ነው፤
20. “አግባብ ያለው አካል” ማለት እንደአግባቡ ሚኒስቴሩ ወይም የንግድ ፈቃድ የመስጠት ሥልጣን የተሰጠው የክልል አካል ነው፤
21. “ሴክተር መስሪያ ቤት” ማለት የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ስርዓቱን በማስፈጸምና በመደገፍ ሂደት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ትስስር ያላቸውን የፌዴራልና የክልል አስፈፃሚ አካላት የሚያጠቃልል ነው፤
22. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
23. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
24. ማንኛውም በወንድ ያታ የተገለፀው የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በአገሪቱ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ በጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ላይ በሚሳተፍ ማንኛውም ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ስርዓት

¹⁶ በ22/101 (2008) አ. 980 አንቀጽ 51 (1) ተሸሯል፡፡

4. የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚካሄደው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ወይም አንቀጽ 6 መሠረት በመጀመሪያ ወይም በሁለተኛ ደረጃ ግብይት ይሆናል፡፡

5. የጥሬ ቆዳና ሌጦ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት

1. የጥሬ ቆዳና ሌጦ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት የሚፈጸምባቸው የገበያ ማዕከላት አደረጃጀት እና አስተዳደር ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

2. በግብይት ማዕከላት ውስጥ የጥሬ ቆዳና ሌጦ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት የሚካሄደው ፤

ሀ/ በግለሰብ አምራቾች እና በአቅራቢዎች

ለ/ በግለሰብ አምራቾች እና በባህላዊ ቆዳ አልፊዎች ወይም

ሐ/ በአነስተኛ ቁራዎች እና በአቅራቢዎች

መካከል ይሆናል፡፡

3. በመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከል የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚካሄደው በድርድር ወይም በጨረታ ሊሆን ይችላል፡፡

4. ለመጀመሪያ ደረጃ ግብይት የሚቀርበው ጥሬ ቆዳና ሌጦ ትኩስ በአየር የደረቀ ብቻ ይሆናል፡፡

5. በአቅራቢ የሚፈጸም የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግዢ በአቅራቢው በራሱ ወይም በወኪሉ አማካኝነት መፈጸም አለበት፡፡

6. በአቅራቢ የተገዛው ጥሬ ቆዳና ሌጦ የማጓጓዝ ፍቃድ ወጥቶለት ወደ አቅራቢው ወይም በባህላዊ አልፊው የማዘጋጃና የማከማቻ መጋዘን ይሸኛል፡፡

7. የጥሬ ቆዳና ሌጦ ዋጋ በጥራት ደረጃ ይወሰናል፤

8. ከአምራች በስተቀር በመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከል ተሳታፊ የሆነ ማንኛውም ሰው በቆዳና ሌጦ ንግድ ለመሰማራት የሚያስችል የጸና የንግድ ፈቃድ ያለው መሆን አለበት፡፡

6. የጥሬ ቆዳና ሌጦ ሁለተኛ ደረጃ ግብይት፤

1. የጥሬ ቆዳና ሌጦ ሁለተኛ ደረጃ ግብይት የሚፈጸመው፡-

ሀ/ በአቅራቢዎች እና በቆዳ ፋብሪካዎች፤

ለ/ በከፍተኛ ቁራዎች እና በቆዳ ፋብሪካዎች፤ ወይም

ሐ/ በኤክስፖርት ቁራዎች እና በቆዳ ፋብሪካዎች፤

መካከል ይሆናል፡፡

2. በሁለተኛ ደረጃ የግብይት ማዕከል የጥሬ ቆዳና ሌሎች ግብይት የሚካሄደው በድርድር ወይም በጨረታ ሊሆን ይችላል፡፡
3. ሁለተኛ ደረጃ ግብይት የሚፈጸምበት ጥሬ ቆዳና ሌሎች ትኩስ በአየር የደረቀ ወይም በጨው የተዘጋጀ ሊሆን ይችላል፡፡
4. በሁለተኛ ደረጃ ግብይት የግብይቱ ውል በፅሁፍ መሆን ያለበት ሆኖ የውሉ ዝርዝር ሁኔታዎች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት የተመለከቱትን መያዝ አለበት፡፡
5. ግብይት የተካሄደበት ጥሬ ቆዳና ሌሎች ርክክብ የሚፈጸመው በአቅራቢው የማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወይም በከፍተኛ ቁራዎች ወይም በኤክስፖርት ቁራዎች ወይም በቆዳ ፋብሪካው ውስጥ ይሆናል፡፡
6. የጥሬ ቆዳና ሌሎች ዋጋ በጥራት ደረጃ ይወሰናል፡፡
7. የጥሬ ቆዳና ሌሎች ጥራት ቁጥጥር
 1. የጥሬ ቆዳና ሌሎች የጥራት ደረጃ በኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ ይዘጋጃል፡፡
 2. የጥሬ ቆዳና ሌሎች የጥራት ደረጃ የሚረጋገጥና የቁጥጥር ስራ ከመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከል ጀምሮ ሲሆን ዝርዝሩ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
 3. ጥሬ ቆዳና ሌሎች ለግብይት በሚቀርብበት ወቅት የጥራት ደረጃውን ጠብቆ ስለመቅረቡ አግባብ ባለው አካል ቁጥጥር ይደረግበታል፡፡
 4. ጥሬ ቆዳና ሌሎች ከአቅራቢ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን እንዲሁም ከከፍተኛ ቁራዎች እና ኤክስፖርት ቁራዎች ወደ ቆዳ ፋብሪካ ከመጓጓዡ በፊት አግባብ ባለው አካል የጥራት ደረጃውን ጠብቆ ስለመዘጋጀቱ ተረጋግጦና ታሸጎ የማጓጓዝ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

የጥሬ ቆዳና ሌሎች ግብይት ተሳታፊዎች ግዴታዎች

8. የአምራች ግዴታዎች

ማንኛውም የጥሬ ቆዳና ሌሎች አምራች፡-

1. የጥሬ ቆዳና ሌሎች ጥራትን ጠብቆ የማምረት፤
2. ያመረተውን ጥሬ ቆዳና ሌሎች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት ለግብይት ማዕከል ወይም በአንቀጽ 6 መሠረት ጡል ለገባለት የቆዳ ፋብሪካ በወቅቱ የማቅረብ፤ እና

3. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና አዎጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤
ግዴታዎች አሉበት።

9. የአቅራቢ ግዴታዎች

ማንኛውም የጥሬ ቆዳና ሌጦ አቅራቢ፡-

1. መስፈርቱን የሚያሟላ የራሱ ወይም የተከራየው የጥሬ ቆዳና ሌጦ ማዘጋጃና ማከማቻ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
2. ጥሬ ቆዳና ሌጦን ከመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከላት ብቻ የመግዛት፤
3. ጥሬ ቆዳና ሌጦ በክምችት እንዲቀመጥ ከተፈቀደው ጊዜ በላይ ያለማከማቸት፤
4. በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ ከተገለፀው መጠን በላይ የተዘጋጀ ጥሬ ቆዳና ሌጦ በክምችት አለመያዝ፤
5. ጥሬ ቆዳና ሌጦን ግብይት ማዕከል ወደ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወይም ከማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወደ ቆዳ ፋብሪካ ለማጓጓዝ አግባብ ባለው አካል የተሰጠ የማጓጓዝ ፈቃድ የመያዝ፤
6. የየዕለቱን የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግዢ እና ሽያጭ መጠን፣ ደረጃ እና ዋጋ መዝግቦ የመያዝ እና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ ይህንኑ መረጃ የመስጠት፤
7. አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ማዘጋጃ እና ማከማቻ መጋዘኖቹ እንዲጎበኙ የመፍቀድ፤
8. ለቆዳ ፋብሪካዎች ጥሬ ቆዳና ሌጦ ለመሸጥ በገባው ውል መሠረት ጥራቱን ጠብቆ የማቅረብ፤
9. የአገሪቱን የጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራት እና ግብይት ከሚያጎድፉ ማናቸውም ድርጊቶች የመቆጠብ፤ እና
10. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና አዎጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤
ግዴታዎች አሉበት።

10. የጥሬ ቆዳና ሌጦ አጓጓዥ ግዴታዎች

ማንኛውም የጥሬ ቆዳና ሌጦ አጓጓዥ፡-

1. ጥሬ ቆዳና ሌላ ሲያጓጉዝ አግባብ ባለው አካል የተሰጠ የማጓጓዝ ፈቃድ የመያዝና አግባብ ባለው አካል በተመደበ ተቆጣጣሪ ሲጠየቅ የማሳየት፤
 2. የአገሪቱን የጥሬ ቆዳና ሌላ ጥራት እና ግብይት ከሚያጎድፉ ማናቸውም ድርጊቶች የመቆጠብ፤
 3. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ያንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤
- ግዴታዎች አሉበት።

11. የቆዳ ፋብሪካ ግዴታዎች

ማንኛጤም የቆዳ ፋብሪካ፡-

1. መስፈርቱን በማሟላት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
 2. ጥሬ ቆዳና ሌላን በሁለተኛ ደረጃ ግብይት ብቻ የመግዛት፤
 3. ከአቅራቢዎችና ከቋራዎች ጋር በገባው ውል መሠረት ጥሬ ቆዳና ሌላ የመቀበል እና ክፍያ የመፈጸም፤
 4. የየዕለቱን የጥሬ ቆዳና ሌላ ግዢ መጠን፤ ደረጃ እና ዋጋ መዝግቦ የመያዝ እና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ ይህንኑ መረጃ የመስጠት፤
 5. አግባብ ያለው አካል የጥሬ ቆዳና ሌላ አያያዝ እና የምርት ሂደትን ለመጎብኘት ሲጠይቅ የመተባበር ፤
 6. ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ከተገለፀው የጊዜ ገደብ በላይ ጥሬ ቆዳና ሌላ ከምርት ሂደት ውጪ በክምችት ያለመያዝ፤
 7. የአገሪቱን የጥሬ ቆዳና ሌላ ጥራት እና ግብይት ከሚያጎድፉ ማናቸውም ድርጎች የመቆጠብ፤ እና
 8. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን የማክበር፤
- ግዴታዎች አሉበት።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

12. አግባብ ያለው አካል ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ሕጎችና በዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ አግባብ ያለው አካል የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የጥሬ ቆዳና ሌጦ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት የሚፈጸምባቸውን ማዕከላት የመሰየም እና ተፈላጊ መስፈርቶችን ማሟላታቸውን የማረጋገጥ፤
2. ለግብይት የሚቀርብ ጥሬ ቆዳና ሌጥ የጥራት ደረጃውን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ ክትትል የማድረግ፤
3. ማንኛውም የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ተሳታፊ የግብይት ሥርዓቱን የሚያዛባ አሳሳች ድርጊት ፈጽሞ ሲገኝ ተገቢውን አስተዳደራዊ እርምጃ የመውሰድ፤
4. በጥሬ ቆዳና ሌጦ ንግድ ለሚሳተፉና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሊያዙ ሰዎች የንግድ ፈቃድ የመስጠት፤
5. በሕገ ወጥ መንገድ ተከማችቶ ወይም ሲጓጓዝ ወይም ግብይት ሲፈጸምበት የተገኘ ጥሬ ቆዳና ሌጦ የመያዝ፤ ጥሬ ቆዳና ሌጦው ትኩስ ከሆነ ከ4 ሰዓት ወይም በአየር የደረቀ ወይም በጨው የተዘጋጀ ከሆነ ከ24 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ሙስጥ ለአቅራቢዎች ወይም ለቆዳ ፋብሪካዎች በመሸጥ ገንዘቡን በዝግ የባንክ ሂሳብ እንዲቀመጥ የማድረግ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 መሠረት አንዲወረስ ሲወሰንም ለመንግሥት ገቢ እንዲሆን የማድረግ፤
6. ሕገ ወጥ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ንግድ እንቅስቃሴን ለሚጠቁሙ ሰዎች የኮሚሽን አበል መጠን በማጥናት ለመንግሥት ማቅረብና ሲፀድቅ ተግባራዊ የማድረግ፤
7. ለሚሰጠው አገልግሎት በመንግሥት በሚወሰነው ተመን መሠረት የአገልግሎት ክፍያ የማስከፈል፡፡

13. የመተግበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ እና አዋጁን ለማሰፈጸም የወጡ ደንብና መመሪያዎችን በማስፈፀም ረገድ ከሚኒስቴሩ እና አግባብ ካለው አካል ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

14. ቅጣት

1. በመጀመሪያ ደረጃ ግብይት እንዲገበያይ ካልተፈቀደለት ሰው ጋር ወይም ከግብይት ማዕከላት ውጪ የጥሬ ቆዳ ወይም ሌላ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ጥሬ ቆዳው ወይም ሌላው እንዲወረስ ይደረጋል፡፡ ሆኖም ለግል ፍጆታው ከሚያመርተው ውጪ ሆኖ በተገኘ ጊዜ በተጨማሪ ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 15ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
2. የጥሬ ቆዳ ወይም ሌላ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት ለመፈጸም በአንድ የግብይት ማዕከል ከራሱ በተጨማሪ ወኪል ያሰማራ ወይም ከአንድ በላይ ወኪሎች ያሰማራ ማንኛውም አቅራቢ ከሰድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
3. በሁለተኛ ደረጃ ግብይት እንዲገበያይ ካልተፈቀደለት ሰው ጋር የጥሬ ቆዳ ወይም ሌላ ሁለተኛ ደረጃ ግብይት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ጥሬ ቆዳው ወይም ሌላው እንዲወረስ ተደርጎ ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 50ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
4. በቆዳ ወይም ሌላ የመጀመሪያ ደረጃም ሆነ የሁለተኛ ደረጃ ግብይት በተመሳሳይ ምድብ ከሚገኝ የግብይት ተሳታፊ ጋር ግብይት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 30ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
5. በጥሬ ቆዳ ወይም ሌላ ግብይት ሂደት አሳሳች ድርጊት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከአራት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 60ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
6. በዚህ አዋጅ መሰረት ለገበያ ለማቅረብ በአምራች የሚጓጓዝ ጥሬ ቆዳና ሌላን ሳይጨምር፤ የማጓጓዝ ፈቃድ ሳይዝ ጥሬ ቆዳ ወይም ሌላን ከቦታ ቦታ ሲያዘዎውር የተገኘ ማንኛውም ሰው ጥሬ ቆዳና ሌላው እንዲወረስ ተደርጎ ከሰድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
7. ሕገ ወጥ ግብይት የተፈጸመበትን ጥሬ ቆዳ ወይም ሌላ ሲያጓጉዝ የተገኘ ማንኛውም አጓጓዥ ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 30 ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

8. ጥሬ ቆዳ ወይም ሌጦ በከምችት እንዲቀመጥ ከተፈቀደው ጊዜና ቦታ ውጪ አግባብ ያለውን አካል ሳያስፈቅድ እከማችቶ የተገኘ ማንኛውም ሰው ጥሬ ቆዳው ወይም ሌጦው እንዲወረስ ተደርጎ ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 30ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

9. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም አዎጁን ለማስፈፀም የሚወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ሌላ ጥፋት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

10. በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል በወንጀል ሕግ አንቀጽ 34 በተደነገገው መሠረት በዚህ አንቀጽ በተመለከቱ ጥፋቶች ተካፋይ በሚሆንበት ጊዜ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 90 መሠረት ይቀጣል፡፡

15. የተሻሩ ሕጎች

ጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ስርዓት አዋጅ ቁጥር 457/1997 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡

16. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የሚያስፈልግ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ይህንን አዎጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

17. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 16 ቀን 2006 ዓ ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 339/2007

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት አዋጅ ቁጥር 814/2006 አንቀጽ 16 (1) መሰረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 339/2007” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “አዋጅ” ማለት የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት አዋጅ ቁጥር 814/2006 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጠ ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

ስላ ጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ሥርዓት

3. የግብይት ማዕከላት ብዛትና ስርጭት

አግባብነት ያለው አካል በሕግ ሥልጣን ከተሰጣቸው ሌሎች አካላት ጋር በመሆን የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከላትን ብዛትና ሥርጭት ይወስናል፡፡

4. የመጀመርያ ደረጃ የግብይት ማዕከላትን ስለመሰየም

1. አግባብ ያለው አካል በሕግ ሥልጣን ከተሰጣቸው ሌሎች አካላት ጋር በመመካከር የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ የግብይት ማዕከላትን ሲሰይምና ብዛትና ስርጭት ሲወስን የሚከተሉትን መስፈርቶች ከግምት ማስገባት ይኖርበታል፡፡

ሀ/ ለጥሬ ቆዳና ሌጦ አምራቾችና አቅራቢዎች ያላቸው ቀረቤታ፤

ለ/ ተሻክርካሪን ለማስገባትና ለማስወጣት ያላቸው አመቺነት፤

ሐ/ ለጥሬ ቆዳና ሌጦ የግብይት አገልግሎት ለመስጠት ያላቸው አመቺነት፤

መ/ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ከመኖሪያ ቤቶች፣ ከትምህርት ቤቶች፣ ከጤናና ከእምነት ተቋማት እና ከመደበኛ የመገበያያ ማዕከላት በበቂ ርቀት ላይ መገኘት፤

ሠ/ የአካባቢ ብክለትን የማያስከትል መሆን፤

ረ/ ጽዳቱ የተጠበቀና ለመረጃ አገልግሎት አሰጣጥ የተመቻቸ መሆን።

2. የግብይት ማዕከሉ ለአጎራባች ወረዳዎች ወይም ቀበሌዎች የሚያገለግል ከሆነ የአጎራባች ወረዳዎቹ ወይም ቀበሌዎቹ አግባብ ያላቸው አካላት ከሌከተር መሥሪያ ቤቶች ጋር በጋራ የሚወሰኑት ይሆናል፡፡

5. የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከል ማሟላት ያለበት መስፈርት

1. የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከል እንደ አካባቢው የመሬት አቅርቦት እና የጥሬ ቆዳና ሌጦ ምርት አቅርቦት መጠን የሚወሰን ሆኖ የሚከተሉትን መስፈርቶች የሚያሟላ መሆን አለበት፡-

ሀ/ ስፋቱ ከ 1600 ካሬ ሜትር የማያንሰ፤

ለ/ ዙሪያው ከአካባቢው በሚገኝ ቁሳቁስ የተሰራ አጥር ያለው፤

ሐ/ የደረቅ ቆሻሻ ማቃጠያ፣ የፍላሽ ቆሻሻ ማስወገጃ፣ የጋራ መገልገያዎች እና መፀዳጀ ቤት ያለው፤

መ/ የገበያ መረጃ ሠሌዳ ያለውና ለመረጃ አገልግሎት የተመቻቸ፡፡

2. እያንዳንዱ የጥሬ ቆዳና ሌጦ አቅራቢ ወይም ባህላዊ አልፊ በግብይት ማዕከል አንድ ወጥ ሆኖ በተዘጋጀ ዳስ ውስጥ ማጠራቀሚያ ወይም መደብ እንዲኖረው ይደረጋል፡፡

6. የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከላት አስተዳደር

1. የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከል ግብይት ማዕከሉ በሚገኝበት ወረዳ ወይም ከተማ ውስጥ በሚገኝ ማዕከሉን እንዲያስተዳድር ሥልጣን በተሰጠው አካል በበላይነት የሚተዳደር ይሆናል፡፡

2. የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (1) አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የመጀመሪያ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ማዕከልን የሚያስተዳድር ስልጣን የተሰጠው አካል የሚከተሉት ስልጣን እና ተግባራት ይኖሩታል፡-

ሀ/ አጠቃላይ የገበያውን የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ ሚክታተል እና የሚቆጣጠር አካል ይመድባል፤

- ለ/ የግብይት ማዕከሉ የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ መረጃዎችን አደራጅቶ በወቅቱ ለሚመለከተው አካል እንዲቀርቡ ያደርጋል፤
- ሐ/ የግብይት ማዕከሉ በጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራት ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ የአካባቢው ሁኔታዎች ነጻ እንዲሆን ተገቢውን እርምጃ ይወስዳል፤
- መ/ ግብይት ለተፈጸመበት ጥሬ ቆዳና ሌጦ የማንጓዝ ፈቃድ ይሰጣል፤
- ረ/ የግብይት ማዕከሉ በከተማ የሚገኝ ከሆነ ካርታና ፕላን ወይም በገጠር የሚገኝ ከሆነ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ደብተር እንዲኖረው ያደርጋል፡፡

ከፍል ሦስት

የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ተሳታፊዎች ግዴታዎች

7. የወል ግዴታዎች

1. ትኩስ ቆዳ ወይም ሌጦ ከመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከል ከተሰበሰበበት ወይም ከከፍተኛ ቄራ ወይም ከኤክስፖርት ቄራ እርድ ከተፈጸመበት ጊዜ ጀምሮ ከ6 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ወደ አቅራቢዎች ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወይም ወደ ቆዳ ፋብሪካዎች መድረስ አለበት፡፡
2. በጨው የተዘጋጀ ወይም በአየር የደረቀ የጥሬ ቆዳ ወይም ሌጦ ከሆነ ከአቅራቢው ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን፣ ከከፍተኛ ቄራ ወይም ከኤክስፖርት ቄራ ወደ ቆዳ ፋብሪካ ከአንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ መድረስ አለበት፡፡
3. ማንኛውም የግብይት ተሳታፊ አዋጁን፣ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች እና ደንቡን ለማስፈጸም የወጡትን መመሪያዎች የማክበር ግዴታ አለበት፡፡
4. ማንኛውም የጥሬ ቆዳ ወይም ሌጦን አምራች ለሌላ አምራች መሸጥ የተከለከለ ነው፤ እንዲሁም ማንኛውም ጥሬ ቆዳ ወይም ሌጦ አቅራቢ ወይም ባህላዊ አልፊ ለሌላ አምራች፣ ባህላዊ አልፊ ወይም አቅራቢ መልሶ መሸጥ የተከለከለ ነው፡፡
5. ጥሬ ቆዳና ሌጦን በአዋጁና በዚህ ደንብ መሰረት የሚገበያይ አቅራቢ፣ ከፍተኛ ቄራ፣ ኤክስፖርት ቄራ ወይም ቆዳ ፋብሪካ እንደ ቅደም ተከተሉ ለሌላ አቅራቢ፣ ከፍተኛ ቄራ፣ ኤክስፖርት ቄራ ወይም ቆዳ ፋብሪካ መልሶ መሸጥ የተከለከለ ነው፡፡
6. የጥሬ ቆዳ ወይም ሌጦ በጨው የሚያዘጋጅ ማንኛውም የግብይት ተሳታፊ የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ የጥሬ ቆዳና ሌጦን ለማዘጋጀት የሚያገለግል ኬሚካል ጨው ብሎ ከሰየመው ጨው ውጭ ሌላ ጨው መጠቀም እና ማዘጋጀት ወይም ጥቅም ላይ የዋለን ጨው በድጋሚ መጠቀም የለበትም፡፡

7. ማንኛውም የግብይት ተሳታፊ በጥሬ ቀዳ ወይም ሌላ ግብይት እና በጥራት ቁጥጥር ላይ አሳሳች ድርጊት መፈጸም የለበትም፡፡

8. የአምራች ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 8 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም ጥሬ ቀዳና ሌላ አምራች ግብርና ሚኒስቴር እና የክልል ግብርና ቢሮ የሚያወጡትን መመሪያ በማክበር ማምረትና በአዋጁ አንቀጽ 5 እና 6 መሠረት ለግብይት ማዕከል የማቅረብ ግዴታዎች አሉበት።

9. የአቅራቢ ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 9 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም ጥሬ ቀዳና ሌላ አቅራቢ፡-

1. የጥሬ ቀዳና ሌላ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ግብርና ሚኒስቴር በሚያወጣው መስፈርት መሰረት መገንባት ወይም የተገነባን መከራየት፤
2. የጥሬ ቀዳና ሌላን ግብርና ሚኒስቴር በሚያወጣው መስፈርት መሠረት በተገነቡ ማደራጃና ማከማቻ መጋዘኖች ውስጥ ብቻ የማዘጋጀትና የማከማቸት፤
3. ግብይት የተፈጸመበት ጥሬ ቀዳና ሌላ ትኩስ ከሆነ በ6 ሰዓት ውስጥ ወደ አቅራቢዎች ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን በማጓጓዝ ማድረስ ወይም የሽያጭ ውል ስምምነት ለገባለት ቀዳ ፋብሪካ የማቅረብ ወይም ግብይት የተፈጸመበት ጥሬ ቀዳና ሌላ በአየር የደረቀ ወይም በጨው የተዘጋጀ ከሆነ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የሽያጭ ውል ስምምነት ለገባለት ቀዳ ፋብሪካ የማቅረብ፤
4. በማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ውስጥ በቁጥር ከ5 ሺ በላይ የሆነ ጥሬ ቀዳና ሌላ ክምችት አለመያዝ፤
5. የጥሬ ቀዳና ሌላን ጥራት ሊያጎድፉ ከሚችሉ ሌሎች ነገሮች ጋር ቀላቅሎ ያለማከማቸት፤
6. የጥሬ ቀዳና ሌላን አየር ሊያዘዋውር በሚችል መልኩ በተዘጋጀው ርብራብ ላይ በአግባቡ የማስቀመጥ፤
7. ትኩስ ጥሬ ቀዳና ሌላ ለቆዳ ፋብሪካዎች በጊዜ ማቅረብ በማይቻልበት ወቅት ምርቱን በጨው የማጀል ወይም በአየር የማድረቅ፤
8. ለቆዳ ፋብሪካዎች የሚያቀርበው የጥሬ ቀዳና ሌላ አቅርቦት የኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ በተቀመጠው ደረጃ መሰረት ጥራቱን የጠበቀ መሆኑን የማረጋገጥ፤

9. የአንድ አካባቢ ጥሬ ቆዳና ሌጦን ከሌላ አካባቢ ጥሬ ቆዳና ሌጦ ሳያደባልቅ የማዘጋጀት፤

10. ጥሬ ቆዳና ሌጦን ደረጃውን በጠበቀ የደረቅ ጭነት ተሽከርካሪ ማንጓዝ የሚገባው ሲሆን ዝርዝሩ የሚመለከተው ሴክተር መሥሪያ ቤት በሚያወጣው መመሪያ መሰረት የመፈጸም፤

11. የንግድ ፍቃድን በማንኛውም መልኩ ለሶስተኛ ወገን ያለማስተላለፍ ፤

12. አግባብነት ባለው አካል በተመደበ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ ተረጋግጦና ታሽጎ ወደ ቆዳ ፋብሪካ እንዲደርስ የተላከውን ጥሬ ቆዳና ሌጦ በወቅቱና በአግባቡ ውል ለገባለት ቆዳ ፋብሪካ መድረሱን የሚገልጽ የግብረ መልስ ሪፖርት ከቆዳ ፋብሪካው የመቀበልና ለጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ተቆጣጣሪ በወቅቱ የማቅረብ፤

ግዴታዎች አሉበት።

10. የቆዳ ፋብሪካዎች ግዴታዎች

በአዋጁ አንቀጽ 11 የተመለከቱት ግዴታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም የቆዳ ፋብሪካ፦

1. የጥሬ ቆዳና ሌጦ ርክክብ የተፈጸመው ከአቅራቢ፣ ከከፍተኛ ቄራ ወይም ኤክስፖርት ቄራ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ከሆነ ምርቱ ወደ ቆዳ ፋብሪካው በሚጓዝበት ወቅት በፕሎምፕ የማሳሸግ፣ የማንጓዣ ፈቃድ መያዝና በጉዞ ላይ አግባብ ባለው ተቆጣጣሪ ሲጠየቅ የማሳየት፤

2. ጥሬ ቆዳና ሌጦው በሚያጓጉዝበት ወቅት የሚመለከተው ሴክተር መሥሪያ ቤት ለለጭነት ተሽከርካሪ ያወጣውን መመሪያ የማክበርና ተግባራዊ የማድረግ፤

3. በጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ ተረጋግጦና ታሽጎ ወደ ቆዳ ፋብሪካ የተላከው ጥሬ ቆዳና ሌጦ በማንጓዣ ፈቃዱ ላይ የተገለጸው አይነትና መጠን መሆኑን፣ በወቅቱና በአግባቡ ወደ ፋብሪካው መድረሱን የሚገልጽ የግብረ መልስ ሪፖርት ለአቅራቢው፣ ለከፍተኛ ቄራ ወይም ለኤክስፖርት መጠን ቄራ በወቅቱ አዘጋጅቶ የመስጠት፤

ግዴታዎች አሉበት።

11. የአጓጓዥ ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 10 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ጥሬ ቆዳና ሌጦ አጓጓዥ፦

1. ጥሬ ቆዳና ሌጦን ከማጓጓዙ በፊት በግብይትና ጥራት ተቆጣጣሪ በፕሎምፕ የማሳሸግ፤
2. ጥሬ ቆዳና ሌጦው በሚያጓጉዝበት ወቅት የሚመለከተው ሴክተር መሥሪያ ቤት ያወጣውን መመሪያ ማክበርና ተግባራዊ የማድረግ፤
3. ጥሬ ቆዳና ሌጦን ጥራት ከሚያበላሹ ባዕድ ነገሮች ጋር ቀላቅሎ ያለማጓጓዝ፤
4. ጥሬ ቆዳና ሌጦን እንዲያጓጉዝ ከተፈቀደለት መሥመር ውጭ ያለመጓጓዝ፤

ግዴታዎች አሉበት።

ክፍል አራት

ጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራትና ግብይት ቁጥጥር

12. ጥራት ቁጥጥር

1. በአዋጁ አንቀጽ 7(2) መሠረት የጥሬ ቆዳና ሌጦ የጥራት ደረጃ የማረጋገጥና የቁጥጥር ሥራ የሚያካሂደው በግብርና ሚኒስቴር እና በክልል ግብርና ቢሮዎች አማካኝነት ሰልጥነው በሚሰማሩ ባለሙያዎች ይሆናል፡፡
2. በአዋጁ አንቀጽ 7 (1) መሠረት በኢትዮጵያ ደረጃዎች ኤጀንሲ የተዘጋጀውን ደረጃ ለማስፈጸም እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለሚካሄድ የጥሬ ቆዳና ሌጦ የጥራት ደረጃ ቁጥጥር የሚያገለግል መመሪያ ሚኒስቴሩ ያወጣል።
3. ጥሬ ቆዳና ሌጦው ቆዳ ፋብሪካዎች ሲደርስ በወካይ ናሙና መሠረት ምርመራ ተደርጎለት በደረጃ ይመደባል፤ ሆኖም በአቅራቢውና በቆዳ ፋብሪካው መካከል ለሽያጭ በቀረበው ጥሬ ቆዳና ሌጦ ደረጃ አመዳደብ ላይ አለመግባባት በፈጠር በኢንዱስትሪ ሚኒስቴር በሚመደብ ሶስተኛ ወገን ባለሙያ አማካኝነት ውሳኔ እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡

13. የግብይትና የጥራት ተቆጣጣሪዎችን ስለመመደብ

1. አግባብ ያለው አካል የጥሬ ቆዳና ሌጦ የግብይት ተቆጣጣሪዎችን የሚመድብ ሲሆን የግብርና ሚኒስቴርና በየደረጃው የሚገኙ የክልል ግብርና ቢሮዎች የጥሬ ቆዳና ሌጦ ጥራት ተቆጣጣሪዎችን ይመድባሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚመደቡ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት እና ጥራት ተቆጣጣሪዎች በመስኩ እውቀት እና መልካም ሥነ ምግባር ያላቸው መሆን ይኖርባቸዋል።

14. የግብይትና የጥራት ተቆጣጣሪ ኃላፊነት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 13 መሠረት የተመደበ የጥሬ ቆዳና ሌላ የግብይትና ጥራት ተቆጣጣሪ አዋጁን፤ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎችንና ደንቡን ተከትሎ በወጡ መመሪያዎች መሠረት የጥሬ ቆዳና ሌላ ግብይት መፈጸሙን ለማረጋገጥ፡-

ሀ/ በመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከላት እና በሁለተኛ ደረጃ ግብይት የሚካሄደውን የጥሬ ቆዳና ሌላ ግብይት፤

ለ/ በአቅራቢዎች መጋዘን፤ በከፍተኛ ቁራዎች ወይም በኤክስፖርት ቁራዎች የሚካሄደውን የጥሬ ቆዳና ሌላ አዘገጃጀትና አከመቻቸት፤

ሐ/ በአቅራቢዎች ወይም በአነስተኛ ቁራዎች ወይም በከፍተኛ ቁራዎች ወይም በኤክስፖርት ቁራዎች የሚካሄደውን የጥሬ ቆዳና ሌላ አጓጓዝ፤

የመቆጣጠር ሀላፊነት ይኖረዋል፡፡

2. የጥሬ ቆዳና ሌላ ግብይትና ጥራት ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን ኃላፊነቶች ለመወጣት፡-

ሀ/ ወደ ማንኛውም የጥሬ ቆዳና ሌላ ማዘጋጃና ማከማቻ መጋዘን ወይም አገልግሎት መስጫ ግቢ በሥራ ሰዓት መግባትና አግባብነት ያላቸውን ሠነዶች መመልከትና ፎቶ ኮፒ፤ የፎቶግራፍ ወይም ኤሌክትሮኒክስ መረጃዎችን የመውሰድ፤

ለ/ የጥሬ ቆዳና ሌላ የሚያጓጉዝ ተሽከርካሪን በማስቆም መፈተሽና አግባብ ያላቸው ሠነዶች እንዲቀርቡለት የማድረግ፤ እና

ሐ/ ከአቅራቢው መጋዘን፤ ከከፍተኛ ቁራዎች ወይም ከኤክስፖርት ቁራዎች ወደ ቆዳ ፋብሪካዎች የሚጓጓዝ ጥሬ ቆዳና ሌላ ሲጫን በጥራትን በዓይነቱ ላይ የመጀመሪያ ደረጃ ማጣራት ማድረግ፤

ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የጥሬ ቆዳና ሌላ ግብይትን ጥራት ተቆጣጣሪ የአዋጁን፤ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ወይም ይህን ደንብ ለማስፈጸም የሚወጡ መመሪያዎች መጣላቸውን ሲያረጋግጥ ሕገወጥ ድርጊት የተፈፀመበትን ጥሬ ቆዳና ሌላ ደረሰኝ ሰጥቶ እንዲያዝ የማድረግ ወይም ጥሬ ቆዳና ሌላ የተከማቸበትን መጋዘን የማሸግ ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

4. የጥሬ ቆዳና ሌላ የግብይትን ጥራት ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ስለተወሰደው እርምጃ ወዲያውኑ በየደረጃው ለሚገኝ አግባብ ላለው

አካል ሪፖርት ማድረግና በአዋጁ ወይም በዚህ ደንብ መሠረት መወሰድ ስለአለባቸው ተከታታይ እርምጃዎች አግባብ ካለው አካል የሚሰጠውን መመሪያ የመፈፀም ኃላፊነት አለበት፡፡

15. ሕገወጥ ድርጊቶችን ስለመጠቀም

1. ማንኛውም ሰው የጥሬ ቆዳና ሌጦ አዘገጃጀት፣ አካላቸውን፣ አንጻሪው ወይም ግብይት ሂደት ላይ አዋጁን፣ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ወይም ደንቡን ተከትለው የሚወጡ መመሪያዎችን በመተላለፍ ሕገወጥ ድርጊት መፈፀሙን ሲያውቅ በአካባቢው ለሚገኝ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ተቆጣጣሪ ወይም በየደረጃው ለሚገኝ አግባብ ላለው አካል መጠቀም ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ጥቆማ አቅርቦ ሕገወጥ ድርጊት የተፈፀመበትን ጥሬ ቆዳና ሌጦ ያስያዘ ማንኛውም ሰው ከተያዘው ሕገወጥ ጥሬ ቆዳና ሌጦ ሽያጭ ገንዘብ ውስጥ 40% የጠቋሚ አበል ይከፈለዋል፡፡
3. ጠቋሚው በመጠቀሙ ምክንያት ማንኛውንም አይነት ጉዳት እንዳይደርስበት ማንነቱ እንዳይገለጽ ይደረጋል፡፡

16. ስለተያዘ ሕገወጥ ጥሬ ቆዳና ሌጦ

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 14(3) መሠረት የተያዘው ጥሬ ቆዳና ሌጦ ምርት መጠን የያዘ ወይም የአቅራቢ፣ የከፍተኛ ቁራ፣ የኤክስፖርት ቁራ ወይም የቆዳ ፋብሪካ ከሆነ በሁለተኛ ደረጃ የጥሬ ቆዳና ሌጦ ግብይት ብቻ ቀርቦ በጨረራ እንዲሸጥ ከተደረገ በኋላ ገንዘቡ አግባብ ባለው አካል በተከፈተ ዝግ የባንክ ሂሳብ ገቢ ይደረጋል፡፡
2. ሕገወጥ ድርጊት የተፈፀመበት ጥሬ ቆዳና ሌጦ ለጨረራ ቀርቦ ካልተሸጠ ምርቱን ለሚፈልግ የግብይት ተሳታፊ በድርድር እንዲሸጥ ይደረጋል፡፡
3. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 14(3) መሠረት ጥሬ ቆዳና ሌጦ የተያዘበት ወይም መጋዘኑ የታሸገበት ማንኛውም ሰው ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት የጥሬ ቆዳና ሌጦ የተሸጠበት ማንኛውም ሰው በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ቅሬታውን አግባብነት ላለው አካል ሊያቀርብ ይችላል፡፡
4. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበለትን ቅሬታ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል፡፡ አግባብ ያለው አካል የሰጠው ውሳኔ፡-

ሀ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚሻር ከሆነ የተያዘው ጥሬ ቆዳና ሌጦ ለመሸጥ የወጣ ውጭ ተቀንሶ ቀሪው የሽያጭ ገንዘብ ወዲያውኑ ለአመልካቹ እንዲመለስ ወይም የጥሬ ቆዳና ሌጦው የተከማቸበት መጋዘን እሸግ ወዲያውኑ እንዲከፈልት ይደረጋል፤ ወይም

ለ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚያጸና ከሆነ ሕገወጥ ድርጊት የተፈጸመበት ጥሬ ቆዳና ሌጦ ወይም የመጋዘን ባለቤት ውሳኔውን በጽሁፍ እንዲያውቅ ይደረጋል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ፊደል ተራ (ለ) የተመለከተውን ውሳኔ የሚቃወም የጥሬ ቆዳና ሌጦ ወይም መጋዘን ባለቤት ውሳኔ በተወሰነ በ15 ቀናት ውስጥ ጉዳዩን የማየት ስልጣን ላለው ፍርድ ቤት ክስ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት ጉዳዩን ያየው ፍርድ ቤት አግባብ ያለው አካል የሰጠውን ውሳኔ፡-

ሀ/ ከሻረው ጥሬ ቆዳና ሌጦውን ለመሸጥ የወጣው ወጪ ተቀናሽ ተደርጎ የሽያጩ ገንዘብ ለባለቤቱ ተመላሽ ይደረጋል፤ ወይም

ለ/ ካጸናው ወይም የጥሬ ቆዳና ሌጦው ባለቤት በፍትሐ ብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ይግባኝ ካላቀረበ ከጥሬ ቆዳና ሌጦው ሽያጭ ገንዘብ ውስጥ አስተዳደራዊ ወጪዎች ተቀንሰው 40 % ለጠቋሚው ወይም ያለጥቆማ የተያዘ ከሆነ ለያዘው የመንግስት ፀጥታ ተቋም ይከፈላል፤ ቀሪው 60% ለመንግስት ገቢ ይደረጋል፡፡

ክፍል አምስት ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

17. የመተባበር ግዴታ

የጥሬ ቆዳና ሌጦ የግብይትና ጥራት ተቆጣጣሪዎች በዚህ ደንብ አንቀጽ 15 መሠረት ሕገወጥ ድርጊትን ለመቆጣጠር ለሚያደርጉት እንቅስቃሴ ማንኛውም ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

18. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ደንቦችና መመሪያዎች

ይህንን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፣ መመሪያ ወይም ልምድ በዚህ ደንብ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

19. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 6 ቀን 2007 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 819/2006

የቁም እንስሳት ግብይት አዋጅ

በጥራትና በዋጋ ተወዳዳሪ የሆነ የቁም እንስሳት ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ በተቀላጠፈ ሁኔታ ለማቅረብ የሚያስችል ዘመናዊ የቁም እንስሳት ግብይት ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የቁም እንስሳት ግብይት በወቅታዊ መረጃ የተደገፈ፣ ቀልጣፋ እና ወጪ ቆጣቢ በማድረግ አርቢው፣ ነጋዴው፣ ሽማግሌ እና አገሪቱ ከግብይቱ ተገቢውን ጥቅም የሚያገኙበትን ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የቁም እንስሳት ግብይት አዋጅ ቁጥር 819/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “የቁም እንስሳ” ማለት የዳልጋ ከብትን፣ በግን፣ ፍየልን፣ ግመልን እና ሚኒስቴፋ የቁም እንስሳ ብሎ የሚሰይማቸውን ሌሎች እንስሳት ይጨምራል፤
2. “የቁም እንስሳት ግብይት” ማለት የቁም እንስሳት ሽያጭን፣ ግዢን፣ ማጓጓዣን የእንስሳት ማድለቢያ ማከራየትን እና ሌሎች ተመሳሳይ የግብይት ተግባራትን የሚያካትት ሂደት ነው፤
3. “የመጀመሪያ ደረጃ ወይም ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል” ማለት አግባብ ባለው አካል የተሰየመና በዚህ አዋጅ መሠረት የቁም እንስሳት ግብይት የሚከናወንበት ቦታ ነው፡፡
4. “የግብይት ተሳታፊዎች” ማለት በቁም እንስሳት ግብይት የሚሳተፉ አርቢዎችን፣ አድላቢዎችን፣ ላኪዎችን፣ ቄራዎችን፣ ሉኳንዳ ቤቶችን፣ የሕብረት ሥራ ማህበራትን እና ሽማግሌዎችን ያካትታል፤
5. “አርቢ” ማለት እንስሳትን የሚያረባ ማንኛውም ሰው ነው፤

6. “አድላቢ” ማለት የቁም እንስሳትን ከመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት በመግዛት በማድለቢያ ጣቢያ እስከ 4 ወራት በማቆየት አደልቦ ለሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት የሚያቀርብ ሰው ነው፤
7. “ላኪ” ማለት የቁም እንስሳትን ወይም ሥጋንና የሥጋ ውጤቶችን ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ሰው ነው፤
8. “ቄራ” ማለት የቁም እንስሳትን በማረድ ለገበያ የሚቀርብ ሥጋና የሥጋ ውጤቶችን የሚያዘጋጅና የሚያቀነባብር ወይም ለሉካንዳ ቤቶችና ለሽማግሌዎች የእርድ አገልግሎት የሚሰጥ ሰው ነው፤
9. “ሉኳንዳ ቤት” ማለት ሥጋን ለሽማግሌዎች የሚያቀርብ ሰው ነው፤
10. “የሀብረት ሥራ ማህበር” ማለት አግባብ ባለው በሀብረት ሥራ ማህበራት ሕግ የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል፤
11. “ሽማግሌ” ማለት የቁም እንስሳትን ወይም ሥጋን ለግል ፍጆታ የሚገዛ ግለሰብ ሲሆን ምግብ አዘጋጅቶ ለተመጋቢዎች በሽያጭ ወይም በሌላ ሁኔታ የሚያቀርብ ማንኛውንም ሰው ይጨምራል፡፡
12. “ጨረታ” ማለት ሻጮችና ገዢዎች ባሉበት እና በአጫራች አማካኝነት በሚካሄድ ግልፅ ውድድር የቁም እንስሳት ዋጋ የሚወሰንበትና የባለቤትነት ዝውውር የሚፈፀምበት የግብይት ስርዓት ነው፡፡
13. “አጫራች” ማለት ጨረታን እንዲመራ አግባብ ባለው አካል የተሰየመ ገለልተኛ ሰው ነው፡፡
14. “ድርድር” ማለት በሻጭና በገዢ መካከል በቀጥታ በሚካሄድ ክርክር አማካይነት የቁም እንስሳት ዋጋ የሚወሰንበትና የባለቤትነት ዝውውር የሚፈፀምበት የግብይት ሥርዓት ነው፤
15. “ማጓጓዝ” ማለት የቁም እንስሳትን በእግር በመንዳት ወይም ትራንስፖርት በመጠቀም ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ማዘዋወር ነው፤
16. “የማጓጓዝ ፈቃድ” ማለት የቁም እንስሳትን ከእርባታ ወይም ማድለቢያ ጣቢያ ወይም ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ወደ ቀጣይ መዳረሻ ለማጓጓዝ አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
17. “የእንስሳት መለያ” ማለት የቁም እንስሳት በሚጓጓዙበት ወቅት በጆሮ መለያ ምልክት ወይም በሌላ መንገድ ለመለየት እንዲያስችል የሚዘረጋ ሥርዓት ነው፤

18. “የኋራንቲን ጣቢያ” ማለት የቁም እንስሳትን በተከለለ ስፍራ ለተወሰነ ጊዜ ከሌሎች እንስሳት ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ አንዳይገናኙ በማድረግ ጤንነታቸውን ለመከታተል እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ የክትባት ወይም የህክምና አገልግሎት ለመስጠት እንዲያስችል ሆኖ የተዘጋጀ የተለየ ሥፍራ ነው፤
19. “ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት” ማለት በፍትሐብሔር ሕጉ ከአቅም በላይ ለሆነ ምክንያት የተሰጠው ትርጓሜ እንደተጠበቀ ሆኖ አገር ውስጥ የእንስሳት በሽታ ወረርሽኝ መከሰትን፣ በገዢ አገራት ማዕቀብ መጣልን እና ሌሎች ተመሳሳይ የሆኑ ምክንያቶችን ያካትታል
20. “አሳሳች ድርጊት” ማለት በቁም እንስሳት ግብይት ሂደት ውስጥ የግብይት ተሳታፊዎችን ወይም የመንግሥት አካልን ሊያሳስት ወይም ሊያታልል የሚችል ማንኛውም ድርጊት ነው፤
21. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት በቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊነት ንግድ ለመሰማራት የሚያስችሉ በንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 686/2002¹⁷ አግባብ ያላቸው ድንጋጌዎች መሠረት የተወሰኑ መስፈርቶችን አሟልቶ ለተገኘ ሰው በሚመለከተው የሴክተር መሥሪያ ቤት የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
22. “ሴክተር መስሪያ ቤት” ማለት የእንስሳት ግብይት ስርዓቱን በማስፈጸምና በመደገፍ ሂደት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ትስስር ያላቸውን የፌዴራልና የክልል አስፈጻሚ አካላትን ያጠቃልላል፤
23. “ሚኒስቴር” ማለት የንግድ ሚኒስቴር ነው፤
24. “አግባብ ያለው” ማለት አንደአግባቡ ሚኒስቴሩ ወይም የንግድ ፈቃድ ለመስጠት ሥልጣን የተሰጠው የክልል አካል ነው፤
25. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
26. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
27. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

¹⁷ በ22/101 (2008) አ. 980 አንቀጽ 51 (1) ተሸሯል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በአገሪቱ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ በቁም እንስሳት ግብይት ላይ በሚሳተፍ ማንኛውም ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የቁም እንስሳት ግብይት ሥርዓት

4. የቁም እንስሳት ግብይት

የቁም እንስሳት ግብይት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 እና አንቀጽ 6 መሠረት በመጀመሪያ ደረጃ እና በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ውስጥ የሚከናወን ይሆናል፡፡

5. የመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ማዕከላት

1. የመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት አደረጃጀት እና አስተዳደር አግባብ በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል፡፡
2. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት የሚካሄደው፡
ሀ/ በአርቢዎች መካከል፤ ወይም
ለ/ ሻጭ በሆኑ አርቢዎች እና ገዢዎች በሆኑ የህብረት ሥራ ማህበራት፤
አድላቢዎች፣ ላኪዎች፣ ቄራዎች፣ ሉኳንዳ ቤቶችና ሸማቾች መካከል፤ ይሆናል፡፡
3. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት የሚካሄደው በድርድር ወይም በጨረታ ይሆናል፡፡
4. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ላይ የእንስሳት ዋጋ የሚወሰነው እንደ እንስሳቱ ዝርያ፣ ዕድሜ እና አቋም በክብደት ላይ ተመስርቶ ይሆናል፡፡
5. ከሸማች፣ ከአርቢ እና ከህብረት ሥራ ማህበራት በስተቀር በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ተሳታፊ የሆነ ማንኛውም ሰው በእንስሳት ንግድ ላይ ለመሰማራት የሚያስችል የጸና የንግድ ፈቃድ ያለው መሆን አለበት፡፡
6. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ቀርበው ያልተሸጡ እንስሳት ወደ መጡበት መመለስ አለባቸው፡፡

6. ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት

1. የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት አደረጃጀት እና አስተዳደር በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል፡፡
2. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት የቁም እንስሳት የሚካሄደው፡-
ሀ/ ሻጭ በሆኑ አርቢዎች እና ገዢዎች በሆኑ ላኪዎች፣ ቄራዎች፣ ሉኳንዳ ቤቶችና ሽማግሌዎች፤
ለ/ ሻጭ በሆኑ አድላቢዎች እና ገዢዎች በሆኑ ላኪዎች፣ ቄራዎች፣ ሉኳንዳ ቤቶችና ሽማግሌዎች፣ ወይም
ሐ/ ሻጭ በሆኑ የህብረት ሥራ ማህበራት እና ገዢዎች በሆኑ ላኪዎች፣ ቄራዎች፣ ሉኳንዳ ቤቶችና ሽማግሌዎች፤
መካከል ይሆናል፡፡
3. ወደ ሁለተኛ ደረጃ የግብይት ማዕከላት የሚቀርቡ የቁም እንስሳት የደለቡ መሆን አለባቸው፡፡
4. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት የሚካሄደው በድርድር ወይም በጨረታ ይሆናል፡፡
5. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል የቁም እንስሳት ዋጋ የሚወሰነው እንደቁም እንስሳቱ ዝርያ፣ ዕድሜ እና አቋም በክብደት ላይ ተመስርቶ ይሆናል፡፡
6. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል እንስሳትን ለሽያጭ የሚያቀርብ ማንኛውም የግብይት ተሳታፊ እንስሳቱን፡-
ሀ/ ከተሰጠው የቁም እንስሳት መለያ፤
ለ/ ከእንስሳቱ የጤና ምስክር ወረቀት፤ እና
ሐ/ ከባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነድ፤
ጋር ማቅረብ እና ሽያጭ ከተፈጸመ በኋላም እንስሳቱን ከእነዚህ ሰነዶች ጋር ለገዥው ማስረክብ አለበት፡፡

7. የቁም እንስሳት ጤና ቁጥጥር

1. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ግብይት የተፈፀመባቸው እንስሳት ጤንነታቸው በገበያ ማዕከሉ በሚገኙ የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ተረጋግጦ መለያ እንዲሰጣቸው ይደረጋል፡፡

2. ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል እንስሳት ተገዝተው ወደ ቀጣዩ መዳረሻ ከመጓጓዣቸው በፊት የግብርና ሚኒስቴር¹⁸ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ቅድመ ግዢ የጤና ምርመራ ይደረጋል፡፡
3. አግባብ ያለው አካል ለቁም እንስሳት የግብይት ማዕከል ቀርበው በጤና ምርመራ ወቅት የበሽታ ምልክት በታየባቸው እንስሳት ላይ ቀጣይ እርምጃ እንዲወሰድ ያደርጋል፡፡
4. ወደ ውጭ አገር የሚላክ እንስሳት ደረጃውን በጠበቀ የኳራንታይን ጣቢያ የጤና ክትትል ተደርጎላቸው የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡

8. የቁም እንስሳትን ስለማጓጓዝ

1. በዝርያ፣ በፆታ ወይም በእድሜ የሚለያዩ የቁም እንስሳት በአንድ ላይ በማይቀላቀሉበት ሁኔታ መጓጓዝ አለባቸው፡፡
2. የቁም እንስሳት የሚጓጓዙበት ሁኔታ፣ በእግር ከተወሰነ ርቀት በላይ እንዳይነዱ የሚደረግበት እና በዋና ዋና ከተሞች በእግር መንዳት የሚከለክልበት ሁኔታ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

ክፍል ሦስት

የግብይት ተሳታፊዎች መብቶችና ግዴታዎች

9. የአርቢዎች መብቶችና ግዴታዎች

1. ማንኛውም አርቢ ያረባቸውን የቁም እንስሳት ወደ መጀመሪያ ወይም ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል አቅርቦ የመሸጥ ወይም በቀጥታ ወደ ውጭ የመላክ መብት ይኖረዋል፡፡
2. ማንኛውም አርቢ፡-
 - ሀ/ ያረባቸውን የቁም እንስሳት በአገር ውስጥ ለመሸጥ ከወሰነ በቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ውስጥ ብቻ የመሸጥ እና አግባብ ባለው አካል በተወሰኑት ቦታዎች ርክብክብ የመፈጸም፤
 - ለ/ የደለቡ የቁም እንስሳትን ወደ ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ለማቅረብ የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት፣ የማጓጓዝ ፈቃድና የእንስሳት መለያ የመያዝና በባለቤትነት ማስተላለፍ ወቅትም እነዚህን ሰነዶች ለገዥው የማስረከብ፤

¹⁸ በ22/12 (2008) አ. 916 ዓ(8) መሰረት የእንስሳ እና ዓሳ ሀብት ልማት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

ሐ/ ለገበያ ቀርበው የበሽታ ምልክት የታየባቸውን እንስሳት አስመልክቶ አግባብነት ያለው አካል የሚሰጠውን ውሳኔ የማክበርና የመፈጸም፤ እና መ/ ለውጭ ገበያ የሚያዘጋጃቸውን የቁም እንስሳት ወደ ኳራንታይን ጣቢያ የማስገባትና የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት እንዲያገኙ የማድረግ፤ ግዴታዎች አሉበት።

10. የአድላቢ መብቶችና ግዴታዎች

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2)(ለ) ድንጋጌ ቢኖርም የራሱ ሉኳንዳ ቤት ያለው አድላቢ የቁም እንስሳትን ወደ ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማቅረብ ሳያስፈልገው ለእርድ አገልግሎት የማዋል መብት ይኖረዋል።

2. ማንኛውም የቁም እንስሳት አድላቢ፡-

ሀ/ መስፈርቱን የሚያሟላ የራሱ ወይም የተከራየው የቁም እንስሳት ማድለቢያ ጣቢያ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት፤

ለ/ ያደለባቸውን የቁም እንስሳት ለሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ብቻ የማቅረብ እና አግባብ ባለው አካል በተወሰነው የርክክብ ቦታ የእንስሳቱን ርክክብ የመፈጸም፤

ሐ/ የቁም እንስሳቱን ወደ ቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ለማቅረብ የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት፤ የማጓጓዝ ፈቃድና የእንስሳት መለያ መያዝ እና በባለቤትነት ማስተላለፍ ወቅትም እነዚህን ሰነዶች ለገዥው የማስረክብ፤

መ/ ለገበያ ቀርበው የበሽታ ምልክት የታየባቸውን እንስሳት አስመልክቶ አግባብ ያለው አካል የሚሰጠውን ውሳኔ የማክበርና የመፈጸም፤

ሠ/ የየእለቱን የቁም እንስሳት ግዢና ሽያጭ ብዛት እና ዋጋ መዝግቦ የመያዝና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ ይህንኑ መረጃ የመስጠት፤

ረ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ማክበር፤

ግዴታዎች አሉበት።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) ድንጋጌ የቁም እንስሳት ማድለቢያ ጣቢያ ኪራይ አገልግሎት ለመስጠትም ተፈጻሚ ይሆናል።

11. የላኪ ገዴታዎች

ማንኛውም ላኪ፡

1. የቁም እንስሳትን የሚልክ ሲሆን መስፈርቱን የሚያሟላ የራሱ ወይም የተከራየው የቁም እንስሳት ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የላኪነት ንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
2. ሥጋና የሥጋ ውጤት የሚልክ ሲሆን መስፈርቱን የሚያሟላ የራሱ ወይም የተከራየው የኤክስፖርት ቁራ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የላኪነት ንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
3. የቁም እንስሳት ግዢን ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ብቻ የማካሄድ እና አግባብ ባለው አካል በተወሰነው የርክክብ ቦታ እንስሳቱን የመረከብ፤
4. በግብርና ሚኒስቴር¹⁹ ስለቅድመ ግዢ ጤናና ጥራት ቁጥጥር የወጣውን መመሪያ አክብሮ የቁም እንስሳት ግዢን የመፈጸም፤
5. ለውጭ ገበያ የሚዘጋጁ የቁም እንስሳትን ወደ ኳራንታይን ጣቢያ የማስገባትና የእንስሳት ጤና የምስክር ወረቀት እንዲያገኙ የማድረግ፤
6. የቁም እንስሳትን ከማድለቢያና ከኳራንታይን ጣቢያ ወደ ወደብ በማንጓዝ ሂደት የእንስሳት ጤና ምስክር ወረቀት እና የማንጓዝ ፈቃድ የመያዝና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ የመስጠት፤
7. አግባብ ባለው አካል በልዩ ሁኔታ ካልተፈቀደ በስተቀር በዚህ አዋጅ እና አዋጁን ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ለውጭ ገበያ የተዘጋጁትን የቁም እንስሳት ለውጭ ገበያ ብቻ የመላክ፤
8. ለውጭ ገበያ የተዘጋጁ የቁም እንስሳትን ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት ካላጋጠመ በስተቀር ለአገር ውስጥ ገበያ ያለመሸጥ፤
9. የየእለቱን የቁም እንስሳት ግዢና የውጭ ገበያ ሽያጭ ብዛት እና ዋጋ መዝግቦ የመያዝና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ ይህንኑ መረጃ የመስጠት፤
10. ትክክለኛ የመሸጫ ዋጋውን የሚገልፅ የውጪ ገበያ ሽያጭ ውል የመፈጸምና ከ72 ሰዓታት ባልበለጠ ጊዜ ወስጥ ውሉን በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የማስመዝገብ እንዲሁም ለሚኒስቴሩና ለሌሎች ለሚመለከታቸው አካላት ከ5 የሥራ ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የማሳወቅ፤

¹⁹ በ22/12 (2008) አ. 916 ዓ(8) መሰረት የአንስሳ እና ሃሳ ሀብት ልማት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

11. አሳማኝ ምክንያት ኖሮ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ እንዲራዘም ካልተፈቀደ በስተቀር ከገዢ ጋር የገባውን የውጭ ገቢያ ሽያጭ ውል በውሉ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ የመፈጸም፤
12. የአገሪቱን የቁም እንስሳትና የሥጋና የሥጋ ውጤቶች የውጭ ገቢያ መልካም ስም ሊያጎድፍ ከሚችል ከማንኛውም ድርጊት የመቆጠብ እና
13. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር ግዴታዎች አሉበት።

12. የቁም እንስሳት አጓጓዣ ግዴታዎች

ማንኛውም የቁም እንስሳት አጓጓዥ፡-

1. መስፈርቱን የሚያሟላ የቁም እንስሳት ማጓጓዣ ተሽከርካሪ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
2. በዚህ አዋጅ መሠረት ለግብይት የሚቀርቡ ወይም ተገዝተው ወደ ቀጣዩ መዳረሻ የቁም እንስሳትን ብቻ የማጓጓዝ፤
3. በዝርያ፣ በፆታና በእድሜ የተለያዩ የቁም እንስሳትን በጉዞ ወቅት በአንድ ላይ ያለመቀላቀል፤
4. የቁም እንስሳትን በሚያጓጉዝበት ወቅት የማጓጓዝ ፈቃድ የመያዝና አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ የማሳየት እና የቁም እንስሳትን የአጫጫን ሁኔታ የማስፈተሽ፤
5. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤

ግዴታዎች አሉበት።

13. የባለቁራዎች ግዴታዎች

ማንኛውም ባለቁራ፡-

1. መስፈርቱን የሚያሟላ የራሱ ወይም የተከራየው ቁራ ኖሮት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት፤
2. የቁም እንስሳትን ከራሱ ማድለቢያ ጣቢያ ለእርድ አገልግሎት የማዋል መብቱ እንደተጠበቀ ሆኖ ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ብቻ የእንስሳት ግዢ የመፈጸም፤
3. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤

ግዴታዎች አሉበት።

14. የባለሉኳንዳ ቤቶች ግዴታዎች

ማንኛውም ባለሉኳንዳ ቤት፡-

1. መስፈርቱን የሚያሟላ ሉኳንዳ ቤት የማዘጋጀትና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትና የንግድ ፈቃድ የማውጣት ፤
2. በቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ውስጥ ብቻ የቁም እንስሳት ግዢ የመፈጸም፤
3. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን የማክበር፤

ግዴታዎች አሉበት።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

15. አግባብ ያለው አካል ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ሕጎችና በዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ አግባብ ያለው አካል የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላትን የመሰየም እና ተፈላጊ መስፈርቶችን ማሟላታቸውን የማረጋገጥ፤
2. የቁም እንስሳት ሽያጭና ግዢ በድርድር ወይም በጨረታ ላይ ተመስርቶ እንዲካሄድ የመፍቀድ እና አጫራች የመሰየም፤
3. ለአገር ውስጥ ወይም ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ የቁም እንስሳት የጤና ምርመራ የተደረገላቸውና የምስክር ወረቀት እና የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነድ የተሰጣቸው መሆኑን የማረጋገጥ፤
4. ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ የቁም እንስሳት የጥራት ደረጃቸውን ጠብቀው እንዲዘጋጁ ካትትል የማድረግ፤
5. ማንኛውም የቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊ የግብይት ሂደቱን የሚያዛባ አሳሳች ድርጊት ፈጽሞ ሲገኝ ተገቢውን አስተዳደራዊ እርምጃ የመውሰድ፤
6. በቁም እንስሳት ንግድ ለመሳተፍ የሚያስችል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለያዙ ሰዎች የንግድ ፈቃድ የመስጠት፤
7. ለቁም እንስሳት መለያ የሚውሉ የአሠራር ሥርዓቶችን የመዘርጋትና ተግባራዊ የማድረግ ፤

8. በሕገ ወጥ መንገድ ሲጓዝ ወይም ግብይት ሲፈጸምባቸው የተገኙ የቁም እንስሳትን የመያዝ፤ የቁም እንስሳቱን እንደአግባቡ በመጀመሪያ ወይም በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል አቅርቦ በጨረታ በመሸጥ ገንዘቡን በዝግ የባንክ ሂሳብ እንዲቀመጥ የማድረግ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17 መሠረት እንዲወረስ ሲወሰንም ለመንግሥት ገቢ እንዲሆን የማድረግ፤
9. ሕገወጥ የቁም እንስሳት ንግድ እንቅስቃሴን ለሚጠቁሙ ሰዎች የሚከፈል የኮሚሽን አበል መጠን ለመንግሥት ማቅረብ፤ ሲወጥም በሥራ ላይ እንዲውል የማድረግ፤
10. ለሚሰጠው አገልግሎት በመንግሥት በሚወሰነው ተመን መሠረት የአገልግሎት ክፍያ የማስከፈል፡፡

16. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅና አዎጁን ለማስፈፀም የወጡ ደንብና መመሪያ በማስፈፀም ረገድ ከሚኒስቴሩ እና አግባብ ያለው አካል ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

17. ቅጣት

1. ከቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላት ውጪ የቁም እንስሳትን የሸጠ ወይም ለሽያጭ ያቀረበ ወይም የገዛ ማንኛውም ሰው የቁም እንስሳቱ እንዲወረስ ይደረጋል፡፡ ሆኖም ለግል ፍጆታው ከሚገዛውና ያረባውን ከሚሸጠው ሰው ውጪ ሆኖ በተገኘ ጊዜ በተጨማሪ ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 30,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
2. የቁም እንስሳት ንግድ ፈቃዱን ለሶስተኛ ወገን አሳልፎ የሰጠ ወይም ለውጭ ዜጎች በቁም እንስሳት ግብይት ከለላ የሰጠና አመቺ ሁኔታ የፈጠረ ማንኛውም ሰው ከቁም እንስሳቱ መወረስ በተጨማሪ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 150,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
3. በእንስሳት አርቢዎች መካከል ከሚፈፀም የእርስ በእርስ ግብይት በስተቀር በማናቸውም የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል በተመሳሳይ ደረጃ ላይ ከሚገኝ የግብይት ተሳታፊ ጋር ግብይት የፈፀመ ማንኛውም ሰው ከቁም እንስሳቱ መወረስ በተጨማሪ ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 15,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

4. የኳራንቲን ጊዜያቸውን ያላጠናቀቁ የቁም እንስሳትን ለውጭ ገበያ ያቀረበ ማንኛውም ሰው ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 150,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
5. በእርባታ ጣቢያቸው ያረቧቸውን የቁም እንስሳት ለቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ከማቅረብ ወይም በቀጥታ ወደ ውጭ ከመላክ በስተቀር በቁም እንስሳት ግብይት መስክ ተሰማርቶ የተገኘ የውጭ አገር ዜጋ ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 50,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ተቀጥቶ ከአገር እንዲወጣ ይደረጋል፡፡
6. በቁም እንስሳት ግብይት ሂደት አሳሳች ድርጊት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከእራት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 60,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
7. ሚኒስቴሩ ባወጣው መመሪያ መሠረት በተከለከለ ከተማ የቁም እንስሳትን በእግር የነዳ ወይም እንዲነዳ ያደረገ ማንኛውም ሰው ከቁም እንስሳቱ መወረስ በተጨማሪ ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራትና ከብር 5,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
8. ከቁም እንስሳት የግብይት ማዕከል ወይም ከእርባታ ወይም ማድለቢያ ጣቢያ ወደ ቀጣዩ መዳረሻ የሚጓዙ የቁም እንስሳትን ከተፈቀደው ርቀት በላይ በእግር የነዳ ወይም እንዲነዳ ያደረገ ማንኛውም ሰው ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
9. ለግል ፍጆታው ከሚገዛው ሰው ውጪ ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ወይም ከእርባታ ወይም ማድለቢያ ጣቢያ ወደ ቀጣዩ መዳረሻ የሚጓዙ የቁም እንስሳትን የማጓጓዝ ፈቃድ ሳይዝ ወይም በማጓጓዝ ፈቃዱ ላይ ከተመለከተው አቅጣጫ ውጪ ያጓዝ ወይም እንዲጓዙ ያደረገ ሰው ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 15,000.00 በማይበልጥ ይቀጣል፡፡
10. ህገ ወጥ ግብይት የተፈፀመባቸው የቁም እንስሳትን ያጓዝ ማንኛውም አጓጓዥ ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 30,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
11. ከቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ወይም ከእርባታ ወይም ማድለቢያ ጣቢያ ወደ ቀጣዩ መዳረሻ የሚጓዝ የቁም እንስሳትን በሚመለከት ተደራራቢ ክፍያ የጠየቀ

ወይም ያጉላላ ማንኛውም ሰው ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ከብር 15,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

12. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ሌላ ጥፋት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት እና ከብር 5,000.00 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

13. በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል በወንጀል ሕግ አንቀጽ 34 በተመለከተው መሠረት በዚህ አንቀጽ በተመለከቱ ጥፋቶች ተካፋይ በሚሆንበት ጊዜ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 90 መሠረት ይቀጣል፡፡

18. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

19. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 17 ቀን 2006 ዓ ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 341/2007 ዓ.ም.

ስለቁም እንስሳት ግብይት የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በቁም እንስሳት ግብይት አዋጅ ቁጥር 819/2006 አንቀጽ 18 (1) መሰረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የቁም እንስሳት ግብይት የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 341/2007” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጓሜ የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “አዋጅ” ማለት የቁም እንስሳት ግብይት አዋጅ ቁጥር 819/2006 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጠ ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፤
3. በአዋጁ አንቀጽ 2 (1) ለቁም እንስሳት የተሰጠው ትርጉም የጋማ ከብትንም ይጨምራል፤
4. “ማቆያ ጣቢያ” ማለት ከዳልጋ ከብት ውጭ የሆኑ የቁም እንስሳት ከመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት የግብይት ማዕከል ተገዝተው ወደ ሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ከመጓጓዣቸው በፊት የሚቆዩበት የተከለለ ቦታ ነው፡፡

ክፍል ሁለት

ስለቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላት

3. የግብይት ማዕከላት ብዛትና ሥርጭት

አግባብ ያለው የክልል አካል በቁም እንስሳት ግብይት ሥልጣን ከተሰጣቸው ሌሎች አካላት ጋር በመመካከር የቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላት በአርቢዎች አካባቢ እንዲደራጁ ያደርጋሉ፤ ብዛትና ስርጭታቸውንም ይወስናሉ፡፡

4. የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት ማዕከላትን ስለመሰየም

1. አግባብ ያለው የክልል አካል በቁም እንስሳት ግብይት ሥልጣን ከተሰጣቸው ሌሎች አካላት ጋር በመመካከር የመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት የግብይት

ማዕከላትን ሲሰይም፤ ብዛትና ስርጭት ሲወስን የሚከተሉትን መስፈርቶች ከግምት ማስገባት ይኖርበታል፤-

ሀ/ ለቁም እንስሳት አርቢዎች ያላቸውን ቀረቤታ፤

ለ/ ለተሸከርካሪዎች ተደራሽነት ያላቸው አመቺነት፤

ሐ/ ለተጠቃሚዎች ያላቸው ቀረቤታ፤

መ/ ለውሀና መኖ አቅርቦት ያለውን አመቺነት፤

ሠ/ የተለያዩ የቁም እንስሳት ዝርያዎችን፤ እድሜ እና ዓይነት በመለየት ለመገበያየት ያላቸውን አመቺነት፤

ረ/ ለቁም እንስሳት የጤና ጥበቃ ስራዎች፤ የደረጃ ምደባና የጨረታ ግብይት ለመካሄድ ያላቸው አመቺነት፤

ሰ/ ሚኒስቴሩ የሚያወጣውን መመሪያ በመከተል ከመኖሪያ አካባቢዎች፤ ከትምህርት ቤቶች፤ ከጤና ተቋማት፤ ከእምነት እና ከሌሎች ማህበራዊ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት በበቂ ርቀት ላይ መገኘታቸውን፤

ሸ/ የገበያ ማዕከላቱን ለማስፋፋት ያላቸውን አመቺነት፤ እና

ቀ/ ለቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊዎች መሠረታዊ ፍላጎት ማሟያ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት በአካባቢው መኖራቸው፡፡

2. የግብይት ማዕከል ለአጎራባች ወረዳዎች እና ቀበሌዎች የሚያገለግል ከሆነ አሰያየሙ አግባብ ያለው የክልል አካል ከአጎራባች ወረዳዎቹ እና ቀበሌዎቹ አስተዳደር አካላት ጋር በጋራ የሚወስኑት ይሆናል፡፡

3. የገበያ ማዕከላቱን እንዲያስተዳድር ሥልጣን የተሰጠው የወረዳ ወይም የቀበሌ አካል የግብይት ማዕከሉ በከተማ ክልል የሚገኝ ከሆነ ካርታና ፕላን ወይም በገጠር የሚገኝ ከሆነ ደግሞ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ደብተር እንዲኖረው ያደርጋል፡፡

5. የመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ማሟላት ያለበት መስፈርት

የመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ቦታ ስፋት እንደ አካባቢው የቁም እንስሳት እና የመሬት አቅርቦት የሚወሰን ሆኖ፤ አደረጃጀቱ የሚከተሉትን መስፈርቶች የሚያሟላ መሆን አለበት፡-

1. ቢያንስ ከ5000 ሜትር ካሬ ስፋት ቦታ ያለው፤
2. በአካባቢው የሚገኝ ቁሳቁስን በመጠቀም የተገነባ አጥር ያለው፤

3. የገበያ መረጃ ሰሌዳን፣ መጫኛ እና ማራገፊያ መደላድል፣ የደረቅ ቆሻሻ ማቃጠያ እና የፍላጎት ቆሻሻ ማስወገጃ ያለው፤
4. ለግብይት ተሳታፊዎች የሚያገለግል የጋራ መገልገያ መሣሪያዎች እና የመጻዳጃ ቤት ያለው፤
5. የተለያዩ ዓይነት የቁም እንስሳት ማስተናገድ እንዲችል የተከፋፈለ ቦታ ያለው፤
6. ለቁም እንስሳት በቂ ውሃ፣ መኖ፣ ህክምና አገልግሎት መስጫ ያለው እና በጤና ችግር ምክንያት ለሚገለሉ የቁም እንስሳት ማግለያ ቦታ ያለው፤ እና
7. ንጽሕናው የተጠበቀና ለመረጃ አገልግሎት የተመቻቸ፡፡

6. የሁለተኛ ደረጃ ግብይት ማዕከላትን ስለመሰየም

1. አግባብ ያለው አካል የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላትን ሲሰይምና ብዛትና ስርጭት ሲወስን የሚከተሉትን መስፈርቶች ከግምት ማስገባት ይኖርበታል፡-
 - ሀ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 (1) (ለ)፣ (መ)፣ (ሠ)፣ (ረ)፣ (ሰ)፣ (ሸ)፣ እና (ቀ) የተገለጹት መስፈርቶች መሟላታቸውን፤
 - ለ/ ለቁም እንስሳት አድላቢዎች ያላቸውን ቀረቤታ፤
 - ሐ/ ለኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ መረብ አገልግሎት ያላቸውን አመቺነት፤
 - መ/ የኤሌትሪክ ኃይል አቅርቦት አገልግሎት ለማግኘት ያላቸውን አመቺነት፡፡
2. የግብይት ማዕከሉ ለአጎራባች ወረዳዎች ወይም ቀበሌዎች የሚያገለግል ከሆነ አደረጃጀቱ አግባብ ባለው የክልል አካልና የአጎራባች ወረዳዎች ወይም ቀበሌዎች አግባብ ካላቸው አካላት ጋር በጋራ ይወሰናል፡፡
3. የገበያ ማዕከላቱን የሚያስተዳድረው አግባብ ያለው አካል የግብይት ማዕከሉ በከተማ ክልል የሚገኝ ከሆነ ካርታና ፕላን ወይም በገጠር የሚገኝ ከሆነ ደግሞ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ደብተር እንዲኖረው ያደርጋል፡፡

7. የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ማሟላት ያለበት መስፈርት

የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ቦታ ስፋት እንደ አካባቢው የእንስሳት እና የመሬት አቅርቦት የሚወሰን ሆኖ አደረጃጀቱ የሚከተሉትን መስፈርቶች የሚያሟላ መሆን አለበት፡-

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 5 (3)፣ (4)፣ (5)፣ እና (6) የተገለጹት መስፈርቶች፤
2. ቢያንስ 20ሺ ሜትር ካሬ ስፋት ቦታ ያለው፤
3. ዙሪያውን በግንብ ወይም በሽቦ በአስተማማኝ ሁኔታ የታጠረ አጥር ያለው፤

4. የተለያዩ ዓይነት የቁም እንስሳት ማስተናገድ እንዲችሉ የተከፋፈለ ቦታ ያለው፤
5. የግብይት ተሳታፊ ለሆኑት ኅብረት ስራ ማህበራት፣ አርቢዎች እና አድላቢዎች የቁም እንስሳት መገበያያ ተሸንሽኖ የታጠረ ቦታ ያለው፤
6. በግብይት ማዕከሉ በባለቤትነት የተያዘ በሥነ ልቦና እንስሳት የተመሰከረለት የቁም እንስሳት ሚዛን ያለው፤ እና
7. የተሟላ የውሀና የመብራት አቅርቦት የመገናኛ መሰረተ ልማት፣ የጥበቃ ማማ እና ግብይት ማካሄጃ ቢሮ ያለው።

8. የግብይት ማዕከላት አስተዳደር

1. የመጀመሪያና የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት፦

ሀ/ ከከተማ ክልል ውጭ የተደራጁ ከሆነ የግብይት ማዕከሉ በሚገኝበት አካባቢ ያለው አግባብነት ያለው አካል ወይም ለዚህ ተግባር ስልጣን የተሰጠው አካል የግብይት ማዕከላቱን ያስተዳድራል፤

ለ/ በከተማ ክልል ውስጥ ከሆኑ ግን የከተማው ማዘጋጃ ቤት፣ አግባብነት ያለው አካል ወይም ለዚህ ተግባር ስልጣን የተሰጠው አካል የግብይት ማዕከላቱን ያስተዳድራል።

2. ግብይት ማዕከላትን ለማስተዳደር ስልጣን የተሰጠው አካል ፦

ሀ/ በቁም እንስሳት ግብይት ላይ አሉታዊ ተጽእኖ ከሚያሳድሩ የአካባቢው ሁኔታዎች ነጻ እንዲሆኑ ተገቢውን እርምጃ የመውሰድ፤

ለ/ ለግብይት ሂደት የሚጠየቀው የአገልግሎት ክፍያ ከሚሰጠው አገልግሎት ጋር ተመጣጣኝ እንዲሆን የማድረግ፤

ሐ/ ለግብይቱ መቀላጠፍና መሳለጥ የሚያገለግሉ መሰረተ ልማቶችን የማደራጀትና የማሟላት፤

መ/ የገበያውን የዕለት ተዕለት የግብይት ሂደት፣ የቁም እንስሳቱን ጤና፣ የፀጥታ ሁኔታ እንዲሁም ተያያዥ የግብይት እንቅስቃሴ የሚከታተልና የሚቆጣጠር ሠራተኛ በበቂ ሁኔታ እንዲመደብና እንዲሟላ የማድረግ፤

ሠ/ አርቢዎች፣ ህብረት ስራ ማህበራት፣ አድላቢዎች እንደ ግብይት ማዕከሉ ስፋት በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት መሸጫ ቦታ እንዲኖራቸው የማድረግ፤

ረ/ አርቢዎች፣ ህብረት ስራ ማህበራት፣ አድላቢዎች በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ያገኙትን መሸጫ ቦታ በተገቢው ሁኔታ

አደራጅተው እንዲይዙና ለአገልግሎቱ ተመጣጣኝ ክፍያ እንዲከፍሉ የማድረግ፤

ሰ/ በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት የቁም እንስሳትን በወካይ ናሙና መሰረት የሚሸጥ የግብይት ተዋናይ ለገበያ ያቀረባቸውን የቁም እንስሳት ቁጥር በማድለቢያው ወይም በማቆያ ጣቢያው ስለመኖራቸው የማረጋገጥ፤

ሸ/ በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት በወካይ ናሙና መሰረት የሚፈፀም ግብይት በጽሁፍ ውል መፈፀሙን የማረጋገጥ እና የግብይት ተቆጣጣሪው ካረጋገጠ በኋላ የማንጓዣ የምስክር ወረቀት የመስጠት፤ ወይም የቁም እንስሳቱን ከማድለቢያ ወይም ከማቆያ ጣቢያ እንዲረከብ የማድረግ፤

ቀ/ በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት በድርድር ወይም በጨረታ ሲካሄድ የመቆጣጠር፤

ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

3. የመጀመሪያና የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት አደረጃጀት እና አሠራር እንዲሁም ግብይት ማዕከላትን በመከለል እና በመሰየም የማሳወቂያ ጊዜ ገደብ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው ዝርዝር መመሪያ ይወሰናል።

9. የግብይት ቀንና ሰዓት

1. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት የሚካሄድበት ቀንና ሰዓት የአካባቢውን ተጨባጭ ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት የግብይት ማዕከላቱን በሚያስተዳድረው አካል የሚወሰን ይሆናል።
2. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ግብይት የሚካሄደው ግብይት በሚኖርበት በማንኛውም ቀንና ሰዓት ይሆናል።

10. በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል የሚፈጸም የግብይት ሥርዓት

1. የቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊ በአንድ የመጀመሪያ ደረጃ ግብይት ማዕከል እራሱ ወይም በሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ አካል የተረጋገጠና የተመዘገበ ውክልና ሥልጣን እና የጸና ንግድ ፈቃድ ባለው በአንድ ሕጋዊ ወኪል ብቻ መገበያየት ይኖርበታል።
2. ወደ መጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል ቀርበው ያልተሸጡ የቁም እንስሳት በግብይት ማዕከሉ ተቆጣጣሪ ከተረጋገጠ በኋላ ምንም ዓይነት የአገልግሎት ክፍያ ሳይጠየቅባቸው ወደ መጡበት ይመለሳሉ።

3. ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በመጀመሪያ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል የተፈፀመ ግብይት ሕጋዊ ሥርዓቱን የተከተለ ስለመሆኑ በግብይት ተቆጣጣሪው ከተረጋገጠ በኋላ የቁም እንስሳት የማጓጓዝ ፈቃድ ይሰጣል፡፡

11. በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል የሚፈጸም የግብይት ሥርዓት

1. የቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊ በሁለተኛ ደረጃ ግብይት ማዕከል እራሱ ወይም በሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ አካል የተረጋገጠና የተመዘገበ ውክልና ሥልጣን እና የጸና ንግድ ፈቃድ ባለው በአንድ ሕጋዊ ወኪል ብቻ መገባደጥ ይኖርበታል፡፡
2. ከፍተኛ ቁጥር ያላቸውን የቁም እንስሳት ለሁለተኛ ደረጃ ግብይት ማዕከል የሚያቀርብ አርቢ፣ አድላቢ ወይም የኅብረት ሥራ ማህበር ሁሉንም የቁም እንስሳት ወደ ግብይት ማዕከላት ማምጣት ሳያስፈልግ የቁም እንስሳቱን ናሙና ወይም ኤሌክትሮኒክስ ማስረጃ በማቅረብ ግብይት መፈፀም ይችላል፡፡ ዝርዝር አፈጻጸሙ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት የተፈፀመ የቁም እንስሳት ግብይት ሕጋዊነት በግብይት ማዕከሉ ተቆጣጣሪ ከተረጋገጠ በኋላ ተቆጣጣሪው በሚሰጠው ማረጋገጫ መሠረት የእንስሳቱ ርክክብ በማድለቢያው ጣቢያ የሚፈጸም ይሆናል፡፡
4. አግባብነት ያለው አካል እንደ አስፈላጊነቱ በተመረጡ አካባቢዎች በኤሌክትሮኒክስ ሥርዓት የሚታገዝ የሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላት ያደራጃል፡፡ ዝርዝር አፈጻጸሙ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
5. ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከል የተፈፀመ ግብይት ሕጋዊ ሥርዓቱን የተከተለ ስለመሆኑ በግብይት ተቆጣጣሪው ከተረጋገጠ በኋላ እንስሳት የማጓጓዝ ፈቃድ ይሰጣል፡፡

ከፍል ሶስት

የቁም እንስሳት ግብይት ተሳታፊዎች መብቶችና ግዴታዎች

12. የወል ግዴታዎች

ማንኛውም የግብይት ተሳታፊ፡-

1. ከመጀመሪያ እና ከሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ወይም ከማድለቢያ ጣቢያ የተገዙ የቁም እንስሳትን ከ50 ኪ.ሜ በላይ በእግር ማጓጓዝ የለበትም፤
2. ከመጀመሪያ እና ከሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ወይም ከማድለቢያ ጣቢያ የተገዙ የቁም እንስሳትን በእግርም ሆነ በተሽከርካሪ ከ8 ሰዓት በላይ ያለእረፍት ማጓጓዝ የለበትም፤
3. በጉዞ ወቅት ለቁም እንስሳቱ መኖር፣ ውሃና አስፈላጊ እንክብካቤ ማድረግ አለበት፤
4. በእይታ ከሚለዩ ጉዳቶችና በሽታዎች ነፃ የሆነ የቁም እንስሳ ለገበያ ማቅረብ አለበት፤
5. በቁም እንስሳት ግብይት እና በጤና ቁጥጥር ላይ አሳሳች ድርጊት ከመፈጸም መቆጠብ አለበት፤
6. ከሸማች በስተቀር የቁም እንስሳትን ከመጀመሪያ እና ከሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ግብይት ማዕከላት ወይም ከማድለቢያ ጣቢያ በመግዛት ሲያጓጉዝ በማጓጓዣ ፈቃድ ላይ የተገለጹት የቁም እንስሳት አይነትና ብዛት ትክክል መሆኑን፣ በወቅቱና በአግባቡ ወደ መዳረሻ ስፍራ ስለማድረሱ የሚገልጽ ማረጋገጫ አግባብ ካለው አካል ማግኘት ይኖርበታል።

13.የአድላቢ ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 10 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም በቁም እንስሳት ግብይት ላይ የተሰማራ አድላቢ፡-

1. የቁም እንስሳት ከማድለቢያ ጣቢያ ብቻ ለሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት ማዕከላት የማቅረብ፤
2. አግባብነት ካለው አካል ያገኘውን ንግድ ፈቃድ ለሶስተኛ ወገን ያለማስተላለፍ፤ ግዴታዎች አሉበት፡፡

14.የላኪ ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 11 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም በቁም እንስሳት ግብይት ላይ የተሰማራ ላኪ፡-

1. የኳራንቲን ጊዜያቸውን ያጠናቀቁ የቁም እንስሳትን ብቻ ለውጪ ገበያ የማቅረብ፤

2. ወደ ውጭ ሀገር የሚልከውን የቁም እንስሳት በኢትዮጵያ ድረጃ መሰረት ማዘጋጀት ወይም የኢትዮጵያ ድረጃ ያልወጣለት በሆነ ጊዜ በገዢው ፍላጎት መሰረት የማዘጋጀት፤
3. በድርጅቱ ውስጥ የሚገኙ ወደ ውጭ ሊላኩ የተዘጋጁ ቁም እንስሳትን በአካል ተገኝቶ ለመቆጣጠር ወይም ስለእንስሳቱ መረጃ ለማግኘት አግባብ ያለው አካል ሲጠይቅ ትብብር የማድረግ፤
4. የንግድ ፈቃዱን በማንኛውም ሁኔታ ለሶስተኛ ወገን አሳልፎ ያለመስጠት፤

ግዴታዎች አሉበት ፡፡

15.የአንጓዝ ግዴታዎች

የአዋጁ አንቀጽ 12 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በቁም እንስሳት ማንጓዝ ንግድ የተሰማራ አንጓዥ የቁም እንስሳቱ በጉዞ ወቅት እንዲያርፉ፣ እንዲመገቡ እና ውኃ እንዲያገኙ እንዲሁም አስፈላጊውን እንክብካቤ እንዲያገኙ የማድረግ ግዴታዎች አሉበት፡፡

ክፍል አራት

የቁም እንስሳት ግብይት እና ጤና ቁጥጥር

16.የግብይት ተቆጣጣሪ ስለመመደብ

1. አግባብ ያለው አካል የቁም እንስሳት ግብይት ተቆጣጣሪዎችን ይመድባል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚመደቡ የቁም እንስሳት ግብይት ተቆጣጣሪዎች በመስኩ ዕውቀት እና መልካም ሥነ-ምግባር ያላቸው መሆን ይኖርባቸዋል።

17.የግብይት ተቆጣጣሪ ኃላፊነት

1. ግብይት ተቆጣጣሪ፡-

ሀ/ የቁም እንስሳት ግብይት አዋጁ፣ ይህን ደንብ እና ደንቡን ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎች ተከትሎ መፈጸሙን የማረጋገጥ፤

ለ/ ወደ ማንኛውም የቁም እንስሳት ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ በሥራ ሰዓት የመግባትና የመቆጣጠር፣ መረጃ የማግኘት ወይም ሰነዶችን የመመልከት፤

ሐ/ ከግብይት ማዕከላት ተገዝተው ወደ ቀጣይ መዳረሻ የሚጓግዙ የቁም እንስሳት አግባብ ካለው አካል የተሰጣቸውን የማጓጓዝ ፈቃድ የያዙ መሆኑን የማረጋገጥ፤

መ/ የቁም እንስሳትን የሚያጓጉዝ ተሽከርካሪዎችን የማስቆም፤ የመፈተሽና አግባብ ያላቸው ሰነዶች እንዲቀርቡለት የማድረግ፤ ኃላፊነት ይኖረዋል።

2. ግብይት ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ኃላፊነት ለመወጣት በግብይት ማዕከላትና በማጓጓዝ ሂደት እንዲሁም በሌሎች የግብይት ሂደቶች ሕገወጥ ድርጊት የተፈፀመባቸውን የቁም እንስሳት ወይም የቁም እንስሳት የጫነ ማጓጓዣ ተሽከርካሪ የመያዝ ሥልጣን ይኖረዋል።
3. ግብይት ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተዘረዘሩት ኃላፊነቶችን ሲወጣ አዋጁ፤ ይህ ደንብ ወይም ደንቡን ተከትለው የወጡ መመሪያዎች መጣሳቸውን ሲያረጋግጥ በአስቸኳይ አግባብ ላለው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡

18.ሕገወጥ ድርጊቶችን ስለመጠቀም

1. ማንኛውም ሰው አዋጁን፤ ይህን ደንብ ወይም ደንቡን ተከትለው የወጡ መመሪያዎችን በመተላለፍ ሕገወጥ የቁም እንስሳት ማጓጓዝ ወይም ግብይት ተፈጽሟል ወይም ሊፈጸም ነው ብሎ ሲያምን በአካባቢው ለሚገኝ የቁም እንስሳት ግብይት ተቆጣጣሪ ወይም አግባብነት ላለው አካል መጠቀም ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ጥቆማ አቅርቦ ሕገወጥ ድርጊት የተፈጸመበትን የቁም እንስሳ ያስያዘ ማንኛውም ሰው በዚህ ደንብ አንቀጽ 19 (5) (ለ) መሰረት የጠቋሚ አበል ይከፈለዋል፡፡
3. ጠቋሚው በመጠቀሙ ምክንያት ማንኛውም አይነት ጉዳት እንዳይደርስበት ማንነቱ እንዳይገለጽ ይደረጋል፡፡

19.ሕገ-ወጥ ድርጊት የተፈጸመበትን የቁም እንስሳ ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ እና የተያዘ የቁም እንስሳ

1. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 17 (3) መሠረት የተቆጣጣሪ ሪፖርት ሲደርስ አግባብ ያለው አካል ሕገወጥ ድርጊት የተፈፀመበትን የቁም እንስሳት ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ ያግኛል፡፡

2. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 17 (2) መሠረት የቁም እንስሳት ወይም የቁም እንስሳት የጫነ ማንጓጓዣ ተሽከርካሪ የተያዘበት ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የቁም እንስሳት የማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ የታገደበት ማንኛውም ሰው በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን አግባብነት ላለው አካል ሊያቀርብ ይችላል፡፡

3. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የቀረበውን ተቃውሞ ከሰባት ቀን ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል፤ አግባብ ያለው አካል ውሳኔ፦

ሀ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚሸር ከሆነ ወዲያውኑ የተያዘው ቁም እንስሳ ለአመልካቹ እንዲመለስ ወይም የታገደው ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ እገዳ እንዲነሳ ይደረጋል፤

ለ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚያጸና ከሆነ ፦

1. የቁም እንስሳው መሠረሱን የሚገልጽ ሕጋዊ ደረሰኝ ለግለሰቡ በመስጠት እንስሳቱ በግልጽ ጨረታ ወይም በግልጽ ጨረታ ካልተሸጠ ለመንግስት ወይም ለግል ተቋማት በድርድር እንዲሸጥ ተደርጎ ገንዘቡ አግባብ ያለው አካል በከፈተው ዝግ የባንክ ሂሳብ ገቢ ይደረጋል፤ ወይም

2. የታገደው ማድለቢያ ጣቢያ ባለቤት ወይም ተከራይ ላይ በአዋጁ አንቀጽ 15 (5) መሠረት አስተዳደራዊ እርምጃ ይወስዳል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ውሳኔ ያልተሰጠ ከሆነ ወይም በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ለ) መሠረት በተሰጠ ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለው ሰው ውሳኔው በተወሰነ ወይም የጊዜ ገደቡ እንዳለፈ በ30 ቀናት ውስጥ ጉዳዩን የማየት ስልጣን ላለው ፍርድ ቤት ክስ ማቅረብ ይችላል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት ይግባኝ የቀረበለት ፍርድ ቤት አግባብ ያለው አካል የሰጠውን ውሳኔ፦

ሀ/ ከሻረው የቁም እንስሳውን ለመሸጥ የወጣው ወጪ ተቀናሽ ተደርጎ የሽያጩ ገንዘብ ለባለቤቱ ተመላሽ ይደረጋል፤ አስተዳደራዊ መቀጮው እንዲነሳ ይደረጋል፤ ወይም

ለ/ ካጸናው ወይም የቁም እንስሳቱ ባለቤት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ይግባኝ ካላቀረበ ከቁም እንስሳቱ ሽያጭ ገንዘብ አስተዳደራዊ ወጪዎች

ተቀንሰው 40% ለጠቋሚው ወይም ያለጥቆማ የተያዘ ከሆነ ለያዘው የመንግሥት ፀጥታ ተቋም ይከፈላል፤ ቀሪው 60% ለመንግሥት ገቢ ይደረጋል፡፡

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የታገደ የቁም እንስሳት ማድለቢያ ወይም ማቆያ ጣቢያ ለሌላ የግብይት ተሳታፊ ሊከራይ ይችላል፡፡

20. የቁም እንስሳት ጤና ቁጥጥር

1. አግባብ ያለው አካል በአዋጁ አንቀጽ 7 (3) መሠረት በቅድመ ግዥ የጤና ምርመራ የጤና ችግር ምልክት የታየባቸውን የቁም እንስሳት በመለየት ህክምና ወይም እንክብካቤ እንዲያገኙ ወይም ሌላ ተገቢ እርምጃ እንዲወሰድባቸው ያደርጋል፡፡
2. የገበያ ማዕከሉ የእንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ የጤና ችግር የሌለባቸውን የቁም እንስሳት ለግብይት እንዲቀርቡ ፈቃድ በመስጠት፤ ግዥና ሽያጭ ከተፈጸመባቸው በኋላ የመለያ ቁጥር፤ የጤና ሰርተፍኬት እና የማጓጓዣ ፈቃድ እንዲያገኙ ያደርጋል፡፡

21. የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያ ስለመመደብ

1. የግብርና ሚኒስቴር ወይም የክልል ግብርና ቢሮዎች የቁም እንስሳት ጤና ተቆጣጣሪዎችን ይመድባሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚመደብ የቁም እንስሳት የጤና ተቆጣጣሪ በመስኩ በቂ ዕውቀትና መልካም ሥነ ምግባር ያለው መሆኑ ይኖርበታል፡፡

22. የቁም እንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ ኃላፊነት

1. የቁም እንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ፦

ሀ/ ከመጀመሪያና ከሁለተኛ ደረጃ የቁም እንስሳት የግብይት ማዕከላት ተገዝተው ወደ ማድለቢያ ጣቢያ እና ወደ ኤክስፖርት ቁራ የሚጓጓዙ እንስሳት ጤና ቁጥጥርን በተመለከተ ግብርና ሚኒስቴር ስለ ቅድመ ግዢ ምርመራ የሚያወጣቸውን መመሪያዎች መከበራቸውን፤

ለ/ በመጀመሪያና በሁለተኛ ደረጃ የግብይት ማዕከላት እና በማጓጓዝ ሂደት የሚታየውን የቁም እንስሳት ጤንነት ሁኔታ፤ እና

ሐ/ በቁም እንስሳት አድላቢዎችና ላኪዎች የሚከናወነውን የቁም እንስሳት የጤና አጠባበቅ ዝግጅት፤

የመቆጣጠር እና የማረጋገጥ ኃላፊነት ይኖረዋል።

2. የቁም እንስሳት ጤና ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ኃላፊነቱን ለመወጣት ወደ ማንኛውም የቁም እንስሳት ማድለቢያ ወይም የገበያ ማዕከላት በሥራ ሰዓት ለመግባት ያላቸውን ሰነዶች ለመመልከትና አስፈላጊ መረጃዎችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል።

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

23.የመተባበር ግዴታ

የግብይት ተቆጣጣሪዎች ይህንን ደንብ ተግባራዊ ለማድረግ ለሚያደርጉት እንቅስቃሴ ማንኛውም ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት።

24.ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ደንቦችና መመሪያዎች

ይህን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፣ መመሪያ ወይም ልማድ በዚህ ደንብ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

25.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ የካቲት 10 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ሐ/ ቡና እና ሻይ

አዋጅ ቁጥር 602/2000

የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ

ጥራት ያለውና በአለም አቀፍ ገበያ ተወዳዳሪ የሆነ የቡና ምርት ለውጭ ሀገር ገበያ በተቀላጠፈ ሁኔታ ለማቅረብ የሚያስችል የተሻሻለ የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የቡና ግብይት አፈፃፀምን ፈጣንና ወጪ ቆጣቢ በማድረግ የቡና አምራቾች ከግብይቱ ተገቢውን ገቢ የሚያገኙበትን መንገድ መዘርጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የቡናን ግብይት ከኢትዮጵያ የምርት ገበያ አሠራር እንዲሁም ከተሻሻለው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች አደረጃጀት ጋር ማጣጣም በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከትለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ ቁጥር 602/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ቡና” ማለት በማንኛውም ዓይነትና ሁኔታ የሚገኝ የቡና ተክል ፍሬ ወይም የፍሬው ክፍል ነው፤
2. “ቀይ እሽት ቡና” ማለት በተፈጥሮ የብስለት ደረጃውን የጨረሰና የተለቀመ ቀይ እሽት የቡና ፍሬ ነው፤
3. “ጀንፈል ቡና” ማለት ቀይ እሽት ቡና በወቅቱ ተለቅሞ የደረቀና ያልተፈለፈለ ነው፤
4. “የታጠበ ቡና ከነገለፈቱ” ማለት ትክክለኛውን ቀይ እሽት ቡና በማሰባሰብ በውኃ በመታገዝ በወቅቱ በመፈለፈል፣ በመዘፍዘፍ፣ በማጠብና በማድረቅ የተዘጋጀ ከነስሰ ልባሱ ያለ ቡና ነው፤

5. “የታጠበ ቡና” ማለት በታጠበ ቡና አዘገጃጀት ቴክኒክ ተዘጋጅቶ ስለ ልባሱ የወጣለት ቡና ነው፤
6. “ያልታጠበ ቡና” ማለት ቀይ እሽት ቡና በማሰባሰብና በማድረቅ ተቀሽጮና ተበጥሮ የተዘጋጀ ቡና ነው፤
7. “በከፊል የታጠበ ቡና” ማለት ቀይ እሽት ቡና በመፈልፈል ከነ ልጋጉ በማድረቅ የተዘጋጀ ቡና ነው፤
8. “አቅርቦት ቡና” ማለት በአምራች አካባቢ ባሉ አንዱስትሪዎች ተዘጋጅቶ ለጨረታ ማዕከላት ወይም ለኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚቀርብ በማንኛውም መልኩ የተዘጋጀ ቡና ማለት ነው፤
9. “የወጪ ገበያ ቡና” ማለት ላኪዎች ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ገዝተው ወይም ከራሳቸው እርሻ አምርተው የአገሪቱን የወጪ ገበያ ቡና የጥራት ደረጃ በጠበቀ መልኩ አዘጋጅተው ለውጭ ገበያ የሚልኩት ቡና ነው፤
10. “ተረፈ ምርት ቡና” ማለት ያልፈረጠመ፣ ቀላል ፍሬ፣ ሰባራ ወይም ሌሎች ጉድለት ያለባቸው ቡናዎችን ያጠቃልላል፤
11. “የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና” ማለት የአቅርቦት ቡና ወይም የወጪ ገበያ ቡና ሲዘጋጅ ከሚወጣ ተረፈ ምርት እና ከአጠቃላይ ይዘቱ 15 በመቶ ብቻ ንፁህ ቡና የተቀላቀለበት ወይም በተለያዩ ምክንያት ለረጅም ጊዜ በመቆየቱ ብቁ ያልሆነ ወይም በአያያዝ ችግር ምክንያት ጣዕሙ ዝቅ ያለ ሆኖ በሰው ጤንነት ላይ ጉዳት የማያደርስ ሆኖ ነገር ግን ለወጪ ገበያ ብቁ ያልሆነ ቡና ነው፤
12. “መርቡሽ ቡና” ማለት በመቀጫ ወይም በድንጋይ ወፍሮ በመጠቀም በኋላ ቀር መንገድ የተዘጋጀ ቡና ነው፤
13. “ቡና አቅራቢ” ማለት አስፈላጊውን መስፈርት አሟልቶ ጀንፈል ቡና ወይም ቀይ እሽት ቡና ከቡና አምራቹ ወይም ከራሱ ማሳ በማሰባሰብና በማዘጋጀት ለጨረታ ማዕከላት ወይም ለኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚቀርብ ነው፤
14. “ቡና ላኪ” ማለት አግባብ ካለው መንግሥታዊ አካል የቡና ንግድ ፈቃድ የተሰጠውና ሚኒስቴሩ ያወጣውን መስፈርት አሟልቶ ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ የገዛውን ወይም ከራሱ ማሳ ያመረተውን ቡና ገበያ በሚመጥን ደረጃ አዘጋጅቶ የሚልክ ነው፤

15. “አስፈፃሚ ክፍል” ማለት ሚኒስቴሩ፣ የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ወይም በዚህ አዋጅ የቡና ግብይትና ጥራት ሥራ በአግባቡ እንዲፈፀም የሚወጣውን ደንብና መመሪያ እንዲያስፈጽም በህግ ሥልጣን የተሰጠው የክልል አስፈጻሚ አካል ነው።
16. “የቡና ግብይት” ማለት በ አቅራቢና ላኪ፣ ወይም በላኪና በውጭ አገር ቡና ገዢ ወይም በጅምላ ነጋዴ፣ በአቅራቢና ጅምላ ነጋዴ ወይም በጅምላ ነጋዴና ቸርቻሪ መካከል ህጋዊ የግብይት ሥርዓትን በመከተል የሚከናወን የቡና ገዢና ሽያጭ ሂደት ነው።
17. “የቡና ጥራት ቁጥጥር” ማለት የቡና ምርት የተፈጥሮ ባህሪው እንደተጠበቀ ለተጠቃሚው ለማቅረብ ከለቀማ ጀምሮ የምርት ዝግጅቱ፣ አከመቻቸቱና የማጓጓዝ ተግባሩ በተፈቀደ የአሰራር ሥርዓት መሠረት እንዲከናወን በየደረጃው የሚፈጸም የቁጥጥር ተግባር ነው።
18. “ቡና ማዘጋጀት” ማለት በተፈቀደ የቴክኒክ አሰራር ቀይ እሽት ቡና ከዛፉ ከተለቀመ በኋላ የሚቀርበውን እሽት ፈልፍሎ ማዘጋጀትን፣ ወይም ጀንፈል ቡና ቀሽሮ ማበጠርን፣ የወጪ ገበያ ቡና በአገሪቱ ጥራት ደረጃና በገዢዎች ፍላጎት መሠረት ማዘጋጀትን ያጠቃልላል።
19. “የቡና አምራቾች” ማለት ማንኛውንም ቡና የሚያመርት ሰው ሆነ አነስተኛ አምራች ገበሬዎችን፣ የቡና አምራች ህብረት ሥራ ማህበራትን፣ የግል ባለሀብቶችንና የመንግሥት ቡና አምራች ድርጅቶችን ያጠቃልላል።
20. “የቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል” ማለት ከአምራች አካባቢ ተመርተው የሚቀርቡ ቡናዎች፣ ለውጭ ሀገር ገበያ የሚዘጋጁ ቡናዎች፣ እንዲሁም ለሽማች አካባቢ የሚላኩ የቡና ተረፈ ምርቶችን በጥሬና በጣዕም እየመረመረ የምስክር ወረቀት የሚሰጥ በሚኒስቴሩ ስር ያለ አካል ነው።
21. “የቡና ግብይት ማዕከላት” ማለት በየአካባቢው ጀንፈልና እሽት ቡና መገበያያ እንዲሆኑ በሚመለከተው በሕግ ሥልጣን የተሰጠው የክልል አካል የተከለሉ ሥፍራዎችን እንዲሁም የቡና ጨረታና የኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚካሄድባቸው ማዕከላትን ያጠቃልላል።
22. “የቡና ንግድ” ማለት አግባብ ካለው መንግሥታዊ ከሆነ አካል የቡና ንግድ ፍቃድ አውጥቶ ቡና ከአምራቾች በማሰባሰብ አዘጋጅቶ ለጨረታ ማዕከላት ወይም ለኢትዮጵያ ምርት ገበያ ማቅረብን፣ ወደ ውጭ ሀገር መላክን፣ መቁላትን፣ መፍጨትን፣ ማክፋፈልን፣ መቸርቸርን የሚያጠቃልል ነው።

23. “የሃገር ውስጥ ፍጆታ ቡና የጅምላ ነጋዴ” ማለት አግባብ ካለው መንግሥታዊ ከሆነ አካል የቡና የሃገር ውስጥ ፍጆታ ቡና የጅምላ ንግድ ፈቃድ አውጥቶ ከቡና ጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ በመግዛት ለተፈቀደለት ሸማች ክልል ብቻ የሚያቀርብ ነው፤
24. “የቡና ቆይ” ማለት አግባብ ካለው መንግሥታዊ ከሆነ አካል የቡና ቆይ ንግድ ፈቃድ አውጥቶ ከሃገር ውስጥ ጅምላ ነጋዴ ቡና በመግዛት ቆልቶ ወይም ቆልቶና ፈጭቶ ለሃገር ውስጥ እና ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ነው፤
25. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት የቡና ምርትን ለመሰብሰብ፣ ለማዘጋጀት፣ ለማከማቸት፣ ለማጓጓዝና በአጠቃላይ የቡና ግብይትን ለማከናወን የሚያስችል ብቃት ያለው መሆኑን የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
26. “አሳሳች ድርጊት” ማለት የቡና ዋጋ ወይም መጠን ወይም ደረጃ ወይም ዓይነት በተመለከተ የገበያ ተሳታፊዎችንና መንግሥትን ሊያሳስት ወይም ሊያታልል የሚችል ማንኛውም ድርጊት ነው፤
27. “ሚኒስቴር” ማለት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ነው፤²⁰
28. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
29. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬደዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
30. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት ላይ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ በሚሳተፍ ማንኛውም ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የቡና ጥራትና ግብይት አሠራር

4. የቡና ጥራት ቁጥጥር አሠራር

1. ቡና በተመረተበት አካባቢ በሚገኝ በክልል ሥልጣን የተሰጠው አካል የጥራት ተቆጣጣሪ ቅድመ ጥራቱ ተረጋግጦና ታሸጎ በመሸኛ ሠነድ ወደ ቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል ይላካል።

²⁰ በ22/12 (2008) እ. 916 9(7) መሰረት የእርሻ እና ተፈጥሮ ሃብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. በማዕከላቱ የአቅርቦት ቡናው በአግባቡ ታሸጎ መድረሱ ከተረጋገጠ በኋላ በወካይ ናሙና መሠረት አስፈላጊው የጥራትና የጣዕም ምርመራ ተደርጎለት በደረጃ ይመደባል።
3. የወጪ ገበያ ቡና ሲሆን ከአገር ከመውጣቱ በፊት በበቀለበት ሥነ-ምህዳር አካባቢ ባህሪ መሠረት መዘጋጀቱንና የጥራት ደረጃ ማሟላቱን በምርመራ ማዕከል ተረጋግጦ የምስክር ወረቀት እንዲያገኝ ከተደረገ በኋላ ታሸጎ ወደ ወደብ ይሸኛል።
4. የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና ሲሆን ለሀገር ውስጥ ፍጆታ ለመዋል የተቀመጠውን መስፈርት ማሟላቱን በምርመራ ማዕከላት በማረጋገጥ የምስክር ወረቀት እንዲያገኝ ከተደረገ በኋላ ታሸጎ ወደ ሽማች ክልሎች ይሸኛል።

5. የቡና ግብይት አሠራር

የቡና ግብይት አሠራር በሚከተለው መልክ ይከናወናል፤

1. በቡና አምራች እና በአቅራቢ መካከል፣ የአቅርቦት ቡና ሆኖ ለወጪ ገበያ ለማዘጋጀት የሚውል ከሆነ በአቅራቢና በላኪ መካከል፣ የአቅርቦት ቡና ሆኖ ለወጪ ገበያ ደረጃ ካላሟላ በአቅራቢና በሀገር ውስጥ ጅምላ ነጋዴ መካከል፣ ከወጪ ገበያ ዝግጅት የሚወጣ ተረፈ ምርት ቡና ከሆነ በላኪና በሀገር ውስጥ ጅምላ ነጋዴ መካከል በሕጋዊ ግብይት ማዕከላት ይሆናል፤
2. በጨረታ ማዕከላት ወይም በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚፈጸም የአቅርቦት ቡና ግብይት በጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል በተሰጠው የደረጃ ሠርተፊኬትና በወካይ ናሙና መሠረት በጨረታ ማዕከላት ወይም በኢትዮጵያ ምርት ገበያ በግልጽ ጨረታ ይከናወናል፤
3. በጨረታ ማዕከላት ወይም በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የተሸጠ የአቅርቦት ቡና ለወጪ ገበያ ዝግጅት ከዝርዝር መረጃው ጋር ወደ ቡና ማዘጋጃ ድርጅት ይሸኛል፤
4. ለጨረታ ማዕከላት ወይም ለኢትዮጵያ ምርት ገበያ ቀርቦ ያልተሸጠ አቅርቦት ቡና የመጋዘን አገልግሎት ብቻ ወደሚሰጡ ድርጅቶች በማራገፍ የተሻለ ዋጋ እስኪያገኙ ድረስ እንዲያቆይ ይፈቀዳል፤
5. የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና በጨረታ ማዕከላት ወይም በኢትዮጵያ ምርት ገበያ በግልፅ ጨረታ ይሸጣል።

ክፍል ሦስት

የግብይት ተሳታፊዎች ግዴታዎች

6. በቡና ግብይት ሥራ የተሰማራ ሰው ግዴታዎች

ማንኛውም ቡና ግብይት ሥራ የተሰማራ ሰው፤

1. የቡና ግብይትን በግብይት ማዕከላት ውስጥ ብቻ የማካሄድ፤
2. አግባብ ያለው አካል ለስራው አፈጻጸም የሚያወጣቸውን የአሠራር ደንብና መመሪያ የማክበርና የመፈፀም፤
3. ማንኛውም የአቅርቦት ቡና ለወጪ ገበያም ይሁን ለሀገር ውስጥ ፍጆታ ከማጓጓዙ ወይም ጨረታ ማዕከላት ወይም የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ከማስገባቱ በፊት በቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል አስመርምሮ ሰርተፊኬት የማግኘት፤
4. ቡናውን ከማስጫኑ በፊት አሽከርካሪውን እና ተሽከርካሪውን በዚህ አዋጅና አዋጁን ተከትለው በሚወጡ ደንብና መመሪያ መሠረት መሰማራታቸውን የማረጋገጥ፤
5. ሚኒስቴሩ ወይም የክልል ግብርና ቢሮዎች በሚያወጡት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መሠረት ደረጃውን የጠበቀ የቡና ማዘጋጃና ማከማቻ ድርጅትና መሣሪያ እንዲሁም ባለሙያ ሊኖረው አልያም ከሌላ በኪራይ ስለማግኘቱ ውል የማቅረብ፤
6. ለግብይት ካዘጋጀው ቡና ለጥራት ምርመራ አገልግሎት ናሙና እንዲሰጥ ሲጠየቅ ወካይ ናሙና የማቅረብ፤
7. ከቡና አምራች አካባቢ ወደ ቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ወይም ከቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከላት ወደ ግብይት ማዕከላትና ወደ ወደብ ወይም ሸማች ክልል ሲያጓጓዝ በአከባቢ በሚገኝ የቡና ጥራት ተቆጣጣሪ ወይም በሚመስክተው አስፈጻሚ ክፍል በፕሎምፕ ማሳሸግና በተቆጣጣሪው የተሰጠውን መሸኛ የመያዝ፤
8. የየዕለቱን የቡና ግዢና ሽያጭ መጠን፣ ደረጃ፣ ዋጋና የግዢን ዝርዝር መዝግቦ የመያዝና በሚመለከተው የመንግሥት አካል ሲጠየቅ የመስጠት፤ እንዲሁም የቡና ማዘጋጃና ማከማቻ ድርጅቱን በአካል በመገኘት ለመጎብኘት ወይም ቡናውን መቁጠር ሲፈለግ የመተባበር፤
9. የአገሪቱን ቡና ስም ከሚያጎድፉ ማናቸውም ድርጊቶች የመቆጠብ፤ ግዴታዎች አሉበት።

7. የቡና አቅራቢዎች ግዴታዎች

ማንኛውም ቡና አቅራቢ፤

1. የገዛውን ቀይ እሽት ቡናን በ24 ሰዓት ውስጥ ወደ ማዘጋጃ ኢንዱስትሪ በማስገባት በሚኒስቴሩ በወጣው የቴክኒክ አሠራር መሠረት የታጠበ ቡና ከነገለፈቱ፤ በክፍል የታጠበ ወይም ያልታጠበ ቡና የማዘጋጀት፤
2. የሚያዘጋጀውን የአቅርቦት ቡና በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ ወደ ጨረታ ማዕከላት ወይም የኢትዮጵያ ምርት ገበያ በማቅረብ የመሸጥ፤
3. ለቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከላት የሚያቀርበው አቅርቦት ቡና ጥራቱን የጠበቀና የእርጥበቱ ይዘት ከ12 በመቶ በላይ አለመሆኑን የማረጋገጥ፤
4. በተፈቀደለት አካባቢ ብቻ ቡና የመግዛት፤ የማዘጋጀት፤ የማጓጓዝና ከሌላ ሥነ ምህዳር ዓይነት ቡና ጋር ሳይቀይጥ ወይም ሳያደባልቅ የማቅረብ፤
5. በቡና ጥራት ምርመራ ማዕከላት ደረጃ የወጣለትና ለወጪ ገበያ ብቁ የሆነ የአቅርቦት ቡና ወደ ኢትዮጵያ ምርት ገበያ ለመግባት ከወሰነ ለኢትዮጵያ ምርት ገበያው በተመረጡ መጋዘኖች የማከማቸት አልያም በጨረታ ማዕከላት ለመሸጥ ከወሰነ እና የተሻለ ዋጋ ለመጠበቅ ያሰበ እንደሆነ ግን በቡና ግብይት ባልተሰማሩ ህጋዊ የማከማቻ አገልግሎት ፈቃድ ባላቸው ድርጅቶች የማከማቸት፤ ግዴታዎች አሉበት።

8. የቡና ላኪዎች ግዴታዎች

ማንኛውም ቡና ላኪ፤

1. ወደ ውጭ ሀገር የሚልከውን ቡና በሃገሪቱ የጥራት ደረጃ መሠረት የማዘጋጀት፤
2. የሚያደርገውን የቡና ሽያጭ ስምምነትና ትክክለኛ ዋጋ ውል ከፈፀመ 24 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የማስመዝገብ እንዲሁም ለሚኒስቴሩና ለሌሎች ለሚመለከታቸው አካሎች በ15 ቀናት ውስጥ የማሳወቅ፤
3. ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ የተገዛውን የአቅርቦት ወይም ከራሱ ማሣ ያመረተውን ቡና ምንም ሳያባክን የሚቀጥለው ምርት ከመድረሱ በፊት ለውጭ ሀገር የመላክ፤
4. በሚኒስቴሩ በልዩ ፈቃድ ካስመዘገበው ቅይጥ ዝግጅት ውጭ፤ ሳይደበላለቅ ወይም አንዱን ዓይነት የቡና ባህሪ ከሌላ ጋር ሳይቀይጥ ቡናው የበቀለበት አካባቢ ስያሜ ጠብቆ ለውጭ ገበያ የማቅረብ፤
5. ለወጪ ገበያ ካዘጋጀው ቡና የሚወጣ ተረፈ ምርት ወደ ጨረታ ማዕከል ወይም ወደ ኢትዮጵያ ምርት ገበያ በማቅረብ የመሸጥ፤

6. አላማኝ ምክንያት በመኖሩ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ መራዘሙ እንደተጠበቀ ሆኖ ከገዢዎች ጋር የገባውን ውል በውሉ ጊዜ ውስጥ የመፈጸም፤

7. ወደ ቡና ጥራት ምርመራ ማዕከል ቀርቦ ደረጃ የተሰጠው ለውጭ ገበያ የሚመጥን ቡና ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ አንዴ ከገዛ በኋላ በድጋሚ ወደ ጨረታ ማዕከላት ወይም ኢትዮጵያ ምርት ገበያ ያለማቅረብ፤

ግዴታዎች አሉበት።

9. የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና የጅምላ ነጋዴዎች ግዴታዎች

ማንኛውም የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና የጅምላ ነጋዴ፤

1. የሀገር ውስጥ ፍጆታ የሚሆን ቡና ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ብቻ የመግዛት፤
2. የወጪ ገበያ ቡና አለመግዛት ወይም አለማንጓዝ ወይም አለመሸጥ፤
3. የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና በሚመለከተው አግባብ ባለው አካል ካልተፈቀደ በስተቀር ወደ ቡና አምራች አካባቢ ወስዶ ያለመሸጥ፤
4. የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡናን ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ወደ ሚሸጥበት ክልል ሲያንጉዝ በሚመለከተው አስፈፃሚ አካል በፕሎምፕ ማሳሸግና የመሸኛ ሠነድ በመያዝ እንደታሸገ አድርሶ የመሸጥ፤

ግዴታዎች አሉበት።

10. የቡና ቆይ ግዴታዎች

ማንኛውም ቡናን ቆልቶና ፈጭቶ በመሸጥ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው፡

- 1/ ለዚህ ሥራ የሚጠቀመውን ጥሬ ቡና ከጨረታ ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ወይም ከጅምላ ነጋዴ የመግዛት፤
- 2/ በተቆላና በተፈጨ ቡና እሽግ ላይ የሚያስቀምጠውን መግለጫ ከቡናው የጥራት ይዘት ጋር ተመሳሳይ መሆኑን የማረጋገጥ፤

ግዴታዎች አሉበት።

11. የቡና አምራች ግዴታዎች

ማንኛውም የቡና አምራች፤

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 (1) የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ከራሱ ማላ ያመረተውን ምርት በቀጥታ ወደ ውጭ የመላክ መብት ሲኖረው ለውጭ ገበያ

ከማዘጋጀቱ በፊትና ለወጪ ገበያም ከተዘጋጀ በኋላ ለጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል አቅርቦ ደረጃ የማሰጠት፤ እና

2. ተረፈ ምርትን በቡና ጥራትና ጣዕም ምርመራ ማዕከል አስመርምሮ ሲፈቀድ ብቻ በጨረታ ማዕከላት ወይም በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የመሸጥ፤

ግዴታዎች አሉበት።

12. የአገልግሎት ሰጭዎች ግዴታዎች

1. በቡና ማዘጋጀት አገልግሎት ሰጪነት የተሰማራ አካል እንዲያዘጋጅ የተረከበውን ቡና ውል በገባበት ስምምነት መሠረት በአግባቡ አዘጋጅቶ ቡናው የጥራት ደረጃውን ጠብቆ መበጠፉን ከሚገልጽ ማስረጃ ጋር ለአስበጣሪው የመሰጠት ግዴታ አለበት።
2. ቡና በማበጠርና በመፈልፈል የተሰማራ አካል ከድርጅቱ የሚወጣ ገለባ ወይም ፍላጎት የሆነ ሽታ የአካባቢ ብክለት እንዳያስከትልና በማህበረሰቡ ላይ ምንም አይነት አሉታዊ ተጽእኖ እንዳያስከትል የማድረግ ግዴታ አለበት።
3. ቡና ጭና ብልሽት ያጋጠመው ወይም ወንጀል የተፈፀመበት የተሸከርካሪ ባለቤት በአካባቢው ለሚገኝ ሥልጣን ላለው አካል ወድያውኑ የማመልከት ግዴታ አለበት።
4. ቡና የሚያጓጉዝ የተሸከርካሪ ባለቤት ወይም ወኪሉ ቡናውን ከመጫኑ በፊት ቡናው ይህን አዋጅ ተከትሎ ለመጓጓዝ የተዘጋጀ መሆኑን የማረጋገጥ ግዴታ አለበት።
5. በማጓጓዝ ሥራ የተሰማራ ሰው ከቦታ ቦታ እንዲያጓጉዝ የተሰጠውን ቡና ፕሎምፕ ሳይበጠስ፤ ሽራ ሳይቀደድ ጥራቱን ጠብቆ ወደተፈለገበት አካባቢ በትክክል የማድረስ ግዴታ አለበት።
6. በቡና ማከማቸት አገልግሎት ሰጪነት የተሰማራ አካል ለማከማቸት የተረከበውን ቡና ውል በገባው ስምምነት መሠረት በአግባቡ የማከማቸት ግዴታ አለበት።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

13. የሚኒስቴሩ ሥልጣን

ሚኒስቴሩ በሌሎች ሕጎችና በዚህ አዋጅ ሌሎች አንቀጾች የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ፤

1. የቡና ግብይትና ጥራት ቁጥጥር የሚካሄድባቸውን አካባቢዎችና ሁኔታዎች ከክልሎች ጋር በመመካከር የመወሰን፤
2. ማንኛውም ለሀገር ውስጥ ፍጆታም ይሁን ለውጭ ገበያ የተዘጋጀ ቡና ጥራት መርምሮ የጥራት መግለጫ ሠርቲፊኬት የመስጠትና የመሸኘት፤
3. ለወጪ ገበያ የሚቀርብ ቡና የጥራት ደረጃውን የማያሟላ ሆኖ ሲገኝ ደረጃውን ጠብቆ እንዲዘጋጅ ለላኪው ትዕዛዝ የመስጠትና የማስፈጸም፤
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ ቢኖርም ለናሙና ወይም ለንግድ ትርጉሚት ጉዳዮች ቡና ወደ ውጭ ሀገር እንዲላክ የመፍቀድ፤
5. ይህን አዋጅ ወይም አዋጁን ለማስፈፀም የሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ ቡና ሊገኝበት ይችላል ተብሎ የሚገመትን መጋዘን፤ መኖሪያ ቤት፤ የመንግሥት ድርጅት፤ ማንኛውም ወይም ማንኛውም ሌላ ቦታ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ወይም አስቸኳይ ሁኔታ ሲኖር ያለ ፍርድ ቤት ትዕዛዝ የመፈተሽ፤ ህገወጥ ቡና ሲያዝ የማሸግ፤ ምርቱን የማገድ፤ የመያዝ ህገወጥነታቸው የማያጠራጥር ሲሆን የቡናው ባለቤት ለፍርድ ቤት ቅሬታውን የማቅረብ መብቱ እንደተጠበቀ ሆኖ የመውረስና የመሸጥ፤
6. በጥራት ምርመራና የጨረታ ማዕከላት አገልግሎት የመስጠት፤ እንዲሁም የአገልግሎት ክፍያ የማስከፈል፤
7. የግብይት ሥራውን የሚያዘዝ ድርጊት ፈጽሟል ተብሎ በበቂ ሁኔታ ሲረጋገጥ አገልግሎት እንዳያገኝ በማገድ ለሚመለከተው የማሳወቅ፤
8. በቡና የወጪ ንግድ ለሚሳተፉ አካላት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመስጠት፤
9. የህገወጥ ቡና ግብይት እንቅስቃሴ ለሚጠቁሙ አካላት የኮሚሽን አበል መጠን የመወሰን፤ ሥልጣን ይኖረዋል።

14. የተከለከሉ ተግባራት

ከዚህ በታች የተጠቀሱትን ተግባራት መፈፀም የተከለከለ ነው፤

1. ማንኛውም ቡና አምራች ቡና ሲያዘጋጅ ሚኒስቴሩ እና የክልል አግባብ ያለው አካል ከሚያወጣው የቴክኒክ አሠራር ውጭ ማዘጋጀት፤
2. ማንኛውም በቡና ግብይት የተሰማራ ሰው ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው ክልል ከሚያቋቁመው የግብይት ማዕከል ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ውጭ መሸጥም ሆነ መግዛት፤

3. ማንኛውም በቡና ንግድ የተሰማራ ሰው ቡናውን ከአንድ ምርት ዘመን በላይ ማከማቸት፤
4. ማንኛውም ቡናን የሚያጓጉዝ ሰው ቡናውን ንጽህና በጎደለው ሁኔታ ማጓጓዝ፤
5. ማንኛውም በቡና ንግድ ሥራ የተሰማራ ሰው ለወጪ ገበያ የሚመጥን ቡናን በሃገር ውስጥ ገበያ በጥሬውም ሆነ ቆልቶ ወይም ቆልቶ በመፍጨት መሸጥ፤
6. ማንኛውም በቡና ግብይት የተሰማራም ይሁን ከቡና ግብይት ጋር በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ግንኙነት ያለው ሰው ሆኖ ብሎ አለአግባብ ጥቅም ለማግኘት በቡና ጥራትም ይሁን ግብይት አሳሳች ድርጊት መፈጸም።

15. ቅጣቶች

1. ቡናን በትክክለኛው የቴክኒክ አሠራር ተከትሎ ሳይዘጋጅ በምርቱ ጥራት ላይ ወይም በአካባቢው ማህበረሰብ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያሳድር ማንኛውም ሰው ማዘጋጃ ኢንዱስትሪው እንዲታሸግና ምርቱ ወደ ግብይት ማዕከል እንዳይጓጓዝ ተደርጎ ወንጀሉ አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ብር 20,000 እና ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
2. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው ክልል ከሚያቋቁመው የግብይት ማዕከላት ወይም ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ ውጪ ቡናን የሚገበያይ ማንኛውም ሰው ቡናው እንዲወረስ ተደርጎ ወንጀሉ አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ብር 20,000 እና ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
3. ቡናን በከምችት እንዲቀመጥ ከተፈቀደው ጊዜና ቦታ ውጭ ለሚመለከተው አካል ሳያሳውቅ አከማችቶ ለግብይት የሚያወጣ ማንኛውም ሰው ወንጀሉ አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ቡናው ተወርሶ ብር 30,000 እና ከአንድ ዓመት በማያንስና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
4. በህገ ወጥ እና አግባብ ባልሆነ መንገድ ቡናን ከቦታ ቦታ የሚያዘዋውር ማንኛውም ሰው ወንጀሉ አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ቡናው ተወርሶ ብር 50,000 እና ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

5. ለወጪ ገበያ የሚመጥንን ቡና በሃገር ውስጥ ገበያ የሸጠ ወይም ለሃገር ውስጥ ፍጆታ ቆልቶ የሚያዘጋጅ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ቡናው ተወርሶ ብር 50,000 እና ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
6. ማንኛውም ህገወጥ ቡና ይዞ ሲንቀሳቀስ የተያዘ ተሽከርካሪ ባለቤት አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ቡናው ተወርሶ ብር 50,000 እና ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
7. በቡና ግብይትም ይሁን ጥራት አሠራር ላይ አሳሳች ድርጊት የፈፀመ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው ሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ብር 50,000 እና ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
8. ከመሸኛ ጣቢያ ህጋዊ የሆነ ቡና ጭና ወደተፈላጊው የምርመራ ማዕከላት ወይም የጨረታ ማዕከላት ወይም የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ሳያደርስ እንዲሰወር ያደረገ ማንኛውም ሰው ወንጀሉ በሌላ ህግ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ብር 100,000 እና ከአምስት ዓመት በማያንስ እና ከአስር ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

16. የዳኝነት ሥልጣን

የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 በተመለከቱት የወንጀል ጉዳዮች ላይ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።

17. የተሻፋና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ህጎች

1. የቡና ንግድን ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ ቁጥር 263/1976 በዚህ አዋጅ ተሽሯል።
2. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

18. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በዚህ አዋጅ በተሻረው ወይም ተፈጻሚ እንዳይሆን በተደረገው ሕግ መሠረት በክርክር ላይ ያሉ የወንጀል ወይም የፍታብሔር ጉዳዮች ወይም የፍታብሔር ወይም የወንጀል ኃላፊነት የሚያስከትሉ ጥፋቶች

በዚህ አዋጅ በተሻረው ወይም ተፈጻሚ እንዳይሆን በተደረገው አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ይፈጸማል።

2. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ ስርተፊኬት በዚህ አዋጅ መሠረት ሥልጣን ያለው አካል በሚሰጥ አዲስ የብቃት ማረጋገጫ ስርተፊኬት እስከሚተካ ድረስ በዚህ አዋጅ እንደተሰጠ ይቆጠራል።
3. በዚህ አዋጅ የተካተቱ የቡና ግብይት ድንጋጌዎች በኢትዮጵያ ምርት ገበያ ሥርዓት እንዲመሩ የሚያስችል አሠራር በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ መሠረት ይወሰናል።

19.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ሚኒስቴሩ ለዚህ አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።
3. ክልሎች ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ህጎችን ሊያወጡ ይችላሉ።
4. የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለሥልጣን በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚፈጸም የቡና ግብይትን በተመለከተ ለዚህ አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

20.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ነሐሴ 19 ቀን 2000 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 161/2001

የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት የሚኒስቴሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስቴሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በቡና ጥራት፣ ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 19(1) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት የሚኒስቴሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 161/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጓሜ የሚያሠጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “አዋጅ” ማለት የቡና ጥራት፣ ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ ቁጥር 602/2000 ነው፤
2. “አግባብነት ያለው የክልል አካል” ማለት በቡና አምራች ክልል የግብርናና ገጠር ልማት ቢሮ ወይም ተመሳሳይ ሥልጣንና ተግባር የተሰጠው የክልል አካል ነው፤
3. “የመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከል” ማለት ጀንፈልና እሸት ቡና መገበያያያዝ እንዲሆን አግባብነት ባለው የክልል አካል የተከለለ ስፍራ ነው፤
4. “አገልግሎት ሰጪ” ማለት በማንኛውም የቡና ግብይት ያልተሰማራ ሆኖ በቡና ማጠብ፣ መፈልፈል፣ ማበጠር፣ ማዘጋጀት፣ ማከማቸት ወይም ማጓጓዝ አገልግሎት የተሠማራ ሰው ነው፡፡
5. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተመለከተው ትርጓሜ ለዚህ ደንብ አፈፃፀም ተፈፃሚነት ይኖረዋል፡፡

3. የቀይ እሸትና የጀንፈል ቡና ግብይት

1. በመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከላት የሚደረግ የቀይ እሸትና የጀንፈል ቡና ግብይት፣ የራሳቸው ማሳ ባላቸው አነስተኛ አምራቾች ወይም ከአባላቱ የሰበሰቡትን ቡና በሚያቀርቡ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበራት እና በግብይት ማዕከላቱ የብቃት ማረጋገጫ ምሥክር ወረቀት በተሰጣቸው አቅራቢዎች መካከል ብቻ ይከናወናል፤

2. ቀይ እሸት ወይም ጀንፈል ቡናን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የገዛ አቅራቢ ለሌላ አምራች ወይም አቅራቢ መልሶ መሸጥ የተከለከለ ነው።

4. የአቅርቦትና ተራፊ ምርት ቡና ግብይት

1. የአቅርቦት ቡናና ተራፊ ምርት ቡና ግብይት በኢትዮጵያ የምርት ገበያ መድረክ ላይ ብቻ በገበያው አሠራር መሠረት ይከናወናል ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ከፍተኛ ጥራት ላላቸውና የተሻለ ገቢ ለሚያስገኙ የአቅርቦት ቡናዎች ልዩ ማስተናገጃ ሥርዓት ሊያመቻች ይችላል፡፡

3. የኢትዮጵያ ምርት ገበያው አባል የሆነ፦

ሀ/ አቅራቢ በምርት ገበያው መድረክ የአቅርቦት ቡናን ከመሸጥ በስተቀር ማንኛውንም ቡና መግዛት ወይም መሸጥ አይፈቀድለትም፤

ለ/ ቡና ላኪ በምርት ገበያው መድረክ ላይ ለውጪ ገበያ ዝግጅት የሚፈለገውን ደረጃን ያሟላ የአቅርቦት ቡናን ከመግዛትና ተራፊ ምርት ቡናን ከመሸጥ በስተቀር ማንኛውንም ቡና መግዛት ወይም መሸጥ አይፈቀድለትም፤

ሐ/ የቡና ጅምላ ነጋዴ በምርት ገበያው መድረክ ለሀገር ውስጥ ፍጆታ የሚውል ቡናን ከመግዛት በስተቀር ማንኛውንም ቡና መግዛትም ሆነ መሸጥ አይፈቀድለትም፤

መ/ ቡና ቆዩ በገበያው መድረክ ላይ ለሥራው የሚያስፈልገውን የአቅርቦት ቡና ወይም ተራፊ ምርት ቡና ከመግዛት በስተቀር ማንኛውንም ቡና መሸጥ አይፈቀድለትም።

4. ወደ ቡና ጥራት ምርመራ ማዕከል ቀርቦ ደረጃ የተሰጠው ቡና ከኢትዮጵያ ምርት ገበያ አንዴ ከተገዛ በኋላ በድጋሚ በኢትዮጵያ ምርት ገበያ ለሽያጭ መቅረብ የለበትም ፡፡

5. የኢትዮጵያ ምርት ገበያ አባል የሆነ ሰው በገበያው መድረክ ላይ ቡና ለመግዛትም ሆነ ለመሸጥ የሚችለው በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠ የፀና የብቃት ማረጋገጫ የምሥክር ወረቀትና ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ የፀና የቡና ንግድ ፈቃድ ሲያቀርብ ብቻ ነው፡፡

ክፍል ሁለት

ስለመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከላት

5. ስለመከለል

1. አግባብነት ያለው የክልል አካል በግብይት ጉዳይ በሕግ ሥልጣን ከተሰጣቸው ሌሎች የክልሉ አካላት ጋር በመመካከር በቡና አምራች አካባቢ የሚከለሉትን የመጀመሪያ ደረጃ የቡና የግብይት ማዕከላትን ብዛትና ሥርዓት ይወስናል።
2. አግባብነት ያለው የክልል አካል በየቡና አምራች አካባቢው ሊኖር የሚገባውን የመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከላት ብዛትና ስርዓት ሲወስን የሚከተሉትን ከግምት ማስገባት ይኖርበታል፦
 - ሀ/ ለቡና አምራቾችና አቅራቢዎች ያላቸውን ቀረቤታ፤
 - ለ/ ተሽከርካሪን ለማስገባትና ለማስወጣት ያላቸው አመቺነት፤
 - ሐ/ ከግብይት በኋላ ቡናውን ከ12 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ለቡና ማዘጋጃ አ.ንዱስትሪ ለማቅረብ ያላቸውን አመቺነት፤
 - መ/ በባሕሪያቸው ተመሳሳይ ለሆኑ የቀይ እሽትና የጀንፈል ቡና ምርቶችን ለመገበያየት ያላቸውን አመቺነት፤
 - ሠ/ ለቀይ እሽት ቡና ግብይት አገልግሎት ለመሥጠት ያላቸው አመቺነት፤ እና
 - ረ/ ከትምህርት ቤቶች፣ ከጤናና ከእምነት ተቋማት ቦታዎች በበቂ ርቀት ላይ መገኘታቸውን፡፡
3. የግብይት ማዕከል ለአጎራባች ወረዳዎች የሚያገለግል ሲሆን አከላለሉ አግባብነት ባለው የክልል አካልና በአጎራባች ወረዳዎቹ የግብርናና ገጠር ልማት ጽሕፈት ቤቶች በጋራ ይወስናል፡፡

6. የግብይት ቀንና ሰዓት

1. የመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከል የገበያ ቀንና ሰዓት የአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ግምት ውስጥ ገብቶ በዚህ ደንብ መሠረት የግብይት ማዕከሉን በከለለው አካል ይወስናል፡፡
2. የሚቻል በሆነ ጊዜ ሁሉ የመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከል የገበያ ቀንና ሰዓት ከሌሎች የገበያ ቦታዎች ቀንና ሰዓት የተለየ መሆን ይኖርበታል።

7. ስለመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከላት አደረጃጀት

1. የመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከል፦
 - ሀ/ ቢያንስ 50 በ50 ሜትር ስፋት ያለው፤

ለ/ በአካባቢው የሚገኝ ቁሳቁስን በመጠቀም የተገነባ አጥር ያለው፤

ሐ/ የገበያ መረጃ ሠሌዳን፣ መጫኛና ማራገፊያ መደላድልን፣ ደረቅ ቆሻሻ ማቃጠያና፣ የደረቅ መፀዳጃ ቤትን ያጠቃለለ የጋራ መገልገያ መሣሪያዎች ያለው፤

መ/ በእያንዳንዱ አቅራቢ ወይም አምራች በባለቤትነት የተያዘ በኢትዮጵያ ጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን²¹ የተመሠከረለት ሚዛን ያለው፤ እና

ሠ/ ዕዳቱ የተጠበቀና ለመረጃ አገልግሎት የተመቻቸ፣ መሆን ይኖርበታል ፡፡

2. የመጀመሪያ ደረጃ የግብይት ማዕከል የገበያ ቦታን ለማስተዳደር ሥልጣን የተሰጠው አካል ቦታው በቡና ጥራት ላይ ተፅዕኖ ከሚያሳድሩ የአካባቢው ሁኔታዎች ነፃ እንዲሆን ተገቢውን እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

ስለብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

8. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አስፈላጊነት

ማንኛውም ቡና አቅራቢ፣ ላኪ፣ ጅምላ ነጋዴ፣ ቡና ቆይ፣ አዘጋጅ ወይም የቡና መጋዘን አገልግሎት ሰጪ ለንግድ ፈቃድ ከማመልከቱ በፊት በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት ፡፡

9. የቡና አቅራቢነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የቡና አቅራቢነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሦስተኛ ወገን ያገኘው የቡና ማከማቻ መጋዘን ፣ የቡና መፈልፈያ፣ ማጠቢያና ማድረቂያ መሣሪያ፣ ከረጢት እና ሌሎች አስፈላጊ መሣሪያዎች ያሉት መሆኑ፤
2. በኢትዮጵያ የጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን የተመሰከረለት በባለቤትነት የያዘው ወይም በውል መሠረት ከሦስተኛ ወገን ያገኘው ሚዛንና የእርጥበት መቆጣጠሪያ መሣሪያ ያሉት መሆኑ፤
3. የታጠበ ቡና አቅራቢ ሲሆን ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በውል መሠረት ከሦስተኛ ወገን ያገኘው ቋሚ ፍሰት ባለው ወንዝ ወይም በቂ ውሃ በሚገኝበት ቦታ የሚገኝ የቡና ማዘጋጃ ድርጅት ያለው መሆኑ፤

²¹ በ17/13 (2003) እ. 193 መሰረት የኢትዮጵያ የደረጃዎች ኢጀንሲ፣ ስለሆነ በዚህ ደንብ ውስጥ በዚህ መሰረት ይነበብ፡፡

4. ቡናን በማዘጋጀት ሂደት በተፈጥሮ አካባቢ፣ በአካባቢው በሚገኝ ማህበረሰብ ወይም በግለሰብ ጤንነት ላይ ጉዳት በማያስከትል አኳኋን ቆሻሻን ለማስወገድ የሚያስችል አሠራር ያለው መሆኑ በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የተረጋገጠለት መሆኑ፤
5. ባሕሪያቸው የተለያዩ የቡና ዓይነቶችን እንደ ባህሪያቸው ለማዘጋጀት የሚያስችል አሰራር የዘረጋ መሆኑ፤
6. አስፈላጊውን አገልግሎት ለመስጠት በሚያስችል መልክ የተደራጀ አገልግሎት መስጫ ቢሮ ያለው መሆኑ፤ እና
7. ከቡና ጥራት ጋር በተያያዘ በቂ ዕውቀት ያለው ባለሙያ በቋሚነት ያሰማራ መሆኑ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል ፡፡

10. የቡና ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የቡና ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. የአቅርቦት ቡናን ለውጭ ገበያ አዘጋጅቶ ለመላክ የሚገለገልበት በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት በሶስተኛ ወገን ያገኘው ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ የቡና ማከማቻ መጋዘን፣ የቡና መፈልፈያ፣ ማጠቢያ፣ ማድረቂያ፣ ማበጠሪያና ሌሎች ለስራው አስፈላጊ የሆኑ መሣሪያዎች ያሉት መሆኑ፤
2. በኢትዮጵያ የጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን የተመሰከረለት በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሶስተኛ ወገን ያገኘው ሚዛንና የእርጥበት መቆጣጠሪያ መሣሪያ ያሉት መሆኑ፤
3. ቡናን በማዘጋጀት ሂደት በተፈጥሮ አካባቢ፣ በአካባቢው በሚገኝ ማህበረሰብ ወይም በግለሰብ ጤንነት ላይ ጉዳት በማያስከትል አኳኋን ቆሻሻን ለማስወገድ የሚያስችል አሠራር ያለው መሆኑ በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የተረጋገጠለት መሆኑ፤
4. ወደ ውጭ ሀገር ለመላክ የገዛውን፣ ለጅምላ ሻጭ ነጋዴ የሸጠውንና በመጋዘን የቀረውን የቡና ክምችት በዓይነትና በመጠን ለይቶ ቢያንስ በየወሩ መጨረሻ ላይ ለሚኒስቴሩ የሚያሳውቅበት የመረጃ ፍላጎት ሥርዓት የዘረጋ መሆኑ፤
5. የተለያዩ ባህሪ ወይም ደረጃ ያላቸው የቡና ዓይነቶች ቀይጦ የሚልክ በሆነ ጊዜ ለዚህ ሥራ ከሚኒስቴሩ የተሰጠውን ልዩ ፈቃድ ያቀረበ መሆኑ፤

6. አስፈላጊውን አገልግሎት ለመስጠት በሚያስችል መልክ የተደራጀ የአገልግሎት መስጫ ቢሮ ያለው መሆኑ፤ እና

7. ከቡና ጥራት ጋር በተያያዘ በቂ ዕውቀት ያለው ባለሙያ ያሰማራ መሆኑ፤
ሲረጋገጥ ይሆናል ፡፡

11. የቡና አዘጋጅቻት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የቡና አዘጋጅነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም ከሶስተኛ ወገን በኪራይ ያገኘው የማከማቻ መጋዘንና የቡና መፈለፊያ፣ ማድረቂያ፣ ማበጠሪያና ሌሎች ለሥራው አስፈላጊ መሣሪያዎች ያሉት መሆኑ፤
2. አስፈላጊውን አገልግሎት ለመስጠት በሚያስችል መልክ የተደራጀ አገልግሎት መስጫ ቢሮ ያለው መሆኑ፤
3. ከቡና ጥራት ጋር በተያያዘ በቂ እውቀት ያለው ባለሙያ በቋሚነት ያሰማራ መሆኑ፤
4. የታጠበ ቡና አዘጋጅ ከሆነ ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በውል መሠረት ከሶስተኛ ወገን ያገኘው ቋሚ ፍሰት ባለው ወንዝ ወይም በቂ ውሃ በሚገኝበት ቦታ የሚገኝ የቡና ማዘጋጃ ድርጅት፤ ያለው መሆኑ፤
5. በኢትዮጵያ የጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን የተመሰከረለት በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሦስተኛ ወገን ያገኘው ሚዛንና የእርጥበት መቆጣጠሪያ መሣሪያ ያሉት መሆኑ፤
6. ቡናን በማዘጋጀት ሂደት በተፈጥሮ አካባቢ፣ በአካባቢው በሚገኝ ማህበረሰብ ወይም በግለሰብ ጤንነት ላይ ጉዳት በማያስከትል አኳኋን ቆሻሻን ለማስወገድ የሚያስችል አሰራር ያለው መሆኑ በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የተረጋገጠለት መሆኑ፤ እና
7. የተለያየ ባህሪ ወይም ደረጃ ያላቸውን ቡናዎች ለመለየት የሚያስችለው አሠራር ያለው መሆኑ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል ፡፡

12. የቡና ማከማቻ መጋዘን አገልግሎት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የቡና ማከማቻ መጋዘን አገልግሎት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሶስተኛ ወገን ያገኘው ማከማቻ መጋዘን ያለው መሆኑ፤
2. የተለያዩ ባህሪ ወይም ደረጃ ያላቸውን ቡናዎች ለመለየት የሚያስችለው አሰራር ያለው መሆኑ፤ እና
3. አስፈላጊውን አገልግሎት ለመስጠት በሚያስችል መልክ የተደራጀ አገልግሎት መስጫ ቢሮ ያለው መሆኑ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡

13. የቡና ጅምላ ነጋዴነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የሀገር ውስጥ ቡናን በመግዛት ለቸርቻሪ ነጋዴዎች ለመሸጥ የሚያስችል የቡና ጅምላ ነጋዴነት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሶስተኛ ውገን ያገኘው የቡና ማከማቻ መጋዘንና ሌሎች ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ መሣሪያዎች ያሉት መሆኑ፤
2. በኢትዮጵያ የጥራትና ደረጃዎች ባለሥልጣን የተመሰከረለት በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል መሠረት ከሦስተኛ ወገን ያገኘው ሚዛን ያለው መሆኑ፤ እና
3. አስፈላጊውን አገልግሎት ለመስጠት በሚያስችል መልክ የተደራጀ የአገልግሎት መስጫ ቢሮ ያለው መሆኑ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል ፡፡

14. የቡና ቆዳ ማረጋገጫ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

የቡና ቆዳ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚሰጠው አመልካቹ፡-

1. ሚኒስቴሩ ያወጣውን የቴክኒክ መስፈርት የሚያሟላ በባለቤትነት የያዘው ወይም በኪራይ ውል ከሦስተኛ ወገን ያገኛቸው የቡና ማከማቻ መጋዘን፤ የቡና መቂያ፤ መፍጫ፤ ማሸጊያና ሌሎች ለሥራው የሚያስፈልጉ መሣሪያዎች ያሉት መሆኑ፤
2. ከቡና ጥራት ጋር በተያያዘ ያለው ባለሙያ በቋሚነት ያሠማራ መሆኑ፤ እና
3. በምርቱ ማሸጊያ ላይ የምርቶቹን አይነት፤ ባህሪና ጥራት ደረጃ የሚያንፀባርቁ ዕሁፎችን ለማስቀመጥ የሚያስችል አሠራር ያለው መሆኑ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡

15. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. በዚህ ደንብ መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ማመልከቻውን አግባብነት ላለው የክልል አካል ወይም ቡና ላኪነትን የሚመለከት ሲሆን ለሚኒስቴሩ ማቅረብ አለበት፡፡
2. ማመልከቻው የተጠየቀውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት በዚህ ደንብ የተደነገጉት መስፈርቶች መሟላታቸውን የሚያሳዩ ማስረጃዎችንና ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የሚጠየቁ ሌሎች መረጃዎችን መያዝ አለበት፡፡
3. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል ማመልከቻው በደረሰው በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ በቀረበለት ጥያቄ ላይ ውሳኔ መስጠት ይኖርበታል፡፡
4. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል አመልካቹ የብቃት ማረጋገጫው የማይገባው መሆኑን በወሰነ ጊዜ የክልላውን ምክንያት በውሳኔው ላይ በዝርዝር ማስቀመጥ ይኖርበታል፡፡
5. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል በሰጠው በሕግ ጉዳይ ቅር የተሰኘ አመልካች ውሳኔ በተሰጠው በ20 የሥራ ቀናት ውስጥ እንዳግባቡ ለፌዴራሉ ወይም ለክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱ የሚሰጠው የመጨረሻ ይሆናል፡፡

16. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ስለማግኘት መሠረዝ

1. በዚህ ደንብ መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም ሰው፡-
 - ሀ/ የምስክር ወረቀቱ የተሰጠባቸውን መስፈርቶች አንድሎ ሲገኝ፤ ወይም
 - ለ/ የአዋጁን ወይም የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁንና ይህን ደንብ ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎችን ተላልፎ ሲገኝ፤ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል ጉድለቶቹን ተገቢ በሆነና ተለይቶ በተገለጸ የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲያስተካክል በማስገንዘብ የምስክር ወረቀቱን አግዶ ሊያቆየው ይችላል፡፡
2. በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የያዘ ሰው፡-
 - ሀ/ የምስክር ወረቀቱን ያገኘው ሃሰተኛ ማስረጃ በማቅረብ ሆኖ ከተገኘ፤

ለ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለምስክር ወረቀቱ መታገድ ምክንያት የሆነውን ጉድለት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ማስተካከል ካልቻለ፣ ወይም

ሐ/ የአዋጁን አንቀጽ 15 በመተላለፍ የወንጀል ድርጊት ፈጽሞ ከተገኘ፣

የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ባለው የክልል አካል ሊሠረዝ ይችላል፡፡

3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የታገደበት ወይም የተሠረዘበት ሰው በሕግ ጉዳይ ላይ ቅሬታ ካለው ውሳኔው ከደረሰው ቀን ጀምሮ ባሉት 60 ቀናት ውስጥ እንዳግባቡ ለፌዴራሉ ወይም ለክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱ የሚሰጠው ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል፡፡

17. የአገድ ወይም የመሠረዝ ውጤት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 16 መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የታገደበት ወይም የተሰረዘበት ሰው በዕገዳው ወይም በመሰረዙ ላይ የቀረበው ይግባኝ በመታየት ላይ እያለ ቢሆንም በቡና ግብይት ላይ ሊሠማራ አይችልም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ቢኖርም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የታገደበት ወይም የተሰረዘበት ሰው በዚህ ደንብ የተቀመጠውን መስፈርት የሚያሟሉ መገልገያዎቹን ፣ መሣሪያዎቹንና እቃዎቹን የፀና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ያለው ሌላ ሰው እንዲጠቀምባቸው ሊፈቅድ ይችላል፡፡

ክፍል አራት

የቡና ጥራትና ግብይት ቁጥጥር

18. ክልከላ

ለማንኛውም ቡና አምራች ወይም አዘጋጅ በቡና ለቀማ፣ ዝግጅትና አቀራረብ ሂደት ላይ፦

1. ቡናን በአፈር ማሸት ወይም ከባዕድ ነገር ጋር ማደባለቅ፣
2. ክብደቱ እንዲጨምር ቡናን በውሃ መዘፍዘፍ
3. ቡናን በመኪና መንገድ ላይ በመዘርዘር ማስጨፍለቅ ፣
4. ያልደረሰ እሽት ቡናን መሸምጠጥ ወይም ቀይ እሽት ቡናን ከአረንጓዴ ወይም ቢጫ ቡና ጋር መቀላቀል፣
5. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል አልግሎት ላይ እንዲውል ከወሰነው የቡና ከረጢት ወይም ሌላ መሣሪያ ወጪ መጠቀም፣ ወይም

6. በቡና ማሳው ላይ በባለሙያ ያልተመሰከረለት ኬሚካል መጠቀም፤ የተከለከለ ነው፡፡

19. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪዎችን ስለመመደብ

1. እንደ አግባቡ ሚኒስቴሩና አግባብነት ያላቸው የክልል አካላት የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪዎችን ይመድባሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚመደብ የቡና ተቆጣጣሪ ስለቡና ጥራትና ግብይት በቂ ዕውቀት ያለውና በመልካም ሥነ-ምግባሩ የተመሠከረለት መሆን ይኖርበታል፡፡

20. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ ሥልጣንና ተግባር

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 19 መሠረት የተመደበ የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ የአዋጁና የዚህ ደንብ ድንጋጌዎችና አዋጁንና ይህን ደንብ ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ፡
 - ሀ/ በመጀመሪያ ደረጃ የቡና ግብይት ማዕከላት የሚካሄደውን የቡና ንግድ፤
 - ለ/ በቡና አምራች ባለሀብቶች የሚካሄደውን የቡና አመራረትና አዘገጃጀት፤
 - ሐ/ በቡና አቅራቢዎች፤ ላኪዎችና አዘጋጆች የሚከናወኑ የቡና ዝግጅት፤
 - መ/ በቡና አቅራቢዎች፤ ላኪዎችና አጓጓዣዊ የሚደረገውን የቡና ማጓጓዝ፤
 - ሠ/ የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና አሻሻጥን፤የመቆጣጠር ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡፡
2. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ኃላፊነቱን ለመወጣት፡-
 - ሀ/ ወደ ማንኛውም የቡና መጋዘን፤ ቡና ማዘጋጃ ኢንዱስትሪ ወይም የአገልግሎት ሰጪ መሥሪያ ቦታ በሥራ ሰዓት ለመግባትና አግባብነት ያላቸውን ሠነዶች ለመመልከትና ኮፒ ለመውሰድ፤ ፎቶግራፍ ለማንሳት የቡና ናሙና ለመውሰድ፤
 - ለ/ ቡና የሚያጓጓዝ ተሽከርካሪን በማስቆም ለመፈተሽና አግባብነት ያላቸው ሠነዶች እንዲቀርቡለት ለመጠየቅ፤ እና
 - ሐ/ ከአቅራቢ ወደ ኢትዮጵያ ምርት ገበያ የሚጓጓዝ ቡና ሲጫን በጥራት፤ በእርጥበቱና በዓይነቱ ላይ የመጀመሪያ ደረጃ ማጣሪያ ማድረግ፤ ይችላል፡፡
3. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ የአዋጁ ወይም የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁንና ይህን ደንብ ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎች መጣላቸውን

ሲያረጋግጥ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ወይም ትዕዛዙን ለማውጣት በሚያስፈልገው ጊዜ ውስጥ ቡናው ሊሠወር ይችላል ብሎ ሲገመት ያለ ፍርድ ቤት ትዕዛዝ ሕገ ወጥ ድርጊት የተፈጸመበትን ቡና ደረሰኝ ሰጥቶ የመያዝ ወይም የቡናውን ናሙና ወስዶ ቡናው የተከማቸበትን መጋዘን የማሸግ ሥልጣን ይኖረዋል።

4. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ስለወሰደው እርምጃ ወዲያውኑ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው የክልል አካል ሪፖርት ማድረግና በዚህ ደንብ አንቀጽ 22 መሠረት መወሰድ ስላለባቸው ተከታታይ እርምጃዎች ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው የክልሉ አካል የሚሰጠውን መመሪያ መፈጸም አለበት፡፡

21. ህገወጥ ድርጊቶችን ስለመጠቀም

1. ማንኛውም ሰው በቡና አዘገጃጀት፣ ክምችት፣ ማጓጓዝ ወይም ግብይት ሂደት የአዋጁን ወይም የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁንና ይህን ደንብ ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎችን በመተላለፍ ሕገ ወጥ ድርጊት መፈጸሙን ሲያውቅ በአካባቢው ለሚገኝ የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ ወይም ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው የክልል አካል በጽሑፍ መጠቀም ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ጥቆማ አቅርቦ ሕገ ወጥ ድርጊት የተፈጸመበትን ቡና ያስያዘ ማንኛውም ሰው በዚህ ደንብ አንቀጽ 22 ንዑስ አንቀጽ (4) (ለ) መሠረት የጠቋሚ አበል ይከፈለዋል፡፡

22. ስለተያዘ ቡና

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 20 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ቡናው የተያዘበት ወይም የቡና መጋዘኑ የታሸገበት ማንኛውም ሰው በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው የክልሉ አካል ሊያቀርብ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልሉ አካል ተቃውሞውን ከአንድ ሣምንት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል። የሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል ውሳኔ፦
ሀ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚሻር ከሆነ ወዲያውኑ የተያዘው ቡና ለአመልካቹ እንዲመለስ ወይም የተከማቸበት መጋዘን እሽግ እንዲነሳ ይደረጋል፤ ወይም

ለ/ የተቆጣጣሪውን እርምጃ የሚያጸና ከሆነ የቡናውን ናሙና በማስቀረት በቡናው ቀይ እሽት ወይም ጀንፈል ቡና ከሆነ በመጀመሪያ ደረጃ የቡና የግብይት ማዕከላት ቡናን ለመግዛት ለተፈቀደለት አቅራቢ፤ የተዘጋጀ የአቅርቦት ቡና ከሆነ ለቡና ላኪ፤ የሀገር ውስጥ ፍጆታ ቡና ከሆነ ጅምላ ሻጭ ወይም ለቆዪና ፈጭቶ ሻጭ በኢትዮጵያ ምርት ገበያ በኩል እንዲሸጥ ተደርጎ ገንዘቡ በሚኒስትሩ ወይም አግባብነት ባለው የክልል አካል በተከፈተ ዝግ የባንክ ሂሳብ ገቢ ይደረጋል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) የተመለከተውን ውሳኔ የሚቃወም የቡና ባለቤት ውሳኔው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ይግባኙን እንደአግባቡ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ወይም ለክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊያቀርብ ይችላል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ይግባኝ የቀረበለት ፍርድ ቤት፡-

ሀ/ የሚኒስቴሩን ወይም አግባብነት ያለው የክልል አካል የሰጠውን ውሳኔ ከሻረው ቡናውን ለመሸጥ የወጣው ወጪ ተቀናሽ ተደርጎ የሽያጩ ገንዘብ ለባለቤቱ ተመላሽ ይደረጋል፤ ወይም

ለ/ ውሳኔውን ካጸናው ወይም ባለቡናው በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ይግባኝ ካላቀረበ ለጠቋሚ የሚከፈል አበል ካለ ተቀንሶ የሽያጩ ገንዘብ እንደአግባቡ ለፌዴራሉ ወይም ለክልሉ መንግሥት ገቢ ይደረጋል፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

23.የመተባበር ግዴታ

1. ማንኛውም ሰው ይህን ደንብ በማስፈጸም ረገድ ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው የክልል አካል ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

2. የቡና ጥራትና ግብይት ተቆጣጣሪ በዚህ ደንብ አንቀጽ 20 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ሕገ ወጥ ድርጊት የተፈጸመበትን ቡና ለመያዝ በሚያደርገው እንቅስቃሴ ፖሊስ አስፈላጊውን ድጋፍ ማድረግ አለበት፡፡

24.የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ማንኛውም ቡና አቅራቢ፤ ላኪ፤ ጅምላ ነጋዴ፤ ቡና ቆይ፤ አዘጋጅ ወይም የቡና መጋዘን አገልግሎት ሰጪ ይህ ደንብ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ባሉት ስድስት ወራት ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው የክልል አካል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እስኪያገኝ ድረስ ባለው የጸና የንግድ ፍቃድ ሥራውን ማካሄድ ይችላል፡፡

25.ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ደንቦችና መመሪያዎች

ይህንን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ ወይም መመሪያ በዚህ ደንብ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

26.ደንቡ የሚጻናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከህዳር 5 ቀን 2001 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 27 ቀን 2001 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

መ/ የዱር እንስሳት እና ደኖች

አዋጅ ቁጥር 541/1999

የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ

የዱር እንስሳት ሀብት ባልተቀናጀና አለአግባብ በሆነ አጠቃቀም ምክንያት እየተመናመነ በመምጣቱና ህልውናው አደጋ ላይ በመዉደቁ፤

እስከዛሬ ለዱር እንስሳት እየተደረገ ያለው ጥበቃና እንክብካቤ ውጤታማ ሆኖ ባለመገኘቱ፤ በጥበቃ ቦታዎች አካባቢ የሚኖረውን ሕብረተሰብና የግል ባለሀብቶችን በዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ላይ ንቁ ተሳታፊ እንዲሆኑ ማድረግ ጠቀሜታው የጎላ ስለሆነ፤

ቀደም ብለው የወጡትና እስከዛሬ የሚሠራባቸው አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች የጊዜውን ተጨባጭ ሁኔታ ያላገናዘቡና አሁን ያለውን ፌዴራላዊ ሥርዓት የተከተሉ ባለመሆናቸው፤

ከዱር እንስሳት ሀብት የሚገኘውን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ጥቅም በማጎልበት ለድህነት ቅንሳው ስትራቴጂ የሚኖረውን ሚና ማሳደግ የተገባ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገመንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታዉጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 541/1999” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “የዱር እንስሳት” ማለት ከቤት እንስሳ በስተቀር በሕይወት ያለ ወይም የሞተ የጀርባ አጥንት ያለው ወይም የሌለው እንስሳ ነው፡፡
2. “የዱር እንስሳት ሀብት” ማለት በኢትዮጵያ የሚገኙ የዱር እንስሳት ማለት ሲሆን ከአገር ወደ አገር የሚሰደዱና በጊዜያዊ መልክ በኢትዮጵያ የሚኖሩትን ዝርያዎች ይጨምራል፤
3. “የዱር እንስሳ ውጤት” ማለት የማንኛውም የዱር እንስሳ ናሙና ወይም የእንስሳው አካል፣ እንቁላል፣ እጭ፣ ዝባድ፣ ቀንድ፣ ጥርስ፣ ጥፍር፣ ቆዳ፣

ሥጋ፣ ጠጉር፣ ላባ ወይም ጎፍላው ሲሆን ከእነዚህ የተሠሩ ውጤቶችንና ከእንስሳው መኖሪያ አካባቢ የተገኙትን የወፍ ጎጆ፣ እንጨት፣ ሣር፣ ልጣጭ፣ አበባ፣ ማርና የመሳሰሉትን ይጨምራል፤

4. “የዱር እንስሳ የመኖሪያ አካባቢ” ማለት የየብስ፣ የውሃ አካል ወይም ሁለቱንም የሚያካትት ሆኖ የዱር እንስሳት የሚኖሩበት የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታ ወይም ከጥበቃ ቦታ ውጭ ያለ ስፍራ ነው፤
5. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ መሠረት ሕጋዊ ሰውነት የተሰጠው ሰው ነው፤
6. “ራንች” ማለት በግዥ የተገኘ ወይም ከዱር የተሰበሰቡ የዱር እንስሳትን ተንክባክቦ በማሳደግ ጥቅም ላይ ለማዋል የተከለለ ሥፍራ ነው፤
7. “የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታ” ማለት ለዱር እንስሳት ጥበቃ የተከለለ ሥፍራ ሲሆን ብሔራዊ የዱር እንስሳት ጥበቃ ፓርክን፣ የዱር እንስሳት መጠለያዎችን፣ የዱር እንስሳት ጥበቃ ክልሎችን እና የዱር እንስሳት የቁጥጥር አደን ቀበሌዎችን ይጨምራል፤
8. “ብሔራዊ ፓርክ” ማለት የዱር እንስሳትንና ከነዚህ ጋር የተያያዙትን ሐይቆችንና ሌሎች በውሃ የተሸፈኑ ሥፍራዎችን ጨምሮ ለአካባቢው ውበትና ለሳይንሳዊ እውቀት የሚረዱትን የተፈጥሮ ሃብቶች ለመጠበቅ የሚከለል ቦታ ነው፤
9. “የዱር እንስሳት መጠለያ” ማለት አንዱ ወይም ከዚያ በላይ ለሆኑ ከፍተኛ ትኩረት የተሰጣቸው የዱር እንስሳት ጥበቃ የሚከለል ሥፍራ ነው፤
10. “የዱር እንስሳት ጥብቅ ክልል” ማለት ለዱር እንስሳት ጥበቃ የሚከለል ሥፍራ ሆኖ ስፍራው ለዱር እንስሳት ጥብቃ ከመከለሉ በፊት በክልሉ ውስጥ ሰፍረው የነበሩ ሰዎች የዱር እንስሳቱን እየተንከባከቡ በቦታው እንዲኖሩ የሚፈቀድበት የጥበቃ ቦታ ነው፤
11. “የዱር እንስሳት የቁጥጥር አደን ቀበሌ” ማለት ለዱር እንስሳት ጥበቃ የሚከለልና ቁጥጥር እየተደረገ ሕጋዊ አደን የሚካሄድበት ሥፍራ ነው፤
12. “የዱር እንስሳት ንግድ” ማለት የዱር እንስሳትን ወይም የዱር እንስሳት ውጤቶችን ወደውጭ መላክ ወደአገር ውስጥ ማስገባት መልሶ ወደውጭ መላክ ወይም እነዚህን የሚመለከት ማንኛውም ዓይነት የንግድ ልወጣጥ ነው፤

13. “የዱር እንስሳት ቁጥጥር ሠራተኛ” ማለት የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ሙጤቶችን በሚመለከት የሚፈጸሙ ሕገ ወጥ ድርጊቶችን እንዲቆጣጠር በባለስልጣኑ ወይም በሚመለከተው የክልል መንግሥት አካል የተመደበ ሠራተኛ ነው፤
14. “ማደን” ማለት የዱር እንስሳትን ለመግደል፣ ለማቁሰል፣ ለማጥፋት፣ ለማስፈራራት፣ ለማባረር፣ ለመያዝ፣ ለማጥመድ ወይም የዱር እንስሳት ላባ ወይም እንቁላል ለመውሰድ የሚወሰድ እርምጃ ወይም እንቅስቃሴ ነው፤
15. “መሣሪያን” ማለት የዱር እንስሳትን ለመግደል፣ ለመያዝ ወይም እንዳያመልጡ ለማድረግ የሚጠቀሙበት ጥይት፣ የሚተኩስ መሣሪያ፣ ዳርትጋን፣ ወርዋሪ ሚሳየል፣ ፈንጂ፣ ቀስት፣ ዱላ፣ ስለት፣ ወጥመድ፣ መረብ፣ ጉድጓድ፣ መርዝ፣ ኬሚካል፣ፈ.ወይም ሌላ ማንኛውም ለዚህ ተግባር የሚውል መገልገያ ነው፤
16. “አየር መንኮራኩር” ማለት በሰው ወይም ያለ ሰው የሚንቀሳቀስ ሆኖ በሞተር ኃይል በአየር ላይ በሚነዳ አካል ብቻ ሳይወሰን ማናቸውም አይኖፕላን፣ ሄሊኮፕተር፣ በአየር ላይ ተንሳፋፊ አካል፣ ነው፤
17. “ባለስልጣን” ማለት የኢትዮጵያ የዱር እንስሳት ልማትና ጥበቃ ባለሥልጣን ነው”²²
18. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተውን ማንኛውንም ክልል እና አዲስ አበባንና የድሬዳዋ መስተዳድርን ይጨምራል፡፡

3. ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዋና ዋና ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡

1. የኢትዮጵያን የዱር እንስሳት ሀብት መጠበቅ፣ መንከባከብ፣ ማልማትና በአግባቡ ጥቅም ላይ ማዋል፤
2. የዱር እንስሳት ሀብትን አጠባበቅ፣ አንክብካቤና አጠቃቀም በሚመለከት መንግሥት በዓለም ዓቀፍ ስምምነቶች መሠረት የገባቸውን ግዴታዎች ለመፈጸም እንዲችል ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤
3. በዱር እንስሳት ሀብት ላይ የተመሠረተ ቱሪዝም እንዲስፋፋና ኢንቨስትመንት እንዲበረታታ ሁኔታዎችን ማመቻቸት፡፡

²² በ14/31 (2000) አ. 575 አንቀጽ 11(1) ተሻሻለ፡፡

ክፍል ሁለት

የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎችና የሕጋዊ አደን እንቅስቃሴዎች

4. በፌዴራል መንግሥት የሚሰየሙና የሚተዳደሩ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች

1. የሚከተሉት የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች በፌዴራል መንግሥት የሚሰየሙና የሚተዳደሩ ይሆናሉ፤

ሀ/ ከፍተኛ የዱር እንስሳት ብዝሃ ሕይወት ስብጥር ኖሯቸው አገራዊና ዓለም አቀፋዊ ጠቀሜታ ያላቸውን ወካይ ምህዳረ ቀጠናዎች የያዙ ብሔራዊ ፓርኮች፤

ለ/ አገሪቱ በብቸኛ ባለቤትነት የምትታወቅባቸውና ለእልቂት የተቃረቡ ዝርያዎች መኖሪያ የሆኑ ብሔራዊ ፓርኮችና የዱር እንስሳት መጠለያዎች፤

ሐ/ በመልክእ ምድር አቀማመጣቸው በሁለትና ከዚያም በላይ ባሉ ክልሎች ውስጥ የሚገኙ ማናቸውም የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች፤ እና

መ/ ከጎረቤት አገሮች ጋር በስምምነት የሚቋቋሙ ማናቸውም የድንበር ዘለል የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከቱት የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች የሚሰየሙት የባህልና ቱሪዝም ሚኒስቴር በሚያቀርበው ሃሳብ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይሆናል፡፡²³

5. በክልሎች የሚሰየሙና የሚተዳደሩ የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በፌዴራል መንግሥት እንዲሰየሙና እንዲተዳደሩ ከሚደረጉት በስተቀር ብሔራዊ ፓርኮች፣ የዱር እንስሳት መጠለያዎች የዱር እንስሳት፣ ጥብቅ ክልሎች፣ እና የዱር እንስሳት የቁጥጥር አደን ቀበሌዎች፣ የሚሰየሙትና የሚተዳደሩት በክልሎች ይሆናል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከቱት የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች የሚሰየሙት ክልሎች በሚያወጧቸው ሕጎች ይሆናል፡፡

6. በግል ባለሀብቶች የሚተዳደሩ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች

በግል ባለሀብቶች ከፌዴራል መንግሥትና ከሚመለከታቸው ክልሎች ጋር በሚያደርጓቸው የኮንሴሽን ወሎች መሠረት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 እና 5 የተመለከቱትን የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች እንዲያስተዳድሩ ሊፈቀድላቸው ይችላል፡፡

²³ በ14/31 (2000) አ. 575 አንቀጽ 11(2) መሰረት ተሻሻለ፡፡

7. በአካባቢ ሕብረተሰብ የሚተዳደሩ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4፣ 5 እና 6 ከተመለከቱት የጥበቃ ቦታዎች ውጭ የሚገኙ የዱር እንስሳት መኖሪያ አካባቢዎች በአካባቢው ሕብረተሰብ እንዲተዳደሩ በሚመለከታቸው ክልሎች ሊፈቀድ ይችላል።

8. የአደን ፈቃድ

1. ባለስልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል አካል ተግባሩን ለማክናወን በሚያደርገው ሂደት ምክንያት ከሚፈጽመው አደን በስተቀር ማንኛውም ሰው የአደን ፈቃድ ሳይዝ የዱር እንስሳትን ማደን የተከለከለ ነው።
2. የአደን ፈቃድ የሚሰጥበት፣ የሚታደስበት፣ የሚታገድበትና የሚሠረዝበት ሁኔታ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት የሚወሰን ይሆናል።
3. ባለስልጣኑ አደንንና የአደን ዘዴዎችን በሚመለከት ደንብ ያወጣል።

9. ለሳይንሳዊ ተግባር የዱር እንስሳትን ወይም ውጤቶቻቸውን የመሰብሰብ ፈቃድ

1. ከታወቀ የሳይንስ ተቋም የተጻፈ የድጋፍ ደብዳቤ በመያዝ የዱር እንስሳት ወይም ወጤት ለመሰብሰብና ለሳይንሳዊ ተግባር ወይም ትምህርት ለማዋል ለሚጠይቅ አመልካች ባለስልጣኑ ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል።
2. ባለስልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን ፈቃድ የሚሰጠው ከዚህ አዋጅና የዱር እንስሳት ጥበቃን ከሚመለከቱ ሌሎች ሕጎችና ደንቦች ጋር በተጣጣመ ሁኔታ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ይሆናል።

ክፍል ሦስት

ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴዎችና ጥቅሞች

10. ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ

1. በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታ ውስጥ የሚደረግ ማንኛውም ኢኮኖሚያዊ የሥራ እንቅስቃሴ የዚህን አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን ድንጋጌዎች በማይቃረን ሁኔታ መካሄድ አለበት።
2. ከዱር እንስሳት ሃብት አጠቃቀም የሚገኘውን ገቢ የፌዴራልና የክልል መንግሥታት የሚጋሩበት መንገድና የአካባቢው ሕብረተሰብ ተጠቃሚ የሚሆንበት ስልት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።

11.በዱር እንስሳት ሀብት ላይ የተመሠረተ ቱሪዝም

1. ባለስልጣኑና ክልሎች አግባብ ካላቸው አካላት ጋር በመተባበር በዱር እንስሳት ሀብት ላይ የተመሠረተ ቱሪዝም ኢንቨስትመንቶችን ያበረታታሉ፡፡
2. ባለስልጣኑ፣ ለክልሎችና ለሌሎች የሚመለከታቸው አካላት በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ውስጥም ሆነ ከእነሱ ወጪ የሚከናወን የኢኮ-ቱሪዝም ልማት የአካባቢውን ሥነምህዳራዊ ደህንነት እንዳይናጋ ያደርጋሉ፡፡

12.በዱር እንስሳትና ውጤቶቻቸው ስለመነገድ

1. አንደአግባቡ ከባለስልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል አካል በተገኘ ፈቃድ መሠረት ካልሆነ በስተቀር፡
ሀ/ በዱር እንስሳትና በዱር እንስሳት ውጤት የመነገድ ተግባር ማካሄድ፡
ለ/ ማንኛውንም የተዘጋጀ ወይም ያልተዘጋጀ የዱር እንስሳት ወጪት በባለቤትነት መያዝ፣ መሸጥ፣ ማስተላለፍ፣ ወደሌላ አገር መላክ ወይም ወደ አገር ውስጥ ማስገባት፣ የተከለከለ ነው፡፡
2. ባለስልጣኑና የሚመለከታቸው የክልል አካላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሰውን ፈቃድ የሚሰጡት በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች እንዲሁም አገሪቱ አባል በሆነችባቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የተደነገጉትን በመከተል ይሆናል፡፡

ክፍል አራት

የባለስልጣኑ ሥልጣንና ተግባር²⁴

13.የክልሎች ሥልጣንና ተግባር

ክልሎች በዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች ከተሰጧቸው በተጨማሪ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሯቸዋል፤

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት የተቋቋሙትን የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ያለማለ፣ ያስተዳድራሉ፤
2. በሚያስተዳድሯቸው የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎችና ከዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ውጭ የሚገኙት የዱር እንስሳት ሕገ ወጥ ተግባራት እንዳይፈጸሙባቸው ይከላከላሉ፤ በፌዴራል መንግሥት በሚተዳደሩ የዱር

²⁴ ነባሩ አንቀጽ 13 በ14/31 (2000) አ. 575 አንቀጽ 11(4) መሰረት ተሰርዞ ነባሮቹ አንቀጽ 14፣15፣16፣17፣18፣19 እና 20 እንደቀደም ተከተላቸው አንቀጽ 13፣14፣15፣16፣17፣18 እና 19 ሆነዋል፡፡

እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ሕገ ወጥ ተግባራት አንዳይፈጸሙ በመከላከል ረገድም አስፈላጊውን ድጋፍ ያደርጋሉ፤

3. በግል ባለሀብቶችና በአካባቢ ሕብረተሰብ የሚተዳሩትን የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች ይቆጣጠራሉ፤
4. በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎችም ሆነ ከጥበቃ ቦታዎች ውጪ በሚገኙ የዱር እንስሳት ሊደርሱ የሚችሉ መሽታዎችን ይከላከላሉ፤ ይቆጣጠራሉ ከአቅም በላይ ሲሆን ለባለስልጣኑ ያሳውቃሉ፤
5. የዱር እንስሳት እርባታና ራንች ፈቃድ ይሰጣሉ፤ ይቆጣጠራሉ፤
6. በሰው ሕይወትና ንብረት ላይ አደጋ በሚያደርሱ የዱር እንስሳት ላይ ተገቢውን ጥናት በማካሄድ ችግሩ የሚቃለልበትንና የሚወገድበትን እርምጃ ይወስዳሉ፤ ከአቅም በላይ ሲሆን ለባለስልጣኑ ያቀርባሉ፤
7. ከውጭ ቱሪስቶች በስተቀር በሌሎች ሰዎች ለሚካሄድ አደን ፈቃድ ይሰጣሉ፤
8. የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ውጤቶች በባለቤትነት ለመያዝ፣ ለማስተላለፍና በአገር ውስጥ ለመሸጥ የሚያስችል ፈቃድ ይሰጣሉ።

14. የዱር እንስሳት ቁጥጥር ሠራተኛ ሥልጣን

የዱር እንስሳት ቁጥጥር ሠራተኛ የሚከተለው ሥልጣን ይኖረዋል፡

1. የዱር እንስሳት ወይም የዱር እንስሳት ውጤት ይዞ የተገኘውን ማንኛውንም ሰው እነዚህን ለመያዝ ያስቻለውን ሕጋዊ ፈቃድ እንዲያሳይ የመጠየቅ፤
2. ሕግን በመተላለፍ በይዞታ ሥር የተደረጉ የዱር እንስሳት ወይም የዱር እንስሳት ውጤቶች ተደብቀዋል ብሎ ለማመን በቂ ምክንያት ሲኖር ያለፍርድ ቤት ማዘዣ ወደ ማንኛውም ሰው መሬት፣ ሕንፃ፣ ድንኳን፣ ተሽከርካሪ፣ የአየር መንኲራኩር ወይም ጀልባ ውስጥ የመግባትና የመፈተሽ እንዲሁም ሻንጣ ወይም እሽግ የመበርበር፤
3. ሕግን በመተላለፍ በይዞታ ሥር የተደረጉ የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ውጤቶችን እንዲሁም ጥፋቱ የተፈጸመባቸውን መሣሪያዎች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/2/ መሠረት እንዲወረሱ ለማድረግ እንዲቻል በቁጥጥር ሥር የማድረግና ባለስልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል አካል ባወጣው የመመዝገቢያ ቅጽ መሠረት ተገቢውን ደረሰኝ ሰጥቶ የመረከብ፤
4. የዚህን አዋጅ አንቀጽ 16 ድንጋጌዎች በመተላለፍ ጥፋት ሲፈጽም ያገኘውን ሰው ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ ይዞ ለሚመለከተው ሕግ አስከባሪ አካል ማቅረብ፡፡

5. ማንኛውም ሰው ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

15. ቅጣት

1. በወንጀለኛ ሕግ መሠረት የበለጠ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፡

ሀ/ ማንኛውም ሰው፡

(i) ሕገወጥ የዱር እንስሳት አደን ወይም ንግድ ድርጊት ከፈጸመ፤

(ii) በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ውስጥ ያልተፈቀዱ ተግባሮች ካከናወነ ወይም በማንኛውም አኳኋን በነዚህ ላይ ጉዳት ካደረሰ፤ ወይም

(iii) የዱር እንስሳትን ወይም የዱር እንስሳት ውጤቶችን ያለፈቃድ ይዞ ከተገኘ፤

ከብር 5000 ሺ በማያንስና ከብር 30,000 ሺ በማይበልጥ መቀጮ ወይም ከአንድ ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

ለ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ሌሎች ጥፋቶችን የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከብር 500 በማያንስና ከብር 3000 በማይበልጥ መቀጮ ወይም ከአንድ ወር በማያንስና ከስድስት ወር በማይበልጥ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ፍርድ ቤት ቅጣት ሲወሰን ከቅጣቱ በተጨማሪ ከጥፋቱ የተገኘው የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳ ውጤት እንዲሁም ጥፋቱ የተፈጸመበት መሣሪያ ውርስ እንዲሆን ይወሰናል፡፡

3. ባለስልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል አካል፡

ሀ/ የተወረሰውን የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳ ውጤት እንደአግባቡ መሸጥ፤ ለሳይንስ ተግባር፤ ለትምህርት ተቋም ማስተላለፍ ወይም ከጥቅም ውጭ እንዲሆን ማድረግ ይችላል፡፡

ለ/ የተወረሰውን መሣሪያ እንደአግባቡ ለሚመለከተው መንግሥታዊ አካል ማስተላለፍ ወይም ከጥቅም ውጭ እንዲሆን ማድረግ ይችላል፡፡

16. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ባለስልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

17.የተሻሩና ጸንተው የሚቆዩ ሕጎች

1. የሚከተሉት ሕጎች በዚህ አዋጅ ተሻረዋል፤

ሀ/ የደንና ዱር እንስሳት ጥበቃና ልማት አዋጅ ቁጥር 192/1972 /እንደተሻሻለ/፤

ለ/ የዱር እንስሳት ጥበቃ ደንብ ቁጥር 416/1964 /እንደተሻሻለ/፡፡

2. የሚከተሉት ሕጎች በዚህ አዋጅ መሠረት እንደወጡ ተቆጥረው የጸኑ ይሆናሉ፤²⁵

ሀ/ የአዋሽ ብሔራዊ የዱር እንስሳት ጥበቃ ፓርክ ማቋቋሚያ ትዕዛዝ ቁጥር 54/1961

ለ/ የሰሜን ብሔራዊ የዱር እንስሳት ጥበቃ ፓርክ ማቋቋሚያ ትዕዛዝ ቁጥር 59/1962፡፡

18.ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች አይኖረውም፡፡

19.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

²⁵ ይህ ንዑስ አንቀፅ የአዋሽ እና የሰሜን ብሔራዊ ፓርኮች ማቋቋሚያ ህጎች በ21/27 (2007) ደ. 337 እና 21/12 (2007) ደ. 329 መሰረት በየራሳቸው ማቋቋሚያ ህግ የወጣላቸው ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

አዋጅ ቁጥር 542/1999

የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ

ደን የማልማት፣ የመጠበቅና ዘላቂነት ባለው መልኩ የመጠቀም ተግባር የሕብረተሰቡን የደን ውጤቶች ፍላጎት ለማሟላትና የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ፣ ባጠቃላይ ለሀገር ኢኮኖሚ ግንባታ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያለው በመሆኑ፤

የሀገሪቱን የደን ሀብት ዘላቂነት ባለው መልኩ ጥቅም ላይ ማዋል የሚቻለውም ከመንግሥት ጎን ለጎን የሀብረተሰቡ ሙሉ ተሳትፎና የጥቅም ተካፋይነት ሲረጋገጥ እንዲሁም የደን ፖሊሲና ፕሮግራም ከሌሎች የኢኮኖሚ ዘርፎች በተለይም ከግብርናና ገጠር ልማት ፖሊሲ ጋር ሲጣጣም በመሆኑ፤

በከፍተኛ ደረጃ ጎልቶ በሚታየው የሀገሪቱ ደን መመናመን ምክንያት እየተከሰተ ያለውን የአፈር መከላከል፣ የበረሃማነት መስፋፋት፣ የተፈጥሮ ሚዛን መዛባት፣ የብዝሃ ሕይወት መመናመንና የግብርና ምርት ማሽቆልቆል ለመግታት የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ወሳኝ ሚና ያለው በመሆኑ፤

በዚህም መሠረት የደን ልማትን ለማበረታታትና ውሱን የሆነውን የሀገሪቱን የደን ሀብት በአግባቡ ለመጠበቅና ለመጠቀም ስለደን ጥበቃ፣ ልማትና አጠቃቀም አዲስ ሕግ ማውጣት በማስፈለጉ፤

መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ለማስተዳደር ለክልሎች የተሰጠው ሥልጣን በሥራ ላይ የሚውለው የፌዴራል መንግሥቱ በሚያወጣው ሕግ መሠረት መሆኑን የሕገ መንግሥት አንቀጽ 52 ንዑስ አንቀጽ 2/መ/ ስለሚደነግግ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታዟል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 542/1999” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤²⁶
2. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47/1/ የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
3. “ደን” ማለት በተፈጥሮ የበቀሉ ወይም ተተክለው የለሙ በአብዛኛው ዛፎችና ሌሎች የእንጨትነት ፀባይ ያላቸው ተክሎች የሚገኙበት የእፅዋት ክምችት ነው፤
4. “ዛፍ” ማለት በዓይነቱ፣ በዕድሜውና በመጠኑ ሳይለይ የእንጨትነት ፀባይ ያለው ተክል ሲሆን ቀርከህ፣ ሽመል፣ ዘንባባና ሚኒስቴሩ ዛፍ ብሎ የሚሰይመውን ተክል ይጨምራል፤
5. “የደን መሬት” ማለት ለደን ልማትና ጥበቃ ተብሎ የተከለለና በደን የተሸፈነ ሲሆን የቁጥቋጦ መሬትንና በከፍተኛ ተዳፋት ላይ የሚገኝ የተራቆተ መሬትን ይጨምራል፤
6. “የመንግሥት ደን” ማለት በፌዴራል ወይም በክልል መንግሥት ባለቤትነት ሥር የሆነ ማንኛውም ጥብቅ ወይም ምርት ሰጪ ደን ነው፤
7. “ጥብቅ ደን” ማለት ለተፋሰስ እንክብካቤና ለጄኔቲክ ሀብት፣ ለብዝሃ ህይወትና ባጠቃላይ ለአካባቢ ጥበቃ እንዲሁም ለሥልጠናና ለምርምር አገልግሎት እንዲውል ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ነፃ በሆነ ሁኔታ እንዲጠበቅና እንዲለማ የሚደረግ በዚህ አዋጅ መሠረት ጥብቅ ደን ተብሎ የተሰየመ ደን ነው፤
8. “ምርት ሰጪ ደን” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት ምርት ደን ተብሎ የተሰየመ ለኢንዱስትሪና ለኮንስትራክሽን እንዲሁም ለሌሎች አገልግሎቶች የሚውል የደን ምርት ሊመረትበት የሚችል ደን ነው፤
9. “የግል ደን” ማለት ከመንግሥት ደን ሆኖ በማንኛውም ሰው የለማ ደን ሲሆን በገበሬ ማህበር አባላት ወይም በማህበር በተደራጁ ግለሰቦች፣ በባለሀብቶችና መንግሥታዊ በሆኑና ባልሆኑ ድርጅቶች የለማ ደንን ያጠቃልላል፤
10. “ሰው ሰራሽ ደን” ማለት በተፈጥሮ ከለማው ደን ውጭ በሰው አማካይነት ችግኝ በመትከል ወይም በሌላ ዘዴ የለማ ደን ነው፡፡
11. “የተፈጥሮ ደን” ማለት ማንኛውም በተፈጥሮ የበቀለ ዛፍ፣ ቁጥቋጦና ሌሎች የእንጨትነት ፀባይ ያላቸው ተክሎችና ዕፅዋቶች የበቀሉበት ደን ነው፤

²⁶ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

12. “የቁጥቋጦ መሬት” ማለት በቁመታቸው እስከ 5 ሜትር የሆኑ እና የተበታተኑ የዛፍ ዝርያዎች የበቀሉበት የደን መሬት ነው፤
13. “የማጌጅመንት ፕላን” ማለት በተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ ደን ውስጥ የሚገኘውን ማንኛውንም የደን ሃብት በዝርዝር በማጥናት ለሃብቱ ጥበቃ፣ ልማትና አጠቃቀም የሚወጣ የደን ሀብት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ዕቅድ ነው፤
14. “የደን ውጤት” ማለት ዛፍ ወይም የዛፍ ተፈጥሮአዊ አካል የሆነ ወይም እንጨት ያልሆነ ማንኛውም ምርት ወይም በመጀመሪያ ደረጃ በሰው እጅ የተመረተ ወይም በፋብሪካ የተዘጋጀ የደን ምርት ነው፤
15. “የደን ውጤቶች ማዘዋወሪያ ፈቃድ” ማለት የደን ውጤቶችን ከማምረቻ ቦታ ወደ ሀገር ውስጥ ገበያ ወይም ከሀገር ውስጥ ወደ ውጭ ሀገር ገበያ ለማንቀሳቀስ የሚሰጥ፣ የምርቱን መነሻና መድረሻ ለተወሰነ ጊዜ አገልግሎት የሚሰጥ ፍቃድ ነው፤
16. “አግባብ ያለው የክልል አካል” ማለት ለደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም በክልል መስተዳደር ኃላፊነት የተሰጠው ማንኛውም የክልል አስፈጻሚ አካል ነው፤
17. “የአካባቢ ሀብረተሰብ” ማለት በመንግሥት እና በግል ደን አዋሳኝና በውስጡ የሚገኘውን ሕብረተሰብ የሚያጠቃልል ነው፤
18. “ኮንሴሽን” ማለት አንድን የመንግሥት ደን ሀብት በጥቅም ላይ ለማዋል ሲባል ለማንኛውም ሰው ለተወሰነ ጊዜ በውል ማኮናትር ነው፤
19. “ብዝሃ ሀይወት” ማለት በደን ውስጥ ወይም በደን መሬት ላይ የዕዕዋት፣ የእንስሳትና የጥቃቅን ሕዋሳት ዘረመሎች ዝርያዎች ክምችትና ስብጥር በተደጋጋፊነትና በአንድነት የሚገኙበት ሥርዓተ-ምህዳር የሚያጠቃልል ነው፤
20. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡

3. የደን ባለቤትነት ዓይነቶች

የሚከተሉት የደን ባለቤትነት ዓይነቶች ይኖራሉ፡

1. የግል ደን፣ እና
2. የመንግሥት ደን፡፡

ክፍል ሁለት

የግል ደን ልማት፣ አጠቃቀምን ስለማስፋፋት

4. የደን ልማትን ስለማስፋፋት

1. ግለሰቦች፣ ማኅበራት፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችና የንግድ ተቋማት ደን ለማልማት ሲፈልጉ በክልሎች የመሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሕጎች መሠረት ለደን ልማት ተብለው በተከለሱ ሥፍራዎች የገጠር መሬት የማግኘት መብት ይኖራቸዋል፡፡
2. በመንግሥት ይዞታ ሥር ባሉ፣ ምርት ሰጪ ደኖች ውስጥ በኮንሴሽን ሊለሙ የሚችሉ የደን ቦታዎችን በመለየት ለሰው ሰራሽ ደን ልማት ተለይተው እንዲዘጋጁና እንዲሰጡ ሊደረግ ይችላል፡፡
3. በመንግሥት ጥብቅ ወይም ምርት ሰጪ ደንነት ያልተከለሉ ደኖችን ከአካባቢው ህብረተሰብ ጋር በመሆን የማይጅመንት ፕላን በማዘጋጀት የአካባቢው ነዋሪዎች፣ ግለሰቦች፣ ማህበራት ወይም ባለሀብቶች በሚመለከተው አካል በሚወጣ መመሪያ መሠረት ጠብቀውና አልምተው እንዲጠቀሙ ይደረጋል፡፡
4. የጥምር እርሻ ደን ዘዴ በይበልጥ በአርሶ አደሩ/በከፊል አርብቶ አደሩ ዘንድ እንዲሰርዕ ለማድረግ ልዩ ልዩ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ያላቸውን የዕቃዎች ዘርፍ ችግኝ በበቂ ሁኔታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
5. ማንኛውም ደን አልሚ አካል በይዞታው በሚገኝ ወይም በኮንሴሽን ተክልሎ በሚሰጠው የመንግሥት ደን ውስጥ ለሚያለማው ደን የሚኖረው የባለቤትነት ዋስትና የተረጋገጠ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
6. የደን ባለይዞታዎች በደን መሬት የመጠቀምና ይዞታን የማስተላለፍ መብቶች በገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሕግ መሠረት ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

5. የደን ቴክኖሎጂን ስለማስፋፋት

1. በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ያሉትን ሀገር በቀልና የውጭ እውቀቶች፣ ልምዶችና ቴክኖሎጂዎች በአግባቡ ለመጠቀም የሚያስችል የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆችን በማዘጋጀትና በማሰራጨት የደን አልሚው እውቀትና ክህሎት እንዲያድግ ይደረጋል፡፡
2. ለአርሶ አደሩ/ከፊል አርብቶ አደሩና ለግል ባለሀብቱ የሚቀርቡ የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆች ገቢን በማሳደግና በአጭር ጊዜ የምግብ ዋስትናን በማረጋገጥ ላይ ያተኮሩ እንዲሆኑ ያደርጋል፡፡

3. በተለያዩ የግብርና ሥነ ምህዳር ቀጣናዎች ተስማሚ የሆኑ የሀገር ውስጥና የውጭ የደን ዝርያዎች የዘር አቅርቦት ሥርዓት ይዘረጋል፡፡
4. አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች በይዞታቸው ስር ያለውን የእርሻና የግጦሽ መሬት ከአፈር መሸርሸር ለመጠበቅና ለይዞታቸው ዳር ድንበር አገልግሎት የሚሆኑ የዛፍና የመኖ ዕቃዎች ዝርያዎችን በመምረጥ እንዲተክሉ ያሉትንም እንዲንከባከቡ የሙያ እገዛ ይደረጋል፡፡
5. ደን በአግባቡ እንዲለማ፣ እንዲጠበቅና ጥቅም ላይ እንዲውል በደን ልማት ለተሰማሩ ሁሉ ዘመናዊ የደን ልማት ማኔጅመንት እውቀት እንዲኖራቸው ሥልጠናና ትምህርት እንዲሰጣቸው ይደረጋል፡፡
6. የደን ውጤቶችን ለተለያዩ አገልግሎት እንዲውሉ ለማስቻል በመስኩ የተሰማሩ ሁሉ የሙያ ሥልጠና የሚያገኙበት ሁኔታ ይመቻቻል፡፡

6. የደን ውጤቶች ገበያ ስለማስፋፋት

1. አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች፣ ባለሀብቶች፣ ማህበራት፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ የንግድ ተቋማት ደረጃቸውን የጠበቁና ለገበያ ተወዳዳሪ የሆኑ የደን ውጤቶችን በማምረት ለሀገር ውስጥና ለውጭ ገበያ እንዲያቀርቡ አስፈላጊው ድጋፍ ይደረጋል፡፡
2. የዛፍ ችግኝ በማፍላት ለተጠቃሚው ሕብረተሰብ ለሚያቀርቡ አካላት የሙያ እገዛ ይደረጋል፡፡
3. በደን ማኔጅመንት ፕላን መሠረት የደን ውጤቶች ለንግዳና ለኢንዱስትሪ ልማት እንዲውሉ ይደረጋል፡፡
4. ለደን ውጤቶች የሚሰጠው ፈቃድ የሀገሪቱን ውስን የደን ሀብት ዘለቄታዊ አጠቃቀም በአገናዘበና የአካባቢውን የተፈጥሮ ሀብት መዛባት በማያስከትል መንገድ በሚዘጋጅ የማኔጅመንት ዕቅድ መሠረት እንዲሆን ይደረጋል፡፡
5. በገበያ ተፈላጊ ለሆኑ የዛፍ ዝርያዎች ተገቢውን እንክብካቤ በማድረግ ምርትና ምርታማነትን በዘላቂነት ለማሳደግ የሚያስችል ሥርዓት ይዘረጋል፡፡
6. በደን ልማት ተግባር ለሚሰማሩ የሕብረተሰብ ክፍሎች በደን ውጠየቶች ግብይት ላይ ተከታታይነት ያለው ትምህርትና ሥልጠና እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
7. ባለሀብቶች በደን ኢንዱስትሪ ኢንቨስትመንት ለመሳተፍ የሚያስችሉ የኢንቨስትመንት አማራጮችና ማበረታቻዎች እንዲመቻቹ ይደረጋል፡፡

8. ለአርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች፤ ለደን ባለሀብቶችና ድርጅቶች ያለሙትን ደን ውጤቶች ለገበያ በማቅረብ ረገድ ሙያዊ ምክር ይሰጣል፤
9. የደን ውጤቶች ገበያ መረጃ ተሰብስቦና ተጠናቅሮ በተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎች ፣ ለደን አልሚና ተጠቃሚ ህብረተሰብ እንዲደርስ ይደረጋል፡፡

7. የግል ደን አልሚዎች ግዴታ

1. የግል ደን ተቆርጦ ከቦታ ቦታ ከመጓጓዡ በፊት ባለቤቱ የደን ሀብቱ ለሚገኝበት አካባቢ ላለው አካል በቅድሚያ በማሳወቅ የደን ውጤቶች ማዘዋወሪያ ፈቃድ መያዝ ይኖርበታል፡፡
2. የግል ደን ባለቤቶች፤
 - ሀ/ በአግባቡ ደን የማልማትና የቆረባረቢዎች ዛፎች በተለያዩ መንገዶች የመተካት፤
 - ለ/ ደናቸው ከተባይና ከበሽታ ነፃ እንዲሆን ተገቢውን መከላከያ የማድረግ፤
 - ሐ/ ባለሙት ደን ውስጥ ተባይና በሽታ ሲከሰት አግባብ ላለው አካል ሪፖርት የማድረግ፤
 - መ/ ያለሙትን ደን ከቃጠሎና ከሌሎች ጉዳቶች እንዲጠበቅ የማድረግ፤ እና
 - ሠ/ በአጠቃላይ የአካባቢ ደህንነትን፣ የተፋሰስና የብዝህ ሕይወት ጥበቃንና በዓይነታቸው ልዩ የሆኑና በአካባቢው የሚገኙትን የተፈጥሮ ዛፎችንና የዱር እንሰሳትን ጥበቃ በተመለከተ የሚወጡ መመሪያዎችን የማክበር ግዴታ አለባቸው፡፡

ክፍል ሦስት

ስለመንግሥት ደን ልማት፣ ጥበቃና አስተዳደር

8. የመንግሥት ደንን ስለመሰየም፣ ስለመከለልና ስለመመዝገብ

1. የሀገሪቱን የደን ሀብት በአግባቡ ለማልማት፤ ለመጠበቅና ለመጠቀም ዋና ዋና የሆኑ የደን መሬቶች በመንግሥት ደንነትና በምርት ሰጪ ደንነት ተለይተው እንዲመዘገቡ ይደረጋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከቱት የክለሳና የስየማ ተግባራት የአካባቢውን ህብረተሰብ በማሳተፍ የሚከናወኑ መሆን ይኖርባቸዋል፡ ፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የተሰየመና የተከለለ የመንግሥት ደን በሚገኝበት ክልል በሚወጣ ሕግ ዕውቅና እንዲያገኝ መደረግ ይኖርበታል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ መሠረት ማንኛውም ደን ሲሰየምና ሲከለል የአካባቢውን ህብረተሰብ የማፈናቀል ውጤት የሚያስከትል ከሆነ ባለው የመሬት አስተዳደር ሕግ መሠረት በቅድሚያ የሕብረተሰቡ ጥቅም እንዲጠበቅ መደረግ ይኖርበታል፡፡

9. ስለመንግሥት ደን ልማት፣ ጥበቃና አስተዳደር

1. የመንግሥት ደን በአግባቡ እንዲለማ እንዲጠበቅና በጥቅም ላይ እንዲውል ይደረጋል፡፡
2. የመንግሥት ደኖች ካሉበት የልማት ደረጃ ጋር በተመጣጠነ ሁኔታ የራሳቸው አስተዳደር አመራር እንዲኖራቸው በተገቢው በጀት፣የሰው ኃይልና ማቴሪያል እንዲሟሉ ይደረጋል፡፡
3. የአካባቢው ህብረተሰብ በመንግሥት ደኖች ልማትና ጥበቃ ላይ እንዲሳተፍ፣ የልማቱም ተጠቃሚ እንዲሆን የሚያስችል የደን ጥበቃና አጠቃቀም መርሃ ግብር ይቀየሳል፡፡
4. የመንግሥት ደን ከተባይና በሽታ ነፃ እንዲሆን ተገቢውን መከላከልና ሲከሰትም በቁጥጥር ስር እንዲውል ይደረጋል፡፡
5. የደን ሀብቱ ከተፈጥሮም ሆነ ሰው ሰራሽ አደጋዎችና ጥፋት እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡
6. በመንግሥት ደን ውስጥ ለደኑ ልማትና ጥበቃ የሚያገለግሉ መመላለሻ መንገዶችና ሌሎች አገልግሎት መስጫ ተቋሞች ይሰራሉ፡፡
7. ሰደድ እሳት እንዳይለቀቅ ያለፈቃድ በደኑ ውስጥ ገብቶ መስፈር እንዳይኖር የደን ምንጣሮ እንዳይካሄድ ያለፈቃድ የማዕድናት ቁፋሮ እንዳይካሄድና ከመሳሰሉት ድርጊቶችና ከሌሎች አደጋዎች ደኑ እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡
8. በደን ውስጥ የሠፈሩ ሰዎች ለልማቱ እንቅፋት በማይሆኑበት መንገድ ኑሮአቸውን የሚመሩበትና በልማቱና በጥበቃው ተግባር እንዲሳተፉ በማድረግ ተጠቃሚ የሚሆኑበት መንገድ ወይም በጥናት ላይ በመመስረት ከደኑ ውስጥ ወጥተው ሕይወታቸውን ሊመሩ በሚችሉባቸው ሥፍራዎች እንዲሰፍሩ አግባብ ካለው አካል ጋር በመወያየት ሁኔታዎች እንዲመቻቹ ይደረጋል፡፡
9. ደኑ ያለማቋረጥ ተፈላጊውን ጥቅም እንዲሰጥ በደን ማፎካይዝ ሥርዓት እንዲተዳደርና በዚህ አኳያ ተገቢውን የቴክኒክና ተመሳሳይ ድጋፍ በማቅረብ

ሥርዓተ-ምህዳር እንዳይናጋ፣ የዱር እንሰሳት መጠለያ እንዳያጡና ብዝህ ህይወት እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡

10. የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀምን ዘላቂነት ባለውና በተቀላጠፈ መንገድ መምራት ይቻል ዘንድ በፌዴራልና በክልል የተጠናከረ አካልና አሠራር እንዲኖር ይደረጋል፡፡

10. ስለመንግሥት ደን አጠቃቀም

1. የመንግሥት ደን በጥቅም ላይ የሚውለው በሚዘጋጅና በሚፀድቅ የማኔጅመንት ፕላን መሠረት ይሆናል፡፡
2. የመንግሥት ደን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በጥቅም ላይ የሚውለው በመንግሥታዊ ድርጅቶች ወይም ደኑ በኮንሴሽን በተሰጣቸው ሰዎች ይሆናል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች ቢኖሩም አግባብ ያለው የክልል አካል የሚያዘጋጀውን የማኔጅመንት ፕላን በማይፃረር ሁኔታ የአካባቢው ህብረተሰብ ከመንግሥት ደን ውስጥ ሳር አጭዶ በመውሰድ፣ ደርቀው የወደቁ እንጨቶችንና ለመድሃኒትነት የሚውሉ ዕፅዋቶችን ወስዶ ሊጠቀም ይችላል፡፡
4. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 15/3/ ቢኖርም፣ በመንግሥት ደን ውስጥ የደን ውጤቶች እንዲሁም ሣርና ፍራፍሬ እንዲመረት ወይም የንብ ቀፎ እንዲሰቀል ለማድረግ እንደየ አካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ሊፈቀድ ይቻላል፡፡
5. የመንግስት ደኖች ለቱሪዝም አገልግሎት እየዋሉ የገቢ ምንጭ እንዲያስገኙ ይደረጋል፡፡

11. ስለጥብቅ ደኖች አስተዳደር

1. ጥብቅ የተፈጥሮ ደኖችና የደን መሬቶች ለአካባቢ ጥበቃ ካላቸው ጠቀሜታ ለታሪክ፣ ለባህልና ለብዝሃ-ሕይወት ጥበቃ እንዲሁም ለመስክ ትምህርት ከሚሰጡት ግልጋሎት አንጻር ዳር ድንበራቸው ተከልሎ እንዲጠበቁ ይደረጋል
2. ማናቸውም ደን፡
 - ሀ/ የውሃ አካሎችን፣ የወንዞችን መነሻዎችና ተፋሰስን ለመጠበቅና ለማሻሻል፣
 - ለ/ በብዛት የማይገኙና ለጥፋት የተጋለጡ የእፅዋት፣ የዱር እንሰሳትና የእፅዋፍ ዝርያዎችን እንዲሁም በአጠቃላይ የጀኔቲክ ሀብቶችን ለመጠበቅ፣ ወይም
 - ሐ/ ጎርፍን ለመቆጣጠር አፈርን ከድርቀት፣ ከመሸርሸር ከመከላትና ከመጠረግ ለመከላከል፣

ጥብቅ ደን ተብሎ ሊሰየም ይችላል፡፡

3. የጥብቅ ደንን ስፋት አቀማመጥና የደን ዕድሜ ስብጥርን ለይቶ መረጃ በማሰባሰብና በማጠናከር የአካባቢውን ሕብረተሰብ ያሳተፈና የብዝሃ ሕይወተ ጥበቃን ግምት ውስጥ ያስገባ የደን ማኔጅመንት ፕላን ተዘጋጅቶ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡
4. በጥብቅ ደንነት የተሰየሙና እዕዋት የማይገኝባቸው ወይም በበቂ ደረጃ በእዕዋት ያልተሸፈኑ የደን መሬቶች በሚወጣላቸው የልማት ዕቅድ መሠረት እንክብካቤና ጥበቃ እንዲደረግላቸውና አስፈላጊ ሲሆን ደን እንዲለማቸው ይደረጋል፡፡
5. በጥብቅ ደኖች ዙሪያ የደኑን ዳር ድንበር የሚያመለክቱና ለአካባቢው ሕብረተሰብ ለማገድና ለግንባታ አገለግሎት የሚውሉ ፈጣን ዕድገት ያላቸው የዛፍ ዝርያዎች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡
6. ለአካባቢው ህብረተሰብ የደን ልማትና አጠባበቅ ትምህርት በመስጠትና በጥብቅ ደን ውስጥ በንብ ማነብ፣ ቅመማ ቅመም፣ የጫካ ቡና፣ የእንስሳት መኖና የመሳሰሉትን በማምረት እንዲጠቀሙ ሊፈቀድላቸው ይችላል፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

12. የደን ቃጠሎን ስለመከላከል

1. በደን ውስጥ ወይም በአካባቢው የሚኖሩ፣ የሚሠሩ ወይም የሚተላለፉ ሰዎች እሳት ከማንደዳቸው በፊት ተቀጣጣይ የሆኑ ነገሮችን ከአካባቢው በማስወገድ እሳት እንዳይነሳ ተገቢውን ጥንቃቄ የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው፡፡
2. የደን ቃጠሎ መነሳቱን የተረዳ ማንኛውም ሰው ወዲያውኑ በአቅራቢያው ለሚገኝ የመንግሥት አካልና ማህበረሰብ ወይም ለሚኒስቴሩ የማሣወቅ ግዴታ አለበት፡፡
3. የደን ቃጠሎ ሲነሳ በቅርብ የሚገኝ ጉዳዩ የሚመለከተው የክልል አካል ወይም ተወካዩ በአካባቢው የሚገኙትን መንግሥታዊ፣ መንግሥታዊ ያልሆኑና የግል ተቋማትን እንዲሁም የአካባቢውን ሕብረተሰብ በማስተባበርና በማንቀሳቀስ እሳቱን ለማጥፋት ተገቢውን እርምጃ የመውሰድ ግዴታ አለበት፡፡
4. በአካባቢው የሚገኙ እንዲሁም ጉዳዩ በተለይ የሚመለከታቸው መንግሥታዊ፣ መንግሥታዊ ያልሆኑና የግል ተቋሞች እንዲሁም የአካባቢው ህብረተሰብ አባላት

የተነሳውን የደን ቃጠሎ ለማጥፋት በሚደረገው እንቅስቃሴ የመሳተፍ ግዴታ አለባቸው፡፡

13. የደን ውጤቶችን ስለማምረትና ስለማጓጓዝ

1. ማንኛውም ሰው ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ካለው የክልል አካል ተገቢ የሆነ ፈቃድ ሳይኖረው ከመንግሥት ደኖች የደን ውጤቶችን ማምረት አይችልም፡፡
2. የደን ውጤቶችን ከቦታ ቦታ የሚያጓጓዝ ሰው በደን ውጤቶች ተቆጣጣሪዎች በሚጠየቅበት ጊዜ የደን ውጤቶች ማዘዋወሪያ ፈቃዱን የማሳየት ግዴታ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን በመተላለፍ የተያዘ የደን ውጤት ሊበላሽ የሚችል ከሆነ ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው የክልል አካል የደን ውጤቱን በወቅቱ የገበያ ዋጋ ሽላ ገንዘቡን በጉዳዩ ላይ የፍርድ ቤት ውሳኔ እስከሚሰጥ ድረስ ያስቀምጣል፡፡
4. በመዘጋጀት፣ በክምችት ወይም በመጓጓዣ ላይ የሚገኙ የደን ውጤቶች በአዋጁ መሠረት የተፈቀዱ ስለመሆናቸው ማስረጃ እስካልቀረበባቸው ድረስ የአዋጁን ክልከላ በመተላለፍ የተገኙ እንደሆኑ ይቆጠራሉ፡፡

14. ስለተከለከሉ ድርጊቶች

1. ማንኛውም ሰው በመጥፋት ላይ የሚገኙ ሀገር በቀል የተፈጥሮ ዛፎችን ከመንግሥት ደን ውስጥ ለመቁረጥ ወይም ለመጠቀም ሊፈቀድለት አይችልም፡፡
2. ለመጥፋት የተጋለጡት የተፈጥሮ ሀገር በቀል ዛፎች ዝርዝር ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
3. ማንኛውም ሰው፣ የዚህ አንቀጽ ንዑስአንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ካለው የክልል አካል የጽሁፍ ፈቃድ የተሰጠው ካልሆነ በስተቀር፣ በመንግሥት ደኖች ውስጥ፦
 - ሀ/ ዛፍ መቁረጥ፣
 - ለ/ በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት መስፈር፣
 - ሐ/ የቤት እንሰላትን ለግጦሽ ማሰማራት፣
 - መ/ አደን ማካሄድ፣
 - ሠ/ የእንጨት መስንጠቂያ መጋዞችና ሌሎች ለደን ጭፍጨፋ የሚረዱ መሳሪያዎች ይዞ መገኘት፣
 - ረ/ ቀፎ መስቀል ወይም ማር መቁረጥ አይችልም፡፡

4. ማንኛውም ሰው በመንግሥት ደኖች ውስጥ የሚገኙ የተፈጥሮ ሃብቶችን መውሰድ ወይም በእነዚህ ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ማንኛውንም ተግባር ማከናወን አይችልም፡፡
5. በመንግሥት ደኖች ውስጥ ሰፋፊ እርሻ፣ የማዕድን ሥራ፣ የመንገድ ሥራ፣ የወሃ ቁፋሮ፣ የመስኖና የግድብ ሥራ የመሳሰሉ የኢንቨስትመንት ስራዎች ለማካሄድ ወይም እነዚህን በተመለከተ የሥራ ፈቃድ ከመሰጠቱ በፊት ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ካለው የክልል አካል ጋር በቅድሚያ በመመካከር ስምምነታቸውን ማግኘት ያስፈልጋል፡፡

15. ስለደን ጠባቂዎችና የደን ውጤት ተቆጣጣሪዎች

1. የመንግሥት ደን ጠባቂዎች ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ካለው የክልል አካል በሚሰጣቸው መመሪያ መሠረት ደኖችን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 የተደነገጉትን በመተላለፍ ከሚፈጸሙ ድርጊቶች የመጠበቅ ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡
2. የደን ውጤት ተቆጣጣሪዎች ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ካለው የክልል አካል በሚሰጣቸው መመሪያ መሠረት

ሀ/ የደን ውጤቶችን የጫነ ወይም ለመጫኑ የሚጠረጠርን ማንኛውንም ማንጓዣ በደን መግቢያና መውጫዎች እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ በሚመረጡ የሀገር ውስጥ እና የድንበር መቆጣጠሪያ ጣቢያዎች ላይ አስቁሞ የመፈተሽ፣

ለ/ የደን ውጤቶችን ሲያጓጉዝ፣ ሲያዘጋጅ ወይም አከማችቶ የተገኘ ሰው የደን ውጤቶቹን መነሻና መድረሻ የሚያሳይ የምስክር ወረቀት ወይም ማንኛውንም ሌላ ህጋዊ ማስረጃ እንዲያቀርብ የመጠየቅ፣

ሐ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በመተላለፍ ተዘጋጅተው ሲጓጓዙ ወይም ተከማችተው የተገኙ የደን ውጤቶችን ከድርጊቱ ተጠያቂዎች ጋር የመያዝ፣

መ/ ስለተያዙ የደን ውጤቶች ዝርዝር ሁኔታ ወዲያውኑ ለደኑ አስተዳደር ጽሕፈት ቤት፣ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ላለው የክልል አካል ሪፖርት የማድረግ፣

ሥልጣንና ተግባር ይኖራቸዋል።

3. የደን ጠባቂዎችና የደን ውጤት ዝውውር ተቆጣጣሪዎች በሥራቸው ላይ በሚሆኑበት ጊዜ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው የክልል አካል በሚወሰነው መሠረት ዩኒፎርም የመልበስና መታወቂያ ወረቀት የመያዝ፣ በተጠየቁም ጊዜ የማሳየት ግዴታ አለባቸው፡፡

16. የመጠቀም ግዴታና ስለማበረታቻ

1. ማንኛውም ሰው ማንኛውንም ሕገወጥ የደን ውጤቶች ዝውውርን፣ ዝግጅትን ወይም ክምችትን ለሚመለከተው አካል የመጠቀም ግዴታ አለበት፡፡
2. ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው የክልል አካል በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ለሕገ ወጥ የደን ውጤቶች ጠቋሚዎችና ያገሩ ማበረታቻ ሊሰጥ ይችላል፡፡

17. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር፤

1. ሚኒስቴሩ፤

ሀ/ አግባብ ያላቸውን የፌዴራልና የክልል አካላትን በማስተባበር አስፈላጊውን የሙያ ድጋፍ በመስጠት አዋጁና በአዋጁ መሠረት የሚወጡትን ደንቦችና መመሪያዎች መፈጸማቸውን ያረጋግጣል፤

ለ/ በሀገር አቀፍ ደረጃ የሚካሄዱ የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ሥራዎችን በመከታተልና በመገምገም የሚገኙ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ አዳዲስ የፖሊሲ ሀሳቦች እንዲነደፉና አስፈላጊም ሲሆን በሥራ ላይ ያለው ፖሊሲና ስትራቴጂ እንዲሁም ሕግ በየጊዜው እንዲሻሻል ያደርጋል፤

ሐ/ በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ያሉትን ሀገር በቀልና የውጭ ዕውቀቶች፣ ልምዶችና ቴክኖሎጂዎችን በአግባቡ ለመጠቀም የሚያስችል የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆችን በማዘጋጀት የደን አልሚውን ዕውቀትና ክህሎት እንዲያድግ የሙያ ድጋፍ ይሰጣል፤

መ/ በሀገሪቱ ስለሚገኝ ወቅታዊ የደን ሁኔታ ጉዳዩ ከሚመለከታቸው የፌዴራልና የክልል አካላት ጋር የማያቋርጥ የመረጃ ልውውጥ መረብ እንዲኖር ያደርጋል፤

ሠ/ የሀገሪቱ የደን ልማት የሀገር ውስጥ ፍጆታን በመሸፈን የጥራት ደረጃቸውን የጠበቁ የደን ውጤቶችን ለውጭ ሀገር ገቢያ ለማቅረብ እንዲቻል ወቅታዊ ሁኔታዎችን በመከታተል ለክልሎች የቴክኒክ ድጋፍና እገዛ ያደርጋል

2. እያንዳንዱ ክልል በክልሉ ውስጥ የሚገኝን ማንኛውም የመንግሥት ደን በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 18 ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የማስተዳደር ሥልጣን ያለው ቢሆንም፤

ሀ/ ደኑ በሚገኝባቸው አካላት ክልሎች በጋራ በአግባቡ ሊጠበቅና ሊለማ ያልቻለበት ሁኔታ ሲፈጠር፤

ለ/ ደኑ በሚገኝበት ክልል ጠያቂነት በሚኒስቴሩ እንዲተዳደር ማድረግ
እስፊላጊ ሆኖ ሲገኝ፤ ወይም

ሐ/ ከደኑ ሀገራዊና ዓለም አቀፋዊ ጠቀሜታ አንፃር በሚኒስቴሩ ሥር ሆኖ
መተዳደር የሚኖርበት ሁኔታ ሲፈጠር፤

ሚኒስቴሩ ደኑን ተረክቦ እንዲያስተዳድረው ሊደረግ ይችላል፡፡

18. የክልሎች ሥልጣንና ተግባር

እያንዳንዱ ክልል፤

1. በክልሉ ውስጥ የሚገኝ ማንኛውንም የመንግሥት ደን በዚህ አዋጅ መሠረት የማስተዳደር ሥልጣን ይኖረዋል፤
2. የሚያስተዳድራቸው የመንግሥት ደኖች እንዲሁም የግል ደኖችና የደን መሬቶች ተለይተውና የወሰን ምልክቶች ተደርጎባቸዉ ሕጋዊ ዕውቅና እንዲያገኙ ያደረጋል፤
3. አርሶ አደሩን/ከፊል አርብቶ አደሩን ያሳተፈ የደን ልማት ፕሮግራም እንዲስፋፋ ያበረታታል፤ የሙያ ድጋፍ ይሰጣል፤
4. ግለሰቦች ባለሀብቶች መንግስታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችና የንግድ ተቋማት በደን ልማት ተግባር እንዲሳተፉ የቴክኒክ ድጋፍ ይሰጣል፤
5. የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆች ለተጠቃሚዎች እንዲደርሱ ያደርጋል፤ የቴክኒክ ድጋፍ ይሰጣል፤ አፈጻጸማቸውን ይከታተላል፡፡
6. ለደን ልማት በመሬት የመጠቀም መብት የተሰጠው ማንኛውም ደን አልሚ መሬቱን ለደን ልማት ዓላማ መዋሉንና በሚያዘጋጀው የደን ማኔጅመንት ዕቅድ መሠረት መተግበሩን በየጊዜው ክትትልና ግምገማ ያደርጋል፤
7. የደን ውጤቶች ሮያሊቲ ክፍያ ተመን አዘጋጅቶ ተግባራዊ ያደርጋል፡፡

19. የደን ውጤቶች ማዘዋወሪያ ፈቃድ

የደን ውጤቶች ማዘዋወሪያ ፈቃድ የሚያስፈልጋቸው የደን ውጤቶች ዝርዝርና መጠን ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

20. ቅጣት

የተፈጸመው ጥፋት በወንጀል የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፤

1. በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጡ መመሪያዎች መሠረት ካልሆነ በስተቀር ከመንግሥት ደኖች ዛፎችን የቆረጠ ወይም የደን ውጤቶችን የወሰደ፤

- ያዘጋጀ ወይም በማንኛውም መንገድ የተጠቀመ ከአንድ ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት እና በብር 10,000 ይቀጣል፤
2. የደን የወሰን ምልክቶችን ያጠፋ፣ ያበላሸ ወይም ያዛባ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
 3. እሳት በመለኮስ ወይም በማንኛውም ሌላ ሁኔታ በደን ላይ ጉዳት ያደረሰ ከ10 ዓመት በማያንስና ከ15 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
 4. በደን ክልል ውስጥ ያለፈቃድ የሰፈረ ወይም የእርሻ ቦታ ያስፋፋ ወይም ለማንኛውም የመሠረተ ልማት ግንባታ ያለፈቃድ በደን ቦታ የተጠቀመ ከሁለት ዓመት በማያንስ እስራት እና በብር 20,000 ይቀጣል፤
 5. ለሕገወጥ ደን ጨፍጫፊዎች ወይም የደን ውጤት አዘዋዋሪዎች በማንኛውም መልኩ ምርቱን እንዲደብቁ ወይም እንዲያሸሹ እገዛ ያደረገ በአምስት ዓመት እስራት እና በብር 5,000 መቀጫ ይቀጣል፤
 6. ከላይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ 5 ባሉት ውስጥ ያልተጠቀሱና ቅጣት ያልተቀመጠባቸውን ጥፋቶች ያደረሰ ከ 6 ወር በማያንስና እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ እስራትና እስከ ብር 30,000 ሺ በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፤

21. የተፋጠነ ሥነ ሥርዓት

1. በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ጥፋቶችን ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ የተያዘ ማንኛውም ሰው ወዲያውኑ አቅራቢያ ወደሆነው ፖሊስ ጣቢያ ተወስዶ የወንጀል ክስ እንዲመሰረትበትና የወንጀለኛ መቅጫሥነ ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች እንዲፈጸሙ መደረግ ይኖርበታል፡፡
2. በሕገወጥ መንገድ የተገኘ የደን ውጤት ሲጓጓዝ በተገኘበት ተሽከርካሪ ወይም እንስሳ እንደተጫነ ወደ ፖሊስ ጣቢያ ተወስዶ በእግዚቢትነት ከእነተሽከርካሪው ወይም እንስሳው መመዝገብ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተጠቀሰው ከተፈጸመ በኋላ ማንኛውም ወዲያውኑ መለቀቅ ያለበት ሲሆን፣ የደን ውጤቱ ግን የፍርድ ቤት ውሳኔ እስከሚሰጥ እንደተያዘ ይቆያል፡፡
4. የደን ውጤቶች ተቆጣጣሪዎች በሌሉበት አካባቢ የጉምሩክ ተቆጣጣሪዎች ወይም ፖሊስ በዚህ አንቀጽ መሠረት የመያዝ እና ህጋዊ እርምጃ እንዲወሰድ የማድረግ ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡

5. በዚህ አዋጅ መሠረት የሚቀርቡ የወንጀል ክሶችን በተፋጠነ ሁኔታ በማየት ውሳኔ ለመስጠት እንዲቻል ፍርድ ቤቶች ራሳቸውን የቻሉ ችሎቶችን ማደራጀት ወይም መደበኛ ችሎቶችን ማጠናከር ይኖርባቸዋል፡፡

22.የተሻሩና ጸንተው የሚቆዩ ሕጎች

1. የደን ጥበቃ፣ ልማትና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 94/1986 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡
2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን ጉዳዮች በተመለከተ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

23.ዝርዝር ሕግ፣ ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የሚያስፈልጉ ዝርዝር ደንቦችንና መመሪያዎችን እንደ ቅደም ተከተላቸው የሚኒስትሮች ምክር ቤትና ማኒስቴሩ ያወጣሉ፡፡

24.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 29 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 163/2001

የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባርን ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 541/1999 አንቀጽ 17/1/ መሠረት ይህንን ደንብ አወጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 163/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይቻላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “አዋጅ” ማለት የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 541/1999 ነው፡፡
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 ሥር ለተመለከቱት ቃላት የተሰጠው ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፤
3. “ሥልጣን የተሰጠው ሰራተኛ” ማለት የባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር፣ የመምሪያ ኃላፊ፣ የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች ኃላፊ፣ የዱር እንስሳት ኤክስፐርት፣ የዱር እንስሳት ጥበቃ ሰካጪት፣ የዱር እንስሳትና ዉጤቶቻቸው ዝግግር ቁጥጥር ሠራተኛ፣ የዱር እንስሳት ሰካጪት ረዳት ወይም በዚህ ደንብ ውስጥ የተመለከቱትን ተግባራት እንዲሠራ ባለሥልጣኑ በጽሑፍ የመደበዉ ሌላ ሰው ነው፤
4. “የአካባቢ ሕብረተሰብ የዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ቦታ” ማለት በባለሀብት በኮንሴሽን ወይም በመንግሥት ያልተያዘ በአካባቢው ሕብረተሰብ የዱር እንስሳት ልማት ጥበቃና አጠቃቀም ሥራ የሚሠራበት ሥፍራ ነው፤
5. “ፈቃድ” ማለት በዱር እንስሳትና ዉጤቶቻቸው ላይ ለሚደረግ ማንኛውም ሕጋዊ ንግድ ወይም ለባለቤትነት የሚሰጥ ፈቃድ የዱር እንስሳትን የማደን፣ የማሳደን፣ የማርባት የመያዝ፣ የጉፍላ ሥራ የመሥራት፣ በባለቤትነት

የመያዝ፣የዱር እንስሳትን በህይወት የመነገድ፣የዱር እንስሳትን ፊልም የመቅረጽ ፈቃድን ያካትታል፤

6. “ነጋዴ” ማለት በዱር እንስሳት ውጤትና ከዱር እንስሳት ውጤት በተሠሩ ዕቃዎች የንግድ ተግባር እንዲያከናውን ባለሥልጣኑ የፈቀደለት ሰው ሲሆን በዱር እንስሳት ውጤት ልዩ ልዩ ቅርጾች የሚያዘጋጅ፣ ለትርኢት የሚያሰናዳ ወይም ከአደን ውጤቶች ዕቃን የሚያዘጋጅ ወይም በሌላ መንገድ የሚሠራን ሰው ይጨምራል፤
7. “ሳይተስ” ማለት ህልውናቸው ለእልቂት አደጋ የተጋለጡ የዱር እንስሳትና እፅዋት ንግድ ዓለም አቀፍ ስምምነት ነው፤
8. “ዝርያ” ማለት በተፈጥሮአዊ ሥነ አካልና ዘረመል አመዳደብ መሠረት በአንድ ሥነ-ሕይወት ምድብ ውስጥ አባል ሆኖ የተመደበ የዱር እንስሳ ዓይነት ሲሆን ንዑስ ዝርያዎችንም ይጨምራል፤
9. “ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ዱር እንስሳት ልማትና ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤
10. “ገቢ” ማለት ከዱር እንስሳት አደን፣ ከፊልም ቀረጽ፣ ከዱር እንስሳትና ከዱር እንስሳት ውጤት ንግድ፣ ከዱር እንስሳት ጥናትና ምርምር፣ ከጥበቃ ቦታዎች ጉብኝትና ካምፕ፣ ከልዩ ልዩ ፈቃዶችና የፈቃድ ዕድሳት የሚሰበሰብ ገቢ ነው፤
11. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

ክፍል ሁለት

የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች አስተዳደር

3. የዱር የጥበቃ ቦታዎች ዳር ድንበር

ብሔራዊ ፓርኮች፣ የዱር እንስሳት ጥበቅ ክልሎች፣ የዱር እንስሳት መጠለያዎች፣ ቀበሌዎች እና የቁጥጥር አደን የሕብረተሰብ የዱር እንስሳት ልማት፣ጥበቃና አጠቃቀም ቦታዎች ዳር ድንበር ቀደም ሲል የነበራቸውን ዳር ድንበር መሠረት ያደረገ ወይም ካለው ነባራዊ ሁኔታ አንጻር ሥርዓት አያያዛቸውን ለማሻሻል በፌዴራል መንግሥትና በክልሎች የሚዘጋጁ ዳር ድንበሮችን መሠረት ያደረገ ይሆናል፡፡

4. በፌዴራልና በክልል መንግስት የሚተዳደሩ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች

1. በአዋጁ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሥፈርት መሠረት የሰሜን ተራራዎች ብሔራዊ ፓርክ፣ የባሌ ተራራዎች ብሔራዊ ፓርክ፣ የነጭ ሣር

ብሔራዊ ፓርክ፣ የኦም ብሔራዊ ፓርክ፣ የአብያታ ሻላ ሐይቆች ብሔራዊ ፓርክ፣ አዋሽ ብሔራዊ ፓርክ፣ የሰንቀሌ ቀርቼዎች መጠለያ፣ ባቢሌ የዝሆኖች መጠለያ፣ ጋምቤላ ብሔራዊ ፓርክ፣ አላጥሽ ብሔራዊ ፓርክ፣ ቃፍታ ሽራሮ ብሔራዊ ፓርክ እና ገራይሌ ብሔራዊ ፓርክ በባለሥልጣኑ የሚተዳደሩ ይሆናሉ፤ ሆኖም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ባለሥልጣኑ ስልጣኑን በውክልና አግባብ ላላቸው የክልል አካላት ሊሰጥ ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተመለከቱት ውጭ የሆኑ የዱር እንስሳት የጥበቃ ቦታዎች በክልሎች ወይም በአካባቢው ሕብረተሰብ የሚተዳደሩ ይሆናሉ።

5. በብሔራዊ ፓርኮች፣ በዱር እንስሳት መጠለያዎችና በዱር እንስሳት ጥበቅ ክልሎች ዉስጥ እንዳይከናወኑ ስለተከለከሉ ተግባራት

1. በዚህ ደንብ ውስጥ በተመለከተው መሠረት ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ሰው በብሔራዊ ፓርክ፣የዱር እንስሳት መጠለያ ወይም በዱር እንስሳት ጥበቅ ክልል ውስጥ ቀጥሎ የተመለከቱትን ድርጊቶች መፈፀም የተከለከለ ነው፤

ሀ/ ማናቸውንም የጦር መሣሪያ ይዞ መገኘት ወይም ማስተላለፍ፤

ለ/ ማደን ወይም ዓሣ ማጥመድ፤

ሐ/ ማናቸውንም ተሽከርካሪ፣ የአየር መንኮራኩር ወይም ጀልባ ማንቀሳቀስ፤

መ/ ማናቸውንም ተፈጥሮአዊ፣ ወይም ሰው ሠራሽ ነገር ማንሣት፣ ማወክ፣ ማበላሸት ወይም ማጥፋት፤

ሠ/ የግብርና ሥራ ማካሄድ ወይም መሬት ለእርሻ ተግባር ማዘጋጀት፤

ረ/ የቤት እንስሳትን ለግጦሽና ለውሃ ማሠማራት፤

ሰ/ ማናቸውንም የቤት እንስሳት ወይም የዱር እንስሳ ወደ ቦታው ማስገባት፣ ማላለፍ ወይም እንዲሠማራበት ማድረግ፤

ሸ/ የማዕድን ፍለጋ ወይም ቁፋሮ ማካሄድ፤

ቀ/ ማናቸውንም እፅዋት መትከል፣ መቁረጥ፣ መፍለጥ፣ ማንሣት፣ መውሰድ፣ ማበላሸት ወይም ማስተላለፍ፤

በ/ እሳት ማቀጣጠል ወይም ለማቀጣጠል ሙከራ ማድረግ፤

ተ/ የንብ እርባታ ማካሄድ፣ማር መቁረጥ ወይም የዱር እንስሳት ውጤት መውሰድ ወይም ለመውሰድ መሞከር፤

ቸ/ የመንገድ ወይም የሌላ ግንባታ ሥራ ማካሄድ ወይም የነበረውን የተፈጥሮ አቀማመጥ ማበላሸት ወይም መረበሽ፤

ኀ/ ማንኛውንም ፀረ-ተባይ ወይም ፀረ-አረም ኬሚካል መጠቀም፤ መርጨት፤ መጣል ወይም ይዞ መገኘት፤

ነ/ ማንኛውንም እቃ መሸጥ ወይም ለሽያጭ ማቅረብ ወይም አገልግሎት መስጠት፤

ኘ/ ማንኛውንም መግለጫ ወይም ማስታወቂያ መለጠፍ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል መንግሥት አካል በጽሁፍ በሚፈቅደው መሠረት ቀጥሎ የተዘረዘሩት ድርጊቶች በብሔራዊ ፓርክ ወይም በዱር እንስሳት መጠለያ ውስጥ ሊከናወኑ ይችላሉ፤

ሀ/ የተፈቀደላቸው አስጎብኚዎችና ቱሪስቶች ወደ ብሔራዊ ፓርክ ወይም የዱር እንስሳት መጠለያ ውስጥ ለመግባትና ለመቆየት እንዲሁም በዚህ ደንብ መሠረት በወጣ መመሪያ የተፈቀዱ ድርጊቶችን ለመፈጸም ይችላሉ፤

ለ/ የተፈቀደላቸው ባለሙያ ፎቶግራፍ አንሺዎች፣ ደራሲዎችና ሠዓሊዎች ወደ ብሔራዊ ፓርክ ወይም የዱር እንስሳት መጠለያ ውስጥ ለመግባትና ለመቆየት እንዲሁም በየሙያቸው የሚፈልጉትን ተግባር ለማከናወን ይችላሉ፤

ሐ/ ሥልጣን የተሰጣቸው ሠራተኞች ኃላፊነታቸውን ለመወጣት ከነቤተሰቦቻቸው ወደ ብሔራዊ ፓርክ ወይም የዱር እንስሳት መጠለያ ውስጥ ለመግባትና ለመኖር ይችላሉ፤

መ/ ሥልጣን የተሰጣቸው ሠራተኞችና የተፈቀደላቸው ተመራማሪ ሳይንቲስቶች በዚህ ደንብና በደንቡ መሠረት በወጡ መመሪያዎች መሠረት የዱር እንስሳት ሀብት ውጤትን መውሰድ፣ እጽዋት መቁረጥ ወይም ማቃጠል፣ ተሽከርካሪዎች ማንቀሳቀስና የግንባታ ሥራ ማካሄድ ይችላሉ፤

ሠ/ በብሔራዊ ፓርኮች እና በዱር እንስሳት መጠለያዎች አካባቢ በሚኖረው ሕብረተሰብና በፓርኩ ወይም መጠለያው ማኔጅመንት መካከል በሚደረግ ስምምነት መሠረት እንደ ንብ ማነብና ማር መቁረጥ፣ ሣር አጭዶ መውሰድ እና ለባህላዊ መድኃኒት የሚውል ዕዕዋት መሰብሰብ የመሰለ የተፈጥሮ ሀብት ወቅታዊ አጠቃቀም ቁጥጥር እየተደረገበት እንዲከናወን ሊፈቀድ ይችላል፤

ረ/ አገራዊ ጠቀሜታ ያላቸው የማዕድን ፍለጋና ሌሎችም የልማት ሥራዎች አስፈላጊ ሆነው ሲገኙ ከዱር እንስሳት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ተግባራት ጋር ተጣጥመው ሊከናወኑ ይችላሉ፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል መንግሥት አካል፤

ሀ/ በጥብቅ ክልል ውስጥ ለሥራ የተሠማሩ የመንግስት ሠራተኞች ከነቤተሰቦቻቸው እና ሳይንሳዊ ምርምር የሚያካሄዱ ሰዎች በዱር እንስሳት ጥብቅ ክልሉ ውስጥ በጊዜያዊነት ለመኖር እንዲችሉ፤ እና

ለ/ ሥፍራው የዱር እንስሳት ጥብቅ ክልል ከመሆኑ በፊት በቦታው ላይ ሠፍረው የነበሩት ሰዎች በዚያው መኖር እንዲችሉ፤ መፍቀድ ይችላል፡፡

4. በዱር እንስሳት ጥብቅ ክልል ውስጥ ለመኖር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 (ለ) መሠረት የተፈቀደላቸው ሰዎች በክልሉ ውስጥ የቀድሞ ይዞታቸውን ሳያስፋፉ ለማረስ፤ ከብቶቻቸውን ለማስጋጥና ውሃ ለማጠጣት እና ንብ ለማርባት ይችላሉ፡፡ ሆኖም የዱር እንስሳት ጥብቅ ክልሉን የሚያስተዳድረው አካል ክልሉን ለተሻለ አያያዝ ከፈለገው ሌላ ምትክ ቦታ ተዘጋጅቶላቸው እንዲሰፍሩ ይደረጋል፡፡

6. የዱር እንስሳትን ስለማደን

1. በዚህ ደንብ መሰረት የቁጥጥር አደን ቀበሌውን በመጥቀስ በሚሰጥ ፈቃድ መሠረት ካልሆነ በስተቀር በቁጥጥር በሚታደንበት ቀበሌም ሆነ በአካባቢ ህብረተሰብ የዱር እንስሳት ልማት፤ አጠቃቀም ቦታ ወይም በሌላ ማናቸውም የዱር እንስሳት መከማቻ ቦታ የዱር እንስሳትን ማደን የተከለከለ ነው፡፡

2. ባለሙያ አሳዳኝና የባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው ክልል የአደን ተቆጣጣሪ በሌለበት አደን ማከናወን የተከለከለ ነው፡፡

3. ክልሎች እና ባለሥልጣኑ የቁጥጥር አደን ቀበሌዎችን ዳር ድንበር በመከለል በግልጽ ጨረታ አወዳድረው ለአሳዳኝ ድርጅቶች ከአምስት ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ በኮንሴሽን ሊሰጡ ይችላሉ፡፡

4. ለአንድ አሳዳኝ ድርጅት በኮንሴሽን በተሰጠ የቁጥጥር አደን ቀበሌ ውስጥ ከባለይዞታው ፈቃድ ውጪ ሌላ አሳዳኝ ድርጅት እንዲያሳድን አይፈቀድሰትም፡፡

5. የአሳዳኝ ድርጅት ፈቃድ በየዓመቱ ከሐምሌ 1 እስከ 30 ባሉት ቀናት ውስጥ መታደስ አለበት፡፡

6. የቁጥጥር አደን ቀበሌ ከንቤሽን ስምምነት ከሚከተሉት ምክንያቶች ባንዱ ሊቋረጥ ይችላል፤

ሀ/ ለተጨማሪ ጊዜ ካልተራዘመ በስተቀር የከንቤሽን ዘመኑ ሲያበቃ፤

ለ/ አሳዳኝ ድርጅቱ ያልተፈቀደለትን ወይም ከተሰጠው ኮታ በላይ የዱር እንስሳ አሃድኖ ከተገኘ፤

ሐ/ አሳዳኝ ድርጅቱ በከንቤሽን ስምምነቱ መሠረት መክፈል የሚገባውን ዓመታዊ ክፍያ በወቅቱ ሳይፈጽም ከቀረ፤

መ/ አሳዳኝ ድርጅቱ የከንቤሽን ስምምነቱን ግዴታዎች በተለይም በያዘው የቁጥጥር አደን ቀበሌ ውስጥ ለተፈጥሮ ሀብት መደረግ ያለበትን እንክብካቤ ካላደረገና ግዴታዎቹን ሳያከብር ከቀረ፡፡

7. የአካባቢ ሕብረተሰብ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች

1. የአካባቢ ሕብረተሰብ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎችን ሕብረተሰቡ ያስተዳድራል፣ ያለማል፣ ይጠቀማል፡፡

2. የአካባቢው ሕብረተሰብ በኢኮቴሪዝም ሥራዎች ይሳተፋል፤ የሚገኘውን ገቢ ለሕብረተሰቡ ጥቅም ያውላል።

3. የአካባቢው ሕብረተሰብ ዓመታዊ ኮታን በሚመለከተው አካል በማፀደቅ በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታው ውስጥ የሚገኙትን የዱር እንስሳት ለሕጋዊ አዳኝ ሊሸጥ ይችላል፤ ገቢውንም የሕብረተሰቡን መሠረታዊ ፍላጎት ለማሟላት ያዉላል፡፡

4. የአካባቢው ሕብረተሰብ ፤

ሀ/ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታውን ለማሻሻል የሚረዱ የልማት ሥራዎችን ከራሱ ወይም ከሌሎች ምንጮች በሚገኝ ገቢ ያከናውናል፤

ለ/ ለዱር እንስሳት ጥበቃ የሚያግዙ ሠራተኞችን ያሰለጥናል፤

ሐ/ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታውን የተፈጥሮ ሀብት ይዘት የማይጎዱ የልማት ሥራዎችን ያከናውናል፤

መ/ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታውን ልማት ለማጠናከር የገንዘብና የጉልበት አስተዋጽኦ ያደርጋል፤

ሠ/ በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታው ውስጥ የሚከናወነውን የአጠቃቀም ዓይነት ከሚመለከተው የክልሉ አካል ጋር በመመካከር ይወስናል፡፡

ክፍል ሦስት

ስለፈቃዶች

8. የፈቃድ አስፈላጊነት

በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ ያልተሰጠው ሰው ማንኛውንም ዓይነት የዱር እንስሳ ለማደን ወይም በህይወት ለመያዝ፣ የዱር እንስሳት ውጤቶች ለመውሰድ፣ በዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎች ውስጥም ሆነ ውጭ የዱር እንስሳትን በፊልም ለመቅረጽ ወይም በዱር እንስሳትና አካባቢያቸው ላይ ጥናት ለማካሄድ አይችልም።

9. የፈቃድ ቅድመ ሁኔታዎች

1. ፈቃድ እንዲሰጠው ከማመልከቱ በፊት በነበሩት አምስት ዓመታት ውስጥ የዱር እንስሳት ጥበቃ ሕግን በመተላለፍ ጥፋት ፈጽሞ የተፈረደበት ወይም የተሰጠው ፈቃድ የተሠረዘበት ሰው በዚህ ደንብ መሠረት ለሚሰጥ ማንኛውም ዓይነት ፈቃድ ብቁ አይሆንም።
2. እድሜው 18 ዓመት ያልሞላ ወይም የአካል ብቃቱ በባለሙያ ያልተረጋገጠ ማንኛውም ሰው ለባለሙያ አሳዳኝነት ፈቃድ ብቁ አይሆንም።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ፈቃድ ለማግኘት መሟላት ያለባቸው ሌሎች ቅድመ ሁኔታዎች ባለሥልጣኑ ከክልሎች ጋር በመመካከር በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ።
4. በዚህ ደንብ መሠረት የሚሰጥን ማንኛውንም ዓይነት ፈቃድ ለማግኘት የሚፈልግ ሰው ማመልከቻውን እንደአግባቡ ባለሥልጣኑ ለዚህ ተግባር ባዘጋጀው ፎርም ላይ ሞልቶና የፈቃድ ቅድመ ሁኔታዎችን ማሟላቱን ከሚያሳዩ ማስረጃዎች ጋር አያይዞ ማቅረብ አለበት።

10. ፈቃድን ስለመስጠት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 9(4) መሠረት የቀረበ የፈቃድ ማመልከቻ ተቀባይነት ሲያገኝ አመልካቹ ተገቢውን የፈቃድ ክፍያ እንዲፈጽም ተደርጎ የጠየቀው ፈቃድ ይሰጠዋል።
2. ማንኛውም ፈቃድ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎችና በፈቃዱ ላይ የሠፈሩትን ግዴታዎችና ገደቦችን በመጠበቅ ተፈጻሚ ይሆናል።

11.ፈቃድን ስለማሳደስ

1. ማንኛውም ፈቃድ በየዓመቱ ከሐምሌ 1 እስከ 30 ባሉት ቀናት ውስጥ መደበኛው የፈቃድ ክፍያ ወይም ከዚያ በኋላ ተጨማሪ ክፍያ ተፈጽሞ መታደስ አለበት፡፡
2. የፈቃድ እድሳት ማመልከቻ ፈቃዱ በዚህ ደንብ አንቀጽ 17 መሠረት መታገድ ወይም መሠረዝ ያለበት ከሆነ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡
3. ማንኛውም ባለፈቃድ የዓመቱን አስፈላጊ የመንግሥት ግብር ስለመክፈሉ ማረጋገጫ ማቅረብ ይኖርበታል።

12.የፈቃድ ክፍያ

1. በዚህ ደንብ መሠረት የሚሰጡ ፈቃዶችን ለማውጣት ወይም ለማሳደስ የሚጠየቁ ክፍያዎች በዚህ ደንብ ሠንጠረዥ ሁለት በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ፈቃዱን ለማሳደስ፤
ሀ/ እስከ ነሐሴ 30 ቀን ባለው ጊዜ ውስጥ ዘግይቶ ከቀረበ የማሳደሻ ክፍያውን 30% በተጨማሪነት ይከፍላል፤
ለ/ ከነሐሴ 30 በኋላ ዘግይቶ ከቀረበ የማሳደሻ ክፍያውን 50% በተጨማሪነት ይከፍላል።

13.የአደን ክፍያና የዱር እንስሳት ዉጤቶች ዋጋ ተመን

1. የዱር እንስሳት አደን ክፍያዎችና የዱር እንስሳት ውጤቶች ዋጋ ተመን ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዘው በሚገኙት ሠንጠረዦች ላይ በተመለከተው መሠረት ይሆናል፤ ሆኖም በሠንጠረዦቹ ላይ ያልተመለከቱ የዱር እንስሳትን በሚመለከት የሚጠየቀውን ክፍያ ተመን ባለሥልጣኑ ከሚመለከታቸው ክልሎች ጋር በመመካከር ይወሰናል፡፡
2. የዱር እንስሳ ለማደን የተፈጸመ የቅድሚያ ክፍያ ተመላሽ አይሆንም።

14.ፈቃድን ይዞ ስለመገኘት

1. ማንኛውም ሰው ፈቃድ የተሰጠበትን ተግባር በሚያከናውንበት ጊዜ ፈቃዱን ይዞ መገኘት አለበት፡፡
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ያደናቸውን የዱር እንስሳት የሚመለከት መረጃ ከፈቃዱ ጋር በተሰጠው የአደን ቅጽ መሠረት መዝግቦ መያዝ አለበት፡፡ የፈቃዱ የአገልግሎት ጊዜ እንዳለቀ ወይም ባለፈቃዱ አትዮጵያን ለቆ በሚሄድበት ጊዜ የአደን ቅጹን ከነፈቃዱ ለሰጠው አካል ያስረክባል።

3. ባለፈቃዱ የአደንውን የዱር እንስሳ ውጤት ከሥፍራው ከማንቀሳቀሱ በፊት በአደን ቅጽ ላይ መመዝገብ አለበት፡፡ የዱር እንስሳው ቆስሎ ያመለጠ ከሆነም ይኸው ሁኔታ በዝርዝር በአደን ቅጽ ውስጥ መመዝገብ አለበት፡፡

15. ስለተገደሉ ወይም ስለቆሰሉ የዱር እንስሳት

1. የአደን ፈቃድ የያዘ አዳኝ በማንኛውም ሁኔታ የገደለው ወይም ያቆሰለው የዱር እንስሳ በአዳኙ ላይ ይቆጠርበታል፡፡
2. የአደን ፈቃድ የያዘ አዳኝ፤
 - ሀ/ ከተወሰነው የማርጣ መጠን በታች የሆነ የዱር እንስሳ አድኖ ከተገኘ የእንስሳውን የነፍስ ወከፍ ዋጋ በእጥፍ ይከፍላል፤
 - ለ/ እንስሱ የዱር እንስሳ አድኖ ከተገኘ የወንዱን የነፍስ ወከፍ ዋጋ እጥፍ ይከፍላል፡፡

16. ፈቃድን ስለማስተላለፍ

1. ማንኛውም ሰው የተሰጠውን ፈቃድ ለሌላ ሰው ማስተላለፍ ወይም የራሱ ባልሆነ ፈቃድ ሊጠቀም አይችልም፤ ሆኖም አዳኝ ቱሪስት ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት አደኑን ማከናወን ካልቻለ ከስድስት ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በአደን ክፍያው ላይ 25 % ተጨማሪ ገንዘብ በመክፈል ፈቃዱን ለህጋዊ ወኪሉ ማስተላለፍ ይችላል፡፡
2. የአደን ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም ሰው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት የአደን ወቅቱን ሳይጅምር ወይም ሳያጠናቅቅ አደን ቢያቋርጥ ከስድስት ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ እንደገና አደኑን ያለተጨማሪ ክፍያ ማካፈል ይችላል፡፡

17. ፈቃድን ስለማገድና ስለመሰረዝ

1. ማንኛውም ባለፈቃድ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ወይም የፈቃዱን ግዴታዎች ጥሶ ሲገኝ ኃላፊነት የተሰጠው የፈቃድ ሰጪው አካል ሠራተኛ ፈቃዱን ለማገድ ይችላል፡፡ የፈቃድ ሰጪው አካል የበላይ ኃላፊ ጉዳዩን ከመረመረ በኋላ እግዱን ሊያነሳ ወይም ሊያፀድቅ ወይም ፈቃዱን ሊሠርዝ ይችላል፡፡
2. ይህን ደንብ በመተላለፍ በፈጸመው ጥፋት ተከስሶ የተፈረደበት ማንኛውም ሰው ፍርድ ቤቱ በሌላ አኳኋን ካልወሰነ በስተቀር የተሰጠው ማንኛውም ፈቃድ ወዲያውኑ አንደተሠረዘ ይቆጠራል፡፡
3. ፈቃድ የተሠረዘበት ሰው የፈቃዱን ወረቀት በአምስት ቀናት ውስጥ ፈቃዱን ለሰጠው አካል መልሶ ማስረከብ አለበት፡፡

18.የጫጩ ቱሪስት የአደን ፍቃድ

1. የጫጩ ቱሪስት የአደን ፈቃድ ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ 4 የተመለከቱትን የዱር እንስሳት ለማደን ለጫጩ ቱሪስት አዳኞች በባለሥልጣኑ የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡
2. በአንድ የውጪ ቱሪስት አደን ፈቃድ ሊታደኑ የሚችሉ ታዳኝ የዱር እንስሳት ብዛት ፈቃዱን በሚሰጠው አካል ለበጀት ዓመቱ በሚያፀድቀው ኮታ መሠረት ሆኖ ከየዝርያው አንድ የዱር እንስሳ ብቻ ይሆናል፡፡
3. የቱሪስት የአደን ፈቃድ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለሁለት ወር ጊዜ የጸና ይሆናል፡፡
4. በዱር እንስሳቱና የመኖሪያ አካባቢው ዙሪያ ያለውን ነባራዊ ሁኔታ በየጊዜው በማጥናትና በመገምገም በሠንጠረዥ 4 ከተመለከቱት የዱር እንስሳት ዝርዝር ላይ ሊቀነስ ወይም ሌላ ያልተካተተ ዝርያ ካለ ሊጨመር ይችላል፡፡

19.የአገር ዉስጥ አደን ፍቃድ

1. የአገር ውስጥ ነዋሪ የአደን ፈቃድ ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ 5 ላይ የተመለከቱትን የዱር እንስሳት ለማደን በኢትዮጵያ ውስጥ ለሚኖሩ የውጪ አገር ዜጎች ወይም ለኢትዮጵያውያን በሚመለከተው የክልል አካል የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡
2. የሀገር ውስጥ ነዋሪ አደን ፈቃድ ጸንቶ የሚቆየው ለ 15 ቀናት ይሆናል፡፡

20.የአእዋፍ አደን ፍቃድ

1. የአእዋፍ አደን ፈቃድ ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ 6 የተመለከቱትን አእዋፍ ለማደን በሚመለከተው የክልል አካል የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡
2. የአእዋፍ አደን ፈቃድ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለአንድ ወር የፀና ይሆናል፡፡
3. የአደን አካባቢዎችን የዝናብ ሥርዓትና የአእዋፍ መራቢያ ወቅትን ግምት ውስጥ በማስገባት፡
ሀ/ ለመካከለኛ የሀገሪቱ ከፍተኛ ቦታዎች ከሰኔ 1 ቀን እስከ ሕዳር 30 ቀን፤
ለ/ ለደቡብና ምሥራቅ የሀገሪቱ ክፍሎች ከመጋቢት 1 ቀን እስከ ነሐሴ 30 ቀን፤
የአእዋፍ አደን ዝግ ይሆናል፡፡

21. የፎፍዬ አደን ፈቃድ

1. የፎፍዬ አደን ፈቃድ ለቱሪስት አዳኞች ወይም ለሀገር ውስጥ አዳኞች በሚመለከተው የክልል አካል የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡
2. ለአደን የሚፈቀዱት የፎፍዬ ዝርያዎች ትልቁ ፎፍዬና ተራው ፎፍዬ ብቻ ይሆናሉ፡፡
3. የፎፍዬ አደን ከነሐሴ 1 ቀን እስከ ጥቅምት 30 ቀን ብቻ የሚካሄድ ይሆናል፡፡

22. ለሳይንስ ጥናት የሚሰጥ ልዩ የአደን ፍቃድ

1. ማንኛውንም የዱር እንስሳ ለሳይንስ ጥናት አገልግሎት እንዲውል በሚያስፈልግበት ጊዜ ባለሥልጣኑ ልዩ የአደን ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል፡፡
2. ልዩ የአደን ፈቃድ ጸንቶ የሚቆየው በፈቃዱ ላይ ለተወሰነው ጊዜ ይሆናል፡፡
3. ልዩ የአደን ፈቃድ የተሰጠው ሰው የተፈቀደለትን የዱር እንስሳ ለማደን የሚያስችል በቂ ችሎታ የሌለው ከሆነ ከባለሥልጣኑ በሚመደብ ባለሙያ እገዛ ማደን አለበት፡፡

23. የዱር እንስሳ የመያዝ ፈቃድ

1. የዱር እንስሳ የመያዝ ፈቃድ የሚሰጠው ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 8 ላይ የተመለከተ የዱር እንስሳ ለመያዝ ይሆናል፡፡
2. ባለስልጣኑ የዱር እንስሳት የመያዝ ፈቃድ ከመስጠቱ በፊት አመልካቹ የዱር እንስሳትን ከነነፍሳቸው ለመያዝና ለማቆየት ያለውን ልምድ፣ የሚይዘው የዱር እንስሳ ለምን እንደተፈለገ፣ የሚያዝበትን ዘዴና ወደተፈለገበት ቦታ ለማድረስ የሚጠቀምበት መንገድ የሚያሳይ አጥጋቢ ማስረጃ እንዲያቀርብ ማድረግ አለበት፡፡
3. የዱር እንስሳ የመያዝ ፈቃድ ጸንቶ የሚቆየው በፈቃዱ ላይ ለተመለከተው ጊዜ ይሆናል፡፡
4. የዱር እንስሳው በሚያዝበት ጊዜ ወይም ከዚያ ቦታ ላይ ቢሞት በባለፈቃዱ ላይ ይቆጠርበታል፡፡
5. የዱር እንስሳ የመያዝ ፈቃድ የተሰጠው ሰው የተፈቀደለትን እንስሳ ለመያዝ በብረት ወጥመድ፣ በመርዝ ወይም በመርዛማ መሣሪያ መጠቀም ወይም የራሱን ወይም የሌላውን ሰው ህይወት ለማዳን ካልተገደደ በቀር በማናቸውም የዱር እንስሳ ላይ መተኮስ አይችልም፡፡ ሆኖም በፈቃድ ሰጪው አካል ሲፈቀድለት በማደንዘዣ ጠብመንጅ መጠቀም ይችላል፡፡

6. ማንኛውም የተያዘ የዱር እንስሳ በሰው ወይም በንብረት ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት ባለፈቃዱ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

24. ለአደን የተከለከሉ የዱር እንስሳት

ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 10 ላይ የተዘረዘሩትን የዱር እንስሳት በዚህ ደንብ አንቀጽ 22 መሠረት ካልሆነ በቀር ማደን ፈጽሞ የተከለከለ ነው፡፡

25. ለተከለከሉ የማደኛ ዘዴዎች

1. ለማንኛውም ሰው የዱር እንስሳ ለማደን በሚከተሉት ዘዴዎች መጠቀም የተከለከለ ነው፤

ሀ/ ከሁለት መቶ ሜትር ባነሰ ርቀት በተሸከርካሪ፣ በጀልባ ወይም አውሮፕላን ወደ ዱር እንስሳ መጠጋት፤

ለ/ እሳት ማስነሳት ወይም የዱር እንስሳትን በእሳት ማባረርና መክበብ፤

ሐ/ ከታዳኝ የሌሊት ተንቀሳቃሽ የዱር እንስሳት በስተቀር በጨለማ ማደን፤

መ/ ከወፍ በቀር ማንኛውንም የዱር እንስሳ በውሻ ማደን፤

ሠ/ የክበቡ ስፋት ስምንት ሴንቲ ሜትር ወይም ከዚህ በላይ ስፋት ያለው ወጥመድ ወይም ተመሳሳይ የሆነ ስፋት ያለው ወጥመድ ወይም ተመሳሳይ የሆነ በሽቦ የተሠራ ወጥመድ መጠቀም፤

ረ/ በተጠመደ ጠብመንጃ፣ በጉድጓድ፣ በቦይ፣ በመረብ፣ በአጥር፣ በወጥመድ፣ በመርዝ ወይም ይህን በመሠለ ጎጂ ነገር ወይም በአውቶማቲክ መሣሪያ መጠቀም፤

ሰ/ ለወፍ፣ ለኢንሹ፣ ለሚዳቋ፣ ለጥንቸል፣ ለቀበሮዎችና ለመሳሰሉት ትናንሽ የዱር እንስሳት ካልሆነ በስተቀር ካሊበሩ ዜሮ ነጥብ ሃያ ሁለት በሆነ መሣሪያ መጠቀም፤

ሸ/ ለትናንሽ ሣር በል የዱር እንስሳት ካልሆነ በስተቀር በነፋስ ጠብመንጃ ወይም በሽጉጥ መጠቀም፤

ቀ/ ለሜዳ ፍየል፣ ለብሆር፣ ለድኩላ፣ ለአምባራይሌና ለመሳሰሉት መካከለኛ የዱር እንስሳት ካልሆነ በስተቀር ካሊበሩ ከዜሮ ነጥብ ሁለት መቶ አርባ እስከ ዜሮ ነጥብ ሦስት መቶ ባልሆነ መሣሪያ መጠቀም፤

በ/ ለሣላ፣ ለቆርኬ፣ ለድፋርሣና ለመሳሰሉት ትላልቅ የዱር እንስሳት ካሊበሩ ከዜሮ ነጥብ ሦስት መቶ እስከ ዜሮ ነጥብ ሦስት መቶ ሰባ ስምንት ባልሆነ መሣሪያ መጠቀም፤

ተ/ ለጎሽ፣ ለጉማሬ፣ ለአንበሣ፣ ለነብርና ለመሳሰሉት በጣም ትላልቅና ኃይለኛ የዱር እንስሳት ካሊበሩ ከዜር ነጥብ ሦስት መቶ ሰባ አምስት እስከ ዜሮ ነጥብ ስድስት መቶ ባልሆነ መሣሪያ መጠቀም፤

ቸ/ በማንኛውም ዓይነት ተወርዋሪ ፈንጂ ወይም የእጅ ቦንብ መጠቀም፤

ኀ/ ፈቃድ ሰጪው አካል በጽሑፍ ካልፈቀደ በስተቀር ማንኛውንም የዱር እንስሳ ለማደንዘዝ፣ ሽባ ለማድረግ፣ ለማፍዘዝ ወይም በከፊልም ሆነ በሙሉ ለመሰንከል የሚችል መድኃኒት ባለው ማንኛውም ዓይነት ተወርዋሪ መሣሪያ መጠቀም፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌዎች ሥልጣን በተሰጣቸው ሠራተኞችና የተወሰነ ተግባር ለመፈጸም በፈቃድ ሰጪው አካል በጽሑፍ በተፈቀደላቸው ሰዎች ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም፡፡

ክፍል አራት

የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ዉጤቶች ሕጋዊ ባለይዞታነት

26. የባቤትነት የምስክር ወረቀት

1. ፈቃድ ሰጪው አካል በተወሰነው ፎርማት መሠረት ተሞልቶ ማመልከቻ ሲቀርብለት በሕጋዊ መንገድ የተገኘ የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት ባለይዞታ ለሆነ ሰው የባቤትነት የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡ በሳይተስ ለተመዘገበ ዝርያ በተጨማሪ የሳይተስ የምሥክር ወረቀት እንዳስፈላጊነቱ ይሰጣል፡፡
2. ማንኛውም ሰው በህጋዊ መንገድ የተገኘን የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት ለሌላ ሰው ሲሸጥ ወይም ሲያስተላልፍ የባለቤትነት የምስክር ወረቀቱን ለገዢው ወይም ለተቀባዩ ማዘወርና የባለቤትነቱ መብት መተላለፉንና ቀኑን በምስክር ወረቀቱ ላይ ማስፈር አለበት፡፡

27. የዱር እንስሳት ንግድ ፈቃድ

1. የዱር እንስሳት ንግድ ፈቃድ ካልያዘ በስተቀር ማንኛውም ሰው በዱር እንስሳት፣ በዱር እንስሳት ዉጤቶች ወይም በዱር እንስሳት ዉጤት በተሠሩ ዕቃዎች ንግድ መሰማራት ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት በመጠቀም ልዩ ልዩ ቅርጾችን ማዘጋጀት፣ ትርኢት ማሳየት ወይም ሌሎች ቁሳቁሶች ማዘጋጀት አይችልም፡፡

2. የዱር እንስሳት ንግድ ፈቃድ የተሰጠው ሰው በፈቃዱ መሠረት የሚያከናውናቸውን ተግባራት ሁሉ ፈቃድ ሰጪው አካል በሚሰጠው መመሪያ መሠረት በመዝገብ እየጻፈ በተጠየቀ ጊዜ ለቁጥጥር ያቀርባል፡፡

3. የዱር እንስሳት ንግድ ፈቃድ ተገቢው የማሳደሻ ክፍያ ተከፍሎ በየዓመቱ መታደስ አለበት፡፡

28. የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ወደ አገር ውስጥ ስለማስገባት

1. የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ወደ አገር ውስጥ ማስገባት የሚቻለው በተፈቀዱ የጉምሩክ መግቢያ በሮች ብቻ ሆኖ ከመጡበት አገር በሕጋዊ መንገድ መጠጣታቸውን የሚያሳይ አጥጋቢ ማስረጃና የጤና ማረጋገጫ ሠርተፍኬት ሲቀርብ ነው፡፡

2. በሳይተስ እዝል የተመዘገቡ የዱር እንስሳትን ወይም ወጤቶቻቸውን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ከመጡበት አገር የተሰጠ የሳይተስ ማጣቢያ ፈቃድ እንዲሁም በሳይተስ እዝል አንድ የተመዘገቡ ሲሆን በተጨማሪ ከባለሥልጣኑ የተሰጠ የሳይተስ ማስገቢያ ፈቃድ መቅረብ አለበት፡፡

29. የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ወደ ወጪ አገር ስለመላክ

1. ማንኛውም ሰው የዱር እንስሳትን ወይም የዱር እንስሳት ወደ ወጪ አገር ለመላክ፤

ሀ/ የሕጋዊ ባለቤትነት ምስክር ወረቀት በማቅረብ ከባለሥልጣኑ የማጣቢያ ፈቃድ ማግኘት፤

ለ/ ከባለሥልጣኑ በተሰጠው የመላኪያ ፈቃድ ላይ የተዘረዘሩትን ግዴታዎች መጠበቅ፤

ሐ/ በህግ የተወሰነ ማንኛውንም ተፈላጊ ግብርና ቀረጥ መክፈል፤

መ/ የዱር እንስሳት በሳይተስ ዝርያነት የተመዘገበ ከሆነ ከባለሥልጣኑ የሳይተስ ማጣቢያ ፈቃድ እንዲሁም በሳይተስ ዕዝል አንድ የተመዘገበ ከሆነ ከሚደርስበት አገር የሳይተስ ማስገቢያ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

2. የዱር እንስሳት ወይም የዱር እንስሳት ወደ ወጪ ሀገር ለመላክ የሚሰጥ ፈቃድ የሚያገለግለው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለስድስት ወራት ብቻ ይሆናል፡፡

30. ወደ ሌላ አገር እንዲተላለፉ ስለሚደረጉ የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ወደ

1. የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ወደ ሌላ አገር እንዲተላለፉ ለማድረግ፤

ሀ/ የዱር እንስሳዉ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤቱ ከተላከበት አገር የመተላለፍ መብት የሚሰጥ ማረጋገጫና የጤና ማረጋገጫ ሠርተፍኬት ማቅረብ፤ እና
ለ/ የዱር እንስሳዉ ወይ የዱር እንስሳዉ ዉጤት የሳይተስ ዝርያ ከሆነ የሳይተስ ፈቃድ ማቅረብ ያስፈልጋል፡፡

2. የሳይተስ ስምምነትን ካልፈረመ አገር የሚመጣ የሳይተስ ዝርያ የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳ ዉጤት የኢትዮጵያን ድንበር አቋርጦ እንዲያልፍ ለማድረግ አይፈቀድም፡፡

31.በሕገ ወጥ መንገድ ተይዘዉ ስለሚገኙ የዱር እንስሳትና የዱር እንስሳት ዉጤቶች

1. ማንኛዉም ሰዉ በሕገ ወጥ ምንገድ የተገኘን የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት ይዞ መገኘት፣ መነገድ፣ ወደ ዉጪ አገር መላክ ወይም ወደ አገር ዉስጥ ማስገባት አይችልም፡፡
2. በሕገ ወጥ መንገድ ተይዞ የተገኘ የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት በቁጥጥር ሥር እንዲዉል ተደርጎ ሥልጣን ባለዉ ፍርድ ቤት እንዲወረስ ሲወሰን የፈቃድ ሰጪዉ አካል ንብረት ይሆናል፡፡
3. በሕ ወጥ መንገድ ተይዞ የተገኘ የዱር እንስሳ ወይም የዱር እንስሳት ዉጤት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት እንዲወረስ ሲደረግ የዋጋው ሠላሳ በመቶ ጠቁሞ ላስያዘዉ፣ አሥር በመቶ ሊያዘዉ ወይመ አርባ በመቶዉ ለጠቆመዉና ለያዘዉ ሰዉ ይከፈላል፡፡

32.የዱር እንስሳት ዉጤት አወጋገድ

1. ማንኛዉም የዱር እንስሳት ዉጤት ከጥቅም ዉጭ መሆኑ ሲረጋገጥ በአካባቢዉ ሕብረተሰብና ሥነ ምህዳር ላይ ምንም ዓይነት ተጽዕኖ በማያስከትል መንገድ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡
2. የዱር እንስሳት ዉጤት አወጋገድ ሂደት በፈቃድ ሰጪዉ አካል የተወከለ ታዛቢዎች በተገኙበት መፈጸም አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

33.በሰዉ ሕወትና በንብረት ላይ ጉዳት ስለሚያደርሱ የዱር እንስሳት

1. የሰውን ሕይወት ለማዳን አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የዱር እንስሳ መግደል ወይም ማቀሰል ይህን ደንብ እንደመተላለፍ አያስቆጥርም፤ ሆኖም የተገደለው ወይም የቆሰለው የዱር እንስሳ ለሰው ሕይወት አደገኛ ለመሆን የቻለው ይህን ፣ደንብ

በመተላለፍ በተፈጸመው ተግባር ምክንያት ሆኖ ከተገኘ ይህን ደንብ የተላለፈው ሰው ከተጠያቂነት ነጻ ሊሆን አይችልም።

2. ማንኛውም ባለንብረት በንብረቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱትን የዱር፤ እንስሳት በመርዝ ከመጠቀም በስተቀር በዚህ ደንብ በተከለከሉ ዘዴዎች ጭምር ለመከላከል ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የዱር እንስሳ ለማደን ያቀደ ሰው የሚችል እስከሆነ ድረስ አስቀድሞ ለሚመለከተው ፈቃድ ሰጪ አካል ማስታወቅ አለበት። ፈቃድ ሰጪ አካሉም ማስታወቂያው ሲደርሰው የታቀደው የማደን ተግባር አንዲታገድ በማድረግ በንብረቱ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ጉዳት ራሱ በሌላ መንገድ ለመከላከል ወይም ይህንኑ ባለንብረቱ እንዲፈጽም ለማዘዝ ይችላል።
4. በዚህ አንቀጽ መሠረት የዱር እንስሳ የገደለ ወይም ያቆሰለ ሰው ይህንኑ በተቻለ ፍጥነት ለፈቃድ ሰጪው አካል ወይም በአቅራቢያው ለሚገኝ የአስተዳደር ወይም የፖሊስ አካል ማስታወቅ አለበት። ከአደን የተገኘው የዱር እንስሳት ውጤትም የሚመለከተው ፈቃድ ሰጪ አካል ንብረት ይሆናል።
5. ሥልጣን የተሰጠው ሠራተኛ የንብረተሰቡን ጥቅም ለማስጠበቅ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ማንኛውንም ዓይነት የዱር እንስሳ አግባብ ባለው ዘዴ ለመግደል ይችላል።

34. ስለ ቱሪስት አዳኝ ረዳቶች

1. ማንኛውም ሰው ቱሪስት አዳኝ ለመርዳት በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠው ፈቃድ ከሌለው በቀር ቱሪስት አዳኙ አስቀድሞ ያቆሰለውን የዱር እንስሳ ለማቁሰል፤ ለመግደል፤ ለመያዝ ወይም በዱር እንስሳዉ ላይ ለመተኮስ አይፈቀድለትም።
2. የቱሪስት አዳኝ ረዳት ያቆሰለው፤ የገደለው ወይም የያዘው የዱር እንስሳ ቱሪስት አዳኙ እንዳቆሰለው፤ እንደገደለው ወይም እንደያዘው ይቆጠራል።

35. የቆሰለ የዱር እንስሳን ስለመከታተልና ሲደርስ የሚችል አደጋን ስለማስታወቅ

1. የዱር እንስሳ ያቆሰለ ሰው የዱር እንስሳውን ለመግደል የተቻለውን ሁሉ ጥረት ማድረግ አለበት፤ ሆኖም የቆሰለውን የዱር እንስሳ ለማደን ፈቃድ የሌለው ሰው ከሆነ እንስሳውን ተከትሎ የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታ ውስጥ ለመግባት አይፈቀድለትም።

2. ጎሽ፣ ዝሆን፣ ጉማሬ፣ ነብር ወይም አንበሳ ያቆሰለ ማንኛውም ሰው የሚከተሉትን ዝርዝር ሁኔታዎች በመግለጽ በተቻለ ፍጥነት በፈቃድ ሰጪው አካል ወይም በአቅራቢያው ለሚገኝ የአስተዳደር ወይም የፖሊስ አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት፤

ሀ/ የቆሰለውን የዱር እንስሳ ዓይነት፤

ለ/ እንስሳው የቆሰለበትን ቀን፣ሰዓትና ሥፍራ፤

ሐ/ እንስሳው የተመታበትን ብልትና የቆሰለበትን የመሣሪያ ዓይነት፤

መ/ የቆሰለውን የዱር እንስሳ ለመከታተል የተደረገውን ሙከራ፤ እና

ሠ/ እንስሳውን ለማግኘትና ለመለየት የሚያስችሉ ሌሎች መግለጫዎችን፡፡

36.የገቢ ክፍፍል

ባለሥልጣኑ ከዱር እንስሳት አደን፣ ከዱር እንስሳት በህይወት ንግድና ከፊልም ቀረፃ ከሚሰበሰበው ገቢ ላይ 85% የሚሆነውን ድርሻ ለሚመለከታቸው ክልሎች ያስተላልፋል፡፡

37.ቅጣት

የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የተላለፈ ማንኛውም ሰው በአዋጁና በወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ይቀጣል ፡፡

38.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 11 ቀን 2001 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ሰንጠረዥ አንድ

የፓርክና የመጠለያ ጉብኝቶች መግቢያ ዋጋ ተመን

ሀ. በግብረሰቦች ዓይነትና በዕድሜ ላይ የተመረከዘ

ተ.ቁ	ግብረሰብ ዓይነት	ብር
1	ኢትዮጵያዊ	
	1.1 12 ዓመትና ከዚያ በላይ	20.00
	1.2 ከ12 ዓመት በታች	10.00
	1.3 ለተማሪዎች	10.00
2	ነዋሪ የውጭ አገር ዜጋ	
	2.1 12 ዓመትና ከዚያ በላይ	50.00
	2.2 ከ12 ዓመት በታች	10.00
3	ግብር ሀብት ተራሰብ	
	3.1 12 ዓመትና ከዚያ በላይ	90.00
	3.2 ከ12 ዓመት በታች	10.00

ለ. በተሽከርካሪ የመቀመጫ ብዛት ላይ የተመረከዘ

ተ.ቁ	የተሽከርካሪው መቀመጫ መጠን	ብር		
		ኢትዮጵያዊ	ለነዋሪ ውጭ ግብር	ለውጭ ተራሰብ
1	ግንኙ 12 መቀመጫ	10.00	15.00	20.00
2	ከ12 መቀመጫ በላይ	15.00	30.00	40.00

ሐ. ለማረፊያ ሥፍራ የሚደረግ የ24 ሰዓት ክፍያ

ተ.ቁ.	ግብረሰብ ዜግነት	ብር
1	ኢትዮጵያዊ ዜጋ	
	1.1 ግንኙ 4 ሰው ለሚይዝ ድንኳን	10.00
	1.2 ከ4 ሰው በላይ ለሚይዝ ድንኳን	15.00
2	ነዋሪ የውጭ ሃገር ዜጋ	
	2.1 ግንኙ 4 ሰው ለሚይዝ ድንኳን	30.00
	2.2 ከ4 ሰው በላይ ለሚይዝ ድንኳን	40.00
3	የውጭ ሀገር ተራሰብ	

ተ.ቁ.	፳፻፲፯ ዜግነት	ብር
	3.1 ፳ክ 4 ሰው ለሚይዝ ድንኳን	40.00
	3.2 ከ4 ሰው በላይ ለሚይዝ ድንኳን	60.00

መ. የአውሮፕላን ማረፊያ

ተ.ቁ	፳፻፲፯ ቁ፳	ብር
1	ለአንድ ጊዜ አርፎ ለመነሳት	
	1.1 ባለ አንድ ሞተር	500
	1.2 ባለ ሁለት ሞተር	900
2	ለ48 ሰፕታት ቆይታ	
	2.1 ባለ አንድ ሞተር	500
	2.2 ባለ ሁለት ሞተር	900

ሠንጠረዥ ሁለት

የልዩ ልዩ ፈቃዶች ማውጫና ማሳደሻ ክፍያ ተመን

ተ.ቁ	የፈቃድ ዓይነት	ብር	የአሜሪካ ፳ላር
1	የአሳዳጅ ድርጅት ፈቃድ	4000	
2	የባለሙያ አሳዳጅ ፈቃድ	2500	
3	የረዳት ባለሙያ አሳዳጅ ፈቃድ	1500	
4	የአደን ፈቃድ (ከአፋሽል አደን በስተቀር)	200	
5	ከፎሬዎ ወፎች በስተቀር የአፋሽል አደን ፈቃድ (ለአገር ፳-ስዓ አዳኞች)	1000	
6	ከፎሬዎ ወፎች በስተቀር የአፋሽል አደን ፈቃድ (ለ፳፻፲፯ ተራሰቦች አዳኞች)		1000
7	፳፻፲፯ ወፎች አደን ፈቃድ (ለአገር ውስጥ አዳኞች)	3000	
8	፳፻፲፯ ወፎች አደን ፈቃድ (ለ፳፻፲፯ ተራሰቦች አዳኞች)		3000
9	፳፻፲፯ እንስሳት ጠመዳ ባለሙያ የሙያ ፈቃድ	1500	
10	ለውጭ ተመራማሪዎች ለሳይንሳዊ ፕሮጀክት የሚሰጥ የነፍስ ወከፍ ክፍያ በአመት		1000
11	ከምድር ፊልም ቀረፃ ፈቃድ		9000

ተ.ቁ	የፈቃድ ዓይነት	ብር	የአሜሪካ ባር
12	ከአየር ላይ ፊልም ቀረፃ ፈቃድ		150000
13	ጋር ጋንሰላት በሕይወት ንግድ ፈቃድ	3000	
14	ጋር ጋንሰላት ውጤቶች ንግድ ፈቃድ	25000	
15	ጋር ጋንሰላት ስያሌ ርዕሰ ሥራ ቅጽ	3000	
16	የጥርኝ ጠመዳ ፈቃድ (ለአርሶ አደር/አርብቶ አደር)	200	
17	የአዙ ርዕሰ ቅጽ	4000	
18	የሰጉን ርዕሰ ቅጽ	4000	
19	የዝባድ ላኪነት ፈቃድ	1200	
20	የቲሪስት አደን መሣሪያ ፈቃድ		100
21	የቲሪስት አዳኝ ክፍያ ለቆጽታ በቀን/የኮንሰርቬሽን/		100
22	የአደን ታዛቢ ክፍያ በቀን		100
23	የአገር ውስጥ ነዋሪ አደን ፈቃድ	2000	
24	የባለሙያ አሳዳኝ ሀ/ ከ7-15 ቀናት ለ/ ከ15-21 ቀናትና በላይ	900 2,000	
25	ፕሞታዊ የአደን ቦታ/የኮንሰርቬሽን ክፍያ	100,000	

ሠንጠረዥ ሦስት

የአዙ የጥርኝና የሰጉን የነፍስ ወከፍ ዋጋ ተመን

ተ.ቁ	ጋር እንስሳቱ ዓይነት	የዋጋ ተመን	
		ብር	የአሜሪካን ዶላር
1	ጥርኝ (ወንድ)		
	1.1 ለውጭ ዜጋ ኢንቨስተር		15
	1.2 ለኢትዮጵያዊ ኢንቨስተር	20	
	1.3 ለአርሶአደር/ለአርብቶ አደር		
	1.3.1 ከ11 እስከ 50 ጥርኝ	2	
	1.3.2 ከ 51 እስከ 100 ጥርኝ	5	
2	የአዙ ጫፍቲ		
	2.1 ለውጭ ዜጋ ኢንቨስተር		2

ተ.ቁ	ፎርም እንዲሁም ማሳሰቢያ	የዋጋ ተመን	
		ብር	የአሜሪካን ዶላር
	2.2 ለኢትዮጵያዊ ኢንቨስትመንት	15	
	2.3 ለአርሶአደር/ለአርብቶ አደር	5	
	• ከ100 ከበለጠ		
3	የአዲስ አበባ		
	3.1 ለውጭ ዜጋ ኢንቨስትመንት		1
	3.2 ለኢትዮጵያዊ ኢንቨስትመንት	10	
	3.3 ለአርሶአደር/ለአርብቶ አደር		
	• ከ100 ከበለጠ	3	
4	የሰላም ጫፍ		
	4.1 ለውጭ ዜጋ ኢንቨስትመንት		10
	4.2 ለኢትዮጵያዊ ኢንቨስትመንት	50	
	• ለአርሶአደር/ለአርብቶ አደር • ከ100 ከበለጠ	10	
5	የሰላም እንዲሁም		
	5.1 ለውጭ ዜጋ ኢንቨስትመንት		1
	5.2 ለኢትዮጵያዊ ኢንቨስትመንት	10	
	5.3 ለአርሶአደር/ለአርብቶ አደር		
	• ከ100 ከበለጠ	5	

ሠንጠረዥ ስራት

በውጪ ሀገር ተሰጥቶ ስራዎች በጋራ ያሉ የሚፈቀዱ

ፎርም እንዲሁም ዝርዝርና የነፍስ ወከፍ ዋጋ ተመን

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የአሜሪካን ዶላር
1	ዝንጀሮ (ተራ)	ፓፒየ አኑቢስ	100
2	ዝንጀሮ (ጭላዳ)	ፋፋ ደላፍ	3000
3	ዝንጀሮ (ገጠፍ)	ፋፋ ሀማትርፋስ	1000
4	ድኩላ (ተራ)	ትራጂላፋስ ስክሪፕት	700

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የአሜሪካን ባረ
5	ድኩላ (የምኒሊክ)	ትራጂላፋስ ስክሪፕቶስ መንሊክ	6000
6	ባሽ	ሲንሉሩስ ካር	3000
7	ዳልጋ አንበሣ	ኝሊስ ካራካል	400
8	የዱር ድመት	ኞሊስ ሲልቪስተሪስ	200
9	ቶሬ	ኮሎስ ቶሬ	600
10	አዞ	ክሮክዲሎስ ናይሎቲክስ	2000
11	ኢንሹ (የጉንተር)	ማዶካ ጉንተር	200
12	ኢንሹ (የሶልት)	ማዶካ ሳልቲና	340
13	ሚቴቋ (ተራ)	ሲልቪካራ ዕሪማ	360
14	ቀበሮ (ባር ሰኝ)	አቶስዮን ሜጋሎቲስ	300
15	የሜዳ ፍየል (የግራንት)	ጋዜላ ግራንቲ	440
16	የሜዳ ፍየል (የሰመሪንግ)	ጋዜላ ሰመሪንግ	2600
17	ፋሮ ድመት (ተራ)	ጀኔ ጀኔ	200
18	ፋሮ ድመት (ጠቃጠቆ)	ጀኔ ሩቢግኖላ	200
19	አንገተ ረጅሜ	ሊቶክራኒዮስ ዋለሪ	3000
20	ጥንቸል	ሊፑስ ሀብሊኒክስ	60
21	ቆርኬ (ሉልዌል)	አልሊላፋስ ቡሉላፋስ ሉሊዊል	4000
22	ቶማሬ	ሄ ሙስ አምፊቢዮስ	1200
23	የዱር አሳማ (ትልቁ)	ሂሎኩረስ ሚየነርትዛህገኒ	1000
24	ባብ ቃቆ	ክሮኩ ክሮኩ	180
25	ቀበሮ (ባር ባ ቁር)	ካኒስ ሚሶሚላስ	100
26	ቀበሮ (ተራ)	ካኒስ አራስ	160
27	ቀበሮ (ባለ ጎን መስመር)	ካኒስ አዱስተስ	100
28	ኣስ	አሬዮትራጐስ አሬዮትራጐስ	1400
29	ትልቁ አጋዘን (የቆላ)	ትራጂላፋስ ስትሬፕሊሲሮስ	2700
30	አምባራይሌ	ትራጂላፋስ ኢምቦርቢስ	3000
31	ነብር	ፓን ቴራ ፖርጂስ	4600
32	አንበሣ	ፓን ቴራ ሌ-	4000
33	ሸለመዓማዓ (፱ብን)	ሐርፔስተስ አንፔንዮን	60
34	ሸለመጥማጥ (ሸንጠ ረጅም)	ሐርፔስተስ ሳንጊነስ	60
35	ሸለመጥማጥ (የደቡብ ድንክዬ)	ሐሎፋሌ ርቭላ	60

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የአሜሪካን ግላሮ
36	ጨኖ	ሴርኮፒቴክስ ሚቲስ	140
37	ጦጣ (ግሬሼት)	ሲርዘፒቴክስ ኢትዩፕስ	80
38	ጦጣ (ሸርሼት)	ሰርኮፒቴክስ ፓይገሪትረስ	80
39	የደጋ አጋዘን	ትራጂላራስ ባክሰቶኒ	15000
40	ጫቆ	አራቢያ አራቢያ	240
41	ሳላ	አሪክስ ቡይሣ	2000
42	ሰጎን	ሰቱርቲግ ካሜሎስ	1600
43	የዱር አሳማ	ግሞቸሩስ ፓርክስ	400
44	ጃርት	ሃጃስተሪያስ ያሪስግ	50
45	ቀጥ ጫቆ	ማለቮራ ካፒንሲስ	300
46	ብሆር ተራ	ሬዱንካ ሬዱንካ	700
47	ብሆር ጫቆ	ሬዱንካ ፋልቮርፋላ	1000
48	አነር	ኖሊስ ሰርቫል	360
49	ቆርኬ (መጋላው)	ደማሊስክስ ሉናተስ ቲያንግ	1100
50	ክርክሮ	ፋኩቸአሩስ ኢትዮፒክስ	400
51	ትኛርላ	ክቡስ ኢሊኝሊኝሪምኑስ	1000
52	ፅሮ	ኢክቶኒክስ ስትሪያተስ	100
53	ናይል ሌኸዌ	ኮበስ ሜፋሎሊረስ	7000
54	ነጭ ጆሮ ቆርኬ	ኮበስ ኮበስ ሊኮቲስ	4000

ሠንጠረዥ አምስት

በአገር ውስጥ አዳኞች በገደታዊነት የሚቀጥቡ የፀር እንስሳት

ዝርዝርና የነፍስ ወከፍ ዋጋ ተመን

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የአሜሪካን ግላር
1	ክርክር	ፋኩቸአሩስ ኢትዮፒክስ	240
2	አሳማ	በግሞቸሩስ ፓርክስ	240
3	ጥንቸል	ሊፑስ ሀብሲኒክስ	36
4	ኢንሹ የጉንተርስ	ማዶካ ጉንተሪ	120
5	ፌባ ግሪቤት	ሲርኮፒቲካስ ኢትዩኝስ	32
6	ዝንጀሮ ተራ	ፓፒዮ አኑቢስ	40
7	በብ በቃ በቆ)	ክሮኩ በ ክሮኩ	72
8	ጃርት	ሃጁስተሪያስ ያሪስ	20

ሠንጠረዥ ስድስት

በውጭ ቱሪስትና በአገር ውስጥ አዳኞች በገደታዊነት የሚፈቀዱ አቅሳቢ ዌርዌር

ተ.ቁ.	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
1	እይነ ቀይ ዋኔ	ስትሮፕቶፔሊያ ሰማይቶርካ
2	አንገተ ቀለበትማ ዋኔ	ስትሮፕቶፔሊ ካኮሳ
3	ቴያኦ	እናስ ስፓርሳ
4	ቴያኦ	ዴንድሮሊግና ባይከለር
5	ትንሹ ቡናማ ዳክዬ	እክሊውራ ማኩዋ
6	መንቀረ ቀይ ዳክዬ	እናስ በራይትሮራሃኔሆስ
7	ባለቁንጮ ዳክዬ	እይቲያ ፋሊጎላ
8	ነጭ ጀርባ ዳክዬ	በላሰርኒስ ሊውኮንቲስ
9	ቴያኦ	ዴንድሮይግና ቪዱዋ
10	መንቀረ ቢጫ ዳክዬ	እናስ ኡንዱላ
11	ቆቅ	ፍራንኮሊኒስ ክላፔቶርቶኒ
12	በረተ ቡላ ቆቅ	ፍራንኮሊኒስ ካስ ኒኩሊስ
13	የኮኪ ቆቅ	ፍራንኮሊኒስ ኮኪ
14	ባለቁንጫ ቆቅ	ፍራንኮሊኒስ ሴፌና

ተ.ቁ.	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
15	የኤርኬል ቆቅ	ፍራንክሊንስ ኤርኮሊ
16	ባለገለፈንት ቆቅ	ፍራንክሊንስ ስኳማተስ
17	ቡላማ ቴያኑ	አናስ ስትሬፓራ
18	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ኳርካዱላ
19	ባለግራጫ ክንፍ ቆቅ	ፍራንክሊንስ ሲሎሌመስ
20	ባለግራጫ ክንፍ ቆቅ	ፍራንክሊንስ ሌቨይላንቶይዲስ
21	ፊብን ዌጁ	አሎፓክን ኤጅፕቲያክስ
22	ዌጁ	ሳርኪዲዮርኒስ ሜላኖ
23	ዌጁ	ፕሌክትሮፕቲረስ ጋምቤንሲስ
24	ጅግራ (ባለቁንጮ)	ኑሚዳ ሜሊግሪስ
25	ቴያኑ	አናስ ፕላቲከስ
26	የአሸዋ ዋኖስ	አሞፔርዲ ሄይ
27	የቋጥኝ ዋኖስ	ቲሎፓክስ ፔትሮስስ
28	ነጠብጣባማ ርፅብ	ኮሎምባ ጊኒያ
29	ፊራተ ረግም ቴያኑ	አናስ አኩ
30	ምናማ ቴያኑ	አይቲያ ፌሪና
31	ምናማ ዳክዬ	ኔ ሊሪትሮፍልማ
32	አይነ ነጭ ዳክዬ	አይ ሳይሮካ
33	ለማያዊ ድርጭት	ኮቲርኒስ ቻይኔንሲስ
34	የአውሮፓ ድርጭት	ኮቲርኒስ ኮቲርኒክስ
35	የሃርሌኪን ድርጭት	ኮቲርኒክስ ዴሌጎርጊ
36	ሐተ ጥቁር የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌስ ዶኮራተስ
37	ደረተ ቡላ የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌክስ ኤክሱስተስ
38	ባለ አራት ቀለበት የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌስ ኳድሪጊንክተስ
39	የልችቲንስቲይን የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌስ ሌችቲንስጋይኒ
40	ባለነጠብጣብ የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌስ ሴኔጋሉስ
41	አንገተ ቢጫ የአሸዋ ድርጭት	ቲሮክሌስ ኤጉቲራሊስ
42	ጁብራ	አናስ ክሊፒያቲ
43	ባለቢጫ አንገተ ቆቅ	ፍራንክሊንስ ሊውኮሌፕስ
44	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ክሬካ
45	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ሆቲንቶ

ተ.ቁ.	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
46	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ፔኔሎፔ
47	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ካፔንሊስ

ሠንጠረዥ ሰባት

በውጭ ቱሪስትና በአገር ውስጥ አዳኞች

ገንዘብ የሚፈቀዱ ፎሬዎ ወጪዎች

ተ.ቁ.	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
1	ትልቁ ፎሬዎ	ጋሊናግ ሚዲያ
2	ተራጽ ግልጽ	ጋሊናግ ጋሊናግ

ሠንጠረዥ ስምንት

በሕይወት እንዲገኝ የሚፈቀዱ የዱር እንስሳት ዝርዝር

የነፍስ ወከፍና ማውጫ ዋጋ

ሀ. ጡት አጥቢ

ተ.ቁ.	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	ሻፉ (ብር)	ማግኘት ሻፉ (ብር)
1	ዝንጀሮ (ተራ)	ፓፒዮ አኑቢስ	100	10
2	ዝንጀሮ (ሐማድርያስ)	ፓፓ ሀማትርግስ	1200	120
3	የዱር ድመት	ኞሊስ ሲልቪስተሪስ	240	24
4	ቶሬ	ኮሎብስ ቶሬ	720	72
5	ኢንሹ (የጉንተር)	ማዶካ ጉንተሪ	240	24
6	ኢንሹ (የሶልተስ)	ማግካ ሳልተስ	400	40
7	ሚቴቋ (ተራ)	ሲቪካ ራ ፊሪማ	440	44
8	ቀበሮ (ግሮ ሰኝ)	አቶስዮን ሜጋሎቲስ	360	36
9	ሽለመዓ ማዓ (ተራ)	ጀኔ ጀኔ	200	20
10	ሽለመዓ ማዓ (ግራፍ)	ጀኔ ሩቢግኖሳ	200	20
11	ጥንቸል	ሊፑስ ሀብሊኒስ	120	12
12	ግራ (ግራፍ)	ክሮኮ ክሮኮ	220	22
13	ቀበሮ (ግራ ግራፍ)	ካኒስ ሚሶሚላስ	120	12

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	ሕፃ (ብር)	ማግኘት ሕፃ (ብር)
14	ቀበሮ (ተራ)	ከኒስ አራስ	120	12
15	ቀበሮ (በሰውን መስመር)	ካኒስ አዱስተስ	120	12
16	አንበሳ (ከአጋዴን ዝርያ በስተቀር)	ፓንቴራ ሌ	4800	480
17	ኛሮ (ጭብጫ)	ሐርፔስተስ አንቺንዮን	200	20
18	ፋሮ (ሽንጦ ረጅም)	ሐርፔስተስ ሳንጊነስ	200	20
19	ፋሮ (የደቡብ ድንክዬ)	ሐሎፋሌ ግርሹላ	200	20
20	ጦጣ (ግሪቪት)	ሲርኮፒቲካስ ኢትዮኻስ	80	8
21	ጦጣ (ሸርሸት)	ሲርኮፒቲካስ ፓይገራትረስ	80	8
22	የዱር አሳማ	ግግሞቸሩስ ፓርኩስ	200	20
23	ጃርት	ሃጃስተሪያስ ያሪስግግ	80	8
24	ቀግ ግግ	ማለሾራ ካፒንሲስ	400	40
25	ክርክሮ	ፋኩቸአሩስ ኢትዮፒካስ	400	40
26	ዞሪላ	ሲቶኒክስ ስትሪያተስ	200	20

ሊ. አግባብ

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ግላር	ማግኘት ሕፃ በአሜሪካ ግላር
1	መንቆረ ረጅም ሊጦ	ሪክርቬርስታ አሸስታ	10	1.00
2	መንቆረ ጥቁር ጋርደም	ላይቢዩስ ኡንዳተስ	6	0.60
3	ፋርግም ትርብ ዓርስ	ላይቢዩስ ቤዴንግ ቱስ	6	0.60
4	ደረተ ሰማያዊ ንበበል	ሜርፓስ ላፍሬስናይ	8	0.80
5	ቀያማ ንበበል	ሜርግስ ኑቢካስ	8	0.80
6	የአውሮፓ ንበበል	ሜርግስ አስፒያስተር	8	0.80
7	አንገተ ነጭ ንበበል	ሜርግስ አልቢኮሊስ	8	0.80
8	ግምስቀል ግላ	ኢዩፕላክተስ ሆርዳሴስዮስ	6	0.60
9	ግምስቀል ግላ	ኢዩፕላክተስ ፍራንሲካኑስ	6	0.60
10	ግምስቀል ግላ	ኢዩፕላክተስ ኬፔንሲስ	6	0.60
11	ግምስቀል ግላ	ኢዩፕላክተስ አፈር	6	0.60

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ግላር	የጥያቄው ዝግጅት በአሜሪካ ግላር
12	ደረተ ነጭ ቡሌ	ፓይኮንተስ ባራባተስ	4	0.40
13	ድንቢጥ	ዩራኒኒንተስ ቤንጋሎለስ	2	0.20
14	ኩኮ (ግንቁለማ)	ክራይሶኮሊይክስ ኩፕረስ	8	0.80
15	ኩኮ (ድድሪካ)	ያራጁሶኮሊጁያስ ካግረስ	8	0.80
16	ኩኮ ክላስ	ያራጁሶኮሊጁያስ ያላስ	8	0.80
17	ድንቢጥ	አማዲና ፋሺያ	2	0.80
18	መንቁረ ጥቁር ዋኔ	ቱርቱር አቢሲኒክስ	6	0.60
19	ሰማያዊ ነጠብጣባማ ዋኔ	ቱርቱር አፈር	6	0.60
20	አረንጓዴ ነጠብጣባማ ዋኔ	ተርተር ቻሎስፓይለስ	6	0.60
21	ሳቂ ወኔ	ስትሬፕቶፔልያ ሴኔጋሌንሊስ	6	0.60
22	አረንጓዴ ዋኔ	አፓሎፔላይ ላርቫ	6	0.60
23	መርኒንግ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ደሲፓይንስ	6	0.60
24	የናማኳ ዋኔ	አና ካፔንሊስ	6	0.60
25	ደረተ ሃምራዊ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ሌገንስ	6	0.60
26	ደረተ ቀይ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ሮዞሪሊስ	6	0.60
27	ዓይነ ቀይ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ሰሚቶርኳ	6	0.60
28	አንገተ ቀለበትማ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ካኮላ	6	0.60
29	ግምቦሪን ዋኔ	ትሩቱር ትይፓኒክትሪያ	6	0.60
30	ኡሊ መሰል ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ቱርቱር	6	0.60
31	የቪናስዮስ ዋኔ	ስትሬፕቶፔልያ ሺናልያ	10	0.60
32	ቴያኦ	አናስ ስፓርላ	10	1.00
33	ቴያኦ	ዴንድሮሲግና ባየክለር	10	1.00
34	ትንሹ ቡናማ ዳክዬ	አያሲራ ማኮአ	10	1.00
35	መንቁረ ቀይ ዳክዬ	አናስ ኤርይትሮራይንቸስ	10	1.00
36	ባለቁንጮ ዳክዬ	አይተያ ፋሊጉላ	10	1.00
37	ነጭ ጀርባ ዳክዬ	ግላሶይኒስ ሊውኮኖተስ	10	1.00
38	ቴያኦ	ዴንድሮሲግና ቪዱአ	10	1.00
39	መንቁረ ቢጫ ዳክዬ	አናስ አንዱላ	10	1.00
40	ድንቢጥ	ሎጎኖስቲክታ ሴኔጋላስ	2	0.20
41	የገነት ዝምቦ በል	ቲርፕሲፎን ቫይራቴስ	8	0.80

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ባር	የጥያቄው ዝግጅት በአሜሪካ ባር
42	ቆቅ (፲፯ተ ሰላ)	ፍራንኮሊንስ ካስታኒካሊስ	10	1.00
43	ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ክላፕቶርኒ	10	1.00
44	ኮኪ ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ኮኪ	10	1.00
45	ባለቀንጮ ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ሴፋና	10	1.00
46	የኤርኩል ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ርክላይ	10	1.00
47	ባለገለፈንት ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ስኮማተስ	10	1.00
48	ቡላማ ቴያጽ	አናስ ስትሬፔራ	10	1.00
49	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ኩወርኩድላ	10	1.00
50	ባለግራጫ ክንፍ ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ሊሎላሙስ	10	1.00
51	ባለግራጫ ክንፍ ቆቅ	ፍራንኮሊንስ ሌቫንቶይድስ	10	1.00
52	ወጫሌ /መንቀረ ነጭ/	ኮቲባ ያስጁት ሊባ-ኮፋስተር	14	1.40
53	ዌጁ	አሎፖቲን ኢጂፕቲክስ	12	1.20
54	ዌጁ	ሳርኪዲአርኒስ ሜላኖ	16	1.60
55	ዌጁ	ፕላስትሮኒኒስ ጋምቤኒሊስ	16	1.60
56	ድንቢጥ	ዩራኒኒንተስ ኢየንቲአኖጋስተር	10	1.00
57	ጅግራ (ባለቀንጮ)	ኑሜዳ ሜሎግሪስ	10	1.00
58	ትልቁ ጅግራ	አክሪሊየም ቩልቸራይን	20	2.00
59	ቀረሩ	ዩፑፓ ኢፖፕስ	12	1.20
60	ቀይ አፍ ሸለቆ	ቶክስ ኤርይትሮፕሪክስ	16	1.60
61	ጉንጨ ብራማ ሸለቆ	ባይካኒስተስ ብሬቪስ	16	1.60
62	የሸንዶርዲክንስ ሸለቆ	ቶክስ ዱክኒ	16	1.60
63	ጋጋኖ	ፕሊጋዲስ ፋልሲኔሉስ	10	1.00
64	ስንዘራት	አክቶፊሎርኒስ አፍሪካና	10	1.00
65	ትልቁ የአሣ አመቲ	ሠርጁሌ ማያሲማ	12	1.20
66	ራስ ግራጫ የአሣ አመቲ	ሀልሲዮን ሊውኮሲፋላ	12	1.20
67	ትንሹ የአሣ አመቲ	አልሲዶ ክሪስቶ	12	1.20
68	ዝንጉርጉር የአሣ አመቲ	ሠርጁሌ ሩቴስ	10	1.00
69	፲፱-ትላንድ አሣ አመቲ	ሀልሲዮን ሴኔጋሊኒስ	10	1.00
70	ቴያጽ	አናስ ፕላቲሪኒስ	10	1.00
71	ድንቢጥ	ሎንፖራ ኩኩላ	2	0.20

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ብላር	የማህተም ክፍል በአሜሪካ ብላር
72	መግቢያ ቤት	ኮሌግ ማያሮሪስ	8	0.80
73	ጥንታዊ የጥናት ሥራ	አሪዶክሰስ ላርቫታስ	10	1.00
74	ሆድ ብርቱካን በቀቀን	ግራፊክስ ራፊኬንትሪስ	12	1.20
75	የአሸዋ ዋናስ	አምፕሮዲ ሄይ	10	1.00
76	የቋጥኝ ዋናስ	ቴሌፓቸስ ፔትራክስ	10	1.00
77	ግብረሰብ ርዕሰ	ትራሮን ዋሊያ	12	1.20
78	አረንጓዴ ግብረሰብ	ትራሮን አውስትራሊስ	12	1.20
79	ግራማ ርዕሰ	ኮሎምባ አርክ-አትሪክስ	12	1.20
80	የቋጥኝ ርዕሰ	ኮሎምባ ሊቪንግ	10	1.00
81	ነጠብጣብ ርዕሰ	ኮሎምባ ጊኒያ	8	0.80
82	ግራተ ረዕሰ ቴዎድ	አናስ አኩሪ	10	1.00
83	ኮሊሊት	ቫኔሱስ ስፓይናስ	6	0.60
84	ቡናማ ዳክዬ	አይቲያ ፌሪና	10	1.00
85	ቡናማ ዳክዬ	ነታ ኤሮይትሮፍታልማ	10	1.00
86	ዓይነ ነጭ ዳክዬ	አይቲያ ናይሮካ	10	1.00
87	ሰማያዊ ድርጭት	ኮቲሪክስ ቻይነሲስ	8	0.80
88	የአውሮፓ ድርጭት	ኮቲሪክስ ኮትሪክስ	8	0.80
89	የሖርሌኩን ድርጭት	ኮቲሪክስ ዲልጎርኒ	8	0.80
90	የአቢሲኒያ ፌሮ	ኮራሲያስ አቢሲኒያ	12	1.20
91	ደረተ ወይን ጠጅ ጦሮ	ኮራሲያስ ካብ-ቴ	12	1.20
92	ፊት ጥቁር የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ ዳኮራተስ	6	0.60
93	ደረተ ቡላ የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ ኤክሱስተስ	6	0.60
94	ባለ አራት ቀለበት የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ ኳድራሊኖክተስ	6	0.60
95	የልቶንስቲይን የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ ሊቶንስቲኒ	6	0.60
96	ባለነጠብጣብ የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ ሴኔጋሉስ	6	0.60
97	አንገተ ቢጫ የአሸዋ ድርጭት	ቴሮክለስ አጉቲራሊስ	6	0.60
98	ጁብራ	አናስ ክሊይፔ	10	1.00
99	ሹሻጁ	ላኒየስ ኤክስኩሊቶሪስ	6	0.60

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ባር	የማህተም ክፍል በአሜሪካ ባር
100	ሹሻጅ	ላኒዮስ ኮላሪስ	4	0.40
101	ፊ ረባ	ባሕር ፀረሰጠክ	2	0.20
102	ፊ ረባ	ባሕር ስዋይንሶኒ	2	0.20
103	ፊ ረባ	ባሕር ስር ማሃሊ	4	0.40
104	ቆቅ (ባለቤጫ አንገት)	ፍራንኮሊንስ ሊውኮሊፕስ	10	1.00
105	የማጃ	ላምፕሮቶርኒስ ቻልሴይስ	6	0.60
106	በራተ ረግም የማጃ	ላምፕሮቶርኒስ ፑርቸሮስፕሪኖስ	6	0.60
107	የማጃ	ስክሮ ሰቶርቡስ	6	0.60
108	የማጃ	ሲኒራሲንክላስ ሌኮጋስተር	6	0.60
109	የማጃ	ክራቶፍራ ሲኒራ	8	0.80
110	ባለጥቁር ክንፍ ሸመሌ	ሂማንፑፕስ ሂማንፑፕስ	10	1.00
111	ደረተ ቀይ የአበባ ቀሳሚ	ኔክታሪኒያ ፑልቼላ	8	0.80
112	ደረተ ቀይ የአበባ ቀሳሚ	ኔክታሪኒያ ሴኔጋሰነሲስ	8	0.80
113	ደረተ ቀይ የአበባ ቀሳሚ	ኔክታሪኒያ ባካ	8	0.80
114	ደረተ ቀይ የአበባ ቀሳሚ	ኔክታሪኒያ ቪኑስ	8	0.80
115	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ሴርካ	10	1.00
116	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ሆተንቶ	10	1.20
117	ጉንጩ ነጭ ዞሪት	ቱራኮ ሊኮኒቲስ	12	1.20
118	ድንቢጥ	ስትሪልዳ አስትሪድ	2	0.20
119	ሐምራዊ ድንቢጥ	ስትሪልዳ ሮቶጂ	2	0.20
120	ድንቢጥ	ስትሪልዳ ሜላፕቲስ	2	0.20
121	ፊ ረባ	ፕሎሶፑስ ባግላፍቸት	4	0.40
122	ፊ ረባ	ባሕር ስኩላተስ	4	0.40
123	ፊ ረባ	ባሕር ስኩላተስ ፋልቡላ	4	0.40
124	ፊ ረባ	ባሕር ስኩላተስ ኢንተርሚደስ	4	0.40
125	ቂልሳ	ዞስቲሮፕስ አቢሲኒካ	2	0.20
126	የመስቀል ባሕር	ኢውፕሉክተስ አክሊላሪስ	6	0.60
127	የመስቀል ባሕር	ኢውፕሉክተስ ማዶሪስ	6	0.60
128	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ፔኤሎፕ	10	1.00

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ብላድ	ግብ-ግ ጽሑፍ በአሜሪካ ብላድ
129	ትንሹ ዳክዬ	አናስ ኬፕነሲስ	10	1.00
130	ግንደ ቆርቁር	ሜሶፒኮስ ጎርቱ	8	0.80
131	የኑቢያ ግንደ ቆርቁር	ካምፔቴራ ኑቢካ	8	0.80

ሒ. እባብ

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ብላድ	ግብ-ግ ጽሑፍ በአሜሪካ ብላድ
1	እባብ	ሪፖርት ስራ ለግብ	2.00	0.20
2	እባብ	ሪፖርት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
3	እባብ	ሪፖርት ስራ ዩኒቨርሲቲ	2.00	0.20
4	እባብ	ግብርና ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
5	እባብ	ግብርና ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
6	እባብ	ሴክተር ግብርና ስራ	2.00	0.20
7	እባብ	ሴክተር ግብርና ስራ ማክሮኢኮኖሚ	2.00	0.20
8	እባብ	ሴክተር ግብርና ስራ ኒግሪያ	2.00	0.20
9	እባብ	ኤሌክትሮኒክስ ስራ	2.00	0.20
10	እባብ	ኤሌክትሮኒክስ ስራ	2.00	0.20
11	እባብ	ፓይላት ስራ	10	1.00
12	እባብ	ኤሌክትሮኒክስ ስራ	2.00	0.20
13	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
14	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
15	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
16	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
17	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
18	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20
19	እባብ	አፓራት ስራ ስኬታዊ	2.00	0.20

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ሳር	ግብርና ሽያጭ በአሜሪካ ዶላር
20	እባብ	ኮሎኒያል ብራቪስ	2.00	0.20
21	እባብ	ኮሎኒያል አሎፋባንተስ	2.00	0.20
22	እባብ	ኮሎኒያል ሮዶራቸስ	2.00	0.20
23	እባብ	ኮሎኒያል ስሚዊ	2.00	0.20
24	እባብ	ኮሎኒያል ራፍሎሪ	2.00	0.20
25	እባብ	ኮሎኒያል	2.00	0.20
26	እባብ	ያሮፊኦፕላቲስ ደገኒ	2.00	0.20
27	እባብ	ያሮፊኦፕላቲስ ሆፖፕላኖኦ	2.00	0.20
28	እባብ	ቴክኒክ ለቲስ ስካብራ	1.50	0.15
29	እባብ	ቴክኒክ ሊብራሪ ራፍሎሪ	1.60	0.16
30	እባብ	ድሮፖሎጂ ሊኖተስ	2.00	0.20
31	እባብ	ዱባሪ ሉትሪክስ	2.00	0.20
32	እባብ	አይረኒስ አፍሪካኖ	2.00	0.20
33	እባብ	ግራፍ ቶሎኒ	2.00	0.20
34	እባብ	ሄሞግሎቢን ኬላሪ	2.00	0.20
35	እባብ	ሄሞግሎቢን ኖቶኒክ	2.00	0.20
36	እባብ	ላምፕሮፒስ ፋሊግኖስ	2.00	0.20
37	እባብ	ላይኮፊዶን ኬፕንስ	2.00	0.20
38	እባብ	ላይኮፊዶን ቴራሲኖስተር	2.00	0.20
39	እባብ	ላይኮፊዶን ራፍሎሪ	2.00	0.20
40	እባብ	መሀልያ ኬፕንስ	2.00	0.20
41	እባብ	መዞሪያ ፕላስቲክ	2.00	0.20
42	እባብ	መዞሪያ ፊቶላሪስ	2.00	0.20
43	እባብ	መዞሪያ ሠሚክራናተስ	2.00	0.20
44	እባብ	ሚስርላንድ ቦተቶሪ	2.00	0.20
45	እባብ	ናትራሊትሪስ አሊቫሊ	2.00	0.20
46	እባብ	ኝሎፖሎጂ ባተርስባይ	2.00	0.20
47	እባብ	ኝሎፖሎጂ ቤኩክርተ	2.00	0.20
48	እባብ	ኝሎፖሎጂ ሄትሮፖሊቲደተስ	2.00	0.20

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ሳር	ግብርና ሽያጭ በአሜሪካ ዶላር
49	እባብ	ኝሎግ መነስ ፑንቅተስ	2.00	0.20
50	እባብ	ኝሎግ መነስ ሠሚቫሪጽተስ	2.00	0.20
51	እባብ	ፕሮሊይምና ሜላግሪስ	2.00	0.20
52	እባብ	ፕሮሊይምና ሶማሊካ	2.00	0.20
53	እባብ	ፕሮሊይምና ሩስሲ	2.00	0.20
54	እባብ	ሳሞፊስ አንጎሌንሲስ	2.00	0.20
55	እባብ	ሳሞኝስ ባጁሌሪታስ	2.00	0.20
56	እባብ	ሳሞኝስ ፑልቸር	2.00	0.20
57	እባብ	ሳሞኝስ ፑንኩላተስ	2.00	0.20
58	እባብ	ሳሞኝስ ስኮካሪ	2.00	0.20
59	እባብ	ሳሞኝስ ሊቢላንስ	2.00	0.20
60	እባብ	ሳሞኝስ ሳንጋኒክስ	2.00	0.20
61	እባብ	ሳሞኝሊያስ ቫሪቢሊስ	2.00	0.20
62	እባብ	ራምፊኦሪስ አክሊሪንክስ	2.00	0.20
63	እባብ	ራምኝኦስ ሩብሮፑንቅተስ	2.00	0.20
64	እባብ	ስካፊኦፊስ አልቦፑናክቅተስ	2.00	0.20
65	እባብ	ቴሌስኮፕስ ዳራ	2.00	0.20
66	እባብ	ቴሌስኮፕስ ፑልቸር	2.00	0.20
67	እባብ	ደንድሮስፒስ ፕላይሌፒስ	2.00	0.20
68	እባብ	ኢላፕሶይድድ ለሮቨርዲጌ	2.00	0.20
69	እባብ	ናጃ ሃጂ	2.00	0.20
70	እባብ	ናጃ ሜላኖላካ	2.00	0.20
71	እባብ	ናጃ ኒግሪኮሊስ	2.00	0.20
72	እባብ	ናጃ ሲቴ	2.00	0.20
73	እባብ	ቢቴስ አሪቅንስ	2.00	0.20
74	እባብ	ካውስስ ማኩላተስ	2.00	0.20
75	እባብ	ካቅስስ ፊሲመስ	2.00	0.20
76	እባብ	ካቅስስ ሮምቤታስ	2.00	0.20
77	እባብ	ኤክስ ፒራሚደም	2.00	0.20

ተ. ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ሳር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
78	እባብ	ኢ.ኪ.ስ ቫሪስ	2.00	0.20

መ. ጥንቃቄና የገበያ ዝርያ

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
1	ጥንቃቄ	ኔሚኮቲስ ዲክረሶኒ	1.60	0.16
2	ጥንቃቄ	ሳይቶዳክቲስስ ስካበር	1.60	0.16
3	ጥንቃቄ	ሄሚዳክቲስስ አልቦፕናክተስ	1.60	0.16
4	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ባሮዳንስ	1.60	0.16
5	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ብሮኪ	1.60	0.16
6	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ከርሊ	1.60	0.16
7	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ አላቪቪራቴስ	1.60	0.16
8	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ አይሶሊፒስ	1.60	0.16
9	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ጃቦኒሊስ	1.60	0.16
10	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ላቲካፍቲስ	1.60	0.16
11	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ማቦክ	1.60	0.16
12	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ማዖሮኝኦሊስ	1.60	0.16
13	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ አኝሌፍስ	1.60	0.16
14	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ፓርክሪ	1.60	0.16
15	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ሮቦስተስ	1.60	0.16
16	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ሩስሊ	1.60	0.16
17	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ሳይናተስ	1.60	0.16
18	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ስሚፍ	1.60	0.16
19	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ትሮፒዶልፒስ	1.60	0.16
20	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ሶማሊስ	1.60	0.16
21	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ ፍሎሪ	1.60	0.16
22	ጥንቃቄ	ሄሚቴዎቲስስ አፍሪካንስ	1.60	0.16
23	ጥንቃቄ	ሆሞሊስ ኛሊፍ	1.60	0.16
24	ጥንቃቄ	ሊጃፍሮ ጃሊስ ቶቱራሊስ	1.60	0.16
25	ጥንቃቄ	ሊጃፍሮ ጃሊስ ኩኒኒሊስ	1.60	0.16

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግብ-ግ ገጽ በአሜሪካ ዶላር
26	ግንባራ	ሊጃጃጃጃ ጃለስ ስኮርቴሊ	1.60	0.16
27	ግንባራ	ሊጃጃጃጃ ጃለስ ሶማሊክስ	1.60	0.16
28	ግንባራ	ሊጃጃጃጃ ጃለስ ሱዳንሲስ	1.60	0.16
29	ግንባራ	ሪስቱረስ ያሩሲጋር	1.60	0.16
30	ግንባራ	ሪስቱረስ ኃሊጋሊ	1.60	0.16
31	ግንባራ	ሪስቱረስ ሩፕስተሪስ	1.60	0.16
32	ግንባራ	ሪስቱረስ ፍላጂፑንክጋተስ	1.60	0.16
33	ግንባራ	ግዳክቲለስ ሀሰልኩስቲ	1.60	0.16
34	ግንባራ	ስቴኖዳክቲለስ ስቴኖዳክቲለስ	1.60	0.16
35	ግንባራ	ግረንቶላ አኑላሪስ	1.60	0.16
36	ብሎ	አጋማ አጋማ	1.60	0.16
37	ብሎ	አጋማ ኮርኒ	1.20	0.12
38	ብሎ	አጋማ ዶሬይ	1.20	0.12
39	ብሎ	አጋማ ሀርትማኒ	1.20	0.12
40	ብሎ	አጋማ ፐርሲሚሊስ	1.20	0.12
41	ብሎ	አጋማ ሩክሊ	1.20	0.12
42	ብሎ	አጋማ ሲናይጋ	1.20	0.12
43	ብሎ	አጋማ ስፒኖሳ	1.20	0.12
44	ብሎ	አጋማ አኔክቲንስ	1.20	0.12
45	ብሎ	ስቴሊኦ አትሪኮሊስ	1.20	0.12
46	ብሎ	ስቴሊኦ ሳያኖጋስተር	1.20	0.12
47	ብሎ	ስቴሊኦ ኃሊጋሊ	1.20	0.12
48	ብሎ	ስቴሊኦ ዞኑራ	1.20	0.12
49	ብሎ	ዩሮማስተሪክስ ኦሲላጋ	1.20	0.12
50	ገበሎ	ዙናጋማ ባቲሊፈራ	1.20	0.12
51	ብሎ	ዙናጋማ ግጃሎሪ	1.20	0.12
52	ግንባራ	ካሜልኦ አፊኒስ	2.60	0.26
53	ግንባራ	ካሜልኦ አፍሪካኒስ	2.60	0.26
54	ግንባራ	ካሜልኦ ቢግኒኦተስ	2.60	0.26
55	ግንባራ	ካሜልኦ ካልካሪካርኒስ	2.60	0.26
56	ግንባራ	ካሜልኦ ቴጃሌጋስ	2.60	0.26

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
57	ግንኙነት	ካሜራ አራሲብ	2.60	0.26
58	ግንኙነት	ካሜራ አራሲብ	2.60	0.26
59	ግንኙነት	ካሜራ ሴኔጋላሲብ	1.20	0.12
60	ግንኙነት	ራመፎልክን ክርስቲያን	1.20	0.12
61	ግንኙነት	ቻልሲደስ አሲላተስ	1.20	0.12
62	ግንኙነት	ቻልሲደስ ራጋዚ	1.20	0.12
63	ግንኙነት	ሌይጎሶማ አፍሪካ	1.20	0.12
64	ግንኙነት	ሌይጎሶማ ፔዶካርኒኦት	1.20	0.12
65	ግንኙነት	ሌይጎሶማ ሠንድቫሊ	1.20	0.12
66	ግንኙነት	ሌይጎሶማ ቪንሲጥራሬ	1.20	0.12
67	ግንኙነት	ማቤግ ብጃቪኮሊስ	1.20	0.12
68	ግንኙነት	ማቤግ ሂልደብራንዲቲ	1.20	0.12
69	ግንኙነት	ማቤግ አስሊ	1.20	0.12
70	ግንኙነት	ማቤግ ማኩሊኦብሪስ	1.20	0.12
71	ግንኙነት	ማቤግ ሜፋሉራ	1.20	0.12
72	ግንኙነት	ማቤግ ፕላኒፍሮንስ	1.20	0.12
73	ግንኙነት	ማቤግ ኩነኩግኔት	1.20	0.12
74	ግንኙነት	ማቤግ ስተሪኦግ	1.20	0.12
75	ግንኙነት	ማቤግ ቫሪስ	1.20	0.12
76	ግንኙነት	ማቤግ ዊንጋቲ	1.20	0.12
77	ግንኙነት	ፓናስፒስ ግንኙነት	1.20	0.12
78	ግንኙነት	ፓናስፒስ ሽጦበርቶ	1.20	0.12
79	ግንኙነት	አስፖራዊቲስ ሶስኪያንስ	1.20	0.12
80	ግንኙነት	ሄልኦሶስ ስፔኒ	1.20	0.12
81	ግንኙነት	ሄልኦሶስ ኒውማኒ	1.20	0.12
82	ግንኙነት	ላቦስቲስ ሶሊያ	1.20	0.12
83	ግንኙነት	ላቦስቲስ ካራሊኦፑንክ	1.20	0.12
84	ግንኙነት	ላቦስቲስ ግሪስ	1.20	0.12
85	ግንኙነት	ላቦስቲስ ሎንጊካውዳ	1.20	0.12
86	ግንኙነት	ሲዶርሚያስ ብሬንሪ	1.20	0.12
87	ግንኙነት	ሲዶርሚያስ ሙክሮና	1.20	0.12

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
88	ግንባራ	ሲቪል ሚኒስትር ስሜዌ	1.20	0.12
89	ግንባራ	ሲቪል ሚኒስትር ስትሪክ	1.20	0.12
90	ግንባራ	ኃይማኖት ሃይማኖት	1.20	0.12
91	ግንባራ	ሲቪል ሚኒስትር ኢንተርፖሊት	1.20	0.12
92	ግንባራ	ኃይማኖት ኃይማኖት	1.20	0.12
93	ግንባራ	ኃይማኖት ስፒሪት	1.20	0.12
94	ግንባራ	ኮረብሳ ችግር ይታያል	1.20	0.12
95	ግንባራ	የሀገሪቱ አገልግሎት	1.30	0.130
96	ግንባራ	የሀገሪቱ ሚኒስትር	1.50	0.150

ሠ. አርገዳ

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
1	አርገዳ	ሻራነት አልቢኒት	3.60	0.36
2	አርገዳ	ሻራነት ኢኮኖሚክስ	1.50	0.15
3	አርገዳ	ሻራነት ኢኮኖሚክስ	3.00	0.30
4	አርገዳ	አንዲት ኢኮኖሚክስ ሶማሊክም	0.12	0.012

ረ. ግንባራና ተሳታፊ

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ዶላር	ግምገማ ሽጭ በአሜሪካ ዶላር
1	ተሳታፊ	ቡር ራቶሪስ	1.20	0.12
2	ተሳታፊ	ቡር ፖርት	1.20	0.12
3	ተሳታፊ	ቡር ራቶስ	1.20	0.12
4	ተሳታፊ	ቡር ዱድሶኒ	1.20	0.12
5	ተሳታፊ	ቡር ብላንድ	1.20	0.12
6	ተሳታፊ	ቡር ላንግዳስ	1.20	0.12
7	ተሳታፊ	ቡር ከርኒያን	1.20	0.12
8	ተሳታፊ	ቡር አስማራ	1.20	0.12

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የላይንስ መጠሪያ	የነጠላ ዋጋ በአሜሪካ ሳር	ግብርና ሽያጭ በአሜሪካ ዶላር
9	ቶርዓ	በግልጽ ፔንቶኒ	1.20	0.12
10	ቶርዓ	በግልጽ ሉገንሲስ	1.20	0.12
11	ቶርዓ	በግልጽ ስቴንዳርድ	1.20	0.12
12	ቶርዓ	በግልጽ ማክላተስ	1.20	0.12
13	ግብርና	ሌፕቶፕሊስ በንጂ	1.20	0.12
14	ግብርና	አፍሪካስ ኳሪፖሊስ ተስ	1.20	0.12
15	ግብርና	አፍሪካስ ሺቲቱር	1.20	0.12
16	ግብርና	ሀይማኖት ማክላተስ	1.20	0.12
17	ግብርና	ሀይማኖት ማክላተስ	1.20	0.12
18	ግብርና	ካሊፖ ሌኒንግሲስ	1.20	0.12
19	ግብርና	ግብርና ማክላተስ	1.20	0.12
20	ግብርና	ፕሮግራም ፔተርሲ	1.20	0.12
21	ግብርና	ሄሚስት ማክላተስ	1.20	0.12
22	ግብርና	ሂልደብራንቲስ ማክላተስ	1.20	0.12
23	ግብርና	ሃይላሪና ጋላማኒሲስ	1.20	0.12
24	ግብርና	ራና አንጎሌላኒሲስ	1.20	0.12
25	ግብርና	ራና አዎስቲሲስ	1.20	0.12
26	ግብርና	ራና ዊቲ	1.20	0.12
27	ግብርና	ቶሞተርና ክሪፕቶቲስ	1.20	0.12
28	ግብርና	ቲኪዲና አንቺቲ	1.20	0.12
29	ግብርና	ቲኪዲና ማስከረንሲስ	1.20	0.12
30	ግብርና	ቲኪዲና ማክላተስ	1.20	0.12
31	ግብርና	ቲኪዲና ማክላተስ	1.20	0.12
32	ግብርና	ቲኪዲና ስቼሎቲስ	1.20	0.12
33	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ ቦተጊ	1.20	0.12
34	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ ማክላተስ	1.20	0.12
35	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ አክሪክስ	1.20	0.12
36	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ ፕሮፖራሚስ	1.20	0.12
37	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ ማክላተስ	1.20	0.12
38	ግብርና	ፋሪኖባትሪክስ በግልጽ	1.20	0.12

ሠንጠረዥ ዘጠኝ

ፀር እንስሳት ውጤቶችን ወደ ውጪ የመላኪያ ክፍያ ተመን

ተ.ቁ.	አንስሳው ስም	ነጠላ ቆቴ	ምን □አ ነጠላ	ከቁርጥራጭ የተሠራ ምንጣፍ			ከጭን ቅላት □ተሠራ	ሙሉ በድን	ቀን ት	ዓርስ	ፈሰስ አጥንት	እንቁላል
				ትንሽ	መካከለኛ	ትልቅ						
		ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር
1	ዘንጀሮ (ተራ)	20	10	20	30	50	30	50	-	-	20	-
2	ዘንጀሮ (ጭላዳ)	40	10	60	80	90	80	110	-	-	50	-
3	ዘንጀሮ/ሐማድርያስ	40	10	50	60	80	60	90	-	-	40	-
4	ድኩላ (ተራ)	20	10	30	50	70	70	120	30	-	30	-
5	ድኩላ (የምኒልክ)	30	20	50	80	110	110	180	40	-	40	-
6	□ሽ	30	-	-	-	30	50	100	30	-	30	-
7	ዳልጋ አንበሣ	30	20	50	60	80	80	110	-	-	40	-
8	የዱር ድመት	40	20	80	110	180	80	180	-	-	40	-
9	ቶሬ□	20	10	80	110	150	60	110	-	-	20	-
10	አዙ	150	-	-	-	100	180	110	-	-	50	-
11	ኢንሹ (የጉንተር)	10	10	30	40	60	50	70	10	-	20	-
12	ኢንሹ/የሶልት/	10	10	30	40	60	50	70	10	-	20	-
13	ሚቴቋ ተራ	10	10	30	40	60	50	70	10	-	20	-
14	ቀበሮ (□ሮ ሰኝ)	30	10	40	50	70	50	70	-	-	20	-
15	የሜዳ ፍየል (የግራንት)	20	10	30	50	70	170	120	30	-	30	-
16	□ሜቱ አ□ል (የሰመሪንግ)	20	10	30	50	70	170	120	30	-	30	-
17	ኛሮ ድመት (ተራ)	20	10	30	40	50	50	70	-	-	30	-
18	ፋሮ ድመት ጠቃጠቆ	20	10	30	40	50	50	70	-	-	30	-
19	አንገተ ረጅሜ	30	10	30	40	50	50	70	30	-	30	-
20	ጥንቸል	20	10	30	50	70	30	50	-	-	20	-
21	ቆርኬ (ሌልዌል)	30	10	30	40	-	40	70	30	-	30	-

ተ.ቁ.	ግለሰብ ስም	ነጠላ ቆቴ	ምን ስላ ነጠላ	ከቁርጥራጭ የተሠራ ምንጣፍ			ከጭን ቅላት ስተሠራ	ሙሉ በድን	ቀን ት	ዓርስ	ፈራስ አጥንት	እንቁላል
				ትንሽ	መካከለኛ	ትልቅ						
		ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር
22	ቶማሬ	20	-	10	20	-	110	220	-	40	40	
23	የዱር አሳማ (ትልቁ)	20	-	-	-	-	40	60	-	30	30	
24	ገብ	30	10	30	50	70	50	70	-	-	30	
25	ሸኮኮ	10	10	30	50	70	30	50	-	-	20	
26	ቀበሮ (ገርባ ዓቁር)	30	10	40	50	70	50	70	-	-	20	
27	ቀበሮ (ተራ)	30	10	40	50	70	50	70	-	-	20	
28	ቀበሮ (ባለጎን መስመር)	30	10	40	50	70	40	70	-	-	20	
29	ሩስ	20	10	30	30	50	40	50	20	-	20	
30	አጋዘን (የቆላ)	40	20	30	50	70	60	120	30	-	30	
31	አምባራይሌ	40	20	30	50	70	60	120	30	-	30	
32	ነብር	730	550	550	730	1090	900	1090	-	-	40	
33	አንበሣ	220	180	110	150	180	290	510	-	-	40	
34	ሸለምዓማዓ (ገረብ)	20	10	30	40	50	50	70	-	-	30	
35	ሸለምዓማዓ (ገረብ)	20	10	30	40	50	50	70	-	-	30	
36	ሸለምጥማጥ (ድንክዬ)	20	10	30	40	50	50	70	-	-	30	
37	ጩኖ	20	10	50	60	80	40	60	-	-	20	
38	ጦጣ (ግሬሼት)	20	10	50	60	80	40	60	-	-	20	
39	ጦጣ (ሸርሼት)	20	10	50	60	80	40	60	-	-	20	
40	የደጋ አጋዘን	60	20	50	80	110	90	180	40	-	40	
41	ኞቆ	30	10	40	50	70	50	70	20	-	20	
42	ሳላ	40	20	30	50	70	60	120	30	-	30	
43	ገረብ በፅ	20	10	40	50	70	30	50	-	-	20	

ተ.ቁ.	ጽሑፍ ስም	ነጠላ ቆቴ	ምን ስላ ነጠላ	ከቁጥራዊ የተሠራ ምንጣፍ			ከጭን ቅላት ስተሠራ	ሙሉ በድን	ቀን ት	ዓርስ	ራስ አጥንት	እንቁላል
				ትንሽ	መካከለኛ	ትልቅ						
		ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር	ብር
44	ሰጎን	150	-	-	-	100	-	110	25*	50**	-	18
45	የዱር አሳማ	20		-	-	-	40	60	-	30	30	
46	ጃርት	-		-	-	-	20	30	-	-	20	
47	ቀፋ ቀኝ	20	10	40	50	70	50	70	-		20	
48	ብሆር (ሁለቱም ዝርያዎች)	20	10	30	40	50	40	50	20		20	
49	አነር	40	20	80	110	180	80	180	-		40	
50	ቆርኬ (መጋላው)	30	10	30	40	50	40	70	30		30	
51	ከርከሮ	20	-	-	-	-	40	60	-	30	90	
52	ኛሮ	30	10	40	50	70	50	70	-	-	20	
53	ጦድንቢ	40	20	30	50	70	60	180	30	-	30	
54	ፊ ሌ ባለፉሜ	40	20	30	50	70	60	120	30		30	
55	አቦ ሸማኔ	730	550	550	730	1090	910	1090	-		40	
56	የሜዳ አህያ (ሁለት ዝርያዎች)	180	220	220	290	360	290	440	-		40	
57	በባርባር ስተመረተ የአባ ቆቴ	7.50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
58	ባራ	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

* ዓ አር

**አጥንት ላባ/ኪግ

ሠንጠረዥ አሥር

ልዕይን የተከለከሉ የዱር እንስሳት

ተ.ቁ	የእማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
1.	አዋልድጌሣ	አሪስቶፖርስ አራር
2.	ጠቅመር ጠብ	ኘሮቴለስ ክሪስቶስ
3.	ቢየራ ቆርኬ	ዶርካትራጉስ ሜጋሎቲስ
4.	ፊ ሌ ባለፉማ	ሄፖታራጉስ አኩዊንስ
5.	የዱር አህያ	ኡኩስ አሲኑስ አፍሪካስ
6.	ቃቃ፣ የአቢሲኒያ የቁጥቋጦ ቁራ	ጠጠሪ ድርጊስ ስትሪሶሜኒ
7.	አቦሽማኔ	አሲኖኒክስ ጁባተስ
8.	ወፍ (ክሬክ ኮርን)	ሴሪያስ ሴሪያስ
9.	ቁርጽ ባለጋንጥልጥል	ፅሩስ ካሩንኩላተስ
10.	ቴባጥ ፅ	አሞዶርካስ ክለርኪ
11.	ቴያጽ	አይቲያ ናይሮካ
12.	ንስር ባለጠቃጠቆ	አኩዊላ ክላንጋ
13.	ንስር ኢምፔሪያል	አኩወላ ሂሊያካ
14.	ውድንቢ	ትራጂላራስ አሪያስ
15.	አዳኝ ጭልፊት	ፋልኮ ፋሲኑቻ
16.	ክንፈ ነጭ ወፍ	ሳርትሩራ አየርሲ
17.	የሀውድ ቆቅ/ሶረኔ/	ፍራንክሊኑስ ሀርውዲ
18.	የሜዳ ፍየል/ፔልዘን/	ጋዛላ ፕልዚልኒ
19.	ጠክያ ሜቴ አጋል	ጋዜላ ስፔኪ
20.	ቀጭኔ	ጽራክ ካሜሎግርቴሲስ
21.	የስዊይን ቆርኬ	አሲላራስ ቡሲላራስ ሰዊይኒ
22.	ተራ ቆርኬ	አሲላራስ ቡሲላራስ ቶራ
23.	ተኩላ	ላይክን ፕክተስ
24.	ጠብ ሽልምልም	ሀይና ሀይና
25.	ዋልያ አይቡክስ	ካኘራ ሽልጠ
26.	ትንሹ ኬስተረል	ፋልኮ ናውማኒ
27.	የዲጎዲ የስንደዶ ወፍ	ሚራፍራ ዲጎዴንሲስ
28.	የሲዳሞ የስንደዶ ወፍ	ሄትሮሚራፍራ ሲዳሞየንሲስ
29.	የጨኖ ፌጋ	ሲርኮፒቴክስ ኔግሎክተስ

ተ.ቁ	የአማርኛ መግለጫ	የሳይንስ መጠሪያ
30.	ቀጃ ፊጫ	ኢርቲሮሊበስ ፓቢክ
31.	ምስጢር በል	ስሙትሊያ ቲሚኔክ.
32.	አውራሪስ	ዲሴሮስ ዳይኮርኒስ
33.	የአንክበር ዘረ በል	ሴሪነስ አንክበሪንሊስ
34.	ግልጽግራ ሂሳብ	ሴሪነስ ዛንቶሊማ
35.	ማንቁርተ ቢጫ ዘረበል	ሴሪነስ ፍላጂጉላ
36.	ጭራ ነጭ ወንጭፍት	ሀጃሩንዶ ሜጋየንሊስ
37.	ወፍ/ዘሪት ዘራስፓራ/	ቱራኩ ሩስ ሊስ
38.	የሰሜን ቀበሮ/ቀይ ቀበሮ/	ካኒስ ስሜንሊስ
39.	የሜዳ አህያ/በርቸል/	ኢኩዊስ ቡርቸሊ
40.	የሜዳ አህያ /የግራቭ/	ኢኩዊስ ግራቪ
41.	ግልጽ ላም	ዱጉንግ ዲጉንግ
42.	ምስጢር በል	ግራቪነስ ቲሚኔኪይ
43.	ግራም ግራ	ጂግራቪነስ ባርባቱስ
44.	ግራ (ግልጽግራ)	ግራቪነስ ኤሪሚግ
45.	ባለነጭ ክንፍ ርግብ	ስቶሪኝቶፒሊያ ሪክናዊ
46.	ወፍ ፈጣኑ	ኦፒስ ማይፒትለስ
47.	ሴት ግንስሳትና ግልጽሎች	የማንኛውም ግንስሳ
48.	ዝሆን	ሎክስደን ለፍሪካና

ሠ/ የውሀና የዓሳ ሀብት

አዋጅ ቁጥር 197/1992

የኢትዮጵያ የውሀ ሀብት አስተዳደር አዋጅ

የኢትዮጵያ የውሀ ሀብት በአግባቡ ተጠብቆና በተገቢው አስተዳደር ሥር ሆኖ ለሕዝቦቿ ለሳቀ ማግኘትና እና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም እንዲውል ለማድረግ የውሀ ሀብት ጥበቃ፣ አጠቃቀምና አስተዳደር አዋጅ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጏል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ የውሀ ሀብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “የውሀ መመናመን” ማለት በሰው ሰራሽ ወይም በተፈጥሮአዊ ምክንያት የውሀ ሀብት መጠን በአንድ የተወሰነ ወቅት መገኘት ከሚገባው መደበኛ ደረጃ እየቀነሰ መምጣት ነው፤
2. “የቤት ውስጥ ግልጋሎት” ማለት ለመጠጥ፣ ምግብ ለማብሰል፣ ለጽዳት ወይም ለሌላ የቤት ውስጥ ሥራ ማዋል ነው፤
3. “ከአቅም በላይ የሆነ ኃይል” ማለት በኢትዮጵያ የፍትሐ ብሄር ሕግ እንደተደነገገው ነው፤
4. “የክርሰ ምድር ውሃ” ማለት ከመሬት በታች የሚገኝ ውሃ ነው፤
5. “የገጸ ምድር ውሃ” ማለት የረጋ ወይም የሚፈስ በመሬት ላይ የሚገኝ ውሃ ነው፤
6. “የውሀ ሀብት” ማለት የገጸ ምድር እና የክርሰ ምድር ውሃ ሲሆን በማዕድን አዋጅ ቁጥር 52/1985²⁷ መሠረት የማዕድን ውሃንና የጂኦተርሚል ክምችቶችን አይጨምርም፤

²⁷ በ16/45 (2002) እ. 678 ተሸሯል፡፡

7. “ተቆጣጣሪ አካል” ማለት የማዕከል የውሃ ሀብትን በሚመለከት ሚኒስቴሩ ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከሚኒስትሩ ውክልና የተሰጠው አካል ነው።
8. “የመንግስት አካል” ማለት ማንኛውም የፌዴራል መንግስት ወይም የክልል መስተዳድር ወይም የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ወይም የድሬዳዋ አስተዳደር አካል ነው።
9. “ባህላዊ መስኖ” ማለት መሬትን ለማልማት በአንድ ሴኮንድ ውስጥ ከአንድ ሊትር የማይበልጥ ውሃን በመውሰድ ወይም አንድ አርሶ አደር ከአንድ ሄክታር የማይበልጥ መሬትን የሚያለማበት በአርሶ አደር የሚካሄድ መስኖ ነው።
10. “ቆሻሻ” ማለት ማንኛውም በጠጣር ፣ በፈሳሽ ወይም በተናኝ (ጋስ) መልክ ወደ ማንኛውም የውሃ ሀብት አካል የሚጨመር ፣ የሚለቀቅ ወይም የሚደፋ ጎጂ ነገር ነው።
11. “የተበከለ ውሃ” ማለት ፍሳሽና ከፋብሪካዎች የሚወጣ ቆሻሻ ውሃ እንዲሁም መርዛማ ውሃ ነው።
12. “የውሃ ብክለት” ማለት ኦርጋኒክ ወይም ኢንኦርጋኒክ ይዘት ያላቸውን ነገሮች በመጠቀም ወይም በውሃው የሙቀት መጠን ለውጥ ምክንያት ውሃው በመበከል ሊከሰት የሚችል ጉዳት ነው።
13. “የውሃ ጥራት” ማለት በፊዚካል፣ በኬሚካል፣ በማይክሮ ባዮሎጂካል፣ በባክቴሪዮሎጂካል እና ፊዲዮሎጂካል ገጽታው በሚታወቀው መሰረት የውሃ ጥራት መግለጫ ነው።
14. “የውሃ ጥራት ደረጃዎች” ማለት ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀጽ 13 ውስጥ ከተጠቀሱት ገጽታዎች አኳያ ሊጠበቁ የሚያስፈልጉትንና የሚፈቀዱትን ደረጃዎች በመወሰን የሚደረግ መለኪያና የጥራት አወሳሰን ነው።
15. “ተፋሰስ” ማለት ወደ አንድ መልክአ ምድራዊ አቅጣጫ የሚፈሱ የገጸ ምድርን የክርሰ ምድር ውኃዎች የሚያካልሉት አካባቢ ነው።
16. “የውሃ አካላት ዳርቻ” ማለት ክልሉ እና/ወይም ርቀቱ በተቆጣጣሪው አካልና አግባብ ባለው የመንግስት አካል አማካኝነት የሚወሰን መሬትና ማንኛውም የውሃ አካል የሚገናኝበት ሥፍራ ነው።
17. “የውሃ መሄጃ” ማለት ውሃ ሁልጊዜ ወይም አንዳንድ ጊዜ የሚሄድበት የተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ ወንዝ ፣ ጅረት፣ ቦይ ወይም ማንኛውም የውሃ መውረጃ ነው።

18. “የውሃ ስራዎች” ማለት የውሃ ሀብትን ጠቀሜታ ላለው ተግባር ለማዋል የተገነቡ ወይም የሚገነቡ ማናቸውም ሰው ሰራሽ ስራዎች ሲሆኑ ይህም መጥለፍን፣ መገደብን፣ መቆፈርን ወይም መሰርሰርን፣ መጥረግን፣ መመርመርን፣ መቆጣጠርን፣ ማጣራትን፣ መለካትን፣ ማጓጓዝን፣ ማስተላለፍን ጨው አልባ ማድረግን ጎርፍ መከላከያ መገንባትንና ሌሎች ተዛማጅና የመሳሰሉ ሥራዎችን ማከናወንን ያጠቃልላል፤
19. “የውሃ ሀብት አስተዳደር” ማለት የውሃ ሀብትን ማልማትን፣ አጠቃቀምን፣ መንከባከብን፣ መጠበቅንና መቆጣጠርን የሚመለከቱ ተግባራትን ያካተተ ነው፤
20. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የውሃ ሀብት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤²⁸
21. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም የሕግ ሰውነት መብትና ግዴታ የተሰጠው አካል ነው፤
22. “የንብረት አገልግሎት” ማለት በፍትሐብሂር ሕግ ቁጥር 1359 መሰረት የተተረጎመው የንብረት አገልግሎት ነው፡፡

3. ዓላማ

የአዋጁ አላማ የአገሪቱ የውሃ ሀብት በአግባቡ ተጠብቆ ለኢትዮጵያ ሕዝብ ለላቀ ማኅበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም መዋሉን፣ በሚገባ መጠበቁን መከታተልና መቆጣጠር፣ የውሃ ጎጂ ገፅታዎችን መከላከል፣ እንዲሁም የውሃ ሀብት ጠቅላላ አስተዳደር በሚገባ መካሄዱን ማረጋገጥ ይሆናል፡፡

4. የአፈጻጸም ወሰን

ይህ አዋጅ የውሃ ሀብት አስተዳደርን በተመለከተ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ በማናቸውም የውሃ ሀብት ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡፡

5. የውሃ ሃብት የሕዝብ ስለመሆኑ

ሁሉም የአገሪቱ የውሃ ሀብት የመንግሥትና የሁሉም የኢትዮጵያ ህዝብ የጋራ ሀብት ነው፤

6. መሠረታዊ መርሆዎች

1. የተቀናጁ የተፋሰስ ማስተር ፕላን ጥናቶች እና የውሃ ሃብት ሕጎች ማንኛውም የውሃ ሃብት ለሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝብ ከሁሉም ለላቀ ማኅበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም መዋሉን የሚመሠርቱና የሚያረጋግጡ ይሆናሉ፡፡

²⁸ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(16) መሰረት የውሃ፣ መስኖ እና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. የማኛውም ሰው ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ የልማት መርሃ ግብሮች፤ የኢንቨስትመንት ዕቅዶችና የውሃ ሃብት ልማት ሥራዎች የኢትዮጵያን የውሃ ሃብት አስተዳደር ፖሊሲ፤ አግባብነት ያላቸውን የተፋሰስ ማስተር ፕላን ጥናቶች እንዲሁም የውሃ ሃብት አስተዳደር ሕጎችን የተከተሉና መሠረት ያደረጉ መሆን አለባቸው፡፡
3. ተቆጣጣሪው አካል ማንኛውም የውሃ ሃብት ለሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝብ ለላቀ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም መዋሉን የኢትዮጵያን የውሃ ሃብት አስተዳደር ፖሊሲን፤ የተፋሰስ ማስተር ፕላን ጥናቶችን እና የውሃ ሃብት ሕጎችን መሰረት በማድረግ ያረጋግጣል፤ ያስተዳድራል፡፡
4. የኢትዮጵያን የውሃ ሃብት አስተዳደር በፈቃድ ሥርዓት ላይ የተመሰረተ ይሆናል፡፡

7. የአገልግሎት ቅድሚያ ስለመስጠት

1. ለቤት ውስጥ ግልጋሎት የሚውል ውሃ ለሌላ ለማናቸውም ግልጋሎት ከሚውል ውሃ ቀደምትነት ይኖረዋል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የውሃ ሀብቱ አስቀድሞ ለአንድ ለተወሰነ አገልግሎት በመዋሉ ወይም እንዲውል በመታቀዱ ብቻ ግልጋሎቱን ከሌሎች የውሃ ግልጋሎቶች ሁሉ ሊያስበልጠው ወይም የቅድሚያ መብት ሊያሰጠው አይችልም፡፡

ክፍል ሁለት

ስለተቆጣጣሪ አካል

8. ስለተቆጣጣሪው አካል ስልጣንና ተግባር

1. ተቆጣጣሪው አካል ስለውሃ ሀብት ዕቅድ፤ አስተዳደር፤ አጠቃቀም እና ጥበቃ ኃላፊ ይሆናል፡፡ እንዲሁም በአዋጁ መሠረት ሥራውን ለማከናወን የሚያስፈልገው ሥልጣን ይኖረዋል፡፡ ከዚህ በላይ የተነገረው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ተቆጣጣሪው አካል የሚከተለው ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡፡
 - ሀ/ ፈቃድና የሙያ ብቀት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፤
 - ለ/ የውሃ ሀብትን ልማት ጥበቃ አጠቃቀም እና ቁጥጥር በሚመለከት ጥናቶች መካሄዳቸውን ያረጋግጣል፤
 - ሐ/ በተለያዩ ግልጋሎቶች ወይም ተገልጋዮች መካከል የውሃ ሀብት ክፍፍልንና የአጠቃቀም ሁኔታዎችን ይወስናል፤

መ/ የውሃ ሥራዎች ለማከናወን የሚያስችል ፈቃድ ማናቸውም ሰው ሲጠይቅ ስለሥራዎቹ የተዘጋጁ እቅዶችና ሃሳቦች እንዲቀርቡለት ይጠይቃል፤ የቀረበለትንም ያጸድቃል፤ ውድቅ ያደርጋል ወይም ያሻሽላል ፤

ሠ/ የቅየሳዎችን፣ የንድፎችን (የዲዛይን) እና የውሃ ሥራዎች ዝርዝሮችን /ስፔሲፊኬሽን/ እንዲሁም ለውሃ ሀብት ልማት የሚፈለጉትን የውሃ ሥራዎች ግንባታ የጥራት ደረጃ ይመሠርታል፤ የውሃ ሥራዎች ተገቢውን ደረጃ የጠበቁ መሆናቸውን ይቆጣጠራል፤

ረ/ የውሃ ሀብት እንዳይበክል እና ለጤናና ለአካባቢ የጤና ጠንቅ አለመሆኑን ለማረጋገጥ አግባብነት ካላቸው የመንግሥት አካላት ጋር በመመካከር መመሪያ ያዘጋጃል፤

ሰ/ የግድብ ውሃ በግድቦች እና በሰዎች በንብረትና በሰብል ላይ ጉዳት እንዳያደርስ ለመከላከል እንዲቻል ለሃይድሮሊክ ስትራቴጂ የደገንነት መመሪያ ያወጣል፤

ሸ/ አግባብነት ካላቸው የመንግሥት አካላት ጋር በመመካከር የተበከለ ውሃ ወደ ውሃ ሀብት ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት የሚቀርብ የፈቃድ ማመልከቻን ለመቀበል የሚያስችል የጥራት ወይም የጤናማነት ደረጃ እንዲወጣ ያደርጋል፤

ቀ/ ከኢትዮጵያ የውሃ ሀብት ፖሊሲ፣ አግባብነት ካለው የተፋሰስ ማስተር ፕላን እና የውሃ ሀብት ሕጎች ጋር የማይራመዱ ወይም የማይስማሙ የውሃ ሥራዎች እንዲሰተካከሉ ወይም እንዲታገዱ ትዕዛዝ ይሰጣል፤ ተግባራዊ መሆኑንም ያረጋግጣል፤

በ/ በማናቸውም አካባቢ አስቸኳይ የውሃ እጥረት በሚከሰትበት ወቅት በውሃ አጠቃቀም ላይ ሊደረግ ስለሚገባው ገደብ መመሪያ ያወጣል፤ አፈጻጸሙንም ይቆጣጠራል፡፡

2. ተቆጣጣሪው አካል የተሰጠውን ሥልጣንና ተግባር በተቀላጠፈ ሁኔታ ለማከናወን ሲል እንደአስፈላጊነቱ አግባብነት ላለው አካል የውክልና ሥልጣን ሊሰጥ ይችላል፡፡

9. ስለክርክሮች አወሳሰን

1. ተቆጣጣሪው አካል ከፈቃዱ ጋር የተያያዙ መብቶችን ወይም ግዴታዎችን በተመለከተ በባለፈቃዶች መካከል ወይም በባለፈቃድና በሦስተኛ ወገኖች

መካከል የሚነሱ ማናቸውም ክርክሮችን ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚወሰን ሥነ ሥርዓት መሠረት አይቶ መወሰን ይችላል። እንዲሁም ተቆጣጣሪው አካል አንደኛው ተከራካሪ ወገን ለሌላኛው ተገቢውን ካሣ እንዲከፍል ለመወሰን እና ውሳኔዎቹን ለማስፈጸም አስፈላጊውን ትዕዛዝ ለመስጠት ሥልጣን ይኖረዋል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ተቆጣጣሪው አካል በሚሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ወገን ውሳኔው በደረሰው በ60 ቀናት ውስጥ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ ሊያቀርብ ይችላል። ሆኖም ከ60 ቀናት በኋላ የሚቀርብ ይግባኝ ተቀባይነት አይኖረውም።
3. በተቆጣጣሪው አካልና በባለፍቃዱ መካከል፣ ከፈቃዱ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች የሚፈጠር ማንኛውም ክርክርና አለመግባባት ወይም የይገባኛል ጥያቄ በተቻለ መጠን በጋራ ውይይት ይፈታል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት ጉዳዩ በጋራ ውይይት ሊፈታ ካልቻለ በሽምግልና ዳኝነት ታይቶ ይወሰናል። ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።

ክፍል ሦስት

ስለውሃ ሀብት ዝርዝር ሁኔታና የተወሰዱትን እርምጃዎች ስለመመዝገብ

10. የውሃ ሀብት ዝርዝር ሁኔታ እና የተወሰዱ እርምጃዎችን ስለመመዝገብ

1. ተቆጣጣሪው አካል የውሃ ሀብትን ጥቅም ላይ ለማዋል እንዲቻል ይኸው ሀብት ስለመኖሩ በቂ እውቀት መኖሩን የማረጋገጥ ኃላፊነት ያለበት በመሆኑ በአገሪቱ ውስጥ ያለውን የውሃ ሀብት ዝርዝር ያዘጋጃል ወይም እንዲዘጋጅ ያደርጋል። ዝርዝሩንም ይይዛል። ዝርዝሩም፤

ሀ/ በአመት ውስጥ በማናቸውም አስፈላጊ ወቅት የውሃ ሀብት ስለመገኘቱ፣ ስለመኖሩ፣ የሚገኝበትን ሥፍራ፣ ስለመጠኑና ስለጥራቱ መለያ እና መግለጫ፤

ለ/ የውሃውን አቅርቦት በሚመለከት በየክፍለ ዓመቱ የሚጠበቀው ፍላጎት መለያና መግለጫ፤

ሐ/ ፍጆታዊ እና ፍጆታዊ ያልሆነ የውሃ ግልጋሎትን በሚመለከት በየጊዜው የተጠናቀሩ መረጃዎችን ይጨምራል።

2. ተቆጣጣሪው አካል በውሃ ሀብት መጠቀምን፣ ቆሻሻን ውሃ ሀብት ውስጥ መልቀቅን ወይም መድፋትን እንዲሁም የውሃ ሥራዎች ግንባታን በሚመለከት በቀረቡለት ማመልከቻዎች ላይ የተወሰደውን እርምጃ የሚያሳዩ መዝገቦችን በሁሉም ደረጃዎች አቋቁሞ ይይዛል፡፡ መዝገቡም በዚህ አዋጅ መሠረት ሚኒስቴሩ የሚያወጣው መመሪያ የሚጠይቀውን መረጃ የሚያካትት ይሆናል፡፡
3. የሀገሪቱን ጠቅላላ የውሃ ሀብት ዝርዝር በማዕከላዊነት ለማወቅ እንዲረዳና ሀብቱ በተገቢው ሁኔታ ጥቅም ላይ መዋሉን ለማረጋገጥ አግባብነት ያላቸው የመንግሥት አካላት ሚኒስቴሩ በሚወስነው አኳኋን በየክልላቸው ስለሚገኘው የውሃ ሀብት ዝርዝር እና የውሃ ሀብቱን ጥቅም ላይ ለማዋል ስለተፈጸሙ ድርጊቶች መረጃዎችን ለሚኒስትሩ መስጠት አለባቸው፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተጠቀሱት መረጃዎችም ሚኒስቴሩ የሚይዛቸው የውሃ ሀብት መረጃ ማዕከል አካል ይሆናሉ፡፡

ክፍል አራት

ስለፈቃዶች እና የሙያ ፈቃድ

11. ስለፈቃድ አስፈላጊነት

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 የተጠቀሱት ልዩ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንም ሰው ከተቆጣጣሪው አካል ፈቃድ ሳያገኝ የሚከተሉትን ተግባራት ሊፈጽም አይችልም፤
 - ሀ/ የውሃ ሥራዎችን መገንባት፤
 - ለ/ ለራስ ግልጋሎትም ሆነ ለሌሎች ሰዎች ውሃ ማቅረብ፤
 - ሐ/ ራሱ ከውሃ ሀብት የወሰደውንም ሆነ ከሌላ አቅራቢ የተቀበለውን ውሃ ለሌላ ማስተላለፍ፤
 - መ/ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሰረት በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ማናቸውንም ቆሻሻ በውሃ ሀብት ውስጥ መልቀቅ ወይም መድፋት፡፡
2. ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለተጠቀሱት ተግባራት ፈቃድ እንዲሰጠው ከመጠየቁ በፊት ስለዕቅዱ በቅድሚያ ከተቆጣጣሪው አካል ጋር መመካከር አለበት፡፡ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል፡፡

12. ፈቃድ ስለማያስፈልጋቸው የውሃ ግልጋሎት ዓይነቶች

1. ማንኛውም ሰው ከተቆጣጣሪው አካል የተሰጠ ፈቃድ ሳይኖረው የውሃ ሀብትን ለሚከተሉት ተግባራት ሊያውል ይችላል፡-

ሀ/ በእጅ የውሃ ጉድጓድ ለመቆፈር ወይም በእጅ ከተቆፈረ ጉድጓድ ውሀ ለመጠቀም፤

ለ/ በባሕላዊ የመስኖ እርሻ፤ ለባሕላዊ የማዕድን ማውጣት ተግባር እና ለባሕላዊ የእንስሳት እርባታ ሥራ እንዲሁም በውሃ ለሚሠራ የእህል ወፍጮ አገልግሎት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሀ) እና (ለ) ለተጠቀሱት ግልጋሎቶች የሚውል ውሃ ያለአግባብ ጥቅም ላይ እንዳይውልና እንዳይባከን ለማድረግ ተቆጣጣሪው አካል እንደሰፈላጊነቱ አግባብነት ያላቸውን መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

13. ስለፈቃድ ማመልከቻ፤

1. በውሃ ሃብት ለመጠቀም፤ ቆሻሻን ውሃ ሀብት ውስጥ ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት እና የውሃ ሥራዎች ግንባታን ለማከናወን የፈቃድ መጠየቂያ ማመልከቻ ለተቆጣጣሪው አካል መቅረብ ይኖርበታል፡፡ ማመልከቻውም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ የተመለከተውን ዝርዝር መረጃ ያካተተ ይሆናል፡፡

2. ለሰው ሕይወት፤ ለእንስሳት፤ ለዕጽዋትና ሕይወት ላላቸው ማንኛውም ነገሮች አደገኛ የሆነ ቆሻሻን በውሃ ሀብት ውስጥ ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት የሚቀርብ ማመልከቻ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡ ሆኖም ተቆጣጣሪው አካል አመልካቹ በካዩን ቆሻሻ አስቀድሞ እንዲያከም ካደረገ ወይም ካላከመ በኋላ እንዲለቅ ወይም እንዲደፋ በመጠየቅ ማመልከቻውን ሊቀበለው ይችላል፡፡ ዝርዝሩ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

14. ስለፈቃድ አሰጣጥ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የታቀደው የውሃ ግልጋሎት፤

ሀ/ በውሃ ሀብቱ የመጠቀም ሕጋዊ መብት ያለውን ሰው ጥቅም በማንኛውም መልኩ የማይነካ ከሆነ፤

ለ/ በውሃ ሀብትና በአካባቢው ላይ ጎጂ ውጤትን ወይም ብክለትን የማያስከትል ከሆነ፤

ተቆጣጣሪው አካል ከዚህ በላይ በአንቀጽ 13 መሠረት ማመልከቻው ከቀረበበት ቀን ጀምሮ በስልሣ ቀናት ውስጥ ሊጠየቁት ፈቃዱን ይሰጠዋል።

2. ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ የሚወሰን ሆኖ ተቆጣጣሪው አካል በፈቃዱ ውስጥ ሊጠቀሱ የሚገባቸውን መረጃዎች፣ ሁኔታዎችና ገደቦች በፈቃድ መስጫው ቅጽ ላይ ያሰፍራል፤
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱት ምክንያቶች ሳይሟሉ በመቅረታቸው ማመልከቻው በተቆጣጣሪው አካል ውድቅ የሚደረግ ሲሆን፣ ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ማመልከቻው ውድቅ መደረጉንና ምክንያቶቹን በጽሁፍ ለአመልካቹ ያስታውቃል፡፡

15.ፈቃዱ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 መሠረት የተሰጠ ፈቃድ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ እና ፈቃዱ የሚታደስበት ተገቢው የጊዜ ገደብ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይወሰናል፡፡
2. ፈቃድ ያገኘ በፈቃዱ ውስጥ የተጠቀሱትን ሁኔታዎች፣ ግዴታዎችና ገደቦች እንዲሁም በዚህ አዋጅና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ውስጥ የተመለከቱትን አስፈላጊ ሁኔታዎች ማክበሩን ተቆጣጣሪው አካል ሲያረጋግጥ ፈቃዱን ያድሳል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ፈቃዱ በጊዜ ገደቡ ሳይታደስ ከቀረ እንደተሰረዘ ይቆጠራል።

16.ፈቃዱን ስለማሻሻልና ማስተላለፍ

1. ፈቃድ ያዘጋጀ የተፈቀደለት የውሃ መጠን እንዲቀንስበት ወይም እንዲጨመርለት ወይም ውሃውን ጠቀሜታ ላለው ለሌላ ተግባር እንዲያውል ፈቃዱ እንዲሻሻልለት ሊያመለክት ይችላል፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ማመልከቻ ሲቀርብለት በአሥር ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጥበታል፡፡
3. ተቆጣጣሪው አካል የአካባቢ ሁኔታዎች በመለወጣቸው ወይም በውሀ ለመጠቀም ያለው ፍላጎት በመጨመሩ ወይም በማናቸውም ሌላ በቂ ምክንያት የውሀውን ክፍፍል እንደገና ማስተካከል አስፈላጊ ሆኖ ካገኘው ይንኑ ለፈቃድ ያዘጋጀ ከሰልሳ ቀናት በፊት በጽሁፍ በማስታወቅ ፈቃዱን ሊያሻሽል ይችላል፡፡ ሆኖም

ማሻሻያው በአካባቢው ላይ በደረሰው ተፈጥሮአዊ ለውጥ ምክንያት ካልተደረገ በስተቀር፤ ማሻሻያ በመደረጉ ምክንያት በፈቃድ ያገዙ ላይ ለሚደርስ ጉዳት በፍትሔ-በሔር ሕግ መሰረት በጉዳት አድራሹ ካሳ ይከፈለዋል፡፡

4. ፈቃድ ያገዙ ሲጠይቅ እና በተቆጣጣሪው አካል ሲፈቀድ በውሃ ሀብት የመጠቀም ፈቃድ ለሌላ ሰው በሕጋዊ መንገድ ሊተላለፍ ይችላል፡፡

17. ስለፈቃድ መሠረዝ ወይም መታገድ

ፈቃድ ያገዙ የሚጠበቅበትን ግዴታዎች የማያሟላ ወይም የማያከብር ሆኖ ሲገኝ ተቆጣጣሪው አካል በማናቸውም ጊዜ ፈቃዱን በሙሉ ወይም በከፊል ሊያግድ ወይም ሊሠርዝ ይችላል፡፡ ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይወሰናል፡፡

18. ስለቅሬታ

1. የሚመለከቱትን ጉዳዮች የሚመለከቱ ማመልከቻዎች በመጀመሪያ ደረጃ ለተቆጣጣሪው አካል ይቀርባሉ፤

ሀ/ በውሃ ሀብት ለመጠቀም ወይም በውሃ ሀብት ውስጥ ቆሻሻ ለመድፋት ወይም ለመልቀቅ፤ ወይም

ለ/ የውሃ ስራዎች ግንባታ ለማካሄድ፤ ወይም

ሐ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሀ) እና (ለ) የተመለከቱትን ተግባራት ለማከናወን የተሰጠ ፈቃድ እንዲሻሻል ወይም እንዲተላለፍ፤ ወይም

መ/ የውሃ ሀብት አጠቃቀምን አስመልክቶ በውሃ ሀብቱ ለመጠቀም ሕጋዊ መብት ባላቸው ሰዎች መካከል የሚነሱ አለመግባባቶች፡፡

2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት በቀረበለት ማመልከቻ ላይ ተገቢውን ውሳኔ ይሰጣል፤ አስፈላጊውን እርምጃም ይወስዳል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተቆጣጣሪው አካል በሰጠው ውሳኔ ወይም በወሰደው እርምጃ ቅር የተሰኘ ወገን ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በሰላሳ (60) ቀናት ውስጥ ቅሬታውን ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ሊያቀርብ ይችላል፡፡

19. ስለሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

ማንኛውም ሰው ከተቆጣጣሪው አካል የተሰጠ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው ለንግድም ሆነ ለሌላ ዓላማ የገፀ ምድር የውሃ ሥራዎች ግንባታ

ለማካሄድ ወይም ጥልቅ ጉድጓድ ቁፋሮ ፣ ስርሰራ ወይም ጠረጋ ለማካሄድ ወይም ከነዚህ ጋር የተያያዘ የአማካሪነት አገልግሎት ለመስጠት አይችልም። ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይወሰናል።

ክፍል አምስት

ስለፈቃድ ክፍያ እና የውሃ ግልጋሎት ዋጋ

20. ስለፈቃድ አገልግሎት ክፍያ

1. ለሚከተሉት ጉዳዮች የፈቃድ አገልግሎት ክፍያ ይፈጸማል፡
 - ሀ/ የውሃ ሥራዎችን ለመገንባት ፈቃድ ለማግኘት፤
 - ለ/ በውሃ ግልጋሎት ለመጠቀም ፈቃድ ለማግኘት፤
 - ሐ/ ቆሻሻን በውሃ ሀብት ውስጥ ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት ፈቃድ ለማግኘት፤
 - መ/ ውሃ ነክ ለሆነ ጉዳይ ማናቸውንም ፈቃድ ለማግኘት፤ ለማደስ፤ ለማሻሻል ወይም ለማስተላለፍ።
2. ማንኛውም ሰው የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት፤ ለማሳደስ ወይም ለማሻሻል የአገልግሎት ክፍያ ይከፍላል።
3. የክፍያው መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይሆናል።
4. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)-(3) መሠረት የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ የመሰብሰብ ሥልጣን ተሰጥቶታል።
5. ተቆጣጣሪው አካል ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ሕዝባዊ ጠቀሜታ ያላቸው የተወሰኑ ግልጋሎቶች ከአገልግሎት ክፍያ ነጻ እንዲሆኑ ማድረግ ይችላል።

21. ስለውሃ ግልጋሎት ዋጋ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የውሃ ሀብትን ለማንኛውም ለተፈቀደ ግልጋሎት ለማዋል የውሃ ግልጋሎት ዋጋ ይከፈላል። የሚከፈለው የክፍያ ተመን ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይሆናል።
2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተወሰነውን ዋጋ የመሰብሰብ ሥልጣን ተሰጥቶታል።
3. ተቆጣጣሪው አካል ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሰረት የተወሰኑ ሰዎችን ከውሃ ግልጋሎት ዋጋ ክፍያ ነጻ ሊያደርግ ይችላል።

22.በውሃ ሀብት ውስጥ ቆሻሻን ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት ስለሚደረግ ክፍያ

1. ቆሻሻን በውሃ ሀብት ውስጥ ለመድፋት ወይም ለመልቀቅ ፈቃድ በተሰጣቸው ሰዎች ቆሻሻን ለመድፋት የተወሰነ ክፍያ ይከፈላል። የሚከፈለው ክፍያ አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይሆናል።
2. ተቆጣጣሪው አካል በደንቡ የተወሰነውን ክፍያ የመሰብሰብ ስልጣን ተሰጥቶታል።

ክፍል ስድስት

ስለንብረት አገልግሎት

23.ስለንብረት አገልግሎት

1. ማንኛውንም የተፈቀዱ የውሃ ሥራዎች ተግባራዊ ለማድረግና ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ የንብረት አገልግሎቶች እና የመተላለፍ መብቶች በመሬት ባለይዞታዎች ላይ ግዴታ ይሆናሉ።
2. የንብረት አገልግሎቱ የሚመሰረትባቸው ልዩ ልዩ ሁኔታዎች ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሠረት ይወሰናል።
3. የንብረት አገልግሎቱ መብት የሚገኘው ደንቡን መሰረት በማድረግ ተቆጣጣሪው አካል በሚያጸድቀው ሁኔታ ብቻ ነው።
4. ማንኛውም የንብረት አገልግሎት መብት ያገኘ ሰው በተቆጣጣሪው አካል የጸደቁትን የንብረት አገልግሎቱ የተመሰረተባቸውን ሁኔታዎች ሊለውጥ ወይም ሊያሻሽል አይችልም።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የንብረት አገልግሎት ሰጪው መሬት ባለይዞታ የንብረት አገልግሎት ጥቅም ከሚያገኘው ሰው ተገቢ ካሳ የማግኘት መብት አለው።

24.የንብረት አገልግሎት መቋረጥ

የንብረት አገልግሎት መብት ከዚህ በታች በተጠቀሱት ምክንያቶች ይቋረጣል፤

1. ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ የንብረት አገልግሎቱ መብት በተሰጠው ሰው ወይም በወራሽ ወይም በተተኪው ተግባራዊ አለመደረጉን የንብረት አገልግሎት ሰጪው መሬት ባለይዞታ ለተቆጣጣሪው አካል ያስረዳ እንደሆነ መብቱ ቀሪ ይሆናል።

2. በመብቱ መጠቀም ያልተቻለው ከአቅም በላይ በሆነ ኃይል ምክንያት መሆኑን ባለመብቱ ለተቆጣጣሪው አካል ማስረዳት የቻለ እንደሆነ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

ክፍል ሰባት

ስለ ውሃ አካላት ዳርቻዎችና ስለ ውሃ ጉጂ ገጽታዎች

25. የውሃ አካላት ዳርቻዎችን ስለመጠበቅ

ተቆጣጣሪው አካል አግባብ ካለው የመንግሥት አካል ጋር በመመካከር እና በመተባበር

1. የተወሰኑ የውሃ አካላት ዳርቻዎችን ወሰን መከለል፤
2. በተከለሉ የውሃ አካላት ዳርቻዎች ክልል ውስጥ ያሉ የዕጽዋት ሽፋኖች ወይም ዛፎች እንዳይመነጠሩ ወይም እንዳይቆረጡ እንዲሁም የመኖሪያ ቤቶች እንዳይገነቡ መከልከል ይችላል፡፡ ዝርዝሩ በሚኒስቴሩ በሚወጣው መመሪያ መሰረት ይወሰናል፡፡

26. የውሃ ጎጂ ገጽታዎችን ስለመቆጣጠር

አግባብ ያላቸው የመንግስት አካላት፣ ከተሞች እንዲቆረቆሩ ወይም መንደሮች እንዲመሠረቱ ከማድረጋቸው በፊት በጐርፍና ሌሎችም ከውሃ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች ሊደርሱ የሚችሉ ጉዳዮችን ተጽዕኖዎችን ወይም አደጋዎችን ለመከላከል ወይም ጉዳዮቹ፣ ተጽዕኖዎቹ ወይም አደጋዎቹ እንዳይደርሱ ለማድረግ እንዲቻል ከተቆጣጣሪው አካል ሙያዊ ምክር መጠየቅ አለባቸው፡፡

ክፍል ሰምንት

ስለውሃ ተገልጋዮች ማኅበራት

27. አደረጃጀት

1. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ተቆጣጣሪው አካል አግባብነት ካላቸው የመንግስት አካላት ጋር በመመካከር ውሃን ጠቀሜታ ላለው ግልጋሎት ለማዋል የውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት እንዲቋቋሙ ያበረታታል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ የውሃ ተገልጋዮች ማኅበራት በተጠቃሚዎቹ አነሳሽነት እና ፈቃደኝነት ሊቋቋሙ ይችላሉ፡፡
3. የውሃ ተገልጋዮች ማኅበራት አደረጃጀት ዝርዝር አፈጻጸም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሰረት ይሆናል፡፡

4. ስለማኅበራቱ አደረጃጀት አግባብነት ያላቸው የፍትሐብሔር ሕግ ድንጋጌዎች ተደጻሚ ይሆናሉ።

ክፍልዘጠኝ

የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

28. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ፤ በፊት በማንኛውም የመንግሥት አካል በተሰጠ ፈቃድ ወይም ያለፈቃድ፤
 - ሀ/ የውሃ ሥራዎችን ግንባታ ያካሄደ ወይም የሚያካሂድ፤
 - ለ/ በውሃ ሀብት ራሱ በመጠቀም ወይም ለሌሎች ሰዎች ውሃን በማቅረብ ላይ ያለ፤
 - ሐ/ ቆሻሻን በውሃ ሀብት ውስጥ በመልቀቅ ወይም በመድፋት ላይ ያለ፤
 ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚወጣው ደንብ ከሚጸናበት ቀን ጀምሮ በ12 ወራት ጊዜ ውስጥ በውሃ ሥራዎቹ ወይም በውሃው መጠቀም ለመቀጠል ወይም ቆሻሻን በውሃ አካላት ውስጥ ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት ፈቃድ እንዲሰጠው ለተቆጣጣሪው አካል ማመልከት አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ፈቃድ እንዲሰጠው የሚጠይቅ አመልካች ለተጠቀሱት ተግባራት ፈቃድ ለማግኘት ሊያሟላ የሚገባው ቅድመ ሁኔታና ሊያቀርብ የሚገባው መረጃ አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ያላመለከተ የውሃ ሀብት ተጠቃሚ በተመደበው መደበኛ የፈቃድ አገልግሎት ክፍያ ላይ 50 ፐርሰንት (ሃምሳ በመቶ) መቀጫ ከፍሎ በሚቀጥሉት 60 ቀናት ውስጥ ሊያመለከት ይችላል።
4. ተጠቃሚው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ያላመለከተ እንደሆነ ተቆጣጣሪው አካል፤ በውሃ ሀብቱ እንዳይገለገል ሊያግደው ይችላል።
5. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (3) መሠረት ማመልከቻው ሲቀርብለት የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጣውን ደንብ በግልጽ የማይቃረን እስከሆነ ድረስ የጠየቀውን ፈቃድ በ60 ቀናት ውስጥ ይሰጣል፤ ማመልከቻው የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም አዋጁን

ለማስፈጸም የሚወጣውን ደንብ የሚቃረን ከሆነ በዚህ ንዑስ አንቀጽ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ማመልከቻው ውድቅ መደረጉንና ምክንያቶቹን በጽሁፍ ለአመልካቹ ያስታውቃል፡፡

6. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በማንኛውም የመንግሥት አካል በተሰጠው የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መሠረት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 19 በተመለከተው የሙያ መስክ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚወጣው ደንብ ከሚጸናበት ቀን ጀምሮ በስልክ ቀናት ውስጥ ተቆጣጣሪው አካል ዘንድ ቀርቦ መመዝገብ እና የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መያዝ አለበት፡፡
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት አመልካቹ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት ሊያሟላው የሚገባው ቅድመ ሁኔታና ሊያቀርብ የሚገባው መረጃ አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል፡፡
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) በመለከተው ጊዜ ውስጥ ቀርቦ ባላመለከተ ሰው ላይ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
9. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ካላመለከተ ቀድሞ የተሰጠው የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እንደተሰረዘ ይቆጠራል፡፡

29. ስለቅጣት

ይህን አዋጅ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣውን ደንብ የተላለፈ ማንኛውም ሰው፣ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በተደነገገው መሠረት ይቀጣል፡፡

30. ደንብ የማውጣት ሥልጣን

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም የሚረዳ ዝርዝር የአፈጻጸም ደንብ ያወጣል፡፡

31. መመሪያዎች

ሚኒስትሩ ይህን አዋጅ ተግባራዊ ለማድረግ የሚረዳ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

32. ስለተሻሩና ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ሕጎች

1. የውሃ ሀብት አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 92/1986 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡

2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማናቸውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተሸፈኑትን ጉዳዮች በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

33.አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከየካቲት 30 ቀን 1992 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ የካቲት 30 ቀን 1992 ዓ.ም

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 115/1997

ስለውሃ ሀብት አስተዳደር የውሃ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992 አንቀጽ 30 መሰረት ይህን ደንብ አወጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ "የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 115/1997" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. በኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992 ለተዘረዘሩት ቃላት የተሰጡት ትርጓሜዎች በተመሳሳይ ሁኔታ በዚህ ደንብ ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ።
2. "ፖሊሲ" ማለት የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር ፖሊሲ ነው።
3. "አዋጅ" ማለት የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992 ነው።
4. "የውሃ ጉድጓድ" ማለት በእጅ ከሚቆፈሩ የውሃ ጉድጓዶች በስተቀር ለተለያዩ አገልግሎቶች የተለያዩ መሣሪያዎችን (ሪግ) በመጠቀም የክርስ ምድር ውሃ አመንጪ ወይም አስተላላፊ አካሎችን በመዝለቅ የሚቆፈር ጉድጓድ ነው።
5. "የውሃ አቅርቦት ጉድጓድ" ማለት ለመጠጥ ለእርሻም ሆነ ለኢንዱስትሪ ወይም ለሌሎች ግልጋሎቶች የሚቆፈር ጉድጓድ ነው።
6. "የውሃ አጠቃቀም" ማለት ውሃን ለመጠጥ፣ ለመስኖ/ ለእርሻ/፣ ለኢንዱስትሪ ፣ ለጋራ ምንጭነት፣ ለትራንስፖርት፣ ለቱሪዝም፣ ለእንስሳት እርባታ ለዓሣ ማስገር ወይም ለሌሎች ግልጋሎቶች መጠቀም ማለት ነው።
7. "ተቆጣጣሪ አካል" ማለት የውሃ ሀብት ሚኒስቴር²⁹ ወይም በአዋጁ አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከሚኒስቴሩ ውክልና የተሰጠው አካል ነው።

²⁹ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(16) መሰረት የውሃ፣ መስኖ እና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር ሆኗል።

ክፍል ሁለት

የውሃ ሀብት አጠቃቀም

3. የፈቃድ ማመልከቻ

በአዋጁ አንቀጽ 13 ድንጋጌ መሠረት በውሃ ሀብት ለመጠቀም ፈቃድ እንዲሰጥ ለተቆጣጣሪ አካል የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ አለበት፤

ሀ/ የአመልካቹን ስምና ቋሚ አድራሻ፤

ለ/ የውሃ ሀብቱ የሚገኝበትንና ጥቅም ላይ የሚውልበትን ክልል ልዩ ቦታ፤

ሐ/ የውሃ ሀብቱ ጥቅም ላይ እንዲውል የታቀደበት የግልጋሎት ዓይነት፤

መ/ በየወሩና በየዓመቱ ሊወሰድ የታቀደው የውሃ መጠን፤

ሠ/ በምን ዓይነት ዘዴ ወይም ሁኔታ ውሃን ወስዶ ለመጠቀም እንደታቀደ፤

ረ/ እንደአግባቡ የኢንቨስትመንት ሠርቲፊኬት፤

ሰ/ ተቆጣጣሪው አካል ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸው ዝርዝር ጥናቶችና ካርታዎች፤

4. የተቆጣጣሪው አካል ተግባራት

1. በውሃ ሀብት የመጠቀም ፈቃድን የሚመለከት ማመልከቻ ተቆጣጣሪው አካል ሲደርስው ማመልከቻው የደረሰው መሆኑን ወዲያውኑ ለአመልካቹ በጽሑፍ ያረጋግጣል፤

2. ተቆጣጣሪው አካል በውሃ ሀብት ለመጠቀም ፈቃድ ለማግኘት የቀረበ ማመልከቻን በሚያይበት ጊዜ፤ በአመልካቹ የቀረበው በውሃ ሀብት የመጠቀም ጥያቄ ፖሊሲውን፤ የተፋሰስ ማስተር ፕላኖችን፤ አዋጁን፤ ይህ ደንብ እና መመሪያዎችን መሠረት ያደረገ መሆኑን ያረጋግጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ተቆጣጣሪው አካል የቀረበውን ማመልከቻ አስመልክቶ የሚሰጠውን ውሳኔ ለአመልካቹ ማስታወቅ አለበት፡፡

4. ተቆጣጣሪው አካል በውሃ ሀብት የመጠቀም ማመልከቻን አስመልክቶ የሰጠውን ውሳኔ፤ በአዋጁ አንቀጽ 10 (2) መሠረት መዝግቦ መያዝ አለበት፡፡

5. ጥቅም ላይ የዋለ ውሃን ስለመልቀቅ

የአዋጁ አንቀጽ 13/2 እና የዚህ ደንብ አንቀጽ 11 እንደተጠበቁ ሆነው በውሃ የመጠቀም ፈቃድ ጥቅም ላይ የዋለ ውሃን በአግባቡ አክሞ ወደ ውሃ ሀብት የመልቀቅ መብትን ጨምሮ ሊሰጥ ይችላል፡፡

6. በዉሃ የመጠቀም ፍቃድን ስለመሰረዝ፣ማገድ፣ማስተላለፍና መለወጥ

1. በአዋጁ አንቀጽ 17 መሠረት በውሃ የመጠቀም ፈቃድ በተቆጣጣሪው አካል በሙሉ ወይም በከፊል ሊታገድ ወይም ሊሰረዝ ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ፈቃዱን በሙሉ ወይም በከፊል ሊያሳግዱ የሚችሉ ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሀ/ በፈቃዱ ውስጥ የተጠቀሱትን ገደቦችና ግዴታዎች አለመጠበቅ ወይም አለማክበር፤

ለ/ ከተፈቀደ አገልግሎት ውጪ በውሃ መጠቀም፤

ሐ/ የውሃ ግልጋሎት ዋጋ ማስታወቂያ በደረሰ በስድሳ (60) ቀናት ውስጥ የውሃ ግልጋሎት ዋጋ ያለመክፈል፡፡

መ/ የውሃ ሀብቱ ጊዜያዊ በሆነ መልክ እየመነመነ መሆኑን ተቆጣጣሪው አካል ሲደርስበት፤

ሠ/ የውሃ ጥራት ደረጃዎችን አለመጠበቅ፤

3. ተቆጣጣሪው አካል ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ምክንያቶች የሰጠውን ፈቃድ ሊሰርዝ ይችላል፤

ሀ/ በፈቃድ ውስጥ በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ በተፈቀደው ውሃ በገዛ ፈቃድ ሳይጠቀሙ መቅረት፤

ለ/ ተቆጣጣሪው አካል ሳይፈቀድ በውሃ የመጠቀም ፈቃድን ለሌላ ሰው ማስተላለፍ፤

ሐ/ ባለፈቃዱ ፈቃዱን ሊያገኝ የቻለው የህሰት ማስረጃ በመስጠት መሆኑ በተቆጣጣሪው አካል ሲረጋገጥ፤

መ/ የውሃ ሀብቱ ዘለቁታዊ በሆነ መልክ እየመነመነ መሆኑን ሲያረጋግጥ፤

ሠ/ የባለፈቃዱ የውሃ አጠቃቀም በአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማ አዋጅ ቁጥር 299/1995 በተደነገጉት ድንጋጌዎች መሠረት በአካባቢው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ማሳደሩ ሲረጋገጥ፤

4. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ከተዘረዘሩት ምክንያቶች ማናቸውም መፈጸማቸውን ሲያረጋግጥ ለፈቃድ ያገዢ በሚሰጠው የአሥራ አምስት ቀናት የጽሑፍ የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ውስጥ ባለፈቃዱ ሁኔታውን በማስረጃ ካላስተባበለ በስተቀር ፈቃዱን በከፊል ወይም በሙሉ ሊያግድ ይችላል፡፡

5. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3/ሐ/ ከተመለከተው ምክንያት በስተቀር በንዑስ አንቀጽ 3/ሀ/ለ/መ ወይም /ሠ/ የተዘረዘሩት ምክንያቶች መፈጸማቸውን ሲያረጋግጥ ለፈቃድ ያገዝ፣ በሚሰጠው የአሥራ አምስት ቀናት የጽሑፍ የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ውስጥ ባለፈቃዱ ሁኔታውን በማስረጃ ካላስተባበለ በስተቀር ፈቃዱን ሊሰርዝ ይችላል፡፡
6. በውሃ የመጠቀም ፈቃድ እንዲለወጥለት ወይም በሙሉ ወይም በከፊል እንዲተላለፍለት ፈቃድ ያገዝ ለተቆጣጣሪው አካል ሊያመለክት ይችላል፡፡ ማመልከቻውም በውሃ የመጠቀም ፈቃዱ እንዲለወጥ ወይም እንዲተላለፍ የተፈለገበትን ምክንያትና መለወጡን ወይም መተላለፉን ለመፈጸም አንዲሟሉ የሚያስፈልጉትን ሁኔታዎችና ገደቦች መግለጽ አለበት፡፡
7. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ መሠረት የተወሰደ ማንኛውንም እርምጃ በውሃ የመጠቀም ፈቃድ መዝገብ ውስጥ እንዲመዘገብ ያደርጋል፡፡

ክፍል ሦስት

የውሃ ሥራ ፈቃድ

7. ማመልከቻዎችና አፈጻጸማቸው

1. የውሃ ሥራዎች የመሥራት፤ የማደስ ወይም የመለወጥ ፈቃድን የሚመለከት ማመልከቻ ለተቆጣጣሪው አካል መቅረብ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚቀርበው ማመልከቻ የውሃ ሥራውን ዲዛይን፤ ደህንነትና አደጋ አልባነትን ያካተተ ሙሉ ዝርዝር ጥናት የያዘ መሆኑን አለበት፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የውሃ ሥራዎችን ለመሥራት ለማደስ ወይም ለመለወጥ በሚቀርቡ ጥያቄዎች ላይ የዚህ ደንብ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 1፣ 2፣ 3፣ እና 4 ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

8. ፈቃዱ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜና የሚራዘምበት ሁኔታ

1. የውሃ ሥራዎች ፈቃድ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ የውሃ ሥራውን የአገልግሎት ዘመን ታሳቢ በማድረግ በተቆጣጣሪው አካል ይወሰናል፡፡
2. የውሃ ሥራውን ለመሥራት በፈቃዱ ውስጥ ተወስኖ የተጠቀሰው የፈቃድ ጊዜ የውሃ ሥራውን ፕሮጀክት ባህሪ መሠረት በማድረግ በተቆጣጣሪው አካል ሊራዘም ይችላል፡፡

9. በፈቃድ ያገዡና በተቆጣጣሪርጪ አካል መፈጸም ስላለባቸው ተግባራት

1. የውሃ ሥራውን ለመሥራት በተወሰነው ወይም በተራዘመው የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲሠራ የተፈቀደው ሥራ እንደተጠናቀቀ ወይም ከመጠናቀቁ በፊት ወዲያውኑ እንደነገሩ ሁኔታ ፈቃድ ያገዡ ለተቆጣጣሪው አካል ሥራው መጠናቀቁን ወይም ይጠናቀቃል ተብሎ የሚጠበቀውን ጊዜ በጽሑፍ ማስታወቅ አለበት፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ስለሥራው መጠናቀቅ ማስታወቂያ ሲደርሰው ሥራው የተሠራው በፈቃዱ ውስጥ በተመለከቱት ገደቦች እና ሁኔታዎች መሠረት መሆኑን ያረጋግጣል፡፡

10. በውሃ መውረጃዎች ወይም በውሃ ሥራዎች ጣልቃ ስለሚገቡ ሥራዎች

1. ከተቆጣጣሪው አካል ፈቃድ ሳይሰጠው ማንኛውም ሰው በውሃ ጉዞ ላይ ችግር የሚያስከትል፤ የውሃ መውረጃን አቅጣጫ የሚቀይር፤ በውሃ መውረጃው የሚፈሰውን የውሃ አፈሳሰስ፤ ፍጥነትንና ኃይል የሚለውጥ ወይም የማንኛውንም የውሃ ነክ ሥራ ትክክለኛ እንቅስቃሴ የሚገታ መሰናክል ሊሰራ ወይም ሊያስቆም አይችልም፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የቀረበውን ማመልከቻ እንደተቀበለ በእቅዱና በሃሳቡ የታቀፈውን ሥራ ያላማ፤ እቅዱና ሀሳቡ የሚመለከተው የውሃ መውረጃ በመስጠት ላይ ያለውን ግልጋሎት ሁኔታ የመጠበቅና የመንከባከብ አስፈላጊነትን ግምት ውስጥ በማስገባት ሥራው እንዲሠራ ሊፈቅድ ወይም ለውሃ መውረጃ ደህንነት በቂ ዋስትና ካልተሰጠ በስተቀር ላይፈቅድ ይችላል፡፡

ክፍል አራት

የውሃ ጥራት ቁጥጥር

11. የታከመ ቆሻሻ ውሃ የመልቀቅ ፈቃድ

1. በአዋጁ አንቀጽ 13/2/ እና በዚህ ደንብ አንቀጽ 5 ድንጋጌዎች መሠረት ማንኛውም ሙያ ነክ ወይም ኢንዱስትሪ ነክ ፍሣሽን ወይም የተበከለ ፍሣሽን ወይም ማንኛውንም መርዛማ፣ ጐጂ ወይም በካይ ነገርን አክሞ በየብስ ውሃ ወይም በከርሰምድር ውሃ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለመልቀቅ

የሚያስችል ፈቃድን ለማግኘት ማመልከቻ ለተቆጣጣሪው አካል መቅረብ አለበት።

2. ተቆጣጣሪው አካል ውሃ ሀብት ውስጥ የታከመ ቆሻሻ የመልቀቅ ፈቃድ ለመስጠት ወይም ለመከልከል ከሌሎች ሁኔታዎች በተጨማሪ የፍሳሽ እና የጅረት ውሃ ጥራት ደረጃን ግምት ውስጥ ያስገባል።
3. ከዚህ በላይ የተመለከቱት የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጾች እንደተጠበቀ ሆነው በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 ውስጥ የተደነገጉት ሁኔታዎች የታከመ ቆሻሻ ለመልቀቅ ፈቃድ ለመጠየቅ በሚቀርቡ ማመልከቻዎችም ላይ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

12. የታከመ ቆሻሻ ውሃ የሚለቁ ሰዎች ግዴታ

1. ማንኛውም ውሃን ለኢንዱስትሪ ወይም ብክለትን ሊያስከትል ለሚችል ማንኛውም ሥራ ወይም አገልግሎት የሚጠቀም ሰው፤
ሀ/ የቆሻሻ ማጣሪያ ዘዴዎችን ወይም መሣሪያዎችን የመትከልና የመጠቀም ግዴታ አለበት፤
ለ/ እንዲለቅ የተፈቀደለትን የታከመ ቆሻሻ ዓይነትና መጠን ብቻ መልቀቅ አለበት፤
ሐ/ ተቆጣጣሪው አካል በማናቸውም ጊዜ የሚለቀውን የታከመ ቆሻሻ ናሙና እንዲወስድ የመፍቀድ ግዴታ አለበት፤

2. የዚህን አንቀጽ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም ሚኒስቴሩ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፤

13. የታከመ ቆሻሻ የመልቀቅ ፈቃድ እድሳት

1. የታከመ ቆሻሻ ወደ ውሃ ሀብት የመልቀቅ ፈቃድ በተቆጣጣሪው አካል ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በየሁለት ዓመቱ መታደስ አለበት።
2. የታከመ ቆሻሻ የመልቀቅ ፈቃድ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማለቁ ከአንድ ወር በፊት እንዲታደስ ፈቃድ ያገዢ ለተቆጣጣሪው አካል ማመልከት ይኖርበታል።
3. ተቆጣጣሪው አካል የታከመ ቆሻሻ የመልቀቅ የፈቃድ ማሳደሻ ማመልከቻውን በተቀበለ በአምስት ቀናት ውስጥ በማመልከቻው መሠረት ፈቃዱ ባለበት ሁኔታ መታደሱን ወይም በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ ተደርጎ መታደሱን ወይም ማመልከቻው ውድቅ መደረጉን ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል።
4. ከዚህ በላይ በተጠቀሰው ንዑስ አንቀጽ መሠረት ተቆጣጣሪው አካል ማመልከቻውን ውድቅ ካደረገ ወይም በፈቃዱ ላይ ማሻሻያዎች ካደረገ ውሳኔው የተመሠረተባቸውን ምክንያቶች ጨምሮ በጽሑፍ ለአመልካቹ ማሳወቅ አለበት።

5. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት የወሰዳቸውን ማንኛውንም ዓይነት እርምጃዎች በውሃ የመጠቀም ፈቃድ መዝገብ ውስጥ ይመዘግባል።

14. የታከመ ቆሻሻ ውሃ የመልቀቅ ፈቃድ መሰረዝ ወይም መታገድ

1. በአዋጁ አንቀጽ 17 ለተቆጣጣሪው አካል በተሰጠው ስልጣን የታከመ ቆሻሻ ውሃ የመልቀቅ ፈቃድን በሙሉ ወይም በከፊል ሊያሳግዱ የሚችሉ ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡

ሀ/ በፈቃዱ ውስጥ የተጠቀሱ ገደቦችና ሁኔታዎችን አለመጠበቅ ወይም አለማክበር፤

ለ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 12 የተደነገጉትን ድንጋጌዎች መተላለፍ፤

2. ባለፈቃዱ ፈቃዱን ሊያገኝ የቻለው የሀሰት ማስረጃ በመስጠት መሆኑ በተቆጣጣሪው አካል ሲረጋገጥ ፈቃዱ ሊሰርዝ ይችላል።
3. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ መሠረት የተወሰደ ማንኛውንም እርምጃ የታከመ ቆሻሻ የመልቀቅ ፈቃድ መዝገብ ውስጥ እንዲመዘገብ ማድረግ አለበት፡፡

15. የውሃ አቅርቦት ጉድጓዶች የሚቆፈሩበት ቦታ

የውሃ አቅርቦት ጉድጓድ የሚቆፈርበት ቦታና ሁኔታ በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ መሠረት ይወሰናል፡፡

16. የከርሰ ምድር ውሃ ጥራት ምርመራ

1. የውሃ አቅርቦት ጉድጓድ ቁፋሮ ተጠናቆ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የጉድጓድ ውሃ ናሙና ሕጋዊ ፈቃድ ላለው ላቦራቶሪ ቀርቦ ለመጠጥነት የሚውል መሆኑ መረጋገጥ አለበት፡፡
2. የማንኛውም የውሃ አቅርቦት ጉድጓድ ጠረጋ ሥራ ከተካሄደ በኋላ ከጉድጓዱ እድሜ አንጻር ወይም በጠረጋው ሥራ ምክንያት በውሃው ጥራት ላይ ሊደርሱ የሚችሉ የባክቴሪያሎጂካልና የኬሚካል ለውጦች መኖራቸውን ወይም አለመኖራቸውን ለማረጋገጥ ሕጋዊ ፈቃድ ባለው ላቦራቶሪ የውሃው ናሙና ቀርቦ ምርመራ መደረግ አለበት።

17. ስለ ውሃ አቅርቦት ጉድጓዶች አያያዝ

1. የውሃ አቅርቦት ጉድጓድ ውስጥ ማንኛውም በካይ ፍላሽ ሰርጎ እንዳይገባ በጉድጓዱ ቀፎና በጉድጓዱ መካከል ያለ ክፍት ቦታ መታሸግ አለበት።

2. ማንኛውም የውሃ ጉድጓድ በቁፋሮና በግንባታ ወቅት በሚያጋጥሙ ችግሮች ሥራው ሳይጠናቀቅ ቢቀር በሰውና በእንስሳት ላይ አደጋ እንዳይደርስና የክርስ ምድር ውሃ አዘል አካል እንዳይበክል ቁፋሪው ጉድጓዱን በጥንቃቄ መድፈን አለበት፡፡

18. ዘገባ የማቅረብ ግዴታ

በዚህ ደንብ በተገኘ ፈቃድ መሠረት ሥራቸው ስለተጠናቀቀ ወይም ስላልተጠናቀቀ የውሃ ጉድጓድ ቁፋሮ ሥራዎች አፈፃፀም ቆፋሪው ሥራው ከተጠናቀቀ ወይም ከተቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ ለተቆጣጣሪው አካል ዘገባ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ስለ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እና ስለ ደረጃ አመዳደብ

19. ስለውሃ ሥራዎች ግንባታ

1. በማንኛውም የውሃ ሥራዎች መስክ መሰማራት የሚፈልግ ባለሙያ ከተቆጣጣሪው አካል የተሰጠ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እስከሌለው ድረስ በአዋጁ አንቀጽ 11 መሠረት የውሃ ሥራዎች ግንባታ ሥራ ማከናወን አይችልም፡፡
2. ማንኛውም ሕጋዊ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ያለው የውሃ ሥራዎች ተቋራጭ የውሃ ሥራዎች ግንባታን በተመለከተ ከማንኛውም ሰው ጋር ውል ከመፈጸሙ በፊት የውሃ ሥራው እንዲሠራ በተቆጣጣሪው አካል የተፈቀደ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. የውሃ ስራዎች ግንባታ እንዲሰራለት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ከውሃ ሥራዎች ተቋራጭ ጋር ውል ከመፈፀሙ በፊት የስራ ተቋራጩ ድርጅት ህጋዊ የስራ ፈቃድ ያለዉ መሆኑን እና ባለሙያዎችም የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ያላቸዉ መሆኑንን ማረጋገጥ አለበት፡፡

20. አስፈላጊዎች

1. ማንኛውም የውሃ ስራዎች ተቋራጭ ሚኒስቴሩ በሚያወጣዉ መመሪያ ዉስጥ የሚዘረዘሩ መሳሪያዎችና ባለሙያ ያሉት ወይም የእነዚህ መሳሪያዎችና ባለሙያዎች አገልግሎት ሊያገኝ የሚችል መሆን አለበት፡፡

2. የዉሃ ስራዎች ተቋራጭ ለመሆን ያመለክቱ በዚህ አንቀጽ /1/ መሰረት በመመሪያዉ ተዘርዝሮ የተቀመጠዉን መመዘኛ አሟልተዉ ሲገኙ በሚመጥኑት ደረጃ በተቆጣጣሪዉ አካል ይመደባል፡፡

21. ስለደረጃ አመዳደብ

1. ተቆጣጣሪው አካል የውሃ ሥራዎች ባለሙያ ለመሆን የቀረበ ማመልከቻን በመገምገም፡
 - ሀ/ አመልካቹ አዋጁ፣ ደንቡ እና መመሪያው የሚጠይቃቸውን ሁኔታዎች የሚያሟላ ሆኖ ሲያገኘው ደረጃውን በመመደብ አመልካቹ በአለው ደረጃ ለመሥራት የሚችል መሆኑን የሚያረጋግጥ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል።
 - ለ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ መሠረት የቀረበ ማመልከቻን ተቆጣጣሪው አካል ሲመረምር አዋጁ፣ ደንቡና መመሪያው የሚጠይቃቸውን ሁኔታዎች የማያሟላ ሆኖ ሲያገኘው የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን ይክለክላል፤ የክለክለበትንም ምክንያት በጽሑፍ ለአመልካቹ ያሳውቃል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የተሰጠ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን በየዓመቱ ለተቆጣጣሪው አካል ቀርቦ መታደስ አለበት።
3. ተቆጣጣሪው አካል የሰጠውን የውሃ ሥራዎች ተቋራጭነት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን ተቋራጭ በምስክር ወረቀቱ የተዘረዘሩ ግዴታዎችን ባለመፈፀሙ ምክንያት በማንኛውም ጊዜ ለመሰረዝ ይችላል፡፡

ከፍል ስድስት

ስለአማካሪነት አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

22. የአማካሪነት አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አስፈላጊነት

በአዋጁ አንቀጽ 19 እንደተደነገገው ማንኛውም ሰው ከተቆጣጣሪው አካል የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳያኖረው ለንግድም ሆነ ለሌላ ዓላማ ከውሃ ሀብት ጥናት፣ ዲዛይን፣ ቁጥጥር እና ግንባታ ጋር የተያያዘ የአማካሪነት አገልግሎት ለመስጠት አይችልም።

23. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማዉጣት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

የአማካሪነት አገልግሎት ለመስጠት የሚያስችል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማውጣት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በሚኒስትሩ በሚወጣ መመሪያ

መሠረት የሚጠየቁ አግባብ ያላቸው መረጃዎችን የያዘ ማመልከቻ ለተቆጣጣሪው አካል ማቅረብ አለበት።

24. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

በዚህ ደንብ አንቀጽ 23 መሠረት ለተቆጣጣሪው አካል ማመልከቻ በደረሰው አስር ቀናት ውስጥ አመልካቹ በመመሪያ የወጣውን ደረጃ ያሟላ መሆኑን በመገምገምና ብቁነቱን በማረጋገጥ የተጠየቀውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል ወይም ማመልከቻውን ያልተቀበለው ከሆነ ያልተቀበለበትን ምክንያት በጽሑፍ ለአመልካቹ ያሳውቃል።

25. ስለ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እድሳት

1. የአማካሪነት አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በተቆጣጣሪው አካል በተሰጠ በየአመቱ መታደስ አለበት።
2. ተቆጣጣሪው አካል የእድሳት ጥያቄ ሲቀርብለት የአማካሪ አገልግሎት የሚጠበቅበትን ግዴታ አክብሮና ደረጃውን ጠብቆ የሠራ መሆኑን አረጋግጦ የምስክር ወረቀቱን ያድሳል።
3. ተቆጣጣሪው አካል የምስክር ወረቀት እድሳት ጥያቄውን ያልተቀበለው ከሆነ ያልተቀበለበትን ምክንያት በአስር ቀን ውስጥ በጽሑፍ ለአመልካቹ ያሳውቃል።

26. ስለ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ክፍያ

የአማካሪነት አገልግሎት የምስክር ወረቀት ለማውጣትና ለማሳደስ የሚደረገው ክፍያ በሕግ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል።

27. ስለ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መሰረዝ

1. ተቆጣጣሪው አካል የአማካሪነት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ከሚከተሉት ምክንያቶች ባንዱ ሊሰርዝ ይችላል።
 - ሀ/ የምስክር ወረቀቱ የተሰጠው ሀሰተኛ መረጃ በማቅረብ መሆኑ ሲረጋገጥ፤
 - ለ/ የአማካሪነት አገልግሎት የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች እና ይህን ደንብ ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎችን ባለማክበሩ በተቆጣጣሪው አካል የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ በተሰጠው የአንድ ወር የጊዜ ገደብ ውስጥ ጉድለቶቹን ያላስተካከለ ከሆነ፤
2. የምስክር ወረቀት የተሰረዘበት ወይም ሥራውን ያቋረጠ ማንኛውም የአማካሪነት አገልግሎት ሰጪ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን ለተቆጣጣሪው አካል መመለስ አለበት።

ክፍል ሰባት

የውሃ ተገልጋዮች ማህበራት

28. ስለ ማህበሮች መቋቋም

1. በአዋጁ አንቀጽ 27/2 መሠረት በውሃ የመጠቀም ፈቃድ ያላቸው ወይም ከፍቃድ አስፈላጊነት ነጻ የሆኑ ሰዎች የውሃ ተገልጋዮች ማህበር ማቋቋም ይችላሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት በሚቋቋሙ የውሃ ተገልጋዮች ማህበራት ላይ የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991³⁰ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

29. ስለ ማህበራት ምዝገባ

1. የሚቋቋመው የውሃ ተገልጋዮች ማህበር የመለስተኛ ወይም ከፍተኛ መስኖ ልማትን የሚመለከት ከሆነ በተቆጣጣሪው መመዝገብ አለበት፡፡
2. የሚቋቋመው የውሃ ተገልጋዮች ማህበር የአነስተኛ መስኖ ልማትን የሚመለከት ከሆነ በክልሉ ወይም በከተማ መስተዳድሩ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ለማደራጀት በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል መመዝገብ አለበት፡፡
3. በየክልሉ ወይም በከተማ መስተዳድር ደረጃ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ለማደራጀት በሕግ ሥልጣን የተሰጣቸው አካላት የውሃ ተገልጋዮች ማህበራትን የሚመለከቱ መረጃዎችን ለተቆጣጣሪው አካል የማስተላለፍ ግዴታ አለባቸው፡፡

ክፍል ስምንት

በለፈቃድ ክፍያ እና የውሃ ግልጋሎት ዋጋ

30. በለፈቃድ አገልግሎት ክፍያ

በአዋጁ እና በዚህ ደንብ መሠረት የሚሰጡ ፈቃዶችን ለማግኘትና እነዚህ ፈቃዶች እንዲታደሱ፣ እንዲሠረዙ፣ እንዲለወጡ ወይም እንዲተላለፉ ማመልከቻዎች ሲቀርቡ በዚህ ደንብ በሠንጠረዥ 1 ላይ የተወሰኑ የአገልግሎት ክፍያዎች ለተቆጣጣሪው አካል መክፈል አለባቸው፡፡

31. ስለ ውሃ አገልግሎት ዋጋ

1. በአዋጁ እና በዚህ ደንብ መሠረት የውሃ ሀብትን ለማንኛውም ለተፈቀደ ግልጋሎት ለማዋል የውሃ ግልጋሎት ዋጋ ለተቆጣጣሪው አካል መክፈል አለበት፡፡

³⁰ በ23/7 (2009) እ. 985 ተሻረ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከፈሉ የውሃ አገልግሎት ዋጋዎች በተቆጣጣሪው አካል ተተምነው በክፍያ መጠየቂያ በዓመት አንድ ጊዜ ወይም እንደ ሁኔታው ከዚህ ባጠረ ጊዜ ውስጥ መክፈል አለባቸው።
3. የውሃ አገልግሎት ዋጋ በዋጋ መጠየቂያ ማስታወቂያ ውስጥ ከሚጠቀሰው ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ መክፈል አለበት።
4. የውሃ አገልግሎት ዋጋ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ይወሰናል።

32.በውሃ ህብት ውስጥ የታከመ ቆሻሻን ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት ስለሚደረግ ክፍያ

1. በአዋጁ እና በዚህ ደንብ መሠረት በውሃ ህብት ውስጥ የታከመ ቆሻሻን ለመልቀቅ ወይም ለመድፋት ፈቃድ የተሰጣቸው ሰዎች በሕግ የተወሰነ ክፍያ ለተቆጣጣሪው አካል መክፈል አለባቸው።
2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከፈሉ ክፍያዎች በየዓመቱ በክፍያ መጠየቂያ ማስታወቂያ ውስጥ ከሚጠቀሰው ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ መክፈል አለባቸው።

33.ከመንግሥት ፕሮጀክት ለተወሰደ ውሃ ስለሚፈጸሙ ክፍያዎች

1. በዚህ ደንብ በተሰጠ ፈቃድ መሠረት ከመንግሥት ፕሮጀክት ለተወሰደ ውሃ የሚከፈለው ክፍያ መዋዕለ ወጪውን ተመላሽ በማስደረግ መሠረተ ሃሣብ ላይ ተመሥርቶ በተቆጣጣሪው አካል በሚሰላ ተመን መሠረት ይሆናል።
2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከፈሉ ክፍያዎች በየዓመቱ በክፍያ መጠየቂያ ማስታወቂያ ውስጥ ከሚጠቀሰው ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ መክፈል አለባቸው።

34.የውሃ ግልጋሎት ዋጋን ሳይፈጽሙ መቅረት ስለሚያስከትለው ውጤት

ተቆጣጣሪው አካል የውሃ ግልጋሎት ዋጋ መክፈል ከነበረበት የመጨረሻ ቀን ጀምሮ በሚቆጠር ሥልሣ (60) ተጨማሪ የችሮታ ቀናት ውስጥ ካልተከፈለ የውሃውን አገልግሎት ማቋረጥ ይችላል።

ክፍል ዘጠኝ

ስለ ክርክሮች አወሳሰን

35. ስለክርክር አወሳሰን ሥነሥርዓት

1. በአዋጁ አንቀጽ 9 (1) መሠረት ከፈቃድ ጋር የተያያዙ መብቶችን ወይም ግዴታዎችን በተመለከተ በባለፈቃዶች መካከል ወይም በባለፈቃድና በሦስተኛ

ወገኖች መካከል የሚነሱ ማናቸውም ክርክሮች የሚታዩበትና የሚወሰኑበት ሥነ-
ሥርዓት እንደሚከተለው ይሆናል፡-

ሀ/ አቤት ባዩ የክርክሩን ፍሬ ሃሳብና ማስረጃውን በማመልከቻ ለተቆጣጣሪው
አካል ያቀርባል፡፡ ማመልከቻው የአቤት ባዩን ቅሬታና እንዲሰጥለት
የሚፈልገውን ውሳኔ መግለጽ አለበት፡፡

ለ/ ተቆጣጣሪው አካል ማመልከቻውን እንደተቀበለ ተከሣሹ መጥሪያና
የማመልከቻ ቅጂ እንዲደርሰው ያደርጋል፡፡ ክርክር የሚሰማበትን ጊዜና
ቦታም ለሁለቱም ወገኖች ያሳውቃል፡፡

ሐ/ ባለጉዳዮቹ በቀጠሮ ሰዓትና ቦታ ተገኝተው ጉዳያቸውን ለተቆጣጣሪው አካል
ያስረዳሉ፤ ማስረጃዎችንም ያቀርባሉ፡፡ ተቆጣጣሪው አካልም የቀረቡለትን
ማስረጃዎች ይመዘግባል፡፡ ተቆጣጣሪው አካል ጉዳዩ በሌላ ጊዜና ቦታ
እንዲታይ በቀጠሮ ሊያስተላልፍ እንዲሁም በመጀመሪያውም ሆነ ከዚህ
በኋላ በተያዘው ቀጠሮ ከባለጉዳዮቹ አንዱ በሌለበት ጉዳዩን ማየት ሊቀጥል
ይችላል፡፡

መ/ ተቆጣጣሪው አካል በጉዳዩ ላይ የሰጠውን ውሳኔ ባለጉዳዮቹ እንዲያውቁት
ማድረግና ለእያንዳንዱ ባለጉዳይ የውሳኔውን መዝገብ ግልባጭ መስጠት
አለበት፡፡

ሠ/ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ሌሎች ድንጋጌዎች እንዲጠበቁ ሆነው በመጀመሪያ
ደረጃ የማየት ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት በሚታዩ የፍትሐብሔር ጉዳዮች
ላይ ተፈፃሚ የሚሆኑ የፍትሐብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች
በተቆጣጣሪው አካል ዘንድ በሚታዩ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

2. ተቆጣጣሪው አካል የቀረቡለትን ክሶች የክርክሩን ሂደትና የሰጣቸውን ውሳኔዎች
መዝግቦ ይይዛል፡፡

36. ስለ ሽምግልና ዳኝነት

1. በአዋጁ አንቀጽ 9(4) ላይ በተደነገገው መሠረት በተቆጣጣሪው አካልና
በባለፈቃዱ መካከል የተፈጠረ አለመግባባት በ60 ተከታታይ ቀናት ውስጥ በጋራ
ውይይት ሊፈታ ካልቻለ አንደኛው ወገን ልዩነቶቹ ወይም አለመግባባቶቹ
በሽምግልና ዳኞች እንዲታዩለቱ መጠየቅ ይችላል፡፡ይኸውም፡-

ሀ/ እያንዳንዱ ወገን ሁለት የግልግል ዳኞች በመምረጥ ለሌላኛው ያሳውቃል፤

ለ/ በሁለቱ ወገኖች የተመረጡት የግልግል ዳኞች ሰብሳቢ የሚሆን ሦስተኛ የግልግል ዳኛ ይመርጣሉ። በስምምነት ሰብሳቢውን መምረጥ ካልቻሉ አፈጻጸሙ በኢትዮጵያ የፍትሐብሔር ሕግ በተደነገገው መሠረት ይሆናል፤

ሐ/ የሽምግልና ዳኞች አግባብነት ባላቸው የፌዴራልና የክልል ሕጎች ይመራሉ፤

መ/ ተከራካሪዎቹ በሽምግልና ዳኞች የሚጠየቁትን መረጃዎች የማቅረብና የመተባበር ግዴታ አለባቸው፤

ሠ/ በሽምግልና ዳኞች የተወሰነበት አካል ውሳኔውን የመቀበል ግዴታ አለበት፤ ሆኖም መብቱ ለሚፈቅድለት ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

2. የሽምግልና ዳኝነቱ የሚካሄድበትና ውሳኔ የሚሰጥበት ቦታ የተቆጣጣሪው አካል ዋና መ/ቤት በሚገኝበት ከተማ ይሆናል።

3. ለሽምግልና ዳኞች አስፈላጊ የሆኑ ወጪዎችን ግራ ቀኞቹ በጋራ የመሸፈን ግዴታ አለባቸው፤

4. በዚህ አንቀጽ ያልተሸፈኑ ጉዳዮችን አስመልክቶ የኢትዮጵያ ፍትሐብሔር ሕግ እና የፍትሐብሔር ሥነ-ሥርዓት ድንጋጌዎች ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

ክፍል አሥር

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

37. መረጃዎችን የመጠየቅ ሥልጣን

ተቆጣጣሪው አካል ከዚህ በታች የተመለከቱት ሰዎች በይዘት ፈቃድ መሠረት ወይም ሕጉ በሚያዘው መሠረት ስለሚያካሄዱት ተግባር መረጃ እንዲሰጡ በዝርዝር ሊጠይቅ ይችላል።

እነዚህም፡-

ሀ/ በዚህ ደንብ ክፍል 2 ፣ 3፣ 4፣ 5 ፣ 6 እና 7 ድንጋጌዎች መሠረት ፈቃድ የያዘ ሰው፣ ወይም

ለ/ በአዋጁ አንቀጽ 12 መሠረት የውሃ ጉድጓድ የሚቆፍር ወይም ከዚህ ጉድጓድ ውሃ የሚወስድ ማንኛውም ሰው።

38. የመግባት ፣ የመመርመርና ናሙናዎችን የመውሰድ ሥልጣን

ተቆጣጣሪው አካል የፈቀደለት ወይም ሥልጣን የሰጠው ማንኛውም ሰው ሥልጣኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ በመያዝ በማንኛውም መሬት ወይም ቦታ ተገኝቶ፤

ሀ/ የአዋጁና የደንቡ ድንጋጌዎች እንደዚሁም በተሰጠው ፈቃድ ውስጥ የተዘረዘሩት ገደቦችና ሁኔታዎች የተጠበቁ መሆኑን ለመከታተል፤

ለ/ የውሃ ጥራት ሁኔታዎችን ለመመርመርና ለማጥናት፤

ሐ/ ለአዋጁና ለዚህ ደንብ ዓላማዎች አስፈላጊ የሆኑ ማንኛቸውንም መሣሪያዎች ለመትከል ለመጠገን ለማንበብ ወይም ለመፈተሽ፤

መ/ በውሃ ጉድጓድ ውስጥ ተቆፍረው የወጡትን ነገሮች ለመመርመር፤

ሠ/ በማንኛውም ዓይነት ዘዴ የተወሰደውን ወይም ሊወሰድ የሚችለውን የውሃ መጠን ለማረጋገጥ፤

ረ/ በዚህ ደንብ መሠረት የተያዙ መዝገቦችን ለመመርመር፤

ሰ/ የማንኛውንም ውሃ ናሙና ወይም ፍሳሽ ወይም የውሃ ጥራትን ሊነካ ይችላል ብሎ የሚገመተውን ማንኛውንም ነገር ለመውሰድ፤ ሥልጣን ይኖረዋል።

39.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከመጋቢት 20 ቀን 1997 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 20 ቀን 1997 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፑብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ሠንጠረዥ 1
የፈቃድ አገልግሎት በክፍያ ተመን

ተ.ቁ.	የፈቃድ አገልግሎት	ተመን
1	የውሃ ባለሙያዎች የምስክር ወረቀት ለማውጣት	60.00
2	የውሃ ኮንስትራክሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ለማውጣት	67.00
3	የዲዛይን የረዥም ጊዜ ባለሙያ የምስክር ወረቀት ለማውጣት	85.00
4	የአማካሪነት አገልግሎት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማውጣት	151.00
5	የውሃ ጉድጓድ ቁፋሮ እና/ወይም ጠረጋ ሥራ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት	72.00
6	የውሃ ሥራዎች ተቋራጭነት የብቃት ምስክር ወረቀት ለማውጣት	162.00
7	የታከመ ቆሻሻ ወደ ውሃ አካል ለመልቀቅ ፈቃድ ለማውጣት	81.00
8	የውሃ ለመጠቀም ፈቃድ ለማውጣት	87.00
9	የውሃ ሥራዎችን ለመሥራት ወይም ለመለወጥ	94.00
10	ጣልቃ ገብ ሥራዎችን መስራት ወይም ለመለወጥ	88.00
11	በውሃ ለመጠቀም የተሰጠ ፈቃድን ለማስረዝ፣ ለማስተላለፍ ወይም ለመለወጥ	55.00
12	የውሃ ሥራዎችን ለመስራት ወይም ለመለወጥ የተሰጠ ፈቃድን ለማራዘም፣ ለማስረዝ፣ ለማስተላለፍ ወይም ለመለወጥ	54.00
13	ቆሻሻን ወደ ውሃ አካል ለመልቀቅ የተሰጠ ፈቃድን ለመለወጥ ወይም ለማሰራጨት	41.00
14	የውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት እውቅና ለማግኘት	54.00
15	የውሃ ባለሙያ የምስክር ወረቀት ለማደስ	44.00
16	የውሃ ኮንስትራክሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ለማደስ	52.00
17	የዲዛይን የረዥም ጊዜ ልምድ ባለሙያ የምስክር ወረቀት ለማደስ	74.00
18	የአማካሪነት አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማደስ	91.00
19	የውሃ ጉድጓድ ቁፋሮ እና ወይም ጠረጋ ሥራ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማደስ	63.00
20	የውሃ ሥራዎች ተቋራጭነት የብቃት ምስክር ወረቀት ለማደስ	102.00
21	የታከመ ቆሻሻ ወደ ውሃ አካል ለመልቀቅ የተሰጠ ፈቃድን ለማደስ	74.00

አዋጅ ቁጥር 315/1995

የዓሣ ሀብት ልማትና አጠቃቀም አዋጅ

እ.ትዮጵያ ለምግብና ለኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ የሚውል የዓሣ ሀብት ክምችት ያላት ሀገር በመሆኗ፤

ይህ የሀገሪቱ የዓሣ ሀብት ትኩረት ተሰጥቶት እንዲለማና በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውል ማድረግ በማስፈለጉና ቀደም ሲል የወጣ የዓሣ ሀብት ሕግ ባለመኖሩና ሀብቱን በዘላቂነት ለማልማትና ለመጠበቅ ሕግ ማውጣት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በእ.ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ "የዓሣ ሀብት ልማትና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 315/1995" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. "ዓሣ" ማለት ማንኛውም የዓሣ ዝርያ፣ ሸርጠን፣ አስተኔ (ክሩስተሽያን)፣ ዛጐል ለበስ (ሞለስክ) እንዲሁም እነሱ የጧሉትን እንቁላል፣ የተፈለፈለ ወይም ታዳጊ ጫጩትን ያጠቃልላል፤
2. "የዓሣ ሀብት" ማለት በተፈጥሮና በሰው ሠራሽ የውሃ አካላት ውስጥ የሚገኝ የዓሣ ክምችት ነው፤
3. "የዓላ ግብርና" ማለት ቁጥጥር በሚደረግበት ሁኔታ በተፈጥሮና በሰው ሠራሽ የውሃ አካላት ዓሣን ማርባት እና/ወይም ማምረትና ከዚህ ጋር የተያያዙ ሌሎች ሥራዎችንም የሚጨምር ነው፤
4. "የዓሣ ግብርና ተቋም" ማለት የዓሣ ግብርና ሥራ የሚካሄድበት ማንኛውም የተወሰነ ቦታ ወይም አካባቢ ሲሆን ለግል መዝናኛነት የሚዘጋጀውን መርዕዩ ገንዳን አይጨምርም፤
5. "ዓሣ ማስገር" ማለት ማንኛውንም ዘዴ በመጠቀም ከማንኛውም የውሃ አካል ለተለያዩ ዓላማ ዓሣ የመያዝ፣ የመግደል ወይም የማውጣት ተግባር ነው፤

6. "ለግል ፍጆታ ዓሣ ማስገር" ማለት ዓሣ አስጋሪው ለራሱና ለቤተሰቡ ፍጆታ ብቻ የሚያካሂደው የዓሣ ማስገር ሥራ ነው፤
7. "ለንግድ ዓሣ ማስገር" ማለት በሙሉ ወይም በክፍል ለመሸጥ ወይም ለመለወጥ ዓሣ ማስገር ነው፤
8. "ለመዝናኛ ዓሣ ማስገር" ማለት ለመዝናኛ ተብሎ ልሙጥ የሆነ ነጠላ መንጠቆና የናይለን ክር በመጠቀም የሚካሄድ ዓሣ ማስገር ነው፤
9. "ለምርምር ዓሣ ማስገር" ማለት ለሳይንሳዊ ምርምር፣ ለሙከራ፣ ለሌሎች ጥናታዊ ሥራዎች ወይም ዓሣን በማንኛውም የውሃ አካል ለመጨመር መያዝና ለመርዕዩ ገንዳና ለቤተመዘክር ዓሣ መስብሰብን ይጨምራል፤
10. "ሰው" ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ድርጅት ነው፤
11. "ዓሣ አስጋሪ" ማለት የዓሣ ማስገር ሥራ የሚያካሂድ ሰው ነው፤
12. "ጥብቅ የዓሣ ሀብት ክልል" ማለት በማንኛውም የውሃ አካል ውስጥ የዓሣውን ዝርያ ለመጠበቅ ወይም ለሌላ ተግባር ሲባል በሙሉ ወይም በክፍል የተከለለና ለምርምር ካልሆነ በስተቀር ለማንኛውም የዓሣ ማስገር ሥራ የተከለከለ አካባቢ ነው፤
13. "የዓሣ ማስገሪያ ጀልባ" ማለት ለዓሣ ማስገር ሥራ ከብረት፣ ከጣውላ፣ ከእንጨት፣ ከቀርከሃ፣ ከደንገል ወይም ከመሳሰሉት የተሠራ ማንኛውም ተንሳፋፊ አካል ነው፤
14. "የዓሣ ማስገሪያ መሣሪያ" ማለት ለዓሣ ማስገር ሥራ የሚያገለግል ማንኛውም መረብ፣ ወጥመድ፣ ወንፌት፣ ነጠላ የናይለን ክር፣ መንጠቆና እንዲሁም ሌላ ተመሳሳይ መሣሪያ ነው፤
15. "ሚኒስቴር" ወይም "ሚኒስትር" ማለት እንደቅደም ተከተሉ የግብርና ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤³¹
16. "ክልል" ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) መሠረት የተመለከተ ማንኛውም የክልላዊ መስተዳድር ሲሆን ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የአዲስ አበባና የድሬዳዋ አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
17. "የዓሣ ሀብት ተቆጣጣሪ" ማለት ይህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ካለባቸው ኃላፊነት አንፃር ለማስፈጸም እንደአግባቡ በሚኒስቴሩ ወይም በሚመለከተው የክልል ባለሥልጣን ሥልጣን የተሰጠው አግባብ ያለው ማንኛውም ሰው ነው፤

³¹ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(16) መሰረት የእንስሳት እና ዓላ ሃብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

3. ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዓላማዎች፡-

1. የዓሣ ብዝሃ-ሕይወትና አካባቢው እንዲጠበቅ፣ ዓሣ ሀብቱ ከሚገባው በላይ እንዳይመረት መከላከልና መቆጣጠር፤
2. ጥራቱና ንጽሕናው የተጠበቀ የዓሣ ምርት አቅርቦትን ማሳደግና ለምግብ ዋስትና የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ በዘላቂነት ማረጋገጥ እና፤
3. የዓሣ ግብርና ልማትን ማስፋፋት፤
ናቸው፡፡

4. የአፈጻጸም ወሰን

ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ውስጥ ዓሣ በሚረባባቸውና በሚመረትባቸው የውሃ አካላት ሁሉ ማለትም በሐይቆች፣ በወንዞች፣ በጅረቶች፣ በግድቦች፣ በኩፊዎችና በረግረጋማ ቦታዎች እንዲሁም የዓሣ ምርት ዝግጅትና ግብይት በሚካሄድባቸው ቦታዎች ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

የዓሣ ሀብት አጠቃቀም

5. ከተፈጥሮና ሰው ሠራሽ የውሃ አካላት የሚገኝ የዓሣ ሀብት

1. ለንግድ ሥራ ከተፈጥሮ እና ከሰው ሠራሽ የውሃ አካላት ዓሣ ለማስገር የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ሕጋዊ የዓሣ ማስገር ፈቃድ መያዝ አለበት፡፡
2. የዓሣ ማስገር ፈቃድን በማንኛውም መልኩ ለሌላ ሰው አሳልፎ መስጠት የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም ሰው ከብሔራዊ ዱር እንስሳት ፓርክ ወይም ጥብቅ ቦታ ለፍጅታ፣ ለንግድ ወይም ለመዝናኛ ዓሣ ለማስገር ፓርኩን ለማስተዳደር ሥልጣን ከተሰጠው አካል የተሰጠ የዕሑፍ ፈቃድ መያዝ አለበት።
4. ከጥብቅ የዓሣ ሀብት ክልል ለፍጅታ፣ ለንግድ ወይም ለመዝናኛ ዓሣ ለማስገር የፈለገ ማንኛውም ሰው ከሚኒስቴሩ ወይም ከሚመለከተው የክልል ባለሥልጣን የዕሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት።
5. ለመዝናኛ ዓሣ ለማስገር የሚፈልግ ማንኛውም የውጭ ሀገር ዜጋ እንደአግባቡ ከሚኒስቴሩ ወይም ከሚመለከተው የክልል ባለሥልጣን የዕሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት።

6. ማንኛውም ሰው ለፍጆታ፣ ለንግድ ወይም ለመዝናኛ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 በተደነገገው መሠረት በኮንሴሽን ከተሰጠ የዓሣ ሀብት ዓሣ ለማስገር ኮንሴሽን ከተሰጠው ሰው ፈቃድ ማግኘት አለበት።
7. ለምርምር ሥራ ካልሆነ በስተቀር ሕጋዊ ከሆኑ የማስገሪያ መሣሪያዎች ውጭ በፈንጂ፣ ጦር መሣሪያ፣ በመርዝ፣ ዓሣውን በሚያደነዝዝ ዕፅ ወይም በኤሌክትሪክ ሞገድ ከማንኛውም የውኃ አካል ዓሣ ማስገርና እነዚህን ነገሮች በውሃ አካላት ላይና ዳርቻ ይህ መገኘት የተከለከለ ነው።
8. ከማንኛውም የውሃ አካል ውሃውን በማጠንፈፍ ዓሣን ማስገር የተከለከለ ነው።
9. በሀገሪቱ የውኃ አካላት ለምርምር ዓሣ ማስገር የሚፈልግ ማንኛውም ሰው የምርምር ሥራን ለመምራት እና እንደአስፈላጊነቱ ውሃን ለማስተዳደር ሥልጣን ከተሰጠው የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት አካል ፈቃድ ማግኘት አለበት።
10. ማንኛውም ሰው ከውጭ ሀገር ማንኛውንም ዓይነት ሕይወት ያለው የዓሣ ዝርያ ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ከሀገር ለማስወጣት፣ ከሚኒስቴሩ የጽሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት።
11. ማንኛውም ሰው ከውጭ ሀገር በፈቃድ ወደ ሀገር ውስጥ የገባውን ወይም በሀገር ውስጥ የሚገኝን ማንኛውም ሕይወት ያለው ዓሣ ከአንዱ ክልል የውሃ አካል ወደ ሌላ ክልል ለማዘዋወር ከሚኒስትሩ የጽሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት።
12. ማንኛውም ሰው ሙሉ በሙሉ በክልሉ ውስጥ በሚገኙና ወደ ውጭ የመፍሰስ ባህርይ በሌላቸው የውሃ አካላት መካከል ካንዱ የውሃ አካል ወደ ሌላ የውሃ አካል የዓሣ ዝርያ ለማዘዋወር ከሚመለከተው የክልል ባለሥልጣን የጽሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት።

6. የዓሣ ግብርና

1. ማንኛውም ሰው ለንግድ የዓሣ ግብርና ተቋም ለማቋቋም ወይም የዓሣ ግብርና ለማካሄድ እንደአግባብነቱ ከፌዴራል ወይም ከክልል ባለሥልጣን ፈቃድ ማግኘት አለበት።
2. ለንግድ የዓሣ ግብርና ተቋም ለማቋቋም ወይም ለማካሄድ ለሚፈልግ ማንኛውም ሰው ፈቃድ የሚሰጠው፡-
 - ሀ/ በቂ መሬት ያለውና ለሥራው የሚያስፈልገውን የውኃ መጠን ለመጠቀም ወይም ከመሬት ውስጥ ለማውጣት ወይም በተፈጥሮ የውሃ አካላት ላይ ለመጠቀም ሥልጣን ካለው አካል ፈቃድ የተሰጠው፣ እና

ለ/ የሚቋቋመው የዓሣ ግብርና ተቋም አካባቢን የማይበክል ወይም በተፋሰሱ ባለ-
የውሃ አካላት በሚገኙ የዓሣ ዝርያዎች ላይ ጉዳት የማያደርስ፤
መሆኑ ሲረጋገጥ ብቻ ነው።

3. የዓሣ በሽታ ከዓሣ ግብርና ተቋም ወደ አካባቢው ወይም ተፋሰሱ ሊዛመት ይችላል ብሎ ሲያምን ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው የክልል ባለሥልጣን አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል፤
4. የዓሣ ግብርናና የዓሣ ግብርና ተቋም ግንባታና አጠቃቀም ደረጃዎችን በተመለከተ ሚኒስቴሩ እንደ አስፈላጊነቱ መመሪያ ያወጣል።

7. የዓሣ ሀብትን በኮንሴሽን ስለመስጠት

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ወይም ክልላዊ መንግሥታት የአንድ የውሃ አካል ዓሣ ሀብትን ለአንድ ወይም ለብዙ ሰዎች በኮንሴሽን የሚሰጡበትና የዓሣ ሀብቱ በዘላቂነት መልማቱን የሚቆጣጠሩበት ሕግ ማውጣት ይችላሉ።

8. አካባቢን ስለመጠበቅ

በማናቸውም ተፋሰስ ለማካሄድ የሚታወቁ የልማት ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በተፋሰሱ በሚገኝ የዓሣ ሀብት ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የማያደርሱ መሆናቸውን በሚመለከተው የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት አካል መረጋገጥ አለበት።

9. ወሰን እና ክልል ተሻጋሪ የዓሣ ሀብት ልማት

1. ወሰን ተሻጋሪ የዓሣ ሀብት ልማትን በተመለከተ ሚኒስቴሩ ከሚመለከታቸው ጎረቤት ሀገሮች ጋር መደራደርና ስምምነት ማድረግ ይችላል፤
2. እያንዳንዱ ክልል ከሌሎች ክልሎች ጋር በሚያዋሰኑ የውሃ አካላት ውስጥ የሚገኝ የዓሣ ሀብት በዚህ አዋጅ በተደነገጉት መርሆዎች መሠረት መጠበቁን ለማረጋገጥ መተባበር ይኖርበታል፤
3. ክልሎችን በሚያዋሰኑ የውሃ አካላት የሚገኝ የዓሣ ሀብት በሚመለከታቸው ክልሎች መካከል ሀብቱን በጋራ ለማልማት በሚደረግ ስምምነት መሠረት አለመካሄዱ ሲረጋገጥ የዓሣ ሀብቱን በአግባቡ ለማልማት የሚያስችል ደንብ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሊያወጣ ይችላል።

10. የዓሣ ምርት አያያዝ

የዓሣና የዓሣ ውጤት አያያዝ፣ ዝግጅት፣ ክምችት፣ ማጓጓዣና ንግድ ሥራዎች ተገቢውን የጥራትና የንግድ ደረጃዎችንና ሥርዓቶችን የጠበቀ መሆን አለበት፡፡ ዝርዝሩም በዚህ አዋጅመሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

11. የዓሣ ሀብት መረጃ ልውውጥ

1. ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም እንዲረዳ ክልላዊ መስተዳድሮች የዓሣ ሀብት መረጃዎችን በመሰብሰብና በማጠናቀር ለሚኒስቴሩ ይልካሉ፤
2. ሚኒስቴሩ ከተለያዩ ምንጮች ስለ ዓሣ ሀብት የሚሰበስባቸውን መረጃዎችና የምርምር ውጤቶች በመገምገምና በማዘጋጀት ለክልል መስተዳድሮችና ለሌሎች ተጠቃሚዎች እንዲደርሱ ያደርጋል፤

12. የዓሣ ሀብት ልማት እና አጠቃቀም ሕግ መሠረታዊ ጉዳዮች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣ ማንኛውም የዓሣ ሀብት ሕግ ጥብቅ የዓሣ ሀብት ክልልን፣ ዓመታዊ የዓሣ ምርት መጠንን፣ የማስገሪያ መሣሪያ ዓይነትንና ብዛትን፣ የማስገሪያ ወቅትን፣ የማስገር ፈቃድ አሰጣጥን፣ እድሳትንና እገዳን፣ የዓሣ ዝውውርን፣ የዓሣ ግብርናን፣ የዓሣ ንግድን፣ የዓሣ ውጤቶች ጥራትና የንጽሕና ደረጃን፣ የተከለከሉ ተግባሮችን፣ የኅብረተሰብ ተሳትፎን፣ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማንና ሌሎች ተጓዳኝ ጉዳዮችን በግልጽ ያስቀመጠ መሆን አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

አዋጁን ስለማስፈጸም

13. የዓሣ ሀብት ተቆጣጣሪ ሥልጣንና ኃላፊነት

ይህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ተግባራዊነት ለማረጋገጥ የዓሣ ሀብት ተቆጣጣሪ ሥልጣን የተሰጠው መሆኑን የሚገልጽ መታወቂያ በማሳየት ያለ ፍርድ ቤት ትዕዛዝ፡-

ሀ/ በማንኛውም የውኃ አካል ላይ የሚገኝ ዓሣ አስጋሪን አስቁሞ መፈተሽ ጀልባውን ወይም የማስገሪያ መሳሪያውን መመርመር፤

ለ/ ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡትን ደንቦችና መመሪያዎች ጥሷል ተብሎ አጥጋቢ በሆነ ሁኔታ የተጠረጠረ ማንኛውንም ሰው ስሙንና አድራሻውን እንዲነግር፣ መታወቂያውንና ሌሎች ከዚህ ጋር አግባብነት ያላቸውን መረጃዎች እንዲያሳየው ወይም እንደአስፈላጊነቱ እንዲሰጠው መጠየቅ፤

- ሐ/ ማንኛውም ዓላማ የተያዘው፣ የተጓጓዘው፣ ለገበያ የቀረበው፣ ወደ ሀገር እንዲገባ የተደረገው ወይም ከሀገር እንዲወጣ የተዘጋጀው ይህን አዋጅ በመጣስ ነው ብሎ አጥጋቢ በሆነ ምክንያት ሲያምን ዓላሙን መያዝ፤
 - መ/ ማንኛውም የዓላማ ማስገሪያ ጀልባና መሣሪያ ይህን አዋጅ እና፣ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡትን ደንቦችና መመሪያዎች በተፃረረ ሁኔታ ጥቅም ላይ መዋሉን አጥጋቢ በሆነ ሁኔታ ሲያረጋግጥ እነዚህን መሣሪያዎች መያዝ፤
 - ሠ/ ማንኛውንም ሰው ይህን አዋጅ በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሟል ብሎ አጥጋቢ በሆነ ምክንያት ሲያምን በተቻለ ፍጥነት ሥልጣን ባለው አካል ክስ እንዲመሠረት ማድረግ፤
 - ረ/ ማንኛውም ዓላማ መታመሙን፣ መበክሉን ወይም መበላሸቱን አጥጋቢ በሆነ መንገድ ሲያረጋግጥ ዓላሙ እንዲወገድ ወይም ጉዳት እንዳያደርስ ማድረግ፤
 - ሰ/ ማንኛውንም ዓላማ አስጋሪ ስለተጠቀመበት ማስገሪያ መሣሪያ፣ ስለያዘው ዓላማ ዓይነትና መጠን፣ እንዲሁም ዓላሙን ያሰገረበትን አካባቢ መረጃ እንዲሰጠው መጠየቅ፤
 - ሸ/ ማንኛውንም የዓላማ ግብርና፣ የዓላማ ማደራጃ፣ ማከማቻ፣ ማጓጓዣና መሸጫ ተቋማትንና መሳሪያዎችን መፈተሽና ተፈላጊውን ደረጃ አሟልተው በማይገኙበት ጊዜ ማሸግ ወይም ማገድ፤
- ይችላል።

14. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው የዓላማ ሀብት ተቆጣጣሪ ለሥራው የሚፈልጋቸውን መረጃዎች በመስጠት የመተባበር ግዴታ አለበት።

15. ስለተያዘ ዓላማ፣ የማስገሪያ መሳሪያና ሌሎች ዕቃዎች

1. የዓላማ ሀብት ተቆጣጣሪ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የተያዘና ለገበያ መቅረብ የሚችል ማንኛውንም ዓላማ እንዳይበላሽ ለመከላከል ዓላሙ የተያዘበት ሰው ባለበት በሀገሪቱ መንገድ እንዲሸጥ ያደርጋል፤

ለ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የተያዘ የማስገሪያ መሳሪያን ወይም የማጓጓዣና ሌሎች እቃዎችን ፍርድ እስኪሰጥባቸው ድረስ በጥንቃቄ እንዲቆዩ ማድረግ ይኖርበታል፤

ሐ/ የተያዘ ዓላማ፣ የማስገሪያ መሣሪያ ወይም ሌላ እቃ ዓይነትና መጠን፣ የተያዘበትንና ዓላሙ የተሸጠበትን ወይም የተወገደበትን ቀን እንዲሁም

ከሽያጭ የተገኘውን ገንዘብ መጠን የሚገልጽ ህጋዊ ደረሰኝ ለተያዘበት ሰው ይሰጣል።

2. በዚህ አዋጅ መሠረት ዓሣ የተያዘበት ሰው በወንጀል የመጠየቁ ሁኔታ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ከዓሣ ሽያጭ የተገኘው ገንዘብ ለመንግሥት ገቢ ይደረጋል።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

16. ወንጀልና ቅጣት

ማንኛውም ሰው፡-

1. ያለፍቃድ ወይም ከተሰጠው ፍቃድ ተቃራኒ በሆነ ሁኔታ ህይወት ያለው ዓሳ ከዉጭ ሀገር ካስገባ፣ በኢትዮጵያ የወሃ አካላት ከጨመረ፣ ከሀገር ካስወጣ፣ ወይም ከአንድ የወሃ አካል ወደ ሌላ የወሃ አካል ካዛወረ ከአንድ አመት በማያንስ እና ከሶስት ዓመት በማይበልጥ አስራት ወይም እስከ ብር 10 ሺ በሚደርስ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ ከተጠቀሰው ወንጀል ዉጪ ይህንን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሰረት የሚወጡ ደንቦችንና መመሪያዎች ከተላለፈ በኢትዮጵያ ወንጀለኛ መቅጫ ህግ መሰረት ይቀጣል።

17. ሌሎች እርምጃዎች

1. ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሟል ተብሎ ጥፋተኝነቱ ሲረጋገጥ በተከሣሹ ላይ ከሚሰጠው ማንኛውም ዓይነት ቅጣት በተጨማሪ ፍርድ ቤቱ፡
ሀ/ ለወንጀል ተግባር የዋሉትን ማንኛውንም የዓሣ ማስገሪያ ጀልባና የዓሣ ማስገሪያ መሣሪያ እንዲወረስ፤
ለ/ ሕገ ወጥ በሆነ መንገድ የዓሣ ማስገር ሥራ ለማካሄድ የዋለን ማንኛውንም መርዝ ወይም ፈንጂ ወይም ሌላ ዓይነት መሣሪያ እንዲወረስ፤
ሐ/ የዓሣ ማስገር ሥራው ወይም የንግድ ፈቃዱ እንዲታገድ፣ እንዲሰረዝ፤
ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።
2. የጥፋተኝነት ውሳኔ ከተሰጠ በኋላ የተያዙት ዕቃዎች እንዲወረሱ ትዕዛዝ ካልተሰጠ በስተቀር ውሳኔው በተሰጠ በ30 ቀናት ውስጥ የገንዘብ ቅጣቱ ካልተከፈለ የተያዙት ዕቃዎች ተሸጠው ከሽያጩ በሚገኘው ገንዘብ የገንዘብ ቅጣቱ እንዲሸፈን ይደረጋል።

3. የወንጀል ክስ ከተመሠረተ በኋላ ተከላኸ፡ በነጻ ቢለቀቅ የተያዘው የማስገሪያ መሳሪያ ወይም ሌላ እቃ ለተከላከለ ይመለሳል፡፡ የተያዘው ዓሣ ከሆነ ግን ዓሣው የተሸጠበት ዋጋ ለግለሰቡ ተመላሽ ይሆናል፡፡

18.ወንጀል እንደተፈጸመ የሚያስቆጥሩ ሁኔታዎች

1. ማንኛውም ሰው አግባብነት በሌለው ሁኔታ በኢትዮጵያ የውኃ አካላት ወይም ዳርቻ ላይ ፈንጂ፣ የጦር መሣሪያ፣ የኤሌክትሪክ ንዝረት የሚሰጥ መሳሪያ፣ መርዝ ወይም ዓሣን የሚያደነዝዝ ዕዕ ይዞ ቢገኝ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (7) ድንጋጌ በመተላለፍ ሕገ ወጥ ድርጊት እንደፈጸመ ይቆጠራል፡፡
2. ማንኛውም ሰው ፈቃድ ሳይኖረው ሕይወት ያለው ዓሣ ሲያዘዋውር ቢገኝ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (1)(11) እና (12) ድንጋጌዎች በመተላለፍ በሕገ ወጥ ሥራ ላይ እንደተሰማራ ይቆጠራል፡፡

19.ክልሎች ሕጎች ጋር ስላለው ግንኙነት

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያና ልምድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

20.አዋጁን ለማስፈጸም የሚረዱ ሕጎችን ስለማውጣት

ይህን አዋጅ ተግባራዊ ለማድረግ እንዲረዳ፡-

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ፤
2. ክልሎች የየራሳቸውን ሕግ፤
3. ሚኒስቴሩ መመሪያ፤

ሊያወጡ ይችላሉ፡፡

21.አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጥር 27 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 27 ቀን 1995 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 534/1999

የተፋሰስ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት አዋጅ

የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት ሥርጭቱ በቦታና በወቅት የተዛባ ከመሆኑም በላይ የአገሪቱ ኢኮኖሚ ባደገ መጠን የውሃ አጠቃቀም ፍላጎት በመጠንም ሆነ በጥራት እንዲጨምር የማድረግ ውጤት የሚያስከትል በመሆኑ፤

የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር ፖሊሲ፣ የፖሊሲው ምስሶ የሆነውን የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር መርህን ተግባራዊ ለማድረግ የተፋሰስ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት ማቋቋምን እንደ አንዱና ዋነኛ መሣሪያ አድርጎ የተቀበለው በመሆኑ፤

የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር፣ ውሃ እንደ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ሀብትነቱ ልማቱ ሚዛናዊና ቀጣይነት ያለው እንዲሆን በተፋሰስ ውስጥ ያሉ አጠቃቀሞች በአጠቃላይ የሚጣጣሙበትን ሥርዓት መዘርጋትን የሚጠይቅ በመሆኑ፤

የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር፣ በተፋሰስ ውስጥ የሚገኙ አግባብ ያላቸው አካላት ውሳኔዎቻቸው፣ ዕቅዶቻቸውና ተግባሮቻቸው በውሃው ዑደትና በሌሎች ተጠቃሚዎች ላይ በሚያስከትሏቸው ውጤቶች ላይ የአመለካከት፣ የፍላጎትና የግንዛቤ ልዩነት ቢኖራቸውም ተባብረው እንዲሠሩ የሚጠይቅ በመሆኑ፤

የተፋሰስ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት መቋቋም የተፋሰስ የውሃ ሀብት ዕቅድን መሠረት በማድረግና አግባብነት ባላቸው አካላት ዘንድ ውጤታማና ቀጣይነት ያለው የጋራ አመራር በማስፈን የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር ፖሊሲን በመተግበር ረገድ ብቃት ያለው የተረጋጋ አሠራር እንዲኖር ለማስቻል ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያለው በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የተፋሰስ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት አዋጅ ቁጥር 534/1999” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ተፋሰስ” ማለት ወደ አንድ መልክዓ ምድራዊ አቅጣጫ የሚፈሱ የገፀ ምድርና የክርስ ምድር ውሃዎች የሚያካልሉት አካባቢ ሆኖ የሚከተሉትን የኢትዮጵያ ዋና ዋና ተፋሰሶች ከነንዑስ ተፋሰሳቸው ያጠቃልላል፡

ሀ/ የአባይ ተፋሰስ፡

ለ/ የአይሻ ተፋሰስ

ሐ/ የአዋሽ ተፋሰስ

መ/ የባሮ አኮቦ ተፋሰስ

ሠ/ የደናኪል ተፋሰስ

ረ/ የገናሌ ዳዋ ተፋሰስ

ሰ/ የመረብ ተፋሰስ

ሸ/ የአጋዴን ተፋሰስ

ቀ/ የአሞ ጊቤ ተፋሰስ

በ/ የተክዜ ተፋሰስ

ተ/ የስምጥ ሸለቆ ሐይቆች ተፋሰስ፤ እና

ቸ/ የዋቢ ሸበሌ ተፋሰስ፡፡

2. “ክልል” ማለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 47/1/ሥር የተመለከተ ማንኛውም ክልል ሲሆን፤ የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፤

3. “አግባብ ያለው አካል” ማለት በተፋሰስ የውሃ ሀብት አስተዳደር ፈልጎም ይሁን ሳይፈልግ የሚሳተፍ ወይም በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ ጥቅሙ የሚነካ ማንኛውም ሰው ነው፤

4. “የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር” ማለት ውሃ እንደ ኢኮኖሚያዊ፤ ማኅበራዊና አካባቢያዊ ሀብትነቱ በተፋሰስ ውስጥ ካሉ የተለያዩ አጠቃቀሞች ጋር ሙሉ በሙሉ የተጣጣመ ሆኖ ሚዛናዊና ቀጣይነት ያለው የውሃ ሀብት ልማት እንዲኖር የሚያስችል ሥርዓት ነው፤

5. “የውሃ ሀብት” ማለት መጠንና ጥራትን ባካተተ ሁኔታ በተፋሰስ ውስጥ የሚገኝ የገፀምድርና የክርስ ምድር ውሃ ሲሆን የውሃ የተፈጥሮ ሥነ ምህዳርንና ረግረጋማ መሬትን ያጠቃልላል፤

6. “የውሃ ምደባ” ማለት የተፋሰስን የውሃ ሀብት በውሃ የመጠቀም ፈቃድ ሥርዓትን በመተግበር ለልዩ ልዩ ግልጋሎቶች ማከፋፈል ነው፤

7. “የውሃ ግልጋሎት” ማለት በውሃ ሀብቱ ወይም ውሃው ሊሰጠው በሚችለው ግልጋሎት ወይም በውሃው የተፈጥሮ ሥነ ምህዳር ላይ ተጽዕኖ ሊያስከትል የሚችል ማንኛውም የውሃ አጠቃቀም ሲሆን ውሃውን መውሰድን፣ የውሃውን ተፈጥሮአዊ መሄጃ ማሻሻልንና የታከመ ቆሻሻን ለመድፋት፣ ለመዝናኛ፣ ለዓሣ እርባታ፣ ለውሃ ላይ ትራንስፖርትና ለሌሎች አገልግሎቶች ማዋልን ያጠቃልላል፤
8. “የተፋሰስ ዕቅድ” ማለት በውሃ ሀብት አጠቃቀም ፍትሐዊነትንና ቀጣይነትን በማረጋገጥ ዓላማ ላይ የተመሠረተና የረዥም ጊዜ ራዕይ ያለው ስትራቴጂክ የተፋሰስ የውሃ ሀብት ዕቅድ ነው፤
9. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የውሃ ሀብት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤³²
10. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡

ክፍል ሁለት

ለተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት

3. መቋቋም

1. የተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጡ ደንቦች ይቋቋማሉ፡፡
2. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ተፋሰሶች በአንድ ክፍተኛ የተፋሰስ ምክር ቤትና ባለሥልጣን ሥር ሊጠቃለሉ ይችላሉ፡፡

4. ዓላማ

የተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤቶችና ባለሥልጣናት አጠቃላይ ዓላማ የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሂደትን ፍትሐዊና አሳታፊ በሆነ መንገድ ለሕዝብ የሶሺዮ ኢኮኖሚ ብልጽግና በሚያመጣና የውሃ የተፈጥሮ ሥነ ምህዳር ቀጣይነትን ባረጋገጠ ሁኔታ የሥልጣን ክልላቸው በሆነው ተፋሰስ ውስጥ ተግባራዊ እንዲሆን ማበረታታትና መቆጣጠር ይሆናል፡፡

5. የተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤት አባላት

1. የተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ይመደባሉ፡፡
2. የተፋሰስ ክፍተኛ ምክር ቤት ተጠሪነት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

³² በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ (16) መሰረት የውሃ፣ መስኖ እና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

6. የተፋሰስ ከፍተኛ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባራት

የተፋሰስ ከፍተኛ ምክር ቤት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. በተፋሰሱ ውስጥ አግባብ ባላቸው አካላት መካከል በተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር አተገባበር ረገድ ከፍተኛ ቅንጅታዊ አሠራር መኖሩን ማረጋገጥ የሚያስችል የፖሊሲ አቅጣጫና በዕቅድ ችግሮች ላይ አመራር ይሰጣል፤
2. የተፋሰሱን ዕቅድ ዝግጅት ይመራል፤ ለመንግሥት አቅርቦ ያስጸድቃል፤
3. በተፋሰሱ ውስጥ የሚገኙ የውሃ ተጠቃሚዎች ሊከፍሉት የሚገባውን የክፍያ መጠን በተመለከተ ለመንግሥት ሃሳብ ያቀርባል፤
4. በተፋሰሱ ውስጥ ከፍተኛ የውሃ ነክ ሥራዎች ግንባታና የቅደም ተከተሉን አግባብነት በመመርመር ይወስናል፤
5. በተፋሰሱ የውሃ እጥረት በሌለበትና ባለበት እንዲሁም በድርቅ ወይም በጎርፍ ጊዜ ሊኖር የሚገባውን የውሃ ምደባ ሥርዓትና መርህ ተገቢነት በመመርመር ይወስናል፤
6. ተፋሰሱን በሚጋሩ ክልሎች መካከል የውሃ ሀብት አጠቃቀምን በሚመለከት ለሚነሱ አለመግባባቶች መፍትሄ ይሰጣል፤
7. ተፋሰሱ የወሰን ተሻጋሪ ተፋሰስ አካል ከሆነ ከጎረቤት አገሮች ጋር ይህን በሚመለከት የመወያየት ኃላፊነት ላለበት አግባብ ያለው አካል የመረጃና የምክር ድጋፍ ይሰጣል፤
8. የተወሰነ ዓላማን ለማስፈጸም የሚረዱ ቋሚ ወይም ጊዜያዊ ኮሚቴዎችን ያቋቁማል፡፡

7. የተፋሰስ ከፍተኛ ምክር ቤት ስብሰባዎች

1. የተፋሰስ ከፍተኛ ምክር ቤት በዓመት ቢያንስ ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ይኖረዋል፤ ሆኖም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ስብሰባው በራሱ አነሳሽነት ወይም በ¹/₃ኛ የምክር ቤቱ አባላት በጋራ ጥያቄ ሲቀርብ በማንኛውም ጊዜ አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ሊያደርግ ይችላል፡፡
2. ከግማሽ በላይ የሚሆኑ የምክር ቤቱ አባላት በስብሰባ ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል፡፡
3. ምክር ቤቱ ውሳኔ የሚያሳልፈው በድምጽ ብልጫ ይሆናል፤ ሆኖም ድምጽ እኩል በእኩል የተከፈለ እንደሆነ ስብሰባው ያለበት ወገን ሃሳብ የምክር ቤቱ ውሳኔ ሆኖ ያልፋል፡፡

4. የምክር ቤቱ ሰብሳቢ በማይኖርበት ጊዜ ምክትል ሰብሳቢው የምክር ቤቱን ስብሰባ ይመራል፡፡

5. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣ ምክር ቤቱ የራሱን የስብሰባ ሥነ ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

8. የተፋሰስ ከፍተኛ ምክር ቤት ሴክሬታሪያት

የተፋሰስ ባለሥልጣን የተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤት ሴክሬታሪያት ሆኖ ያገለግላል፡፡

9. የተፋሰስ ባለሥልጣን ሥልጣንና ተግባር

የተፋሰስ ባለሥልጣን የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደርን በተፋሰሱ ውስጥ ተግባራዊ ከማድረግ አኳያ ምቹ ሁኔታን ለመፍጠር የሚረዱ የፖሊሲ ሃሳቦችን በማመንጨት ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም ተግባራዊነቱን ይከታተላል፤
2. በተፋሰሱ ውስጥ የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሂደትን ለማስፈጸም የሚረዱ ተግባራትን ያከናውናል፤ ሁኔታዎችን ያመቻቻል፤
3. በተፋሰሱ ውስጥ ከውሃ ጋር የተገናኙ ፕሮጀክቶች፣ ተግባሮችና መስተጋብሮች በይዘታቸው፣ በጊዜ ሠሌዳቸው፣ በውጤታቸውና በአመራራቸው ከተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሂደቶች ጋር የተጣጣሙ መሆናቸውን ያረጋግጣል፤
4. የተፋሰስ ዕቅድ በማዘጋጀት ለተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤት ያቀርባል፤ ሲፀድቅም ተግባራዊነቱን ይከታተላል፤
5. ለክልሎች በሕግ የተሰጠ ሥልጣን እንደ ተጠበቀ ሆኖ በተፋሰሱ ውስጥ በውሃ ለመጠቀምና ውሃ ነክ ሥራዎች ለመሥራት የሚያስችል ፈቃድ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 መሠረት ይሰጣል፤ በፈቃዱ የተመለከቱ ሁኔታዎች መከበራቸውን ያረጋግጣል፤
6. በተፋሰሱ የሚገኘውን የውሃ ሀብት በተገቢው ሁኔታ ለማቀድ፣ ለማስተዳደርና ለማንቀሳቀስ የሚጠቅሙ መረጃዎችን ይሰበስባል፣ ያጠናቅራል፣ ይተነትናል፣ ያሠራጫል፤
7. የተፋሰሱን ውሃ ሀብት ስትራቴጂክ ዕቅድና የውሃ አስተዳደር ተግባራትን ለመምራትና ለመደገፍ እንዲያስችል የተፋሰስ ሞዴል ያዘጋጃል፣ ይጠቀማል፤
8. የውሃ ምደባንና አጠቃቀምን ስለሚመለከቱ አለመግባባቶች አፈታት ለተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤትና ለሚኒስቴሩ የምክርና የቴክኒክ ድጋፍ ይሰጣል፤

9. አግባብ ባላቸው አካላት መካከል ውጤታማ የግንኙነት መድረክ በመፍጠር ቀጣይነት ባለው ሁኔታ እንዲካሄድ ያደርጋል፤
10. ከተጠቃሚዎች የውሃ ክፍያ ይሰበስባል፤
11. ከሌሎች አገሮች ጋር ድንበር ዘለል ወንዞችን በሚመለከት ለመወያየት አግባብ ላለው አካል በተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤት መመሪያ መሠረት አስፈላጊ መረጃዎችን አዘጋጅቶ ይሰጣል፤
12. ተግባሮቹን ለማከናወን የሚረዱ ጥናቶችን፣ ቅኝቶችንና ምርምሮችን ያካሂዳል፤
13. የንብረት ባለቤት ይሆናል፤ ውል ይዋዋላል፤ በራሱ ስም ይከሰሳል፤ ይከሰሳል፤
14. ዓላማውን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ሌሎች ተግባራትን ያከናውናል፡፡

10. የተፋሰስ ባለሥልጣን ተጠሪነት

የተፋሰስ ባለሥልጣን ተጠሪነት፡

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 ድንጋጌዎች የሚሸፈኑ ጉዳዮችን በተመለከተ ለተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤት፣ እና
2. በሥልጣንና ተግባሩ ሥር የሚወድቁ ሌሎች ጉዳዮችን በሚመለከት ለሚኒስቴሩ፣ ይሆናል፡፡

11. የተፋሰስ ባለሥልጣን አቋም

የተፋሰስ ባለሥልጣን፡

1. በሚኒስትሩ አቅራቢነት በመንግሥት የሚሾም አንድ ዋና ዳይሬክተር፣ እና
2. አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች፣ ይኖሩታል፡፡

12. የዋና ዳይሬክተር ሥልጣንና ተግባር

1. የተፋሰስ ባለሥልጣን ዋና ዳይሬክተር የባለ ሥልጣኑ ዋና ሥራ አስፈጻሚ በመሆን የባለ ሥልጣኑን ሥራዎች ይመራል፣ ያስተዳድራል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ዋና ዳይሬክተሩ፡
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9 ላይ የተመለከቱትን የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባሮች ሥራ ላይ ያውላል፤

ለ/ የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ሕግን መሠረታዊ ዓላማዎች ተከትሎ መንግሥት በሚያፀድቀው መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሠራተኞች ይቀጥራል፤ ያስተዳድራል፤

ሐ/ ለባለሥልጣኑ በተፈቀደለት በጀትና የሥራ ፕሮግራም መሠረት ገንዘብ ወጪ ያደርጋል፤

መ/ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ሁሉ ባለሥልጣኑን ይወክላል፤

ሠ/ የባለሥልጣኑን ዓመታዊ የሥራ አፈፃፀምና የሂሳብ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤትና ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤

ረ/ በተፋሰሱ ከፍተኛ ምክር ቤትና በሚኒስቴሩ በየጊዜው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባሮች ይፈጽማል፡

3. ዋና ዳይሬክተሩ ለባለሥልጣኑ የሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልገው መጠን ከሥልጣንና ተግባሩ በከፊል ለባለሥልጣኑ ሠራተኞች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

13. በጀት

የተፋሰስ ባለሥልጣን በጀት በፌዴራል መንግሥት ከሚመደብ ገንዘብና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9/10/ መሠረት ከሚሰበሰብ የውሃ ክፍያ የተውጣጣ ይሆናል፡፡

14. የሂሳብ መዛግብት

1. የተፋሰስ ባለሥልጣን የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፡፡
2. የተፋሰስ ባለሥልጣን የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሠነዶች በዋናው አዲተር ወይም በዋናው አዲተር በሚሰየም አዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ፡፡

ክፍል ሦስት

የውሃ መጠቀሚያ ፈቃድ፣ የመረጃ ሥርዓትና

የተፋሰስ ዕቅድ

15. የውሃ መጠቀሚያ ፈቃድ

1. የተፋሰስ ባለሥልጣን በውሃ የመጠቀምና የውሃ ነክ ሥራዎችን በሚመለከት ፈቃድ የሚሰጠው የኢትዮጵያ የውሃ ሀብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992 እና የደንብ ቁጥር 115/1997 ድንጋጌዎችን መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡
2. የተፋሰስ ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የሰጣቸውን ፈቃዶች በሚመለከት የተጠናቀረ መረጃ ለሚኒስቴሩ የማስተላለፍ ግዴታ አለበት፡፡

3. በውሃ ለመጠቀም ወይም ውሃ ነክ ሥራ ለመሥራት የሚያስችል ፈቃድ አሠጣጥ ከተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሂደት አንፃር የተፋሰሱን የወደፊት ሁኔታ ግምት ውስጥ ያስገባ መሆን አለበት፡፡

16. የተፋሰስ የመረጃ ሥርዓት

1. ማንኛውም የተፋሰስ ባለሥልጣን የተፋሰሱን የውሃ ሀብት ስትራቴጂክ ዕቅድና የውሃ ሀብት አስተዳደር ተግባራትን ሊመራና ሊደግፍ የሚችል አስተዳደር ተኮር የተፋሰስ መረጃ ሥርዓት ማደራጀትና መጠቀም አለበት፡፡
2. የተፋሰስ የመረጃ ሥርዓት ቢያንስ የሚከተሉትን ቁልፍ አመልካቾች ማካተት ይኖርበታል፤
 - ሀ/ የተፋሰሱን የውሃ ሀብት መጠንና ጥራት፤
 - ለ/ የተፋሰሱን የውሃ የተፈጥሮ ሥነ ምህዳር፤
 - ሐ/ በተፋሰሱ ውስጥ ያለውን የውሃ ፍላጎት መጠን፤
 - መ/ ነባርና ለወደፊቱ የታቀዱ ዋና ዋና መሠረተ ልማቶችን፤
 - ሠ/ በውሃ ሀብቱ ላይ ተጽዕኖ ሊያስከትሉ የሚችሉ ዋና ዋና ጣልቃ ገብ ሥራዎችን ወይም ፕሮጀክቶችን፤
 - ረ/ በሥራ ላይ ያለውን የውሃ አጠቃቀም፤ እና
 - ሰ/ የተፋሰሱን አግባብ ያላቸው አካላት፡፡
3. የተፋሰስ ባለሥልጣን የተፋሰስ የመረጃ ሥርዓት ሲያደራጅም ሆነ ሲጠቀም በፌደራል ደረጃ ሊኖር ስለሚገባው የመረጃ መጣጣም ጉዳይ ተገቢ ትኩረት መስጠት አለበት፡፡

17. የመረጃ ልውውጥ

1. የተፋሰስ ባለሥልጣን በተፋሰስ የመረጃ ሥርዓት ውስጥ የሚገኝ መረጃን አግባብ ላላቸው ሁሉ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት መስጠት አለበት፡፡
2. ማንኛውም ሰው ለተፋሰስ ባለሥልጣን የመረጃ ሥርዓት የሚጠቅሙ ከውሃ ጋር ተያያዥነት ያላቸው መረጃዎችን ለባለሥልጣኑ የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡
3. የተፋሰስ ባለሥልጣን በተፋሰሱ ውስጥ ብቃት ያለው የመረጃ ቁጥጥር መረብ ለመዘርጋትና ለማሻሻል አግባብ ካላቸው የፌደራልና የክልል አካላት ጋር ተባብሮ መሥራት አለበት፡፡
4. የተፋሰስ ባለሥልጣን የራሱን የመረጃ ቁጥጥር መረብ ለማቋቋምና ለማካሄድ ይችላል፡፡

18. የተፋሰስ ዕቅድ

1. የተፋሰስ ባለሥልጣን በተፋሰሱ ውስጥ ፍትሐዊ የውሃ ክፍፍልን፣ ቀጣይነት ያለው ልማትንና የውሃ የተፈጥሮ ሥነ ምህዳርን የማያዛባ የውሃ ሀብት አጠቃቀምን የሚያረጋግጥ ለረዥም ጊዜ የሚያገለግል የውሃ ሀብት አስተዳደር ማዕቀፍ እንዲኖር የሚያስችል የተፋሰስ ዕቅድ ሊኖረው ይገባል፡፡
2. የተፋሰስ ዕቅድ፡
 - ሀ/ የተፋሰሱን የውሃ ሀብት፤
 - ለ/ የተፋሰሱን እንክብካቤ፤
 - ሐ/ በውሃ ሀብቱ ላይ ከፍተኛ ጫና የሚያሳድሩ ሁኔታዎችን፤
 - መ/ በተፋሰሱ ውስጥ ያለውን የውሃ አጠቃቀም ደረጃ የሚያሳይ አኃዛዊ መግለጫ፤
 - ሠ/ የተፋሰሱን የወደፊት ሁኔታ አቅጣጫ ሊያሳይ የሚችል ትንታኔ፤
 - ረ/ በሁኔታዎች ግምገማ ላይ የተመሠረተና የተቀናጀ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሂደት አተገባበርን ዕውን ለማድረግ የሚረዱ ስትራቴጂዎችን፤ እና
 - ሰ/ ዕቅዱን የሚተገብሩ አካላትን፤ የድርጊት መርሐ ግብርንና የሚያስፈልገው በጀትን ጨምሮ ዕቅዱን ተግባራዊ የማድረጊያ ዘዴዎችን፤ማካተት ይኖርበታል፡፡
3. በተፋሰሱ ውስጥ አግባብ ባላቸው አካላት የሚከናወኑ ከውሃ ጋር ተያያዥነት ያላቸው ተግባራት ከተፋሰስ ዕቅዱ ጋር እንዲጣጣሙ መደረግ አለባቸው፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

19. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ አፈፃፀም በተመለከተ ከተፋሰስ ባለስልጣን ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

20. ተፈፃሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚ አይሆንም፡፡

21. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ያወጣል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ያወጣል፡፡

22.. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 06 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 841/2006

የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት አዋጅ

በመስኖ እርሻ የውሃ ሀብትን ጥቅም ላይ ማዋል ለምግብ ዋስትናና ለኢኮኖሚ ልማት መረጋገጥ የላቀ አስተዋጽኦ የሚኖረው በመሆኑ፤

በአርሶ አደር ደረጃ በሚመሩ የመስኖ እና የድሬኔጅ ሥራዎች ተስማሚ የሆነ የሕገ ማዕቀፍ ማውጣት አስፈላጊ በመሆኑ፤

ለትርፍ ሳይሆን ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩና ለሕዝብ ጥቅም በገጠር አካባቢዎች የመስኖና የድሬኔጅ አገልግሎቶችን የሚሰጡ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት የሚደራጁበትን ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

በመንግስት ወጪ የተገነቡ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሮችን ለማህበራት ማስተላለፍ የሚያስችል የሕግ መሠረት በመጣል በማህበራቱና በአገልግሎት ሰጪዎች መካከል ያለውን የአገልግሎቶች አቅርቦት በመቆጣጠር የተሻለ የውሃ ሀብት አስተዳደር ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 841/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “ማኅበር” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የተደራጀና የተመዘገበ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበር ነው፤
2. “የመስኖ እና የድሬኔጅ አውታር” ማለት ወደ ተወሰነ መሬት አካባቢ የመስኖ ውሃን ለማጓጓዝ ጥቅም ላይ የሚውል ቦይ ወይም የቱቦዎች ወይም የመስኖዎች አጠቃሪ ሲሆን ከእነዚህ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ማንኛውንም የውሃ መጥለፊያን፣ ግድብን ወይም የውሃ ማግለያ ውቅርን፣ ማጠራቀሚያን ወይም ኩሬን እንዲሁም ማናቸውንም

የመስኖ ውሃ መተላለፊያ በሮችን፣ ፓምፖችን፣ መሬትን፣ ሕንፃዎችን፣ መሣሪያዎችን መጋቢ መንገዶችን እንዲሁም የመስኖ አውታሩን ከአነድሬቴፍ ጥቅም ላይ ለማዋል፣ ለመጠገን ወይም ለማደስ አስፈላጊ የሆኑ ውቅሮችን ሁሉ ያካትታል፤

3. “የአገልግሎት ክልል” ማለት ማኅበሩ የሚገለገልበት የተወሰነ የመሬት ክልል ነው፤
4. “የውሃ አቅርቦት መገኛ ቦታ” ማለት አንድ ማኅበር ለመስኖ የሚውል ውሃን በኃላፊነት ማስተዳደር የሚጀምርበት የውሃ መገኛ ቦታ ሲሆን የውሃ ግድብን፣ መጥለፊያን፣ የማግለያ ውቅርን፣ በዋናው የመስኖና ድሬቴጅ አውታር ውስጥ የሚገኙ በሮችን ወይም ውሃ ማስተላለፊያዎች፣ ካናልን፣ የውሃ ጉድጓድን፣ ምንጭን ወይም የፓምፕ ጣቢያን ሊያካትት ይችላል፤
5. “ዘመናዊ የመስኖና ድሬቴጅ አውታር” ማለት በመደበኛ ጥናትና ዲዛይን ላይ በመመሥረት የተገነባ ወይም ዘመናዊ እንዲሆን የተደረገ የመስኖና ድሬቴጅ አውታር ነው፤
6. “ባህላዊ የመስኖና ድሬቴጅ አውታር” ማለት አርሶ አደሮች በልምድ ባካብቱት ዕውቀት እና በአካባቢ የሚገኙ ቁሳቁሶችን በመጠቀም የገነቡት የመስኖና ድሬቴጅ አውታር ነው፤
7. “አሃድ” ማለት የአንድ ማኅበር የአገልግሎት ክልል የተወሰነ ክፍል ነው፤
8. “የአሃድ ተጠሪ” ማለት አንድን አሀድ በመወከል በጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ ላይ የተመረጠ አባል ነው፤
9. “ጠቅላላ ጉባዔ” ማለት የአንድ ማኅበር ከፍተኛ የውሳኔ ሰጪ አካል ነው፤
10. “የሥራ አመራር” ማለት የአንድ ማኅበርን የሥራ እንቅስቃሴ እንዲከታተልና እንዲቆጣጠር በጠቅላላ ጉባዔ የተመረጠ አካል ነው፤
11. “ዋና የመስኖና ድሬቴጅ አውታር” ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ወደሆነ የማኅበራት የአገልግሎት ክልሎች የመስኖ ውሃ ለማጓጓዝ የሚያገለግል የመስኖና ድሬቴጅ አውታር ነው፤
12. “ፌዴሬሽን” ማለት የዋናውን የመስኖና የድሬቴጅ አውታር የማስተዳደርና የመጠገን ኃላፊነት ያለበት በዚህ አዋጅ መሠረት የተቋቋመ የውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት ፌዴሬሽን ነው፤
13. “አገልግሎት ሰጪ” ማለት ከፌዴሬሽን ሌላ ዋና የመስኖና ድሬቴጅ አውታርን የማስተዳደር የማሰራትና የመጠገን ሥራ የሚሰራ ማንኛውም የመንግሥት ወይም የግል ድርጅት ነው፤

14. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የጧሃ፣ የመስኖና የኢነርጂ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤³³
15. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፡፡
16. “ተቆጣጣሪ አካል” ማለት በፌዴራል መንግሥት በጀት የተገነቡ የመስኖ መሠረተ ልማቶችን በተመለከተ ሚኒስቴሩ ሲሆን በክልል በጀት የተገነቡ የመስኖ መሠረተ ልማቶችን በተመለከተ ማኅበራትን ለማደራጀትና ለመመዝገብ ሥልጠን እና ሌሎች የቴክኒክ ድጋፍ ለማኅበራት ለመስጠት ወይም በዚህ አዋጅ ውስጥ የተዘረዘሩ ሌሎች ተግባራትን ለማከናወን በክልል መንግሥት የተሰየመ አካል ነው፤
17. “የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት መዝገብ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 መሠረት በተቆጣጣሪ አካል የሚያዝ መዝገብ ነው፤
18. “የመሠረተ ልማት አካል” ማለት የመስኖ መሠረተ ልማቱ የተገነባው በፌዴራል መንግሥት በጀት ከሆነ ሚኒስቴሩ ሲሆን የመስኖ መሰረተ ልማቱ የተገነባው በክልል መንግስት በጀት ሲሆን የመስኖ መሰረተ ልማት የመገንባት ኃላፊነት ያለበት የክልል አካል ነው፤
19. “ሰፊ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
20. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለፀው የሴትንም ያካትታል፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በፌደራል መንግስት በተገነቡ የመስኖ መሰረተ ልማቶች ላይ የተደራጁ የመስኖ ተጠቃሚዎች ማህበራትን በሚመለከት በመላው ኢትዮጵያ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

4. የማህበር ዓላማዎች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚመሠረት ማኅበር የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡፡

1. በራሱ በአገልግሎት ክልሉ ያለውን የመስኖና ድሬኔጅ አውታርን ሙሉ በሙሉ ወይም በክፍል በመምራትና በማስተዳደር ለአባላቱ ለግብርና አገልግሎት የሚውል ፍትህዊ ውሃ የማቅረብ፤
2. ለአባላቱ የመስኖ ውሃ እና የድሬኔጅ አገልግሎቶችን ለመስጠት በአገልግሎት ክልሉ ውስጥ የሚገኘውን የመስኖና ድሬኔጅ አውታር የማስተዳደርና የመምራት፤

³³ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ (16) መሰረት የውሃ፣ መስኖ እና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

3. በአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኘውን የመስኖና ድሬኔጅ አውታር መጠገን፣ ማደስ እና ማሻሻል፤ እንደአስረላጊነቱም የግንባታና የመልሶ ግንባታ ሥራዎችን የማካሄድ፤
4. የአፈር መሸርሸርን፣ ጨዋማነትንና ብክለትን ለመከላከል ተገቢውን እርምጃ የመውሰድ፤
5. የመስኖ ውሃ ፍጆታን በተመለከተ የውስጥ ደንቦችን ማውጣትና ለተሰጡ አገልግሎቶች ከአባላት ክፍያዎችን የመሰብሰብ ፤
6. የመስኖ መሣሪያዎችን መግዛት፣ መተካት፣ መጠገንና ሥራ ላይ የማዋል፤
7. ለአባላት ስለመስኖ ዘዴዎች፣ ስለመስኖ አርሻ አስተራረስ ዘዴዎች፣ ስለውሃ ቁጠባ ዘዴዎችና እዳዲስ የመስኖ ቴክኖሎጂዎች ሥልጠና የመስጠት።

5. ማህበራት የሚኖሩባቸው መሠረታዊ መርሆዎች

እያንዳንዱ ማኅበር በሚከተሉት መርሆዎች ላይ ተመሥርቶ መሥራት አለበት፡-

1. ሚዛናዊ የውሳኔ አሰጣጥና ፍትሃዊ የመስኖ ውሃ ክፍፍል ፤
2. የውሃ ብክነትንና ብክለትን፣ የአፈር መሸርሸርንና ጨዋማነትን የመከላከል፤ እንዲሁም የአካባቢ እንክብካቤንና ጥበቃን ለማጠናከር በአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኘውን የመስኖና ድሬኔጅ አውታር መጠበቅና ማስተዳደር፤
3. በውሃ አጠቃቀም ረገድ በአባላት መካከል ብሔርን፣ የታን፣ ኃይማኖትን ወይም በማናቸውም ሌሎች ተመሳሳይ ምክንያቶች ልዩነት አለማድረግ፤
4. በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት ግልጽነትና እሳታፊነት ያለው የአሠራር ሥርዓት መከተል፤
5. ወጪን የመሸፈንና ሀብት በቁጠባ የመጠቀም ሥርዓትን መከተል።

6. የአገልግሎት ክልል

1. እያንዳንዱ ማኅበር ተለይቶ በታወቀ የአገልግሎት ክልል ውስጥ መንቀሳቀስ አለበት።
2. የእያንዳንዱ ማኅበር የአገልግሎት ክልል የተለየና ራሱን የቻለ የመስኖ እና የድሬኔጅ አውታሮች አህድን ያቀፈ እና ማኅበሩ በሚያካሂደው የመስኖና ድሬኔጅ አውታር አማካኝነት አንድ ወይም ከአንድ በላይ ከሆኑ የውሃ አቅርቦት መገኛ ቦታዎች የመስኖ ውሃ መቀበል የሚችል መሆን ይኖርበታል።
3. የአንድ ማኅበር የአገልግሎት ክልል ከሌላ ማኅበር የአገልግሎት ክልል ጋር መደራረብ የለበትም።

ክፍል ሁለት

ስለማህበር አመሰራረትና ምዝገባ

7. ስለማህበር አመሰራረት

አንድ ማኅበር፦

1. ፍላጎት ባላቸው ሰዎች በፈቃደኝነት፤ ወይም
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12(1) መሰረት ውሃን ዘላቂ ፍትሃዊና ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመጠቀምና ለማስተዳደር እንዲቻል በተቆጣጣሪው አካል፤

ሊመሰረት ይችላል፡፡

8. ስለማህበር ስያሜ

1. እያንዳንዱ ማኅበር ከሚሠራበት ቦታ መጠሪያ ጋር የተያያዘ ወይም ሌላ ስም ይኖረዋል።
2. በማንኛውም ማኅበር ስም ውስጥ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበር የሚል ሀረግ መኖር አለበት፡፡
3. አንድ ማኅበር የተመዘገበበትን ስም ሌላ ማኅበር መጠቀም የተከለከለ ነው፡፡
4. የማንኛውም ማኅበር ስም በጉልህ ተጽፎ የማኅበሩ ሥራ በሚካሄድበት በማንኛውም ሥፍራ መለጠፍ አለበት፡፡ እንዲሁም በማኅበሩ ማስታወቂያዎች፣ ደብዳቤዎች፣ በማኅበሩ ስም በሚፈረም ሠነድ ላይ መጻፍ ወይም ማኅተም መደረግ ይኖርበታል።

9. በአባላት ፍላጎት ስለሚመሰረት ማህበር

1. አንድን ማህበር፦

ሀ/ በመሬት የይዞታ መብት መሠረት ከባህላዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ውሃ በሚያገኝ መሬት የሚጠቀሙ፤ ወይም

ለ/ በመሬት የይዞታ መብት መሠረት በዚህ አዋጅ መሠረት ተቆጣጣሪው አካል ማኅበር እንዲመሰርቱ ውሳኔ ያላደረሳቸው ከዘመናዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሮች ውሃ በሚያገኝ መሬት የሚጠቀሙ፤

ሰዎች በፍላጎት ሊመሰርቱት ይችላሉ፡፡

2. በባህላዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ለመጠቀም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተመሠረተ ማኅበር በኢትዮጵያ የውሃ ህብት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 197/1992 መሠረት በውሃ ለመጠቀም ፈቃድ የመጠየቅና የማግኘት መብት ይኖረዋል።

10. በአባላት ፍላጎት ማህበር የመመስረቻ ሰነድ አቅርቦት

1. ከአምስት የማያንሱ የመስኖ ተጠቃሚዎች በፍላጎታቸው ማኅበር ሊመሰርቱ ይችላሉ፤ ለታሰበው ማኅበር የአገልግሎት ክልሉን የሚለዩ ጊዜያዊ አነሳሽ ቡድን በመመስረት እንዲሁም ከአሥራ ሁለት የማይበልጡ የማኅበር አባል ለመሆን የሚችሉ ሰዎች የሚይዝ የመሥራች ኮሚቴ ማደራጀት አለባቸው።
2. ለታሰበው ማኅበር የተሟላ ውክልና እንዲኖር የመስራች ኮሚቴ አባላት ማህበር ለመመስረት ከታሰበው የአገልግሎት ክልል ከተለያዩ አህዶች የተውጣጡ ሰዎችን የሚያካትት መሆን አለበት፡፡
3. መሥራች ኮሚቴው የራሱን ሊቀመንበር በመምረጥ ከማኅበሩ ምሥረታ በፊት ለሚከናወኑ ተግባራት የሚያገለግሉ የራሱን የሥነ-ሥርዓት ደንብ ያዘጋጃል።
4. መሥራች ኮሚቴው እንዲቋቋም ስለታሰበው ማኅበር ከተቆጣጣሪው አካል ጋር ምክክር በማድረግ የሚከተሉትን ሰነዶች ያዘጋጃል፡-
 - ሀ/ እንዲቋቋም ለታሰበው ማኅበር ረቂቅ የመመሥረቻ ሰነድና መተዳደሪያ ደንብ፤
 - ለ/ እንዲቋቋም የታሰበውን ማኅበር የአገልግሎት ክልልና አህዶች ካሉም የሚገኙበትን ቦታና መጠናቸውን የሚያሳይ ካርታ፤
 - ሐ/ የታሰበውን ማኅበር ለመመስረት አባላት የሚያቀርቡትን ማመልከቻ፤ እና
 - መ/ የማኅበሩ አባላት ለመሆን የሚሹ ሰዎችን ስም፣ አድራሻ፣ ፊርማ እና የእያንዳንዱን አባል የመሬት ይዞታ መግለጫ፤ ያላቸው ከሆነም የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር ቁጥር፤ እንዲሁም የታሰበው ማኅበር ረቂቅ በጀትና የሥራ መርሐ ግብር ሰነድ።
5. መሥራች ኮሚቴው፡-
 - ሀ/ የታሰበው ማኅበር አባላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተዘረዘሩትን ሠነዶች ተመልክተው አስተያየት እንዲሰጡባቸው፤ እና
 - ለ/ ማኅበር ለመመስረት አባላት የሚያዘጋጁትን ማመልከቻ አቀናጅቶ እንዲፈረም፤ ያደርጋል።
6. የመስራች ኮሚቴው ሊመሰረት የታሰበው ማኅበር አባላት ሊሆኑ ከሚችሉት ውስጥ ቢያንስ ግማሾቹ ማኅበር ለመመስረት ብተዘጋጀው ማመልከቻ ላይ ከፈረሙበት እና በረቂቅ መተዳደሪያ ደንቡ፣ በበጀትና በሥራ መርሐ ግብር ላይ አስተያየት መስጠታቸው ከተረጋገጠ፡-

ሀ/ የማህበሩን ረቂቅ መመስረቻ ሰነድ፣ መተዳደሪያ ደንብ፣ የበጀት እና የሥራ መርሐ ግብር ላይ ተወያይቶ ለማፅደቅ፣ እና

ለ/ ጊዜያዊ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት እና 5 ሌሎች የማህበሩን የሥራ ኃላፊዎች ለመምረጥ፣

የመሥራቾችን ስብሰባ እንዲጠራ ያደርጋል፡፡

7. የታሰበው ማህበር አባላት ከሚሆኑት መካከል ከግማሽ በላይ የሆኑት ከተገኙ የመሥራቾች ስብሰባ ምልአተ ጉባዔ ይሆናል፤ የማህበሩ መመሥረት እና መመስረቻ ሰነድና የመተዳደሪያ ደንብ መፅደቅ በስብሰባው ላይ በተገኙ አባላት አብላጫ ድምጽ ይወሰናል፡፡

8. ጊዜያዊ የሥራ አመራር ኮሚቴ ማህበሩን ለመመዝገብ የሚከተሉትን የያዘ ማመልከቻ ለተቆጣጣሪው አካል ያቀርባል፡፡

ሀ/ የመሥራቾች ስብሰባ ቃለ ጉባዔ፣

ለ/ በሦስት ቅጂዎች የተዘጋጀ የማህበሩን መመስረቻ ሰነድ እና መተዳደሪያ ደንብ፣

ሐ/ የታሰበው የአገልግሎት ክልል እና ካለም የአህዶቹን አቀማመጥ የሚያሳይ ካርታ፣

መ/ የታሰበውን ማህበር ለመመስረት አባላት የጻፉትን ማመልከቻ፣

ሠ/ የበጀትና የሥራ መርሐግብር ረቂቅ፤ እና

ረ/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በሚወሉ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የተዘረዘሩ ሌሎች ሰነዶች፡፡

9. ተቆጣጣሪው አካል ማመልከቻውንና ተያይዘው የቀረቡ ሰነዶችን በ15 ቀናት ውስጥ በመመርመር ማህበሩ ለምዝገባ የሚያበቃውን መስፈርት ያሟላ መሆኑን በማረጋገጥ በመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማህበር መዝገብ ውስጥ በመመዝገብ ለማህበሩ የምዝገባ የምሥክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

10. ተቆጣጣሪ አካሉ ማህበሩ ለመመዝገብ ያቀረበውን ማመልከቻ ያልተቀበለው አንደሆነ ያልተቀበለበትን ምክንያት በዝርዝር ለጊዜያዊ የሥራ አመራር ኮሚቴው በ15 ቀናት ውስጥ በጽሁፍ ያሳውቃል፡፡

11. በተቆጣጣሪው አካል ስለሚመሰረት ማህበር

ተቆጣጣሪው አካል ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ቀን ጀምሮ ዘመናዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሮችን ወይም ዘመናዊ የተደረጉ ባሕላዊ የመስኖና የድሬኔጅ አውታሮች የመስኖ ውሃ የሚጠቀሙ ማህበራት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12(1) መሰረት እንዲመሠረቱ ሊያደርግ ይችላል፡፡

12.በተቆጣጣሪው አካል የሚመሰረት ማኅበር የመመስረቻ ስነ-ስርዓት

1. ተቆጣጣሪው አካል ስለሚመሰረተው ማኅበር አባላት ሊሆኑ ከሚችሉት ሰዎች እና አግባብ ካላቸው አካላት ጋር ከተመካከረ እና ሐሳቡ ተቀባይነት ካገኘ በኋላ ማኅበር እንዲመሰረት ውሳኔ የተሰጠ መሆኑን ያሳውቃል።
2. ማስታወቂያውም በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 10(4) ላይ ከተዘረዘሩ ረቂቅ ሠነዶች ቅጂዎች ጋር ተያይዞ እንዲመሰረት ለተወሰነው ማኅበር አባል ለሚሆኑ ሰዎች ለምርመራ እንዲቀርብ ይደረጋል።
3. ተቆጣጣሪው አካል እንዲመሰረት ለተወሰነው ማኅበር አባል ከሚሆኑት ሰዎች ጋር ተከታታይ ውይይት በማካሄድ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 10(4) የተመለከቱት ረቂቅ ሠነዶች የመጨረሻ ቅርፃቸውን እንዲይዙ ያደርጋል።
4. ተቆጣጣሪው አካል የታሰበውን ማኅበር የበጀትና የሥራ መርሐግብር የሚያፀድቅና ጊዜያዊ የሥራ አመራር ኮሚቴና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎችን የሚመርጥ የመሥራቾች ስብሰባ የሚካሄድበትን ቀን ያሳውቃል።
5. ጊዜያዊ የሥራ አመራር ኮሚቴው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10(8) የተመለከቱትን ሠነዶች ለማኅበሩ ምዝገባ ያቀርባል።
6. አመዘጋገብን በተመለከተ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 10(9) ድንጋጌ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለሚመሠረቱ ማኅበራትም በተመሳሳይ ተፈፃሚ ይሆናል።

13.ስለሀጋዊ ሰጪነትና ሃላፊነት

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ተመስርቶ የተመዘገበ ማኅበር ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ሕጋዊ ሰውነት ይኖረዋል።
2. በዚህ አዋጅ መሠረት የተመሠረተ ማንኛውም ማኅበር ኃላፊነቱ የተወሰነ ሲሆን ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም።

14.ስለማህበሩ መተዳደሪያ ደንቦች

1. ማንኛውም ማኅበር የራሱ መተዳደሪያ ደንብ ይኖረዋል።
2. የመተዳደሪያ ደንቡ ይዘት የሚከተሉትን ዝርዝሮች ያካትታል፡-
 - ሀ/ የማኅበሩን ስምና አድራሻ፤
 - ለ/ የማኅበሩን ዓላማና ተግባር ፤
 - ሐ/ የማኅበሩን የአገልግሎት ክልል ነፃነት ወይም ካርታ፤
 - መ/ የማኅበሩ አባል ለመሆን የሚያበቁ መስፈርቶች፤
 - ሠ/ የማኅበሩን አባላት መብቶችና ግዴታዎች፤

ረ/ የማኅበሩን አመራር አካላት ሥልጣን፣ ኃላፊነት እና ተግባር፤

ሰ/ የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ የሚጠራባቸው እና የሚመራባቸው ሥነ ሥርዓቶች፤

ሸ/ የማኅበሩን የሥራ አመራር ኮሚቴና ሌሎች አካላትን ምርጫ፣ የሥራ ዘመንና ከኃላፊነት ስለሚታገዱበት ወይም ስለሚነሱባቸው ሁኔታዎች፤

ቀ/ ክፍያዎች የሚወሰኑባቸው ደንቦች፤ እና

በ/ የማኅበሩ ተግባራት የሚቋረጥባቸው ሁኔታዎች።

3. የማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ በጠቅላላ ጉባዔ ልዩ ውሳኔ ሊሻሻል ይችላል፤ ሆኖም ማንኛውም የመተዳደሪያ ደንብ ማሻሻያ ተግባራዊ የሚሆነው በተቆጣጣሪው አካል ፀድቆ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።

ክፍል ሦስት

ስለማህበር አባልነትና ስለአባላት መብትና ግዴታ

15. ስለማህበር አባልነት

1. በዚህ አዋጅ መሠረት በተቋቋሙ በአንድ ማህበር የአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኝን መሬት አግባብ ባለው የመሬት ባለይዞታነት ሥርዓት መሠረት ይዞ የሚጠቀም ማንኛውም ሰው የዚህ ማህበር አባል መሆን አለበት።
2. በውርስ ወይም በሌላ ሕጋዊ መንገድ በአንድ ማህበር የአገልግሎት ክልል ውስጥ በሚገኝ መሬት የመጠቀም መብት ያገኘ ማንኛውም ሰው ቀደም ሲል የዚያ መሬት ተጠቃሚ የነበረው ሰው ለማኅበሩ አጠናቆ ያልከፈላቸውን መዋጮዎች እና ክፍያዎች በመክፈል የማኅበሩ አባል ይሆናል።
3. ከአንድ ማህበር መቋቋም ጋር ተያይዘው የሚመነጩ መብቶችና ግዴታዎች በማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውስጥ ከሚገኙ ማሳዎች ጋር በቋሚነት የተያያዙና ማኅበሩ እስካልፈረሰ ወይም የማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሻሻልን ተከትሎ ማሳዎቹ ከማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውጭ እስካልሆኑ ድረስ ከማሳዎቹ ሳይነጠሉ የሚተላለፉ ናቸው።
4. በማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኝን መሬት ከሦስት ዓመት በላይ በኪራይ ውል የሚጠቀም ሰው የኪራዩ ዘመን አስከሚቋረጥበት ወይም እስከሚጠናቀቅበት ጊዜ ድረስ የማኅበሩ አባል አንደሆነ ይቆጠራል።

5. በማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኝ መሬት ሦስትና ከሦስት ዓመታት ላይ በኪራይ ውል የሰጠ አከራይ የማኅበሩ አባል ሆኖ ይቆያል፤ ሆኖም መሬቱን የተከራየው ሰዉ፡-

ሀ/ የማኅበሩን ሕግጋት የማክበር ግዴታ አለበት፤

ለ/ ከአከራዩ በሚሰጥ የጽሑፍ ፈቃድ ተከራዩ በአከራዩ የማኅበርተኝነት መብቶች መገልገል ይችላል፡፡

16.የአባላት መብትና ግዴታ

1. ማንኛውም የማኅበር አባል የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል፡-

ሀ/ ማኅበሩ ከሚያከፋፍለው የመስኖ ውሃ ተገቢ ድርሻውን የማግኘት፤

ለ/ በማኅበሩ ከሚሰጠው ወይም በማኅበሩ በኩል ከሚገኙ ሌሎች አገልግሎቶች የመጠቀም፤

ሐ/ የሚፈለግበት ተገቢ የአገልግሎት ክፍያዎችን በማጠናቀቅ ለማኅበሩ የተለያዩ አካላት የመምረጥና የመመረጥ፤

መ/ ለጠቅላላ ጉባዔው ስብሰባዎች የመወያያ እጀንዳ የማስያዝ፤

ሠ/ ለማኅበሩ ልዩ ልዩ አካላት የሚወዳደሩ ዕጩዎችን የመጠቀም፤

ረ/ ማኅበሩ በቀጠረው ሠራተኛ ወይም ማኅበሩ በመሬቱ ላይ በሚያከናውናቸው የጥገና ሥራዎች ምክንያት ሆነ ተብሎ ወይም በቸልተኝነት በሰብሎ ወይም በመሬቱ ላይ ለደረሰ ጉዳት ከማኅበሩ ካሳ የማግኘት፤

ሰ/ በሥራ ሰዓት የማኅበሩን ጽ/ቤት የመጎብኘት፤ የማኅበሩን መሳግብት የመመልከት፤ እንዲሁም በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት የማኅበሩን የሂሳብ አያያዝና የሥራ አመራር ዕቅዶችን የሚመለከት መረጃ የማግኘት፡፡

2. ማንኛውም የማኅበር አባል የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩታል፡-

ሀ/ የማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብ መመሪያዎችንና ውሳኔዎችን የማክበር፤

ለ/ የማኅበሩን ክፍያዎች የመፈጸም፤

ሐ/ የመስኖ ውሃን ማኅበሩ በሚያወጣው የውሃ ክፍፍል መርሐ ግብር መሠረት ብቻ የመጠቀም፤

መ/ በቸልተኝነት ወይም ሆነ ብሎ በማኅበሩ መሣሪያ ወይም መሠረተ ልማት ላይ ያደረሰውን ጉዳት የመጠገን ወይም ለመተካት የሚያስፈልገውን ወጪ የመክፈል፤

ሠ/ በማኅበሩ ሲጠየቅ ስለራሱ መሬትና ውሃ አጠቃቀም ተፈላጊ የሆነውን መረጃ የመስጠት፤

ረ/ የማኅበሩ ሠራተኞች ወይም ከማኅበሩ ጋር የተዋዋሉ አገልግሎት ሰጪዎች የመስኖና የማፍሰሻ አውታሩን ለመሥራት ወይም ጥገና ሥራ ለማካሄድ እንደአስፈላጊነቱ መሣሪያዎችና ዕቃዎችን ይዘው ሲመጡ ይዞታው ወደሆነው መሬት እንዲገቡ የመፍቀድ፤

ሰ/ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሮችን ከማጽዳትና ከመጠገን ጋር የተያያዙ ተግባራትን የማከናወን፤

ሸ/ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሩን አሠራርና ጥገና የሚመለከቱ ቴክኒካዊ ደንቦችን የማክበር፡፡

17.አባልነትን ስለማቋረጥ

1. በማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውስጥ በሚገኝ መሬት የመጠቀም መብቱን ያቆመ ማንኛውም አባል በመሬቱ የመጠቀም መብቱን ማቆሙን ለማኅበሩ በጽሑፍ በማስታወቅ ከአባልነቱ ሊወጣ ይችላል።
2. ማንኛውም የማኅበር አባል ከማኅበሩ አባልነት እስከሚወጣበት ቀን ድረስ ላላጠናቀቀው ክፍያ ተጠያቂነት አለበት፡፡

18.ስለድምጽ አሰጣጥ

1. ማንኛውም አባል በአሀድ ተወካዮች ምርጫ ወይም በጠቅላላ ጉባዔው ስብሰባዎች ላይ አንድ ድምጽ ይኖረዋል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም በማኅበሩ አባላት መካከል በያዙት መሬት ስፋት ወይም በሚጠቀሙት የውሃ መጠን ላይ ከፍተኛ የሆነ ልዩነት ካለ ተቆጣጣሪው አካል ከሚከተሉት በአንዱ ላይ ተመሥርቶ የድምጽ ድልድል እንዲኖር ሊፈቅድ ይችላል፡-

ሀ/ በአገልግሎት ክልል ውስጥ ካለው የማሳ ስፋት ጋር ተመጣጣኝ የሆኑ ድምጽ እንዲኖረው በማድረግ ወይም

ለ/ ለማኅበሩ ከከፈለው መዋጮ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ድምጽ እንዲኖረው በማድረግ፡፡

3. የድምጽ ድልደላው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት እንዲሆን ከተፈቀደ እያንዳንዱ አባል ቢያንስ አንድ ድምጽ ይኖረዋል፤ ሆኖም ማንኛውም አባል በአንድ አሀድ ወይም በጠቅላላ ጉባዔ 20 ከመቶ በላይ የሆነ ድምጽ አይኖረውም።

ክፍል አራት

ስለአመራር አካላት

19. ስለማህበሩ አመራር አካላት

1. የአንድ ማኅበር የአመራር አካላት፡-

ሀ/ ጠቅላላ ጉባዔ፤

ለ/ የሥራ አመራር ኮሚቴ፤

ሐ/ የቁጥጥር ኮሚቴ፤ እና

መ/ የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ፤

ናቸው፡፡

2. አንድ ማኅበር በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ እንደ አስፈላጊነቱ ሌሎች ኮሚቴዎች እንዲቋቋሙ ሊፈቅድ ይችላል።

3. የአንድ ማኅበር የአመራር አካላት ሥልጣንና ተግባር በዚህ አዋጅና በማኅበሩ የመተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል፡፡

20. ስለጠቅላላ ጉባዔ

1. የማኅበሩ አባላት ቁጥር በጣም አነስተኛ ከመሆኑ የተነሳ ሁሉም ጠቅላላ ጉባዔው እንዲገኙ መተዳደሪያ ደንቡ የሚፈቅድ ካልሆነ በስተቀር የጠቅላላ ጉባዔው አባላት ከእያንዳንዱ አሀድ የሚወክሉ የአሀድ ተጠሪዎች ይሆናሉ። ሆኖም የአሀድ ተጠሪዎች ያልሆኑ የማኅበሩ አባላት ድምጽ የመስጠት መብት ሳይኖራቸው በጠቅላላ ጉባዔው ስብሰባዎች ላይ የመሳተፍ መብት ይኖራቸዋል።

2. በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ ውስጥ፡-

ሀ/ የእያንዳንዱን የአሀድ ተጠሪ የአገልግሎት ዘመን፤

ለ/ ከአሀዱ ስፋት አንፃር ከእያንዳንዱ አሀድ የሚወክሉ ተጠሪዎች ብዛት፤

ሐ/ የአሀድ ተጠሪዎችን ለመምረጥ፣ ለመተካት እና ለማንሳት የሚያስፈልጉ ሥነ ሥርዓቶች፤

መ/ የአሀድ ተጠሪዎች የወከሏቸውን አባላት ሐሳብ ለጠቅላላ ጉባዔ የሚያቀርቡበትን እና የጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ ውጤትን ለአባላቱ ሪፖርት የሚያደርጉበት ሥርዓት፤ እና

ሠ/ እያንዳንዱ የአሀድ ተጠሪ በጠቅላላ ጉባዔው ስብሰባዎች ላይ የሚሰጣቸው የድምጽ መጠን፤

የሚወሰን ይሆናል።

21. የጠቅላላ ጉባኤ ስልጣንና ተግባር

1. የማንኛውም ማኅበር ክፍተኛ የሥልጣን አካል የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ይሆናል፡፡
2. የጠቅላላ ጉባኤ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።
 - ሀ/ የማኅበሩን ዓመታዊ የሥራ እቅድና በጀት የማፅደቅ፤
 - ለ/ የማኅበሩን የሥራ አመራር አካላት፣ የቁጥጥር ኮሚቴ፣ የክርክር እወሳሰን ኮሚቴ እና ሌሎች የንዑሳን ኮሚቴዎች አባላትን የመምረጥ እና የመሻር፤
 - ለ/ የማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብና የውስጥ ደንብ የማጽደቅ እና የማሻሻል፤
 - መ/ በማኅበር አባላት የሚከፈል የመዋጮ እና የቅጣት መጠንን የመወሰን ፤
 - ሠ/ የማኅበሩን ዓመታዊ ገቢና ወጪ መግለጫ እና የሀብትና የዕዳ መግለጫ እንዲሁም የሥራ አመራር አካላት ዓመታዊ ሪፖርት የማፅደቅ፤
 - ረ/ ማኅበሩን እንደገና የማደራጀት ወይም የማኅበሩን ሂሳብ ማጣራትን የሚመለከቱ ውሳኔዎችን የመወሰን፤
 - ሰ/ ማንኛውንም የማኅበሩን ንብረቶች መሸጥ፣ መግዛትን በመያዣነት መስጠትን፣ አንሸስትመንትን፣ ብድር መበደርን ወይም ማኅበሩ ያለበትን ዕዳ ወይም እነዚህን የሚመለከቱ ገደቦችን የመወሰን፤
 - ሸ/ በማኅበሩ ጠቅላላ ደንብ መሠረት ከተወሰነ ዋጋ በላይ ያላቸውን ወይም ለማኅበሩ ክፍተኛ ፋይዳ ያላቸውን ውሎችን የማፅደቅ፤
 - ቀ/ በሥራ አመራር ኮሚቴ እና በሌሎች ኮሚቴዎች የሚቀርቡለትን ማንኛውንም ጉዳይ የመወሰን።

22. ስለ ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባዎች

1. የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል፡፡
2. የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ምልዓተ ጉባኤ በመተዳደሪያ ደንቡ ይወሰናል፡፡
3. የሥራ አመራር ኮሚቴው የማኅበሩ የቁጥጥር ኮሚቴ ወይም ከማኅበሩ አባላት አንድ ሦስተኛ የሚሆኑት ወይም የአህድ ተጠሪዎቻቸው በሚያቀርቡት የጽሁፍ ጥያቄ መሠረት የማኅበሩን አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ሊጠራ ይችላል፡፡
4. ስለጠቅላላ ጉባኤው ስብሰባ አጠራር አጀንዳ አያያዝ፣ ተጨማሪ አጀንዳዎችን ስለማቅረብ እና አጀንዳዎቹ ለአህድ ተጠሪዎቻቸውና ለማኅበሩ አባላት የሚገለጽበት ሥነ ሥርዓት በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ ይወሰናል፡፡
5. የጠቅላላ ጉባኤው ስብሰባዎች የሚመሩት በሥራ አመራር ኮሚቴው ሊቀመንበር ወይም ሊቀመንበር በሌለበት ጊዜ በምክትል ሊቀመንበር ይሆናል፡፡

6. ማኅበሩን ለማፍረስ፤ ሂሣብ ለማጣራትና ዕዳን ለመክፈል ወይም ማኅበሩን እንደገና ለማደራጀት፤ መተዳደሪያ ደንቡን ለማሻሻል ወይም በመተዳደሪያ ደንቡ ሁለት ሦስተኛ ደምጽ እንዲሰጥባቸው በግልጽ ከተመለከቱ ጉዳዮች በስተቀር የማኅበሩ የጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔዎች በአብላጫ ድምጽ ያልፋሉ።
7. የድምጽ አሠጣጥ ሥነ ሥርዓት በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ መገለጽ አለበት።
8. የጠቅላላ ጉባዔው ቃለጉባዔዎች በሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ተፈርሞ እና በጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ የተገኙ አባላት ስም ዝርዝርና ፊርማ የያዘ ሰነድ አባሪ ተደርጎ እና ማህተም ተደርጎበት መቀመጥ አለበት።

23. ስለስራ አመራር ኮሚቴ

1. እያንዳንዱ ማኅበር ቁጥራቸዉ ከአምስት ያላነሱ ወይም ከአሥራ አንድ ያልበለጡ እና በመተዳደሪያ ደንቡ መሠረት የሚመረጡ አባላትን የያዘ ለጠቅላላ ጉባዔ ተጠሪ የሆነ የሥራ አመራር ኮሚቴ ይኖረዋል።
2. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል፤ ሆኖም ግን በአንድ ወቅት የተመረጡ የኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን በአንድ ላይ እንዳያበቃ የሦስት ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ማብቂያ በፈረቃ እንዲሆን በመተዳደሪያ ደንቡ ይወሰናል።
3. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጥ አይችልም።
4. የማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል በአገልግሎት ክልል ውስጥ ከሚገኝ አንድ ወይም ከአንድ በላይ አህዶችን እንዲወክል ተደርጎ ከእነዚህ ከተወከሉ አባላት መካከል እንዲመረጥ ሊደረግ ይችላል።
5. ማንኛውም የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል የጥቅም ግጭት ሊያስከትል የሚችል ሁኔታ ሲከሰት ይህንኑ ማሳወቅና በሥራ አመራር ኮሚቴ ጠይቆችና ውሳኔዎች መሳተፉን ማቆም አለበት።
6. የገንዘብ መቀጫዎችን ጨምሮ ያልተከፈለ የማኅበሩ ዕዳ ያለበት ማንኛውም አባል ለሥራ አመራር ኮሚቴው አባልነት ምርጫ የመቅረብ መብት አይኖረውም።
7. ለሥራ አመራር ኮሚቴ አባልነት የተመረጡ አባላት ከመካከላቸው ሊቀመንበር፣ ጸሐፊ እና ገንዘብ ያዥ ይመርጣሉ።

24. የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ የሚወሰን ሆኖ በተለይ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራትን ይጨምራል፦

1. በጠቅላላ ጉባዔው የተወሰኑ ውሳኔዎችን የማስፈጸም፤
2. የማኅበሩን ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት የማዘጋጀትና ሲፈቀድም ተግባራዊ የማድረግ፤
3. የጠቅላላ ጉባዔውን የሰብሰባ አጀንዳ የማዘጋጀት፤
4. በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት የጠቅላላ ጉባዔውን ስብሰባ የመጥራት፤
5. የማኅበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ ቃለ ጉባዔዎችን በጽሁፍ የመያዝ፤
6. ዓመታዊ የሥራ እንቅስቃሴ እና የበጀት ሪፖርት ለጠቅላላ ጉባዔው የማቅረብ፤
7. የማኅበሩን መዛግብትና ሂሳብ በሚገባ የመያዝ፤
8. በዚህ አዋጅ ወይም በመተዳደሪያ ደንቡ የተደነገጉ ወይም በጠቅላላ ጉባዔው የተወሰኑ ሌሎች ተግባራትን የመፈጸም።

25. ስለ ስራ አመራር ኮሚቴ ስብሰባዎች

1. የሥራ አመራር ኮሚቴ በየወሩ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል፤ ሆኖም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝም በማንኛውም አስቸኳይ ስብሰባ ሊያደርግ ይችላል።
2. የሥራ አመራር ኮሚቴ ስብሰባ ምልዐተ ጉባዔ በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ የተወሰነው ይሆናል።
3. የሥራ አመራር ኮሚቴው ውሳኔዎች በስምምነት ያልፋለ፤ ሆኖም ስምምነት ላይ መድረስ ያልተቻለ እንደሆነ በድምጽ ብልጫ መወሰን እንዲቻል መተዳደሪያ ደንቡ ሊፈቅድ ይችላል።
4. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የሥራ አመራር ኮሚቴው የራሱን የስብሰባ ሥነ ሥርዓት ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።

26. ስለ ስራ አመራር ኮሚቴው ሊቀመንበር

1. የሥራ አመራር ኮሚቴው ሊቀመንበር የማኅበሩም ሊቀመንበር ነው።
2. ሊቀመንበሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።
 - ሀ/ የሥራ አመራር ኮሚቴውን ስብሰባ የመጥራትና ስብሰባውን በሊቀመንበርነት የመምራት፤ እንዲሁም የጠቅላላ ጉባዔውን ስብሰባዎች የመምራት፤
 - ለ/ ከምስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ማኅበሩን የመወከል፤

ሐ/ በሥራ አመራር ኮሚቴው ውሳኔዎች መሠረት ውሎችንና ሌሎች ሕጋዊ ሠነዶችን የመፈረም፤

መ/ በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ የተዘረዘሩ ሌሎች ተግባራትን የማከናወን።

3. ሊቀመንበሩ ተግባሩን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ምክትል ሊቀመንበሩ ተክቶ ይሰራል።

27. የጸሃፊው ስልጣንና ተግባር

የማህበሩ ጸሃፊ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የማህበሩን ጽህፈት ቤት ያደራጃል፤
2. የማህበሩን ሰነዶች በአግባቡ ይይዛል፤
3. የማህበሩ ቃለ ጉባዔ በሚገባ መያዙን ያረጋግጣል፤
4. የማህበሩን የጽህፈት ሥራዎች በኃላፊነት ይመራል፤
5. በሊቀመንበሩና በሥራ አመራር ኮሚቴው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

28. ስለ ቁጥጥር ኮሚቴ

1. እያንዳንዱ ማኅበር በጠቅላላ ጉባዔው የሚመረጡ ከሦስት የማያንሱ አባላትን የያዘ የቁጥጥር ኮሚቴ ይኖረዋል።
2. የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ይሆናል።
3. በአንድ ወቅት የተመረጡ የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን በአንድ ላይ እንዳያበቃ የኮሚቴው አባላት የሥራ ዘመን ማብቂያ ጊዜ የተለያዩ እንዲሆን በመተዳደሪያ ደንቡ ይወሰናል።
4. አንድ የቁጥጥር ኮሚቴ አባል በተመሳሳይ ጊዜ የሥራ አመራር ኮሚቴው አባል ሆኖ ማገልገል አይችልም ።
5. የቁጥጥር ኮሚቴው ተጠሪነት ለጠቅላላ ጉባዔው ይሆናል።

29. የቁጥጥር ኮሚቴው ሥልጣንና ተግባር

የቁጥጥር ኮሚቴው ሥልጣንና ተግባር በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰን ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ሥልጣንና ተግባሮች ይጨምራል፤

1. የሥራ አመራር ኮሚቴ ኃላፊነቱን በትክክል መወጣቱን ይከታተላል፤
2. የማኅበሩ ገንዘብና ንብረት በትክክል ሥራ ላይ መዋሉን ይቆጣጠራል፤

3. የማኅበሩ የሂሳብ እና ልዩ ልዩ እንቅስቃሴ በማኅበሩ መተዳደሪያ እና በውስጥ ደንብ መሠረት መከናወናቸውን ይከታተላል፤ ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ የአዲት ምርመራ ያካሂዳል፤
4. ዓመታዊ የአዲት ሪፖርት ለጠቅላላ ጉባዔ ያቀርባል።

30. በለአመራር አካላት የጧል ድንጋጌዎች

1. የሥራ አመራር፣ የቁጥጥር እና የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ አባላት የማኅበሩ ተቀጣሪዎች ስላልሆኑ ደመወዝ አይከፈላቸውም፤ ሆኖም ተግባራቸውን ሲያከናውኑ ያወጧቸው ተገቢነት ያላቸው ወጪዎች እና በኮሚቴ ሥራ ላይ በሚገኙበት ጊዜ አነስተኛ የሆነ አበል በማኅበሩ በጀት መሠረት ሊከፈላቸው ይችላል፡፡
2. የሥራ አመራር፣ የቁጥጥር ወይም የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ አባል፡-
 - ሀ/ ተግባሩን መወጣት ካልቻለ፤
 - ለ/ በፕሮግራም በተያዙ ስብሰባዎች ላይ ያለበቂ ምክንያት ከሁለት ጊዜ በላይ ካልተገኘ ወይም
 - ሐ/ ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ከአንድ ወር በላይ ለሆነ ጊዜ በኮሚቴ ስብሰባ ላይ መገኘት የማይችል ከሆነ፤
 በጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔ ከኃላፊነት ሊነሳ ይችላል፡፡
3. የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባዔ አንድን ተመራጭ ከኃላፊነቱ በሚያነሳበት ወቅት በምትኩ ሌላ መምረጥ አለበት።

31. በለማህበሩ ሰራተኞች

1. አንድ ማኅበር ዳይሬክተርና ሌሎች የአስተዳደር ድጋፍ ሰጪ ሠራተኞችን ሊቀጥር ይችላል፡፡
2. ዝርዝሩ በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ የሚወሰን ሆኖ ተቀጣሪ ዳይሬክተር በመስኖ ሥራ አመራር ተስማሚ ሙያና በቂ ልምድ ያለው እና የማኅበሩ አባል ያልሆነ ሰው መሆን ይኖርበታል።
3. ዳይሬክተሩ ለሥራ አመራር ኮሚቴው ተጠሪ ሆኖ ምክር ይሰጣል፤ ሲጠየቅም በስብሰባዎች ላይ ይገኛል፤ ሆኖም በውሳኔና በድምጽ አሳሳቢ ላይ አይሳተፍም።
4. የዳይሬክተሩ ሥልጣንና ተግባር በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰን መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የሥራ አመራር ኮሚቴው በተወሰነ የገንዘብ መጠን የተገደቡ አነስተኛ ሙሉችን አንዲፈርም ለዳይሬክተሩ ሥልጣን ሊሰጥ ይችላል፡፡

5. የማኅበሩ የአስተዳደር ሠራተኞች ቅጥር በማኅበሩ መተዳደሪያ እና የውስጥ ደንብ መሠረት ይሆናል።
6. የአንድ ማኅበር ተቀጣሪ ሠራተኛ በተመሳሳይ ጊዜ የአህድ ተጠሪ ወይም የማኅበሩ ተመራጭ የሥራ ኃላፊ ሆኖ ማገልገል አይችልም።

ክፍል አምስት

ስለማህበራት ገቢ

32. ስለማህበር ገቢ ምንጮች

1. የአንድ ማኅበር የገቢ ምንጮች፡-

ሀ/ የማኅበሩ አባላት ዓመታዊ የአባልነት መዋጮ፤

ለ/ የማኅበሩ አባላት የውሃ አገልግሎት ክፍያ፤

ሐ/ ስጦታ ወይም እርዳታ፤

መ/ ለማኅበሩ ሳይከፍሉ ከዘገዩ ክፍያዎች ከሚገኝ ወለድ፤

ሠ/ በባንክ ካስቀመጣቸው ገንዘቦች ወይም ከሌሎች ተመሳሳይ ምንጮች የሚገኝ ወለድ፤

ረ/ ከአባላት መቀጫና ሌሎች ቅጣቶች የተሰበሰቡ ገቢዎች፤ እና

ሰ/ ማኅበሩ ለሚሰጣቸው አገልግሎቶች የሚከፈሉ ክፍያዎች፤
ናቸው።

2. እያንዳንዱ ማኅበር ለአስቸኳይ ጥገናዎች፤ ማኅበሩ የሚገለገልበትን የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ለማሻሻል ወይም አድሶ በጥቅም ላይ ለማዋል የሚያስፈልገው ወጭ ለመሸፈን የሚውል የመጠባበቂያ ገንዘብ ማስቀመጥ ይኖርበታል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የመጠባበቂያ ገንዘብ ወጪ እስከሚደረግበት ጊዜ ድረስ ወለድ በሚያስገኝ የባንክ ሂሳብ ውስጥ መቀመጥ ይኖርበታል።

33. ስለዓመታዊ የአባላት መዋጮ

1. ማንኛውም ማኅበር ወጪዎችን ለመሸፈን አባሉ በአገልግሎት ክልል ውስጥ የያዘውን የማሳ ስፋት መሠረት ያደረገ ዓመታዊ የአባልነት መዋጮ ማስከፈል አለበት፡፡

2. እያንዳንዱ አባል የሚከፍለው ዓመታዊ የአባልነት መዋጮ፡-

ሀ/ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሩን ለማካሄድና ለመጠገን እና የውሃ መተላለፊያ ማንኛውንም ቦይ ለማፅዳት የሚያስፈልገውን ወጪ ለመሸፈን፤

ለ/ የመስኖና ድሬኔጅ አውታሩን ሥራ የማካሄድ ወይም የውሃውን መተላለፊያ መንገድ የመክፈት አገልግሎት ለሚሰጡ ሌሎች ሰዎች የሚደረጉ ክፍያዎችን ለመሸፈን፤

ሐ/ የማኅበሩን ሠራተኞች ደመወዝ እና ሌሎች የማኅበሩን ወጪዎች ለመሸፈን፤ እና

መ/ ለማኅበሩ የመጠባበቂያ ገንዘብን ተቀማጭ ለማድረግ፤

የሚውል ይሆናል፡፡

3. አነስተኛ የገንዘብ ወጪ ያለበት ማኅበር አባላት በስምምነት ዓመታዊ የአባላት መዋሮውን በከፊል ወይም በሙሉ የጉልበት አስተዋፅኦን ጨምሮ በዓይነት እንዲሆን ማድረግ ይችላሉ፡፡

34.ሰለ ዉሃ አገልግሎት ክፍያ

አንድ ማኅበር እያንዳንዱ አባል ለመስኖ እርሻው በሚጠቀመው የውሃ መጠን ወይም በሚያለማው መስኖ መሬት መጠን ላይ የተመሠረተ የአገልግሎት ክፍያ እንዲፈጽም ማድረግ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

ሰለ ቁጥጥር ስረአት

35.ሰለተቆጣጣሪ አካል

1. ተቆጣጣሪው አካል የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ ከማኅበራት መቋቋምና ተግባራቸውን ከማከናወን ጋር በተያያዘ የግንዛቤ መፍጠሪያ ሥልጠና የመስጠት፤

ለ/ የውሃ ሀብት አስተዳደርን፤ የሂሳብ አያያዝን፤ የፋይናንስ ዕቅድ ማውጣትን፤ የመስኖ ቴክኒኮችንና ልምዶችን፤ ጥገናንና ሥርዓተ ሥራን ጨምሮ ለማኅበራት የቴክኒክ ዕርዳታና ድጋፍ የመስጠት፤

ሐ/ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረተ አዳዲስ ማኅበራትን የመመስረት፤

መ/ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት መዝገብን የማቋቋምና የመያዝ ፤

ሠ/ በዚህ ክፍል ድንጋጌዎች መሠረት የሕገና የፋይናንስ ቁጥጥር የማድረግ፡፡

2. ተቆጣጣሪው አካል የማኅበራትን የሕገና የፋይናንስ ቁጥጥር ሲያካሂድ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና በሥራ የዋሉ የሂሳብ አሠራር ደንቦችን ማክበራቸውን በማረጋገጥ ላይ የተወሰነ ይሆናል፡፡

3. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ሀ) ፣ (ለ) እና (ሠ) የተመለከቱትን ሥልጣንና ተግባር በሙሉ ወይም በክፍል አግባብ ላላቸው አካላት በውክልና መስጠት ይችላል፡፡

36. ስለአመታዊ ሪፖርቶች

1. ማንኛውም ማኅበር የበጀት ዓመቱ በተጠናቀቀ 120 ቀናት ውስጥ ዓመታዊ ሪፖርቱን ከሂሳብ መግለጫ ኮፒ ጋር በማያያዝ በተፈቀደው የሪፖርት አቀራረብ ቅፅ መሠረት ለተቆጣጣሪው አካል ማቅረብ አለበት፡፡
2. የማኅበሩ ዓመታዊ የሀብትና የዕዳ እና የገቢና የወጪ መግለጫዎች በጠቅላላ ጉባዔው መጽደቅ አለባቸው፡፡

37. ስለ ህግና ፋይናንስ ቁጥጥር

1. የማኅበሩ መዝገብ፡-
 - ሀ/ የማኅበሩ አሠራር ትክክል ወይም ተገቢ አይደለም በማለት ሁለት አምስተኛ የማኅበሩ አባላት በጽሑፍ ሲጠይቁ፤ ወይም
 - ለ/ የሕግና የፋይናንስ ጉዳዮችን የሚመለከቱ ተገቢነት የሌላቸው አሠራሮች ለመኖራቸው ማስረጃ የተገኘ አንደሆነ፤
 በተቆጣጣሪው አካል ሲመረመር ይችላል፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል የማኅበሩን መዛግብት መርምሮ አግባብ ያልሆነ የፋይናንስ አጠቃቀም ለመኖሩ ወይም ማኅበሩ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም በመተዳደሪያው እና በውስጠ ደንቡ መሠረት እየሠራ አለመሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ካገኘ የሥራ አመራር ኮሚቴው የምርመራ ውጤቱን ለማኅበሩ አባላት የሚያቀርብበት አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ በ30 ቀናት ውስጥ እንዲጠራ ማዘዝ ይችላል፡፡
3. የሥራ አመራር ኮሚቴው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የጠቅላላ ጉባዔውን ስብሰባ ሳይጠራ የቀረ እንደሆነ ተቆጣጣሪው አካል ራሱ የማኅበሩን አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ መጥራት ይችላል፡፡
4. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የማኅበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ የጠራ አንደሆነ የአሰራር ችግሩን ለጠቅላላ ጉባዔው ሪፖርት በማድረግ የአሠራር ችግር ያስከተሉትን የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ከኃላፊነት የሚነሱበትን እና አዲስ የሥራ አመራር ኮሚቴዉ አባላት የሚመረጡበትን ሁኔታ የማመቻቸት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

38. የተቆጣጣሪውን አካል ፈቃድ የሚሹ ጉዳዮች

1. ማንኛውም ማኅበር የሚከተሉትን ተግባራት ለማከናወን ከተቆጣጣሪው አካል በቅድሚያ የጽሑፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡-
ሀ/ የማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብ ለማሻሻል፤
ለ/ የማኅበሩን የአገልግሎት ክልል ለማሻሻል፤
ሐ/ ፌዴሬሽን ለመመስረት፤
መ/ የማኅበሩን ንብረቶች በመያዣነት ለመስጠት፤
ሠ/ በዚህ አዋጅ መሠረት የአንድን ማኅበር አባል የውሃ ተጠቃሚነት መብት እንዲሠረዝ ለፍርድ ቤት ማመልከቻ ለማቅረብ፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በቀረበ የፈቃድ ጥያቄ ላይ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ በሚወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት።

39. ማህበራት መያዝ ስላለባቸው መዛግብት

የማንኛውም ማኅበር፡-

1. የአገልግሎት ክልሉን የሚያሳይ ካርታ፤
 2. አንደኛው ሰራተኛ በየሦስት ወሩ የሚታደስ የአባላትን ዝርዝር እና የእያንዳንዱን አባል የመሬት ይዞታ ስፋት እና የሚገኝበትን ቦታ በዝርዝር የያዘ የአባላት መዝገብ፤
 3. ማኅበሩ የሚቀበለውን ወይም የሚያወጣውን የውሃ መጠን የሚገልጽ መዝገብ፤
 4. አባላት ያገኙትን የውሃ መጠን የሚያሳይ መዝገብ፤
 5. አባላት ያሉባቸውንና የፈጸሟቸውን ክፍያዎች የሚያሳይ መዝገብ፤
 6. የጠቅላላ ጉባዔና የሥራ አመራር ኮሚቴ ስብሰባዎች ቃለገብዔዎችን የያዘ መዝገብ፤
 7. የተፈጸሙ ግብይቶችንና ውሎችን የያዘ መዝገብ፤
 8. የንብረት ቆጠራ የተደረገበት መዝገብ ፤
 9. ማኅበሩ በሚጠቀምበት የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ላይ የተደረጉ ቁጥጥሮች ጥናቶችን እና ቅያሶችን የያዘ መዝገብ፤
 10. የተካሄዱ ጥገናዎችን የሚያሳይ መዝገብ፤
 11. ትክክለኛና የተሟሉ የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሰነዶች፤ እና
 12. በማህበሩ ውስጥ ደንብ የተዘረዘሩ ሌሎች መዝገቦች፤
- መያዝ አለበት፡፡

40. ተቆጣጣሪው አካል መያዝ ስላለበት መዝገብ

1. ተቆጣጣሪው አካል የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማህበራትን መዝገብ ያቋቁማል፤ ይይዛል፡፡
2. በተቆጣጣሪው አካል የሚያዘው መዝገብ ስለእያንዳንዱ ማህበር የሚከተሉትን ዝርዝር መረጃዎች መያዝ አለበት፡-
ሀ/ የማህበሩን ስምና አድራሻ፤
ለ/ እያንዳንዱ ማህበር የተመዘገበበትን ቀን፤
ሐ/ የአገልግሎት ክልሉን ስፋትና የሚገኝበትን ቦታ፤
መ/ የአባላቱን ቁጥር፤
ሠ/ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላትንና የሊቀመንበሩን ስም፤ አድራሻና የስልክ ቁጥር፤
ረ/ ያለም ከሆነ ለማህበሩ የተላለፈ የመንግሥት መሠረተ ልማትን ይዞታ የሚያሳይ ዝርዝር።
3. የጉበረተሰቡ አባላት በተቆጣጣሪው አካል ዘንድ የተቋቋመውን መዝገብ በማናቸውም መደበኛ የሥራ ሰዓቶች የማየት መብት ይኖራቸዋል።

41. ክልል ተሻጋሪ የመስኖ ዉሃ ተጠቃሚዎች ማህበራት

የአንድ ማህበር የአገልግሎት ክልል ሁለትና ከሁለት በላይ የክልል መንግሥታትን የሚያካልል ሲሆን ስለማህበሩ መመስረትና የሥራ ክንውን በሚመለከት ሚኒስቴሩ አንደተቆጣጣሪ አካል ሆኖ ይሠራል።

ክፍል ሰባት

ስለማህበራት መፍረስ እና ሂሳብ ማጣራት

42. ስለማህበር መፍረስ

አንድ ማህበር፡-

1. የተመሠረተበት ዓላማ ሲቀር፤
2. የተመሠረተበትን ዓላማ ለመተግበር የማይችል ሆኖ ሲገኝ፤ ወይም
3. በማናቸውም ሌሎች ምክንያቶች የማህበሩ ቀጣይነት የማያስፈልግ ሆኖ ሲገኝ፤
የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በሁለት ሦስተኛ ድምፅ አንዲፈርስ ሲወስንና ይኸው ውሳኔ ለተቆጣጣሪው አካል ቀርቦ ሲፀድቅ ሊፈርስ ይችላል።

43. የማህበርን ሂሳብ ስለማጣራት

1. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 42 መሠረት አንድ ማኅበር እንዲፈርስ ሲወሰን የሥራ አመራር ኮሚቴው ወይም ተቆጣጣሪው አካል ሂሳብ አጣሪ መመደብ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተመደበ ሂሳብ አጣሪ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-
 - ሀ/ የማኅበሩን መዛግብት፣ ሰነዶችና ንብረት በመረከብ ጉዳት እንዳይደርስ ያደርጋል፤
 - ለ/ የማኅበሩን ሀብትና ንብረት ይሰበሰባል፤
 - ሐ/ ከማኅበሩ ገንዘብ ጠያቂ የሆኑ ሰዎችን ይጠራል፤
 - መ/ የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በወሰነው እና በተቆጣጣሪው አካል በፀደቀው ውሳኔ መሠረት የማኅበሩን ሀብትና ንብረት ያከፋፍላል፤
 - ሠ/ የሂሳብ ማጣራቱን ሥራ በሚገባ ለማከናወን በሚያስፈልግ መጠን የማኅበሩን ሥራ ያንቀሳቅሳል፤
 - ረ/ ማኅበሩን የሚመለከቱ ክርክሮችን ያካሂዳል።
3. የማህበሩ የመፍረስ ሂደት አስኪጠናቀቅ ድረስ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች፣ የማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ በማኅበሩና በአባላቱ ላይ ተፈፃሚ መሆናቸው ይቀጥላል።
4. የሂሳብ አጣሪው የአገልግሎት ዋጋ ከማኅበሩ ሂሳብ የሚከፈል ይሆናል።

44. ማህበርን ከመመዝገብ ስለመሰረዝ

1. የሂሳብ ማጣራቱ ሥራ እንደተጠናቀቀ ተቆጣጣሪው አካል ማኅበሩን ከመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት መዝገብ ይሰርዛል።
2. ማኅበሩ ከመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት መዝገብ ከተሰረዘበት ቀን ጀምሮ እንደፈረሰ ይቆጠራል።

ክፍል ስምንት

ስለፌዴሬሽኖች

45. ስለፌዴሬሽኖች መመሰረት

1. ዋናውን የመስኖና ድሬኔጅ አውታር በሙሉ ወይም በከፊል የሚያስተዳድር እና የመስኖ ውሃ ለተጠቃሚዎች የሚያቀርብ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት ፌዴሬሽን ሊመሰረት ይችላል።

2. የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት ፌዴሬሽን በተቆጣጣሪው አካል ውሳኔ ወይም ፌዴሬሽኑ ያስተዳድረዋል ተብሎ ከሚጠበቀው ዋና የመስኖና ድሬኔጅ አውታር የመስኖ ውሃ ከሚጠቀሙ ማኅበራት በአብላጫዎቹ ውሳኔ ሊመሠረት ይችላል፡፡
3. ከአንድ ዋና የመስኖና የድሬኔጅ አውታር ውሃ ሊያገኙ የሚችሉ ማኅበራት ሁሉ ዋናውን የመስኖና የድሬኔጅ አውታር የሚያስተዳድረው ፌዴሬሽን አባል መሆን አለባቸው።
4. አንድ ፌዴሬሽን አባላት ከሆኑት ማኅበራት በስተቀር ለሌላ ለማንም የመስኖ ውሃ አያቀርብም፤ እንዲሁም ማኅበሩ በጽሑፍ ካልፈቀደ በስተቀር በማኅበሩ የአገልግሎት ክልል ውስጥ ማንኛውንም ተግባር ማከናወን አይፈቀድም።

46.በፌዴሬሽን አሰያየም ስልጣንና ተግባር

1. ማንኛውም ፌዴሬሽን የሚያስተዳድርበትን ቦታ ስም ወይም ሌላ የተለየ መጠሪያ ቀጥሎ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበራት ፌዴሬሽን የሚል ቃላትን የያዘ የራሱ ልዩ ስም ይኖረዋል።
2. ፌዴሬሽን የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-
 - ሀ/ ዋና የመስኖና ድሬኔጅ አውታሩን ማስተዳደር፤ ሥራውን ማንቀሳቀስ፤ መጠገንና አንደአስፈላጊነቱም ለማሻሻል የሚያስፈልጉ ግንባታ ነክ ሥራዎችን ማካሄድ፤
 - ለ/ የመስኖ ውሃ ፍጆታን የሚመለከቱ የውስጥ ደንቦችን ማውጣትና ለአባል ማኅበራት ለሰጠው አገልግሎት ክፍያዎችን መሰብሰብ፤
 - ሐ/ አባላቱን በመወከል የመስኖ መሣሪያዎችን መግዛት፤ መተካት፤ ማንቀሳቀስና መጠገን፤
 - መ/ በአቅም ግንባታ ሥራዎች አባላቱን መደገፍ፡፡
3. ፌዴሬሽን ሕጋዊ ሰውነት ይኖረዋል። በዚህ ክፍል የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለማኅበራት ተፈፃሚ የሚሆኑ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በፌዴሬሽኖችም ላይ ተፈፃሚዎች ይሆናሉ።
4. የፌዴሬሽን አባላት በፌዴሬሽኑ መተዳደሪያ ደንብ ውስጥ እያንዳንዱ ማኅበር በማኅበሩ የሥራ አመራር ኮሚቴ ውስጥ የሚሠሩ የተወሰኑ ቁጥር ያላቸው አባላትን በመወከልና እነዚህ የኮሚቴ አባላትም የፌዴሬሽኑ ጠቅላላ ጉባዔ አባላት ሆነው እንዲሠሩ ሊሰማሙ ይችላሉ።

ክፍል ዘጠኝ

ስለመስኖና ድሬኔጅ

47.ዘመናዊ የመስኖና ድሬኔጅ አዉሮችን ስለማስተላለፍ

1. የመሠረተ ልማት አካሉ አንድ ዘመናዊ የመስኖ ድሬኔጅ አውታር በመንግስት ወጪ ከተገነባ ወይም መልሶ ከታደሰ የዚህ መስኖና ድሬኔጅ አውታር የተወሰነ ክፍል በአንድ ማኅበር አገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኝ ከሆነ ወጪን የማስመለስ መርህን ተከትሎ ከማኅበሩ ጋር በሚደረስ ስምምነት የተጠቃሚነት መብቱን ለማኅበሩ ሊያስተላልፍ ይችላል።
2. አንድ ማኅበር በአገልግሎት ክልሉ ውስጥ በመንግስት ወጪ የተገነባ ወይም መልሶ የታደሰ ዘመናዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታር የተወሰነ ክፍል የተጠቃሚነት መብት ላልተወሰነ ጊዜ ተላልፎ እንዲሰጠው እግባብ ላለው መሠረተ ልማት አካል ማመልከት ይችላል፡፡
3. የውሃ አቅርቦት መገኛ ቦታ ግድብ፣ የውሃ መጥለፊያ ውቅር፣ የፓምፕ ጣቢያ ወይም ሌላ ዓይነት መሠረተ ልማት በአንድ ማኅበር የአገልግሎት ክልል ውስጥ የሚገኝ የሆነ እንደሆነ ውሃውን ከወንዝ፣ ከጅረት፣ ከማጠራቀሚያ ከኩሬ ወይም ከሌላ ተፈጥሯዊ መገኛ ለመውሰድ የሚያገለግለው መሠረተ ልማት ለማኅበሩ አገልግሎት መስጠት እንዲችል ሊተላለፍ ይችላል፡፡
4. የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ማስተላለፊያ ስምምነት ሰነድ በተወሰነ ቅጽ ሆኖ፡-
ሀ/ የሚተላለፈው የመስኖና የድሬኔጅ አውታር ያለበትን ሁኔታ ዝርዝር መረጃ፤ እና
ለ/ የመሠረተ ልማቱን ጥገና አስመልክቶ ስምምነት ያደረጉት ወገኖች ያላቸውን መብቶችና ግዴታዎች፤
የሚያካትት መሆን አለበት፡፡
5. የመሠረተ ልማት አካሉ ለማኅበሩ ያልተላለፈና በራሱ ቁጥጥር ሥር የሚገኙ የመስኖና ድሬኔጅ አውታር የተወሰኑ ክፍሎችን በሚገባ ተጠብቀውና ተጠግነዉ መያዛቸዉን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡

48.ለባህላዊ መስኖና ድሬኔጅ አዉታሮች መጠቀሚያ የምስክር ወረቀት

1. አንድ ማኅበር በአገልግሎት ክልሉ ውስጥ ስለሚገኝ ባህላዊ የመስኖና ድሬኔጅ አውታር በሚመለከት የመጠቀሚያ ምስክር ወረቀት እንዲሰጠው አግባብ ላለው የመሠረተ ልማት አካል ማመልከት ይችላል፡፡
2. የመጠቀሚያ ምስክር ወረቀቱ የባህላዊ መስኖና ድሬኔጅ አውታሩን ዋና ዋና የሆኑ መግለጫዎችን የሚይዝና ማኅበሩ በአውታሩ ለመጠቀም ያለውን መብት የሚያረጋግጥ ይሆናል፡፡

49.መረጃን ስለማስተላለፍና ስለቴክኒክ ቁጥጥር

1. አንድ ማኅበር ስለተላለፈለት የመስኖና የድሬኔጅ አውታር ጥገናና ስለሚገኝበት ሁኔታ ወቅታዊ መረጃ አግባብ ባለው መሠረተ ልማት አካል መስጠት አለበት፡፡
2. ከመሠረት ልማት አካሉ ሥልጣን የተሰጠው ሰራተኛ ወደ አገልግሎቱ ክልሉ በመግባት ለማህበሩ የተላለፈው የመስኖና የድሬኔጅ አውታር ያለበትን ሁኔታ ቁጥጥር ማድረግ ይችላል፡፡
3. በመሠረተ ልማት አካሉ የተወከለው ሠራተኛ ቁጥጥር ካደረገ በኋላ በተገኘው መረጃ መሠረት፡-

ሀ/ በመስኖና የድሬኔጅ አውታሩ ላይ ጉዳት ወይም ጥፋት እንዳይደርስ ወይም

ለ/ በመስኖና ድሬኔጅ አውታሩ አጠቃቀም ምክንያት በመንግሥት ወይም በሦስተኛ ወገን ንብረት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ፤

አንደጉዳዩ አስቸኳይነት የተወሰኑ ሥራዎች እንዲሰሩ ማኅበሩን ማዘዝ ይችላል፡፡

50.ስለንብረት አገልግሎት

አንድ ማኅበር ለማኅበራትኞች ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ለማደስ ወይም ለማልማት የአንድን መሬት አገልግሎት ማግኘት አስፈላጊ ሲሆን በተቆጣጣሪው አካል ተቀባይነት ሲያገኝና አግባብ ባለው ህግ መሠረት ለባለመሬቱ ካሣ አስቀድሞ ሲከፍል ይፈቀድለታል፡፡

ክፍል አስር

ለማህበራት ስለሚሰጡ አገልግሎቶች

51.ስለ አገልግሎት ሰጪዎች

1. አንድ ማኅበር ለአገልግሎት ክልሉ የሚውል ውሃ የሚያገኘው በፌዴሬሽን ከማይተዳደር የዉሃ ማስተላለፊያ በር፤ የፓምፕ ጣቢያ ወይም በአንድ ዋና የመስኖና ድሬኔጅ አውታር ላይ ከሚገኝ ሌላ መሠረተ ልማት ሲሆን፤ የመስኖ ውሃን ወይም ተዛማጅ አገልግሎቶችን ለማኅበሩ የሚያቀርበው ዋና የመስኖና ድሬኔጅ አውታሩን አፕሬሽንና ጥገና የሚያካሂደው አገልግሎት ሰጪ ይሆናል፡፡
2. መንግስታዊ አገልግሎት ሰጪዎች የሚቋቋሙበት ሁኔታ እና ለግል የአገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች ፈቃድ የሚሰጥበት ሁኔታ ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡
3. አገልግሎት ሰጪው ለአንድ ማኅበር የመስኖ ውሃና ሌሎች ተዛማጅ አገልግሎቶችን የሚሰጠው ከማኅበሩ ጋር በተዋዋሉት ስምምነት መሠረት ይሆናል፡፡

52. በአገልግሎት አቅርቦት ስምምነት

1. ማንኛውም የአገልግሎት አቅርቦት ስምምነት የቆይታ ጊዜ ከአሥር ዓመት ማነስ የለበትም፤ ሆኖም በአገልግሎት ተቀባይ ጥያቄ መሠረት ከአምስት ዓመት የማያንስ ነገር ግን ከአሥር ዓመት በታች ለሆነ ጊዜ መሰማማት ይቻላል።
2. ማንኛውም የአገልግሎት ስምምነት ወጥነት ያለው ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡-
 - ሀ/ የውሃ መገኛውን ቦታ መረጃ፤
 - ለ/ በዓመት የመስኖ ውሃ አገልግሎት የሚሰጥበት ወቅት፤
 - ሐ/ በመስኖ ወቅት ውሃ ለማግኘት የሚቀርብ የጥያቄ አቀራረብ ሥነ ሥርዓት፤
 - መ/ አገልግሎት ሰጪው ውሃ በሚያቀርብበት ሁኔታ ላይ በሌሎች አግባብ ባላቸው አካላት የሚደረግበት ገደብ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በየወሩ በሚወጣው መርሐ ግብር መሠረት ማግበሩ በእያንዳንዱ የመስኖ ወቅት የሚያስፈልገውን ከፍተኛ የውሃ መጠን፤
 - ሠ/ የውሃ ብክነትን፣ ብክለትንና ጨዋማነትን ለመቀነስ የሚወሰዱ እርምጃዎች፤
 - ረ/ የውሃ አገልግሎት ክፍያን እና የአከፋፈሉን ሁኔታ፤
 - ሰ/ ኃላፊነትንና በውሃ አጠቃቀም ላይ የተጣሉ ገደቦችን፤
 - ሸ/ የውል ግዴታዎችን ባለመፈፀም የሚወስኑ ቅጣቶችን፤ እና
 - ቀ/ ውጤታማ የውሃ አጠቃቀምን ተግባራዊ ለማድረግ ወይም ውሃ ማቅረብን አስመልክቶ በአገልግሎት አቅራቢው የውሃ ማቅረብ ፈቃድ ውስጥ የተመለከቱ ሌሎች ግዴታዎችን ለማስፈፀም አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች፡፡

53. በአገልግሎት ጧሎች መሻሻል

1. የአገልግሎት ጧሎች የሚሻሻሉት ወይም የሚለወጡት በሁለቱ ወገኖች ስምምነት መሠረት ይሆናል፡፡
2. በአገልግሎት አቅርቦት ስምምነቱ መሠረት አገልግሎት ሰጪው የውሃ እና ሌሎች አገልግሎቶችን አግዶ ሊያቆይ የሚችለው ማግበሩ ያለበትን ክፍያ ከ120 ቀናት በላይ ሳይፈጽም የዘገየ እንደሆነ ብቻ ነው።
3. በዚህ አዋጅ መሠረት የተፈፀመ የአገልግሎት ስምምነት ሊሠረዝ የሚችለው፡-
 - ሀ/ ከሁለቱ ተዋዋይ ወገኖች መካከል አንዱ ስምምነቱን በተደጋጋሚ ባለማክበሩ በፍርድ ቤት የተወሰነ፤ ወይም
 - ለ/ ማግበሩ የፈረሰ፤ እንደሆነ ነው፡፡

54.የአገልግሎት ሰጪ ዓላማ

1. አንድ አገልግሎት ሰጪ በአገልግሎት ስምምነቱ መሠረት የውሃ መጠን ባለማቅረቡ፣ ወይም በስምምነቱ የጊዜ መርሐ ግብር መሠረት ውሃ ባለማቅረቡ ማግባቱ ለደረሰበት ጉዳት ተመጣጣኝ ካሳ የመክፈል ኃላፊነት አለበት፡፡
2. አገልግሎት ሰጪው ለማግባቱ የመስኖ ውሃ ለማቅረብ ካለመቻሉ የተነሳ ኪሣራ የደረሰበት ማንኛውም የማግባቱ አባል ከአገልግሎት ሰጪው ላይ ካሳ ለመጠየቅ የሚሰላውን የካሳ መጠን ለማስላት እንደ አንድ የውሉ ተካፋይ ሆኖ ይቆጠራል፡፡
3. አገልግሎት አቅራቢው የመስኖ ውሃውን ለማቅረብ ያልቻለው በኢትዮጵያ የፍትሕ ብሔር ሕግ እንደተመለከተው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት የሆነ አንደሆነ ለተጎጂው ካሳ ሊከፈል አይችልም፡፡

55.በሰጪ ውሃ አቅርቦት ዋጋ አወሳሰን

1. አንድ ማግባቱ ለአንድ አገልግሎት ሰጪ የሚከፍለው የውሃ አቅርቦት ዋጋ መጠን በተቆጣጣሪ አካል ይወሰናል፡፡
2. ተቆጣጣሪው አካል አንድ ማግባቱ ለአገልግሎት ሰጪ የሚከፍለውን የውሃ አቅርቦት ዋጋ መጠን የሚወሰነው፡-
 - ሀ/ የማግባቱ አባላት ለአስፈላጊ ጥገና ማስቀመጥ ያለባቸውን ገንዘብ፤
 - ለ/ የማግባቱ አባላት ለመስኖ ውሃ አቅርቦት ለመክፈል ያላቸውን አቅም፤ እና
 - ሐ/ አገልግሎት ሰጪው ለኢንቨስትመንት ካዋለው ገንዘብ የተመጣጠነ ጥቅም የሚያገኝበትን ሁኔታ፤በማመዛዘን ይሆናል፡፡

ከፍል አስራ አንድ

ለለክርክር አወሳሰን

56.ለለክርክር አወሳሰን ኮሚቴ

1. እያንዳንዱ ማግባቱ በጠቅላላ ጉባዔ የሚመረጡ መልካም ስም ያላቸው እና የማያዳሉ ከአምስት የማይበልጡ አባላት ያሉበት የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ ይኖረዋል፡፡
2. የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ አባላት የስራ ዘመን አራት ዓመት ይሆናል፤ የኮሚቴ አባላት በተከታታይ ከሁለት የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጡ አይችሉም፡፡
3. ለክርክር አወሳሰን በጠቅላላ ጉባዔ የተመረጡ አባላት ከመካከላቸው አንዱን አባል የኮሚቴው ሊቀመንበር አድርገው ይመርጣሉ፡፡

4. አንድ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል በተመሳሳይ ጊዜ የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ አባል ሆኖ ማገልገል አይችልም።

57. የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

1. የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ፡-

ሀ/ በውሃ አጠቃቀም እና ድልደላ ምክንያት በማኅበሩ አባላት መካከል የሚነሱ ክርክሮችን፤

ለ/ መተዳደሪያ ወይም የውስጥ ደንቦች በመጣላቸው ምክንያት የሚቀርቡ አቤቱታዎችን፤

ሐ/ የውሃ ክፍፍል መር ግብር አለማክበርን፤ እና

መ/ በሥራ አመራር ኮሚቴ በሚሰጡ አስተዳደራዊ ውሳኔዎች ላይ የሚቀርቡ ይግባኞችን፤

የሚመለከቱ ጉዳዮችን ሰምቶ ውሳኔ የመስጠት ስልጣንና ተግባር ይኖረዋል።

2. የክርክር አወሳሰን ኮሚቴ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ከፊደል ተራ (ሀ) እስከ (ሐ) ከተመለከቱ ምክንያቶች በአንዱ አቤቱታ በጽሁፍ ወይም በቃል ሲቀርብለት፡-

ሀ/ መጀመሪያ የክርክሩን ምንጭ በሊቀመንበሩ አማካይነት በአስቸኳይ ያጣራል፤

ለ/ አቤቱታው የቀረበው በጽሁፍ እንደሆነ ለተከሰሰው ሰው እንዲደርሰው እና በቀጠሮ ቀን መልስ ይዞ ቀርቦ እንዲከራከር መጥሪያ ይልካል፤

ሐ/ የኮሚቴው ሊቀመንበር በሁለት ቀናት ውስጥ ጉዳዩን ለማየት ለክርክር አወሳሰን ኮሚቴ አባላት ጥሪ ያስተላልፋል፤

መ/ በተያዘው ቀን ቀጠሮ ሁለቱንም ተከራካሪ ወገኖች ይሰማል፤ የጽሁፍ ማስረጃዎቻቸውን ይመረምራል፤ አስፈላጊም ሲሆን ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቦታ ድረስ በመሄድ ጉዳዩን ያጣራል፤

ሠ/ ከሁለት ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ውሳኔ በመስጠት ለተከራካሪ ወገኖች ያሳውቃል።

58. አፈፃፀም

በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ማንኛውም ውሳኔ ወይም ትዕዛዝ በፍትሐብሔር ችሎት እንደተሰጠ ውሳኔ ተቆጥሮ በይግባኝ እስካልተሻረ ድረስ የሚፈፀም ይሆናል።

59. ስለይግባኝ

በክርክር አወሳሰን ኮሚቴ ታይቶ በተሰጠ ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለው ማንኛውም ወገን ለክልል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

ክፍል አስራ ሁለት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

60. አስተዳደራዊ ቅጣቶች

1. አንድ አባል፡-

ሀ/ የማኅበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ያፀደቀውን መተዳደሪያ ደንብ ወይም ማናቸውንም የውስጥ ደንቦች ያላከበረ እንደሆነ፤

ለ/ በመተዳደሪያ ደንቡና በዚህ አዋጅ መሠረት የተወሰኑትን ክፍያዎች በወቅቱ ያልከፈለ እንደሆነ፤ ወይም በሚያስፈልግ ጊዜ የጉልበት ሥራ አስተዋጽኦ ያሳደረገ እንደሆነ፤

ሐ/ የመስኖ ውሃን ማኅበሩ ባወጣው መርሐ ግብር መሠረት የማይጠቀም ከሆነ፤

መ/ ሆነ ብሎ ወይም በቸልተኝነት በማንኛውም የማኅበሩ ንብረት ወይም መሣሪያ ላይ ላደረሰው ጉዳት የማስጠገኛ ወይም የመተኪያ ወጪ ለመክፈል ፈቃደኛ ካልሆነ፤

ሠ/ ስለመሬቱ ወይም ስለውሃ አጠቃቀሙ ለማኅበሩ ተገቢውን መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ ካልሆነ፤

ረ/ የማኅበሩን ሠራተኞች ወይም በማኅበሩ የታዘዙ ሌሎች ሰዎች የመስኖ መስመሩን የኦፕሬሽንና ጥገና ስራ ለማካሄድ እንደአስፈላጊነቱ ተሸከርካሪ ወይም መሳሪያ ይዘጋጃል ወደ መሬቱ እንዳይገቡ የተከለከለ ከሆነ፤ ወይም

ሰ/ የመስኖና ድሬኔጅ አጠቃቀሙን ኦፕሬሽን የሚመለከቱ ቴክኒካዊ ደንቦችን ለማክበር ፈቃደኛ ካልሆነ፤

ማኅበሩ አስተዳደራዊ ቅጣት መጣል ይችላል።

2. የቅጣት ዓይነትና መጠን በእያንዳንዱ ማኅበር መተዳደሪያ ደንብ የሚወሰን ሲሆን በዋናነት የገንዘብ ቅጣት ወይም የመስኖ ውሃ አቅርቦትን ጨምሮ አገልግሎትን ማቋረጥ ሊሆን ይችላል፡፡

3. ቅጣት የሚጣለው በሥራ አመራር ኮሚቴው ሲሆን ለክርክር አወሳሰን ኮሚቴ ይግባኝ ሊቀርብበት ይችላል፡፡

61. ቅጣትን ለማስፈጸም የሌሎች አካላት ትብብር

ጥፋት በፈፀመው አባል ላይ የተጣለውን ቅጣት በማስፈፀም ረገድ የወረዳና የቀበሌ መስተዳድር የሥራ ኃላፊዎች ለማኅበሩ የሥራ አመራር ኮሚቴ ድጋፍ መስጠት አለባቸው።

62. ማህበራት ከአካባቢ አስተዳደር አካላት ጋር ስለሚኖራቸው ግንኙነት

1. የክልል መንግሥታት ወይም በወረዳና በቀበሌ ደረጃ የሚገኙ የሥራ ኃላፊዎች ከማኅበራቱ የሥራ አመራር ኮሚቴዎች የጽሑፍ ጥያቄ ካልቀረበላቸው በስተቀር ማኅበራቱ በሚቋቋሙበት ጊዜም ሆነ ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ወቅት ጣልቃ መግባት የለባቸውም፡፡
2. የወረዳና የቀበሌ መስተዳድር መዋቅሮች በሥልጣን ክልላቸው ውስጥ ለሚገኙ ማኅበራት የአሠራር ነጻነታቸውን በማክበር ለሥራ እንቅስቃሴያቸው ተገቢነት ያለው ድጋፍ መስጠት አለባቸው።
3. የአንድ ማኅበር የአገልግሎት ክልል የውሃጤን የተፈጥሮ አወራረድ ተከትሎ ከአንድ ክልል፣ ወረዳ ወይም ቀበሌ አስተዳደር ወሰን ወደ ሌላው ክልል፣ ወረዳ ወይም ቀበሌ አስተዳደር ወሰን የሚሻገር ከሆነ ከእያንዳንዱ አስተዳደር አካል የሚወከሉ አባላት ያሉበት ኮሚቴ የማኅበሩን ጉዳይ በተመለከተ ከአስተዳደር መዋቅሩ ጋር አገናኝ ሆነው ይሰራሉ፡፡

63. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. በኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 (በአዋጅቁጥር 402/1996 እንደተሻሻለው)³⁴ የተቋቋመ የመስኖ የኅብረት ሥራ ማኅበር ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ቀን ጀምሮ በሁለት ዓመታት ውስጥ በዚህ አዋጅ መሠረት የመስኖ ውሃ ተጠቃሚዎች ማኅበር ሆኖ አንደገና ይመዘገባል።
2. የመስኖና ድሬኔጅ ሥራ ሲያካሂድ የነበረው የኅብረት ሥራ ማኅበር የመስኖና የድሬኔጅ ውሃ አውታር ሥራዎችን የሚያካሂድና ኃላፊነት የሚቀበል ማኅበር ስለሚመሠረትበት ሁኔታ ድጋፍ ይሰጣል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት አንድ ማኅበር ከተመሰረተ በኋላ ድጋፍ ሲሰጥ የነበረው ነባሩ የኅብረት ሥራ ማኅበር፡-
ሀ/ በመስኖና ድሬኔጅ አውታሩ ላይ ያሉትን መብቶቹንና ግዴታዎቹን አዲስ ለተመሰረተው ማኅበር በነፃ ያስተላልፋል፤
ለ/ አዲስ ከተመሰረተው ማኅበር ጋር በማኅበሩ አገልግሎት ክልል ውስጥ ለሚካሄድ የመስኖ ግብርና ድጋፍ ለማድረግ በትብብር ይሰራሉ፡፡

³⁴ በ23/7 (2009) አ. 985 ተሸር ተተክቶል፡፡

64. ተፈጻሚ የማሆኑ ህጎች

ይህንን አዋጅ የሚቃረን ማናቸውም ሕግ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈፈሚነት አይኖረውም።

65. ደንቦችና መመሪያዎችን የማዉጣት ስልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ በሚገባ ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

66. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ መስከረም 17 ቀን 2006 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ረ/ የአካባቢ ጥበቃ

አዋጅ ቁጥር 295/1995

የአካባቢ ጥበቃ አካላት ማቋቋሚያ አዋጅ

በአንድ በኩል የአካባቢ ልማትና አያያዝ የሥራ እንቅስቃሴዎችን፣ በሌላ በኩል የአካባቢ ጥበቃ፣ ቁጥጥርና ክትትል ተግባራትን ለተለያዩ አካላት መስጠት የሥራ ኃላፊነቶች አለመጣጣምንና የሥራ ድግግሞሽን በማስወገድ በአካባቢያዊ ፀብቶች በዘላቂነት ለመጠቀም የሚረዳ በመሆኑ፤

በፌዴራልና በክልል የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤቶች መሀል የተቀናጀ፣ ነገር ግን የየቅሉ የሆነ ኃላፊነትን የሚያጠናክር ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የአካባቢ ጥበቃ አካላት ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 295/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. «ባለሥልጣን» ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 መሠረት እንደገና የተቋቋመው የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤³⁵
2. «አግባብ ያለው መሥሪያ ቤት» ማለት ቃሉ የተጠቀሰበት ድንጋጌ በሚነካው ጉዳይ ላይ በሕግ የተሰጠ ኃላፊነት ያለው የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት አካል ነው፤
3. «አካባቢ» ማለት በመሬት በከባቢ አየር፣ በአየር ፀኑነት እና በአየር ንብረት፣ በውሃ፣ በሕይወት፣ በድምፅ በሽታ፣ በጣዕም፣ በማኅበራዊ ጉዳዮች እና በሥነ ሙዚቃ ሳይወሰን፣ በተፈጥሮአዊ ፀኑነታቸው ወይም በሰው አማካኝነት ተሻሽለው ወይም ተለውጠው የሚገኙ ነገሮች በሙሉ ያሉበት ቦታ፣ እንዲሁም መጠናቸውን

³⁵ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ሆኗል።

ወይም ሁኔታቸውን ወይም ደግሞ የሰው ወይም የሌሎች ሕያዋን በጎ ሁኔታን የሚነኩ ተስተጋብሮቻቸው ድምር ነው፤

4. «የአካባቢ ጥበቃ አካላት» ማለት ባለሥልጣኑ፣ ምክር ቤቱና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 እና 15 ድንጋጌዎች የተጠቀሱት የዘርፍ የአካባቢ አሃዶችና የክልል የአካባቢ መ/ቤቶች ናቸው፤
5. «አደገኛ ነገር» ማለት በሰው ጤና ወይም በአካባቢ ላይ ጉዳት የሚያደርስ ጠጣር፣ ፈሳሽ ወይም የጋዝነት ባህሪ ያለው ነገር ወይም ተክል፣ እንስሳ ወይም ረቂቅ ሕዋስ ነው፤
6. «ጥበቃ» ማለት የተፈጥሮ ባህርይ እንዳይናጋ በመጠበቅና የተፈጥሮ ሀብቶች ምንጭ አቅምን በማሳልበት፣ የአሁኑን ትውልድ ፍላጎት የማርካቱ ሂደት የመጨረሻውን ትውልድ ዕድል ሳያሰናክል እንዲሟላ ማስቻል ነው፤
7. «ሰፊ» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
8. «ክልል» ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከቱት የአገሪቷ ክፍሎች ማለት ሲሆን፣ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
9. «የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት» ማለት ለአካባቢና ለተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ ወይም ቁጥጥር በክልሉ ኃላፊነት የተሰጠው ማንኛውም የክልል የመንግሥት አካል ነው።

ክፍል ሁለት³⁶

ክፍል ሦስት

የዘርፍ፣ የአካባቢ አሃዶችና የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤቶች

14. የዘርፍ የአካባቢ አሃዶች

እያንዳንዱ አግባብ ያለው መሥሪያ ቤት የሥራ አንቅስቃሴዎቹ ከዚህ አዋጅና ከሌሎች የአካባቢ ጥበቃ ግዴታዎች ጋር ተጣጥመው መካሄዳቸውን የመከታተልና የማረጋገጥ ኃላፊነት ያለው የአካባቢ አሃድ በሥራ ያቋቁሟል ወይም ይሰይማል፡፡

³⁶ በዚህ ክፍል ውስጥ ከአንቀጽ 3 እስከ 13 ድረስ ያሉ ድንጋጌዎች በ19/61 (2005) አ. 803 አንቀጽ 2(5) መሰረት ተሰርዞታል፡፡

15. ስለክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤቶች

1. እያንዳንዱ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት በኢትዮጵያ የአካባቢ ፖሊሲና እንክብካቤ ስልት በመመስረትና በውሳኔ ሂደት ሕዝቡን በማሳተፍ፤
ሀ/ የክልሉን የአካባቢ ስልት የሚያዘጋጅ፤ እንዲሁም የአተገባበር፤ የግምገማና የክለሳ ሥራዎችን የሚያስተባብር፤
ለ/ የክልሉን የአካባቢ ሁኔታ ክትትል፤ ጥበቃና ቁጥጥር ተግባር የሚያከናውን፤ ራሱን የቻለ የአካባቢ መሥሪያ ቤት ያቋቁማል ወይም ከነባር መሥሪያ ቤቶች መካከል አንዱን ለዚህ ተግባር ይሰይማል፡፡
2. የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤቶች የፌዴራል የአካባቢ ደረጃዎች በሥራ ላይ መዋላቸውን ያረጋግጣሉ እንደአስፈላጊነቱም ከፌዴራሉ የጠበቁ ደረጃዎችን በማውጣት ሥራ ላይ ሊያውሉ ይችላሉ፡፡
3. የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤቶች የየክልላቸውን የአካባቢና የዘላቂ ልማት ሁኔታ በተመለከተ ዘገባ በማዘጋጀት ለባለሥልጣኑ ያቀርባሉ፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

16 የተሻሩ ህጎች

1. የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 9/1987 በዚህ አዋጅ ተሻሯል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር ተቃራኒ የሆኑ ሕጎች በዚህ አዋጅ ዉስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖራቸዉም፡፡

17 አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጥቅምት 21 ቀን 1995 ዓ.ም. ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥቅምት 21 ቀን 1995 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 299/1995

የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ አዋጅ

የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ፣ የልማት ሃሳብ ንድፍ ሲዘጋጅ ቦታው ሲመረጥ፣ ሲገነባ ወይም ሲተገበር እንደዚሁም በመተግበር ላይ ያለ እንቅስቃሴ ሲሻሻል ወይም ሲቋረጥ የሚያስከትለውን ተፅዕኖ በመተንበይና አስቀድሞ በማረም በውል የታሰበበትን ልማት ለማምጣት የሚያግዝ በመሆኑ፤

መንግሥታዊ ሰነድ በአካባቢ ላይ ሊያስከትለው የሚችለውን ተፅዕኖ ለመለየት ገና ከመፅደቁ በፊት መገምገም፣ የመፅደቂያው ውሳኔ በሚሰጥበት ወቅት አካባቢያዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ባህላዊና ማህበራዊ ታሳቢዎችንና ግቦችን ዘላቂ ልማትን ለማምጣት በሚያመች ሁኔታ እንዲወሃዱና እንዲቀናጁ ለማድረግ የሚያስችል በመሆኑ፤

አሉታዊ የአካባቢ ተፅዕኖዎችን መተንበይ፣ የመፍትሔ እርምጃዎችን መውሰድና ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጠቃሚነታቸውን ማዳበር በሕገ መንግሥት የተደነገጉትን የአካባቢ ደህንነት መብቶችንና ዓላማዎችን የመተግበርን ሂደት የሚያግዝ በመሆኑ፤ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ አስተዳደራዊ ግልፅነትና በኃላፊነት ተጠያቂነት እንዲኖር ለማድረግ፣ በአጠቃላይ ራሱንና አካባቢውን በሚመለከቱ የልማት እቅዶች አወጣጥና ውሳኔ አሰጣጥ ላይ ሕዝቡን፣ በተለይም ደግሞ ማህበረሰቦችን ለማሳተፍ የሚረዳ በመሆኑ፤

በአ.ት.ዮ.ጽ.ያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ አዋጅ ቁጥር 299/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “ባሥልጣን” ማለት የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ማለት ነው፤³⁷

³⁷ በ22/12 (2008) 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በአዋጁ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ ተተክቶ ይነበብ፡፡

2. «አካባቢ» ማለት በመሬት፣ በከባቢ አየር፣ በአየር ሁኔታ እና በአየር ንብረት፤ በውሃ፤ በህያዋን፤ በድምፅ፤ በሽታ፤ በጣእም፤ በማህበራዊ ጉዳዮች እና በስነ ሙዚቃ ሳይወሰን፤ በተፈጥሮአዊ ሁኔታቸው ወይም በሰው አማካኝነት ተሻሽለው ወይም ተለውጠው የሚገኙ ነገሮች በሙሉና ያሉበት ቦታ፤ እንዲሁም መጠናቸውን ወይም ሁኔታቸውን ወይም ደግሞ የሰው ወይም የሌሎች ሕያዋን በጎ ሁኔታን የሚነኩ ተስተጋብሮቶቻቸው ድምር ነው፤
3. «የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ» ማለት አንድ ፕሮጀክት ወይም መንግሥታዊ ሠነድ ተግባራዊ ሲሆን የሚያስከትለውን ገንቢም ሆነ አፍራሽ ውጤት በቅድሚያ ለይቶ የማወቂያና የመመዘኛ ዘዴ ነው፤
4. «ተፅዕኖ» ማለት በአካባቢ ወይም በንፁሳን ክፍሎች ላይ በሚፈጠር ለውጥ ምክንያት ማንኛውም በሰው ጤና ወይም ደህንነት፤ በዕድሜ፤ በእንስሳት፤ በአፈር፤ በአየር፤ በውሃ፤ በአየር ንብረት፤ በተፈጥሮአዊ ወይም በባህላዊ ቅርሰ፤ በሌላ ቁሳዊ ቁም አካል፤ ወይም በአጠቃላይ ሲታይ በአካባቢያዊ፤ በማህበራዊ፤ በኢኮኖሚያዊ ወይም በባሕላዊ ገፅታዎች ላይ የሚከሰት ተከታይ ለውጥ ነው፤
5. «የፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት» ማለት እንደሁኔታው የኢንቨስትመንት፤ የንግድ ወይም የሥራ ፈቃድ ለመስጠት ወይም፤ የንግድ ድርጅት ለመመዝገብ በሕግ ሥልጣን የተሰጠው ማንኛውም የመንግሥት አካል ነው፤
6. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
7. «በካይ» ማለት ፈሳሽ፤ ጠጣር ወይም ጋዝ የሆነ፤ በቀጥታም ሆነ ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ፤
 - ሀ/ ያረፈበትን የአካባቢ ክፍል ጥራት በመለወጥ ጠቀሜታ የመስጠት አቅሙን የሚያጓድል፤ ወይም
 - ለ/ በሰው ጤና ወይም በሌሎች ሕያዋን ላይ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ሊያደርስ የሚችል መርዝን፤ በሽታን፤ ክርፋትን፤ ጨረርን፤ ድምፅን፤ ንዝረትን፤ መቀትን ወይም ሌላ ክስተትን የሚያመነጭ፤ ማንኛውም ነገር ነው፤
8. «ፕሮጀክት» ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ በማንኛውም መመሪያ ሙስጥ በተጠቀሰ ርዕስ የሚካተት ማንኛውም አዲስ የልማት እንቅስቃሴ፤ ወይም

በነባር ድርጅት ላይ የሚደረግ ጉልህ መስፋፋት ወይም ለውጥ፣ ወይም ደግሞ ተቋርጦ የነበረ ሥራን መልሶ ለመጀመር የሚደረግ እንቅስቃሴ ነው፤

9. «የፕሮጀክት ባለቤት» ማለት ፕሮጀክቱ በመንግሥት የተወጠነ ሲሆን የሚመለከተው የመንግሥት አካል፣ ወይም በግሉ ዘርፍ የተወጠነ ሲሆን ባለሀብት የሆነው ሰው ነው፤
10. «መንግሥታዊ ሠነድ» ማለት ፖሊሲ፣ ስልት፣ መርሐ ግብር፣ ሕግ ወይም የዓለም አቀፍ ስምምነት ነው፤
11. «ክልል» ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47/1/ የተመለከቱት የአገሪቱ ክፍሎች ማለት ሲሆን፤ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
12. «የክልል የአካባቢ መ/ቤት» ማለት ለአካባቢና ለተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ ወይም ቁጥጥር በክልሉ ኃላፊነት የተሰጠው ማንኛውም የክልል የመንግሥት አካል ነው።

ክፍል ሁለት

3. ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. ማንም ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 በወጣ መመሪያ መሠረት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ የሚያስፈልገውን ማንኛውንም ፕሮጀክት፣ ከባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መመሪያ ቤት ይሁንታ ላያገኝ ተግባራዊ ለማድረግ አይፈቀድለትም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መመሪያ ቤት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ ከሚያስፈልገው ማንኛውም ፕሮጀክት የሚከተለውን ተፅዕኖ ኢምፓክት ነው ብሎ ከገመተ የፕሮጀክቱን ባለቤት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ እንዲያካሂድ ላያስገድደው ይችላል፡፡
3. ማንኛውም ፈቃድ ሰጪ መመሪያ ቤት የኢንቨስትመንት፣ የንግድ ወይም የሥራ ፈቃድ ከመሥጠቱ በፊት ከባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መመሪያ ቤት ፕሮጀክቱ ተግባራዊ እንዲሆን ይሁንታ መስጠቱን ማረጋገጥ አለበት፡፡

4. የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ዘገባ ተቀባይነት ማግኘቱና ከባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ይሁንታ መስጠቱ የፕሮጀክቱን ባለቤት ጉዳት በማድረስ ከሚከተል ኃላፊነት ነፃ አያደርገውም።
5. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ከተጠያቂነት ነፃ መሆን የሚቻለው ጉዳቱ በተጎጂው በራሱ ወይም ደግሞ የፕሮጀክቱ ባለቤት ኃላፊነት በሌለበት በሦስተኛ ወገን መድረሱ ሲረጋገጥ ብቻ ነው።

4. የተፅዕኖ መወሰኛ ታላቢዎች

1. የፕሮጀክት ተጽዕኖ ከፕሮጀክቱ መጠን፣ ከማካሄጃ ሥፍራው፣ ከባህሪው፣ ከክልል ተሻጋሪነቱ፣ ከሌሎች ተጽእኖዎች ወይም ክስተቶች ጋር ከሚኖረው ተደማሪነት፣ ከቆይታው፣ ወደ ነበረበት ሁኔታ ለመመለስ ከመቻሉ ወይም ካለመቻሉ፣ እንደዚሁም ከሌላ ተዛማጅ ገጽታዎች አኳያ መገምገም አለበት።
2. ጠቃሚና ጎጂ ውጤቶች ካሉት፣ ነገር ግን ጠቃሚ ጎኑ በትንሹ ብቻ ከሚያመዝን ወይም መብለጥ አለመብለጡ ከሚያወዛግብ አንድ ፕሮጀክት ሊከተል የሚችልን አሉታዊ ተፅዕኖ ሲወስን ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ወደ ጥንቃቄ እርምጃ በማዘንበል ፕሮጀክቱ ጉልህ አሉታዊ ተፅዕኖ ሊያስከትል ይችላል በማለት መወሰን አለበት።

5. የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ ስለሚያስፈልጋቸው ፕሮጀክቶች

1. በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ በማንኛውም መመሪያ ውስጥ በተጠቀሰ ርዕስ በሚካተት በማንኛውም ፕሮጀክት ሁሉ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ መካሄድ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1)የተጠቀሰው መመሪያ፡
 - ሀ/ አሉታዊ ተፅዕኖ ያስከትሉ ይሆናል ተብለው ስለማይታሰቡ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ የማያስፈልጋቸውን ፕሮጀክቶች፣ እና
 - ለ/ አሉታዊ ተፅዕኖ ያስከትሉ ይሆናል ተብለው ስለሚታሰቡ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ የማያስፈልጋቸውን ፕሮጀክቶች፣
 ለይቶ ማመልከት አለበት።

6. ክልል ተሻጋሪ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ

1. አንድ የፕሮጀክት ባለቤት ክልል ተሻጋሪና ተፅዕኖ ሊያስከትል የሚችል ፕሮጀክት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ ሲያካሂድ፣ ጉዳት ይደርስባቸው ይሆናል

ተብለው የሚገመቱ በየትኛውም ክልል የሚገኙ ማህበረሰቦችን ማሳተፍ አለበት፡፡

2. ክልል ተሻጋሪ ተፅዕኖ ሊያስከትል የሚችል ፕሮጀክት በሚካሄድበት ክልል ውስጥ የሚገኝ የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት፣ የፕሮጀክቱን የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ ለባለሥልጣኑ እንዲቀርብ ማድረግ አለበት፡፡
3. ባለሥልጣኑ ክልል ተሻጋሪ የአካባቢ ተፅዕኖ ሊያስከትል የሚችል ፕሮጀክት የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባን መመርመር ከመጀመሩ በፊት ጉዳት ይደርስባቸው ይሆናል የሚባሉት በየሚመለከተው ክልል የሚገኙት ማህበረሰቦች አስተያየት ተጠይቆ የተካተተ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡

ከፍል ሦስት

7. የፕሮጀክት ባለቤት ግዴታዎች

1. አንድ የፕሮጀክት ባለቤት የፕሮጀክቱን የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ አካሄዶ፣ የፕሮጀክቱን አሊታዊ ተፅዕኖዎች በቅድሚያ ለይቶና ተፅዕኖዎቹን የማስቀሪያ ወይም የመቋቋሚያ ዘዴን በጥናቱ ውስጥ አካትቶ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ተገቢነታቸውን ከወሰነባቸው ሠነዶች ጋር የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባውን ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማቅረብ አለበት፡፡
2. በፕሮጀክቱ ላይ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ የሚካሄደው የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባም የሚዘጋጀው ባለሥልጣኑ በሚያወጣው ማንኛውም መመሪያ የተዘረዘሩ መስፈርቶችን በሚያሟሉ ባለሙያዎች መሆኑን የፕሮጀክት ባለቤቱ ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማን ለማካሄድና የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባን ለማዘጋጀት የሚያስፈልገውን ወጪ የፕሮጀክቱ ባለቤት መሸፈን አለበት፡፡
4. አንድ የፕሮጀክት ባለቤት ፕሮጀክቱን ሲተገብር በተሰጠው ፈቃድ ውስጥ የተዘረዘሩ ግዴታዎችን ማሟላት አለበት፡፡

8. የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ዘገባ

1. የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ፡ ባለሥልጣኑ ወይም የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት የፕሮጀክቱን መካሄድ ወይም አለመካሄድ ተገቢነት፣ እንዲሁም ሲካሄድ ሊኖረው የሚገባውን ሁኔታ ለመወሰን የሚያስችለውን በቂ መረጃ የያዘ መሆን አለበት፡፡

2. የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ዘገባ ቢያንስ የሚከተሉትን ዝርዝሮች የያዘ መሆን አለበት፡

ሀ/ የፕሮጀክቱን ባህሪ፡ በጥቅም ላይ የሚውለውን ቴክኖሎጂና አጠቃቀም፡

ለ/ ፕሮጀክቱ ሲተገበር እንዲሁም ቋሚ ሥራው ሲከናወን ወደ አካባቢ የሚለቀቀውን የበካይ ይዘትና መጠን፡

ሐ/ የሥራው እንቅስቃሴ የሚጠይቀውን የኃይል ፍጆታና ምንጭ፡

መ/ ሊከተል ስለሚችል ክልል ተሻጋሪ የአካባቢ ተፅዕኖ መረጃ፡

ሠ/ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ይከተላሉ ተብለው የተተመኑ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተፅዕኖዎች ባህሪያትና የሚቆዩበት ጊዜ፡

ረ/ አሉታዊ ተፅዕኖን ለማስወገድ፡ ለመቀነስ ወይም ለማቃለል የታቀዱ እርምጃዎች፡

ሰ/ የአካባቢ አያያዝ ችግርን ለማቃለል የተነደፉ እቅዶች፡ የአደጋ መከላከያ ዝግጁነት፡ እና

ሸ/ ፕሮጀክቱ በሚተገበርበትና እንደዚሁም ቋሚ ሥራው በሚከናወንበት ወቅት የውስጥ የቁጥጥርና የክትትል ሥራዎች የሚካሄዱባቸውን መንገዶች፡፡

3. ባለሥልጣኑ የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ዘገባን ለማዘጋጀትና ዘገባውን ለመመርመር የሚረዱ ሃሳቦችን የሚዘረዝሩ መመሪያዎችን ማውጣት አለበት፡፡

9. የአካባቢ ተጽዕኖ ጥናት ዘገባ ምርመራ

1. ምርመራ እንዲካሄድበት ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በሚቀርብ የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ፤ ማንም ሊረዳው በሚችል ቋንቋ በአጭሩ የተዘጋጀ የጥናቱን መግለጫ የያዘና እንደዚሁም የጥናቱ መረጃ መሟላትንና ትክክለኛነቱን የሚያመላክት፤ አጭር መግለጫ መያዝ አለበት።

2. ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ፤ የሕዝብ አስተያየትንና የባለሙያዎች አስተሳሰብን በማመዛዘን የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናቱን ዘገባ ከመረመረ በኋላ፡

ሀ/ ጎጂ ተፅዕኖ የማያስከትል መሆኑን ካመነ ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ፕሮጀክቱን ይቀበላል፤ እንዲተገበርም ይሁንታውን ይሰጣል፡

ለ/ ጎጂ ተፅዕኖዎቹን ለማስቀረት ወይም በበቂ ሁኔታ ለመቋቋም የሚችል መሆኑን ካመነ ለማስቀረት ወይም ወደ አምንትነት ለመቀነስ

የሚያስፈልጉትን ቅድመ ሁኔታዎች ዘርዝሮ እንዲሟሉ በማዘዝ ፕሮጀክቱ እንዲተገበር ይሁንታ ይሰጣል፤ ወይም

ሐ/ ፕሮጀክቱ ተግባራዊ በሚሆንበት ጊዜ በአካባቢ ላይ የሚከተለውን አሉታዊ ተፅዕኖ በአጥጋቢ ሁኔታ ለማስቀረት እንደማይቻል ካመነ ትግበራውን ይከለክላል።

10. የፀደቀ የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ዘገባ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ

1. እንዲተገበር ይሁንታ የተሰጠው የፕሮጀክት የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ፣ ይኸው ይሁንታ ሲሰጥ አብሮ የተመለከተውን የጊዜ ገደብ ተከትሎ ካልተተገበረ ተቀባይነቱ ይቀራል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ አተገባበር ተገቢ አለመሆኑን ሊያሰረዳ የሚፈልግ የፕሮጀክት ባለቤት እንደአግባቡ ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማመልከት ይችላል፡፡
3. ልዩ ሁኔታ ካላስገደደው በስተቀር፣ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ማመልከቻውን ከተቀበለበት ዕለት ጀምሮ በሰላሣ ቀናት ውስጥ የዘገባው ተቀባይነት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ እንዲራዘም፣ ወይም የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማው እንዲከለስ ወይም እንደገና እንዲካሄድ መወሰን አለበት፡፡

ክፍል አራት

11. የአዲስ ሁኔታ መከሰት

የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ ከቀረበ በኋላ ከባድ እንድምታ ያለው ቀደም ሲል ያልተጤነ እውነታ ቢከሰት ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት እንድምታውን ለማጤን እንዲቻል የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማው እንደአስፈላጊነቱ እንዲከለስ ወይም እንደገና እንዲካሄድ ማዘዝ ይችላል፡፡

12. የትግበራ ክትትል

1. የፕሮጀክቱ ባለቤት፣ ፕሮጀክቱን በመተግበር ላይ የሚገኘው ለፕሮጀክቱ ትግበራ ይሁንታ በተሰጠበት ወቅት በገባው ቃል እና በተጣለበት ግዴታ ሁሉ መሠረት መሆኑን ለመገምገም ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በፕሮጀክቱ አተገባበር ላይ ክትትል ማድረግ አለበት፡፡
2. አንድ የፕሮጀክት ባለቤት እንዲተገብረው ይሁንታ የተሰጠውን ፕሮጀክት በገባው ቃል ወይም በተጣለበት ግዴታ መሠረት ካልተገበረ፣ ባለሥልጣኑ ወይም

የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት መወሰድ ያለበትን የእርምት እርምጃ በመግለጽ ማስጠንቀቂያ ሊሰጠው ይችላል፡፡

3. እንደአግባቡ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማንኛውንም ፕሮጀክት እንዲተገበር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9(2)/ሀ/ ወይም /ለ/ መሠረት የሰጠውን ይሁንታ ሲያግድ ወይም ሲሰርዝ ሌላ ማንም ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ለፕሮጀክቱ ትግበራ የሰጠውን ፈቃድ ይህንኑ ውሳኔ ተከትሎ ማገድ ወይም መሠረዝ አለበት፡፡

13.የመንግሥት ሠነድ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ

1. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት በወጣ በማንኛውም መመሪያ በሚገለጽ መደብ ውስጥ የሚካተት ማንኛውም የመንግሥት ሠነድ ከመፅደቁ በፊት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ እንዲካሄድበት መደረግ አለበት፡፡
2. በባህሪያቸው ችልሊባል የማይችል አካባቢያዊ ተፅዕኖ ያስከትሉ ይሆናል ተብለው የሚገመቱ የመንግሥት ሠነዶች መደብን ለመለየትና የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ እንዲካሄድባቸው ለማድረግ የሚያስችል መመሪያ ባለሥልጣኑ ማውጣት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በወጣ በማንኛውም መመሪያ መሠረት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ በሚያስፈልገው መደብ የሚካተትን ማንኛውም የመንግሥት ሠነድ የሚያዘጋጅ የመንግሥት አካል በሠነዱ ላይ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ የተካሄደበት መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡
4. ማንኛውም የመንግሥት አካል የሚያዘጋጀው ማንኛውም የመንግሥት ሠነድ ሊያስከትለው የሚችለው ተፅዕኖ እንዲገመገም ለማስቻል ከባለሥልጣኑ ጋር መተባበር አለበት፡፡

14.የኃላፊነት ክፍፍል

1. ፈቃድ የመስጠቱ፣ የመተግበሩ ወይም የአተገባበር ቁጥጥሩ ድርሻ የፌዴራል መንግሥት አካል ከሆነ ወይም ፕሮጀክቱ ክልል ተሻጋሪ የአካባቢ ተፅዕኖ ያስከትል ይሆናል ተብሎ የሚታሰብ ከሆነ፣ የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባውን የመመርመር፣ ፕሮጀክቱ እንዲተገበር ይሁንታ የመስጠትና ክትትል የማካሄድ ኃላፊነት የባለ ሥልጣኑ ነው፡፡
2. ፈቃድ የመስጠቱ፣ የመተግበሩ ወይም የአተገባበር ቁጥጥር ድርሻ የክልል መንግሥት አካል ከሆነና ፕሮጀክቱ ክልል ተሻጋሪ የአካባቢ ተፅዕኖ ያስከትል

ይሆናል ተብሎ የማይታሰብ ከሆነ፤ የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባውን የመመርመር፤ ፕሮጀክቱ እንዲተገበር ይሁንታ የመስጠትና አተገባበሩን የመከታተል ኃላፊነት የክልሉ የአካባቢ መሥሪያ ቤት ነው፡፡

ክፍል አምስት

15. ስለሕዝብ ተሳትፎ

1. ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማንኛውንም የአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባ ለሕዝብ ይፋ በማድረግ በዘገባው ላይ አስተያየት መጠየቅ አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በአጠቃላይ የሕዝብ፤ በተለይም ደግሞ የፕሮጀክቱ አተገባበር ጉዳት ያስከትልባቸው ይሆናል ተብለው የሚገመቱ ማኅበረሰቦች አስተያየት፤ በአካባቢ ተፅዕኖ ጥናቱ ውስጥ መካተቱን፤ እንደዚሁም ምርመራው በሚካሄድበት ወቅት መጤኑን፤ ማረጋገጥ አለበት፡፡

16. ስለማበረታቻ

1. ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት የተጎዳ አካባቢን መልሶ እንዲያገግም ለማስደረግ የተዘጋጀ ፕሮጀክት አተገባበርን አቅሙ በሚፈቅደው መሠረት ማገዝ አለበት፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የተጎዳ አካባቢን እንዲያገግም ለማድረግ ወይም ብክለትን ለማስቀረት ወይም የተበከለን ለማጽዳት ለተዘጋጀ ፕሮጀክት ባለሥልጣኑ አቅሙ በፈቀደ መጠን ተጨማሪ ወጪዎችን ለመሸፈን የገንዘብና የቴክኒክ ድጋፎች ማድረግ ይችላል፡፡

17. የቅሬታ አቀራረብ ሥርዓት

1. ለፕሮጀክት ትግበራ በተሰጠ ይሁንታ ወይም በክትትል፤ ወይም ፕሮጀክቱን በሚመለከት ከባለሥልጣኑ ወይም ከክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በተሰጠ በማንኛውም ሌላ ውሣኔ ላይ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ቅሬታውን እንዳግባቡ ባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ኃላፊ ማቅረብ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት፤ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የአካባቢ መሥሪያ ቤት የሥራ ኃላፊ ቅሬታው በደረሰው በሰላሣ ቀናት ውስጥ ውሣኔ መስጠት አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

18. ሰለ ጥፋትና ቅጣት

1. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ ይህን አዋጅ ወይም ሌላ አግባብ ያለውን ሕግ ወይም መመሪያ የሚተላለፍ ማንኛውም ሰው ጥፋት ፈጽሞአልና ቅጣት ይጣልበታል፡፡
2. ማንኛውም የፕሮጀክት ባለቤት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ እንዲካሄድበት የተደነገገበትን ማንኛውም ፕሮጀክት፤ ከባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ይሁንታ ሳያገኝ ተግባራዊ ያደረገ እንደሆነ ወይም በአካባቢ ተፅዕኖ የጥናት ዘገባው ውስጥ ሀሰተኛ መግለጫ ያቀረበ እንደሆነ ጥፋት ፈጽሟልና ከ ሃምሳ ሺ ብር በማያንስና ከአንድ መቶ ሺ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
3. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ ሲሰጠው የተጣለበትን ግዴታ ካልተወጣ፤ ወይም ተፈላጊ ዝርዝሮችን በመዝገብ ሳያሰፍር ከቀረ ጥፋት ፈጽሞአልና ከአስር ሺ ብር በማያንስና ከሃያ ሺ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
4. በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ድርጅት ጥፋት ሲፈጽም ድርጅቱ እንዲከፍለው ከተፈረደበት መቀጮ በተጨማሪ የሕጉን መከበር ለማረጋገጥ መፈጸም የሚገባውን ተግባር በትጋት ያልተወጣ በመሆኑ የሥራ መሪው ከአምስት ሺ ብር በማያንስና ከአሥር ሺ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
5. ይህን አዋጅ ወይም በሥሩ የሚወጣውን ማንኛውም ደንብ ወይም መመሪያ በመጣስ ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠበትን ሰው፤ ከሚወሰንበት ከማንኛውም ቅጣት በተጨማሪ የደረሰውን ጉዳት በሙሉ በራሱ ወጪ እንዲያስተካክል ወይም እንዲተካ ፍርድ ቤቱ ማዘዝ ይችላል፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

19. ደንቦችን የማዉጣት ስልጣን

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በተሟላ ሁኔታ ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

20. መመሪያዎችን የማውጣት ሥልጣን

ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅ በተሟላ ሁኔታ ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

21. የመተባበር ግዴታ

ለዚህ አዋጅ አተገባበር ማንኛውም ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

22. ተፈጻሚነት የሌላቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር ተቃራኒ የሆነ ሕግ ወይም አሠራር በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፤

23. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጎዳር 24 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጎዳር 24 ቀን 1995 ዓ.ም
ግርማ ወልደጊዮርጊስ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 300/1995

የአካባቢ ብክለት ቁጥጥር አዋጅ

አንዳንድ ማሕበራዊና ኢኮኖሚያዊ የልማት ጥረቶች ልማቱን የሚቀለብስ ጎጂ አካባቢያዊ ተፅዕኖ ሊያስከትሉ የሚችሉ በመሆናቸው ፤

በአጠቃላይ አካባቢን መጠበቅ ፤ በተለይም የሰውን ጤንነትና በጎ ሁኔታ እንደዚሁም የሕያዋንን ደሕንነትና የተፈጥሮን ሥነውበት ማቆየት የሁሉም ተግባርና ኃላፊነት በመሆኑ፤

የመከላከያ ወይም የማስወገጃ እርምጃዎችን በመውሰድ በማሕበራዊና በኢኮኖሚያዊ ልማት ጥረቶች ሂደት የሚከሰተውንና የማይፈለገውን ብክለት ማስወገድ ሳይቻል መከላከል ተገቢ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል ።

ክፍል አንድ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ "የአካባቢ ብክለት ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 300/1995" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ ፤

1. "ባለሥልጣን" ማለት የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤³⁸
2. "ኬሚካል" ማለት ኤለመንት፣ ወይም ያልተቀላቀለም ይሁን የተቀላቀለ ውሁድ፣ ወይም ተቀምጦ በሰው የተሠራ፣ ወይም ደግሞ ከተፈጥሮ የተገኘ፣ ቁስአካል ነው፤
3. "አግባብ ያለው መሥሪያ ቤት" ማለት ይህ ስያሜ የተጠቀሰበት ድንጋጌ በሚነካው ጉዳይ ላይ በሕግ የተሰጠ ኃላፊነት ያለው የፌዴራል ወይም የክልል የመንግሥት አካል ነው፤

³⁸ በ22/12 (2008) 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በአዋጁ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ ተተክቶ ይነበብ፡፡

4. “ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት”፣ ማለት በፌዴራል መንግሥት ሲሆን የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት፣ እንዲሁም በብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ሲሆን በክልሉ ሕግ መሠረት የሚሰየም ፍርድ ቤት ነው፤
5. “ፍላጎት” ማለት ተጣርቶ ወይም ሳይጣራ ፣ በቀጥታ ወይም ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ ወደ አካባቢ የሚለቀቅ ቆሻሻ ውሃ ወይም ሌላ ቆሻሻ ፈሳሽ ወይም ጋዝ ነው፡፡
6. “አካባቢ” ማለት በመሬት፣ በከባቢ አየር፣ በአየር ሁኔታ እና በአየር ንብረት፣ በውሀ፣ በህያዋን ፣በድምፅ በሽታ፣ በጣእም፣ በማህበራዊ ጉዳዮች እና በሰነድ ውበት ሳይወሰን፣ በተፈጥሮአዊ ሁኔታቸው ወይም በሰው አማካኝነት ተሻሽለው ወይም ተለውጠው የሚገኙ ነገሮች በሙሉና ያሉበት ቦታ፣ እንዲሁም መጠናቸውን ወይም ሁኔታቸውን ወይም ደግሞ የሰው ወይም የሌሎች ሕያዋን በጎ ሁኔታን የሚነኩ ተስተጋብሮቻቸው ድምር ነው፤
7. “የአካባቢ ተቆጣጣሪ ወይም ተቆጣጣሪዎች” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 /1/ መሠረት የሚሰየሙ አካል ነው፤
8. “አደገኛ ነገር” ማለት በሰው ጤና ወይም በአካባቢ ላይ ጉዳት የሚያደርስ ጠጣር ፣ ፈሳሽ ወይም ጋዝ ወይም ተክል፣ እንስሳ ወይም ረቂቅ ሕዋስ ነው ።
9. “አደገኛ ቆሻሻ” ማለት ተፈላጊነት የሌለው ሆኖ በአካባቢ ወይም በሰው ደህንነት ወይም ጤና ላይ ጉዳት ያደርሳል ተብሎ የሚታመን ማንኛውም ነገር ነው፡፡
10. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡ ፤
11. “በካይ” ማለት ፈሳሽ፣ ጠጣር ወይም ጋዝ የሆነ፣ በቀጥታም ሆነ ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ፣
 - ሀ/ ያረፈበትን የአካባቢ ክፍል ጥራት በመለወጥ ጠቀሜታ የመስጠት አቅሙን የሚያጓድል፣ ወይም
 - ለ/ በሰው ጤና ወይም በሌሎች ሕያዋን ላይ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ሊያደርስ የሚችል መርዝን፣ በሽታን፣ ከርፋትን፣ ጨረርን፣ ድምፅን፣ ንዝረትን፣ ሙቀትን ወይም ሌላ ክስተትን የሚያመነጭ፣
 ማንኛውም ነገር ነው፤
12. “ብክለት” ማለት በዚህ አዋጅ ወይም አግባብ ባለው ሌላ ሕግ የተደነገገን ማንኛውንም ግዴታ፣ ማዕቀብ ወይም ገደብ ጥሶ የማንኛውንም አካባቢ ክፍል

ቁሳዊ፣ ጨረራዊ፣ ሙቀታዊ፣ ንጥረ ነገራዊ፣ ሥነ-ሕይወታዊ ወይም ሌላ ባህርይን በመለወጥ የተፈጠረ፣ በሰው ጤና ወይም በጎነት ወይም ደግሞ በሌሎች ሕያዋን ላይ አደገኛ የሆነ ወይም አደገኛ ሊሆን የሚችል ሁኔታ ነው፤

13. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 47/1/ የተመለከቱት የአገሪቷ ክፍሎች ማለት ሲሆን፣ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የአዲስ አበባ እንደዚሁም የድሬዳዋ አስተዳደሮችንም ይጨምራል።

14. “የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት” ማለት ለአካባቢና ለተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ ወይም ቁጥጥር በክልሉ መንግሥት ኃላፊነት የተሰጠው ማንኛውም የክልል መንግሥት አካል ነው፤

15. “መልቀቅ” ማለት በውል ታሰቦም ይሁን ሳይታሰብ በካይን ወደ ማንኛውም የአካባቢ ክፍል መጨመር ነው።

ክፍል ሁለት

የብክለት ቁጥጥር

3. የብክለት ቁጥጥር

1. ማንም ሰው ተገቢን የአካባቢ ደረጃ በመተላለፍ አካባቢን ሊበክል ወይም በሌላ ሰው በኩል እንዲበክል ሊያደርግ አይፈቀድለትም፡፡

2. ሕግ በመተላለፍ ማንኛውንም በካይ ወደ አካባቢ በሚለቅ ሰው ላይ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት አስተዳደራዊ ወይም ሕጋዊ ዕርምጃ መውሰድ ይችላል።

3. ብክለትን ወይም ሌላ አካባቢያዊ ጉዳትን ሊያስከትል በሚችል የተግባር መስክ የተሰማራ ማንም ሰው፣ የቆሻሻ መመንጩትን ለማስወገድ ወይም ወደተፈላጊው መጠን ለመቀነስ በባለሥልጣኑ ወይም በሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ትዕዛዝ መሠረት በተገቢ ቴክኖሎጂና ሲቻልም ቆሻሻን መልሶ በጥቅም ላይ ለማዋል በሚያስችሉ ዘዴዎች መጠቀም አለበት፡፡

4. ብክለትን ያደረሰ ማንኛውም ሰው፣ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በሚወሰነው ሁኔታና የጊዜ ገደብ መሠረት አካባቢውን ከበካይ ማዕዳት፣ ወይም ለማዕጃ የወጣውን ወጪ መሸፈን አለበት፡፡

5. በጤና ወይም በአካባቢ ላይ አደጋ እንዳያስከትል ከሚያሰጋ የሥራ እንቅስቃሴ ሊመጣ የሚችል ጉዳትን ለመከላከል ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል

የአካባቢ መሥሪያ ቤት ድርጅትን እስከ መዝጋት ወይም ወደ ሌላ ቦታ እስከ ማዛወር የሚደርስ ማንኛውንም አስፈላጊ እርምጃ መውሰድ ይችላል፡፡

4. ስለአደገኛ ቆሻሻ፣ ኬሚካልና ጨረር አመንጪ ቁስ አያያዝ

1. ከባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ፈቃድ ሳይያዝ ማንኛውንም አደገኛ ቆሻሻን ማመንጪት፣ ማስቀመጥ፣ ማከማቸት፣ ማጓጓዝ፣ ማምከን ወይም ማስወገድ የተከለከለ ነው።
2. ማንኛውንም አደገኛ ቆሻሻ በመሰብሰብ፣ መልሶ በጥቅም ላይ በማዋል፣ በማጓጓዝ፣ በማምከን ወይም በማስወገድ ሥራ የተሰማራ ማንኛውም ሰው በአካባቢ ወይም በሰው ጤና ወይም በጎ ሁኔታ ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ተገቢውን የጥንቃቄ እርምጃ መውሰድ አለበት።
3. ጨረር አመንጪ ቁስን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ከክርሰ ምድር ለማውጣት፣ ለማጣራት፣ ለማስቀመጥ፣ እንደዚሁም በአገር ውስጥ ለማሰራጨት፣ ለማከማቸት፣ ለማጓጓዝ፣ በጥቅም ላይ ለማዋል ወይም ለማስወገድ፣ አግባብ ካለው መሥሪያ ቤት ፈቃድ መገኘት አለበት፡፡
4. አደገኛ ተብሎ የተመደበን ወይም ለተወሰነ አገልግሎት ብቻ እንዲውል የተወሰነን ኬሚካል ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ለመቀመጥ፣ ለማስቀመጥ፣ በአገር ውስጥ ለማሰራጨት፣ ለማከማቸት፣ ለማጓጓዝ፣ ወይም በጥቅም ላይ ለማዋል፣ ከባለሥልጣኑ ወይም ደግሞ ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ወይም አግባብ ካለው ከሌላ መሥሪያ ቤት ፈቃድ መገኘት አለበት፡፡
5. አደገኛ የሆነ ወይም ለተወሰነ አገልግሎት የሚውል ኬሚካልን በመቀመጥ፣ በማምረት ወይም በማጓጓዝ ወይም በኬሚካሉ በመነገድ ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ኬሚካሉ በተገቢዎቹ ደረጃዎች መሠረት መመዝገቡን መታሸጉንና ምልክት የተለጠፈበት መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡

5. የከተማ ቆሻሻ አያያዝ

1. የከተማ አስተዳደሮች የተቀናጀ የከተማ ቆሻሻ አያያዝ ሥርዓትን በማውጣት፣ የከተማ ቆሻሻ መሰብሰቡን፣ መጓጓዡን፣ እንደተገቢነቱም በጥቅም ላይ መዋሉን፣ መምከኑን ወይም ጉዳት እንዳያመጣ ተደርጎ መወገዱን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

2. ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ጋር በመተባበር፣ ባለሥልጣኑ የከተሞች የቆሻሻ አያያዝ እና አጠቃቀም ሥርዓቶችን ብቃት መመዘንና የአተገባበራቸውንም ውጤታማነት መገምገም፣ መከታተልና ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. ለሕዝብ ክፍት የሆነ ቦታን የሚያስተዳድር ማንም ሰው፣ ምንጊዜም በቂና ተስማሚ የመፀዳጃ ቤት፣ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ ዕቃዎችና አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች መገልገያዎች በቦታው መዘጋጀታቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡
4. ባለሥልጣኑ ከየሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት እንዲሁም አግባብ ካላቸው ሌሎች መሥሪያ ቤቶች ጋር በመተባበር፣ የከተሞች የቆሻሻ ማስወገጃ መገልገያዎችን መገምገምና በአጥጋቢ ሁኔታ መሟላታቸውን ለማረጋገጥ አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን መውሰድ አለበት፡፡

ክፍል ሶስት

ስለአካባቢ ደረጃዎች

6. ስለአካባቢ ደረጃዎች

1. አግባብ ካላቸው መሥሪያ ቤቶች ጋር በመመካከር፣ ባለሥልጣኑ በሣይንሳዊና በአካባቢያዊ መርሆዎች ላይ የተመሠረቱና ተግባራዊ ለመሆን የሚችሉ የአካባቢ ደረጃዎችን ያዘጋጃል። እነዚህም ደረጃዎች ቢያንስ የሚከተሉትን ማካተት አለባቸው፡
 - ሀ/ ወደ ውሃ አካላትና ወደ ፍሳሽ መቀበያ መስመሮች የሚለቀቁ ፍሳሾች ደረጃዎች፤
 - ለ/ የአካባቢ አየር ጥራትን የሚገልጹና ለማይንቀሳቀሱና ለሚንቀሳቀሱ የአየር ብክለት ምንጮች የተፈቀዱትን የልቀት መጠኖች የሚወስኑ የአየር ጥራት ደረጃዎች፤
 - ሐ/ ወደ አፈር የሚጨመሩ ኬሚካሎችን ወይም በአፈር ላይ ወይም ውስጥ የሚወገዱ ቁሶችን ዓይነትና መጠን የሚወስኑ የአፈር ጥራት ደረጃዎች፤
 - መ/ የአሰፋፈር ሁኔታንና የአገሪቱ የሣይንስና የቴክኖሎጂ አቅምን በማገናዘብ የሚፈቀደውን ከፍተኛ የድምፅ መጠን የሚወስኑ የድምፅ ልቀት ደረጃዎች፤
 - ሠ/ ለተለያዩ የቆሻሻ ዓይነቶች አመነጫጫት፣ አያያዝ፣ አከመቻቸት አመካከን፣ አጓጓዝና አወጋገድ የሚያገለግሉ የመጠንና የአተገባበር ደረጃዎች፡፡
2. የሚያስከትለውን ጠንቅ ለመግታት በሚከረፋ ሽታ ምንጮች ላይ ቁጥጥር መካሄድ አለበት፡፡

3. ባለሥልጣኑ አካባቢን ለመጠበቅ ወይም መልሶ እንዲያገግም ለማድረግ እንደአስፈላጊነቱ ለተለያዩ ሥፍራዎች የተለያዩ የአካባቢ ደረጃዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
4. ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥታት በየራሳቸው ልዩ ሁኔታ በመመሥረት በፌዴራል እርከን ከተወሰኑት የጠበቁ ደረጃዎችን አውጥተው በሥራ ላይ ሊያውሉ ይችላሉ፡፡ በፌዴራል እርከን ከተወሰኑት የላሉ ደረጃዎች እንዲያወጡ ግን አይፈቀድላቸውም፡፡
5. የሕዝብ ጥቅምን ለማጎልበት ሲባል አግባብ ያለውን የአካባቢ ደረጃ እንዲያሟሉ የሚጠበቅባቸውን የተወሰኑ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ተፈጻሚነት ባለሥልጣኑ ለተወሰነ ጊዜ እንዲታለፉ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

ክፍል አራት

ስለአካባቢ ተቆጣጣሪዎች

7. ስለአካባቢ ተቆጣጣሪዎች

1. የአካባቢ ተቆጣጣሪዎች /ከዚህ በኋላ “ተቆጣጣሪዎች” እየተባሉ የሚጠሩ/ በባለሥልጣኑ ወይም በሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ይሰየማሉ፤
2. ተቆጣጣሪዎች በዚህ አዋጅ መሠረት ሥልጣንና ተግባራቸውን ሲወጡ ሥራቸውን በትኩረትና ያለአድልዎ መፈፀም አለባቸው።

8. የተቆጣጣሪዎች ሥልጣንና ተግባር

1. የአካባቢ ተቆጣጣሪዎች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሯቸዋል፤
 - ሀ/ የአካባቢ ደረጃዎችና ተዛማጅ ግዴታዎች በሥራ ላይ መዋላቸውን ማረጋገጥ፤
 - ለ/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (6) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ ሳያሳውቁ ወይም ፍርድ ቤት ትዕዛዝ ሳይዙ በማንኛውም ተገቢ መስሎ በሚታያቸው ጊዜ ወደ ማንኛውም ቦታ ወይም ቅጥር ግቢ መግባት፤
 - ሐ/ ማንኛውንም ሰው ብቻውን ወይም በምስክር ፊት መጠየቅ፤
 - መ/ ከብክለት ጋር ግንኙነት ያለውን ማንኛውንም ወረቀት፣ ማሕደር ወይም ሌላ ሠነድ መፈተሽ፣ መገልበጥ ወይም ለይቶ መቅዳት፤
 - ሠ/ የማንኛውንም ቁስ ናሙናዎች እንደአስፈላጊነቱ ያለክፍያ መውሰድና በአካባቢ ወይም በሕይወት ላይ ጉዳት የሚያደርስ መሆን አለመሆኑን ለመወሰን መመርመር ወይም ማስመርመር፤

ረ/ ይህ አዋጅ እና አግባብ ያለው ማንም ሌላ ሕግ መከበሩን ለማረጋገጥ ሸቀጥን፤ የአመራረት ሂደትን ወይም መገልገያን በፎቶግራፍ ማንሣት ፣ መለካት፣ መሳል ወይም መፈተሽ፤

ሰ/ ይህን አዋጅ ወይም አግባብ ያለውን ሌላ ሕግ በመተላለፍ ጥፋት ተፈጽሞበታል የተባለ መሣሪያን ወይም ሌላ ነገርን መያዝ፤

2. የተመደበው ተቆጣጣሪ የዚህን አዋጅ ወይም ማንኛውንም አግባብ ያለውን ሕግ ድንጋጌ ለተላለፈ ሰው የመተላለፉን ምንነት ይዘረዝርለታል፤ ይህንኑ መተላለፍ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ለማስቀረት መውሰድ ያለበትን እርምጃ በመግለጽም እርምጃው እንዲወሰድ ሊያዝ ይችላል፡፡

3. የተመደበው ተቆጣጣሪ ማንኛውም እንቅስቃሴ በአካባቢ ላይ ጉዳት ሊያደርስ ይችላል ብሎ ሲጠረጥር እንቅስቃሴውን እስከ ማስቆም የሚደርስ የእርምጃ እርምጃ እንዲወሰድ ትዕዛዝ ይሰጣል፡፡

4. ማንኛውም የተመደበ ተቆጣጣሪ በባለሥልጣኑ ወይም በሚመስከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት የተሰጠ፣ የመሥሪያ ቤቱ ማህተም ያለበት መታወቂያ መያዝ፣ ሲጠየቅም ማሳየት አለበት፡፡

5. ናሙና ሲወሰድ ባለንብረቱ የመገኘት ወይም ወኪል የመላክ መብት ስላለው ይህንኑ መብት እንዲያውቀው መደረግ አለበት፡፡

6. የሥራ አፈፃፀም ቅልጥፍናውን የሚበድልበት ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም የተመደበ ተቆጣጣሪ ወደ ማንም ድርጅት ቅጥር ግቢ ወይም ቦታ ሲገባ ለባለንብረቱ ማስታወቅ አለበት፡፡

9. ስለይግባኝ

1. ተቆጣጣሪው በወሰደው ማንኛውም እርምጃ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው፣ እርምጃው ከተወሰደበት ቀን አንስቶ በአሥር ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት የበላይ ኃላፊ ይግባኝ ማለት ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ውሳኔ ያልተሰጠ በመሆኑ ወይም የተሰጠው ውሳኔ ተገቢ ባለመሆኑ ቅር የተሰኘ ሰው ውሳኔው ከተሰጠበት ወይም የሚሰጥበት የጊዜ ገደብ ካለፈበት ቀን አንስቶ በሰላሣ ቀናት ውስጥ ክስ መመስረት ይችላል፤

10. ለሰላም ማበረታቻ

1. ብክለትን ለመከላከል ወይም መጠኑን ለመቀነስ በሚያስችል በማንኛውም ዘዴ መጠቀም ለሚጀምር ለማንኛውም ነባር ድርጅት የሚሰጥ ማበረታቻ በዚህ አዋጅ ሥር በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡
2. በባለሥልጣኑ ሲረጋገጥ ብክለትን ለመከላከል ሲባል ወደ አገር ውስጥ የሚገባ መሣሪያ ከገቢ ዕቃዎች የጉምሩክ ቀረጥ ክፍያ ነፃ ይሆናል፡፡

11. ለመከሰስ መብት

1. ነገሩ የሚመለከተው መሆኑን ማስረዳት ሳይጠበቅበት፤ ማንኛውም ሰው በአካባቢ ላይ ጉዳት አድርጏል ወይም ጉዳት ሊያስከትል የሚችል ተግባር እየፈጸመ ነው በሚለው በማንኛውም ሰው ላይ ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመለከተው የክልል መሥሪያ ቤት ቅሬታ የማቅረብ መብት አለው፡፡
2. ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በሰላሳ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ካልሰጠ ወይም ቅሬታ አቅራቢው በውሳኔው ካልተሰማማ፤ ውሳኔው ከተሰጠበት ወይም የሚሰጥበት የጊዜ ገደብ ካለፈበት ቀን አንስቶ በስድሳ ቀናት ውስጥ በፍርድ ቤት ክስ መመሥረት ይችላል፡፡

ክፍል አምስት

ጥፋትና ቅጣት

12. ጠቅላላ

1. ይህን አዋጅ ወይም አግባብ ያለውን ሌላ ሕግ የተላለፈ፤ ነገር ግን ጥፋቱ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግም ሆነ በዚህ አዋጅ ቅጣት ያልተመደበለት ሆኖ የተገኘ ማንም ሰው ጥፋተኛነቱ ሲረጋገጥ፤
ሀ/ የተፈጥሮ ሰው ሲሆን፤ ከአምስት ሺህ ብር በማያንስና ከአስር ሺህ ብር በማይበጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከአንድ ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፤
ለ/ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ሲሆን ከአሥር ሺህ ብር በማያንስና ከሃያ ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ጥፋተኛነቱ ሲረጋገጥ የተፈፀመውን ጥፋት ማወቅ የነበረበትና ኃላፊነቱን በብቃት ያልተወጣው የሥራ ኃላፊ ከአምስት ሺህ ብር በማያንስና ከአስር ሺህ

ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፤

3. በወንጀኛ መቅጫ ሕግ መሠረት የከበደ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፤ በዚህ አዋጅ የተደነገጉት ቅጣቶች ተፈፃሚ ይሆናሉ።

13. ከተቆጣጣሪዎች ጋር በተያያዘ ስለሚፈፀሙ ጥፋቶች

1. የተመደበ ተቆጣጣሪን ሥራውን እንዳያከናውን ያደናቀፈ ወይም ያሰናከለ ፣ ተቆጣጣሪው በሕግ መሠረት የጠየቀውን ወይም ያዘዘውን ያልፈፀመ ፣ በማስመሰል ተቆጣጣሪ ነው ሊባል የሞከረ ፣ ተቆጣጣሪው ወደ ማንኛውም ቦታ ወይም ቅጥር ግቢ እንዳይገባ ወይም መዛግብት እንዳይመረምር ያደናቀፈ ማንኛውም ወረቀት፣ ማሕደር ፣ ወይም ሌላ ሰነድ እንዳይፈትሽ፣ እንዳይገለብጥ፣ ወይም ለይቶ እንዳይቀዳ የከለከለ ፣ ለተቆጣጣሪ መረጃ የከለከለ፣ ያሳሳተ ወይም የተሳሳተ መረጃ የሰጠ ማንም ሰው ጥፋት ፈጽሟል፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ጥፋት የፈፀመ የተፈጥሮ ሰው ጥፋተኝነቱ ሲረጋገጥ ከሶስት ሺህ ብር በማያንስና ከአሥር ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤ ጥፋቱን የፈፀመው በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከሆነ ደግሞ ጥፋተኝነቱ ሲረጋገጥ ከብር አሥር ሺህ በማያንስና ከብር ሃያ ሺህ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤ የሥራ ኃላፊውም ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም ከአምስት ሺህ ብር በማያንስና ከአስር ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል ፤

14. መዛግብትን በተመለከተ ስለሚፈፀሙ ጥፋቶች

አንድ ሰው በዚህ አዋጅ ወይም በሥሩ በሚወጡ ደንቦች መሠረት በመዝገብ እንዲያሰፍር የተጠየቁን የእንቅስቃሴ፣ የምርት፣ የቆሻሻ ዓይነት ባሕርይ ወይም መጠን ወይም ሌላ ተፈላጊ መረጃ በተገቢው ሳይመዘግብ ከቀረ ወይም በመዝገብ የሰፈረውን ከለወጠ፣ ከአስር ሺህ ብር በማያንስና ከሃ ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

15. አደገኛ የሆነ ቆሻሻንና ሌላ ቁስን በተመለከተ ስለሚፈፀም ጥፋት

1. አንድ ሰው አደገኛ ቆሻሻን ወይም አደገኛ ነገርን አግባብ ባላቸው ሕጎች መሠረት ካልያዘ፣ መለጠፍ ያለበት ዝርዝርን አሳስቶ ከለጠፈ ወይም ጭራሹን ካልለጠፈ፣ ወይም ደግሞ ማንኛውንም አደገኛ ቆሻሻን፣ ወይም ሌላ ነገርን

በተመለከተ መረጃ ከነፈገ ወይም ያልተፈቀደ የአደገኛ ቆሻሻ ዝውውርን ለማካሄድ ከሞከረ ወይም ካካሄደ ወይም ደግሞ እንዲካሄድ ለመርዳት ከሞከረ ወይም ከረዳ ጥፋተኛ ነው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ጥፋት የፈፀመ የተፈጥሮ ሰው ጥፋተኛነቱ ሲረጋገጥ ከሃያ ሺህ ብር በማያንስና ከሃምሳ ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ፣ ጥፋቱን የፈፀመው በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከሆነ ደግሞ ከሃምሳ ሺህ ብር በማያንስና ከአንድ መቶ ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል። የሥራ ኃላፊውም ከሦስት ዓመት በማያንስና ከስድስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም ከሰላሳ ሺህ ብር በማያንስና ከሰባ ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

16. ብክለትን በሚመለከት ስለሚፈፀም ጥፋት

አንድ የተፈጥሮ ሰው የዚህን አዋጅ ወይም በሥሩ የሚወጡትን ደንቦች በመተላለፍ በካይን ወደ አካባቢ በመልቀቅ ጥፋተኛ ሆኖ ሲገኝ፣ ከአንድ ሺህ ብር በማያንስና ከአምስት ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከአንድ ዓመት በማያንስና ከአሥር ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል። ጥፋቱን የፈፀመው በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከሆነ ከአምስት ሺህ ብር በማያንስና ከሃያ አምስት ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤ የሥራ ኃላፊውም ከአምስት ዓመት በማያንስና ከአስር ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም ከአምስት ሺህ ብር በማያንስና ከአስር ሺህ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

17. ስለመውረስ እና ወደ ነበረበት ሁኔታ ስለመመለስ

ይህን አዋጅና በሥሩ የሚወጡትን ደንቦች በመጣስ ጥፋተኛነቱ በተረጋገጠበት ሰው ላይ ከሚወሰንበት ማንኛውም ቅጣት በተጨማሪ ፍርድ ቤቱ ፣

ሀ/ ለጥፋቱ ተግባር የዋለ ማንኛውም ነገር ተወርሶ ለመንግሥት ገቢ እንዲሆን ወይም በሌላ መንገድ እንዲወገድ፤

ለ/ አካባቢውን የማዕጃ ወይም መሣሪያውን፣ ኬሚካሉን ወይም ዕቃውን የማስወገጃ ወጪ ተከላሹ እንዲከፍል፤ እንደዚሁም

ሐ/ ጉዳት የደረሰበትን አካባቢ ተከላሹ በራሱ ወጪ ወደ ነበረበት ሁኔታ እንዲመልስ ወይም ደግሞ ይህ የማይቻል ከሆነ ተገቢ ካሳ እንዲከፍል ማዘዝ ይችላል።

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

18. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

በሥራ ላይ ያሉ ተቋማት ይህን አዋጅ እንዴት ተፈጻሚ እንደሚያደርጉት በዚህ አዋጅ ሥር በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

19. መረጃ የመስጠት ግዴታ

1. የዚህን አዋጅ ወይም ከዚህ አዋጅ ጋር ግንኙነት ያለውን የሌላ ሕግ ድንጋጌ የሚመለከት ተግባርን የሚያከናውን ማንኛውም ሰው ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት በሚፈልገው መሠረት የሥራ እንቅስቃሴውን መረጃ ማቅረብ አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ ማንኛውንም አካባቢን የሚመለከት መረጃ የማግኘት መብት አለው፡፡

20. ደንብ የማዉጣት ሥልጣን

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ በተሟላ ሁኔታ ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

21. ተፈጻሚነት የሌላቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር ተቃራኒ የሆነ ሕግ ወይም አሠራር በዚህ አዋጅ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

22. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከህዳር 24 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ህዳር 24 ቀን 1995 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

ደንብ ቁጥር 159/2001

የኢንዱስትሪ ብክለት መከላከያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በአካባቢ ብክለት ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 300/1995 አንቀጽ 20 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢንዱስትሪ ብክለት መከላከያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 159/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፤

1. “ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት” ማለት የሥራ ፈቃድ ለመስጠት በሕግ ሥልጣን የተሰጠው ማንኛውም የፌዴራል ወይም የክልል የመንግሥት አካል ነው፤
2. “ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት” ማለት እንደ ሁኔታው የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ወይም የክልል የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ነው፤
3. “ባለሥልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 295/1995 መሠረት የተቋቋመው የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤³⁹
4. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባንና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
5. “ነባር ፋብሪካ” ማለት ይህ ደንብ ከፀናበት ቀን በፊት ወይም በፀናበት ቀን እየሰራ የነበረ ፋብሪካ ወይም ፋብሪካ ለመስራት የሥራ ፈቃድ ጥያቄ አቅርቦ የነበረ ፕሮጀክት ነው፤
6. “ብክለት” ማለት በዚህ ደንብ ፣ አግባብነት ባለው የአካባቢ ደረጃ ወይም አግባብነት ባለው ሌላ ሕግ የተደነገገ ማንኛውንም ግዴታ ፣ ማዕቀብ ወይም ገደብ ጥሶ የማንኛውንም አካባቢ ክፍል ቁሳዊ ፣ ጨረራዊ፣ ሙቀታዊ፣ ንጥረ ነገራዊ፣ ሥነ-ሕይወታዊ ወይም ሌላ ባሕሪይን በመለወጥ የተፈጠረ በሰው ጤና

³⁹ በ22/12 (2008) 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በደንቡ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ ተተክቶ ይነበብ፡፡

ወይም በጎነት ወይም ደግሞ በሌሎች ሕያዋን ላይ አደገኛ የሆነ ወይም አደገኛ ሊሆን የሚችል ሁኔታ ነው፤

7. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ተቋም ነው፤

8. በወንድ ጾታ የተነገረው ማንኛውም አገላለጽ ሴትንም ይጨምራል ፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች በዚህ ደንብ መሠረት በሚወጣ መመሪያ በተዘረዘረ የአንዱስትሪ ዘርፍ ውስጥ የሚካተት ፋብሪካን ወይም ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት ያሳወቀው ፋብሪካን በሚመለከት ፋብሪካው እስከሚዘጋበት ወይም ከተዘጋ በኋላም ቢሆን ሥልጣን ያለው የአካባቢ መሥሪያ ቤት እስከወሰነው ተጨማሪ ጊዜ ማብቂያ ድረስ ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

4. አጠቃላይ ግዴታ

1. የዚህ ደንብ ድንጋጌ የሚመለከተው ፋብሪካ በካይ ነገር እንዳይመነጭ የማድረግ፣ የማይቻል ከሆነም በሚመለከተው የአካባቢ ደረጃ ከተፈቀደው ጣራ ላያልፍ አመንጭቶ አካባቢያዊ ተቀባይነት ባለው መንገድ የማስወገድ ግዴታ አለበት፡፡
2. ማንኛውም ፋብሪካ መሣሪያው፣ ግብአቱና ምርቱ በአካባቢና በሰውና በእንስሳት ጤንነት ላይ ጉዳት እንዳይከተል የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡
3. ማንኛውም ፋብሪካ በይዞታው ያለን ማንኛውም አደገኛ በካይ ቆሻሻ፣ ግብዓት ወይም ምርት ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማሳወቅ አለበት፡፡
4. ማንኛውም ፋብሪካ አደገኛ በካይ ቆሻሻ፣ ግብዓት ወይም ምርት ቢጠፋበት ወዲያውኑ ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማሳወቅ አለበት፡፡
5. በዚህ ደንብ የማይሸፈን የፋብሪካ ዓይነትም ቢሆን ከፋብሪካው እንቅስቃሴ ሊከተል የሚችል ጠንቅን የሚያስቀር እርምጃ እንዲወስድ ሥልጣን ያለው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ሊወስን ይችላል፡፡
6. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በአካባቢ ደረጃ የተደነገገውን የብክለት ጣራ በማለፍ ከፍተኛ አደጋ ማስከተሉ እንደማይቀር ላመነበት ፋብሪካ የአስጊ ሁኔታውን መከሰት የሚያስቀር እርምጃ እንዲወስድ የጽሑፍ ትዕዛዝ መስጠት አለበት፡፡

5. የሥራ ፈቃድ ስለመስጠት

ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ለፋብሪካ የሥራ ፈቃድ የሚሰጠው ልቀቱ በካይ አለመሆኑን፣ ከሆነም በአካባቢ ደረጃ ከተፈቀደው ጣራ የማይበልጥ እና ልቀቱ ወደ አካባቢ ቢለቀቅ አደጋ የማያስከትል መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ መሆን አለበት ፡፡

6. የፈቃድ ግዴታን ስለመለወጥ

1. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ተሰጥቶ በነበረ ፈቃድ የተመለከቱ ግዴታዎችን ለመለወጥ ትዕዛዝ ሊሰጥ የሚችለው፤

ሀ/ ፋብሪካው የአመራረት ዘዴውን ሲለውጥ ወይም መስፋፋት ሲያደርግ፤

ለ/ ፋብሪካው ሥራውን በተፈቀደለት የጊዜ ገደብ ሳይጀምር ሲቀር ወይም

ሐ/ ከባድ አንድምታ ያለው ቀደም ሲል ያልተጤነ እውነታ ሲከሰት ነው፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚሰጥ ትዕዛዝ ትዕዛዙ የተሰጠበትን ምክንያትና ተፈጻሚ የሚሆንበትን የጊዜ ገደብ ማመልከት አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የተሰጠውን ትዕዛዝ ተገቢነት የሚቃወም የፋብሪካ ባለቤት ወይም ሕጋዊ ወኪል ትዕዛዙ ከደረሰው ዕለት አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በጽሑፍ ለማቅረብ ይችላል፡፡

4. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በቀረበለት ተቃውሞ ላይ በ30 ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡

7. ፈቃድን ስለማገድ ወይም ስለመሰረዝ

1. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ ደንብ መሠረት እንዲሟላ የተዘረዘረ የፈቃድ ግዴታ አለመከበሩን ሲያወቅ የፋብሪካው የሥራ ፈቃድ እንዲታገድ ወይም አንዲሰረዝ መወሰን አለበት፡፡

2. በዚህ ደንብ ድንጋጌዎች የተመለከቱትን ግዴታዎች ያልተላለፈ ቢሆንም የፋብሪካው የሥራ እንቅስቃሴ መቀጠል ከፍተኛ ብክለት እንደሚያስከትል ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ሲያምን የሥራ ፈቃዱ እንዲታገድ ወይም እንዲሰረዝ መወሰን አለበት፡፡

3. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት የሥራ ፈቃድ እንዲታገድ ወይም አንዲሰረዝ የወሰነበትን ምክንያትና ከመቼ አንስቶ ተፈጻሚ እንደሚሆን ሥልጣን ለተሰጠው የፈቃድ

ሰጪ መሥሪያ ቤት ማሳወቅ አለበት፡፡ ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤቱም ውሳኔውን ማስተግበር አለበት፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተላለፈው ውሳኔ ተገቢ አለመሆኑን የሚቃወም ፋብሪካ ውሳኔው ከደረሰው ዕለት አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በጽሑፍ ማቅረብ ይችላል፡፡

5. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የቀረበለትን የቅሬታ ማመልከቻ ከተቀበለበት ዕለት አንስቶ በ30 የሥራ ቀናት ውስጥ አሳልፎት የነበረውን ውሳኔ እንዲሻሻል፣ እንዲሰረዝ ወይም እንዲፀና ማድረግ አለበት፡፡

8. አደጋ የመከላከያ ሥርዓት

1. ይህ ደንብ የሚመለከተው ማንኛውም ፋብሪካ የአደጋ መከላከያ ዘዴ አዘጋጅቶ መተግበር አለበት፡፡

2. ፋብሪካው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተዘጋጀውን የአደጋ መከላከያ ዘዴ ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤቱ እንዲያውቀው ማድረግ አለበት፡፡

9. የአካባቢ ደህንነት ክትትል

1. ይህ ደንብ የሚመለከተው ፋብሪካ የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች መከበራቸውን የሚያረጋግጥበትን የራሱን የውስጥ የአካባቢ አያያዝ መቆጣጠሪያ ዘዴ አዘጋጅቶ መተግበር አለበት፡፡

2. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት አስፈላጊነቱን ካመነበት በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 መሠረት በወጣው መመሪያ ባልተጠቀሰ ዘርፍ በተሰማራ ፋብሪካም ላይ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ተፈፃሚ ለማድረግ ይችላል፡፡

10. የሕዝብ ቅሬታ

1. ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ማንኛውም ሰው ጉዳዩ እንደሚመለከተው ማስረዳት ሳይጠበቅበት ብክለትን አስመልክቶ የሚያቀርበው ቅሬታ የሚስተናገድበትን ዘዴ ያዘጋጃል፡፡

2. ብክለትን አስመልክቶ ቅሬታ የቀረበለት ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ጉዳዩን በማጣራት የወሰደውን እርምጃ በ90 ቀናት ውስጥ ለአቤቱታ አቅራቢው ማሳወቅ አለበት ፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት በተወሰደ እርምጃ ቅር የተሰኘ ሠው ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ ቅሬታውን ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት የበላይ ኃላፊ በጽሑፍ ለማቅረብ ይችላል፡፡ የበላይ ኃላፊውም ቅሬታው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ በቀረበው ቅሬታ ላይ ውሳኔ መስጠት አለበት ፡፡

11. የብክለት አያያዝ መረጃ

1. ይህ ደንብ የሚመለከተው ማንኛውም ፋብሪካ የሚገለገልበትን መሣሪያና የተጠቀመበትን ግብዓት፣ ያመረተውን ምርት፣ ያመነጨውን በካይ ነገር ፣ በካይ ነገሩን ያስወገደበትን መንገድና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮችን የሚገልጽ መረጃ መዝግቦ መያዝ አለበት ፡፡
2. ማንኛውም ፋብሪካ የዚህ ደንብ ድንጋጌዎችን እንዴት እየተገበረ እንደሆነ የሚገልጽ መረጃ ሥልጣን ለተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት በየዓመቱ ማቅረብ አለበት ፡፡
3. ባለሥልጣኑ የኢትዮጵያ የበካይ ነገሮች መጠንን፣ ምንጭን፣ ዝውውርንና አወጋገድን የሚያመለክት ዘገባ ቢያንስ በየአምስት ዓመቱ ማውጣት አለበት፡፡

12. ስለ ነባር ፋብሪካዎች

1. በዚህ ደንብ መሠረት በወጣ መመሪያ በተዘረዘረ የኢንዱስትሪ ዘርፍ ውስጥ የሚካተት ማንኛውም ነባር ፋብሪካ በ5 ዓመታት ውስጥ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች መሰራተት ማክበር አለበት ፡፡
2. በዚህ ደንብ መሠረት በወጣ መመሪያ በተዘረዘረ የኢንዱስትሪ ዘርፍ ውስጥ የሚካተት ማንኛውም ነባር ፋብሪካ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የሚያሟላበትን ሁኔታ ለመወሰን የአካባቢ ሎዲት ማካሄድና የአካባቢ አያያዝ ዕቅድ አዘጋጅቶ መተግበር አለበት ፡፡
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ከፋብሪካው እንቅስቃሴ የሚከተለው አሉታዊ ተፅዕኖ ሊወገድ የማይቻል ሆኖ ከተገኘ ሥልጣን የተሰጠው የአካባቢ መሥሪያ ቤት ይህንኑ አሉታዊ ተፅዕኖ ለማስወገድ ያስችላል ብሎ ያመነበትን እርምጃ መውሰድ አለበት ፡፡ ይህም እርምጃ ፋብሪካውን ወደ ሌላ ሥፍራ እንዲዛወር ወይም ደግሞ እንዲዘጋ መወሰንን ሊጨምር ይችላል፡፡

13.የኃላፊነት ድርሻ

1. የሥራ ፈቃድ የመስጠቱ ድርሻ የፌዴራል መንግሥት አካል የሆነን ፋብሪካ በተመለከተ ይህንን ደንብ የማስፈጸም ኃላፊነት የባለሥልጣኑ ይሆናል ፡፡
2. የሥራ ፈቃድ የመስጠቱ ድርሻ የክልል መንግሥት አካል የሆነን ፋብሪካ በተመለከተ ይህንን ደንብ የማስፈጸም ኃላፊነት የክልል የአካባቢ መሥሪያ ቤት ይሆናል ፡፡

14.ቅጣት

በወንጀል ሕግ የአካባቢ ብክለትን በሚመለከት የተደነገጉት የቅጣት ድንጋጌዎች ይህንን ደንብ ለማስተግበር ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል ፡፡

15.ድንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታኅሣሥ 29 ቀን 2001 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 207/2003

የአበባ ልማት ዘርፍ የአሠራር ሥነ ምግባር ስርዓት የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የማይፈለጉ አካባቢያዊና ማሕበራዊ ተፅዕኖዎችን ለማስቀረት የሚያስችሉ የግብርና አሠራሮችን በአበባ ልማት ዘርፍ መተግበር አስፈላጊ በመሆኑ፤

አካባቢያዊ አዛባቂነት እና ማሕበራዊ ተቀባይነት ያለው የግብርና አሠራርን ምንነት መግለፅ እና መደንገግ የአበባ ኢንዱስትሪን አዛባቂነት ስለሚያጎለብት፤

የኢትዮጵያ የአበባ ኢንዱስትሪን መልካም ዝና ከፍ ለማድረግ እንዲቻል የማሕበራዊ እና የአካባቢ የኃላፊነት ደረጃዎችን የሚወስን የምስክር ወረቀት አሰጣጥ ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀፅ 5 እና በአካባቢ ብክለት ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 300/1995 አንቀጽ 20 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ «የአበባ ልማት ዘርፍ የአሠራር ሥነ ምግባር ሥርዓት የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 207/2003» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “ባለሥልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 295/1995 አንቀጽ 3 መሰረት የተቋቋመው የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤⁴⁰
2. “የምስክር ወረቀት” ማለት የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች ለሚያሟላ እርሻ ባለሥልጣኑ የሚሰጠው በነሐስ፣ በብር ወይም በወርቅ ደረጃ የተመደበ የማሕበራዊና አካባቢያዊ ኃላፊነት ደረጃ ማረጋገጫ ሠነድ ነው፤

⁴⁰ በበ22/12 (2008) 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በደንቡ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ ተተክቶ ይነበብ፡፡

3. “እርሻ” ማለት ተቆርጦ ለገበያ የሚውል አበባን፤ ለማስዋገድ የሚውል ተክልን ወይም የአበባ ዘርን በማምረት ላይ የተሰማራ ኩባንያ ነው፤
4. “ሰዉ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
5. ማንኛውም በወንድ ያታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

3. ዓላማ

የዚህ ደንብ ዓላማ የማሕበራዊና አካባቢያዊ አዛዛቲነት ግዴታዎችን የማስተግበር እና የእርሻዎችን አመራረት፤ የምርት ጥራትና የገበያ ተወዳዳሪነት ማሻሻል ነው።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

1. በዚህ ደንብ ድንጋጌዎች መሠረት የማሕበራዊና አካባቢያዊ ኃላፊነቱን ስለመወጣቱ የምስክር ወረቀት ያልተሰጠው እርሻ በአበባ ልማት ዘርፍ መሰማራት አይችልም።
2. ይህ ደንብ ተቆርጦ ለገበያ የሚውል አበባን፤ እንዲሁም የአበባ ዘር ማባዛትን ጨምሮ ለማስዋገድ የሚውል ተክልን በሚያመርት እርሻ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

የማሕበራዊ እና የአካባቢያዊ ኃላፊነት ደረጃዎች

5. የነሐስ ደረጃ

በዚህ ደንብ መሠረት በምርት ሂደት ለመቀጠል የሚፈለገውን የነሐስ የማሕበራዊና የአካባቢያዊ የኃላፊነት ደረጃ ስለማክበሩ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው የሚፈልግ እርሻ፡-

1. በጥቅም ላይ እንዳይውሉ በተከለከሉም ሆነ ባልተመዘገቡ የግብርና ንጥረ ነገሮች አለመጠቀም፤
2. ከአካባቢ ጋር ተስማሚ የሆነ የቆሻሻ አያያዝ ሥርዓትን መከተል፤
3. የአካባቢና የሥራ ቦታ ደህንነት ጠንቆችን መገምገም፤
4. ደህንነትን በሚያረጋግጥ ሁኔታ ንጥረ ነገሮችን ማከማቸትና መጠቀም፤
5. በእርሻ ቦታው ወይም ከአካባቢው አገልግሎት ሰጪዎች ጋር በመተባበር የሕክምና ግልጋሎት ለሠራተኞች ማቅረብ፤ የሥራ አካባቢ ጤናማነትን ማረጋገጥ፤

6. የሠራተኞች የመደራጀት መብትን፣ በሕብረት የመደራደርን እና ከሥራ ጋር ተያያዥነት ያላቸው ሌሎች መብቶችን የሚያራምድ ተገቢ የሥራ ሁኔታ መኖሩን ማረጋገጥ፤
7. ተባይ ተቆጣጣሪ ሠራተኞች በግብርና ንጥረ ነገሮች አያያዝ እንዲሁም በመከላከያና በእጥበት መሣሪያዎች አጠቃቀም የሰለጠኑ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤
8. አካባቢያዊ፣ ማሕበራዊና የጤና ግዴታ መሟላቱን ለመገምገም የሚያስችለውን የውስጥ ቁጥጥር ሥርዓት መዘርጋት፤
9. የውሃ ፍጆታውን፣ በግብርና ንጥረ ነገሮች አጠቃቀሙን፣ የቆሻሻ አያያዙንና የሃይል ፍጆታውን መለካት፣ መገምገምና ዘገባ ማቅረብ፤
10. የአደጋና የአስቸኳይ ጊዜ ሰርዓት መዘርጋቱንና መተግበሩን ማረጋገጥ፤
11. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3)፣(8)፣(9)፣ እና(10) መሠረት በተካሄደው ቁጥጥር መሠረት ተገቢውን የእርምት እርምጃ መውሰድ፤
12. ሠራተኞቹን በአሳሳቂ አካባቢያዊና ማሕበራዊ ጉዳዮች ላይ ማሰልጠን፤
13. አግባብነት ባላቸው የመንግስት መስሪያ ቤቶች የሚወስኑ ማናቸውም ተጨማሪ አካባቢያዊ፣ ማህበራዊና የጤና መስፈርቶችን ማሟላት፤

አለበት፡፡

6. የብር ደረጃ

1. የብር ደረጃን ለማግኘት የሚፈልጉ እርሻዎች ለዚህ ደረጃ ኦዲት በሚደረጉበት ጊዜ የነሐስ ደረጃ መስፈርቶችን ያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለባቸው።
2. የብር ደረጃ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ለማሟላት ከነሐስ ደረጃ መስፈርቶች በተጨማሪ በእርሻው የማሕበራዊ እና የአካባቢ አያያዝ ዕቅድ፡-
 - ሀ/ በዓለም አቀፍ ገበያ በወቅቱ የሚፈለጉ ተገቢ የግብርና አሰራር ግዴታዎችን የማክበር፤
 - ለ/ የማሕበራዊ እና የአካባቢያዊ አያያዝ የአሰራር ብቃቱን በየጊዜው ለመገምገም የሚያስችል ተቀባይነት ያለው የኦዲት ሥርዓትን የመዘርጋት፤
 - ሐ/ አዋጪ የውኃ አጠቃቀም በኃ ተሞክሮዎችን ተፈጻሚ የማድረግ፤
 - መ/ የድህረ ምርት አያያዝ በኃ ተሞክሮዎችን እና ተቀባይነት ያለው የፀረ ተባይ የመጠን ደረጃዎችን የማክበር፤

ሠ/ ለጎብኚዎች እና ለሌሎች ባለድርሻዎች የቅሬታ ማቅረቢያ እና ምላሽ መስጫ ሥርዓት የመዘርጋት፤

ተጨማሪ ግዴታዎችን ማሟላቱ መረጋገጥ አለበት፡፡

7. የወርቅ ደረጃ

1. የወርቅ ደረጃን ለማግኘት የሚፈልጉ እርሻዎች ለዚህ ደረጃ ኦዲት በሚደረጉበት ጊዜ የብር ደረጃ መሥፈርቶችን ያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

2. የወርቅ ደረጃ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ለማሟላት ከብር ደረጃ መሥፈርቶች በተጨማሪ በእርሻዉ የማሕበራዊና አካባቢያዊ አያያዝ ዕቅድ፡-

ሀ/ በገጠር ወይም በከተማ ማህበረሰቦች ፍላጎት ላይ የተመሰረቱ የክህሎት ማሳልበቻ ፕሮግራሞችን፤

ለ/ የማህበረሰቦችን፣ የትምህርት ቤት የአካባቢ ክበቦችን እና ሌሎች የአፈር መከላከልን ለመከላከል፣ የእጽዋት ሽፋን እንዲጨምር ለማድረግ፣ የውሃ አዘል መሬቶችን እና ሃይቆችን አቅም ለማሳልበት፣ ብዝሃ ሕይወትን ለመንከባከብ እንዲሁም የወንዞችን የክርሰ ምድር ውሃንና የአየርን ጥራት ለማሻሻል የታለሙ ተግባራትን፤

በገንዘብ የማገዝ ተጨማሪ ግዴታዎችን ማሟላት አለባቸው፡፡

ክፍል ሦስት

አረጋጋጮችን ስለመሰየም

8. በአረጋጋጭነት ለመሰየም ማመልከቻ ስለማቅረብ

አረጋጋጭ ለመሆን የሚፈልግ ማንኛውም ድርጅት የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የማስፈፀም ብቃቱ ተገምግሞ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ እንዲሰጠው፡-

1. በዚህ ደንብ መሠረት አገልግሎት ለመስጠት የሚችሉ ብቃት ያላቸው ሠራተኞች ያሉት መሆኑን፤

2. የሥራ ማከናወኛ የውስጥ የአሰራር ስርዓትን መዘጋጀቱን፤

3. እንዲያከናውነው ከተሰጠው ተግባር ጋር የጥቅም ግጭት የሌለው መሆኑን፤

4. ባለስልጣኑ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመማከር ከሚወሰነው የአገልግሎት ክፍያ ጣሪያ ሳያልፍ አገልግሎት ለመስጠት ፍቃደኛ መሆኑን፤

የሚያረጋግጡ ሰነዶችን ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡

9. የአረጋጋጭ ተግባራት

1. በዚህ ደንብ ድንጋጌዎች መሠረት በባለሥልጣኑ የተመዘገበ አረጋጋጭ፡-

ሀ/ የምስክር ወረቀት ለማግኘት ለባለሥልጣኑ በሚቀርቡ ሠረነዶች የተዘረዘሩ ጉዳዮችን በመመርመር አካባቢያዊ አሳሳቂነታቸውንና ማህበራዊ ተቀባይነታቸውን የማረጋገጥ፤

ለ/ የምስክር ወረቀት ለማግኘት አመልካቹ ያቀረበውን የማህበራዊና የአካባቢያዊ አያያዝ ዕቅድን መርምሮ የማህበራዊና የአካባቢ የሃላፊነት ደረጃውን የማረጋገጥ፤

ሐ/ አመልካቹ በማህበራዊ እና የአካባቢያዊ አያያዝ ዕቅዱ ላይ የተዘረዘሩ ተግባራትን ለመፈጸም ያለውን አቅም የማረጋገጥ፤

መ/ የአመልካቹን የማህበራዊ እና የአካባቢያዊ ሃላፊነት ደረጃ የሚመለከት የዲሳኔ ሃሳብ ለባለስልጣኑ የማቅረብ፤

ሠ/ ለባለሥልጣኑ ዓመታዊ የሥራ አፈጻጸም ዘገባ የማቅረብ፤
ተግባራትን ለማከናወን ይችላል፡፡

2. አረጋጋጪ የዚህን ደንብ አፈጻጸም የሚመለከቱትን መዛግብትንና ሌሎች ሠነዶችን ቢያንስ ለሁለት ዓመት ማስቀመጥ አለበት፡፡

ክፍል አራት

የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

10. የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

1. የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የሚያሟላ ማንኛውም እርሻ የምስክር ወረቀት ማግኘት ይችላል፡፡

2. በዚህ ደንብ መሠረት የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚፈልግ ማንኛውም እርሻ በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውን የማመልከቻ ቅጽ ሞልቶና ከቅፁ ጋር ብቃት ባላቸው ባለሙያዎች ያዘጋጀውን የማህበራዊ እና የአካባቢ አያያዝ ዕቅድ እንዲሁም በታወቀ ገለልተኛ ኦዲተር የተመሰከረለት የፋይናንስ ኦዲት ዘገባውን ለባለስልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡

3. ማንኛውም እርሻ የሥራ ቦታውን ወይም አሠራሩን ሲለዉጥ ወይም ቀድሞ የተሰጠውን ደረጃ ለማሻሻል ሲፈልግ ኦዲስ ማመልከቻ ለባለሥልጣኑ በማቅረብ የማህበራዊና የአካባቢ የሃላፊነት ደረጃውን ማስመደብ አለበት፡፡

4. በዚህ ደንብ መሠረት የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚወጣ ወጪን አመልካቹ መሸፈን አለበት፡፡

11. የምስክር ወረቀት የመስጠት ዉሳኔ

1. ባለሥልጣኑ በዚህ ደንብ አንቀጽ 10 መሠረት የምስክር ወረቀት እንዲሰጥ ማመልከቻ ሲቀርብለት አረጋጋጭን በመመደብ የሰነድ ምርመራ የመስክ ጉብኝትና እንደአስፈላጊነቱም የናሙና ፍተሻ እንዲካሄድ ማድረግ አለበት፡፡
2. በዚህ ደንብ የተመለከቱትን ተፈላጊ ሁኔታዎች ለሚያሟላ እርሻ ባለሥልጣኑ የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት፡፡
3. ባለሥልጣኑ ለእርሻው የምስክር ወረቀት ሲሰጥ እርሻው የደረሰበትን የማሕበራዊ እና የአካባቢ የኃላፊነት ደረጃ የሚገልፅ ደብዳቤ መፃፍ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) የተመለከተው የማረጋገጫ ደብዳቤ የእርሻውን ስም፣ አድራሻ፣ የእርሻውን ተወካይ ስም እና አድራሻ እና የምስክር ወረቀቱ ፀንቶ የሚቆይበትን ጊዜ መግለፅ አለበት፡፡
5. እርሻዉ የሚጠበቅበትን መሥፈርት ሳያሟላ የቀረ እንደሆነ ባለሥልጣኑ የቀረበለትን ማመልከቻ ውድቅ ማድረግ አለበት፡፡
6. ማመልከቻው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት ተቀባይነት ያላገኘለት እርሻ ይህንኑ ውሳኔ ካገኘበት ቀን አንስቶ በስድስት ወራት ውስጥ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ሌላ ማመልከቻ እንዲያቀርብ አይፈቀድለትም፡፡

12. የምስክር ወረቀትን ስለማሻሻል

1. ማንኛውም እርሻ ሥሙን ወይም የዋና ኃላፊውን ስም ሲለውጥ ወይም ማረጋገጫ የተሰጠውን የእርሻ ስፍራ ስፋትንም ሆነ የምርት ዓይነትን ሲጨምር፣ ሲቀንስ ወይም ሲያሻሽል ፣ ወይም ደግሞ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የማኅበራዊና የአካባቢ አያያዝ ዕቅዱን ሲቀይር ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ አስቀድሞ ከሰጠው የምስክር ወረቀት ፀንቶ የመቆያ ጊዜ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሌላ የምስክር ወረቀት ሊሰጥ የሚችለው የታሰበው ለውጥ አስቀድሞ በሰጠው የምስክር ወረቀት በተዘረዘሩ ግዴታዎች የሚጠበቅ አፈፃፀምን የማይቀንስ ከሆነ ነው፡፡

13. የምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ

1. የእርሻውን የማሕበራዊ እና የአካባቢ ኃላፊነት ደረጃ የሚያረጋግጠው የምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆየዉ ለሁለት ዓመት ነው፡፡

2. የምስክር ወረቀት የተሰጠው እርሻ የተሰጠው የምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማብቃቱ ከሦስት ወር በፊት የምስክር ወረቀት እንዲታደስለት ለባለስልጣኑ ማመልከቻ ማቅረብ አለበት፡፡
3. በዚህ ደንብ መሠረት የምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም እርሻ ማሕበራዊ እና አካባቢያዊ የኃላፊነት ደረጃውን ስለመጠበቁ በየሁለት ዓመቱ በአረጋጋጭ መመዘን እና በባለሥልጣኑ እንደገና መረጋገጥ አለበት፡፡
4. የምስክር ወረቀት የሚታደስበት በዚህ አንቀጽ በንዑስ (2) መሠረት የተጠየቀው ማመልከቻ እንደገና ከተገመገመ እና ከተረጋገጠ በኋላ ነው፡፡

14. የምስክር ወረቀት ያገኙ እርሻዎች ግዴታ

1. የምስክር ወረቀት የተሰጣቸው እርሻዎች በዚህ ደንብ እና በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች በተደነገጉ አካባቢያዊ እና ማህበራዊ ግዴታዎች መሰረት የራሳቸውን የውስጥ ኦዲት ማካሄድ አለባቸው፡፡
2. እያንዳንዱ እርሻ በማረጋገጫው ሂደት መጀመሪያ እና ከዚያም በኋላ በየሁለት ዓመቱ የተሟላ የውስጥ ኦዲት ማካሄድ አለበት፡፡

15. ባለሥልጣኑ ተግባራት

1. ባለሥልጣኑ በአረጋጋጩ በሚቀርብለት ዘገባ መሠረት አግባብነት ያለውን የማሕበራዊ እና የአካባቢ ኃላፊነት ደረጃ በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ በመወሰን ለእርሻዎች የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ(1) የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ባለሥልጣኑ የማሕበራዊ እና የአካባቢ የኃላፊነት ደረጃ የሚወስን የምስክር ወረቀት ለእርሻው ከመስጠቱ በፊት የመስክ ጉብኝት ሊያካሂድ ይችላል፡፡
3. ባለሥልጣኑ ከነሐስ ደረጃ በታች ዝቅ ባሉ እርሻዎች ላይ አግባብነት ያለውን እርምጃ እንዲወስድ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 152/2000 ለተቋቋመው ለኢትዮጵያ የሆርቲካልቸር ልማት ኤጀንሲ ማሳወቅ አለበት፡፡
4. ባለሥልጣኑ በዚህ ደንብ መሠረት በማረጋገጥ ተግባር ላይ ለመሰማራት ለሚፈልጉ ብቁ ድርጅቶች የሚያቀርቡለትን ማመልከቻ በመመርመር የብቃት ማረጋገጫ ይሰጣል፡፡
5. ባለሥልጣኑ በተጠየቀ ጊዜ መሟላት የሚገባቸውን የአካባቢ፣ የማሕበራዊ እና የጤና መሥፈርቶችን ለእርሻዎች ማሳወቅ አለበት፡፡

6. ባለሥልጣኑ በዚህ ደንብ መሠረት የተገለጹትን አገልግሎቶች ለመስጠት ብቁ የሆኑ አረጋጋጮች ዝርዝር መያዝ አለበት፡፡
7. ባለሥልጣኑ ከሠራተኛና ማሕበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር፣ ከኢትዮጵያ የሆርቲካልቸር ልማት ኤጀንሲ እንዲሁም ከሚመለከታቸው ሌሎች የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ጋር በመመካከር የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ተከባሪነትና ውጤታማነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ እርምጃዎችን መውሰድ አለበት፡፡

16. ተቆጣጣሪዎች

1. የዚህን ደንብ መከበር የሚያረጋግጡ ተቆጣጣሪዎችን ባለስልጣኑ ሊመድብ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀፅ (1) መሠረት ለተመደበ ተቆጣጣሪ ማንነቱን የሚገልጽ የመታወቂያ ወረቀት በባለሥልጣኑ ኃላፊ ተፈርሞ ይሰጠዋል።
3. ተቆጣጣሪው ሥልጣንና ተግባሩን በትጋትና ያለአድልዎ መፈጸም አለበት፡፡
4. የፍርድ ቤት ትዕዛዝ መያዝ ሳይጠበቅበት ተቆጣጣሪው፡-
 - ሀ/ የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች እየተጣሱ ነው የሚያሰኘውን ምክንያት ሲያገኝ ወደ ማንኛውም የሥራ ቦታ ለመግባት፤
 - ለ/ ምርመራ ለማካሄድና የእርምት እርምጃዎች እንዲወሰዱ ለማዘዝ፤
 - ሐ/ እርሻውን በማስተዳደር ላይ ካለ ከማንኛውም ሰው መረጃን ጠይቆ ለማግኘት፤
 - መ/ የዚህን ደንብ ማንኛውም ድንጋጌዎች በመተላለፍ ጥፋት ተፈፅሞበታል ያለውን መሣሪያ፣ ማሕደር፣ ፅሁፍ ወይም ማንኛውንም ሌላ ሠነድ በማስረጃነት መያዝ፤
 - ሠ/ የማንኛውንም ቁስ ናሙናዎች እንደአስፈላጊነቱ ያለክፍያ መውሰድ እና መመርመር ወይም እንዲመረመሩ ማድረግ፤
 ይችላል፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

17. መረጃን ስለማጠናቀር

1. እርሻዎች የአካባቢ፣ የማሕበራዊና የጤና ግዴታዎችን ስለማከበራቸው ዓመታዊ ዘገባ ባለሥልጣኑ በሚያዘጋጀው ቅፅ ማጠናቀርና ማቅረብ አለባቸው።

2. እርሻዎች በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰውን ዘገባ የሚመለከቱትን ሠረዶቻቸውን በሥራ ቦታቸው ቢያንስ ለአምስት ዓመታት ያህል ማቆየት እና ለተቆጣጣሪዎችም ክፍት መድረግ አለባቸው፡፡

3. በዚህ ደንብ መሠረት አስፈላጊ ሠነዶችን አለመስጠት ወይም በዚህ ደንብ ላይ የተጠቀሱ ተቃራኒዎች ሥራን ማድናቀፍ አግባብነት ባለቸው የፍትሐ-ብሔርና የወንጀል ሕጎች ያስጠይቃል፡፡

18. መመሪያዎችን የማፈጸም ሥልጣን

በአዋጅ ቁጥር 295/1995 መሠረት የተቋቋመው የአካባቢ ምክር ቤት⁴¹ ይህንን ደንብ ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

19. ደንብ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ግንቦት 30 ቀን 2003 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

⁴¹1414141 በ22/12 (2008) እ.916 እንቅፅ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት እና የማህበረሰብ

መብቶች አዋጅ

ኢትዮጵያ ያላት ከፍተኛ ብዝሃ ህይወት ፀጋ ለሕዝቦቿ ጥቅምና ብልጽግና እንዲውል በአግባቡ መጠበቅና በዘላቂነት ጥቅም ላይ መዋል ያለበት በመሆኑ፤

ብዝሃ ህይወትን በመንከባከብ፣ በማበልፀግና በዘላቂነት በመጠበቅ ረገድ የኢትዮጵያ ማህበረሰቦች ላደረጉት ታሪካዊ አስተዋጽኦ እዉቅና መስጠትና ይህንን አስተዋጽኦቸውን እንዲቀጥሉበት ማበረታታት አስፈላጊ በመሆኑ፤

ኢትዮጵያ የብዝሃ ህይወት ኮንቬንሽንን የተቀበለች እና የኮንቬንሽኑም አርክቦት ህግ እንዲወጣ የሚጠይቅ በመሆኑ፤

የማህበረሰቦች፣ የአርሶ አደሮችንና የዕፅዋት አጽዳቃዮችን መብት እንዲሁም የሕይታዊ ሀብት አርክቦትን በሚመለከት የወጣውን የአፍሪካ ሞዴል ሕግን ኢትዮጵያ የተቀበለች በመሆኑ፤

የጀነቲክ ሀብት እንዲጠበቅና በዘላቂነት ጥቅም ላይ እንዲውል ለማድረግ የሚያስችልና የኢትዮጵያ ማህበረሰቦች ያዳበሩት ልማዳዊ የጀነቲክ ሀብት ክብካቤና አጠቃቀም ሥርዓት ሊጠበቅና ሊበረታታ የሚገባው በመሆኑ፤

የጀነቲክ ሀብት ክብካቤና አጠቃቀምን በሚመለከት የኢትዮጵያ ማህበረሰቦች ያካበቱትና ያዳበሩት ዕውቀት እውቅና ሊያገኝና ጥበቃ ሊደረግለት እንዲሁም በእነዚህ ማህበረሰቦች ፈቃድና የጥቅም ተከፋይነት በሰፊው ጥቅም ላይ እንዲውል ሊበረታታ የሚገባው በመሆኑ፤

የጀነቲክ ሀብት ጥቅም ላይ እንዲውል በመፍቀዱና ጥቅም ላይ መዋሉ ከሚገኘው ገቢ በመጋራት ረገድ በሚሰጥ ውሳኔ ላይ የአካባቢ ማህበረሰቦች እንዲሳተፉ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

እነዚህን ዓላማዎች በተግባር ለማዋል የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦትና ማህበረሰቦች በጀነቲክ ሀብታቸውና የማህበረሰብ ዕውቀታቸው ላይ ያላቸውን መብት በሕግ መወሰን አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታወጇል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ «የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት እና የማህበረሰብ መብቶች አዋጅ ቁጥር 482/1998» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ወስጥ፡-

1. «አርክቦት» ማለት የጀነቲክ ሀብትን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን መሰብሰብ፣ መውሰድ፣ ማስተላለፍ፣ ወይም መጠቀም ነው፤
2. «ሕይወታዊ ሀብት» ማለት ለሰው ልጅ ጠቀሜታ ያለው ወይም ወደፊት ሊኖረው የሚችል የጀነቲክ ሀብት፣ የዚህ ሕዋሳት ወይም አካላት ወይም የእርሱ ስብስብ ወይም ማናቸውም የሥርዓት ምህዳር ሕይወት ያለው አካል ነው፤
3. «ተዋጽኦ» ማለት ከሕይወታዊ ሀብት ተለይቶ የወጣ ወይም የተዘጋጀ ውጤት ሲሆን የዕፅዋት ዝርያዎችን፣ ዘይቶችን፣ ዕጣኖችን፣ መጫዎችን፣ ፕሮቲንና የመሳሰሉትን ይጨምራል፤
4. «ኢዘቦታ» ማለት የጀነቲክ ሀብት በተፈጥሮ ከሚገኝበት ቦታው ውጪ የሚገኝበት ሁኔታ ነው፤
5. «አሰሳ» ማለት አንድ የጀነቲክ ሀብት መኖሩን ወይም ያለበትን ሁኔታ ለማወቅ በሀገሪቱ ውስጥ የሚደረግ ፍለጋ ነው፤
6. «የጀነቲክ ሀብት» ማለት ለሰው ልጅ ጠቀሜታ ያለው ወይም ወደፊት ጠቀሜታ ሊኖረው የሚችል የሕይወታዊ ሀብትን የዘር ባሕሪ የያዘ የጀነቲክ ቁስ ሲሆን ተዋጽኦን ይጨምራል፤
7. «ዘቦታ» ማለት የጀነቲክ ሀብት በተፈጥሮ በሚገኝበት አካባቢ ወይም ሥርዓተ ምህዳሩ ውስጥ የሚገኝበት ሁኔታ ነው፤
8. «ኢንስቲትዩት» ማለት በአዋጅ ቁጥር 120/1999⁴² /እንደተሻሻለ/ የተቋቋመው የብዝሃ ሕይወት ጥበቃ ኢንስቲትዩት ነው።

⁴² በ19/57 (2005) ደ. 291 እንደገና ተቋቋሟል።

9. «የአካባቢ ማህበረሰብ» ማለት አንድ የጀነቲክ ሀብትን ተንከባክሮ ይዞ የሚገኝ ወይም የአንድ የማህበረሰብ ዕውቀት ፈጣሪ የሆነና በኢትዮጵያ በአንድ በተወሰነ የመልክዓ ምድራዊ አካባቢ የሚገኝ የስዎች ስብስብ ነው፤
10. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
11. «አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ» ማለት የተወሰነ የጀነቲክ ሀብትን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን ማርክብ የሚፈልግ ሰው አርክቦት ከመፈጸሙ በፊት በሚያቀርበው ትክክለኛና የተሟላ መረጃን የያዘ የአርክቦት ጥያቄ ላይ በመመሥረት ግለሰቡ የጀነቲክ ሀብቱን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን እንዲያስረክብ አንስቲትዩቱ እና የሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ የሚሰጡት ፈቃድ ነው፤
12. «አግባብ ያለው ተቋም» ማለት አንድን የጀነቲክ ሀብት ዘርፍ የማስተዳደር ኃላፊነት የተሰጠው ወይም በአንድ የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ዘርፍ ልዩ ዕውቀት ያለው የመንግሥት አካል ነው፤
13. «መንግሥት» ማለት አንድ አግባቡ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት ወይም የክልል መንግሥት ማለት ነው፤
14. «የማህበረሰብ ዕውቀት» ማለት የጀነቲክ ሀብት ማንበርን ወይም መጠቀምን በሚመለከት የአካባቢ ማህበረሰቦች የፈጠሩት ወይም ለዘመናት ያዳበሩት ዕውቀት፣ አሠራር፣ ፈጠራ ወይም ጥበብ ነው።
15. «ብዙሃ ሕይወት» ማለት በየትኛውም ሥርዓተ ምህዳር በሚገኙ ህይወት ባላቸው ነገሮች መካከል የሚገኙ ተለያይነት ሲሆን፣ ይህም በዝርያዎች ውስጥ፣ ዝርያዎች እና በሥርዓተ-ምህዳሮች መካከል ያለውን ተለያይነት ይጨምራል።

3. ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዓላማ የሀገሪቱ የጀነቲክ ሀብት እና የማህበረሰብ እውቀት ጥቅም ላይ በመዋሉ ከሚገኘው ጥቅም ሀገሪቱና ማህበረሰቦቿ ፍትሐዊና ሚዛናዊ የሆነ ድርሻ እንዲያገኙ በማድረግ የብዙሀ ህይወት ሀብት እንዲጠበቅና በዘላቂነት ጥቅም ላይ እንዲውል ማድረግ ነው።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በዘቦታ ወይም በኢዘቦታ በሚገኙ የጀነቲክ ሀብቶች እና በማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ ቀጥሎ በተጠቀሱት ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት የለውም፤

ሀ/ የኢትዮጵያ አካባቢ ማህበረሰቦች ራሳቸው ወይም በመካከላቸው በሚያደርጉት ልማዳዊ የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት ልጢጣጥና መጠቀም፤ እና

ለ/ የጀነቲክ ሀብቱን መጠቀምን ለማያስከትል ለምግብ ወይም ለመኖ መጠቀምን ለመሰለ የተለየ ጠቀሜታ በቀጥታ ለማዋል ሲባል በሚደረግ የህይወታዊ ሀብት ምርት ግብይት፤

5. ባለቤትነት

1. የጀነቲክ ሀብት ባለቤትነት የመንግሥትና የሕዝብ ይሆናል፡፡

2. የማህበረሰብ ዕውቀት ባለቤትነት የሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የማህበረሰብ መብቶች መከበር

6. መሠረቱ

የአካባቢ ማህበረሰቦች በጀነቲክ ሀብታቸውና በማህበረሰብ ዕውቀታቸው ላይ የሚከተሉት መብቶች አሏቸው፡-

1. በማህበረሰብ ዕውቀታቸው ላይ የሚፈፀም አርክቦትን የመቆጣጠር መብት፤

2. የጀነቲክ ሀብታቸውንና የማህበረሰብ ዕውቀታቸውን የመጠቀም ሊገሰስ የማይችል መብት፤

3. የጀነቲክ መብታቸውንና የማህበረሰብ ዕውቀታቸውን ጥቅም ላይ በመዋሉ ከሚገኘው ጥቅም የመጋራት መብት፡፡

7. አርክቦትን የመቆጣጠር መብት

1. የአካባቢ ማህበረሰቦች አርክቦትን ለመቆጣጠር ያለቸው መብት የሚከተሉትን ይጨምራል፡፡

ሀ/ ለማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ የመስጠት መብት፤

ለ/ አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ እንዲሰጡ በሚጠየቁ ጊዜ የታሰበው የአርክቦት ተግባር የባህላዊና የተፈጥሮ ቅርሶቻቸው ላይ አደጋ የሚፈጥር መስሎ ከታያቸው ፈቃድ የመከልከል መብት፤

ሐ/ ቀደም ሲል ሰጥተውት የነበረው አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ ፈቃድ በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሕይወታቸው ወይም በባህላዊና የተፈጥሮ

ቅርሶቻቸው ላይ አደጋ ሊያስከትል የሚችል ሆኖ ካገኙት ፈቃዱን የማንላት ወይም የመገደብ መብት፤

መ/ አንስቲትዩቱ የሰጠው የጀነቲክ ሀብት አርክቦት ፈቃድ በባህላዊና የተፈጥሮ ቅርሶቻቸው ላይ አደጋ ሊያስከትል የሚችል ሆኖ ካገኙት አንስቲትዩቱ የሰጠው የአርክቦት ፈቃድ ገደብ እንዲደረግበት ወይም እንዲነሳ የመጠየቅ መብት።

2. የአካባቢ ማህበረሰቦች አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ የሚሰጡበት ሁኔታና ሥርዓት በደንብ ይወሰናል።

8. የመጠቀም መብት

1. የአካባቢ ማህበረሰቦች ለመኖር በሚያደርጉ እንቅስቃሴ የጀነቲክ ሀብታቸውን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀታቸውን በልማዳዊ አሠራራቸውና ደንባቸው መሠረት የመጠቀም ወይም በመካከላቸው የመለዋወጥ ሊገሰስ የማይችል መብት አላቸው።

2. በአካባቢ ማህበረሰቦች የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀትን የመጠቀምና የመለዋወጥ ባህላዊ ሥርዓት ላይ የሕግ ገደብ አይደረግበትም።

9. ጥቅም የመጋራት መብት

1. የአካባቢ ማህበረሰቦች የማህበረሰብ ዕውቀት ጥቅም ላይ በመዋሉ ከሚገኘው ገቢ ላይ የመጋራት መብት አላቸው፤

2. የአካባቢ ማህበረሰቦች የጀነቲክ ሀብታቸው ጥቅም ላይ በመዋሉ ምክንያት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 18/1/መሠረት መንግሥት በገንዘብ መልክ ከሚያገኘው ጥቅም ላይ 50 በመቶ የሚሆነውን የመጋራት መብት ይኖራቸዋል፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ መሠረት የሚገኘው ገንዘብ ለሚመለከታቸው የአካባቢው ማህበረሰቦች የጋራ ጥቅም ይውላል፤

4. ከአርክቦት ጥቅም መጋራት የሚገኘው ገንዘብ ለአካባቢ ማህበረሰቦች የጋራ ጥቅም የሚውልበት ሥርዓት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል።

10. የማህበረሰብ መብቶች አከባቢ

1. የአካባቢ ማህበረሰቦች በጀነቲክ ሀብታቸውና በማህበረሰብ ዕውቀታቸው ላይ ያላቸው መብት በራሳቸው ልማዳዊ አሠራርና ደንቦች መሠረት ጥበቃ ይደረግለታል።

2. የማህበረሰብ ዕውቀት የሚለየው፣ የሚተረጎመውና የሚረጋገጠው በሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ ልማዳዊ አሠራሮችና ደንቦች መሠረት ነው፤
3. የማህበረሰብ ዕውቀት ተመዝግቦ አለመገኘቱ በማህበረሰብ መብትነት የሚከበር መሆኑን አያስቀርም፤
4. የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት በጽሑፍ ታትሞ መውጣቱ ወይም በቃል መገለጹ ወይም የጀነቲክ ሀብቱ በጅን ባንክ ወይም በሌላ ማናቸውም የማንበሪያ ቦታ ወይም ጥቅም ላይ ውሎ መገኘቱ በማህበረሰብ መብትነት የሚከበር መሆኑን አያስቀርም፡፡

ከፍል ሦስት

አርክቦት ስለሚፈጸምበት ሁኔታ

11.ፈቃድ አስፈላጊነት

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ/4/ ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ከኢንስቲትዩቱ የአርክቦት ፈቃድ የተሰጠው ካልሆነ በስተቀር ለማናቸውም ሰው የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ማርክብ የተከለከለ ነው፤
2. በግልጽ ተለይቶ ካልተፈቀደ በስተቀር የጀነቲክ ሀብትን ለማርክብ የተሰጠ ፈቃድ ከጀነቲክ ሀብቱ ጋር ተያይዞ የሚገኘውንም የማህበረሰብ ዕውቀት ለማርክብ ፈቃድ እንደተሰጠ አያስቆጥርም፡፡ በተመሳሳይ ሁኔታም የማህበረሰብ ዕውቀት ለማርክብ የተሰጠ ፈቃድ ከዕውቀቱ ጋር ተያይዞ የሚገኘውን የጀነቲክ ሀብት ለማርክብ ፈቃድ እንደተሰጠ አያስቆጥርም፤
3. የዚህ አዋጅ አንቀጽ /4/ንዑስ አንቀጽ 2/ለ/ እንደተጠበቀ ሆኖ ከኢንስቲትዩቱ ፈቃድ የተሰጠው ካልሆነ በስተቀር ለማናቸውም ሰው የጀነቲክ ሀብት ከሀገር ማስወጣት የተከለከለ ነው፤
4. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ/1/ ድንጋጌ ቢኖርም የጀነቲክ ሀብትን ለመጠበቅ በሕግ ኃላፊነት የተሰጣቸው የመንግሥት አካላት ኃላፊነታቸውን ለመወጣት ጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ለመሰብሰብ ከኢንስቲትዩቱ የአርክቦት ፈቃድ ማግኘት አያስፈልጋቸውም፤ ሆኖም ከኢንስቲትዩቱ ፈቃድ ካላገኙ በስተቀር የጀነቲክ ሀብቱን ለሌላ ሰው ማስተላለፍ ወይም ከሀገር ማስወጣት አይችሉም፡፡ የእነዚህ መንግሥታዊ አካላት ሠራተኞች የጀነቲክ ሀብት አርክቦት በሚፈጽሙበት ጊዜ አርክቦት የሚፈጽሙ መሆናቸውን የሚገልጽ ደብዳቤ መያዝ ይገባቸዋል፡፡

12.የአርክሶት መሠረታዊ ቅድመ ሁኔታዎች

1. የጀነቲክ ሀብትን ለማርከብ በቅድሚያ የኢንስቲትዩቱን አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ ማግኘት ያስፈልጋል፤
2. የማህበረሰብ ዕውቀትን ለማርከብ በቅድሚያ የሚመለከተውን የአካባቢ ማህበረሰብ አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ እሽታ ማግኘት ያስፈልጋል፤
3. የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀትን በመጠቀም ከሚገኘው ገቢ መንግሥትና የሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ ፍትሐዊና ሚዛናዊ የሆነ ጥቅም ማግኘት አለባቸው፤
4. የውጭ ሀገር ዜጋ የሆነ አርክሶት ጠያቂ የሀገሩ ወይም የሚኖርበት ሀገር አግባብ ያለው ባለሥልጣን አመልካቹ የሚኖሩበትን የአርክሶት ግዴታዎች በዚያ ሀገር የሚያስከብርና የሚያስፈጽም መሆኑን የሚያረጋግጥ ደብዳቤ ማቅረብ ይኖርበታል፤
5. አርክሶት የሚፈጸመው በውጭ ሀገር ዜጋ በሆነ ጊዜ የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀትን መሰብሰቡ የሚከናወነው የኢንስቲትዩቱ ወይም ኢንስቲትዩቱ የሚወከለው አግባብ ያለው ተቋም ባለሙያዎች በተሳተፉበት በተገኙበት መሆን አለበት፤
6. የማይቻል እስካልሆነ ድረስ በአርክሶት በተገኘ የጀነቲክ ሀብት ላይ የሚካሄድ ምርምር በኢትዮጵያ ውስጥና ኢንስቲትዩቱ የሚመድባቸው ኢትዮጵያውያን ባለሙያዎች በሚሳተፉበት ሁኔታ መካሄድ አለበት፤
7. በአርክሶት በተገኘው የጀነቲክ ሀብት ላይ የሚካሄደው ምርምር ከኢትዮጵያ ውጪ እንዲካሄድ በሚፈቀድበት ጊዜ ምርምሩን የደገፈው ወይም ምርምሩ የሚካሄድበት ተቋም አርካቢውና ተቋሙ የአርክሶት ግዴታዎችን የሚያከብሩ ለመሆናቸው ማረጋገጫ መስጠት አለበት፡፡

13.አርክሶት የሚከለክልባቸው ሁኔታዎች

የሚከተሉት ሁኔታዎች በሚያጋጥሙበት ጊዜ ኢንስቲትዩቱ የአርክሶት ፈቃድ ለመክልከል ይችላል፡-

1. የቀረበው የአርክሶት ጥያቄ ዝርያው የተመናመነን የጀነቲክ ሀብት የሚመለከት ከሆነ፤
2. አርክሶቱ በሰው ጤና ወይም በአካባቢው ማህበረሰብ ባላላዊ እሴት ላይ ጎጂ ተጽዕኖ የሚያስከትል ከሆነ፤

3. አርከቦቱ በአካባቢ ላይ ያልተፈለገ ጎጂ ተጽዕኖ የሚያስከትል ከሆነ፤
4. አርከቦቱ የሥርዓተ ምህዳር መጥፋት አደጋን የሚያስከትል ከሆነ፤
5. አርከቦቱ የጀነቲክ ሀብትን የኢትዮጵያን ብሔራዊ ሕግ ወይም ኢትዮጵያ ያዕደቀችሁን ዓለም አቀፍ ስምምነት ተጻራሪ ለሆነ ዓላማ ጥቅም ላይ ለማዋል ከሆነ፤
6. አርከቦት ጠያቂው ቀደም ሲል የአርከቦት ቅድመ ሁኔታዎችን ወይም የአርከቦት ውሎችን የጣሰ እንደሆነ።

14. አርከቦት ፍቃድ ስለመስጠት

1. የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት አርከቦት ፈቃድ ማግኘት የሚፈልግ ሰው የአርከቦት ማመልከቻ በጽሑፍ ለኢንስቲትዩቱ ማቅረብ አለበት። የአርከቦት ማመልከቻው የሚቀርብበትና ውሳኔ የሚሰጥበት ሁኔታና ሥርዓት በደንብ ይወሰናል፤
2. ኢንስቲትዩቱ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ላይ በመመሥረት የጀነቲክ አርከቦት ውል ተደራድሮ ይፈራረማል። የአርከቦት ውል ሲፈራረምም ኢንስቲትዩቱ የአርከቦት ፈቃድ ለጠያቂው ይሰጣል። ፈቃዱ የአርከቦቱን ዓላማ የሚገልጽና በአርከቦቱ የሚገኘውን የጀነቲክ ሀብት ከሀገር ለማስወጣት የተፈቀደ መሆን አለመሆኑን የሚያሳይ መሆን አለበት፤
3. የአርከቦት ጥያቄው የማህበረሰብ ዕውቀት አርከቦትን የሚጨምር በሆነ ጊዜ ኢንስቲትዩቱ የሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ የሰጠው አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ አሽታ ላይ በመመስረት የአርከቦት ውል ተደራድሮ ይፈርማል፤
4. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12/6/ የተደነገገው ቅድመ ሁኔታ የተሟላ ካልሆነ በስተቀር የጀነቲክ ሀብት ከሀገር እንዲወጣ ፈቃድ አይሰጥም።

15. የተለየ የአርከቦት ፈቃድ

1. ኢንስቲትዩቱ በዚህ አዋጅ ውስጥ የተደነገገውን ሥርዓት በጥብቅ መከተል ሳያስፈልገው የመንግሥት የምርምር ተቋማት፣ ሀገራዊ የከፍተኛ ትምህርት ተቋማትና በኢትዮጵያ የሚገኙ የበይነ መንግሥታት የምርምር ተቋማት በሀገር ውስጥ ለሚያካሂዱት የልማትና የአካዳሚ ምርምር ሥራ የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት በቀላሉ ማግኘት እንዲችሉ የተለየ የአርከቦት ፈቃድ ሊሰጣቸው ይችላል። ሆኖም የተለየ የአርከቦት ፈቃድ የሚሰጣቸው ተቋማት

አርክቦቱን በሚፈጽሙበት ጊዜ የሚኖርባቸውን ግዴታዎች ኢንስቲትዩቱ እንደአግባብነቱ ይወሰናል፤

2. አ.ት.ዮጵያ አባል በመሆን ባፀደቀችው የባለ ብዙ ወገን የአርክቦት ሥርዓት መሠረት የሚደረግ የጀነቲክ ሀብት አርክቦት በባለብዙ ወገን የአርክቦት ሥርዓቱ በተገለፀው ሁኔታና ሥርዓት መሠረት ይፈፅማል፡፡ የባለብዙ ወገን የአርክቦት ሥርዓት አፈጻጸም የሚመራበት ሁኔታ በደንብ ይወሰናል፡፡

16. የአርክቦት ውል ይዘት

የአርክቦት ውል የሚከተሉትን ጉዳዮች መያዝ አለበት፡-

1. የአርክቦት ውሉ ተዋዋይ ወገኖችን ማንነት፤
2. ለማርክብ የተፈቀደውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነትና መጠን፤
3. ለማርክብ የተፈቀደውን ወይም ለማርክብ ከተፈቀደው የጀነቲክ ሀብት ጋር ተያይዞ የሚገኘውን የማህበረሰብ ዕውቀት መግለጫ፤
4. የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀቱ የሚሰበሰቡበት አካባቢ ወይም ይህንኑ የሚያቀርበው ሰው፤
5. ለማርክብ የተፈቀደው የጀነቲክ ሀብት ናሙና እና የማህበረሰብ ዕውቀት መግለጫ የሚቀመጥበትን ተቋም፤
6. ለማርክብ የተፈቀደው የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ሊውል የታሰበበት አገልግሎት፤
7. የአርክቦት ውሉ በተጠቀሰው የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት ላይ በወቅቱ ካሉ ወይም ወደፊት ከሚፈጸሙ የአርክቦት ውሎች ጋር የሚኖረው ግንኙነት ምን እንደሚሆን፤
8. የጀነቲክ ሀብቱን በመሰብሰብ ወይም በጀነቲክ ሀብቱ ላይ በሚደረገው ምርምር ላይ እንዲሳተፍና የአርክቦት ውሉን አፈጻጸም እንዲቀጣጠር ኢንስቲትዩቱ የወከለው አግባብነት ያለው ተቋም የቱ እንደሆነ፤
9. መንግሥት ከጀነቲክ ሀብት አርክቦቱ የሚያገኘውን ጥቅም፤
10. የአርክቦት ዉሉ የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦትን የሚጨምር በሆነ ጊዜ የአካባቢ ማህበረሰቡ ከዚህ የሚያገኘውን ጥቅም፤
11. የአርክቦት ውሉ የሚቆይበት ዘመን፤
12. አለመግባባቶች የሚፈቱበት መንገድ፤ እና
13. የአርክቦት ባለፈቃዱ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚኖሩት ግዴታዎች፡፡

17. የአርክቦት ባለፈቃድ ግዴታዎች

የአርክቦት ፈቃድ የተሰጠው ሰው የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩበታል፡-

1. የአርክቦት ፈቃዱን ቅጂ የጀነቲክ ሀብቱ በሚሰበሰብበት አካባቢ ላለው ወረዳ አግባብነት ያለው አካል የመስጠትና በተጠየቀ ጊዜም የአርክቦት ፈቃዱን የማሳየት፤
2. የጀነቲክ ሀብት በሚሰበሰብበት ጊዜ የገበሬዎችን ዘር ወይም የዱር በቀል ዝርያዎችን ክምችት እንዲመናመን ያለማድረግ ወይም ከጀነቲክ ክምችት ውስጥ ከፍተኛ መጠን ያለውን የጀነቲክ ሀብት ተለያይነት ያለመውሰድ፤
3. ከጥብቅ ቦታዎች የጀነቲክ ሀብት በሚሰበሰብበት ወቅት የጥብቅ ቦታዎችን አስተዳደር ደንቦች የማክበር፤
4. የተሰበሰበውን የጀነቲክ ሀብት ናሙና፣ አሰባሰብ መረጃና የማህበረሰብ ዕውቀት መግለጫን በኢንስቲትዩቱ ወይም ኢንስቲትዩቱ በሚሰይመው አግባብነት ያለው ተቋም ዘንድ እንዲቀመጥ የማድረግ፤
5. ለማርክብ ከተፈቀደለት የጀነቲክ ሀብት ዓይነትና መጠን ያለማለፍ፤
6. ኢንስቲትዩቱ ሲጠይቀው በአርክቦት ከወሰደው የጀነቲክ ሀብት ላይ ናሙና እና የማህበረሰብ ዕውቀት ቅጅ የመስጠት፤
7. ምርምሩ ስለሚገኝበት ደረጃ በመደበኛ ሁኔታ ለኢንስቲትዩቱ ሪፖርት የማቅረብና የጀነቲክ ሀብት በተደጋጋሚ የሚሰበሰብ ከሆነ ስለሚደርሰው የአካባቢ፣ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተጽዕኖ በመከታተል ለኢንስቲትዩቱ ሪፖርት የማቅረብ፤
8. ከምርምሩ የተገኙ ውጤቶችንና የተወሰደው የጀነቲክ ሀብት ከምን እንደደረሰ ለኢንስቲትዩቱ በጽሑፍ ማሳወቅ፤
9. ለኢንስቲትዩቱ አሳውቆ በጽሁፍ ፈቃድ ሳያገኝ በአርክቦት የተገኘን የጀነቲክ ሀብት ወይም ማህበረሰብ ዕውቀት ለሌላ ሦስተኛ ወገን አሳልፎ ያለመስጠት ወይም እንዲውል ከተፈቀደው የአገልግሎት ዓላማ ውጪ ለሆነ ጉዳይ ያለመጠቀም፤
10. የታቀደው ምርምር ወይም የአርክቦት ስምምነቱ ሲቋረጥ በጥቅም ላይ ያልዋለውን የጀነቲክ ሀብት ለኢንስቲትዩቱ የመመለስ፤
11. ለኢንስቲትዩቱ አሳውቆ ፈቃድ ሳያገኝ የአርክቦት ፈቃዱን ወይም ከፈቃዱ የሚመነጨውን መብትና ግዴታ ለሦስተኛ ወገን ያለማስተላለፍ፤

12. በአርክቦት በተገኘው የጀነቲክ ሀብት ወይም የጀነቲክ ሀብቱ አካል በሆነ ነገር ላይ ማናቸውም የአአምሮአዊ ንብረት መብት ለማግኘት ሲፈለግ አግባብ ያለው የኢትዮጵያ ሕግ በሚፈቅደው መሠረት ከኢንሰቲትዩቱ ጋር አዲስ ውል የመዋዋል፤
13. ከኢንሰቲትዩቱ ግልጽ ፈቃድ ሳይሰጥ በአርክቦት በተገኘ የማህበረሰብ ዕውቀት ላይ ፓተንት ወይም ሌላ ማናቸውም ዓይነት የአአምሮአዊ ንብረት ጥበቃ ለማግኘት ያለመጠየቅ፤
14. በአርክቦት የተገኘውን ጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት በመጠቀም ለተገኘ የምርት ውጤት የአአምሮአዊ ንብረት ጥበቃ ለማግኘት በሚቀርብ ማመልከቻ ውስጥ የጀነቲክ ሀብቱ ወይም የማህበረሰብ ዕውቀቱ የተገኘበትን አካባቢ በምንጭነት የመጥቀስ፤
15. በአርክቦት የተገኘ የጀነቲክ ሀብትን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን በመጠቀም ከሚገኘው ገቢ ላይ ለመንግሥትና ለሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ የሚጋራት፤
16. የሀገሪቱን ሕጎች በተለይም የጤና፣ የደህንነት ሕይወትና የአካባቢ ጥበቃን በሚመለከት የወጡ ሕጎችን የማክበር፤
17. የአካባቢ ማህበረሰቦችን ባሕላዊ ልምዶች፣ ባሕላዊ እሴቶችና ደንባቸውን የማክበር፤
18. የአርክቦት ውሉን ግዴታዎች የማክበር።

18. ጥቅም መጋራት

1. በአርክቦት የተገኘ የጀነቲክ ሀብትን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን በመጠቀም ከሚገኘው ገቢ ላይ መንግሥትና የ አካባቢ ማህበረሰቦች የሚጋሩት የጥቅም ዓይነትና መጠን በሚፈረመው በእያንዳንዱ የአርክቦት ስምምነት የሚወሰን ይሆናል፤
2. በገንዘብ መልክ ከሚገኘው ጥቅም ላይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9/1/ የተመለከተው የአካባቢው ማህበረሰብ ድርሻ ከተቀነሰ በኋላ የሚቀረጠው ገንዘብ የጀነቲክ ሀብትን ለምክባክብና ለማበልጸግ እና የማህበረሰብ ዕውቀትን ለማስፋፋት ተግባር ይወላል። ገንዘቡ ለዚህ ተግባር የሚወጣበት ሁኔታ ኢንሰቲትዩቱ በሚያወጣው መመሪያ ይሰናል፤

3. መንግስትና በሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ መካከል የሚኖረው በገንዘብ ያልሆነ የጥቅም መጋራት ከአርክቦት ባለፈቃዱ ጋር በሚደረገው የጥቅም ክፍፍል ላይ ተመስርቶ በሚፈረመው የአርክቦት ስምምነት ውስጥ የሚገለጽ ይሆናል፡፡

19. የጥቅም አይነቶች

የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀትን ከማርክብ በመጋራት ሊገኝ የሚችለው ጥቅም የሚከተሉትን ሊጨምር ይችላል፡-

1. የፍቃድ ክፍያ፤
2. የቅድሚያ ክፍያ፤
3. በየደረጃው የሚፈፀም ክፍያ፤
4. ሮያሊቲ፤
5. ለምርምር የሚውል የገንዘብ ክፍያ፤
6. የአእምሮ ንብረት የጋራ ባለቤት መሆን፤
7. የሥራ ዕድል፤
8. በአርክቦት በተገኘው የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ላይ በሚደረገው ምርምር በኢንሰቲትዩቱ ወይም አግባብነት ባለው ተቋም ውስጥ የሚሰሩ ኢትዮጵያውያን ባለሙያዎች መሳተፍ፤
9. የጀነቲክ ሀብቱን በመጠቀም ምርት ለማምረት የሚያስፈልገውን የጀነቲክ ሀብት ጥሬ ዕቃ ለማቅረብ ቅድሚያ የማግኘት፤
10. የጀነቲክ ሀብትን ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን በመጠቀም የሚገኙ ምርቶችንና ቴክኖሎጂዎችን የማግኘት፤
11. የጀነቲክ ሀብትን የመጠበቅ፣ የመገምገም፣ የማበልፀግ፣ የማራባትና የመጠቀም ችሎታን ለማዳበር በተቋምና በአካባቢ ማህበረሰብ ደረጃ ሥልጠናን የማግኘት፤
12. የመሣሪያ፣ መሠረተ ልማትና የቴክኖሎጂ ድጋፍ የማሳካት፤ እና
13. እንደ አግባብነቱ የሚገኝ ማናቸውም ሌላ ጥቅም፡፡

ክፍል አራት

ከትትል እና የማረሚያ እርምጃ

20. ከትትል

1. ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ውል አፈጻጸምን በሚከተሉት መንገዶች ይከታተላል፡-
ሀ/ በፍተሻ፤

ለ/ የአርክቦት ባለፊቃዶችና በጀነቲክ ሀብት አሰባሰብና ምርምር ላይ እንዲሳተፉና አርክቦትን እንዲቆጣጠሩ የተመደቡ ተቋሞች በየጊዜው በሚያቀርቡት የክንውንና የውጤት ሪፖርት፤

ሐ/ ማናቸውም ሰው ወይም ግለሰብ በሚያቀርበው ሪፖርት፤ እና

መ/ አግባብ ሆኖ በሚገኝ ማናቸውም ሌላ የመከታተያ መንገድ፤

2. በጀነቲክ ሀብት አሰባሰብና በምርምር ላይ እንዲሳተፉና የአርክቦት ውል አፈጻጸምን እንዲቆጣጠሩ የተሰየሙ አግባብነት ያላቸው ተቋማት በተከናወነው የአሰባሰብና የምርምር እንቅስቃሴ በተገኘው ግኝትና በአርክቦት ውል አፈጻጸም ላይ በየወቅቱ ሪፖርት ለኢንሰቲትዩት ማቅረብ አለባቸው፤
3. ኢንሰቲትዩቱ አርክቦት በተፈፀመበት የማህበረሰብ ዕውቀት ላይ የተካሄደው ምርምር የደረሰበትን ደረጃና የተገኘውን ውጤት የማህበረሰብ ዕውቀቱን አጠቃቀምና የተገኘውን የጥቅም መጋራት በተመለከተ ለሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ መረጃ መስጠት አለበት፡፡

21. የማረሚያ ዕርምጃ

1. የጀነቲክ ሀብት አርክቦቱ በቀላሉ ሊመለስ የማይችል የጀነቲክ ሀብት መመናመን፤ የአካባቢ መራቆት ወይም የማህበረሰቦች ባሕላዊ እሴቶች መመናመን አደጋ የሚያስከትል ሆኖ ከተገኘ ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ውሉን መለወጥና የሚሰበሰበውን የጀነቲክ ሀብት መጠን መወሰን ወይም እንደ አግባብነቱ ማናቸውንም ሌላ ገደብ ማድረግ ይችላል፤
2. የአርክቦት ባለፊቃዱ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችን ወይም የአርክቦት ውሉን ግዴታዎች የጣሰ ወይም ሳያከብር የቀረ እንደሆነ ወይም አርክቦቱ በብዝሃ ሕይወት ሀብት ወይም በአካባቢ ላይ የውድመት አደጋ ካስከተለ ወይም ቅድሚያ በሚሰጣቸው የሕዝብ ጥቅሞች ላይ ጉዳት ካስከተለ ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ውሉን አግዶ ወይም አቋርጦ የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦቱ እንዳይቀጥል መከልከል አለበት፤
3. ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ውሉን የመለወጥ፤ የማገድ ወይም የማቋረጥ እርምጃ ሲወሰድ ውሳኔውን ለሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብና ለአርክቦት ባለፊቃዱ መግለጽ አለበት፡፡

ክፍል አምስት
የጀነቲክ ሀብት አሰሳ

22.ክልከላ

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 4/2/ ድንጋጌ አንድ ተጠበቀ ሆኖ ከኢንስቲትዩቱ የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ፈቃድ የተሰጠው ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ሰው የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ለማካሄድ አይችልም፤
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም የጀነቲክ ሀብትን ለመጠበቅ በሕግ ኃላፊነት የተሰጣቸው የመንግሥት አካላት ኃላፊነታቸውን ለመወጣት ለሚያደርጉት የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ከኢንስቲትዩቱ ፈቃድ ማግኘት አያስፈልጋቸውም፡፡

23.ማመልከቻ ስለማቅረብ

1. የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ፈቃድ ለማግኘት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ለኢንስቲትዩቱ የጽሑፍ ማመልከቻ ማቅረብ ይኖርበታል፤
2. ማመልከቻው የአሰሳውን ዓላማ፣ የሚታሰሰውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነት አሰሳው የሚካሄድበትን አካባቢና አሰሳውን ለማካሄድ የታቀደበትን ጊዜ ማመልከት አለበት፡፡

24.የአሰሳ ፍቃድ ስለመስጠት

1. ኢንስቲትዩቱ የተሟላ የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ማመልከቻ ሲቀርብለት፣ አስፈላጊ በሆነ ጊዜ አግባብነት ካለው ተቋም ጋር በመመካከር፣ አመልካቹ የአሰሳ ፈቃድ ይሰጣል፤
2. የአሰሳ ፈቃዱ የሚታሰሰውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነት አሰሳው የሚካሄድበትን አካባቢ፣ አሰሳው ሊካሄድ የታቀደበት የጊዜ ሰሌዳና ኢንስቲትዩቱ አስፈላጊ ናቸው የሚላቸው ሌሎች ሁኔታዎችን ማመልከት አለበት፤
3. ኢንስቲትዩቱ የአሰሳ ፈቃድ ለውጭ ሀገር ዜጋ በሚሰጥበት ጊዜ በአሰሳው ላይ አብረው እንዲገኙ ባለሙያዎቹን መመደብ ወይም አግባብነት ያለውን ተቋም መወከል አለበት፡፡

25.የአሳሾች ግዴታዎች

የአሰሳ ባለፈቃድ የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩበታል፡-

1. የአሰሳ ፈቃዱን ቅጅ አሰሳው በሚካሄድበት አካባቢ ላለው ወረዳ አግባብነት ላለው አካል የመስጠት፤

2. በአሰሳ ፈቃዱ ውስጥ የተጠቀሱ ግዴታዎችን በሚገባ የማክበር፤
3. አሰሳው ሲጠናቀቅ ሰለ አሰሳው ክንዋኔ ዝርዝርና የተሟላ ሪፖርት ለኢንሰቲትዩቱ የማቅረብ፤
4. ጥያቄ በቀረበለት ጊዜ የአሰሳ ፈቃዱን የማሳየት፤
5. አሰሳው በሚካሄድበት አካባቢ ያለውን ባሕል፣ ልማድ፣ አሴት፣ የንብረት መብቶችና የሀገሪቱን ህጎች የማክበር፡፡

ክፍል ስድስት

የአርክቦት አስተዳደር

26. የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር⁴³ ሥልጣን

በዚህ አዋጅ ውስጥ የዱር እንስሳት ጀነቲክ ህብትን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች የማስፈጸም ሥልጣን የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ይሆናል።

27. የኢንሰቲትዩቱ ሥልጣንና ተግባር

በዚህ አዋጅ በሌሎች አንቀጾች የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ ኢንሰቲትዩቱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የጀነቲክ ህብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት በዚህ አዋጅና ይህንን አዋጅ መሠረት በማድረግ በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት መከናወኑን የማረጋገጥ፤
2. ከአርክቦት የሚገኙ ጥቅሞችን መቀበልና ለባለጥቅሙ እንዲደርስ የማድረግ፤
3. የአርክቦት ውል ሞዴሎችን የማዘጋጀት፤
4. የዚህን አዋጅ ይዘት ለሕዝብ የማስተዋወቅ፤
5. የጀነቲክ ህብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት መረጃዎችን የመሰብሰብ፣ የማጠናቀር፣ የመተንተንና አንደአሰፈላጊነቱ ለተጠቃሚዎች የማሠራጨት፤
6. ይህንን አዋጅ በመተላለፍ በሚፈጸሙ የወንጀል ተግባሮች ላይ ሕጋዊ እርምጃ እንዲወስድ የማድረግ፤
7. ይህንን አዋጅ በተግባር ለማዋል አስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን የማውጣትና ሌሎች አስፈላጊ ተግባራትን ማከናወን፤
8. ተግባሩን በተሻለ መንገድ ለማካሄድ አስፈላጊና አመቺ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ሥልጣንና ተግባሩን በሕግ ለተቋቋመ አካል በውክልና የመስጠት፡፡

⁴³ በ14/31 (2000) እ.575 እንቀጽ 12 መሰረት የዱር እንስሳትን በተመለከተ የሚኒስቴሩን ስልጣን ለዱር እንስሳት ልማትና ጥበቃ ባለስልጣን ስለተላለፈ በዚሁ መሰረት ባለስልጣኑ በሚል ይነበብ፡፡

28.የአካባቢ ማህበረሰቦች ኃላፊነት

የአካባቢ ማህበረሰቦች፡-

1. የማህበረሰቡ አባል ያልሆነ ማናቸውም ሰው ፈቃድ ሳይኖረው የጀነቲክ ሀብት ከአካባቢው አንዳይሰበሰብና አንዳይወሰድ የመክልከል፣ እና
2. የማህበረሰቡ አባል ያልሆነ ማናቸውም ሰው የጀነቲክ ሀብት ከአካባቢው ሲሰበሰብ ወይም ሰብስቦ ይዞ ሲሄድ ፈቃድ ያለው መሆኑን የመጠየቅና ፈቃድ የሌለው ከሆነ ወዲያውኑ በአቅራቢያው ለግንኙ የቀበሌ ወይም የወረዳ መስተዳድር የማሳወቅ ወይም ወደነዚህ እንዲቀርብ የማድረግ፤

ኃላፊነት አለባቸው።

29.የክልል መስተዳድር አካላት ኃላፊ

የቀበሌ መስተዳድሮችና በየደረጃው የግንኙ የጀነቲክ ሀብት ጥበቃ የሚመለከታቸው የክልል መስተዳድር አካላት፡-

1. የአካባቢው ማህበረሰብ አባል ያልሆነ ማናቸውም ሰው ፈቃድ ሳይኖረው የጀነቲክ ሀብት ከክልላቸው እንዳይሰበሰብና እንዳይወሰድ የመቆጣጠር፤ እና
2. የአካባቢው ማህበረሰብ አባል ያልሆነ ማናቸውም ሰው የጀነቲክ ሀብት ሲሰበሰብ ወይም ሰብስቦ ይዞ ሲሄድ ይህንን ለማድረግ ፈቃድ የያዘ መሆኑን መጠየቅና ፈቃድ የሌለው ከሆነ የሰበሰበው ጀነቲክ ሀብት በመያዝ ለህግ እንዲቀርብ የማድረግና የተያዘውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነትና ይዞ የተገኘውን ሰው ማንነት ለኢንስቲትዩቱ በዝርዝር የማሳወቅ፤

ኃላፊነት አለባቸው።

30.የጉምሩክ ባለሥልጣኖች ኃላፊነት

የጉምሩክ ባለሥልጣኖች ከኢንስቲትዩቱ በሚሰጣቸው መመሪያ መሠረት የሚከተሉትን የመፈጸም ኃላፊነት ይኖርባቸዋል፡-

1. ከሀገሪቱ የሚወጣ የጀነቲክ ሀብት የመውጫ ፈቃድ ከኢንስቲትዩቱ የተሰጠበት መሆኑን የመቆጣጠር፤
2. የጀነቲክ ሀብት የሚያጓጉዝ ወይም የያዘ ከሀገር የሚወጣ ማናቸውም ሰው ከኢንስቲትዩቱ የተሰጠውን የጀነቲክ ሀብት ከሀገር የማስወጫ ፈቃድ እንዲያሳይ የመጠየቅ፤

3. አስፈላጊው ፈቃድ ሳይኖር ከሀገር በመውጣት ላይ የሚገኝ የጀነቲክ ሀብትንና የጀነቲክ ሀብቱን ከሀገር በማስወጣት ላይ የሚገኝን ሰው መያዝና ወዲያውኑ በአካባቢው ለሚገኝ አግባብነት ላለው አካልና ለኢንስቲትዩቱ የማሳወቅ፤
4. ወደ ውጭ ሀገር በሚላክ የጀነቲክ ሀብት ምርት መያዣ ላይ በምርቱ ውስጥ የሚገኘውን የጀነቲክ ሀብት መጠቀም የተከለከለ መሆኑንና ተጠቅሞ መገኘትም በሕግ የሚያስቀጣ ድርጊት መሆኑን የሚገልጽ ቃል የተፃፈበት መሆኑን የማረጋገጥ፡፡

31.የመልዕክት አስተላላፊ ድርጅቶች ኃላፊነት

የፖስታና ሌሎች የፈጣን መልዕክት አስተላላፊ ድርጅቶች የጀነቲክ ሀብትን በመልዕክትነት ከኢትዮጵያ ውጪ ለመላክ ከመቀበላቸውና ከመላካቸው በፊት ደንበኞቻቸው የጀነቲክ ሀብትን ከሀገር ለማስወጣት ከኢንስቲትዩቱ የተሰጣቸውን ፈቃድ እንዲያቀርቡ መጠየቅ አለባቸው።

32.የኳራንቲን ተቆጣጣሪ መሥሪያ ቤቶች ኃላፊነት

የኳራንቲን ተቆጣጣሪ መሥሪያ ቤቶች ለሕይወታዊ ሀብት ምርት የሚሰጡት የኳራንቲን ሰርተፊኬት በሕይወታዊ ሀብቱ ውስጥ የሚገኝን የጀነቲክ ሀብት ለመጠቀም የሚያስችል ፈቃድ አለመሆኑንና በኳራንቲን ሰርተፊኬቱ ብቻ በሕይወታዊ ሀብቱ ውስጥ የሚገኝን የጀነቲክ ሀብት መጠቀም የተከለከለና ወንጀል መሆኑን የሚገልጽ ቃል እንዲይዝ ማድረግ አለባቸው።

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

33.የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተደረጉ የአርክቦት ውሎች መከለስና ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ጋር አንዲጣጣሙ መደረግ አለባቸው።
2. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተደረጉ የአርክቦት ውሎች አስከሚክለሱና ከዚህ አዋጅ ጋር አንዲጣጣሙ አስከሚደረጉ ድረስ ከመፈፀም ታግደው ይቆያሉ።

34.የመተባበር ግዴታ

ለዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት ለሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች አፈጻጸም ማናቸውም ሰው ከኢንስቲትዩቱ፣ አግባብነት ካላቸው ተቋማትና ከሚመለከታቸው የአካባቢ ማህበረሰቦች ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፤

35. ቅጣት

1. ማናቸውም ሰዉ:-

ሀ/ ከኢንስቲትዩቱ የአርክቦት ፈቃድ በቅድሚያ ሳያገኝ የጀነቲክ ሀብት ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን ያረከበ፤

ለ/ በአርክቦት ማመልከቻ ውስጥ ወይም የአርክቦት ውል አፈጻጸም ክትትል ወቅት የሀሰት መረጃ የሰጠ፤

ሐ/ ከኢንስቲትዩቱ ፈቃድ ሳያገኝ በአርክቦት ውሉ ውስጥ የተጠቀሰውን የአርክቦት ዓላማ የለወጠ፤

መ/ የአሰሳ ፈቃድ በቅድሚያ ከኢንስቲትዩቱ ሳያገኝ የጀነቲክ ሀብት አሰሳ ያካሄደ ወይም የአሰሳ ፈቃድ ማመልከቻ ውስጥ የሀሰት መረጃ የሰጠ ከሆነ፤ ያረከበው የጀነቲክ ሀብት መወረሱና የተሰጠው ፈቃድ መሠረዙ እንደዚሁም በፍትሐብሔር ረገድ የሚኖርበት ኃላፊነት ሳይቀር እንደነገሩ ሁኔታ ከሦስት ዓመት በማያንስ ጽኑ አሥራትና ከብር አስር ሺህ እስከ ሰላሳ ሺህ ሊደርስ በሚችል መቀጮ ይቀጣል፡፡

2. ድርጊቱ የተፈፀመው ብርቅዬ የጀነቲክ ሀብትን በሚመለከት የሆነ አንደሆነ እንደነገሩ ሁኔታ ከአምስት ዓመት በማያንስ ጽኑ አሥራትና ከሃምሳ ሺህ ብር እስከ አንድ መቶ ሺህ ብር ሊደርስ በሚችል መቀጮ ይቀጣል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ የተመለከቱት ድርጊቶች የተፈፀሙት በቸልኝነት የሆነ አንደሆነ ቅጣቱ ከአምስት ሺህ ብር የማያንስ መቀጮ ወይም እንደነገሩ ሁኔታና አንደወንጀሉ ከባድነት ከሦስት ወር የማያንስ ቀላል እሥራት ይሆናል፡፡

36. ተፈጻሚ የማይሆኑ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማናቸውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

37. ደንብ የማዉጣት ስልጣን

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ማውጣት ይችላል፡፡

38. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 20 ቀን 1998 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 169/2001

የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦትና የማህበረሰብ

መብቶች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦትና የማህበረሰብ መብቶችን ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 482/1998 አንቀጽ 37 መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ «የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት እና የማህበረሰብ መብቶች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 169/2001» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. «የአርክቦት ውል» ማለት የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ለማርክብና ከዚያም የሚገኘውን ጥቅም ለመጋራት በአዋጁ አንቀጽ 14(2) መሠረት የሚፈረም ስምምነት ነው፤
2. «የአርክቦት አመልካች» ማለት በአዋጁ አንቀጽ 14(1) መሠረት የአርክቦት ማመልከቻ ለኢንሰቲትዩቱ ያቀረበ ሰጪ ነው፤
3. «የአርክቦት ማመልከቻ» ማለት የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ለማርክብ በአዋጁ አንቀጽ 14(1) መሠረት ለኢንሰቲትዩቱ በጽሑፍ የቀረበ ጥያቄ ነው፤
4. «የአርክቦት ገንዘብ» ማለት በአርክቦት ውል መሠረት የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ጥቅም ላይ በመዋሉ ከተገኘው ገቢ በጥቅም ተጋሪነት የሚገኝ ገንዘብ ነው፤
5. «ሥልጣን ያለው አካል» ማለት በአርክቦት አመልካቹ ሀገር ውስጥ የአርክቦት ውልን ለማስፈጸም ሥልጣን የተሰጠው የመንግሥት አካል ነው፤

6. «የማህበረሰብ እሿታ» ማለት የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦትን ለመፍቀድ የአካባቢ ማህበረሰቦች በአዋጁ አንቀጽ 7(1)(ሀ) መሠረት የሚሰጡት አስቀድሞ ተገንዝቦ የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
7. «ኢንስቲትዩት» ማለት በአዋጅ ቁጥር 120/1990⁴⁴ (እንደተሻሻለ) የተቋቋመው የብዝሃ ህይወት ጥበቃ ኢንስቲትዩት ነው፤
8. «ዓለም አቀፍ ስምምነት» ማለት በተባበሩት መንግሥታት የምግብና እርሻ ድርጅት ሰላላ አንደኛ ጉባኤ እ.ኤ.አ. በኖቬምበር 3 ቀን 2001 የፀደቀው እና በአዋጅ ቁጥር 330/1995 ኢትዮጵያ ያፀደቀችው የምግብና ግብርና ዕውቀት ጀነቲክ ሀብት ዓለም አቀፍ ስምምነት ነው፤
9. «የባለብዙ ወገን አርክቦት ሥርዓት» ማለት በዓለም አቀፍ ስምምነቱ አንቀጽ 10 መሠረት የምግብና ግብርና ዕውቀት ጀነቲክ ሀብቶችን አርክቦት እና ከዚያም የሚገኘውን ጥቅም ፍትሐዊና ሚዛናዊ በሆነ ሁኔታ መጋራትን ለማቀላጠፍ የተመሠረተው ሥርዓት ነው፤
10. «አዋጅ» ማለት የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት እና የማህበረሰብ መብቶች አዋጅ ቁጥር 482/1998 ነው፤
11. «አግባብነት ያለው የክልል አካል» ማለት የጀነቲክ ሀብት አና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን እንዲያስተዳድር ሥልጣንና ኃላፊነት የተሰጠው የክልል መንግሥት መሥሪያ ቤት ነው፤
12. «የጀነቲክ ቁስ ማስተላለፊያ መደበኛ ውል» ማለት በዓለም አቀፍ ስምምነቱ አንቀጽ 12 መሠረት የፀደቀው የምግብና ግብርና ዕውቀት ጀነቲክ ሀብት ቁስ ማስተላለፊያ ስምምነት ነው፤
13. «አርክቦት»፣ «የጀነቲክ ሀብት»፣ «የማህበረሰብ ዕውቀት»፣ «የአካባቢ ማህበረሰብ»፣ «ሰፊ»፣ «በአግባብነት ያለው ተቋም» እና «መንግሥት» የሚሉት ቃላት በአዋጁ የተሰጣቸው ትርጉም ይኖራቸዋል፤
14. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

ክፍል ሁለት

የአርክቦት ሥነ-ሥርዓት

ንዑስ ክፍል አንድ

ለንግድ ዓላማ የሆነ አርክቦት ስነ-ሥርዓት

⁴⁴ በ19/57 (2005) ደ. 291 እንደገና ተቋቋሟል፡፡

3. የአርክቦት ማመልከቻ አቀራረብ

የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀትን ለማርከብ በአዋጁ አንቀጽ 14/1/ መሠረት የሚቀርበውን የአርክቦት ማመልከቻ በዚህ ደንብ አባሪ 1 ላይ በተገለጸው መሠረት መቅረብ ይኖርበታል።

4. የአርክቦት ማመልከቻን ስለመቀበል

ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ማመልከቻ ሲቀርብለት፡-

1. የአርክቦት ማመልከቻው በዚህ ደንብ አባሪ 1 ውስጥ የተገለፁትን መረጃዎች አሟልቶ የቀረበ መሆኑን ካረጋገጠ ማመልከቻውን በመቀበል በአርክቦት መዝገብ ላይ ይመዘግባል፤ ወይም
2. የአርክቦት ማመልከቻው በዚህ ደንብ አባሪ 1 ላይ የተገጹትን መረጃዎች አሟልቶ የቀረበ አለመሆኑን ካረጋገጠ የሚጎድለውን መረጃ በመግለጽ ተሟልቶ እንዲቀርብ ለአማልካቹ ይመልስለታል።

5. የአርክቦት ማመልከቻን ስለመመርመር

1. ኢንሰቲትዩቱ በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 መሠረት ተቀብሎ የመዘገበውን የአርክቦት ማመልከቻ፣ ከአዋጁ ድንጋጌ እና ቀደም ሲል ከተፈረሙ የአርክቦት ውሎች አንጻር በመመርመር የተጠየቀው አርክቦት ሊፈቀድ የሚችል ወይም መከልከል ያለበት መሆኑን ይወስናል።
2. ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ማመልከቻውን ከመረመረ በኋላ፡-
 - ሀ/ የተጠየቀውን አርክቦት ለመፍቀድ የሚከለክል በቂ ምክንያት መኖሩን ካረጋገጠ፣ አርክቦቱን በመከልከል የከለከለበትን ምክንያት በመግለጽ ለአማልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል፤ ወይም
 - ለ/ የተጠየቀውን አርክቦት መፍቀድ የሚከለክል ምክንያት አለመኖሩን ካረጋገጠ ማመልከቻው ለሕዝብ እንዲገለጽ ያደርጋል።

6. የአርክቦት ማመልከቻን ለሕዝብ ስለመግለጽ

1. ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ማመልከቻውን በአመልካቹ ወጪ ሰፊ ስርጭት ባለው ብሔራዊ ጋዜጣ እና እንደ ሁኔታዊ አርክቦቱ ሊፈፀም በታቀደበት አካባቢ በሚታተም የአካባቢ ጋዜጣ ላይ ታትሞ ለሕዝብ እንዲገለጽ ያደርጋል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው የህዝብ ማስታወቂያ፡-
 - ሀ/ የአመልካቹን ማንነትና ሌሎች አስፈላጊ ዝርዝሮችን፤

ለ/ ማርከብ የተፈለገውን የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት መግለጫ፤ እና

ሐ/ የጀነቲክ ሀብቱ እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀቱ ሊውል የታሰበበትን አገልግሎት የሚገልጹ ዝርዝሮችን፤

መያዝ አለበት፡፡

3. ማናቸውም ሰው የሕዝብ ማስታወቂያው ለህዝብ ከተገለፀበት ዕለት አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ በአርክቦት ማመልከቻው ላይ ተቃወሞ ለማቅረብ ወይም አስተያየት ለመስጠት ይችላል፡፡

4. ኢንሰቲትዩቱ እንደ አስፈላጊነቱ አግባብነት ያላቸው ተቋማት በአርክቦት ማመልከቻው ላይ አስተያየት እንዲሰጡ ለማድረግ ይችላል፡፡

7. የአርክቦት መረጃ ለሕዝብ ግልጽ ስለማድረግ

የአርክቦት ማመልከቻ በማቅረብ ወይም አርክቦትን በመቆጣጠር ሂደት ለኢንሰቲትዩቱ የሚቀርብ የአርክቦት መረጃ ለሕዝብ ግልጽ ይደረጋል፤ መረጃውን መመልከት የፈለገም ማንኛውም ሰው ሊመለከተው ይችላል፡፡

8. በሚስጥር የሚያዝ መረጃ

1. የዚህ ደንብ አንቀጽ 7 ድንጋጌ ቢኖርም፤ አላማኝ ምክንያት በቀረበ ጊዜ ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት ማመልከቻ በሚቀርብበት ወይም የአርክቦት ቁጥጥር በሚደረግበት ሂደት ለኢንሰቲትዩቱ የሚቀርብ፤ በይፋ ያልተገጸና በሦስተኛ ወገኖች ቅን ላልሆነ የንግድ ዓላማ ሊዉል የሚችል የአርክቦት መረጃ ከ10 ዓመት ላልበለጠ ጊዜ በሚስጥር እንዲያዝ ለመፍቀድ ይችላል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የአርክቦት አመልካቹን ማንነት፤ ለማርከብ የተፈለገውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነት፤ የጀነቲክ ሀብቱ የሚገኝበትን አካባቢ፤ የጀነቲክ ሀብቱን የሚያቀርበው ሰው ማንነት ወይም የጀነቲክ ሀብቱ በሚሰበሰብበት ወቅት አብሮ የሚገኘውንና አርክቦቱን የሚቆጣጠረውን ተቋም ማንነት የሚመለከት መረጃ በሚስጥር እንዲያዝ አይፈቀድም፡፡

3. የአርክቦት መረጃ በሚስጥር አንዲያዝለት የሚፈልግ የአርክቦት አመልካች፤ መረጃው በሚስጥር እንዲያዝ የሚያስፈልግበትን ምክንያትና በሚስጥር እንዲያዝ የተፈለገውን መረጃ በመግለጽ ጥያቄውን በጽሑፍ ለኢንሰቲትዩቱ ማቅረብ አለበት፡፡

4. ኢንሰቲትዩቱ የአርክቦት መረጃ በሚሰጥር እንዲያዝ ሲፈቅድ፣ በሚሰጥር የሚያዘውን መረጃና በሚሰጥር የሚቆይበትን ጊዜ ማመልከት ይኖርበታል።
5. ኢንሰቲትዩቱ በሚሰጥር እንዲያዝ የፈቀደውን መረጃ በተለየ ፋይል በማድረግ በሚሰጥር ይይዛል።

9. በሚጥር የተያዘ መረጃን ስለመግለጽ

1. በሚሰጥር እንዲያዝ የተፈቀደ መረጃ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ፣ በሚሰጥር እንዲያዝ የተፈቀደበት ጊዜ ሲያበቃ ወይም በተጥጥሮ ወገኖች የጋራ ስምምነት መሠረት ካልሆነ በስተቀር ለሦስተኛ ወገን አይገለጽም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ድንጋጌ ቢኖርም፣ ኢንሰቲትዩቱ በሚሰጥር እንዲያዝ የተፈቀደ መረጃን ሠራተኞቹ ወይም አማካሪዎቹ እንዲገመገሙት ሊገልጽላቸው ይችላል፡፡ ሆኖም ይህ በሚፈጸምበት ወቅት ኢንሰቲትዩቱ መረጃው በሚሰጥር የተያዘ መሆኑን ሠራተኞቹንና አማካሪዎቹን ማስገንዘብ አለበት፡፡

10. የአርክቦት ውሳኔ አሰጣጥ

1. በአርክቦት ማመልከቻው ላይ ተቃውሞ ለማቅረብ ወይም አስተያየት ለመስጠት የተቀመጠው የጊዜ ገደብ እንዳለቃ፣ ኢንሰቲትዩቱ የቀረቡለትን ተቃውሞዎችና አስተያየቶች በመመርመር፡-
 - ሀ/ የአርክቦት ማመልከቻው ሲከለከል የሚችልበት ምክንያት መኖሩን ካረጋገጠ፣ የአርክቦት ማመልከቻውን ውድቅ በማድረግ ይህንኑ ለአመልካች ያሳውቃል፤ ወይም
 - ለ/ የአርክቦት ማመልከቻውን የሚያስከለክል ምክንያት አለመኖሩን ካረጋገጠ፣ አርክቦቱ ሊፈቀድ እንደሚችል በመወሰን የአርክቦትና ጥቅም ተጋሪነት ድርድር እንዲደረግ ለአርክቦት አመልካቹ ያሳውቃል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) መሠረት ሊፈቀድ እንደሚችል የተወሰነ የአርክቦት ማመልከቻ የማህበረሰብ ዕውቀት ማርክብን የሚጨምር በሆነ ጊዜ፣ እንሰቲትዩቱ በዚህ ደንብ ክፍል ሦስት በተገለጸው መሠረት የማህበረሰብ እሿታ እንዲሰጥበት ያደርጋል፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ለንግድ ዓላማ ያልሆነ አርክቦት ሥነ-ሥርዓት

11. የማመልከቻ አቀራረብ

በአዋጁ አንቀጽ 15 መሠረት ለጢያክናውኑት የትምህርት ወይም የምርምር ተግባራት ለማዋል የጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ማርከብ የሚፈልጉ የኢትዮጵያ ከፍተኛ የትምህርት ተቋማትና የምርምር ተቋማት እንዲሁም ተቀማጭነታቸው በኢትዮጵያ የሆነ የበይነ-መንግሥታት ተቋማት ለኢንሰቲትዩቱ የሚያቀርቡት የአርክቦት ማመልከቻ በዚህ ደንብ አባሪ 2 መሠረት መቅረብ ይኖርበታል።

12. ፈቃድ አሰጣጥ

ኢንሰቲትዩቱ በዚህ ደንብ አንቀጽ 11 መሠረት በኢትዮጵያ የትምህርት ወይም የምርምር ተቋም ወይም ተቀማጭነቱ በኢትዮጵያ በሆነ የበይነ መንግሥታት ተቋም የአርክቦት ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ አርክቦቱን ሲያካሄድ የሚኖሩበትን ግዴታዎች በመወሰንና ለዚህም የአርክቦት ውል በማስፈረም የአርክቦት ፈቃድ ይሰጣል።

13. የጀነቲክ ሀብትን ከሀገር ስለማስወጣት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 12 መሠረት የአርክቦት ፈቃድ የሚሰጣቸው የኢትዮጵያ ከፍተኛ የትምህርት ተቋማትና የምርምር ተቋማት እንዲሁም ተቀማጭነታቸው በኢትዮጵያ ውስጥ የሆነ የበይነ-መንግሥታት ተቋማት የጀነቲክ ሀብትን ወደ ውጭ እንዲልኩ ፈቃድ ካልተሰጣቸው በስተቀር የአርክቦትን የጀነቲክ ሀብት ከኢትዮጵያ ማስወጣት አይችሉም።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም፣ የኢትዮጵያ ከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ወይም የምርምር ተቋም ወይም ተቀማጭነቱ በኢትዮጵያ የሆነ የበይነ-መንግሥታት ተቋም ምርምሩን ኢትዮጵያ ውስጥ ለማካሄድ የማይችል መሆኑን ኢንሰቲትዩቱ ካረጋገጠ፣ የጀነቲክ ሀብትን ወደውጪ መላክ የሚችል መሆኑን በሚሰጠው የአርክቦት ፈቃድ ውስጥ ማመልከት ይችላል።
3. ኢንሰቲትዩቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የጀነቲክ ሀብትን ከኢትዮጵያ ለማስወጣት ፈቃድ ሲሰጥ፣ ሀገሪቱ በጀነቲክ ሀብቱ ላይ ያላትን መብት ሊያስጠብቅ የሚችልና የጀነቲክ ሀብቱ የሚወሰድበትን የውጭ ሀገር

ተቋም ያካተተ የአርክቦት ውል ማስፈረምና የስምምነቱን አፈጻጸም መከታተል ይኖርበታል።

ንዑስ ክፍል ሦስት

የባለብዙ ወገን አርክቦት ሥነ ሥርዓት

14. የባለብዙ ወገን አርክቦት ቅድመ ሁኔታዎች

በባለብዙ ወገን አርክቦት ሥርዓት መሠረት የጀነቲክ ሀብት አርክቦት የሚፈቀደው፡-

1. የተጠየቀውን የጀነቲክ ሀብት ዓይነት በዓለም አቀፍ ስምምነቱ አባሪ 1 ውስጥ ተጠቅሶ የሚገኝ ከሆነ እና የጀነቲክ ሀብቱ ለምግብና ግብርና ምርምር፣ ማዳቀልና ሥልጠና አገልግሎት ለመጠቀምና ለማንበር ብቻ የሚውል እና ይህም አገልግሎት ለኬሚካል፣ ለመድሀኒት እና/ወይም ለሌላ ለምግብ ወይም ለመኖ ያልሆነ ኢንዱስትሪያዊ አገልግሎት ማዋልን የማይጨምር ከሆነ፤
2. የአርክቦት አመልካቹ የዓለም አቀፍ ስምምነቱ ፈራሚ የሆነ ሀገር ዜጋ ወይም ነዋሪ ከሆነ፤ እና
3. የጀነቲክ ሀብቱ ለሕዝብ ጥቅም አገልግሎት እንዲውል በኢትዮጵያ መንግሥት መሥሪያ ቤቶች የዘረታ ወይም የእዚረታ ጥበቃና አስተዳደር ስር የሚገኝ ከሆነ ወይም የጀነቲክ ሀብቱ ባለይዞታ የሆነ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ሰው የጀነቲክ ሀብቱ በባለብዙ ወገን አርክቦት ሥርዓቱ ውስጥ እንዲካተት የፈቀደ በሆነ ጊዜ ብቻ፤

ነው፡፡

15. የአርክቦት ማመልከቻ

በባለብዙ ወገን አርክቦት ሥርዓት መሠረት የጀነቲክ ሀብት ለማርክብ የሚፈልግ ሰው በዚህ ደንብ አባሪ 3 በተገለጸው መሠረት የተዘጋጀ የአርክቦት ማመልከቻ ለኢንስቲትዩቱ ማቅረብ አለበት፡፡

16. የባለብዙ ወገን አርክቦት ውሳኔ አሰጣጥ

ኢንስቲትዩቱ የቀረበለትን የባለብዙ ወገን አርክቦት ማመልከቻ ከመረመረ በኋላ፡-

1. የአርክቦት ማመልከቻው በዚህ ደንብ አንቀጽ 14 የተጠቀሱትን የባለብዙ ወገን አርክቦት ቅድመ ሁኔታዎች ያሟላ መሆኑን ካረጋገጠ፣ የባለብዙ ወገን እርክቦት ፈቃድ ለአመልካቹ ይሰጣል፤ ወይም

2. የአርክሮት ማመልከቻው በዚህ ደንብ አንቀጽ 14 የተጠቀሱትን የባለብዙ ወገን አርክሮት ሥርዓት ቅድመ ሁኔታዎች የማያሟላ መሆኑን ካረጋገጠ፣ አርክሮቱን በመክልከል ይህንኑ ለአመልካቹ ያሳውቃል።

17. የአርክሮት ክፍያ

1. የባለብዙ ወገን አርክሮት የተፈቀደለት አመልካች የጀነቲክ ሀብቱን ለማቆየትና ለእርሱ ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ወጪ መሸፈን ይገባዋል። ይህም የጀነቲክ ሀብቱን ለመጠበቅ የወጣውን ወጪ፣ ናሙናው ሊሰጠው የሚችለው ተባዝቶ ወይም ተሰብስቦ ከሆነ ለማባዛት ወይም ለመሰብሰብ የሚያስፈልገውን ወጪ፣ እንዲሁም ናሙናው ከበሽታ ነጻ መሆኑን ለማረጋገጥ፣ ለማሸግና በፖስታ ለመላክ የሚያስፈልጉ እና የመሳሰሉ ወጪዎችን ይጨምራል።
2. ኢንሰቲትዩቱ የባለብዙ ወገን ጀነቲክ ሀብት አርክሮት ፈቃድ ሲሰጥ አመልካቹ መክፈል የሚገባውን የአርክሮት ክፍያ ይወሰናል።

18. የተቀላጠፈ አርክሮት ስለመስጠት

ኢንሰቲትዩቱ የባለብዙ ወገን የአርክሮት ፈቃድ ሲሰጥ፣ ሌላ ተጨማሪ ቅድመ ሁኔታ ሳይጠይቅ የጀነቲክ ሀብት ቁስ ማስተላለፊያ መደበኛ ውል በማስፈረምና የአርክሮት ክፍያ በማስከፈል የጀነቲክ ሀብቱን ካለው የፓስፖርት መረጃና ሚስጥር ያልሆነ ተያያዥ ገላጭ መረጃዎች ጭምር ለአመልካቹ ይሰጣል።

19. ክትትልና ቁጥጥር

ኢንሰቲትዩቱ በባለብዙ ወገን አርክሮት ሥርዓት መሠረት የሰጠው የጀነቲክ ሀብት በተፈረመው የጀነቲክ ቁስ ማስተላለፊያ መደበኛ ውል መሠረት ጥቅም ላይ መዋሉን በመከታተልና በመቆጣጠር አግባብነት ባለው ህግ መሠረት አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ አለበት።

20. ክስ ስለማቅረብ

የጀነቲክ ቁስ ማስተላለፊያ መደበኛ ውል አፈጻጸምን አስመልክቶ የሚነሳ ክርክር ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊቀርብ ይችላል።

ክፍል ሦስት

የማህበረሰብ እሿታ አሰጣጥ ሥነ-ሥርዓት

21. እሿታ የሚሰጠውን ማህበረሰብ ስለመለየት

1. የማህበረሰብ ዕውቀትን ለማርከብ ለሚቀርብ የአርክሮት ማመልከቻ እሿታ የሚሰጠው የዕውቀቱ ባለቤት የሆነው ማህበረሰብ ነው።

2. የማህበረሰብ ዕውቀትን ለማርከብ ማመልከቻ ሲቀርብለት፤ ኢንስቲትዩቱ ቀደም ሲል ባካሄደው የጀነቲክ ህብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት ስርጭት አሰላላይ በመመስረትና አግባብነት ካላቸው የክልል አካላት ጋር በመመካከር የማህበረሰብ ዕውቀቱ ባለቤት የሆነው ማህበረሰብ አንዲለይና የማህበረሰብ እሿታ እንዲሰጥበት ያደርጋል፡፡

22. የማህበረሰብ እሿታ አሰጣጥ

የማህበረሰብ እሿታ የሚሰጠው የማህበረሰብ ዕውቀቱ ባለቤት የሆነው ማህበረሰብ የሚገኘው፡-

1. በአንድ ወረዳ ውስጥ ብቻ ከሆነ፤ በወረዳው ምክር ቤት፤
2. በአንድ ክልል ውስጥ በሚገኙ የተለያዩ ወረዳዎች ወይም ዞኖች ውስጥ ከሆነ፤ ከእነዚህ ወረዳዎች ወይም ዞኖች የተወከሉ የክልል ምክር ቤት አባላትን በማካተት በሚቋቋም የክልል ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴ፤ ወይም
3. በተለያዩ ክልሎች ውስጥ ከሆነ፤ ማህበረሰቡ ከሚገኝባቸው አካባቢዎች የተወከሉ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላትን በማካተት በሚቋቋም የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴ፤

አማካይነት ይሆናል፡፡

23. የአርክሶት ማመልከቻን ለእሿታ ስለማቅረብ

ለማህበረሰብ ዕውቀት አርክሶት ማመልከቻው እሿታ የሚሰጠው ማህበረሰብ በዚህ ደንብ አንቀጽ 21(2) መሠረት ተለይቶ እንደታወቀ ኢንስቲትዩቱ፡-

1. የማህበረሰብ እሿታ የሚሰጠው በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሚቋቋም ጊዜያዊ ኮሚቴ ከሆነ፤ የአርክሶት ማመልከቻውን ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ያቀርባል፤
2. የማህበረሰብ እሿታ የሚሰጠው በወረዳ ምክር ቤት ወይም በክልል ምክር ቤት በሚቋቋም ጊዜያዊ ኮሚቴ ከሆነ፤ የአርክሶት ማመልከቻውን ከውሳኔ ሀሳብ ጋር እሿታውን ለሚሰጠው የወረዳ ምክር ቤት ወይም የክልል ምክር ቤት እንዲያቀርብ አግባብነት ላለው የክልል አካል ያስተላልፋል፡፡

24. የእሿታ አሰጣጥ ሥነ-ሥርዓት

1. የወረዳ ምክር ቤቶች፤ የክልል ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች እና የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች የማህበረሰብ እሿታ የሚሰጡት የምክር ቤቶቻቸውን የስብሰባና የውሳኔ አሰጣጥ ሥነ-ሥርዓት በመከተል ይሆናል፡፡

2. የወረዳ ምክር ቤቶች፣ የክልል ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች እና የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች የሚሰጡት ውሳኔ ቅጂ ለኢንስቲትዩቱ ቀርቦ ከአርክቦት መዝገቡ ጋር ይያያዛል።

25.ወጪን ስለመሸፈን

የማህበረሰብ እሿታ ለማሰጠት የማያስፈልገውን ወጪ የአርክቦት አመልካቹ ይሸፍናል።

ክፍል አራት

የአርክቦት ገንዘብ አስተዳደርና አጠቃቀም

26.የአርክቦት ገንዘብ አስተዳደር

1. ከጀነቲክ ሀብት እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀት አርክቦት የሚገኘው ገንዘብ ሁሉ ጥቅም ላይ እስከሚውል ድረስ «የአርክቦት ፈንድ» በሚሰኝ ልዩ ሂሳብ እንዲቀመጥ ይደረጋል።
2. ከእያንዳንዱ የአርክቦት ወል የሚገኝ ገንዘብ በተለየ የባንክ ሂሳብ ሆኖ በአርክቦት ፈንዱ ውስጥ ተለይቶ ይቀመጣል።
3. ኢንስቲትዩቱ የእያንዳንዱ የአርክቦት ወል ዘመን ሲያበቃ ወይም እንደ አስፈላጊነቱ ከዚያም በፊት በማናቸውም ጊዜ የአርክቦት ገንዘቡ በዚህ ደንብ አንቀጽ 27 እና ለ28 በተደነገገው መሠረት ጥቅም ላይ እንዲውል ያደርጋል።

27.የአርክቦት ገንዘብን ለብዝህ ህይወት ጥበቃ ስለማዋል

1. በአዋጁ አንቀጽ 18(1) መሰረት ለብዝህ ህይወትና ለማህበረሰብ ዕውቀት ጥበቃ እንዲውል የተመደበው የአርክቦት ገንዘብ፣ ገንዘቡን ያስገኘውን የጀነቲክ ሀብት ለመጠበቅ፣ ወይም ገንዘቡን ያስገኘው የጀነቲክ ሀብት የመመናመን አደጋ ከሌለበት ሌሎች የጀነቲክ ሀብቶችን ለመጠበቅና በዘላቂነት ለመጠቀም እንዲሁም ተያያዥ የማህበረሰብ ዕውቀቶችን ለመጠበቅ ለሚነደፉ ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ ይውላል።
2. የአርክቦት ገንዘቡ ጥቅም ላይ የሚውልባቸው የብዙሃ ሕይወት ጥበቃ ፕሮጀክቶች የሚመረጡት ኢንስቲትዩቱ አግባብነት ላላቸው የክልልና የፌዴራል አካላት በሚያደርገው ግብዣ መሠረት ከሚቀርቡት የፕሮጀክት ሀሳቦች መሀከል ይሆናል።
3. ኢንስቲትዩቱ የእያንዳንዱ የአርክቦት ወል ዘመን ሲያበቃ ወይም እንደ አስፈላጊነቱ ከዚያም በፊት በማናቸውም ጊዜ ኢንስቲትዩቱ የፕሮጀክት ሀሳቦች

የሚቀርቡበትንና የሚመረጡበትን መመዘኛዎች በሚወሰን ፕሮጀክት ሀሳቦች እንዲቀርቡ አግባብነት ላላቸው የክልልና የፌዴራል አካላት ጥሪ ያደርጋል፡፡

4. አሸናፊው ፕሮጀክት እንደተመረጠ፣ ፕሮጀክቱ ማስፈጸሚያ የሚሆን ገንዘብ ከአርክቦት ገንዘብ ሂሳብ ጠጪ ሆኖ ፕሮጀክቱን ለሚያሰፈጽመው አካል ይከፈላል፡፡

28.የአርክቦት ገንዘብን ለማህበረሰቦች ጥቅም ስለማዋል

በአዋጁ አንቀጽ 9(1) እና (2) መሠረት ለማህበረሰቦች ጥቅም እንዲውል የተወሰነው የአርክቦት ገንዘብ የዚያ የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት ባለቤት ለሆነው ማህበረሰብ ጠቀሜታ ለሚነደፉ የልማት ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ ይውላል፡፡

29.ተጠቃሚውን ማህበረሰብ ስለመለየት

1. ኢንሰቲትዩቱ ባካሄደው የጀነቲክ ሀብትና የማህበረሰብ ዕውቀት ስርጭት ቅኝት ላይ በመመስረት አግባብነት ላላቸው የክልል አካላት ጋር በመመካከር ከእያንዳንዱ የአርክቦት ወል የሚገኘው ገንዘብ ተጠቃሚ መሆን የሚገባውን ማህበረሰብ እንዲለይ ያደርጋል፡፡
2. የአርክቦት ገንዘብ ተጠቃሚ የሆነው ማህበረሰብ የሚገኘው በተለያዩ ወረዳዎች፣ ዞኖች ወይም ክልሎች ውስጥ በሆነ ጊዜ፣ በነዚህ ወረዳዎች፣ ዞኖች እና ክልሎች ውስጥ የሚገኙት ማህበረሰቦች የተጠቃሚነት ድርሻ መጠን የጀነቲክ ሀብቱን እና/ወይም የማህበረሰብ ዕውቀቱን ለመጠበቅ ካደረጉት አስተዋጽኦ አንጻር እየታየ የሚወሰን ይሆናል፡፡

30.የአርክቦት ገንዘብ አጠቃቀምን ስለመወሰን

ለማህበረሰቦች ጥቅም የሚነደፉት የልማት ፕሮጀክቶች የሚወሰኑት ተጠቃሚው ማህበረሰብ የሚገኘው፡-

1. በአንድ ወረዳ ውስጥ ብቻ ከሆነ፣ በወረዳው ምክር ቤት፣
2. በአንድ ክልል በተለያዩ ወረዳዎች ወይም ዞኖች ውስጥ ከሆነ፣ ከእነዚህ ወረዳዎች ወይም ዞኖች የተወከሉ የክልል ምክር ቤት አባላትን በማካተት በሚቋቋም የክልል ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴ፣ ወይም
3. በተለያዩ ክልሎች ውስጥ ከሆነ፣ ማህበረሰቡ ከሚገኝባቸው አካባቢዎች የተወከሉ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላትን በማካተት በሚቋቋም የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴ፣

አማካይነት ይሆናል፡፡

31.ፕሮጀክት ሀሳቦችን ስለማቅረብ

የእያንዳንዱ የአርክሶት ውል ዘመን ሲያበቃ ወይም እንደ አስፈላጊነቱ ከዚያም በፊት በማናቸውም ጊዜ ኢንሰቲትዩቱ ፡-

1. ተጠቃሚው ማህበረሰብ የሚገኘው በተለያዩ ክልሎች ውስጥ ከሆነ፤ ለማህበረሰቡ ጥቅም የሚዉሉ የልማት ፕሮጀክት ሀሳቦችን በማዘጋጀት ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ለውሳኔ ያቀርባል፤
2. ተጠቃሚው ማህበረሰብ የሚገኘው በአንድ ክልል ውስጥ ከሆነ፤ ለማህበረሰቡ ጥቅም የሚዉሉ የልማት ፕሮጀክት ሀሳቦች በማዘጋጀት የገንዘቡን አጠቃቀም ለሚወስነው የወረዳ ምክር ቤት ወይም የክልል ምክር ቤት እንዲያቀርብ የአርክሶት ገንዘቡን መጠን አግባብነት ላለው የክልል አካል ያሳውቃል፡፡

32.የውሳኔ አሰጣጥ ሥነ ሥርዓት

የወረዳ ምክር ቤቶች፣ የክልል ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች እና የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጊዜያዊ ኮሚቴዎች የአርክሶት ገንዘብ ጥቅም ላይ የሚዉሉበትን የልማት ፕሮጀክት የሚወስኑት የምክር ቤቶቻቸውን የስብሰባና የውሳኔ አሰጣጥ ሥነ-ሥርዓት በመከተል ይሆናል፡፡

33.ወጪን ስለመሸፈን

ለማህበረሰብ ጥቅም የሚነደፉ የልማት ፕሮጀክቶችን ለማስወሰን ወጪ የሚጠይቅ ከሆነ ወጪው ከማህበረሰቡ የአርክሶት ገንዘብ ድርሻ ላይ የሚሸፈን ይሆናል፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

34.የአርክሶት መዝገብ

1. ኢንሰቲትዩቱ ለሕዝብ ክፍት የሆነ የአርክሶት መዝገብ ይይዛል፡፡

2. የአርክሶት መዝገቡ የሚከተሉትን ሰነዶች ያካትታል፡-

ሀ/ የአርክሶት ማመልከቻዎችን፤

ለ/ የአርክሶት ማመልከቻዎች ውድቅ የተረገባቸውን ውሳኔዎች፤

ሐ/ የአርክሶት ማመልከቻዎች ለሕዝብ የተገለጸባቸውን ማስታወቂያዎች፤

መ/ በአርክሶት ማመልከቻዎች ላይ የቀረቡ መቃወሚያዎችንና አስተያየቶችን፤

ሠ/ የአርክሶትና ጥቅም ተጋሪነት ውሎችን፤

ረ/ የተፈረሙ የጀነቲክ ቁጥ መስተላለፊያ መደበኛ ስምምነቶችን፤

ሰ/ የአርክሶት ፈቃዶችን፤

ሸ/ የአርክቦት ውል ክትትልና ቁጥጥር ሪፖርቶችን፤

ቀ/ የአርክቦት ውል ማሻሻያዎችን፤ ዕገዳዎችን ወይም መቋረጦችን፤

በ/ የአርክቦት ውሎችን እና የጀነቲክ ቁስ ማስተላለፊያ መደበኛ ስምምነቶችን በሚመለከት የተሰጡ የፍርድ ቤት ውሳኔዎች፡፡

35. የኢንሲቲትዩቱ ሥልጣንና ሃላፊነት

ኢንሲቲትዩቱ የሚከተሉት ሥልጣንና ሀላፊነት ይኖራታል፡፡

1. ይህንን ደንብ ለማስፈጸም የሚያስፈልግ መመሪያ የማውጣት፤
2. አግባብነት ያላቸውን አካላት በማስተባበር ለክልሎች የቴክኒክ ድጋፍ የመስጠት፤
3. በባለብዙ ወገን የአርክቦት ሥርዓቱ የሚሸፈን የጀነቲክ ሀብት በእጃቸው የሚገኝ በኢትዮጵያ ውስጥ የማይገኙ ሰዎች የጀነቲክ ሀብቱን በባለብዙ ወገን ሥርዓቱ ውስጥ እንዲያካትቱ የማበረታታት፡፡

36. የክልሎች ሥልጣንና ሃላፊነት

ክልሎች የሚከተሉት ሥልጣንና ሀላፊነቶች ይኖራቸዋል፡-

1. ይህንን ደንብ በክልላቸው ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ማውጣት፤ እና
2. ይህንን ደንብ በክልላቸው የሚያስፈጽም አካል የመሰየምና የማጠናከር፡፡

37. ተፈጻሚነት የሌላቸዉ ሕጎች

ማናቸውም ደንቦች፣ መመሪያዎች ወይም አሠራሮች ይህንን ደንብ እስከተቃረኑ ድረስ በዚህ ደንብ ውስጥ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖራቸውም፡፡

38. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥቅምት 30 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስቴር

አባሪ 1

ለንግድ ዓላማ የሆነ አርክቦት ማመልከቻ ፎርም

1. ጠቅላላ መረጃ

1.1. የተፈጥሮ ሰው የሆነ የአርክቦት አመልካች የሚያቀርበው መረጃ፡-

ሀ/ የአመልካቹ ሥም፤

ለ/ አድራሻው፤

ሐ/ ያለው ሙያ (ካሪኩለም ቪቴ ይያያዛል)፡፡

1.2. በሕግ የሰውነት መብት ያለው የአርክቦት አመልካች የሚያቀርበው መረጃ፡-

ሀ/ የድርጅቱ ስም፤

ለ/ የተመዘገበ አድራሻው፤

ሐ/ የተቋቋመበት ሰነድ (የሰነዱ ኮፒ ይያያዛል)፤

መ/ በታቀደው ፕሮጀክት ውስጥ የሚሳተፉት ሰዎች የስም ዝርዝርና ሙያ (ካሪኩለም ቪቴ ይያያዛል)፤

ሠ) የድርጅቱ ዝርዝር ሁኔታ፡-

i) እናት ወይም ቅርንጫፍ ኩባንያዎች፤

ii) ከአርክቦት ፕሮጀክቱ ጋር ግንኙነት ያላቸው ግለሰቦች ዝርዝር፤

iii) የአርክቦት ማመልከቻውን በሚመለከት ማናገር የሚቻለው ሰው ስም፤ አድራሻ እና በድርጅቱ ውስጥ ያለው ሀላፊነት፡፡

2. ዝርዝር የአርክቦት መረጃ

2.1. ገንዘብ ነክ መረጃ

ሀ/ የአርክቦት ፕሮጀክቱ በጀት፤

ለ/ የአርክቦት ፕሮጀክቱን በገንዘብ የደገፉ ድርጅቶች ወይም ግለሰቦች ካሉ ዝርዝራቸው፡፡

2.2. የቴክኒክ መረጃ

ሀ/ ለማርከብ የተፈለገው የጀነቲክ ሀብት ዓይነት ዝርዝር፡-

i) ስለጀነቲክ ሀብቱ ሳይንሳዊ መረጃ፤

ii) ጀነቲክ ሀብቱ ወይም የርሱ ውጤት የሚሰጠው ወይም ወደፊት ሊሰጥ የሚችለው ጠቀሜታ፤

- iii) የጀነቲክ ሀብቱ ሊሰበሰብ የታሰበበት አካባቢ (የሚታወቅ ከሆነ)፤
- iv) የጀነቲክ ሀብቱ ሊገኝ የሚችልባቸው ሌሎች አካባቢዎች ዝርዝር የሚታወቅ ከሆነ፤
- v) ለማርክብ የተፈለገው ጀነቲክ ሀብት አካል መግለጫ (ሕብረ ሕዋስ፣ ዘር፣ ቅጠል... ወዘተ)
- vi) የሚሰበሰበው ጀነቲክ ሀብት መጠን፤
- vii) ከጀነቲክ ሀብቱ ጋር ተያይዞ የሚገኝ የማሕበረሰብ ዕውቀት፤
- viii) አርክቦት የሚፈፀምበት የጀነቲክ ሀብት የሚገኘው በኢዘቦታ ከሆነ የጀነቲክ ሀብቱን ይዞ የሚገኘው ማንነት፡፡

ለ/ የአሰባሰብ ተልዕኮዉ ዕቅድ ዝርዝር፡

- i) ለማርክብ የፈለገውን የጀነቲክ ሀብት የሚያቀርበው ሰው ማንነት፤
- ii) የጀነቲክ ሀብቱ የሚገኘው በመሰብሰብ ከሆነ የሚሰበሰብበት ስልት፤
- iii) በጀነቲክ ሀብት አሰባሰብ ላይ ኢትዮጵያውያን ባለሙያዎችና ተቋሞች የሚሳተፉ ከሆነ እነማን እንደሆኑ፤
- iv) የጀነቲክ ሀብት አሰባሰቡ የሚጀመርበትና የሚጠናቀቅበት ጊዜ ሰሌዳ፤
- v) አመላካቹ የጀነቲክ ሀብቱን ለመለየትና ለመሰብሰብ ድጋፍ የሚፈልግ ከሆነ የሚፈልገው የድጋፍ ዓይነት፡

ሐ/ ጀነቲክ ሀብቱ የሚዉልበት አገልግሎት ዝርዝር፡-

- i) ጀነቲክ ሀብቱ ሊዉል የታሰበበት ጠቀሜታ፤
- ii) የምርምሩ ዓይነትና ጥልቀት እንዲሁም ጥቅም ላይ የሚዉለዉ የባሙያና የመሣሪያ ዓይነት፤
- iii) ከምርምሩ የሚጠበቀዉ ዉጤትና ምርምሩ የሚፈጀዉ ጊዜ ግምት፤
- iv) ምርምሩና የማልማት ሥራዉ የተለያዩ ክፍሎች የሚካሄድባቸዉ ቦታዎች፤
- v) ኢትዮጵያውያን ባለሙያዎች በምርምሩ ዉስጥ የሚሳተፉ ከሆነ የሚሳተፉበት ሁኔታና የተሳትፏቸዉ ጥልቀት፤

- vi) በምርምሩ ውስጥ ሊሳተፉ እና ሂደቱን ሊቆጣጠሩ የሚችሉ ኢትዮጵያውያን ተቋማት እነማን እንደሆኑ (ሊታወቅ የሚችል ከሆነ)
- vii) የጀነቲክ ሀብቱ መጀመሪያ እና በቀጣይነት ሊወሰድ የሚችልባቸው ቦታዎች፤
- viii) የአርክቦት አመልካቹ የውጭ ሀገር ዜጋ ከሆነ፤ ከሀገሩ መንግሥት ሥልጣን ያለው አካል አመልካቹ የአርክቦት ፈቃድ ቢሰጠው የሚኖርበትን የአርክቦት ግዴታዎች በዚያ ሀገር የሚያስከብርና የሚያሰፈጽም መሆኑን የሚያረጋግጥ ደብዳቤ ማቅረብ የሚችል መሆኑን ማረጋገጥ፤

መ/ የጥቅም ተጋሪነት መረጃ

- i) የታቀደው የጥቅም መጋራት ስልትና የአተገባበር ሁኔታ ዝርዝር፤
- ii) ለሀገሪቷ ወይም ለሚመለከተው የአካባቢ ማህበረሰብ ይገኛል ተብሎ የታሰበው ወይም ሊገኝ የሚችለው ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ፣ ቴክኖሎጂያዊ፣ ሳይንሳዊ አካባቢያዊ ወይም ሌሎች ማናቸውም ጥቅሞች ዝርዝር፤
- iii) አርክቦት ማመልከቻው ላይ በበቂ ግንዛቤ ላይ የተመሰረተ ውሳኔ ለመስጠት ሊረዳ ይችላል በማለት የአርክቦት አመልካቹ የሚገምተው ሌላ ማናቸውም መረጃ፡፡

3. የቃለ መሳላ ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩት የአርክቦት አመልካች በዚህ ማመልከቻ ውስጥ የጠቀሰው መረጃ ትክክለኛና እውነት መሆኑን በመሓላ ቃል አረጋግጣለሁ፡፡

4. ፊርማ

የፊርማው ስም.....

ኃላፊነት (በህግ የሰፈነት መብት የተሰጠውን አካል በመወከል ሲሆን).....

ፊርማ.....

ቀን.....

አባሪ 2

ለንግድ ላልሆነ ዓላማ አርክቦት ማመልከቻ ፎርም

1. ጠቅላላ መረጃ

- 1.1. የአመልካቹ ተቋም ስም፤
- 1.2. የአመልካቹ ተቋም አድራሻ፤
- 1.3. የአመልካቹ ተቋም የተቋቋመበት ሰነድ (ተቋሙ የተቋቋመበት ህግ ወይም የምዝገባ ሰርተፍኬት እንዲሁም ተቋሙ በኢትዮጵያ የሚገኝ በይነ-መንግሥታዊ ተቋም ከሆነ በኢትዮጵያ ጢስጥ እንዲሠራ ከኢትዮጵያ መንግስት ጋር ያደረገጠ ስምምነት ኮፒ ይያዛል)፡፡

2. ዝርዝር የቴክኒክ መረጃ

- 2.1. ስለጀነቲክ ሀብቱ ሳይንሳዊ መረጃ፤
- 2.2. ጀነቲክ ሀብቱ የሚገኝበት ቦታ፤
- 2.3. የጀነቲክ ሀብቱ ሊውል የታሰበበት ጠቀሜታ ዝርዝር፤
- 2.4. የታሰበው ምርምር ዓይነትና ጥልቀት እንዲሁም ጥቅም ላይ የሚውለው የባለሙያና የመሣሪያ ዓይነት፤
- 2.5. ምርምሩ የሚፈጀው ጊዜና ከምርምሩ የሚጠበቀው ውጤት
- 2.6. የምርምሩ የተለያዩ ክፍሎች የሚካሄዱባቸው ቦታዎች
- 2.7. የጀነቲክ ሀብቱ መጀመሪያ እና በቀጣይነት ሊወሰድ የሚችልባቸው ቦታዎች፤
- 2.8. ምርምሩ በጠቅላላ ወይም የምርምሩ ክፍል የሚካሄድበት ቦታ ከኢትዮጵያ ውጪ በሆነ ጊዜ ኢትዮጵያ ውስጥ መካሄድ የማይችልበት ምክንያት ዝርዝር።

3. የመሀላ ቃል

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩት የአርክቦት አመልካች በዚህ ማመልከቻ ውስጥ የጠቀሰው መረጃ ትክክለኛና እውነት መሆኑን በመሐላ ቃል አረጋግጣለሁ፡፡

4. የአመልካቹ ፊርማ

የፈራሚው ስም.....

ኃላፊነት.....

ፊርማ.....

ቀን.....

አባሪ -3

የባለብዙ ወገን አርክቦት ማመልከቻ ፎርም

1. ጠቅላላ መረጃ

1.1. የተፈጥሮ ሰው ከሆነ የአርክቦት አመልካች የሚያቀርበው መረጃ፤

ሀ/ የአመልካቹ ስም

ለ/ የአመልካቹ አድራሻ ::

1.2. በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው የአርክቦት አመልካች የሚያቀርበው መረጃ፤

ሀ/ የድርጅቱ ስም፤

ለ/ የድርጅቱ አድራሻ፤

ሐ/ ድርጅቱ የተቋቋመበት ወይም የተመዘገበበት ሰነድ (የሰነዱ ኮፒ ይያያዛል)፡፡

2. ለማርክብ የተፈለገው የጀነቲክ ሀብት ዝርዝር መግለጫ

2.1. ስለጀነቲክ ሀብቱ ሳይንሳዊ መረጃ፤

2.2. ሊውል የታሰበበት አገልግሎት፤

2.3. ጀነቲክ ሀብቱን ይዞ የሚገኘው ወይም የሚያቀርበው ተቋም፡፡

3. የመሓላ ቃል

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩት የአርክቦት አመልካች በዚህ ማመልከቻ ውስጥ የተጠቀሰው መረጃ ትክክለኛና እውነት መሆኑን እና በጀነቲክ ቁስ ማስተላለፊያ ስምምነቱ ውስጥ የተቀመጡ ቅድመ ሁኔታዎችንና ግዴታዎችን የማከብር መሆኔን በመሓላ ቃል አረጋግጣለሁ፡፡

4. ፊርማ

የፈራሚው ስም.....

ኃላፊነት (በህግ የሰውነት መብት የተሰጠውን አካል በመወከል ሲሆን).....

ፊርማ.....

ቀን.....

አዋጅ ቁጥር 513/1999

የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ አዋጅ

ከደረቅ ቆሻሻ የሚከተል አሉታዊ ተፅዕኖን ለመከላከልና ጠቃሚነቱን ለማጎልበት የማኅበረሰቡ ተሳትፎ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በዝቅተኛው የከተማ የአስተዳደር እርከን ታቅዶ የሚተገበር የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ የድርጊት መርሐ ግብር ማኅበረሰቡን ለማሳተፍ የሚያስችል በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ «የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ አዋጅ ቁጥር 513/1999» ተብሎ ሊጠቅስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. «የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት» ማለት ባለሥልጣኑ ወይም የክልል የአካባቢ ጥበቃ አካል ነው፤
2. «ባለሥልጣን» ማለት በአዋጅ ቁጥር 295/1995 የተቋቋመው የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤⁴⁵
3. «ጉድፍ» ማለት የጠርሙስ ስባሪን፣ የብረት፣ የሲጋራ፣ ወይም የወረቀት ቁርጥራጭን፣ የጨርቅ እራፊን፣ የምግብ ትራፊን እና የፅፅዎት ቅሪትን ጨምሮ የተጣለበትን ቦታ ውበት ወይም ንፅሕና የሚያሳጣ የሚጠቅምም ይሁን የማይጠቅም ማንኛውም ነገር ነው፤
4. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

⁴⁵ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በአዋጁ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ መሠረት ተተክቶ ይነበብ፡፡

5. «ክልል» ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ-መንግሥተ በአንቀ 47/1/ የተመለከቱት ክልሎች ማለት ሲሆን ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
6. «ደረቅ ቆሻሻ» ማለት የማይፈለግ ተብሎ የተጣለ ማንኛውም ፈሳሽ ወይም ነሳሽ ያልሆነ ነገር ነው፤
7. «የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ» ማለት ደረቅ ቆሻሻን መሰብሰብ፣ ማጓጓዝ፣ ማከማቸት፣ መልሶ መጠቀም፣ ማስወገድ ወይም አገልግሎት ሰጥቶ ያበቃለትን የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ለሌላ ተግባር እንዲውል ማድረግ ነው፡፡

3. የአዋጁ ዓላማ

የአዋጁ ዓላማ ከአያያዙ ሊከተል የሚችል አሉታዊ ተፅዕኖን እየተከላከሉ ኢኮኖሚያዊና ማህበረሰባዊ ፋይዳ ከደረቅ ቆሻሻ እንዲገኝ የሚያስችል አቅምን በሁሉም ደረጃ ማጎልበት ነው፡፡

ክፍል ሁለት

የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ

4. የከተማ አስተዳደሮች አጠቃላይ ግዴታ

1. የከተማ አስተዳደሮች በደረቅ ቆሻሻ አገልግሎት መስክ ኢንቨስትመንት እንዲሰፋፋ የሚያግዝ ምቹ ሁኔታ መፍጠር አለባቸው፡፡
2. ደረቅ ቆሻሻን በመሰብሰብ፣ በማጓጓዝ፣ በጥቅም ላይ በማዋል ወይም በማስወገድ ተግባር ላይ የሚሰማራ ማንኛውም ሰው ከሚመለከተው የከተማው አስተዳደር አካል በቅድሚያ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

5. የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድ ዝግጅት

1. የከተማ አስተዳደሮች ዝቅተኛውን የአስተዳደር እርከናቸውንና የአካባቢያቸውን ማንበረሰብ መነሻ ባደረገ አሳታፊ የአሰራር ዘዴ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድ ተዘጋጅቶ እንዲተገበር ማድረግ አለባቸው፡፡
2. እያንዳንዱ ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር ራሱ በሚወሰነው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድና የዕቅድ አፈፃፀም ዘገባ ማዘጋጀት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተመለከተው ዕቅድና ዘገባ በዝቅተኛው የአስተዳደር እርከን በሚዘጋጅ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድና በእቅድ አፈጻጸም ዘገባ ላይ ተመስርቶ መጠናቀር አለበት፡፡

4. የከተማ አስተዳደሮች፤

ሀ/ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድ የማዘጋጀትና የመተግበር፤

ለ/ ምልክት የተደረገባቸው የጉድፍ ማጠራቀሚያዎች በየጎዳናው ዳርና በሌሎች

የህዝብ ማዘውተሪያ ሥፍራዎች መቀመጣቸውን የማረጋገጥ፤

ሐ/ የጉድፍ ማጠራቀሚያ ሳይዘረከረክ ቆሻሻው በየወቅቱ መነሳቱን የማረጋገጥ፤

መ/ አካባቢ ግንዛቤ ማስፋፊያ ተግባራትን የማቀድና የማከናወን፤

ሠ/ ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ጉድለት ሊደርስ የሚችል ብክለትን የመከላከያ እርምጃ መወሰዱን ማረጋገጥ፤

ኃላፊነቶችን ለዝቅተኛው የአስተዳደር እርከ ናቸው ሊያስተሳልፉ ይችላሉ፡፡

6. በክልሎች መካከል የሚደረግ የደረቅ ቆሻሻ ዝውውር

1. እያንዳንዱ ክልል ወደ ሌላ ክልል በመላክ የሚያስወግደውን ደረቅ ቆሻሻ በተቻለ መጠን ማሳነስ አለበት፡፡

2. ክልሎች በክልላቸው አልፎ የሚጓጓዝ ደረቅ ቆሻሻ በሚመለከተው የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት በወጣ መመሪያና ደረጃ መሠረት ታሸጎ አንዲጓጓዝ ሊያስገድዱ ይችላሉ፡፡

3. ደረቅ ቆሻሻን ከአንድ ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር ወደ ሌላ ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር ልኮ ማስወገድ የሚቻለው ተረካቢው ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር በቆሻሻው መልሶ ለመጠቀም ወይም አካባቢያዊ ተቀባይነት ባለው መንገድ ለማስወገድ አቅም እንዳለው ለላኪው በዕሁፍ ሲያሳውቅ ብቻ ነው፡፡

ክፍል ሦስት

7. ጠርሙስና ጣሳ

1. የጠርሙስ ወይም የቆርቆሮ ጣሳ አምራች ወይም አስመጪ፤ ጠርሙሱ ወይም የቆርቆሮ ጣሳው የአገልግሎት ዘመኑ እንዳበቃ መልሶ የሚወስድበትን ወይም እንዲወስድ የሚያስደርግበትንና መልሶ በጥቅም ላይ የሚውልበትን ዘዴ መዘርጋትና መተግበር አለበት፡፡

2. ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ አተገባበር፤ የከተማ አስተዳደሮች ተመላሽ ጠርሙስ ወይም የቆርቆሮ ጣሳ በጊዜያዊነት የሚከማችበት ቦታ መመደቡንና ክምችቱም በየወቅቱ መነሳቱን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

8. ስለፕላስቲክ ከረጢቶች

1. በባለሥልጣኑ በሚወጣ መመሪያ ከሚወሰነው ቀን ጀምሮ በቀላሉ በስብሶ ወደ አፈር የሚደባለቅ መሆን አለመሆኑን የሚያሳይ ምልክት ያልተደረገበትን የፕላስቲክ ከረጢት ለገበያ ማቅረብ የተከለከለ ነው፡፡
2. ውፍረቱ 0.03 ሚሊ ሜትር እና ከ0.03 ሚሊ ሜትር በታችም ሆኖ በስብሶ ከአፈር ጋር የማይዋሃድ የፕላስቲክ ከረጢት የማምረት ወይም ወደ ሃገር ውስጥ የማስገባት ፈቃድ መስጠት የተከለከለ ነው፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ባለሥልጣኑ ውፍረቱ 0.03 ሚሊ ሜትር እና ከ0.03 ሚሊ ሜትር የሚያንስ ሆኖ በስብሶ ከአፈር ጋር የማይዋሃድ የፕላስቲክ ከረጢትን ተለይቶ ለተገለፀ አገልግሎት ብቻ ወደ አገር ውስጥ እንዲገባ ወይም በአገር ውስጥ እንዲመረት የሚወስን መመሪያ ያወጣል፡፡

9. የአገልገል የተሽከርካሪ ንግ

1. የአገልገል የተሽከርካሪ ንግን ለማስወገድ ወደ ኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው፡፡
2. የአገልገል የተሽከርካሪ ንግ አካባቢያዊ ተቀባይነት ላለው አገልግሎት ወደ አገር ውስጥ ሊገባ የሚችልበት ሁኔታ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

10. ከምግብ ጋር የተያያዙ ደረቅ ቆሻሻዎች

1. የምግብ ኢንዱስትሪዎችና የምግብ ቤቶች የሚያመነጩትን ከምግብ ጋር የተያያዙ ደረቅ ቆሻሻ አካባቢያዊ ተቀባይነት ባለጢ ሁኔታ መሰብሰብና ማስወገድ አለባቸው፡፡
2. ምግብ ቤቶች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ሥርዓታቸውን የሚመለከተው የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ማዘጋጀትና መተግበር አለባቸው፡፡
3. ነባር ምግብ ቤቶች የሚያመነጩትን ደረቅ ቆሻሻ የሚመለከት የአካባቢ አዲት ማካሄድና የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ዕቅድ ማዘጋጀትና መተግበር አለባቸው፡፡

11. የመኖሪያ ቤት ደረቅ ቆሻሻ አያያዝ

1. የእያንዳንዱ መኖሪያ ቤት ኃላፊ ለዳግም አገልግሎት የሚውለውን ከናካቴው ከሚጣል ደረቅ ቆሻሻ ለይቶ ለቆሻሻ ማስወገጃ ወደ ተወስነው ቦታ እንዲደርስ ማድረግ አለበት፡፡

2. የከተማ አስተዳደሮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ መሠረት በተወሰኑ የመኖሪያ አካባቢዎች የመኖሪያ ቤት ደረቅ ቆሻሻ ለመሰብሰብ የሚያስችሉ በቂ የአገልግሎት መስጪያ መሣሪያዎች መሟላታቸውን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡
3. ለዚህ ተግባር ተብሎ የተዘጋጀ ማጠራቀሚያ በአቅራቢያው እያለ ጉድፍን በመንገድ፣ በጎርፍ መሄጃ ቦይ፣ በፓርክ፣ በአውቶቡስ ወይም በባቡር ጣቢያ፣ በስፖርት ሜዳ፣ በከተማ ውስጥ በሚገኝ የውሃ አካል ወይም በሌላ የሕዝብ መጠቀሚያ ቦታ መጣል የተከለከለ ነው፡፡
4. እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች በግዴታ ተፈጻሚ የሚሆኑባቸውን የመኖሪያ አካባቢዎች መከለል አለበት፡፡

12. የግንባታና የፍርስራሽ ደረቅ ቆሻሻ

1. የከተማ አስተዳደሮች በራሳቸው ወይም ከግንባታ ድርጅቶች ጋር በመዋዋል የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታዎችን ወይም የካባ ጉድጓዶችን ከሕንፃ ፍርስራሽ በሚገኝ ጠጣር ወይም አሸዋ ወይም ተቆፍሮ በወጣ አፈር እንዲሞሉ ማድረግ ይችላሉ፡፡
2. የግንባታ ፈቃድ የሚሰጠው የግንባታ ፍርስራሽ ወይም ተቆፍሮ የወጣ አፈር በተገቢው መንገድ እንደሚያስወግድ የሥራ ተቋራጩ የሥራ አፈፃፀም ወይም ሌላ ተመሳሳይ ሕጋዊ ዋስትና ሲያቀርብ ብቻ ነው፡፡
3. ማንኛውም የከተማ መኖሪያ ቤት ግንባታ ከመጀመሩ በፊት የከተማ አስተዳደሮች አካባቢያዊ ተቀባይነት ላለው የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ በቂ ዝግጅት መኖሩን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

ክፍል አራት

13. የደረቅ ቆሻሻ ማጓጓዣ ተሽከርካሪዎችና መሣሪያዎች

1. ባለሞተር ተሽከርካሪን ለመመዝገብ ዓመታዊ ምዝገባና የቴክኒክ ምርመራ ለማካሄድ እንዲሁም የመንጃ ፈቃድ ለመስጠት የሕግ ሥልጣን ያለው አካል ተግባርና ሃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የደረቅ ቆሻሻ ማጓጓዣ ተሽከርካሪ ወይም መሣሪያ በሥራ ላይ ከመዋሉ አስቀድሞ አገልግሎት የመስጠት ብቃቱ የሚመለከተው የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ካወጣው መስፈርት ጋር የሚስማማ ስለመሆኑ በከተማ አስተዳደሩ መረጋገጥ አለበት፡፡
2. አግባብ ባለው ሕግ የተወሰነው የተሽከርካሪ ክብደትና መጠን እንደተጠበቀ ሆኖ፣ እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር የደረቅ ቆሻሻ ማጓጓዣ ተሽከርካሪ ሾፌሮችንና

የመሣሪያ አንቀሳቃሾችን ከህሎት ለመወሰን እንዲሁም ከልክ ያለፈ የደረቅ ቆሻሻ ጭነትን ለመከላከል የሚያስፈልጉ መስፈርቶችን ማውጣት አለበት፡

14.የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታዎች ግንባታ

1. እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር አግባብነት ያለውን የፌዴራል የአካባቢ ደረጃ በመከተል የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲገነባና አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ አለበት፡፡
2. የከተማ አስተዳደሮች ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ግንባታው በተጀመረ ወይም በተከናወነ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ላይ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የአካባቢ እዲት መካሄዱን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡
3. የከተማ አስተዳደሮች አዲስ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ሲገነባ ወይም ነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ሲሻሻል አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የአካባቢ ተጽእኖ ግምገማ የተካሄደበት መሆኑን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

15.በነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታዎች ላይ የአካባቢ እዲት ስለሚካሄድ

1. በነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታዎች ላይ የአካባቢ እዲት መካሄዱን የማረጋገጥ ኃላፊነት የየከተማው አስተዳደር ይሆናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በተካሄደው የአካባቢ እዲት መሠረት የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃው ቦታ አገልግሎት መስጠት መቀጠል በሕዝብ ጤና ወይም በአካባቢው ላይ ጉዳት ሊያስከትል እንደሚችል ከተጠረጠረ ባለቤቱ አስፈላጊውን ማሻሻያ ማድረግ አለበት፡፡
3. ሥራ ያቆመ ወይም የተተወ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ለሌላ አገልግሎት እንዲውል የሚወሰንበትን የአካባቢ መስፈርት ባለሥጣኑ በመመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

16.የፍትሐ ብሔር ኃላፊነት

1. የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በሥራ ላይ እያለ ወይም ከተዘጋ በኋላ በአካባቢ፣ በሰው ጤና ወይም በንብረት ላይ ጉዳት ካደረሰ ጥፋተኝነት ማረጋገጥ ሳያስፈልግ ባለቤቱ ኃላፊ ይሆናል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆነ፤ ከኃላፊነት ነፃ መሆን የሚቻለው ጉዳቱ በተጎጂው በራሱ ወይም ደግሞ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃያው ባለቤት ኃላፊነት በሌለበት በሦስተኛ ወገን መድረሱ ሲረጋገጥ ብቻ ነው፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ማንኛውም የካላ ጥያቄ መቅረብ የሚችለው ጉዳት መድረሱ ከታወቀበት ቀን ጀምሮ በሁለት አመት ውስጥ ይሆናል፡፡

17.ቅጣት

1. በሚመለከተው የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት በወጣ መመሪያ መሠረት ልዩ ፈቃድ ከተገኘ በኋላ አንዲተገበር የተወሰነበትን የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ ፕሮጀክት ያለፈቃድ የተገበረ ሰው ጥፋት ፈፅሟልና አግባብ ያለው የወንጀል ሕግ ተፈጻሚ ይሆንበታል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ፈቃድ መሰጠቱ፤ የፕሮጀክቱን ባለቤት አግባብ ባለው የአካባቢ ደረጃ የተዘረዘረ ተፈላጊ ሁኔታን በመተላለፍ ከሚከተል ሃላፊነት ነፃ አያደርገውም፡፡
3. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚተላለፍ ማንኛውም አምራች፤ አስመጪ፤ወይም ሻጭ ጥፋት ፈፅሞአልና አግባብ ያላቸው የወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆኑበታል፡፡
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ እና /3/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር ስለደረቅ ቆሻሻ አያያዝ በዚህ አዋጅ የተደነገጉ ግዴታዎችን ባለመወጣት ጥፋት በሚፈፅም ሰው ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ የገንዘብ ቅጣቶችን መወሰንና ማስፈጸም ይችላል፡፡

18.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ በሚገባ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የሚወጡ ደንቦችን በሚገባ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

19.አዋጁ የሚፀናበት

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 5 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደ ጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 571/2000

የጨረራ መከላከያ አዋጅ

በሀገሪቱ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እድገት ውስጥ ጨረራንና ሬዲዮ አይሶቶፖችን ጥቅም ላይ የማዋል ፍላጎት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ በመምጣቱና ይህም አጠቃቀም አግባብ ያለውና ውጤታማ የመከላከል ዘዴ በሥራ ላይ እስካልዋለ ድረስ በጤና በንብረትና በአካባቢ ላይ ተጓዳኝ ጠንቅ ሊያስከትል የሚችል በመሆኑ፤

የጨረራ አመንጨዎችና ተያያዥነት ላላቸው ተግባራት ለሕብረተሰቡ ጥቅም አገልግሎት ላይ ሲውሉ በግለሰቦች፣ በሕብረተሰቡ፣ በንብረትና በአካባቢ በአሁኑና በወደፊቱ ትውልድ ጭምር ሊያደርሱ የሚችሉትን ተጓዳኝ የጨረራ ጠንቅ መከላከል እንዲቻል የፊትገብ ፍጥጥር የሚያደርግ ባለሥልጣን ማቋቋም በማስፈለጉ፤

የጨረራ ደህንነትና የጨረራ አመንጨቂ ቁሶች ጥበቃ የሚመለከታቸው ሰዎችን ሕጋዊ ኃላፊነት በመወሰንና ተቀባይነት ካለው የመጋለጥ መጠን በላይ የጨረራ መጋለጥ በሚያደርሱ ሰዎች ላይ መወሰድ የሚገባቸውን ተገቢ እርምጃዎች በመደንገግ የጨረራ መከላከሉን ሥራ ማጠናከር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በእ.ት.ዮ.ጽ.ያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጨረራ መከላከያ አዋጅ ቁጥር 571/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. «ጨረራ» ማለት ጋማ፣ ኤክስሬይ፣ ኮርፐስኩለር፣ ልክሊ ህምራዊ፣ ብርሃን፣ ታህተቀይ፣ ማይክሮዌቭ ወይም የሬዲዮ ሞገድ ጨረራ ነው፤
2. «የጨረራ አመንጨ» ማለት ማንኛውንም ጨረራ በማመንጨት የጨረራ መጋለጥን የሚያስከትል ቁስ ወይም መሣሪያ ነው፤
3. «የጨረራ ምንጭ» ማለት በመታሸጉ ወይም በሌላ ሥርዓት ባለው መንገድ በመያዙ በተገቢ መልኩ አገልግሎት ላይ በሚውልበት ጊዜ በውስጡ ያለው

የፌዴራል አካቲቭ ቁስ ለሥርዓት ወይም ለንኪኪ በማናቸውም መንገድ ያልተጋለጠ የጨረራ ምንጭ ነው፤

4. «የአቶሚክ ኢነርጂ» ማለት ከፌዴራል አይሶቶፕ፣ ከኒውክሌር ሪአክሽን፣ ከኒውክሌር ሪአክቲር፣ ከኤክስሬይ መሳሪያዎች ወይም ከሌሎች አቶን ፈጣሪ ጨረራ አመንጪዎች የሚገኝ ኢነርጂ ነው፤
5. «መጋለጥ» ማለት ከአካል ውጭም ሆነ በአካል ውስጥ ከሚገኝ ምንጭ ለፈለቀ ጨረራ መጋለጥ ነው፤
6. «የዉሰድ መጠን» ማለት እያንዳንዱ ሰው ቁጥጥር ከሚደረግበት ተግባር በሚደርስ የጨረራ መጋለጥ የሚያገኘውና መጣስ የሌለበት እርከን ነው፤
7. «ተግባር» ማለት ለተጨማሪ የጨረራ መጋለጫ ምንጮች ወይም መንገዶች መንስኤ የሆነ ወይም መጋለጫ መንገዶችን በመለወጥ በሰዎች ላይ የሚደርሰውን ወይም ሊደርስ የሚችለውን የጨረራ መጋለጥ ከፍ የሚያደርግ ወይም ተጨማሪ ሰዎች እንዲጋለጡ የሚያደርግ ማንኛውም እንቅስቃሴ ነው፤
8. «የጨረራ ጠንቅ» ማለት ማንኛውም ለጨረራ በመጋለጥ ወይም የአካባቢ ወይም ንብረት በፌዴራል አካቲቭ ቁሶች መበከል ምክንያት የሚደርስ ጉዳት ወይም የአካል ወይም የአእምሮ ጉድለት ወይም መዛባት ነው፤
9. «ጨረራ መከላከል» ማለት ጨረራን በትክክል በመለካትና የጨረራ መጋለጥን ለመቀነስ የሚያስችል ስልት መንደፍና ሥራ ላይ በማዋል የጨረራ ሰራተኞችንና ሕብረተሰቡን አስፈላጊ ካልሆነ መጋለጥ ለመከላከል የሚከናወን ተግባር ነው፤
10. «የጨረራ ሠራተኛ» ማለት ከጨረራ ተግባር ጋር በተያያዘ ምድብ ሥራው የተነሳ ለጨረራ የመጋለጥ እድል ያለው ሰው ነው፤
11. «የጨረራ ሥራ» ማለት በፌዴራል አካቲቭ ቁሶች፣ በኤክስሬይ መሳሪያዎች ወይም ጨረራ ለማመንጨት በሚችሉ ሌሎች መሳሪያዎች የሚከናወን ሥራ ነው፤
12. «ከቁጥጥር ነጻ» ማለት ከጨረራ አመንጪው ወይም ከተግባሩ የሚጠበቀው መጋለጥ አነስተኛ በመሆኑ ምክንያት በተወሰነ ደረጃ ወይም ሙሉ በሙሉ የፊት-ላቶሪ ቁጥጥር የማይደረግበት ተብሎ በባለሥልጣኑ የተመደበ ተግባር ወይም የጨረራ አመንጪ ነው፤

13. «ከግዴታ ዉጪ» ማለት ማንኛውም ከአቡን ፈጣሪ ጨረራ የሚኖር የመጋለጥ መጠን ወይም የሚጠበቅ መጋለጥ ባሉት የቁጥጥር መስፈርቶች ወይም ደረጃ መሠረት ቁጥጥር ሊደረግበት የማይቻል ነው፤
14. «ፊደላዊነት ቁስ» ማለት ማንኛውም ከቁጥጥር ነጻ ተብሎ ከሚወጣው መጠን በላይ የሆነ አቡን ፈጣሪ ጨረራ አመንጪ ቁስ ነው፤
15. «ማሳወቅ» ማለት በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 16/1/እና16/2/ በተዘረዘሩት ተግባራት ለመሰማራት ወይም ማንኛውንም ከጨረራ ጋር የተያያዘ እንቅስቃሴ ለማድረግ ያቀደ ሰው እቅዱን ለባለስልጣኑ ለማሳወቅ የሚያቀርበው መረጃ ነው፤
16. «የምዝገባ የምስክር ወረቀት» ማለት አነስተኛ ወይም መካከለኛ ጉዳት ሊያስከትል ለሚችል ተግባር እንደአስፈላጊነቱ ገደቦችንና ሁኔታዎችን ያካተተ በባለሥልጣኑ የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
17. «የፈቃድ የምስክር ወረቀት» ማለት መሟላት ያለባቸው የደህንነትና የጥራት መስፈርቶች መሟላታቸው ሲረጋገጥ በባለሥልጣኑ የሚሰጥ ዋና ዋና መስፈርቶችንና ሁኔታዎችን አካቶ የያዘ ፈቃድ ነው፤
18. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡
19. «የጨረራ መከላከያ መኮንን» ማለት የባለሥልጣኑ ሠራተኛ ሆኖ ከጨረራ መከላከል ሥራ ጋር በተያያዘ ቴክኒካዊ ብቃት ያለውና የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሠራተኛ ነው፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በጨረራ አመንጪዎች፣ በጨረራ አመንጪ መሣሪያ መለዋወጫዎችና ተያያዥነት ባላቸው ተግባራት ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ፤
 - ሀ/ ሰው ተጽእኖ ሳያደርግባቸው በተፈጥሮ የሚገኙ ጨረሮችንና የጨረራ አመንጪዎችን፤ እንዲሁም
 - ለ/ ከቁጥጥር ነጻ የሆኑ የጨረራ አመንጪዎችንና ተግባራትን፤ የሚመለከት አይሆንም።

ክፍል ሁለት

የኢትዮጵያ ጨረራ መከላከያ ባለሥልጣን

4. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ጨረራ መከላከያ ባለሥልጣን /ከዚህ በኋላ ባለሥልጣን እየተባለ የሚጠራ/ የሕግ ሰውነት ያለው ራሱን የቻለ የፌዴራል መንግሥት መሥሪያ ቤት ሆኖ በዚህ አዋጅ እንደገና ተቋቁሟል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ተጠሪነቱ ለኢትዮጵያ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ኤጀንሲ⁴⁶ ይሆናል።

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የባለሥልጣኑ ዋና መሥሪያ ቤት አዲስ አበባ ውስጥ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶችን እንደ አስፈላጊነቱ በሌሎች የሀገሪቱ ክልሎች ማቋቋም ይችላል፡፡

6. የባለሥልጣኑ ዓላማዎች

የባለሥልጣኑ ዓላማ፤

1. የኤክስሬይ መሳሪያዎችን ጨምሮ ከቁጥጥር ነጻ ያልሆኑ የጨረራ አመንጨዎችና ተዛማጅ ተግባራት በግለሰቦች፣ በሕብረተሰቡ፣ በንብረትና በአካባቢ ላይ የወደፊቱን ትውልድ ጨምሮ ሊያደርሱ የሚችሉትን የጨረራ ጠንቅ የመከላከል፣ እና
2. የጨረራ መከላከል እንቅስቃሴውን በሚያግዙ ጉዳዮች ላይ ጥናትና ምርምር የማድረግ ወይም የሚደረጉ ጥናትና ምርምሮችን የማበረታታት፣ ይሆናል፡፡

7. የባለሥልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/1/እና16/2/ የተዘረዘሩትን እንቅስቃሴዎች ለማከናወን የሚያስችል ፈቃድ የመስጠት፣ የማደስ፣ የማገድና የመሰረዝ እንዲሁም በተሰጠው ፈቃድ ላይ አስፈላጊ የሆኑ ግዴታዎችን የማስቀመጥ፣
2. የጨረራ መከላከልን የሚመለከቱ ፖሊሲዎችን እንዳስፈላጊነቱ የመንደፍ፣ ረቂቅ ሕጎችን የማዘጋጀትና ለመንግሥት አቅርቦ የማስጸደቅ፣
3. የጨረራ መከላከል ፖሊሲዎችንና ሕጎችን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ዝርዝር መመሪያዎችን የማውጣትና ተፈፃሚነታቸውን የመከታተል፤

⁴⁶ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(11) የሳይንስ እና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር ስለሆነ በዚህ አዋጅ ውስጥ በዚሁ መሠረት ይነበብ፡፡

4. የጨረራ ደህንነትንና የጨረራ አመንጪዎችን ጥበቃ በሚገባ ለማረጋገጥ የመንግሥትንና የግል እንቅስቃሴዎችን ለማስተባበር የሚረዳ ሥርዓት የመዘርጋት፤
5. የጨረራ መከላከል አገልግሎት የመስጠት፤
6. የጨረራ መከላከያ ሕጎችና መመሪያዎች ሥራ ላይ መዋላቸውን ለማረጋገጥ ቁጥጥር ማካሄድና አግባብ ያላቸው እርምጃዎችን የመውሰድ፤
7. የጨረራ መከላከል እንቅስቃሴን በሚያግዙ ጉዳዮች ላይ ጥናትና ምርምር የማድረግ ወይም የሚደረጉ ጥናትና ምርምሮችን የማበረታታትና በሚደረጉ ጥናትና ምርምሮች የሚገኙ ውጤቶችን መሠረት በማድረግ እርምጃዎች የመውሰድ ወይም እንዲወሰዱ የማማከር፤
8. ከአቶሚክ ኢነርጂና ጨረራ ጋር በተዛመዱ ጉዳዮች መንግሥትን የማማከር፤
9. የጨረራ መከላከልና ተዛማጅነት ያላቸውን ጉዳዮች የሚመለከቱ መረጃዎችን የማደራጀትና በሥልጠና ኮርሶች፣ በሴሚናሮች፣ በሚበተኑ ጽሁፎችና በመሳሰሉት የማሰራጨት፤
10. ጨረራ የሚያደርሰውን አደጋ ለመከላከል ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር የድንገተኛ አደጋ ዝግጁነትና ምላሽ ብሔራዊ ቡድን ማቋቋምና እቅድ የማውጣት፣ እንደአስፈላጊነቱ እርምጃ የመውሰድና የማማከር፤
11. ሀገሪቱ በመስኩ ተዋዋይ ወገን የሆነችባቸውን ዓለም ዐቀፍ ስምምነቶች የማስፈጸምና ተመሳሳይ ዓላማ ካላቸው የአገር ውስጥ፣ የውጭና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ጋር የመተባበር፤
12. የወሰድ መጠኖችን፣ ከቁጥጥር ነጻ፣ የመልቀቂያ ወሰኖችንና ከግዴታ ውጭ እርከኖች እንዲሁም ቁጥጥር ሊደረግባቸው የሚገቡ ተዛማጅ የመለዋወጫ መሳሪያዎችን በሚያወጣቸው መመሪያዎች የመወሰን፤
13. ለጨረራ አመንጪዎችና ተዛማጅ ተግባራት ብሔራዊ የምዝገባ ስርዓት መዘርጋት፤
14. ከጨረራ መከላከል ጋር የተያያዙ አገልግሎቶችን መስጠት ለሚያቅዱ ሰዎች የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመስጠት፣ የመቆጣጠርና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም የምስክር ወረቀቱን የማገድና የመሰረዝ፣ የምስክር ወረቀቱ መታገዱን ወይም መሰረዙን ለሚመለከታቸው አካላት በወቅቱ የማሳወቅ፤
15. የንብረት ባለቤት የመሆን፣ ዉል የመዋዋልና በስሙ የመክሰስና የመክሰስ፤

16.ዓላማዎቹን ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተግባራትን የማከናወን

8. የባለሥልጣኑ አቋም

ባለሥልጣኑ፡

1. የኢትዮጵያ የጨረራ መከላከያ ቦርድ /ከዚህ በኋላ ቦርድ እየተባለ የሚጠራ/፤
2. በመንግሥት የሚሾም ዋና ዳይሬክተር፤ እና
3. አስፈላጊው ሠራተኞች፤

ይኖሩታል።

9. የቦርድ አደራጃጀት

የቦርዱ አደራጃጀት በመንግሥት የሚወሰን ሆኖ እንዳስፈላጊነቱ መንግሥት አንድ ከፍተኛ ሳይንቲስት በቦርድ አባልነት ሊመድብ ይችላል።

10. የቦርዱ ሥልጣንና ተግባራት

ቦርዱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡

1. በባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር የሚቀርቡ መመሪያዎችን፤ እንዲሁም ለጨረራ መከላከል የሚቀመጡ ግዴታዎችንና የነዚህን ማሻሻያዎች የማጽደቅ፤
2. የባለሥልጣኑን ዘገባዎች መመርመርና እቅዱን፤ የሥራ ፕሮግራሙን፤ በጀቱንና የውስጥ ደንቡን ማጽደቅ፤
3. በባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ውሳኔዎች ላይ ከባለጉዳዮች የሚቀርቡ ይግባኞችን ተቀብሎ የመወሰን፤
4. በሚቀርቡለት ይግባኞች ላይ ቴክኒካዊ ምክሮችን የሚሰጡ ባለሙያዎች መርጦ የመሰየምና ተገቢውን መያዝ ድጋፍ የማግኘት፤
5. መንግሥት በቦርድ አባልነት የሚመድበውን አንድ ከፍተኛ ሳይንቲስት መርጦ እንዲልክለት ከጠየቀ ማቅረብ፤
6. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7/2/ መሠረት ለመንግሥት በሚቀርቡ ረቂቅ ሕጎች ላይ እንደአስፈላጊነቱ ሃሳብ የማቅረብ።

11. የቦርዱ ስብሰባዎች

1. ቦርዱ ቢያንስ በስድስት ወር አንድ ጊዜ ይሰበሰባል፤ ሆኖም በሰብሳቢው ጥሪ በማናቸውም ጊዜ ሊሰበሰብ ይችላል።
2. ከቦርዱ አባላት ከግማሽ በላይ ሲገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል።
3. የቦርዱ ውሳኔዎች በድምፅ ብልጫ ይተላለፋሉ፤ ሆኖም የድምፅ አሰጣጡ እኩል በኩል የተከፈለ ሲሆን ሰብሳቢው ወሳኝ ድምፅ ይኖረዋል።

4. ቦርዱ የራሱን የሰብሰባ ሥነ ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል።

12. የዋና ዳይሬክተሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ዋና ዳይሬክተሩ የባለሥልጣኑ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ሆኖ ቦርዱ በሚሰጠው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሥራዎች ይመራል፤ ያስተዳድራል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ዋና ዳይሬክተሩ፤

ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 የተመለከተትን የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባሮች ሥራ ላይ ያውላል፤

ለ/ የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ሕጎችን መሠረታዊ ዓላማዎች ተከትሎ በመንግሥት በሚጸድቅ መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሠራተኞች ይቀጥራል፤ ያስተዳድራል፤ ያሰናብታል፤

ሐ/ የባለሥልጣኑን ሪፖርት፤ እቅድ፤ የሥራ ፕሮግራም፤ በጀት፤ ድርጅታዊ መዋቅርና የውስጥ ደንብ ለቦርዱ ያቀርባል፤

መ/ ለባለሥልጣኑ በተፈቀደው በጀትና የሥራ ፕሮግራም መሠረት ገንዘብ ወጪ ያደርጋል፤

ሠ/ ከሶስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ሁሉ ባለሥልጣኑን ይወክላል፤

ረ/ ከባለሥልጣኑ አቅም በላይ የሆኑ የጨረራ አደጋዎችና ድንገተኛ አጋጣሚዎች ሲከቱ ለሚመለከተው አካል ወዲያውኑ ያሳውቃል።

3. ዋናው ዳይሬክተር ለባለሥልጣኑ ሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልግ መጠን ሥልጣንና ተግባሩን በከፊል ለባለሥልጣኑ ኃላፊዎችና ሌሎች ሠራተኞች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ሆኖም እርሱን ተክቶ የሚሰራው ኃላፊ ከ 30 ቀናት ለሚበልጥ ጊዜ የሚሰራ ከሆነ ውክልናው አስቀድሞ ለኢትዮጵያ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ኤጀንሲ ዋና ዳይሬክተር ቀርቦ መፈቀድ አለበት።

13. የጨረራ መከላከያ መኮንኖች

1. ባለሥልጣኑ የዚህ አዋጅና የጨረራ መከላከልን የሚመለከቱ የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ የጨረራ መከላከያ መኮንኖች ይኖሩታል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የጨረራ መከላከያ መኮንን፤

ሀ/ ያለባለሥልጣኑ ፈቃድ ከቁጥጥር ነፃ መጠን በላይ የሆነ የጨረራ አመንጨጢ መያዙን፣ መከማቸቱን፣ በአገልግሎት ላይ መዋሉን፣ እየተጓጓዘ መሆኑን ወይም መጣሉን ለማመን በቂ ምክንያት ሲኖረው በማንኛውም ጊዜ ወደ ማንኛውም የሥራ ቦታ፣ ተሽከርካሪ፣ ጀልባ፣ አይሮፕላን ወይም ማናቸውም መጓጓዣ ገብቶ የማየት፣ የመመርመር፣ የማጣራትና በዚህ ሂደት ያገኘውን የጨረራ አመንጨጢ በቁጥጥር ሥር የማዋል፤

ለ/ በሬዲዮ አከቲቭ ቁስ ወይም በጨረራ አመንጨጢዎች ለመጠቀም የተሰጠ ፈቃድ እና በጨረራ መከላከያ ሕጎችና መመሪያዎች መሠረት የተያዘ መዝገብ፣ የምስክር ወረቀት ወይም ማስታወቂያ ሰነድ እንዲቀርብለት ጠይቆ የመመልከትና የመመርመር ወይም ቅጅውን የመውሰድ፤

ሐ/ የጨረራ መከላከያ ሕጎችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ እንዳስፈላጊነቱ የማጣራትና ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መስፈርት መሠረት የምርመራ ናሙና የመውሰድ፣ ሕጉ ተጥሶ ሲገኝም የማንኛውንም ተቋም የጨረራ አመንጨጢ ወይም የጨረራ አመንጨጢው የሚገኝበትን ክፍል የማሸግ፤

መ/ ብቻውን ሆኖ ወይም የሚመርጠው ሌላ ሰው በተገኘበት ማንኛውንም ሰው እራሱን ወንጀለኛ ሊያሰኘው የሚያስችል መልስ ወይም መረጃ እንዲሰጥ እስካላሰገደው ድረስ የጨረራ መከላከያ ሕጎችንና መመሪያዎችን ስለሚመለከቱ ጉዳዮች ቃሉን የመቀበል ወይም ቃሉን እንዲሰጥ የማዘዝ፤

ሠ/ ከተጣለበት ኃላፊነት አኳያ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የህክምና ምርመራ እንዲከናወን የማዘዝ፤

ሥልጣን ይኖረዋል።

3. እያንዳንዱ የጨረራ መከላከያ መኮንን በባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር የተፈረመ የሥልጣን ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መያዝና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተመለከተውን ሥልጣኑን ሥራ ላይ በሚያውልበት ጊዜ የምስክር ወረቀቱን ማሳየት አለበት፡፡

14. ባለሥልጣኑ በጀት

ባለሥልጣኑ መንግሥት በሚመድበው በጀት ይተዳደራል።

15. የሂሳብ መዛግብት

1. ባለሥልጣኑ የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፡፡

2. የባለሥልጣኑ የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሰነዶች በዋናው እዲተር ወይም እርሱ በሚሰይመው እዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ፡፡

ክፍል ሦስት

ስለማሳወቅና ፈቃድ ስለማግኘት

16.ጠቅላላ

1. ለማንኛውም ተግባር የሚጠበቀው መጋለጥ ከግዴታዎች ውጪ ካልሆነ ወይም ተግባሩ ከቁጥጥር ነፃ ካልሆነ በስተቀር የማስታወቅና ፈቃድ የማግኘት ግዴታን ጨምሮ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መስፈርት ሳያሟላ አይጀመርም፤ አይተዋወቅም፤ አይከናወንም፤ አይቋረጥም ወይም አይቆምም፡፡
2. ለማንኛውም የጨረራ አመንጪ የሚጠበቀው መጋለጥ ከግዴታዎች ውጪ ካልሆነ ወይም የጨረራ አመንጪው ከቁጥጥር ነፃ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ፊደላዊነት ቁስ የማሳወቅና ፈቃድ የማግኘት ግዴታን ጨምሮ ባለሥልጣኑ ያወጣውን መስፈርት ሳያሟላ አንደኛውን በማድረግ መልክ አይወጣም፤ አይፈበረክም፤ አይሰራም፤ አይገጣጠምም፤ በባለቤትነት አይያዝም፤ አይተላለፍም፤ ወደ አገር አይገባም፤ ወደ ውጭ አይላክም፤ አይከፋፈልም፤ አይሸጥም፤ አይዋስም፤ አይከራይም፤ ጥቅም ላይ አይውልም፤ ከሥራ ውጭ እንዲሆን አይደረግም፤ አይታደስም፤ አይጠገንም፤ አይፈታታም፤ አይጓጓዝም፤ አይከማችም ወይም አይወገድም፡፡
3. አሁን ፈጣሪ ያልሆኑ የጨረራ አመንጪዎችንና ከነዚህ ጋር የተያያዙ ተግባራትን የሚመለከቱ አጠቃላይ የማሳወቅና ፈቃድ የማግኘት ግዴታዎች እንዲሁም የቁጥጥርና የክትትል ዝርዝር ሂደቶች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች ይወስናሉ፡፡

17.ማሳወቅ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/1/ እና 16/2/ በተዘረዘሩት ተግባራት ለመሰማራት ወይም ጨረራ ነክ የፍጆታ እቃዎችን ለማምረት፤ ለማከማቸት፤ ወደሀገር ለማስገባት ወይም ለማከፋፈል ያቀደ ማንኛውም ሰው ለባለሥልጣኑ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. ማሳወቅን ብቻ የሚጠይቁ ተግባራት ወይም የጨረራ አመንጪዎች በባለሥልጣኑ ይወስናሉ፡፡

18.ፈቃድ ስለማግኘት

1. ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ከቁጥጥር ነፃ የሆኑ ወይም ማሳወቅን ብቻ ከሚጠይቁ ተግባራትና የጨረራ አመንጨዎች በስተቀር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/1/ እና 16/2/ በተዘረዘሩት ተግባራት የሚሰማራ ወይም የጨረራ አመንጨዎችን በባለቤትነት የሚይዝ ማንኛውም ሰው ፈቃድ ለማግኘት ለባለሥልጣኑ ማመልከት አለበት፡፡
2. ማንኛውም ተግባር ለጨረራ ለሚጋለጠው ሰው ወይም ለህብረተሰቡ የሚሰጠው ጥቅም ሊያደርስ ከሚችለው ጠንቅ የሚበልጥ ካልሆነ በስተቀር ሊፈቀድ አይችልም፡፡ የተግባሩን አግባብነት ለመወሰን ለፈቃድ የሚያመልክተው ሰው ስለተግባሩ ጥቅምና ጉዳት በቂ መረጃና ማስረጃ ማቅረብ አለበት፡፡
3. ለፈቃድ የሚያመለክት ማንኛውም ሰው፡
 - ሀ/ ማመልከቻውን ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው ቅጽ ላይ ሞልቶና አስፈላጊ ሰነዶችን አያይዞ ለባለሥልጣኑ በማቅረብ ተገቢውን የፈቃድ ክፍያ መፈጸም አለበት፤
 - ለ/ ፈቃድ ከማግኘቱ በፊት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/1/ እና16/2/ የተዘረዘሩትን ማንኛውንም እንቅስቃሴዎች ከማድረግ መቆጠብ አለበት፤
 - ሐ/ በጨረራ አመንጨው ምክንያት ሊከተል የሚችለውን የጨረራ መጋለጥ ሁኔታና መጠን እንደየተግባሩ ባህርይ የደህንነት ግምገማ ማድረግና ዘገባውን የማመልከቻው አካል በማድረግ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ እንዲሁም ለጨረራ መከላከልና ደህንነት የሚያስፈልጉ ማንኛውንም ተገቢ እርምጃዎች መውሰድ አለበት፡፡

19.የፈቃድ አሰጣጥና ይዘት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅና በሚወጡት ደንቦችና መመሪያዎች እንደየተግባራቱ የተቀመጡትን መስፈርቶች ለሚያሟላ ሰው ፈቃድ ይሰጣል፡፡
2. ፈቃዱ ለጨረራ መከላከል አስፈላጊ መሆኑ በባለሥልጣኑ የታመነበትን ማንኛውንም ግዴታ ሊያካትት ይችላል፡፡

20.ፈቃድ ስለማሳደስና ለፈቃድ በድጋሚ ማመልከቻ ስለማስገባት

1. የፈቃድ ዕደሳ ማመልከቻ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው የማሳደሻ ጊዜና አኳኋን ተዘጋጅቶ ለባለሥልጣኑ መቅረብ አለበት፡፡

2. አንድ ፈቃድ የቀድሞ ይዘቱን እንደጠበቀ ወይም ይዘቱ ተለውጦ ሊታደስ ይችላል።

3. የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ በድጋሜ የፈቃድ ማመልከቻ መቅረብ አለበት፤

ሀ/ በጨረራ መጋለጥ መጠኑ ላይ ለውጥ የሚያመጣ የመገልገያ መሳሪያ ለመጠቀም ወይም ጥገና ለማድረግ ወይም የሥራ ቦታ ወይም በሥራ ቦታ አካባቢ ለውጥ ለማድረግ ሲፈለግ፤

ለ/ የተለየ ወይም መጠናቸው የተለወጠ የሬዲዮአክቲቭ ቁሶች አገልግሎት ላይ ለማዋል ሲፈለግ።

21. ስለፈቃድ ማሻሻል፣ ማገድና መሰረዝ

1. በተሻረው አዋጅም ሆነ በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ፈቃድ፡

ሀ/ በባለሥልጣኑ አስተያየት ለኅብረተሰቡ ደኅንነት አጠባበቅ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ፤ ወይም

ለ/ ለጨረራ መከላከል አስፈላጊ ተብለው የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ሳይጠበቁ ሲቀሩ፤ በማንኛውም ጊዜ ለባለፈቃዱ በጽሁፍ በማሳወቅ ፈቃዱ በባለሥልጣኑ ሊሻሻል፣ ሊታገድ ወይም ሊሰረዝ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ፈቃዱ የታገደ ወይም የተሰረዘ ማንኛውም ሰው በባለሥልጣኑ በሚገለጹ ሁኔታዎች መሠረት የጨረራ ጉዳት እንዳይደርስ አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ አለበት።

22. የባለፈቃዱና የሚመለከታቸው ሌሎች ወገኖች ተግባርና ኃላፊነት

1. ማንኛውም ባለፈቃድ

ሀ/ ፈቃድ ላገኘበት የጨረራ አመንጪና የጨረራ አመንጪውን ለተለያዩ ተግባራት ለማዋል አየተጠቀመበት ላለው ሥፍራ ተገቢውን አካላዊ ጥበቃ የማድረግ እንዲሁም ፈቃድ ካገኘበት የጨረራ አመንጪ ጋር የተያያዘ ማንኛውንም ተግባር ሲያከናውን በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተቀመጡት መስፈርቶች መሟላታቸውን የማረጋገጥ ተቀዳሚ ኃላፊነት አለበት፤

ለ/ ፈቃድ ከተሰጠበት ተግባር በቀጥታም ሆነ ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ የሚደርስ የጨረራ መጋለጥን ይቻላል ተብሎ እስከሚጠበቀው ድረስ ከተወሰነው ገደብ በታች መሆኑን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፤

ሐ/ በጨረራ ጤንነትና ደህንነት ስርዓት በቂ የትምህርት ደረጃና የሥራ ልምድ ያለው የጨረራ ደህንነት መኮንን ሆኖ የሚያገለግል ሰው መመደብ አለበት፡፡

2. ባለፈቃዱና የጨረራ ደህንነት መኮንን ጨረራ ሠራተኞች፤

ሀ/ ፈቃድ ከተገኘበት የጨረራ አመንጪ ወይም ተግባር ከሚጠበቅ ጉዳት ጋር በተመጣጠነ መልኩ የጨረራ ውስጽ መጠን መከታተያ መሳሪያና የጨረራ ሥራን በመሥራት ሊደረስባቸው ይችላል ተብሎ የሚገመተውን ጉዳት ተቀባይነት ባለው መጠን ዝቅ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ተጨማሪ መከላከያዎች ማግኘታቸውን፤

ለ/ በጨረራ ደህንነት ሥርዓት ላይ አግባብነት ያላቸው መመሪያዎች የተሰጧቸውና እንደ አስፈላጊነቱ በየስድስት ወሩ የጤንነት ምርመራ የሚደረግላቸው መሆኑን፤

ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

3. ባለፈቃዱ የጨረራ ደህንነት መኮንን ወይም በጨረራ ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው የጨረራ አመንጪው ሲጠፋ፣ ሲሰረቅ ወይም ላልተፈቀደ ተግባር ሲወልድ፣ ተቀባይነት ካለው መጠን በላይ የጨረራ መጋለጥ ሁኔታ ሲከሰት ወይም ማንኛውም አይነት አደጋ ሲያጋጥም ወዲያውኑ ወይም ስለሁኔታው መጀመሪያ ካወቀበት ጊዜ አንስቶ ከ24 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለባለሥልጣኑ የማሳወቅና ባለሥልጣኑ የሚወስናቸውን የድንገተኛ አደጋ እርምጃዎች ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

4. የጨረራ አመንጪ ባለንብረት፣ ወኪሉ ወይም ሰራተኛው የጨረራ መከላከያ መኮንን ወደ ድርጅቱ ለመግባት፣ ለመቆጣጠር፣ ለመመርመር፣ ጥያቄ ለማቅረብ፣ ናሙና ለመውሰድ ወይም በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦችና መምሪያዎች የተሰጡትን ኃላፊነቶች ለመወጣት እንዲችል አስፈላጊ ሆነው የሚገኙትን ሁኔታዎች ሁሉ ማሟላት አለበት፡፡

5. በዚህ አዋጅ መሠረት ባለፈቃድ የሆነ ግለሰብ ሲሞት ለንብረቱ ኃላፊ የሆነ ሰው ባለፈቃዱ ስለመሞቱ ለባለሥልጣኑ ወዲያውኑ ማሳወቅና ተገቢው የጨረራ መከላከልና ደህንነት መስፈርት መሟላቱን እንዲሁም የጨረራ አመንጪ ቁሱ ባግባቡ መጠበቁን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡

23. የባለፈቃዶችና የሚመለከታቸው ሌሎች ወገኖች መብቶች

1. በዚህ አዋጅ መሠረት በባለሥልጣኑ የተሰጠ ውሳኔን በመቃወም የሚቀርብ ይግባኝ ውሳኔው ለባለጉዳዩ ከደረሰው ቀን ጀምሮ ባሉት 30 ቀናት ውስጥ ለቦርዱ ሊቀርብ ይችላል፡፡
2. ባለፈቃዱ በሞት ሲለይ ፈቃዱ የጨረራ አመንጪውን በሟቹ ንብረት ይዞታነት የማቆየት መብትን በሚመለከት ብቻ ለሦስት ወር ፀንቶ ይቆያል፡፡

24. በጨረራ ሥራ ላይ ስለመሰማራትና ስለጤና ምርመራ

1. በየመስኩ ተገቢው ስልጠና ያላገኘ ወይም በ18 ዓመት በታች ዕድሜ ያለው ወይም በስራው ምክንያት ሊፈጠር ለሚችል የጤና ጠንቅ በቀላሉ እንዲጋለጥ ሊያደርገው ከሚችል በሽታ ወይም ድክመት ነፃ መሆኑ በሕክምና ምርመራ ያልተረጋገጠለት ማንኛውም ሰው በጨረራ ሥራ ላይ ሊሰማራ አይችልም፡፡
2. ማንኛውም በጨረራ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው በዚህ አዋጅ ከተደነገገው መደበኛ የጤና ምርመራ በተጨማሪ ባለሥልጣኑ በሚወስነው መሠረት የሕክምና ምርመራ ማድረግ አለበት፡፡
3. የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ/2/ ድንጋጌዎች ያላከበረ ማንኛውም ሰው ወደፊት ለማንኛውም የጨረራ ሥራ ላይ እንዳይሳተፍ ባለሥልጣኑ ዕገዳ ሊያደርግበት ይችላል፡፡
4. በጨረራ ሥራ ላይ የተሰማራ ወይም በሥራው ምክንያት ለጨረራ የተጋለጠ ማንኛውም ሰው ከጨረሩ እንደመነጨ ሊገመት የሚችል የጉዳት ምልክት ሲያሳይ ባለፈቃዱ ግለሰቡን ወዲያውኑ የሕክምና ምርመራ እንዲደረግለት የማድረግ ኃላፊነት አለበት፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

25. ምስጢር ስለመጠበቅ

ይህን አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን በማስፈጸም ሂደት ምስጢራዊ መረጃዎች በእጁ የገቡ ማንኛውም ሰው አዋጁን፣ ደንቦቹን ወይም መመሪያዎቹን ለማስፈፀም አስፈላጊ ሆኖ እስካልተገኘ ድረስ መረጃዎቹን ለሌላ ሰው መግለጽ የለበትም፡፡

26. ክልከላ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16/1/ እና 16/2/ የተዘረዘሩትን እንቅስቃሴዎች ለማከናወን የሚያስችል ፈቃድ ከባለሥልጣኑ ውጭ በማንኛውም ሌላ አካል ሊሰጥ አይችልም።

27. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው ለዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም ለሚወጡት ደንቦችና መመሪያዎች አፈጻጸም የመተባበር ግዴታ አለበት።

28. ቅጣት

በወንጀል ህጉ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፡

1. በባለሥልጣኑ ፈቃድ ሳያገኝ በሰው ላይ የሞት ወይም ክፍተኛ የአካል ጉዳት ወይም በንብረት ላይ ክፍተኛ ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የኒውክሌር ቁስ የመቀበል፣ የማስተላለፍ፣ የመለወጥ፣ የማስወገድ፣ የማሰራጨት ወይም የማንጓዝ ድርጊት የፈጸመ ማንኛውም ሰው ከ3 ዓመት እስከ 15 ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም ከብር 50,000 እስከ ብር 500,000 ሺህ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም በሁለቱም ያስቀጣል፤
2. ያለባለሥልጣኑ ፈቃድ የኒውክሌር ቁስን መያዝ ከ1 እስከ 3 ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም ከብር 10,000 እስከ ብር 50,000 ሺህ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም በሁለቱም ያስቀጣል፤
3. ያለባለሥልጣኑ ፈቃድ የኒውክሌር ቁስን በመጠቀም ጉዳት ማድረስ ከ10 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ፅኑ እሥራት ወይም ከብር 100,000 ሺህ እስከ ብር 500,000 ሺህ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም በሁለቱም ያስቀጣል፤
4. የኒውክሌር ቁስን የመጠቀም በባለሥልጣኑ የተሰጠ ፈቃድ ኖሮ በቸልተኝነት ጉዳት ማድረስ ከ 3 ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ፅኑ እሥራት ወይም ከብር 50,000 ሺህ እስከ ብር 100,000 ሺህ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም በሁለቱም ያስቀጣል፤
5. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎች በመጣስ ሌሎች ጥፋቶችን የፈጸመ ማንኛውም ሰው እስከ 3 ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም እስከ ብር 10,000 ሺህ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

29. ደንብ የማውጣት ሥልጣን

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ ደንቦችን ለማውጣት ይችላል፡፡

30. የተሻሩ ህጎች

1. የጨረር መከላከያ አዋጅ ቁጥር 79/1986 በዚህ አዋጅ ተሸሯል።
2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ወይም መመሪያ በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

31. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሚያዚያ 14 ቀን 2000 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 655/2001

ስለደህንነት ሕይወት የወጣ አዋጅ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 44 እና አንቀጽ 92 የተደነገገው የአካባቢ ደህንነት መብት የሰውና የእንስሳት ጤና፣ የአካባቢ ደህንነትን፣ ባጠቃላይም የአገሪቷን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎችን ከልውጥ ሕያዋን ሊከተል ከሚችል ጠንቅ መጠበቅን አስፈላጊ ስለሚያደርገው፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/መሠረት የሚከተለው ታወረጁል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ «የደህንነት ሕይወት አዋጅ ቁጥር 655/2001» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም ካላሰጠዉ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. «ልውጥ ሕያው» ማለት ሰው ሰራሽ የሆነ ወይም ከሌላ ሕያው የተወሰደ ይሁን ከቅሪት የተወሰደ ወይም እንደ አዲስ የተቀመመ ባይተዋር ዘረመል ወይም ሌላ ንጥረ ነገር ለተከተቱበት የዘረመሎች ይዘቱ ወይም የባሕርዩ ክስተት የተለወጠበት ሕያው ነው፤
2. «እንቅስቃሴ» ማለት ልውጥ ሕያውን መሥራት ወይም ለትምህርት፣ ለምርምር፣ ለምርት፣ ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ወደ ወጪ ለመላክ፣ በትራንዚት ለማስተላለፍ፣ ለተጤነ ልቀት፣ በዝግ ለማምረት፣ ለማጓጓዝ፣ ለገበያ ለማቅረብ፣ ለሰው ወይም ለእንስሳ በመድኃኒትነት ለመጠቀም፣ ለምግብነት፣ ለመኖሪያ ወይም ለፋብሪካ ጥሬ ዕቃነት ማዋል ነው፤
3. «መሥራት» ማለት በዘመናዊ ጥበብ ሕይወት ልውጥ ሕያው እንዲገኝ ማድረግ ነው፤
4. «ዝግ አጠቃቀም» ማለት በሰው ወይም በእንስሳት ጤና ወይም በአካባቢ ላይ የሚከተል ያልታቀደ ተፅዕኖን ለመከላከል በቁሳዊና በንጥረ ነገራዊ ከለላ ታጥረውና በባለሥልጣኑ በወጣው በተገቢው መመሪያ ከተፈቀደው ሰፋት ባልበለጠ ቦታ ተወስነው ልውጥ ሕያዋን እንዲሰሩ፣ እንዲያድጉ፣ እንዲከማቹ፤

እንዲወገዱ ወይም ትምህርትንና ምርምርን ጨምሮ በሆነ ሌላ መንገድ በጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ ነው፤

5. «የተጤነ ልቀት» ማለት ከግንዛቤ በመነጨ ስምምነት መሠረት ልውጥ ሕያውን ለንግድ፣ ለምግብ፣ ለእርዳታ ምግብ፣ አካባቢን ለማዕዳት፣ ለማስተማሪያነት፣ ለምርምር፣ ለመስተዋት ቤት፣ ለውሃ ውስጥ አርባታ፣ ለእንስሳት መኖር፣ ለሰው ወይም ለእንስሳት ህክምና ወይም ለሌላ ጥቅም በመዋል ወደ አካባቢ አንዲዳረስ ማድረግ ነው፤
6. «ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት» ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት እንደ እንቅስቃሴ እንዲተገበር ከባለሥልጣኑ የሚሰጥ የአዎንታ ጽሑፍ ነው፤
7. «ለገበያ ማቅረብ» ማለት ልውጥ ሕያውን ለተጤነ ልቀት ለማዋል ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነትን ከተቀበሉ በኋላ በእርዳታ ምግብነት መስጠትን ጨምሮ ለሶስተኛ ወገን በሽያጭ፣ በስጦታ ወይም በሌላ መንገድ ማስተላለፍ ነው፤
8. «ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተፅዕኖ» ማለት ከማንኛውም እንቅስቃሴ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ የአገር ኢኮኖሚን ጨምሮ በማህበረሰቦች ማህበራዊ ወይም ባሕላዊ ሁኔታዎች፣ የኑሮ መሠረት፣ ነባር ዕውቀት ወይም ጥበብ ላይ የሚደርስ አሉታዊ ውጤት ነው፤
9. «ጠንቅ» ማለት ከየትኛውም እንቅስቃሴ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ፣ በአጭር፣ በመካከለኛ ወይም በረጅም ጊዜ በሰው ወይም በእንስሳ ጤና፣ በብዝሃ ሕይወት፣ በአካባቢ፣ በማህበረሰቦች ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ ወይም ባህላዊ ሁኔታ፣ ወይም በአገሪቷ ኢኮኖሚ፣ ላይ ሊከተል የሚችል አደጋ ነው፤
10. «ፕሮቶኮል» ማለት በአዋጅ ቁጥር 362/1995 የፀደቀው የብዝሃ ሕይወት ኮንቬንሽን የካርታጌና የደህንነት ሕይወት ፕሮቶኮል ነው፤
11. «ሥልጣን ያለው ብሔራዊ መሥሪያ ቤት» ማለት በፕሮቶኮሉ ከአንቀጽ 7 እስከ 12 የተዘረዘሩትን ተግባራት እንዲያስፈልግ ልውጥ ሕያው ወደ ኢትዮጵያ ከሚላክበት አገር መንግሥት ሥልጣን የተሰጠው ተቋም ነው፤
12. «ባለሥልጣን» ማለት በአዋጅ ቁጥር 295/1995 የተቋቋመው የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤⁴⁷
13. «ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት» ማለት የንግድ ወይም የሥራ ፈቃድ እንዲሰጥ በህግ ሥልጣን የተሰጠው ማንኛውም የመንግሥት አካል ነው፤

⁴⁷ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ልውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በአዋጁ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ መሠረት ተተክቶ ይነበብ፡፡

14. «ተቆጣጣሪ» ማለት ይህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ የፍትሻና ሌላ የቁጥጥር እርምጃ እንዲወስድ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የተሾመ ሰው ነው፤
15. «ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት የመረጃ ሥርዓት» ማለት በፕሮቶኮሉ አንቀጽ 20 መሠረት ስለልውጥ ህያዋን የሚዘግቡ ሳይንሳዊ፣ ጥበባዊ፣ አካባቢያዊና ሕግ ነክ መረጃዎችንና የልውጥ ህያዋን አያያዝን በሚመለከት የልምድ ልውውጥ ለማስገኘት በባለሥልጣኑ የተዘረጋ ሥርዓት ነው፤
16. «ክልል» ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ የከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
17. «አመልካች» ማለት የሚጠይቀውን እንቅስቃሴ ለማካሄድ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት እንዲሰጠው ለባለሥልጣኑ ያመለከተ ሰው ነው፤
18. «ፈቃድ የተሰጠው ሰው» ማለት ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ከባለሥልጣኑ የተሰጠው ሰው ነው፤
19. «ሰው» “ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
20. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ እና /3/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ይህ አዋጅ በማንኛውም እንቅስቃሴ ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
2. ኢትዮጵያ ያወደቀችው እስከሆነ ድረስ ለሰው ሕክምና የሚሆንን፣ በኢትዮጵያ ግዛት በትራንዚት የሚያልፍን ወይም ጎጂ ተፅዕኖ የማምጣት እድል የለውም የተባለን ልውጥ ሕያው የሚመለከት ዓለም ዓቀፍ ስምምነት በኢትዮጵያ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተጠቀሱት እንቅስቃሴዎችን የሚመለከት መረጃ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 መሠረት በተቋቋመው ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት የመረጃ ሥርዓት ማስገባት አለበት፡፡

4. የአዋጁ ዓላማ

የአዋጁ ዓላማ በሰውና በእንስሳት ጤና፣ በብዝሃ ሕይወት፣ በአካባቢ፣ በማኅበረሰቦችና በአጠቃላይም በሀገር ላይ ከልውጥ ሕያዋን ሊደረስ የሚችለውን አሉታዊ ተፅዕኖ ማስቀረት ወይም በ.ያንስ እስከ ኢምንታዊነት ደረጃ ድረስ ማሳነስ ነው፡፡

5. ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነትን ያላገኘ ሰው በማንኛውም እንቅስቃሴ ለመሰማራት አይፈቀድለትም፡፡
2. በማንኛውም እንቅስቃሴ ለመሰማራት የሚፈልግ ሰው በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት በሚወጡት ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት የተዘጋጀ ማመልከቻ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡
3. ባለሥልጣኑ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ለመስጠት እንዲቻለው አመልካቹ በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ግዴታዎችን ለማሟላት በቂ ዋስትና እንዲያቀርብ መጠየቅ ይችላል፡፡

6. የአመልካች ግዴታ

1. አመልካቹ የጠንቅ ግምገማውን በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ብቃት ባለው ባለሙያ ማካሄድና ዘገባ ማዘጋጀት፣ ዘገባውንም ባለሥልጣኑ ያስፈልጋሉ ካላቸው ከሌሎች ሰነዶች ጋር ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡
2. የጠንቅ ግምገማ ዘገባው ከዝርዝር ሙያዊ ትንታኔው በተጨማሪ ማንም ሊረዳው በሚችል ቋንቋ የትንታኔውን ይዘት ባጭሩ ከያዘ መግለጫ ጋር መቅረብ አለበት፡፡
3. የጠንቅ ግምገማ የማካሄጃና ዘገባ የማዘጋጃ ወጪ በአመልካቹ መሸፈን አለበት፡፡

7. ምንነትን መለየትና ጽፎ መለጠፍ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ አግባብነት ባላቸው ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት የልውጥ ሕያውን ምንነት በአማርኛና በእንግሊዘኛ ቋንቋዎች የሚገልፅ ዕሁፍ በልውጥ ሕያው ጥቅል ላይ ባልተለጠፈበት ልውጥ ህያው ከቤተ ሙከራ ዝግ ሁኔታ ውጪ ማንኛውም እንቅስቃሴ መካሄድ የለበትም፡፡
2. «በዘረመላዊ ምሕንድስና የተለወጠ ሕያው ይገኝበት ይሆናል» የሚል ወይም ተመሳሳይ ግልጽ ያልሆነ ጽሁፍ በጥቅሱ ላይ መለጠፍ የተከለከለ ነው፡፡

3. በልውጥ ሕያዋን ጥቅል ውስጥ የሚገኘውን ማንኛውንም ልውጥ ሕያዊ ምንነት በተለጠፈበት ጽሁፍ ላይ ሳይገልጹ መተው የተከለከለ ነው፡፡

4. ማንኛውም ሰው በጥቅሉ ውስጥ ምንም ዓይነት ልውጥ ሕያው የማይገኝበት መሆኑን ካረጋገጠ «ልውጥ ሕያው የለበትም» የሚል ጽሁፍ ሊለጥፍበት ይችላል፡፡

8. ልውጥ ሕያው ወደ አገር ውስጥ ማስገባት

1. ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ሳይዙ ልውጥ ሕያውን ወደ አገር ውስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው፡፡

2. ልውጥ ሕያውን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት እንዲሰጥ ከሚቀርበው ማመልከቻ ጋራ የሚያያዘው መረጃ ትክክለኛና የተሟላ ስለመሆኑ የላኪው አገር ሥልጣን ያለው ብሔራዊ መሥሪያ ቤት ሙሉ ኃላፊነት መውሰዱን የመሥሪያ ቤቱ ኃላፊ በፈርማው ያረጋገጠበት መሆን አለበት፡፡

9. መሥራትና ሌሎች ዝግ አጠቃቀሞች

1. ልውጥ ሕያውን የሚሰራ ሰው የሚጠቀምባቸው ወላጅ ሕያዋንን ባሕርያት፣ ምርምሩ የሚካሄድበትን ቦታና የአካባቢውን ሁኔታ በመገምገም በቅድመ ጥንቃቄ መርሕ ተመስርቶ በሳይንሳዊነቱ ተቀባይነት ያለውንና በአካባቢ ላይ ጠንቅ የማያስከትልን አሠራር በመከተል ሊከሰት የሚችል ጠንቅን ወደ አምንታዊነት ደረጃ መቀነስ አለበት፡፡

2. በዝግ የአጠቃቀም ሁኔታ በልውጥ ሕያው ተጠቃሚ የሆነ ሰው ባልተጤነ ልቀት ምክንያት የሚከተለውን ጨምሮ ማንኛውንም ምንም አደጋ ለማስቀረት አስፈላጊ የሆኑ የደህንነት ጥንቃቄዎች መወሰዳቸውን ማረጋገጥ እና የተሰራውን ልውጥ ሕያው ወይም የዋለበትን አገልግሎት እንዲሁም ማንኛውንም ያልታሰበ ክስተት በመዝገብ መያዝ አለበት፡፡

3. ዝግ አጠቃቀም በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ለዚሁ ተግባር ማካሄጃ በባለሥልጣኑ ተመዝግቦ ፈቃድ በተሰጠው ቦታ ብቻ መካሄድ አለበት፡፡

10. በትራንዚት ማሳለፍ

1. ልውጥ ሕያውን በኢትዮጵያ ግዛት በኩል በትራንዚት ለማሳለፍ የሚፈልግ ሰው ይህንኑ ለባለሥልጣኑ በቅድሚያ ማሳወቅ አለበት፡፡

2. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ ግዛት በኩል በትራንዚት ቢያልፍ አደገኛ ሆኖ የሚያገኘውን ልውጥ ሕያው በፕሮቶኮል የመረጃ ሥርዓት እንዲገለፅ ማድረግ አለበት፡፡

11. የሕዝብ ተሳትፎ

1. ባለሥልጣኑ የጠንቅ ገምገማ ዘገባ እንደደረሰው ዘገባውን በሕዝብ ማስታወቂያ አውታሮች በኩል ለባለድርሻዎች በማሰራጨት ከአንድ ወር ላልበለጠ ጊዜ አስተያየቶችን መሰብሰብ አለበት፡፡
2. ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ስለመስጠት ወይም ስላለመስጠት የሚቀርቡ አስተያየቶች ባለሥልጣኑ በወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ በጽሑፍ መቅረብ አለባቸው፡፡

12. ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት መረጃ ስርዓት

1. ባለሥልጣኑ ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት መረጃ ሥርዓት ማቋቋም አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የሚቋቋመው የደህንነት ሕይወት መረጃ ሥርዓት የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ አለበት፡-
 - ሀ/ በልውጥ ህያዋን እውቀት ያላቸው በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙ ባለሙያዎች ስም፣ አድራሻና ሌሎች ተዛማጅ መረጃዎች፤
 - ለ/ ወደ አገር ውስጥ እንዲገቡና ወደ ውጭ እንዲላኩ ፈቃድ የተሰጣቸውና የተከለከሉ የልውጥ ህያዋንን ዝርዝር፤
 - ሐ/ ይህ አዋጅ በሚፈቅደው መሠረት የቀረቡ ማመልከቻዎችን፤
 - መ/ አግባብነት ያላቸውን አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና የአሠራር ደንቦችን፤
 - ሠ/ ያልተጤነ ልቀትን ለመቋቋም የተዘረጋ ማንኛውንም ብሔራዊ የአደጋ ጊዜ ዝግጅትን፤
 - ረ/ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ለመስጠት ባለሥልጣኑ የሚፈልጋቸው መረጃዎችን፤
 - ሰ/ ማንኛውም አግባብነት ያለው የሁለትዮሽ አህጉራዊና የብዙ አገሮች ስምምነቶችና የአሠራር ሂደቶችን፤
 - ሸ/ ልውጥ ህያዋን ወደ አገር ውስጥ አንዲገቡ እና የተጤነ ልቀት እንዲካሄድባቸው ባለስልጣኑ የፈቀደበትን የመጨረሻ ውሳኔ፤
 - ቀ/ ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ሌሎች መረጃዎችን፡፡

3. ወደ ብሔራዊ ደህንነት ሕይወት የመረጃ ስርዓት ውስጥ የገቡት ማናቸውም ዘገባዎችና ሰነዶች ለሕዝብ ክፍት መሆን አለባቸው።
4. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 13 መሠረት በምስጢር እንዲያዝ የተወሰነበት መረጃ ወደ ብሔራዊ ደህንነት ሕይወት መረጃ ሥርዓቱ እንዳይገባ የተከለከለ ነው።

13. በምስጢር የሚያዝ መረጃ

1. እያንዳንዱ አመልካች በምስጢር እንዲያዘው የሚፈልጋቸውን መረጃዎች ባለሥልጣኑ የማሳወቅ መብት አለው።
2. ለደህንነት ሕይወትና ለሌላ ምክንያት አስፈላጊ በመሆኑ በምስጢር መጠበቅ የለበትም ብሎ ባለሥልጣኑ ያመነበትን መረጃ ለይቶ ለአመልካቹ ይገልጽለታል። አመልካቹም በዚህ ይስማማል ወይም ማመልከቻውን ይሰርዛል።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች ቢኖሩም በአመልካቹ የሚቀርቡት የሚከተሉት መረጃዎች ምንጊዜም በምስጢር እንዲያዘ አይፈቀድም፡-

ሀ/ የልውጥ ህያው ምንነት መግለጫ፣ የአመልካቹ ስምና አድራሻ፣ የእንቅስቃሴው ዓላማና ቦታ፤

ለ/ ለውጥ ሕያውን ለመከታተል የሚያስችል ዘዴና እቅድ እንዲሁም የአደጋ መቋቋሚያ ዝግጅት፤

ሐ/ ሊደርስ የሚችል አደጋ ግምገማ፣ በተለይም በሽታ የማስያዝ ወይም አካባቢን የማወክ ተጽዕኖ።

4. አመልካቹ አቅርቦት የነበረውን ማመልከቻ ከሰረዘ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /3/ ከተዘረዘሩት በስተቀር የመረጃውን ምስጢራዊነት ባለሥልጣኑ መጠበቅ አለበት።

14. ውሳኔ አሰጣጥ

1. ባለሥልጣኑ በአመልካቹ የቀረበውን እንዲሁም በፕሮቶኮሉና በብሔራዊ ደህንነት ሕይወት የመረጃ ሥርዓት ውስጥ የሚገኘውን መረጃ፣ የባለሙያዎች አስተሳሰብንና የየባለድርሻዎች አስተያየትን በማጤንና ከሚመለከታቸው የመንግሥት አካላት ጋር በመመካከር በቀረበው ማመልከቻ ላይ ውሳኔ መስጠት አለበት።

2. ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት ባለሥልጣኑ አስፈላጊ መስሎ የታየውን ተጨማሪ መረጃ አመልካቹ እንዲያቀርብ ሊጠይቅ ይችላል። የተጠየቀውን መረጃ ያላቀረበ ማንኛውም አመልካች ማመልከቻውን እንደሰረዘ ይቆጠራል።
3. ባለሥልጣኑ የባለሙያዎች አስተሳሰብና የባለድርሻዎች አስተያየቶች በደረሱት በ15 ቀናት ውስጥ የጠንቅ ግምገማ ዘገባውን በመገምገም፦
 - ሀ/ እንቅስቃሴውን ከኢምፕሪት ያለፈ ጠንቅ የማያስከትል መሆኑን ካመነ ዘገባውን ያለ ቅድመ ሁኔታ በማጽደቅ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ይሰጣል፤
 - ለ/ ሊከተሉ የሚችሉ ጠንቆች በአስተማማኝነት ሊወገዱ ወይም ወደ ኢምፕሪትነት ደረጃ ሊቀነሱ እንደሚችሉ ካመነ ዘገባውን ያጸድቅና ጠንቆቹን ለመግታት የሚያስፈልጉ ግዴታዎች እንዲሟሉ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ይሰጣል፤
 - ሐ/ በተሻለ መረጃ የተደገፈ ውሳኔ ለመስጠት እንዲቻለው አመልካቹን ተጨማሪ መረጃ እንዲያቀርብ ይጠይቃል፤ ወይም
 - መ/ ዘገባውን ውድቅ በማድረግ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ይከለክላል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ውሳኔው ከተሰጠ በኋላ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ባለሥልጣኑ የውሳኔውን ቅጂ ወደ ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት የመረጃ ሥርዓት ማስገባት አለበት።

15. ውሳኔ ስለመከለስ

1. ባለሥልጣኑ ስለልውጥ ሕያው ያገኘው አዲስ መረጃ ወይም የነበረው መረጃ ሲገመገም ከባድ ጠንቅ ሊከተል እንደሚችል ካመለከተ ተሰጥቶ የነበረ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ሊሰረዝ፤ ወይም ተጨማሪ ግዴታዎች ሊካተቱበት ይችላል።
2. አመልካቹ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ካገኘ በኋላ ሊደርስ ስለሚችል ከባድ ጠንቅ መረጃ ካገኘ ለባለሥልጣኑ ወዲያውኑ ማሳወቅ አለበት።
3. በተሰጠው ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት የተካተተ ማንኛውም ግዴታ ሳይሟላ ከቀረ ባለሥልጣኑ እንቅስቃሴውን ሊያሰቆምና ልውጥ ሕያው እንዲወገድ እስከማድረግ ድረስ ተገቢ ሆኖ ያገኘውን እርምጃ ሊወስድ ይችላል።
4. ለማንኛውም እንቅስቃሴ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት በመከልከል ምክንያት እንደገና እንዲታይ የሚቀርብ ማመልከቻ በአዲስ ሳይንሳዊ መረጃ ከተደገፈ እንደ አዲስ ማመልከቻ በድጋሚ ሊታይ ይችላል። ይህ ካልሆነ ግን ክልከላው የፀና ይሆናል።

16. ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ፀንቶ ሊቆይ የሚችልበት ጊዜ

1. በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ እንቅስቃሴው ካልተከናወነ ተሰጥቶ የነበረ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ተፈፃሚነት ይቋረጣል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ተሰጥቶ የነበረ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ተፈፃሚነት መቋረጥን ተገቢነት የሚቃወም አመልካች ተቃውሞውን በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ በጽሑፍ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት ባለሥልጣኑ ከግንዛቤ የመነጨው ስምምነት ተፈፃሚነት እንዲራዘም ወይም የጠንቅ ግምገማው እንዲከለስ ወይም በድጋሚ እንዲሰራ በ 30 የሥራ ቀናት ውስጥ መወሰን አለበት።

17. ፈቃድ የተሰጣቸው ሰዎች ግዴታዎች

1. ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም ሰው በጸደቀው የጠንቅ ግምገማ ዘገባ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ስለሚያካሂደው እንቅስቃሴ የፅሁፍ ዘገባ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት።
2. ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም ሰው በይዞታው ያለውን ማንኛውንም ለገበያ ያልቀረበ ልውጥ ሕያው ከባለሥልጣኑ አዲስ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ሳያገኝ ለሌላ ሰው አሳልፎ እንዲሰጥ አይፈቀድለትም።
3. ማንኛውም ፈቃድ የተሰጠው ሰው የሰውንና የአንስሳትን ጤንነት እንዲሁም አካባቢን ከማንኛውም ጠንቅ የሚጠብቅበትን የአደጋ መቋቋሚያ ስልት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት አዘጋጅቶ መተግበር አለበት።
4. ማንኛውም ፈቃድ የተሰጠው ሰው በይዞታው የነበረ ማንኛውም ልውጥ ሕያው ቢጠፋበት ወይም ቢሰረቅበት ወዲያውኑ ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ አለበት።

18. ሥልጣን የተሰጣቸው የፈቃድ ሰጪ መሥሪያዬቶች ተግባራት

1. ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ላላቀረበ አመልካች እንቅስቃሴውን እንዲያካሂድ ከመፍቀድ የተከለከለ ነው።
2. ባለሥልጣኑ የሰጠውን ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ሲያግድ ወይም ሲሰርዝ ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ለዚያው እንቅስቃሴ ስጥቶት የነበረውን ፈቃድ ማገድ ወይም መሰረዝ አለበት።

19.የተቆጣጣሪዎች ሥልጣንና ተግባር

1. ማንኛውም ተቆጣጣሪ የዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ፦
 - ሀ/ ማንኛውም እንቅስቃሴ ወደሚካሄድበት ቦታ ወይም ተቋም ውስጥ መግባት፤
 - ለ/ የሚካሄደውን እንቅስቃሴ መፈተሽና ማስተካከያ እርምጃዎች እንዲወሰዱ ትዕዛዝ መስጠት፤
 - ሐ/ እንቅስቃሴ ከሚያካሄደው ሰው ወይም ከኃላፊው መረጃ መጠየቅና ማግኘት፤
 - መ/ ከእንቅስቃሴ ጋር ግንኙነት ያለውን ማንኛውንም መዝገብ ወይም ሰነድ መመርመርና ቅጅው እንዲሰጠው መጠየቅ፤ እና
 - ሠ/ የማንኛውንም ቁስ ናሙና ያለ ክፍያ መውሰድና አስፈላጊ የሆነ ፍተሻ ማካሄድ ወይም እንዲካሄድ ማድረግ፤
- ይችላል።

2. ማንኛውም ተቆጣጣሪ በዚህ አዋጅ የተሰጠውን ሥልጣንና ተግባር በትጋትና ባለማዳላት ማከናወን እንዲሁም በተጠየቀ ጊዜ መታወቂያውን ማሳየት አለበት።

20.በመግቢያና በመውጫ ቦታዎች የሚደረግ ቁጥጥር

1. ማንኛውንም ልውጥ ህያው ይዞ ወደ አገር ውስጥ የሚገባ ወይም ከአገር የሚወጣ ግለሰብ በመግቢያ ወይም በመውጫ በሩ በስራ ላይ ሳለ የጉምሩክ ሠራተኛ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. ማንኛውም የጉምሩክ ሠራተኛ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ሳይኖር ማንኛውም ግለሰብ ልውጥ ህያው መያዙን ከጠረጠረ ወይም ልውጥ ህያው ይዟል ብሎ የጠረጠረውን ጭነት ካገኘ ያግተውና ለባለሥልጣኑ ያሳውቃል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት የታገተውን ነገር የጉምሩክ ሠራተኛው በብዝሃ ሕይወት፣ በአካባቢ ወይም በሰው ወይም በእንስሳት ጤንነት ሊደርሱ የሚችሉ ጠንቆችን በሚያሳንስ ዘዴ ያስቀምጠዋል።
4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ከታገተው ነገር ላይ ናሙና ወስዶ በመመርመር ልውጥ ሕያው ያለበት መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡

5. የጉምሩክ ሠራተኛ የተረከበው ሕያው ልውጥ አለመሆኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ መሠረት በተካሄደ ፍተሻ ከተረጋገጠ ለምርመራ በጥቅም ላይ የዋለው መጠን ብቻ ተቀንሶበት ለተያዘበት ሰው መመለስ አለበት፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ታግቶ የተቀመጠው ነገር ልውጥ ሕያው መሆኑ ከተረጋገጠና በ30 ቀናት ውስጥ ከኢትዮጵያ እንዲወጣ ካልተደረገ ባለሥልጣኑ በማቃጠል ወይም ተገቢ በሆነ ሌላ መንገድ እንዲወገድ ያደርጋል፡፡
7. ወደ አገር ውስጥ የገባ ልውጥ ሕያው ተቀባይ አጥቶ በደረሰበት ቦታ ከሁለት ሳምንታት በላይ ከቆየ ባለሥልጣኑ ከጉምሩክ ሠራተኛ ወይም ከሌላ ተገቢ የመንግሥት ባለሥልጣን ጋር በመሆን ልውጥ ህያው ወደ መጣበት አገር እንዲመለስ ወይም አካባቢያዊ ተቀባይነት ባለው ዘዴ እንዲወገድ እርምጃ ሊወሰድ ይችላል፡፡
8. ተገቢው እርምጃ ላለመወሰዱ ግለጽ ጥፋት መኖሩ ካልተረጋገጠ በስተቀር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት ታግቶ የተቀመጠው ነገር ይዘቱ ቢበላሽ ባለሥልጣኑም ሆነ የጉምሩክ ሠራተኛው ተጠያቂ አይሆኑም፡፡
9. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ታግቶ የቆየውን ልውጥ ህያው ለማስወገድ ለማስቀመጥ ወይም መለሶ ወደ ለመላክ የወጣው ማንኛውም ወጪ በታገተበት ሰው መሸፈን አለበት፡፡

21. ቅጣት

1. በወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች የበለጠ የሚያስቀጣ ካለሆነ በስተቀር፡-
 - ሀ/ ማንኛውም ሰው ሆን ብሎ በሰው ጤንነት፣ በብዝሃ ሕይወት፣ በአካባቢ ወይም በንብረት ላይ ጉዳት ለማድረስ ወይም በሌላ መንገድ ለማወክ እንቅስቃሴ ካካሄደ ከ10 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፤
 - ለ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት በወጣ ደንብ ወይም መመሪያ የተደነገገውን የተላለፈ ማንኛውም ሰው ከ4ሺ እስከ 7ሺ ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከአንድ እስከ ሦስት ዓመት በሚደርስ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
2. የወንጀሉ ድርጊት የተፈጸመው በሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው አካል ሲሆን የቅጣቱ አወሳሰን በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ወንጀል ሕግ አንቀጽ 90 ድንጋጌዎች መሠረት ይፈጸማል፡፡

3. በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ጥፋት ሲፈፀም ከሚወሰንበት መቀጮ በተጨማሪ የሕጉን መከበር ለማረጋገጥ መፈፀም የሚገባውን ተግባር በትጋት ያልተወጣው የሥራ መሪ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ /1/ ለመሠረት ይቀጣል።

22.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

23.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጳጉሜ 4 ቀን 2001 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 716/2003

የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎችን ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ

እ.ትዮጵያ የአዞንን ንጣፍ የሚያሳሱ ኬሚካሎችን የሚመለከተውን የሞንትሪያል ፕሮቶኮልና ማሻሻያዎችን ተቀብላ ያፀደቀች በመሆኑ፤

የሞንትሪያል ፕሮቶኮል እያንዳንዱ ፈራሚ አባል ሀገር በፕሮቶኮሉ አባሪዎች የተዘረዘሩትን ቁጥጥር የሚደረግባቸውን ንጥረ ነገሮች ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባትና ከሀገር ለማስወጣት የሚያስችል የፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት እንዲኖረው የሚጠይቅ በመሆኑ፤

ይህንኑ የፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት ለመዘርጋት የሚያስችል የሕግ ማዕቀፍ እንዲኖር የማድረግ አስፈላጊነቱ የታመነበት በመሆኑ፤

በእ.ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጃል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎችን ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ ቁጥር 716/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ባለሥልጣን” ማለት የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው፤⁴⁸
2. “መሣሪያ” ማለት የአዞን ንጣፍን የሚያሳሳ ኬሚካል የሚጠቀም ወይም የሚያመነጭ ቴክኖሎጂ ወይም መሣሪያ ነው፤
3. “ነጋዴ” ማለት ማንኛውም የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎችን ወይም መሣሪያዎችን በማስመጣት ወይም በመሸጥ ወይም መሳሪያዎችን በማደስ ወይም በመጠገን የንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው ነው፤
4. “ፈቃድ ሰጪ አካል” ማለት የንግድ ፈቃድ ለመስጠት ወይም ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ ዕቃዎችን ሕጋዊነት ለመቆጣጠር በሕገ ሥልጣን የተሰጠው ማንኛውም የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት አካል ነው፤

⁴⁸ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(18) መሰረት የአካባቢ፣ የደን እና አየር ለውጥ ሚኒስቴር ስለሆነ በአዋጁ ውስጥ ባለስልጣኑ የሚለው በዚሁ መሠረት ተተክቶ ይነበብ፡፡

5. “የአዞን ንጣፍ” ማለት ስትራቶስፌር በመባል በሚታወቀው ከባቢ አየር ውስጥ የሚገኝ የአዞን ክምችት ነው፤
6. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገመንግሥት አንቀጽ 47 (1) የተጠቀሰው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
7. “የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎች” ማለት ሳይደባለቁም ሆነ ተደባለቀው ጥቅም ላይ ሲውሉ የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ከዚህ አዋጅ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ የተዘረዘሩ ኬሚካሎች ናቸው፤
8. “ሰጪ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
9. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

3. የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ዉስጥ ስለማስገባት

1. ማንኛውንም የአዞን ንጣፍን የሚያሳሳ ኬሚካል ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ የተመለከተው የጊዜ ገደብ ካለፈ በኋላ ሀገር ውስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የኬሚካል ግዥው የተፈፀመው ይህ አዋጅ ከመዉጣቱ በፊት ስለመሆኑ ወይም ኬሚካሉ የተፈለገው የአገልግሎት ጊዜው ያላለፈ መሳሪያን ለማንቀሳቀሻ፣ ለማደሻ ወይም ለመጠገኛ ስለመሆኑ አሳማኝ ማስረጃ ከቀረበ ባለሥልጣኑ ክልከላን ሊያነሳ ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ክልከላው እንዲነሳለት የሚፈልግ ነጋዴ ተገቢውን ፎርም በመሙላት ለባለሥልጣኑ ማመልከት አለበት።
4. ባለሰልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበለትን ጥያቄ ያልተቀበለበትን ሆነ የተቀበለበትን ምክንያት ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል።

4. መሳሪያዎችን ወደ ሀገር ዉስጥ ስለማስገባት

1. የአዞን ንጣፍን የሚያሳሳ ኬሚካል የሚጠቀም ወይም የሚያመነጭ መሣሪያ ወይም ቴክኖሎጂ ወደ ሀገር ዉስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ግዢው የተፈፀመው ይህ አዋጅ ከመዉጣቱ በፊት ስለመሆኑ ወይም አማራጭ መሣሪያ ወይም ቴክኖሎጂ የሌለ ስለመሆኑ አሳማኝ ማስረጃ ካቀረበ ባለሥልጣኑ ክልከላውን ሊያነሳ ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ክልከላው እንዲነሳለት የፈለገ ነጋዴ ተገቢውን ፎርም በመሙላት ለባለሥልጣኑ ማመልከት አለበት።

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበለትን ጥያቄ ያልተቀበለበትን ሆነ የተቀበለበትን ምክንያት ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል።

5. መሳሪያዎችን ስለመጠገን እና ስለማደስ

መሳሪያዎች ሲጠገኑና ሲታደሱ የአዞንን ንጣፍ የሚያሳሱ ኬሚካሎች በማያመነጩበት መንገድ መሆን ይኖርበታል።

6. ድርጅቶችን ስለማቋቋም ማካሄድና ማስፋፋት

1. ማንኛውም ሰው ከባለሥልጣኑ የተሰጠ ፈቃድ ሳይኖረው የአዞንን ንጣፍ የሚያሳሱ ኬሚካሎችን አጠቃቀም ሊያሳድግ የሚችል አሠራር የሚኖረው ድርጅት ማቋቋም፣ ማካሄድ ወይም ማስፋፋት አይችልም፡፡

2. የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎችን አጠቃቀም ሊያሳድግ የሚችል አሠራር የሚኖረው ድርጅትን ለማቋቋም፣ ለማካሄድ ወይም ለማስፋፋት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በተገቢው ፎርም ለባለሥልጣኑ ማመልከት አለበት፡፡

3. ባለሥልጣኑ የፈቃድ መጠየቂያ ማመልከቻውን እንደተቀበለ ማመልከቻውን መርምሮ ፈቃዱን በመከልከል ወይም ቅድመ ሁኔታ ላይ የተመሰረተ ወይም ያልተመሰረተ ፈቃድ በመስጠት መወሰን አለበት።

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበለትን ጥያቄ ያልተቀበለው እንደሆነ ያልተቀበለበትን ምክንያት ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል።

7. ስለፈቃድ ዕድሳት

በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ፈቃድ ካልታደሰ በቀር የሚያገለግለው ለአንድ ዓመት ብቻ ይሆናል፡፡

8. ፈቃድን ስለማገድና መሰረዝ

1. ማንኛውም ሰው በተሰጠው ፈቃድ የተቀመጡ ገደቦችንና ሁኔታዎችን ለመተላለፉ አላማኝ ምክንያት ሲገኝ ወይም ለሕብረተሰቡ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠን ፈቃድ ሊያግድ ወይም ሊሰርዝ ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ፈቃዱ የታገደበት ወይም የተሰረዘበት ማንኛውም ሰው ስለፈቃዱ መታገድ ወይም መሰረዝ ማስታወቂያ በደረሰው በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ ቅሬታውን በጽሑፍ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ ይችላል፡፡

ባለሥልጣኑም የቀረበለትን ቅሬታ መርምሮ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የመጨረሻ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡

3. ባለሥልጣኑ ቅሬታውን መርምሮ የመጨረሻ ውሳኔ እስክሚሰጥ ድረስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ መሠረት የተሰጠ የፈቃድ መሠረዝ አይነሳም፡፡

9. የነጋዴዎች ግዴታ

1. ማንኛውም ነጋዴ ወደ ሀገር ውስጥ ያስገባቸውን፣ የሸጣቸውን፣ የጠገናቸውን፣ ያደሳቸውን ወይም ያመረታቸውን መጠን፣ ዓይነት እንዲሁም የተሰሩበትን ሀገር የሚመዘግብበት መዝገብ መያዝ እና በየጊዜው ለባለሥልጣኑ ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡
2. ማንኛውም ነጋዴ አግባብነት ያለውን የምርቱን አጠቃቀም መመሪያ በመጠቀም በሚሸጣቸው የአገር ንጣፍን የሚያሳሱ ኬሚካሎች ወይም መሣሪያዎች ላይ ተገቢውን መለያ በማድረግ ማስተዋወቅ አለበት፡፡
3. ማንኛውም ነጋዴ በፈቃዱ የተመለከቱ አስገዳጅ ሁኔታዎችን የማክበርና የመተግበር ግዴታ አለበት፡፡

10. የፈቃድ ሰጪ አካል ግዴታ

ፈቃድ ሰጪ አካላት በባለሥልጣኑ የተሰጠ ፈቃድ የመክልከል፣ የመስጠት፣ የማገድ ወይም የመሰረዝ ውሳኔን በመከተል በተመሳሳይ የንግድ ፈቃድ የመክልከል፣ የመስጠት፣ የማገድ ወይም የመሰረዝ ኃላፊነታቸውን መወጣት አለባቸው፡፡

11. ባለሥልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

በሞንትሪያል ፕሮቶኮል ላይ የተደረጉ ማሻሻያዎች ማጽጽቂያ አዋጅ ቁጥር 656/2001 አንቀጽ 3 ድንጋጌ ቢኖርም ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ኬሚካሎችና መሣሪያዎች ጊዜያቸውን ጠብቀው ቀስ በቀስ ከገበያ የሚወጡበትን የጊዜ ሰሌዳ የማቀድና ዝርዝራቸውንም የማተም፤
2. ፈቃድ የመስጠት፣ የማደስ፣ የማገድ ወይም የመሰረዝ እንዲሁም የጥገና አገልግሎት ሰጪዎችን፣ የአምራቾችን፣ የአቅራቢዎችን፣ የአስመጪዎችንና ላኪዎችን ስምና አድራሻ መዝግቦ የመያዝ፤
3. በዘርፉ መደበኛ ባልሆነ መልኩ ከጥገናና ከዕድሳት ጋር በተያያዘ ለተሰማሩ ክፍሎች ሕጉን ለመከተል የሚያስችላቸውን መንገድ የመቀየስ፣ የማስተዋወቅና የመተግበር፤

4. የአዞን ንጣፍን የሚያሳሱ አማራጭ ኬሚካሎች፣ ልምዶችና ቴክኒኮች እንዲስፋፋ በህዝብ ዘንድ የግንዛቤ ማስጨበጫና የሥልጠና ፕሮግራሞች ለመስጠት እንዲሁም የቴክኒክና ገንዘብ ድጋፍ ለማድረግ የሚያስችል ሀብት የማፈላለግ፤
5. ይህን አዋጅ የሚፃረር ተግባር ተፈጽሟል ወይም አየተፈፀመ ነው ብሎ ሲያምን ወደ ማንኛውም ቅጥር ግቢ በመግባት ማንኛውንም መሣሪያ ወይም ንጥረ ነገር የመመርመር እንዲሁም ለምርመራ የንጥረ ነገር ናሙና የመጠሰድ፤
6. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለሌሎች የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት አካላት የሥልጣን ውክልና የመስጠት፤
7. ስለዚህ አዋጅ አፈጻጸም አግባብነት ላላቸው አካላት ሪፖርት የማቅረብ፤
8. ይህን አዋጅ ለማስፈፀም አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተግባራትን የማከናወን፡፡

12. ቅጣት

1. የወንጀለኛ መቅጫ ህግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ይህን አዋጅ ወይም ሌላ አግባብ ያለውን ህግ የሚተላለፍ ማንኛውም ሰው ጥፋት ፈጽሟልና ቅጣት ይጣልበታል፡፡
2. ማንኛውንም የአዞን ንጣፍን የሚያሳሳ ኬሚካል ወደ ሀገር ውስጥ ከመግባቱ በፊት በባለሥልጣኑ ወይም ከሚመለከተው የክልል የአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ይሁንታ ሳያገኝ ተግባራዊ ያደረገ እንደሆነ ጥፋት ፈፅሟልና ከ10ሺ ብር (ከአስር ሺ ብር) በማያንስ የገንዘብ መቀጮ ወይም እስከ ሁለት ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
3. ማንኛውንም የአዞን ንጣፍን የሚያሳሳ ኬሚካል የሚጠቀሙ መሣሪያዎች ሲጠገኑና ሲታደሱ ኬሚካሎች በማያመነጩበት መንገድ መሆን ይኖርበታል። ይህን ግዴታ ያልተወጣ ጥፋት ፈፅሟልና ከ10ሺ ብር (ከአስር ሺ ብር) በማያንስ የገንዘብ መቀጮ ወይም እስከ አንድ ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
4. ማንኛውም የአዞን ንጣፍን በሚያሳሳ የኬሚካል መሣሪያዎች ንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ነጋዴ ወደ ሀገር ውስጥ ያስገባቸውን፣ የሸጣቸውን፣ የጠገናቸውን፣ ያደሳቸውን ወይም ያመረታቸውን መሣሪያዎች መጠን፣ አይነት እንዲሁም የተሰሩበትን ሀገር የሚመዘገብበት መዝገብ መያዝ እና በየጊዜው ለባለሥልጣኑ ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡ ይህን ግዴታ ካልተወጣ ጥፋት ፈፅሟልና

ከ10ሺ. (ከአስር ሺ. ብር) በማያንስና ከ20ሺ. ብር (ከሃያ ሺ. ብር) በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

5. ይህን አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት የሚወጣውን ማንኛውንም ደንብ ወይም መመሪያ በመጣስ ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠ ሰው ከሚወሰንበት ከማንኛውም ቅጣት በተጨማሪ የደረሰውን ጉዳት በሙሉ በራሱ ወጪ እንዲያስተካክል ወይም እንዲተካ ፍርድ ቤቱ ማዘዝ ይችላል።

13.ደንብና መመሪያ የማዉጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

14.ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸዉ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ህግ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

15.አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥቅምት 24 ቀን 2004 ዓ.ም

ግርማ ወልደ ጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ሰንጠረዥ

ተ.ቁ	ቁጥጥር የሚደረግባቸው ኬሚካሎች ዝርዝር ምልክት	የጊዜ ገደብ/ እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር/
1	CHFCBr_2	1996
2	CHF_2Br	1996
3	CH_2FBr	1996
4	C_2HFBr_4	1996
5	$\text{C}_2\text{HF}_2\text{Br}_3$	1996
6	$\text{C}_2\text{HF}_3\text{Br}_2$	1996
7	$\text{C}_2\text{HF}_4\text{Br}$	1996
8	$\text{C}_2\text{H}_2\text{F}_2\text{Br}_2$	1996
9	$\text{C}_2\text{H}_2\text{F}_3\text{Br}$	1996
10	$\text{C}_2\text{H}_3\text{FBr}_2$	1996
11	$\text{C}_2\text{H}_3\text{F}_2\text{Br}$	1996
12	$\text{C}_2\text{H}_4\text{FBr}$	1996
13	C_3HFBr_6	1996
14	$\text{C}_3\text{HF}_2\text{Br}_5$	1996
15	$\text{C}_3\text{HF}_3\text{Br}_4$	1996
16	$\text{C}_3\text{HF}_4\text{Br}_3$	1996
17	$\text{C}_3\text{HF}_5\text{Br}_2$	1996
18	$\text{C}_3\text{HF}_6\text{Br}$	1996
19	$\text{C}_3\text{H}_2\text{FBr}_5$	1996
20	$\text{C}_3\text{H}_2\text{F}_2\text{Br}_4$	1996
21	$\text{C}_3\text{H}_2\text{F}_3\text{Br}_3$	1996
22	$\text{C}_3\text{H}_2\text{F}_4\text{Br}_2$	1996
23	$\text{C}_3\text{H}_2\text{F}_5\text{Br}$	1996
24	$\text{C}_3\text{H}_3\text{FBr}_4$	1996
25	$\text{C}_3\text{H}_3\text{F}_2\text{Br}_3$	1996

26	$C_3H_3F_3Br_2$	1996
27	$C_3H_3F_4Br$	1996
28	$C_3H_4FBr_3$	1996
29	$C_3H_4F_2Br_2$	1996
30	$C_3H_4F_3Br$	1996
31	$C_3H_5FBr_2$	1996
32	$C_3H_5F_2Br$	1996
33	C_3H_6FBr	2002
34	CH_2BrCl	2010
35	$CFCl_3$	2010
36	CF_2Cl_2	2010
37	$C_2F_3Cl_3$	2010
38	$C_2F_4Cl_2$	2010
39	C_2F_5Cl	2010
40	CF_2BrCl	2010
41	CF_3Br	2010
42	$C_2F_4Br_2$	2010
43	CF_3Cl	2010
44	$C_2F_2Cl_4$	2010
45	C_3FCl_7	2010
46	$C_3F_2Cl_6$	2010
47	$C_3F_3Cl_5$	2010
48	$C_3F_4Cl_4$	2010
49	$C_3F_5Cl_3$	2010
50	$C_3F_6Cl_2$	2010
51	C_3F_7Cl	2010

52	CCl_4	2010
53	$\text{C}_2\text{H}_3\text{Cl}_3$	2015
54	CH_3Br	2015
55	CHFCI_2	2030
56	CHF_2Cl	2030
57	CH_2FCI	2030
58	C_2HFCI_4	2030
59	$\text{C}_2\text{HF}_2\text{Cl}_3$	2030
60	CHCl_2CF_3	2030
61	$\text{C}_2\text{HF}_4\text{Cl}$	2030
62	CHFCICF_3	2030
63	$\text{C}_2\text{H}_2\text{FCI}_3$	2030
64	$\text{C}_2\text{H}_2\text{F}_2\text{Cl}_2$	2030
65	$\text{C}_2\text{H}_2\text{F}_3\text{Cl}$	2030
66	$\text{C}_2\text{H}_3\text{FCI}_2$	2030
67	CH_4CFCl_2	2030
68	$\text{C}_2\text{H}_3\text{F}_2\text{Cl}$	2030
69	$\text{CH}_3\text{CF}_2\text{Cl}$	2030
70	$\text{C}_2\text{H}_4\text{FCI}$	2030
71	$\text{C}_3\text{HF Cl}_6$	2030
72	$\text{C}_3\text{HF}_2 \text{ Cl}_5$	2030
73	$\text{C}_3\text{HF}_3 \text{ Cl}_4$	2030
74	$\text{C}_3\text{HF}_4 \text{ Cl}_3$	2030
75	$\text{C}_3\text{HF}_5 \text{ Cl}_2$	2030
76	$\text{C F}_3\text{CF}_2\text{CHCl}_2$	2030

77	$C_3F_3ClCF_2CHClF$	2030
78	$C_3H_2F_6Cl$	2030
79	$C_3H_2FCl_5$	2030
80	$C_3H_2F_2Cl_4$	2030
81	$C_3H_2F_3Cl_3$	2030
82	$C_3H_2F_4Cl_2$	2030
83	$C_3H_2F_5Cl$	2030
84	$C_3H_3F_2Cl_3$	2030
85	$C_3H_3F_2Cl_3$	2030
86	$C_3H_3F_3Cl_2$	2030
87	$C_3H_3F_4Cl$	2030
88	$C_3H_4FCl_3$	2030
89	$C_3H_4F_2Cl_2$	2030
90	$C_3H_4F_2Cl$	2030
91	$C_3H_5FCl_2$	2030
92	$C_3H_5F_2Cl$	2030
93	C_3H_6FCl	2030

ክፍል ሃያ ሰባት

የመንግስት የልማት ድርጅቶች

ሀ/ የመንግስት ልማት ድርጅቶች አስተዳደር እና ፕራይቪታይዜሽን

አዋጅ ቁጥር 25/1984

የመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት የሽግግር ወቅት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ስላወጣና ይህንኑ ተግባራዊ ለማድረግ ተከታታይ እርምጃዎች መውሰድ ስለአስፈለገ፤

የመንግሥት የልማት ድርጅቶች በመንግሥት ይዞታ እስካሉ ድረስ ውጤታማ፣ ምርታማና አትራፊ እንዲሆኑ የአሠራር ነፃነት የሚያገኙበት መዋቅርና ሥርዓት መዘርጋት እንደዚሁም ከግል ኩባንያዎች ጋር እየተወዳደሩ ለመሥራት የሚያስችላቸውን የብቃት አቅጣጫ መቀየስ አስፈላጊ ስለሆነ፤

በሽግግር ወቅት ኢኮኖሚ ፖሊሲ መሠረት በመንግሥት ከሚያዙ የልማት ድርጅቶች በስተቀር ቀሪዎቹ በግል ባለሀብቶች ተሳትፎም ሆነ በሙሉ ባለቤትነት የሚመሩበትን ሥርዓት ማመቻቸት ተገቢ ስለሆነ፤

እነዚህን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ ስለመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዲስ ሕግ ማውጣት አስፈላጊ ስለሆነ፤

በሽግግሩ ወቅት ቻርተር አንቀጽ 9(መ) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ምዕራፍ 1

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ፤

ይህ አዋጅ “የመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ፤

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጓሜ የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ድርጅት” ማለት በመንግሥት ሙሉ ባለቤትነት የማምረት፣ የማከፋፈል፣ አገልግሎት የመስጠት ወይም ሌሎች የኢኮኖሚ ተግባሮችንና ከእነዚህ ጋር

የተያያዙ ሥራዎችን በንግድ መልክ ለማካሄድ በዚህ አዋጅ መሠረት የተቋቋመ የመንግሥት ድርጅት ነው፤

2. “ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን” ማለት የመንግሥት የባቤትነት መብትን ለማስከበር ሲባል የሚኒስትሮች ምክር ቤት የሚሰይመው አካል ነው፤
3. “ጠቅላላ ንብረት” ማለት የድርጅት የማይንቀሳቀስና ተንቀሳቃሽ ንብረቶች ድርጅቱ ገና ያልተቀበላቸው ገቢዎች፣ ጥሬ ገንዘብና የባንክ ሂሳብ ሲሆን ግዙፍ ያልሆኑ ንብረቶች በቅድሚያ የተከፈሉ ወጪዎችንና ሌሎች ገቢ መሆን ያለባቸው ሂሳቦችን ይጨምራል፤
4. “የተጣራ ጠቅላላ ንብረት” ማለት ከጠቅላላ ንብረት ላይ በተያዘው የሂሳብ ዓመት ውስጥ የሚከፈሉ ዕዳዎች በረጅም ጊዜ የሚከፈሉ ዕዳዎች በቅድሚያ የተከፈለ ገቢና ሌሎች ዕዳዎች ተቀንሰው የሚቀረው ንብረት ነው፤
5. “ካፒታል” ማለት አንድ ድርጅት በተቋቋመ ጊዜና ከዚያም በኋላ መንግሥት የሚመደብለት የተጣራ ጠቅላላ ንብረት በተመደበበት ጊዜ ያለው ዋጋ ነው፤
6. “አዲተር” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 በተመለከተው መሠረት የማናቸውንም ድርጅት ሂሳብ የሚመረምር የተፈጥሮ ሰው ወይም የሕግ ሰውነት የተሰጠው አካል ነው፤
7. “የተጣራ ትርፍ” ማለት ከገቢዎችና ከሌሎች ክፍያዎች ከተገኘው ገንዘብ ላይ ወጪዎችና በሂሳብ ዓመቱ ውስጥ ለሥራ ማስኬጃና ደመወዝ ባግባቡ ወጪ የተደረጉ ሂሳቦች፣ የእርጅና ቅናሽ/ዲፕሪቬሽን/፣ ወለድና ልዩ ልዩ ታክሶች ተቀንሰው የሚቀረው ሂሳብ ነው፤
8. “መንግሥት” ማለት ማዕከላዊ መንግሥት ነው፤⁴⁹
9. “የመንግሥት የትርፍ ድርሻ” ማለት ከተጣራው ትርፍ ላይ ወደ ሕጋዊ መጠባበቂያ ሂሳብና ሌሎች መጠባበቂያ ሂሳቦች ገቢ የሚሆነው ገንዘብ ተቀንሶ የሚቀረው ሂሳብ ነው፤
10. “ቦርድ” ማለት በዚህ ዓዋጅ አንቀጽ 10/2/ እና አንቀጽ 12 መሠረት የሚቋቋም የድርጅት የሥራ አመራር ቦርድ ነው፡፡

3. የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች፤

1. የሚከተሉት በዚህ አዋጅ ተሸረዋል፤

ሀ/ የመንግሥት የልማት ሥራ ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 20/1967፤

⁴⁹ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 50 (1) መሠረት የፌዴራል መንግስት ሆኖል፡፡

ለ/ አንዳንድ የመንግሥት የልማት ሥራ ድርጅቶችን በአንዳንድ ሚኒስቴሮች ቁጥጥር ሥር ለማዋል የወጣው አዋጅ ቁጥር 131/1970፤

ሐ/ የመንግሥት የልማት ሥራ ድርጅቶች ደንብ ቁጥር 5/1967፤

መ/ የእርሻ ልማት ድርጅቶች ደንብ ቁጥር 60/1970፤

2. የሚከተሉት በድርጅቶች ላይ ተፈጻሚነት አይኖራቸውም፤

ሀ/ የመንግሥት ገንዘብ እንቅስቃሴ መቆጣጠሪያና ማስተባበሪያ አዋጅ ቁጥር 163/1971፤

ለ/ ይህን አዋጅ የሚቃረን ማናቸውም ሕግ፣ ደንብ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ፡፡

4. የሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት፤

በዚህ አዋጅ በሌላ ሁኔታ ካልተወሰነ በስተቀር አግባብነት ያላቸው የፍትሐ-ብሔር ሕግና የንግድ ሕግ ድንጋጌዎች በድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ምዕራፍ 2

የድርጅት አመራረት፣ የሕግ ሰውነትና ችሎታ

5. ድርጅት ከመቋቋሙ በፊት ሊሟሉ ስለሚገባቸው ሁኔታዎች

1. አንድ ድርጅት ከመቋቋሙ በፊት ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን፤

ሀ/ በዓይነት የተደረገ ክፍያ ካለ፤ ንብረቱ በባለሙያዎች በትክክል የተገመተ መሆኑን፤

ለ/ በካፒታልነት የተከፈለ ጥሬ ገንዘብ ካለ በሚቋቋመው ድርጅት ስም በተከፈተ የባንክ ሂሳብ ተቀማጭ መሆኑን፤ ያረጋግጣል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ የተደነገገው ቢኖርም በዓይነት የተደረገው ክፍያ በአዲተር የተረጋገጠ ሂሳብ ያለው ከሆነ ግምቱ በሂሳብ መዝገቡ መሠረት ሊሆን ይችላል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ የተመለከቱት ባለሙያዎች የንብረቱን ዝርዝር መግለጫ፣ ለእያንዳንዱ ንብረት የተሰጠውን ዋጋ እና የአገማመቱን ዘዴ የያዘ ሪፖርት ያዘጋጃሉ፡፡ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን፣ ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በሌላ ሕግ የተቋቋመ የመንግሥት የልማት ሥራ ድርጅትን ሲያስተዳድር የነበረ አግባብ ያለው የመንግሥት መሥሪያ ቤትና ድርጅቱ እያንዳንዳቸው የሪፖርቱን አንድ ኮፒ ያገኛሉ፡፡

4. ድርጅቱ ከመቋቋሙ በፊት ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ለድርጅቱ ምሥረታ ያደረገው ወጪ ካለና ይኸው በአዲተር የተረጋገጠ ከሆነ ለድርጅቱ በካፒታልነት ይታሰባል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ለ/ የተመለከተው ገንዘብ የድርጅቱ ማቋቋሚያ ደንብ እስኪወጣ ድረስ ከባንክ ወጭ አይሆንም፡፡

6. መመሥረቻ ሕግ፤

ማናቸውም ድርጅት የሚቋቋመው በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይሆናል፡፡ በማቋቋሚያ ደንቡ የሚከተሉት ዝርዝር ጉዳዮች ይገለጻሉ፤

1. የድርጅቱ ስም፤
2. ድርጅቱ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚተዳደር መሆኑ፤
3. ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች፤
4. የተፈቀደው ካፒታል፤
5. በጥሬ ገንዘብና በዓይነት የተከፈለው መነሻ ካፒታል መጠን፤
6. ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ የማይጠየቅ መሆኑ፤
7. የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት፤
8. ድርጅቱ ቅርንጫፎች ሊኖሩት የሚችል መሆኑ፤
9. የተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ስም፤
10. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ፡፡

7. የሕግ ሰውነትና ኃላፊነት፤

1. አንድ ድርጅት የሕግ ሰውነት ይኖረዋል፤ ስለዚህም መብቶችና ግዴታዎች ይኖሩታል፡፡
2. የአንድ ድርጅት ዕዳዎች ሊሸፈኑ የሚችሉት ድርጅቱ ባለው ጠቅላላ ንብረት ብቻ ይሆናል፡፡

8. አድራሻ፤

የአንድ ድርጅት አድራሻ ዋና መሥሪያ ቤት ያለበት ሥፍራ ይሆናል፡፡

9. ችሎታ፤

1. አንድ ድርጅት ዓላማውን ከግቡ ለማድረስና ከዓላማው ጋር የተዛመዱ ተግባራትን ለማከናወን የማያስፈልገው ችሎታ ይኖረዋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ አንድ ድርጅት፤

ሀ/ በራሱ ስም ለመክሰስና ለመክሰስ፤

ለ/ የሚንቀሳቀስና የማይንቀሳቀስ ንብረት ለማግኘት፤ ባለይዞታና ባለቤት ለመሆን፤ ለማስተላለፍና በመያዣነት ለመስጠት፤

ሐ/ ውል ለመዋዋል፤ ብድር ለመበደር፤

ሐ/ የንግድና ሌሎች ተመሳሳይ ሰነዶችን ለማውጣትና ለመቀበል፤

ሠ/ የባንክ ሂሳብ ለመክፈትና ለማንቀሳቀስ፤

ረ/ አንሸሳት ለማድረግ፤

ይችላል፡፡

ምዕራፍ 3

የድርጅቱ አቋምና አመራር

10. አቋም፤

እያንዳንዱ ድርጅት፤

1. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤
2. የሥራ አመራር ቦርድ፤
3. ዋና ሥራ አስኪያጅ፤ እንደአስፈላጊነቱ ምክትል ዋና ሥራ አስኪያጅ እና
4. ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች፤

ይኖሩታል፤

11. የተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ሥልጣንና ተግባር፤

ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 12/2/ እንደተጠበቀ ሆኖ የቦርድ አባላትን ይመድባል፤ ያነሳል፤
2. ከሚመድባቸው አባላት መካከል የቦርዱን ሊቀመንበር ይሾማል፤
3. ለቦርዱ አባላት ሊከፈል የሚገባውን አበል ይወስናል፤
4. የውጭ ኦዲተሮችን ይሰይማል፤
5. የድርጅቱን መነሻ ካፒታል ከመንግሥት ያስመድባል፤
6. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 21 እና 22 መሠረት የድርጅቱ ካፒታል እንዲጨምር ወይም እንዲቀንስ ይወስናል፤
7. የድርጅቱ የተፈቀደ ካፒታል በአንቀጽ 20/2/ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ተከፍሎ እንዲያልቅ የመጠባበቂያ ሂሳቦች እንዲያዙ ወይም ከመንግሥት ገንዘብ እንዲመደብ ያደርጋል፤

8. ከቦርዱ በሚቀርብለት ሃሳብ መሠረት ከተጣራው ትርፍ ውስጥ በየዓመቱ ለመንግሥት ፈሰስ ሊደረግ የሚገባውን መጠን ይወስናል፤
9. የድርጅቱን የሂሳብ ሪፖርትና የውጭ አዲት ሪፖርት ያጸድቃል፤
10. በቦርዱ የሚቀርብለትን የድርጅቱን የኢንቨስትመንት ዕቅድ ያጸድቃል፤
11. አስፈላጊ ሲሆን በቁጥጥሩ ሥር የሚገኝ ድርጅት እንዲፈርስ ከሌላ ድርጅት ጋር እንዲዋሐድ ወይም እንዲከፋፈል ወይም እንዲሸጥ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ሃሳብ እያቀረበ ያስወስናል፤
12. ከቦርዱ ጋር በመመካከር የድርጅቱን ዓመታዊና አጠቃላይ ግቦችን ያጸድቃል፤ አፈጻጸማቸውንም ይከታተላል፤
13. ለቦርዱ የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደጠበቀ ሆኖ፤ የመንግሥት የባለቤትነት መብትን ለማስከበር የሚያስፈልጉ ሌሎች ተግባሮችን ያከናውናል፡፡

12. የቦርድ አመራረት፤

1. የቦርድ አባላት ቁጥር ቢያንስ ሶስት ቢበዛ አሥራ ሁለት ይሆናል፡፡
2. ከቦርድ አባላት መካከል ቁጥራቸው ከአንድ ሶስተኛ የማይበልጥ የሚሆነው አባላት የሚመረጡት በሠራተኞች ጠቅላላ ጉባዔ ይሆናል፡፡ ሌሎች አባላት በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የሚመደቡ ይሆናል፡፡
3. የቦርዱ ሊቀመንበር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11/2/ መሠረት ይመደባል፤
4. የቦርዱ አባላት ምደባና ምርጫ በሙያ፤ በሥራ ልምድና በችሎታ ብቃት ላይ የተመሠረተ ይሆናል፤
5. ማንኛውም የቦርድ አባል ተወዳዳሪ ያልሆነ የሌላ ድርጅት ቦርድ አባል ሆኖ እንዲሠራም ሊመደብ ይችላል፡፡
6. የቦርድ አባላት የሥራ ጊዜ ከሶስት /3/ ዓመት ለማያንስ ከአምስት /5/ ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ ይሆናል፡፡ አስፈላጊ ሲሆን አንድ የቦርድ አባል የሥራ ጊዜው ሲያልቅ እንደገና ሊመደብ ወይም ሊመረጥ ይችላል፡፡
7. የቦርዱ የሥራ እንቅስቃሴ ቀጣይነት ይኖረው ዘንድ የአባላቱ የሥራ ዘመን ማብቂያ በአንድ ወቅት አይሆንም፡፡
8. ማንኛውም የቦርድ አባል የቦርድ አባልነቱን የተወ እንደሆነ ቦርዱ አባልነቱን የተወው አባል በተመደበበት አኳኋን ተተኪ አባል እንዲመደብ ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ማሳሰቢያ ያቀርባሉ፡፡

9. ለሥራው ተገቢ ላለመሆኑ በቂ ምክንያት ሲኖር አንድን የቦርድ አባል ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በማናቸውም ጊዜ ሊያነሳው ይችላል። ይህ ንዑስ አንቀጽ በሠራተኛው በሚመረጥ የቦርድ አባል ላይም ተፈጻሚ በሚሆንበት ወቅት የሠራተኛው ጠቅላላ ጉባዔ መረጃው እንዲደርሰው ተደርጎ ተተኪ አባል ሊመርጥ ይችላል።

13. የቦርዱ ስብሰባ ሥነ ሥርዓት፤

1. ቦርዱ ቢያንስ በወር አንድ ጊዜ ይሰበሰባል።
2. አስቸኳይ ሁኔታ ሲያጋጥም ወይም ከቦርዱ አባላት መካከል ቢያንስ ሁለት አባላት ሲጠይቁ በማናቸውም ጊዜ ቦርዱን ሊቀመንበሩ ይሰበሰባል።
3. የቦርዱ ስብሰባ አጀንዳ በቅድሚያ ለቦርዱ አባላት እንዲደርስ ይደረጋል።
4. ከቦርዱ አባላት መካከል አብዛኛው ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።
5. ቦርዱ በድምጽ ብልጫ ይወስናል። ድምጹ እኩል ለእኩል በሚሆንበት ጊዜ ሊቀመንበሩ ወሳኝ ድምጽ ይኖረዋል።
6. ቦርዱ ከድርጅቱ ሠራተኞች መካከል መርጦ ፀሐፊ ይመድባል።
7. የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ድምጹ የመስጠት መብት ሳይኖረው በቦርዱ ስብሰባ ላይ ሊገኝ ይችላል።
8. ቦርዱ በየስብሰባው በተገኙት አባላት የሚፈረም ቃለ-ጉባኤ ይይዛል።
9. ቦርዱ የራሱን የአሠራር ደንብ ያወጣል።

14. የቦርዱ ሥልጣንና ተግባር፤

ቦርዱ፡-

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን መቅረብ ከሚገባቸው በስተቀር ሌሎች የፖሊሲ ጉዳዮችን ይወስናል።
2. የድርጅቱን ዋና ሥራ አስኪያጅ ይቀጥራል፤ ደመወዝና አበሉን ይወስናል፤ ያሰናብታል፤
3. ለድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ተጠሪ የሆኑ የሥራ ኃላፊዎችን ቅጥር ምደባና ስንብት ደመወዝና አበል ያጸድቃል፤
4. የድርጅቱን የሥራ ፕሮግራም፤ በጀትና የውስጥ ደንብ ያጸድቃል፤ አፈጻጸማቸውንም ይከታተላል፤
5. የድርጅቱን የረጅም ጊዜ ብድሮችና ክሬዲቶች ያጸድቃል፤
6. በድርጅቱ ሕልውና ላይ ወሳኝነት የሌላቸውን ቋሚ ንብረቶች ሽያጭ ያጸድቃል፤

7. የድርጅቱ ሂሳቦችና ንብረቶች ባግባቡ መያዛቸውን ያረጋግጣል፤
8. ለድርጅቱ አዲተሮች የድርጅቱን የሂሳብ መዝገቦች ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ደግሞ ስለድርጅቱ የሥራ አፈጻጸም ወቅታዊ ሪፖርትና የሂሳብ መግለጫዎች ያቀርባል፤
9. የድርጅቱ ካፒታል እንዲጨምር ወይም እንዲቀንስ ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ሐሳብ ያቀርባል፤

15. የቦርድ አባላት ተጠያቂነት፤

1. የቦርድ አባላት በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጣቸውን ተግባር በጥንቃቄ መፈጸም አለባቸው፡፡
2. አባላቱ ተግባራቸውን በአግባብ ባለመፈጸማቸው ምክንያት በድርጅቱ ላይ ለሚደርሰው ጉዳት በአንድነትና በነጠላ ተጠያቂ ይሆናሉ፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተገለጸው ቢኖርም የቦርዱ ውሳኔ በሚሰጥበት ጊዜ ውሳኔው ትክክል አይደለም ብሎ በድምጽ የተለየ የቦርድ አባል ውሳኔው ለሚያስከትለው ጉዳት ተጠያቂ አይሆንም፡፡

16. የድርጅት ዋና ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር፤

1. ዋናው ሥራ አስኪያጅ፤
 - ሀ/ የድርጅቱን ሥራ ያደራጃል፤ ይመራል፤ ያስተዳድራል፤ ይቆጣጠራል፤
 - ለ/ ድርጅቱ ከሶስተኛ ወገኖች ጋር በሚያደርገው ግንኙነት፤ ድርጅቱ በሚያቀርባቸው ክሶችና በድርጅቱ ላይ በሚቀርቡ ክሶች ድርጅቱን ወክሎ ይሠራል፤
 - ሐ/ ቦርዱን እያስፈቀደ ለእሱ ተጠሪ የሆነ የሥራ ኃላፊዎችን ይቀጥራል፤ ይመድባል፤ ተግባቸውን ይወስናል፤
 - መ/ በድርጅቱ የውሰጥ ደንብና አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ሌሎች ሠራተኞችን ይቀጥራል፤ ይመድባል፤ ያሰናብታል፤ ደመወዛቸውንና አባላቸውን ይወስናል፤
 - ሠ/ የድርጅቱን ሂሳቦች ባግባቡ ይይዛል፤ ለድርጅቱ የባንክ ሂሳብ ይክፍታል፤ ያንቀሳቅሳል፤
 - ረ/ ለድርጅቱ ሥራ ማስኬጃ የሚውል የአጭር ጊዜ ብድር ውል ይዋዋላል፤ ቦርዱን በማስፈቀድ የረጅም ጊዜ ብድር ይበደራል፤ ለእነዚህ ዓላማዎች ቦርዱን እያስፈቀደ የድርጅቱን የሚንቀሳቀስና የማይንቀሳቀስ ንብረት በመያዣነት ይሰጣል፤

ለ/ የድርጅቱን የሥራ ፕሮግራምና በጀት እንዲሁም የውስጥ ደንብ አዘጋጅቶ ለቦርዱ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም ሥራ ላይ ያውላል፤

ሸ/ ቦርዱን በማስፈቀድ በድርጅቱ ሕልውና ላይ ወሳኝነት የሌላቸውን የድርጅቱን ቋሚ ንብረቶች ይሸጣል፤

ቀ/ የቦርዱን ውሳኔዎች ይፈጽማል፤ ያስፈጽማል፤

በ/ ቦርዱ በሚወሰነው ሁኔታ ለቦርዱ ሪፖርት ያቀርባል፤

ተ/ አስፈላጊ ሆኖ በተገኘው መጠን ሥልጣኑን ለድርጅቱ የሥራ ኃላፊዎችና ሠራተኞች በውክልና ይሰጣል፤

ቸ/ በሥራው ሃደት ላይ የሚመክርና በሥራ ግምገማዎች፣ በዕቅዶችና ውሳኔዎች ላይ የሚወያይ የማይጅመንት ኮሚቴ ያቋቁማል፤ ስብሰባውንም ይመራል፤

ሀ/ ቦርዱ የሚሰጠውን ሌላ ተግባር ይፈጽማል፤

2. ዋናው ሥራ አስኪያጅ ለቦርዱ ተጠሪ ይሆናል፡፡

17. የዋናው ሥራ አስኪያጅ ኃላፊነትና ተጠያቂነት፤

ዋናው ሥራ አስኪያጅ ተግባሩን በሚፈጽምበት ጊዜ በቸልተኝነት ወይም ሆን ብሎ በድርጅቱ ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት በሕግ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

18. ውክልና፤

ማናቸውም ድርጅት በዋናው ሥራ አስኪያጅና በዚህ አዋጅ መሠረት ሥልጣን በተሰጣቸው ሌሎች ወኪሎች አማካይነት ሥራውን ይፈጽማል፤ መብት ያገኛል ግዴት ይገባል፡፡

ምዕራፍ 4

የድርጅቱ ካፒታል

19. ድርጅት ለማቋቋም ስለሚያስፈልገው ካፒታል፤

1. ማናቸውም ድርጅት ካፒታል ይኖረዋል፤

2. አንድ ድርጅት ለማቋቋም የሚያስፈልገውን መነሻ ካፒታል ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በመንግሥት እንዲመደብለት ያደርጋል፡፡ ካፒታሉ በዓይነት ወይም በጥሬ ገንዘብ ሊሆን ይችላል፤ በዓይነት ከሆነ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት የተገመተ ወይም በመዝገቡ መሠረት ትክክል መሆኑን ያረጋግጣል፡፡

20. በለተከፈለና በለተፈቀደ ካፒታል፤

1. ማናቸውም ድርጅት ሲቋቋም ድርጅቱ የሚኖረው የተከፈለ ካፒታል መጠን ከተፈቀደው ካፒታል 25 በመቶ ሊያንስ አይችልም፡፡
2. የአንድ ድርጅት የተፈቀደ ካፒታል ድርጅቱ ከተቋቋመበት ጊዜ ጀምሮ በአምስት ዓመት ውስጥ በሙሉ ተከፍሎ ያልቃል፡፡
3. የተፈቀደው ካፒታል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 በተወሰነው ጊዜ በሙሉ ተከፍሎ ካላለቀ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የሦስተኛ ወገኖች መብት ሳይነካ የድርጅቱን ካፒታል ወደ ተከፈለው የካፒታል መጠን ዝቅ ያደርገዋል፡፡

21. የተፈቀደ ካፒታል ስለመጨመር፤

ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ከመንግሥት ገንዘብ በማስመደብ ወይም ከድርጅቱ ገቢ የድርጅቱ ካፒታል እንዲጨምር ሊያደርግ ይችላል፡፡

22. ካፒታል ስለመቀነስ፤

የሦስተኛ ወገኖች መብት ሳይነካ የአንድ ድርጅት ካፒታል የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ሊቀንስ ይችላል፡፡

1. የድርጅቱ ካፒታል እንዲቀነስ አዲተሮች ሐሳብ ሲያቀርቡ፤
2. በድርጅቱ ቦርድ በሚቀርበው ሐሳብ መሠረት ካፒታሉ እንዲቀነስ ሲወሰን፤
3. የድርጅቱ የተፈቀደ ካፒታል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 20 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት በሙሉ ተከፍሎ ያላለቀ ሲሆን፡፡

ምዕራፍ 5

የድርጅት ስምና የንግድ ምልክት

23. የድርጅት ስም፤

1. የአንድ ድርጅት ስም ሥራውን የሚያከናውንበት ስም ሲሆን የድርጅቱን ሥራ በግልጽ የሚያመለክት ይሆናል፡፡
2. የአንድ ድርጅት ስም የመንግሥት ፖሊሲን እንዲሁም መልካም ሥነ ምግባርን የሚቃረንና የሶስተኛ ወገኖችን መብት የሚነካ አይሆንም፤
3. የማናቸውም ድርጅት ስም በሥራ ቦታው በግልጽ እንዲታይ ይደረጋል፡፡

24. የስም አጠቃቀም ሁኔታዎች፤

1. የአንድ ድርጅት ስም አመራረጥ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23/2/ በተመለከተው መሠረት መሆኑን ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ያረጋግጣል፡፡

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23/2/ የተመለከተውን የተላለፈ ድርጅት ለደረሰው ጉዳት ካሣ እንዲከፍል እና ወይም ክርክር ባስነሳው ስም እንዳይጠቀም በፍርድ ቤት ሊወሰን ይችላል፡፡

25. የንግድ ምልክት፤

የንግድ ምልክት አንድ ድርጅት ለሚያመርተው ዕቃ ወይም ለሚሰጠው አገልግሎት መለያ በማድረግ የሚጠቀምበት ስም፣ ስያሜ፣ ዓርማ፣ ወይም ሌላ ማናቸውም መለያ ምልክት ነው፡፡

26. የንግድ ምልክት አጠቃቀም ሁኔታዎች፤

1. አንድ ድርጅት ማንኛውንም የንግድ ምልክት ሊመርጥ ይችላል፡፡
2. ማናቸውም የንግድ ምልክት የመንግሥት ፖሊሲ እንዲሁም መልካም ሥነ ምግባርን የሚቃረንና የሶስተኛ ወገኖችን መብት የሚነካ አይሆንም፡፡
3. የማናቸውም ድርጅት የንግድ ምልክት በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት አግባብ ባለው መሥሪያ ቤት ይመዘገባል፤ በሰፊው በሚሰራው ጋዜጣም ታትሞ ይወጣል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተመለከተውን የተላለፈ ድርጅት ላደረሰው ጉዳት ካሣ እንዲከፍል እና ወይም ክርክር ባስነሳው የንግድ ምልክት እንዳይጠቀም በፍርድ ቤት ሊወሰን ይችላል፡፡

ምዕራፍ 6

ስለድርጅት ሂሳብና የሂሳብ ምርመራ

ዘርፍ አንድ

የድርጅት ሂሳብ

27. የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት፤⁵⁰

ማናቸውም ድርጅት በንግድ አሠራር ተቀባይነት ያለው የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት ይኖረዋል፡፡ ይህንኑ ተግባራዊ ለማድረግ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን እስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

28. የሂሳብ ዓመት፣ ሂሳብ መዝጋትና ዓመታዊ ሪፖርት፤

1. የአንድ ድርጅት የሂሳብ ዓመት በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ይወሰናል፤
2. ማናቸውም ድርጅት ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ ሂሳቡን ይዘጋል፡፡ ዓመታዊው ሂሳብ የበጀት ዓመቱ ባለቀ በሶስት ወር ጊዜ ውስጥ መዝጋት አለበት፡፡

⁵⁰ ለ20/81 (2006) አ. 847 ዓላማ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

3. ድርጅቱ ስላለፈው ዓመት የድርጅቱ ሥራዎችና አቋሞች ሁኔታ፣ ስለተከናወኑ ተግባሮችና በቅርብ ሥራ ላይ ሊውሉ ስለታሰቡ ዋና ዋና ዕቅዶችና ፕሮግራሞች ጭምር ሪፖርት ያዘጋጃል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት የድርጅቱን ሂሳብ በወቅቱ አለመዝጋት በኃላፊነት የሚያስጠይቅ ይሆናል፡፡

29. ስለመጠባበቂያ ሂሳቦችና አጠቃቀም፤

1. ማናቸውም ድርጅት ሕጋዊ መጠባበቂያ ሂሳብ ይይዛል፡፡

2. በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ የተወሰነው እንደተጠበቀ ሆኖ ማናቸውም ድርጅት ከተጣራ ትርፉ ላይ 5 በመቶ በየዓመቱ እያነሳ ሕጋዊ መጠባበቂያው ሂሳብ የድርጅቱን ካፒታል 20 ከመቶ እስኪያህል ድረስ ወደ መጠባበቂያ ሂሳቡ ያስገባል፡፡

3. ሕጋዊ መጠባበቂያ ሂሳቡ፤

ሀ/ ኪሣራን ለመሸፈን፤

ለ/ ያልታሰቡ ወጪዎችንና ዕዳዎችን ለመሸፈን፤ ሊውል ይችላል፤

4. የማናቸውም ድርጅት ቦርድ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣኑን እያስፈቀደ ሌሎች መጠባበቂያ ሂሳቦችን እንዲያዙ ለማድረግና አጠቃቀማቸውንም ለመወሰን ይችላል፡፡

30. ስለግብር እና ቀረጥ ክፍያ፤

1. የግብር እና ቀረጥ ክፍያን በሚመለከት አግባብ ያላቸው ሕጎች በድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

2. ድርጅቶች በሌላ ሕግ መሠረት ከግብር እና ቀረጥ ነፃ ለመሆን ያላቸውን መብትና ሌላም መብት ይህ አዋጅ አያስቀርባቸውም፡፡

31. የመንግሥት የትርፍ ድርሻ ክፍያ፤

የዚህ አዋጅ አንቀጽ 11/8/ እንደተጠበቀ ሆኖ ማናቸውም ድርጅት የሂሳብ ዓመቱ ከተፈጸመበት ጊዜ አንስቶ ባሉት ሰባት/7/ ወራት ውስጥ የመንግሥቱን የትርፍ ድርሻ ለመንግሥት ፈሰስ ያደርጋል፡፡

ዘርፍ ሁለት

ስለ ሂሳብ ምርመራ

32. የአዲተሮች አመዳደብ፤

1. በሌላ ሕግ ለዋናው አዲተር የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የማናቸውም ድርጅት ሂሳብ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን በሚሰይማቸው የውጭ አዲተሮች ይመረመራል፡፡
2. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የሚሰይማቸውን የውጭ አዲተሮች በዋናው አዲተር የወጡ መመዘኛዎችን የሚያሟሉና ከማናቸውም ዓይነት ተጽእኖ ነፃ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡⁵¹
3. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የውጭ አዲተሮችን የሥራ ጊዜ ይወስናል፡፡

33. ሂሳብ የማስመርመር ግዴታ፤

የተመርማሪውን ድርጅት ገንዘብ ወይም ንብረት የተረከበ ወጪ ያደረገ የከፈለ ወይም ለሂሳቡ ኃላፊ የሆነ ማንኛውም ሰው ሲጠየቅ ሂሳቡን የማስመርመርና አስፈላጊውን መረጃ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡

34. የአዲተሮች ሥልጣን፤ ተግባርና ተጠያቂነት፤⁵²

የንግድ ሕግ ቁጥር 373፤ 374፤ 375፤ 376፤ 378 እና 380 አስፈላጊው ለውጥ ተደርጎባቸው የአዲተሮችን ሥልጣን ተግባርና ኃላፊነት በሚመለከት ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ምዕራፍ 7

ስለመዋሐድና ስለመከፋፈል

35. መሠረቱ፤

1. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆነ ድርጅቶች አንዱ ሌላውን በመጠቅለልም ሆነ አንድ ሌላ አዲስ ድርጅት በመፍጠር በማኒስትሮች ምክር ቤት ውሳኔ ሊዋሐዱ ይችላሉ፡፡
2. አንድ ድርጅት ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ አዲስ ድርጅቶች እንዲሆን በማኒስትሮች ምክር ቤት ውሳኔ ሊከፋፈል ይችላል፡፡

⁵¹ ለ20/81 (2006) አ. 847 ዓላማ ይህ ንዑስ አንቀጽ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

⁵² ለ20/81 (2006) አ. 847 ዓላማ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

3. የማዋሐዱም ሆነ የመከፋፈሉ ውሳኔ ተግባራዊ የሚሆነው በዚህ አዋጅ መሠረት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ነው፡፡

36. የወል ድንጋጌዎች፤

1. ከአበዳሪ ድርጅት ጋር የብድር ስምምነት አድርጎ ዕዳውን ገና ያልከፈለ ድርጅት ከመዋሐዱ ወይም ከመከፋፈሉ በፊት የአበዳሪውንና የዋስትና ሰጪውን ስምምነት ይጠይቃል፡፡
2. አንድ ለማዋሐድ ወይም ለመከፋፈል የታሰበ ድርጅት ዕዳ ያለበት ሲሆን በመዋሐድ ወይም በመከፋፈል የሚፈጠረው ድርጅት በገንዘብ ጠያቂዎች በኩል የሚፈለግበትን ግዴታ ለመፈጸም የማይችል ከሆነ የማዋሐዱም ሆነ የመከፋፈሉ ውሳኔ አይሰጥም፡፡
3. የሚዋሐደው ወይም የሚከፋፈለው ድርጅት ካለፈው የሂሳብ ዓመት መጀመሪያ አንስቶ መዋሐዱ ወይም መከፋፈሉ እስከተፈጸመበት ጊዜ ድረስ ያለውን ሂሳብ ይዘጋል፤ በአዲተርም ይመረመራል፡፡

37. የመብትና ግዴታ መተላለፍ፤

1. በመዋሐዱ ምክንያት ሕልውናውን የሚያጣው ድርጅት መብትና ግዴታ ወደሚጠቀልለው ወይም በመዋሐድ ወደሚፈጠረው አዲስ ድርጅት ይዛወራል፡፡
2. የሚከፋፈል ድርጅት መብትና ግዴታ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 38 በተመለከተው የመብትና ግዴታ ምደባ መሠረት በመከፋፈሉ ወደሚፈጠሩት አዲስ ድርጅቶች ይዛወራል፡፡

38. የሚከፋፈል ድርጅት መብትና ግዴታ አመዳደብ፤

1. ሀ/ በመከፋፈል ላይ ያለ ድርጅት መብትና ግዴታ በመከፋፈል ወደሚፈጠሩት ድርጅቶች የሚመደበው ጉዳዩ የሚመለከተው ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን በሚወስነው መሠረት ይሆናል፡፡
ለ/ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የድርጅቱን መከፋፈል ውሳኔ የያዘና መብትና ግዴታው በመከፋፈሉ በተፈጠሩት ድርጅቶች መካከል እንዴት እንደተመደበ የሚያሳይ የተሟላ ሪፖርት ያዘጋጃል፡፡
ሐ/ የሪፖርቱ አንድ ቅጅ በመከፋፈሉ የተፈጠረው እያንዳንዱ ድርጅት በሚቋቋምበት ጊዜ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ይቀርባል፤ በመከፋፈሉ የተፈጠረው እያንዳንዱ ድርጅትም አንድ ቅጅ ይሰጠዋል፡፡

መ/ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የሪፖርቱን ዋና ዋና ነጥቦች የያዘ ማስታወቂያ በሰፊው በሚሰራጩ ጋዜጦች በአማርኛና በእንግሊዝኛ ታትሞ እንዲወጣ ያደርጋል፡፡

ሠ/ በሌላ ሕግ የተቋቋመ የመንግሥት የልማት ሥራ ድርጅት መከፋፈልን በሚመለከት በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ማለት በዚያው ሕግ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን የነበረው አካል ነው፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ቢኖርም፣ በመከፋፈሉ የተፈጠሩት ድርጅቶች ሁሉ የተከፋፈለው ድርጅት ለሶስተኛ ወገኖች የገባውን ግዴታ በሚመለከት በአንድነትና በነጠላ ኃላፊነት አለባቸው፡፡

ምዕራፍ 8

ስለድርጅቶች መፍረስና ሂሳብ ስለማጣራት

39. ድርጅት የሚፈርስባቸው ምክንያቶች፡

ማናቸውም ድርጅት ከሚከተሉት ምክንያቶች ባንዱ ሊፈርስ ይችላል፡፡

1. በማቋቋሚያው ደንብ የተመለከተው የድርጅቱ የመቆያ ጊዜ ሲያልቅ፤
2. ድርጅቱ የተቋቋመበት ሥራ ሲያልቅ፤
3. ድርጅቱ የተቋቋመበት ዓላማ ሲከሸፍ ወይም ሊፈጸም የማይችል ሲሆን፤
4. ከመቶ ሰባ አምስት (75 በመቶ) የሚሆነው የተከፈለው የድርጅቱ ካፒታል ሲጠፋ፤
5. የሚኒስትሮች ምክር ቤት የድርጅቱን ሕልውና የሚነካ ውሳኔ ሲሰጥ፤
6. የድርጅቱ መክሰር በፍርድ ቤት ሲወሰን፡፡

40. በኪሣራ ጊዜ ስለሚደረግ የሂሳብ ማጣራት፡

1. የመክሰር ሥርዓትን በሚመለከት የንግድ ሕግ 5ኛ መጽሐፍ ድንጋጌዎች አስፈላጊው ለውጥ ተደርጎባቸው በድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡
2. በንግድ ሕግ ቁጥር 1166 /1-2/ የተደነገገው ቢኖርም ፍርድ ቤቱ የድርጅት መክሰር በንግድ ሕግ መሠረት በአጭር ሥነ ሥርዓት እንዲመራ ሊወስን ይችላል፡፡

41. ስለሂሳብ አጣሪዎች ሹመት ተግባርና ሥልጣን፡

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 39 /1-5/ የተመለከቱት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በዋናው ኦዲተር የወጣውን መመዘኛ የሚያሟላ የድርጅቱ ሠራተኛ ያልሆነ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ሂሳብ አጣሪዎች ይሾማል፡፡ በቂ ምክንያት

ሲያጋጥም ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ሂሳብ አጣሪዎችን ይሸርና በምትካቸው ሌሎች ሊሾም ይችላል፡፡

2. የሂሳብ አጣሪዎች በመፍረስ ላይ ያለውን ድርጅት መዝገቦችና ሂሳቦች ይረከባሉ፡፡
3. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በተለየ ሁኔታ ካልወሰነ በስተቀር፤ ሂሳብ አጣሪዎች የድርጅቱን ንብረት በኃላፊነት ይይዛሉ፤ በዚህ አዋጅ ለቦርዱና ለዋናው ሥራ አስኪያጅ የተሰጠውም ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖራቸዋል፤ ሆኖም ግዴታቸው ያላለቀ ውሎችን ለመፈጸም ወይም የሂሳብ ማጣራቱን ተግባር ለማሳካት አስፈላጊ ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር አዲስ ሥራ መጀመር አይችሉም፡፡
4. ቦርዱ ካለፈው የሂሳብ ዓመት መጨረሻ ጀምሮ የሂሳብ ማጣራት ተግባር እስከተጀመረበት ቀን ያለውን ጊዜ የሚሸፍን ስለድርጅቱ አቋም ሪፖርት አዘጋጅቶ ለሂሳብ አጣሪዎች ይሰጣል፡፡
5. ሂሳብ አጣሪዎችና ቦርዱ የድርጅቱን መብቶችና ግዴታዎች ባጭሩ የያዘ መግለጫ በጋራ አዘጋጅተው ይፈርሙበታል፡፡
6. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን በተለየ ሁኔታ ካልወሰነ በስተቀር ቦርዱና ዋናው ሥራ አስኪያጅ ሂሳብ አጣሪዎችን በሥራቸው ይረዷቸዋል፡፡

42. ባለገንዘቦችን ስለመጥራት፤

1. ሂሳብ አጣሪዎች ድርጅቱ የሚፈርስ መሆኑንና ያላቸውን የገንዘብ ጥያቄም በማስረጃ በማስደገፍ እንዲያቀርቡ ለባለገንዘቦች ያስታውቃሉ፡፡
2. ስማቸው በድርጅቱ መዝገብ ተይዞ ለሚገኘው፤ እንዲሁም በሌላ ሁኔታ ለታወቁ ባለገንዘቦች ማስታወቂያ በሪከማንዴ ይላክላቸዋል፡፡ ሌሎች ባለገንዘቦች በሰፊው በሚሰራጩ ጋዜጣ በየሳምንቱ በሚወጡ ሶስት ተከታታይ ማስታወቂያዎች እንዲያውቁ ይደረጋል፡፡ ባለገንዘቦች ያላቸውን የገንዘብ ጥያቄ እንደነገሩ ሁኔታ ደብዳቤ ከደረሳቸው ወይም የመጨረሻው የጋዜጣ ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በዘጠና /90/ ቀን ውስጥ የገንዘብ ጥያቄዎቻቸውን እንዲያቀርቡ ይደረጋል፡፡
3. ሂሳብ አጣሪዎች ስለድርጅቱ የሂሳብ አቋም መግለጫ አዘጋጅተው ስለዕዳው አክፋፈል ያላቸውን ሐሳብ የባለገንዘቦችን ዝርዝርና የአክፋፈሉን ቅደም ተከተል /የሚኖር ከሆነ/ በመጨረሻ ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ያቀርባሉ፡፡

4. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ሂሣብ አጣሪዎች ያዘጋጁትን የሂሣብ አቋም መግለጫ መሠረት በማድረግና ስለዕዳው አከፋፈል ያቀረቡትን ሃሳብ በማመዛዘን፤

ሀ/ የገንዘብ ጥያቄያቸውን በማስረጃ በማስደገፍ ላቀረቡ ባለገንዘቦች ክፍያው እንዲፈጸም ይፈቅዳል፤

ለ/ የድርጅቱ ጥሬ ገንዘብ ለባለገንዘቦች መክፈል ያለበት ዕዳ የማይሸፍን ሆኖ ሲገኝ የሶስተኛ ወገኖች መብት ሳይነካ በሚያጸድቀው የሽያጭ ዘዴ አማካይነት የድርጅቱን ንብረቶች ሂሣብ አጣሪዎች እንዲሸጡ ይፈቅዳል፡፡

5. የድርጅቱ ጠቅላላ ንብረት ዕዳውን ለመክፈል በቂ በማይሆንበት ጊዜና የተፈቀደው ካፒታል በሙሉ ሳይከፈል ከቀረ ሂሣብ አጣሪዎች ቀሪው ሂሳብ እንዲከፈል ተቆጣጣሪውን ባለሥልጣን ይጠይቃል፡፡

43. የባለገንዘቦችን መብት ስለመጠበቅ፤

1. የታወቁ ባለገንዘቦች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 42/2/ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ጥያቄያቸውን ሳያቀርቡ የቀሩ እንደሆነ ሊከፈላቸው የሚገባ ገንዘብ በባለገንዘቦቹ ስም በባንክ ተቀማጭ ይሆናል፡፡

2. ባልተጠናቀቁ የድርጅቱ ሥራዎች መነሻነት የሚቀርቡ የገንዘብ ጥያቄዎችን ለመሸፈን የሚያስፈልገው ገንዘብ እንዲሁም ባለገንዘቦቹ ዋስትና ያልተሰጣቸው ከሆነ ክርክር ያስነሱ ዕቃዎችን ለመሸፈን የሚያስፈልገው ገንዘብ ክርክሩ እስከሚወሰን ድረስ ለብቻ ተቀማጭ ሆኖ ይያዛል፡፡

3. በአንቀጽ 44/2/ መሠረት የድርጅቱ ሕልውና ካበቃ በኋላ የሚቀርብ በድርጅቱ መዝገብ ያልታወቀ ገንዘብ ጠያቂዎች የገንዘብ ጥያቄያቸውን በአንቀጽ 42/2/ በተወሰነው ጊዜ ያላቀረቡት ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ከሆነ፤ በትርፍነት ለመንግሥት ከገባው ሀብት ላይ እንዲከፈላቸው ሊጠይቁ ይችላሉ፡፡ እንዲሁም በሂሣብ አጣሪዎች ቸልተኝነት ምክንያት ያልተከፈላቸው ባለገንዘቦች ሂሣብ አጣሪዎችን በኃላፊነት ሊጠይቁ ይችላሉ፡፡

44. የመጨረሻ የሀብትና ዕዳ መግለጫ እና የመፍረስ ማስታወቂያ ስለማውጣት

1. ባለገንዘቦች ከተከፈላቸውና ሊቀርቡ የሚችሉ የገንዘብ ጥያቄዎችን ለመሸፈን የሚያስፈልገው ገንዘብ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43/1-2/ መሠረት ተቀማጭ ከሆነ በኋላ ሂሣብ አጣሪዎች ድርጅቱ ትርፍ ሀብት ካለው ይህንኑ የሚያሳይ የመጨረሻ የሀብትና የዕዳ መግለጫ እዘጋጅተው ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን

ያቀርባሉ፤ ለገንዘብ ሚኒስቴርና⁵³ ለዋናው አዲተርም ግልባጭ ያደርጋሉ፡፡ ዋናው አዲተር የሚሰጠው አስተያየት ካለው ወዲያውኑ ለገንዘብ ሚኒስቴርና ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ይሰጣል፡፡ ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን የገንዘብ ሚኒስቴርን ስምምነት በማግኘት የመጨረሻውን የህብትና የዕዳ መግለጫ ሲያጸድቀው ወዲያውኑ ድርጅቱ እንዲፈርስ መወሰኑን ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ያስታውቃል፡፡

2. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ድርጅቱ የተቋቋመበትን ደንብ ይሠርዛል፡፡ ከዚህም ጊዜ ጀምሮ የድርጅቱ ሕልውና ያበቃል፡፡
3. የፈረሰ ድርጅት መዝገቦች በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ዘንድ ተቀምጠው ለ10 ዓመት ይቆያሉ፡፡ እነዚህን መዝገቦች ለማየት የሚፈልጉ ሰዎችም ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ በመክፈል መመርመር ይችላሉ፡፡

45. ለመንግሥት ገቢ ስለሚሆን ሀብት

ፈርሶ ሂሳቡ የተጣራ ድርጅት ትርፍ ሀብት ለመንግስት ገቢ ይሆናል፡፡

ምዕራፍ 9

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

46. በሌሎች ሕጎች ስለተቋቋሙ ድርጅቶች፤

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በሌላ ሕግ የተቋቋመ ማንኛውም ድርጅት፤
 ሀ/ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ እንደገና እንዲቋቋም፤ ተከፋፍሎ አዲስ በሚቋቋሙ ድርጅቶች እንዲተካ ወይም ከሌላ ድርጅት ጋር እንዲዋሃድ ሊደረግ ወይም፤
 ለ/ በዚህ አዋጅ መሠረት እንደተቋቋመ ተቆጥሮ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ሊሰይምለትና በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት እንዲተዳደር ሊደረግ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ሀ/ መሠረት የሚቋቋሙ ድርጅቶች አንድን ድርጅት በመከፋፈል ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ድርጅቶችን በማዋሐድ የሚፈጠሩ ሲሆን የተከፈለውን ድርጅት ወይም የተዋሐዱትን ድርጅቶች ሂሳብ መዝጋትና መመርመር እንዲሁም መብትና ግዴታ ማስተላለፍን በሚመለከት የዚህ አዋጅ አንቀጽ 36/3/፣ 37 እና 38 ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

⁵³ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆናል፡፡
 507

47. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር፤

የሚኒስትሮች ምክር ቤት፤

1. በዚህ አዋጅ መሠረት፤

ሀ/ ድርጅት የማቋቋም፤

ለ/ ለሚያቋቁመው ድርጅት ካረታል የመመደብና ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን የመሰየም፤

ሐ/ ድርጅት የማፍረስ፤

መ/ አንድ ድርጅት ከሌላ ድርጅት ጋር እንዲዋሐድ ወይም እንዲከፋፈል የመወሰን፤

2. የሶስተኛ ወገኖች መብት ሳይነካ፤

ሀ/ ማናቸውም ድርጅት በንግድ ሕግ መሠረት የንግድ ማኅበር ሆኖ እንዲቋቋም፤

ለ/ ማናቸውም ድርጅት እንዲሸጥ ወይም በሌላ አኳኋን ድርጅቱ ወይም ማፈጅመንቱ እንዲተላለፍ የመወሰን፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ መሠረት በሚቋቋም የንግድ ማኅበር በመንግሥት የተያዘ አክሲዮን እንዲሸጥ የመወሰን፤

4. ይህን አዋጅ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ ደንቦችን የማውጣት፤ ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡፡

48. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 21 ቀን 1984 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 146/1991

የመንግሥት የልማት ድርጅቶችን ወደ ግል ስለማዛወር የወጣ አዋጅ

መንግሥት በኢኮኖሚው ዘርፍ ያለውን ሚናና ተሳትፎ በመለወጥና የግለ-ን ክፍለ ኢኮኖሚ ድርሻ በማስፋፋት የአገሪቱን የኢኮኖሚ ልማት ማፋጠን አስፈላጊ በመሆኑ፤

ይህንንም ለማድረግ በመካሄድ ላይ ያለውን የፕራይቪታይዜሽን ፕሮግራም አፈጻጸም ማጠናከር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የመንግሥት የልማት ድርጅቶችን ወደ ግል ስለማዛወር የወጣ አዋጅ ቁጥር 146/1991” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ፕራይቪታይዜሽን” ማለት የልማት ድርጅትን፤ የልማት ድርጅትን የተወሰነ ክፍል ወይም ንብረት ወይም በንግድ ማኅበር ውስጥ በመንግሥት የተያዘን የአክሲዮን ድርሻ በሽያጭ ወደ ግል ማስተላለፍ ሲሆን፤

ሀ/ በግል ባለሀብቶች ተሳትፎ ለሚቋቋም የአክሲዮን ማኅበር የልማት ድርጅትን የመንግሥት መዋጮ ማድረግን፤ እንዲሁም

ለ/ የልማት ድርጅትን ማጎደሙን ወደ ግል ማስተላለፍን፤

ይጨምራል።

2. “የልማት ድርጅትን መሸጥ ወይም መዋጮ ማድረግ” ማለት የልማት ድርጅትን የንግድ መደብርና ሀብት መሸጥ ወይም መዋጮ ማድረግ ነው፤

3. “የልማት ድርጅት” ማለት በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት የሚተዳደር የመንግሥት የልማት ድርጅት ወይም መንግሥት ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ሲባል በመንግሥት የልማት ድርጅት የሰየመው ተቋም ነው፤

4. “ኤጀንሲ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 መሠረት የተቋቋመው የኢትዮጵያ ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው፤⁵⁴
5. “ቦርድ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 20(1) የተመለከተው የኤጀንሲው ቦርድ ነው፤
6. “ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን” ማለት የልማት ድርጅቶችን በአዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት እንዲቆጣጠር በመንግሥት የተሰየመ አካል ነው፤
7. “ባለአደራ ቦርድ” ማለት በአዋጅ ቁጥር 17/1988⁵⁵ የተቋቋመው ወደግል ይዞታ የተዛወሩ የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ባለአደራ ቦርድ ነው፤
8. “ባለሀብት”፣ “የአገር ውስጥ ባለሀብት” እና የውጭ ባለሀብት” ለሚሉት ቃላት በኢንቨስትመንት አዋጅ ቁጥር 37/1988⁵⁶ የተሰጣቸው ትርጓሜ ይኖራቸዋል፤ ሆኖም፣ “የአገር ውስጥ ባለሀብት” መንግሥትና የመንግሥት የልማት ድርጅቶችን አይጨምርም።

3. የፕራይቪታይዜሽን ዓላማዎች

የአገሪቱ ፕራይቪታይዜሽን ፕሮግራም የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፦

1. መንግሥት ለሚያካሂዳቸው የልማት ሥራዎች የሚሆን ገቢ ማስገኘት፤
2. መንግሥት በኢኮኖሚው ውስጥ ያለውን ሚናና ተሳትፎ በመለወጥ ጥረቱን የመንግሥትን ትኩረት በሚጠይቁ ሥራዎች ላይ እንዲያውል ማስቻል፤
3. የግሉ ክፍለ ኢኮኖሚ እንዲስፋፋ በማገዝ የአገሪቱን የኢኮኖሚ ልማት ማፋጠን፤

ክፍል ሁለት

ስለቅድመ ፕራይቪታይዜሽን ሥራዎች

4. ወደግል ስለሚዛወሩ የልማት ድርጅቶች

1. ወደ ግል የሚዛወሩ የልማት ድርጅቶች ዝርዝር በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን አቅራቢነት በመንግሥት ይወሰናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ወደ ግል እንዲዛወር ውሳኔ የተሰጠበት የልማት ድርጅት ማኔጅመንት ከኤጀንሲው በሚሰጠው መመሪያ መሠረት

⁵⁴ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 41 (11) መሠረት የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር ስለሆነ በዚህ አዋጅ ውስጥ ኤጀንሲ የሚለው በዚሁ መሠረት ተተክቶ ይነበብ፡፡

⁵⁵ በ6/38 (1992) አ. 208 ተሻረ፡፡

⁵⁶ አኦፓ ትርጓሜ 18/63 (2004) አ. 769 አንቀጽ 2 (5) እና (6) ተመልከት፡፡

ድርጅቱን ለፕራይቪታይዜሽን ለማዘጋጀት የሚያስፈልጉ እርምጃዎችን ሁሉ የመውሰድ ግዴታ አለበት።

5. የልማት ድርጅትን ወደ አክሲዮን ማጎበርነት ስለመለወጥ⁵⁷

1. ኤጀንሲው ለፕራይቪታይዜሽን ዝግጅት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው አንድን የልማት ድርጅት ወደ አክሲዮን ማጎበርነት እንዲለወጥ ሊያደርግ ይችላል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚቋቋመው አክሲዮን ማጎበር ካፒታል በአክሲዮኖች ተከፋፍሎ ሙሉ በሙሉ በመንግሥት አክሲዮንነት ይያዛል።
3. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቋቋም ወይም የልማት ድርጅትን የመንግሥት መዋጮ በማድረግ የሚቋቋም አክሲዮን ማጎበርን በሚመለከት የንግድ ሕጉ አንቀጽ 312/1/ እና 315 ድንጋጌዎች ተፈጻሚ አይሆኑም።
4. ኤጀንሲው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የተቋቋመ አክሲዮን ማጎበርን አክሲዮኖች ወደ ግል ማዛወር እስከሚጀምርበት ባለው የመሸጋገሪያ ጊዜ ውስጥ፤
ሀ/ በንግድ ሕጉ ለባለአክሲዮኖች ጉባዔ የተሰጡ ሥልጣኖች ለተቆጣጣሪው ባለሥልጣን እንደ ተሰጡ ይቆጠራል፤
ለ/ የአክሲዮን ማጎበር ዲሬክተሮች በሙሉ በተቆጣጣሪው ባለሥልጣን ይሾማሉ፤
ሐ/ የንግድ ሕጉ አንቀጽ 307/1/፣ 311፣ 347/1/ እና 349 ድንጋጌዎች ተፈጻሚ አይሆኑም፤ ሆኖም የንግድ ሕጉ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደአግባቡ ተፈጻሚ ይሆናሉ።
5. የንግድ ሕግ አንቀጽ 546 ንዑስ አንቀጽ (1)-(4) ድንጋጌዎች ቢኖሩም ኤጀንሲው አንድን የመንግሥት የልማት ድርጅት ወደ አክሲዮን ማጎበርነት እንዲለወጥ ሲያደርግ ወደ አክሲዮን ማጎበር የሚተላለፈውን ሀብትና ዕዳ እንዲሁም የአክሲዮን ማጎበር ካፒታል የመወሰን ሥልጣን ይኖረዋል።
6. ወደ አክሲዮን ማጎበርነት የተለወጠ የመንግሥት የልማት ድርጅት አክሲዮን ማጎበር አንደተመዘገበ ሕጋዊ ሕልውናው ያከትማል።

⁵⁷ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 እና 6 በ6/4 (1992) ኢ. 182 አንቀጽ 2(1) መሰረት አዲስ የነበሩ ናቸው።

6. ዋጋ ስለመተመን

1. ኤጀንሲው የልማት ድርጅትን፣ የልማት ድርጅትን የተወሰነ ክፍል ወይም ንብረት ወይም የመንግሥት አክሲዮንን ወደ ግል ለማዛወር በቅድሚያ ዋጋው እንዲተመን ያደርጋል፡፡
2. የዋጋ ትመና የሚከናወነው በርዳ. ባወጣው የዋጋ ትመና መመሪያ መሠረት ይሆናል፡፡
3. በዋጋ ትመናው መሠረት የሚወሰነው የመሸጫ መነሻ ወይም አመልካች ዋጋ በበርዳ. መጽደቅ አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

ስለ ፕራይቪታይዜሽን ስልቶችና ከፕራይቪታይዜሽን ጋር ስለተያያዙ

ጉዳዮች

7. የፕራይቪታይዜሽን ስልቶች

1. ኤጀንሲው አግባብነት ያላቸው የተለያዩ የፕራይቪታይዜሽን ስልቶችን ጥቅም ላይ ለማዋል የሚቻልበትን ዝርዝር የአፈጻጸም ሁኔታ ያጠናል፡፡
2. ለእያንዳንዱ የልማት ድርጅት የተመረጠው የፕራይቪታይዜሽን ስልት በበርዳ. መጽደቅ አለበት ።
3. ለማንኛውም የፕራይቪታይዜሽን ስልት ተግባራዊ የሚደረገው የአፈጻጸም ሥርዓት በግልጽነት መርህ ላይ የተመሠረተ መሆን አለበት ።
4. ⁵⁸

8. የመከፈያ ገንዘብ

1. ኤጀንሲው የልማት ድርጅት ዋጋ በብር ወይም ተቀባይነት ባለው የውጭ አገር ገንዘብ እንዲከፈል ሊዋዋል ይችላል፡፡
2. የፍትሐብሔር ሕግ አንቀጽ 2075 ድንጋጌ ቢኖርም የልማት ድርጅት ዋጋ መከፈል ያለበት በውሉ ላይ በተመለከተው ገንዘብ ነው፡፡

9. ስለንብረት የእርጅና ቅናሽ

1. ግብር የሚከፈልበትን ገቢ ለመወሰን ሲባል የሚታሰበው የንብረት የእርጅና ቅናሽ ስሌት የሚመሠረተው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 መሠረት በተሠራው የንብረቱ የዋጋ ተመን ላይ ይሆናል ሆኖም በጨረታ የተገኘው ዋጋ ዝቅ ያለ ከሆነ ስሌቱ የሚመሠረተው ገዥው በከፈለው ዋጋ ላይ ይሆናል፡፡

⁵⁸ በ6/4 (1992) እ. 182 እንቀፅ 2(2) ተሻረ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚደረሰበትን የንብረቶች የዋጋ ዝርዝር ኤጀንሲው ለሚመለከተው የግብር ባለሥልጣን ያስተላልፋል፡፡

10. ስለ ቴምብር ቀረጥ

1. ወደ ገዥው የተላለፉና የንብረት ባለቤትነት ማስመዝገቢያ ሠነድን በሚመለከት የቴምብር ቀረጥ የሚከፈልባቸውን የንብረቶች ዋጋ ዝርዝር ኤጀንሲው ለሚመለከተው የታክስ ባለሥልጣን ያስተላልፋል፡፡
2. በቴምብር ቀረጥ አዋጅ ቁጥር 110/1990 አንቀጽ 5/6/ የተደነገገው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ኤጀንሲው ያስተላለፈውን የንብረት ዋጋ ዝርዝር በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

11. የኢንቨስትመንት ሕጎች ተፈጻሚነት

ነባር ድርጅትን ለማስፋፋትና ለማሻሻል ስለሚሰጡ ማበረታቻዎች እንዲሁም የውጭ ዚጎችና ባለሀብቶች በኢንቨስትመንት መስክ ስለሚሳተፉበት ሁኔታ ስለሚጠበቁላቸው መብቶች አግባብ ባላቸው የኢንቨስትመንት ሕጎች የተደነገጉት በጥራይቨሽን ለሚሳተፉ ባለሀብቶችም ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

12.⁵⁹

13. ስለ ልማት ድርጅቶች መብትና ግዴታ መተላለፍ⁶⁰

1. ወደግል ይዞታ የተዛወረ የልማት ድርጅት ርክክቡ እንደተፈጸመ ሕጋዊ ሕልውናው ያከትምና መብትና ግዴታዎቹ ወደ ገዥው ወይም ገዥው ወደ አቋቋመው ኩባንያ ይተላለፋሉ፡፡⁶¹
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ተሰብሳቢና ተከፋይ ሂሳቦች ወደ ገዢው እንደ ማይተላለፉ በሽያጭ ውሉ ውስጥ ስምምነት ከተደረገ ከዚሁ ጋር የተያያዙ መብትና ግዴታዎች ለባለ አደራ ቦርዱ ይተላለፋሉ፡፡
3. የመንግሥት የልማት ድርጅት ወደ አክሲዮን ማኅበርነት ሲለወጥ ኤጀንሲው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5(5) መሠረት ስለሀብትና ዕዳ መተላለፍ በሚሰጠው ውሳኔ ወደ አክሲዮን ማኅበሩ ሳይተላለፍ የሚቀረው ሀብትና ዕዳ ለባለአደራ ቦርዱ ይተላለፋል፡፡
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች ከአዋጅ ውጭ ስለተወሰዱ ንብረቶች በወጣው አዋጅ ቁጥር 110/1987 መሠረት በኤጀንሲው ውሳኔ ለቀድሞ

⁵⁹ በ17/78 (2003) እ. 714 አንቀጽ 62(1) (ለ) ተሻረ፡፡

⁶⁰ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) በ6/4 (1992) እ. 182 አንቀጽ 2(4) መሰረት አዲስ የገቡ ናቸው፡፡

⁶¹ በ6/4 (1992) እ. 182 አንቀጽ 2(3) ተሻሻለ፡፡

ባለቤቶቻቸው የሚመለሱ የልማት ድርጅቶች መብትና ግዴታ መተላለፍን በሚመለከትም በተመሳሳይ ሁኔታ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

14. ስለ ድጎረ ፕራይቪታይዜሽን ክትትል

1. በፕራይቪታይዜሽን የተሳተፈ ባለሀብት አሸናፊ እንዲሆን የተደረገው ያቀረበው የኢንቨስትመንት ፕላን ተቀባይነት በማግኘት ጭምር ከሆነ የኢንቨስትመንት ፕላኑን በሽያጭ ውሉ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ተግባራዊ ማድረግ አለበት፡፡
2. ባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፕላኑን በሥራ ላይ ማዋሉን ለመከታተል የሚያስችሉ መረጃዎችን በየጊዜው ለኤጀንሲው የመስጠትና የኤጀንሲው ተወካዮችም በማንኛቸውም ጊዜ በድርጅቱ ውስጥ ተገኝተው ምርመራና ግምገማ እንዲያደርጉ የመፍቀድ ግዴታ አለበት ፡፡
3. ባለሀብቱ በዚህ አንቀጽ የተመለከቱትን ግዴታዎች ሳይወጣ ሲቀር የሚፈጸምበት ቅጣት በሽያጭ ውሉ በተወሰነው መሠረት ይሆናል ፡፡

15. ስለክርክር አወሳሰን

1. በኤጀንሲውና በፕራይቪታይዜሽን በተሳተፈ ባለሀብት መካከል የሚነሳ ክርክር በግልግል ዳኝነት እንዲታይ በውላቸው ውስጥ የተስማሙ ካልሆነ በስተቀር አግባብ ባለው የፌዴራል ፍርድ ቤት ይታያል፡፡
2. ተዋዋይ ወገኖች ክርክራቸው በግልግል ዳኝነት እንዲታይ የተስማሙ ከሆነ የግልግል ሥርዓቱ በውሉና አግባብ ባላቸው የፍትሐብሔር ሕግና የፍትሐብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ይመራል ፡፡

ክፍል አራት⁶²

ስለ ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ እንደገና መቋቋም

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

27. የመተባበር ግዴታ

1. ማንኛውም የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥት መሥሪያ ቤት ወይም የመንግሥት ባለሥልጣን የፕራይቪታይዜሽን ፕሮግራሙን በማስፈጸም ሂደት የሚጠየቀውን መረጃ ወይም ድጋፍ በመስጠት የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

⁶² ይህ ከፍል (ከአንቀጽ 16 እስከ 26) በ10/57 (1996) ኢ. 412 አንቀጽ 15 (1) (ሀ) ተሻረ፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ለኤጀንሲው የሚተላለፉ መረጃዎችንና ለገዢዎች የሚሰጡ አገልግሎቶች የሚቀርቡበት የጊዜ ገደብ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡
3. ከባለቤትነት መብት ከአገልግሎት ውሎች እና ከፈቃድ ዝውውር ጋር በተያያዘ ገዥው ሊያሟላቸው የሚገቡ ፎርማሊቲዎች ባለመሟላታቸው የባክነ ጊዜ በሠንጠረዥ ለተመለከተው የጊዜ ገደብ አይታሰብም፡፡

28. ሕገወጥ ባለይዞታዎችን ስለማስለቀቅ

1. ወደ ግል እንዲዛወሩ በተደረጉ የልማት ድርጅት ሕንፃዎች ወይም ቅጥር ግቢ ውስጥ በሕገወጥ መንገድ በመኖር ርክክብ እንዳይፈጸም ያውካል የተባለ ሰውን ለማስለቀቅ የክስ አቤቱታ የቀረበለት ፍርድ ቤት የይዞታውን ሕጋዊነት የሚያመለክት መቃወሚያ ካልቀረበለት በስተቀር በ30 ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠትና ውሳኔው እንዲፈጸም ማድረግ አለበት፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ከአዋጅ ውጭ ስለተወሰዱ ንብረቶች በወጣው አዋጅ ቁጥር 110/1987 መሠረት በኤጀንሲው ውሳኔ ለቀድሞ ባለቤቶቻቸው የሚመለሱ ንብረቶችንም በሚመለከት ተፈጻሚ ይሆናል፤ ሆኖም የይዞታውን ሕጋዊነት የሚመለከት መቃወሚያ ሊቀርብ አይችልም፡፡

29. የተሻሩና ተፈጻሚ የማይሆኑ ሕጎች

1. የኢትዮጵያ ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 87/1986 (እንደተሻሻለ) በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡
2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ደንብ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

30. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ⁶³
2. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 8፣ 10፣ 11፣ 13፣ 15፣ 27 እና 28 ድንጋጌዎች በአዋጅ ቁጥር 87/1986 መሠረት ከተደረጉ ፕራይቪታይዜሽኖች ጋር በተያያዙ ፍጻሜ ላላገኙ ጉዳዮችም ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

⁶³ በ17/78 (2003) አ. 714 አንቀጽ 62(1) (ለ) ተሻረ፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ ከዚህ አዋጅ መውጣት በፊት ከኤጀንሲው ጋር በሌላ አኳኋን ስምምነት የተደረገባቸውን ጉዳዮች የሚመለከቱ የውል ድንጋጌዎችን ተፈጻሚነት አያስቀርም።

31. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከታህሣሥ 20 ቀን 1991 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሣሥ 20 ቀን 1991 ዓ.ም

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ሠንጠረዥ

ከልማት ድርጅቶች ፕራይቪታይዜሽን ጋር በተያያዘ የሚሰጡ መረጃዎችና

አገልግሎቶች የሚቀርቡበት የጊዜ ገደብ

ተ.ቁ	የመረጃ/አገልግሎት ዓይነት	የጊዜ ገደብ
1.	የመሬት ይዞታን ማረጋገጥና የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ መስጠት	3 ወር
2	የመሬት ሊዝ/ኪራይ ተመንን እና የሊዝ ውል ጸንቶ ሊቆይ የሚችልበትን የጊዜ ገደብ ስለማሳወቅ	1 ወር
3	የውሃ ክፍያ ተመኖች ማሳወቅ	15 ቀናት
4	የተሽከርካሪ ባለቤትነት ማስተላለፊያ ሰነድ መስጠት	15 ቀናት
5	የቤት ባለቤትነትና የመሬት ባለይዞታነት ማስተላለፊያ ሰነድ መስጠት	1 ወር
6	የንግድ/የሥራ ፈቃድ ማዛወር/ መስጠት	15 ቀናት
7	የቤት ኪራይ፣ የመብራት፣ የውሃ ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ውል ማዛወር	15 ቀናት
8	የጉምሩክ ቀረጥ ሳይክፈልባቸው የገቡ ዕቃዎች የሚፈለግባቸው የቀረጥ መጠን ማሳወቅ	1 ወር

የፕራይቪታይዜሽንና የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ተቆጣጣሪ ባለሥልጣንን

ለማቋቋም የወጣ አዋጅ

መንግሥት በኢኮኖሚ ዘርፍ ያለውን ተሳትፎ በመለወጥና የግሉን ክፍለ ኢኮኖሚ ድርሻ በማስፋፋት የአገሪቱን የኢኮኖሚ ልማት ማፋጠን አስፈላጊ በመሆኑ፤

የልማት ድርጅቶች በመንግሥት ይዞታ ሥር እስካሉ ድረስ ተወዳዳሪና አትራፊ ሆነው በመቀጠል የሀገሪቱን የኢንዱስትሪ ልማት ስትራቴጂ በማስፈጸምና ኢኮኖሚያዊ እድገት በማምጣት ረገድ ተገቢውን ሚና እንዲጫወቱ ለማድረግ የሚያስችል አመራርና ድጋፍ መስጠት በማስፈለጉ፤

እነዚህን ዓላማዎች ለማስፈጸም የኢትዮጵያ ፕራይቪታይዜሽን አጀንዲና የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ተቆጣጣሪ ባለሥልጣንን በማዋሃድ የፕራይቪታይዜሽን ፕሮግራሙን አፈጻጸምና የመንግሥት የልማት ድርጅቶችን የመቆጣጠር ተግባር ማቀናጀት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

13. የኢንዱስትሪ ልማት ፈንድ⁶⁵

1. በአዋጅ ቁጥር 277/1994 አንቀጽ 11 ተቋቁሞ የነበረው የኢንዱስትሪ ልማት ፈንድ በዚህ አዋጅ እንደተቋቋመ ይቆጠራል።
2. የፈንዱ የገንዘብ ምንጭ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 2(1) ከተመለከቱት የመንግስት የልማት ድርጅቶችና አክሲዮኖቻቸው ሙሉ በሙሉ በመንግስት ከተያዙ አክሲዮን ማኅበራት የተጣራ ትርፍ እንዲሁም ሽያጭ የሚገኝ ገቢ ይሆናል፡፡
3. ፈንዱ ለሚከተሉት ዓላማዎች ይውላል፤
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5/3/ መሠረት ለሚቋቋሙ የልማት ድርጅቶች ፕሮጀክቶች ጥናት ማስፈጸሚያና ለማቋቋሚያ መነሻ ካፒታል፤
 - ለ/ በአገሪቱ የኢኮኖሚ ልማት ቁልፍ ሚና ሊጫወት የሚችል በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 2(1) የተመለከተውን ትርጓሜ

⁶⁴ ይህ አዋጅ ከእንቅስቃሴ 13 በቀር በ22/12 (2008) አ. 916 ተሻረ።

⁶⁵ የዚህ አንቀጽ ንዑስ እንቅስቃሴ (2) ፣ (3) (ለ) እና (4) በ18/18 (2004) አ. 730 አንቀጽ 2 ተሻሻሉ።

የሚያሟላ የመንግስት የልማት ድርጅትን የተፈቀደ ካፒታል ለመክፈል ወይም የመንግስት የልማት ድርጅትን ወይም አክሲዮኖቹ ሙሉ በሙሉ በመንግስት የተያዙ አክሲዮን ማኅበርን ለማሻሻል ወይም ለማስፋፋት የሚያስፈልገውን የካፒታል ወጭ ለመሸፈን፤

ሐ/ ኪሣራ የደረሰበት የመንግሥት የልማት ድርጅት ከመፍረስ እንዲድን ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በኪሣራ የገደለውን ካፒታል ለመተኪያ፡፡

4. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁶⁶ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ ከተመለከተው የገንዘብ ምንጭ ወደ ፈንዱ ገቢ የሚደረገውን መቶኛ፣ በፈንዱ በተቀመጠው ገንዘብ ተጠቃሚ ሊሆኑ የሚገባ የመንግስት የልማት ድርጅቶችናን አክሲዮኖቻቸው ሙሉ በሙሉ በመንግስት የተያዙ አክሲዮን ማኅበራትን እና ከፈንዱ ላይ የሚደረገውን የክፍያ መጠን ለመወሰን ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡
5. ባለሥልጣኑ የፈንዱን ሃሳብ በሚመለከት የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሃሳብ መዛግብት በተለይ ይይዛል፡፡
6. የፈንዱ ሃሳብ በዋናው አዲተር ወይም እርሱ በሚሰይመው አዲተር በየዓመቱ ይመረመራል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 26 ቀን 1996 ዓ.ም
ግርማ ወ/ጊዮርጊስ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፕረዝዳንት

⁶⁶ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ (6) ሆኗል፡፡

የመንግሥት ልማት ድርጅቶች የትርፍ ድልድል የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመንግሥት ልማት ድርጅቶች የትርፍ ድልድል የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 107/1996” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “የመንግሥት የልማት ድርጅቶች” ማለት በአዋጅ ቁጥር 412/1996⁶⁷ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 2 የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል፤
2. “የተጣራ ትርፍ” ማለት በአዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 2/7 የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል፤
3. “ባለሥልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 412/1996 የተቋቋመው የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ነው፡፡⁶⁸
4. “ሚኒስቴር” ማለት የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ነው፡፡⁶⁹

3. የትርፍ ድልድል

1. ከመንግሥት የልማት ድርጅት የተጣራ ትርፍ ላይ በአዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 29/2 መሠረት የሕጋዊ መጠባበቂያ ሂሳብ ከተቀነሰ በኋላ የሚቀረው ትርፍ እንደሚከተለው ይደለደላል፡፡

⁶⁷ ይህ አዋጅ ከአንቀጽ 13 በቀር በ22/12 (2008) እ. 916 ተሻረ፡፡ በተሻረው አዋጅ የተሰጠው ትረጉም “የመንግሥት የልማት ድርጅት” ማለት በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 2(1) የተመለከተውን ትርጓሜ የሚያሟላ ድርጅት ወይም አክሲዮኖች ሙሉ በሙሉ በመንግሥት ባለቤትነት የተያዙ አክሲዮን ማኅበር ሲሆን በሌሎች ሕጎች ወይም በመንግሥት ውሳኔ የተለየ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን የተሰየመላቸውን ድርጅቶች አይጨምርም፤” የሚል ነው፡፡

⁶⁸ ባለስልጣኑ” የሚለው በ22/12 (2008) እ. 916 መሰረት በዋነኝነት በመንግስት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር እና በተለያዩ የልማት ድርጅቶች ተቆጣጣሪ መስሪያ ቤቶች ተተክቷል፡፡

⁶⁹ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 31/1/ለ/3/ መሰረት ለመንግስት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት የልማት ድርጅቶችን በተመለከተ ለዚህ ሚኒስቴር እና ለያንዳንዱ የመንግስት የልማት ድርጅት ተጠሪ ለሆነለት ተቆጣጣሪ አካል ፣ “ሚኒስቴር” የሚለው በዚሁ ተተክቶ ይነበብ፡፡

ሀ/ ለመንግሥት የትርፍ ድርሻ 60 %

ለ/ ለኢንዱስትሪ ልማት ፈንድ 40% ይሆናል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው የትርፍ ክፍፍል ድልድል ቢኖርም ከሚኒስቴሩ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚቀርበው የውሣኔ ሃሳብ መሠረት ድልድሉ ሊሻሻል ይችላል፡፡
3. የመንግሥት የትርፍ ድርሻ በአዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 31 በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ በቅድሚያ ለመንግሥት ፈሰስ ከተደረገ በኋላ ለኢንዱስትሪ ልማት ፈንድ የተመደበው ገንዘብ ይከፈላል፡፡

4. የትርፍ መግለጫ ስለማቅረብ

ማንኛውም የመንግሥት የልማት ድርጅት ዓመታዊ የተጣራ ትርፍ ግምት መግለጫ የዘጠኝ ወራት ክንውንና የቀሪዎቹ ሦስት ወራት ግምት መሠረት በማድረግ በበጀት ዓመቱ እስከ ሚያዚያ ወር መጨረሻ ድረስ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡

5. የባለሥልጣኑ ተግባር

1. ባለሥልጣኑ በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 መሠረት የቀረበለትን መረጃ መሠረት በማድረግ የእያንዳንዱን የመንግሥት የልማት ድርጅት ዓመታዊ ትርፍና በዚህ ደንብ መሠረት ስለሚደረገው ክፍፍል የተዘጋጀ መግለጫ በበጀት ዓመቱ እስከ ግንቦት ወር መጨረሻ ባለው ጊዜ ውስጥ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፡፡
2. ባለሥልጣኑ በጊዜያዊ የሂሳብ መግለጫ ላይ ተመስርቶ በበጀት ዓመቱ የተገኘውን የተጣራ ትርፍ በጀት ዓመቱ ካለቀ እስከ ህዳር 15 ቀን ድረስ ለሚኒስቴሩ ያሳውቃል፡፡ ሆኖም በጊዜያዊ ሂሳብ መግለጫና ትርፍና በአዲተር በተረጋገጠ ሂሳብ መግለጫ ትርፍ መካከል ልዩነት ሲኖር በውጤቱ ላይ ተመስርቶ ማስተካከያ ይደረጋል፡፡

6. የፈንዱ ዓላማ

ፈንዱ የመንግሥት የልማት ድርጅቶችን ለማሻሻል፣ ለማስፋፋት፣ ወይም አዲስ ለማቋቋሙ የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ፕሮጀክቶች ጥናት ማስፈጸሚያ እና ማቋቋሚያ መነሻ ካፒታል ይውላል፡፡

7. የፈንዱ አጠቃቀም

ፈንዱ መንግሥት በሚያወጣው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት በሚኒስቴሩ እየተፈቀደ ጥቅም ላይ ይውላል፡፡

8. መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

ሚኒስቴሩ ለዚህ ደንብ አፈጻጸም የሚረዱ መመሪያዎችን ለማውጣት ይችላል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 20 ቀን 1996 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስቴር

ለ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶችን ማቋቋሚያ ህጎች

1/ ለመንግስት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 22/1985

ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ለማቋቋም የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 በአንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 22/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት /ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ/ የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. የማተም፣ ፈደሎችን የመቅረጽ፣ ጽሑፎችን አትሞ የማውጣትና የታተመውን እንደገና የማተም ሥራ መሥራት፣ እንዲሁም በጠቅላላው ድርሰት ነክ ሥራዎችን፣ የሚከተሉትንም ጭምር ማለትም፤
ሀ/ ማናቸውም ዓይነት መጽሐፍ፣ መጽሐፍ መሰል ጽሑፎች፣ ጋዜጦች፣ በየጊዜው የሚወጡ ጽሑፎች፣ ትችቶችና መጽሔቶች፤
ለ/ ለማስታወቂያ የሚያገለግሉ ጽሑፎችን ሰሌዳዎችንና ማስታወሻዎችን፤
ሐ/ የማዘዣ ወረቀት፣ ፋክቲር ወይም ደረሰኝ ማስታወሻ ወረቀት፣ የጥሪ ካርድ የግብዣና ሌላም ተመሳሳይ ፎርም፣ ካታሎግ የሂሳብ፣ የንብረትና የዕቃ

ዝርዝር ፎርም፣ ቀን መቁጠሪያዎች፣ አጀንዳ፣ ማስታወሻ ደብተሮች፣ ኤንቬሎፖችና እንዲሁም እነዚህን የመሳሰሉ ለግልም ሆነ ለቢሮ ሥራ የሚያገለግሉ የጽሕፈት መሣሪያዎችን፣ የማተም፣ አትሞ የማውጣትና እንደገና የማተም ጥበብን የሚመለከቱ ሥራዎችን ሁሉ መሥራት፤

2. የጥርዛት ሥራዎችን መሥራት፤

3. የድርጅቱን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ የሚጠቅሙ የሳይንስ፣ የኢንዱስትሪና የቴክኒክ ጥናቶችንና ምርምሮችን ማድረግ፤

4. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዳ ሌላ ማናቸውንም የንግድ ሥራ መሥራት፡፡

5. ካፒታል

የድርጅቱ ካፒታል ብር 8 ሚሊዮን 390 ሺህ (ስምንት ሚሊዮን ሶስት መቶ ዘጠና ሺህ ብር) ሲሆን ይኸውም በጥሬ ገንዘብ እና በዓየነት ተከፍሏል፡፡

6. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፤ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ኅዳር 1 ቀን 1985 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 23/1985

አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 23/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. የማተም፣ ፊደሎችን የመቅረጽ፣ ጽሑፎችን አትሞ የማውጣትና የታተመውን እንደገና የማተም ሥራ መሥራት፤ እንዲሁም በጠቅላላው ድርሰት ነክ ሥራዎችን የሚከተሉትንም ጭምር ማለትም፤

ሀ/ ማናቸውንም ዓይነት መጽሐፍ፣ መጽሐፍ መሰል ጽሑፎች፣ ጋዜጦች፣ በየጊዜው የሚወጡ ጽሑፎች፣ ትችቶችና መጽሔቶች፤

ለ/ ለማስታወቂያ የሚያገለግሉ ጽሑፎችን፣ ሰሌዳዎችንና ማስታወሻዎችን፤

ሐ/ የማዘዣ ወረቀት፣ ፋክቱር ወይም ደረሰኝ፣ ማስታወሻ ወረቀት፣ የጥሪ ካርድ የግብዣና ሌላም ተመሳሳይ ፎርም፣ ካታሎግ፣ የሂሳብ፣ የንብረት ዕቃ ዝርዝር ፎርም፣ ቀን መቆጠሪያዎች አጀንዳ፣ ማስታወሻ ደብተሮች ኤንሼሎፖችና እንዲሁም እነዚህን የመሳሰሉ ለግልም ሆነ ለቢሮ ሥራ የሚያገለግሉ

የጽሕፈት መሣሪያዎችን፣ የማተም፣ አትሞ የማውጣትና እንደገና የማተም ጥበብን የሚመለከቱ ሥራዎችን ሁሉ መሥራት፤

2. የጥርዛት ሥራዎችን መሥራት፤

3. የድርጅቱን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ የሚጠቅሙ የሳይንስ፣ የኢንዱስትሪና የቴክኒክ ጥናቶችንና ምርምሮችን ማድረግ፤

4. የድርጅቱ ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ የሚረዳ ሌላ ማናቸውንም የንግድ ሥራ መሥራት፡፡

5. ካፒታል

የድርጅቱ ካፒታል ብር 2 ሚሊዮን 703 ሺህ (ሁለት ሚሊዮን ሰባት መቶ ሶስት ሺህ ብር) ሲሆን ይኸውም በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

6. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደ አስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት ላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ኅዳር 1 ቀን 1985 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 74/1985

ብሔራዊ አልኮልና አረቄ ፋብሪካ ለማቋቋም

የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 በአንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የብሔራዊ አልኮልና አረቄ ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 74/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. ብሔራዊ አልኮልና አረቄ ፋብሪካ (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዓለማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡

1. ማናቸውንም ዓይነት አልኮል፣ አረቄና አልኮል ነክ መጠጦችን በፋብሪካ መሥራትና አሽጎ ማውጣት፤
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሱትን መጠጦች ለመሥራት የሚጠቅሙ ሌሎች ነገሮችን የማዘጋጀትና በፋብሪካ ሠርቶ ማውጣት፤
3. ምርቶቹን በሀገር ውስጥም ሆነ በውጭ ገበያ መሸጥ፤
4. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዳ ሌላ ማናቸውንም የንግድ ሥራ መሥራት፡፡

5. ካፒታል

የድርጅቱ ካፒታል 147,000 /አንድ መቶ አርባ ሰባት ሺ ብር/ ሲሆን ይኸውም በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

6. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደ አስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ኅዳር 1 ቀን 1985 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 76/1985

አሰላ ብቅል ፋብሪካ ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2 እና የመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 በአንቀጽ 47 1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የአሰላ ብቅል ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 76/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. አሰላ ብቅል ፋብሪካ /ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ/ የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁማል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡

1. ማናቸውንም ዓይነት ብቅል፣ ጌሾ፣ እርሾና ሌሎች ለመጠጥ ምርት የሚውሉ ጥሬ ዕቃዎችን በፋብሪካ መሥራት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሱትን ምርቶች ለመሥራት የሚጠቅሙ ሌሎች ነገሮችን ማዘጋጀትና በፋብሪካ ሠርቶ ማውጣት፡፡

3. ምርቶችን በሀገር ውስጥም ሆነ በውጭ ገበያ መሸጥ፡፡

4. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዳ ሌላ ማናቸውንም የንግድ ሥራ መሥራት፡፡

5. ካፒታል

የድርጅቱ ካፒታል ብር 21,324,000(ሃያ አንድ ሚሊዮን ሶስት መቶ ሃያ አራት ሺህ ብር) ሲሆን ይኸውም በጥሬ ገንዘብና በዓየነት ተከፍሏል፡፡

6. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአሰላ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለሙ፡ ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንብ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከመጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥዳር 1 ቀን 1985

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 106/1985

የኢትዮጵያ ቱሪስት ንግድ ሥራ ድርጅትን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ቱሪስት ንግድ ሥራ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 106/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ፡

1. “የቀረጥ ነጻ ዕቃዎች ሱቅ” ማለት ወደ ኢትዮጵያ የሚገቡ ወይም ከኢትዮጵያ የሚወጡ መንገደኞች ወይም ተቀማጭነታቸው ኢትዮጵያ ውስጥ የሆኑ የቀረጥ ነጻ ተጠቃሚዎች ቀረጥ ሳይከፈሉባቸው ዕቃዎች የሚገዙበት መደብር ነው፤
2. “የመታሰቢያ ዕቃዎች መሸጫ ሱቅ” ማለት ከጥንታዊ ቅርሶች በስተቀር በተለይ የዕደ ጥበባት ዕቃዎች፣ የመታሰቢያ ዕቃዎች፣ እና የመሳሰሉት የሚሸጡበት መደብር ነው፤
3. “ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎች ሱቆች” ማለት ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎች በውጭ ምንዛሪ የሚሸጡበት መደብር ነው፡፡

3. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ቱሪስት ንግድ ሥራ ድርጅት /ከዚህ በኋላ “ድርጅት”/ እየተባለ የሚጠራ የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንዳስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. የድርጅቱ ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ከውጭ አገር ዕቃዎች በማስመጣት ወይም ከአገር ውስጥ ገበያ በማቅረብ ዕቃዎቹ ለቀረጥ ነጻ ተጠቃሚዎች የሚሸጡባቸውን ሱቆች ማቋቋም፣ ማደራጀት፣ ማካሄድና ማስፋፋት፤
2. ቅርሶችን የሚመለከቱ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ የዕደ ጥበብ ውጤቶች እና የመታሰቢያ ዕቃዎች ማምረት፤ ዕቃዎቹ የሚሸጡባቸውን ሱቆች ማቋቋም፣ ማደራጀት፣ ማካሄድና ማስፋፋት፤
3. ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎች በውጭ ምንዛሪ የሚሸጡባቸውን ሱቆች ማቋቋም፣ ማደራጀት፣ ማካሄድና ማስፋፋት፤
4. ዓላማውን ከግቡ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፤

7. የድርጅቱ ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል 10,233,918 ብር ከ84 ሳንቲም (አስር ሚሊዮን ሁለት መቶ ሰላሳ ሶስት ሺ ዘጠኝ መቶ አስራ ስምንት ብር ከሰማንያ አራት ሳንቲም) ሲሆን ይህም በዓይነትና በጥሬ ገንዘብ በሙሉ ተከፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ ቱሪስት ንግድ ሥራ ድርጅት ማቋቋሚያ ደንብ ቁጥር 90/1977 በዚህ ደንብ ተሻሯል፡፡

11. መብት እና ግዴታ ስለማስተላለፍ

በደንብ ቁጥር 90/1977 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ቱሪስት ንግድ ሥራ ድርጅት መብት እና ግዴታ በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፎአል፡፡

12. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታኅሣሥ 23 ቀን 1985 ዓ.ም
ታምራት ላይኔ
የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 107/1985 ዓ.ም

የግዥን ሆቴሎች ድርጅትን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የግዥን ሆቴሎች ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 107/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ “የሆቴል አገልግሎት” ማለት በሆቴል፣ በሬስቶራንት፣ በፔንሲዮን፣ በሎጅና በሞቴል የሚሰጥ አገልግሎት ሲሆን፤ ከሆቴል ጋር በተያያዙ ፍልውሃዎች፣ መዝናኛ ሥፍራዎችና አፓርትመንቶች የሚሰጠውን አገልግሎት ይጨምራል፡፡

3. መቋቋም

1. የግዥን ሆቴሎች ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. ዓላማ

የድርጅቱ ዓላማ የሆቴል አገልግሎት ሥራዎችን መሥራት ይሆናል፡፡

7. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 19,280,040 (አስራ ዘጠኝ ሚሊዮን ሁለት መቶ ሰማንያ ሺ አርባ ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታኅሳስ 23 ቀን 1985 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 111/1985

የፍልውሃ አገልግሎት ድርጅትን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የፍልውሃ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 111/1985” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ፡

1. “ፍልውሃ (ማየ-ሕይወት)” ማለት ለመታጠቢያ፣ ለመዝናኛና ለፈጡስ አገልግሎት ሊውል የሚችል ወይም የዋለ የተፈጥሮ ፍልውሃ ነው፤
2. “የሆቴል አገልግሎት” ማለት በሆቴል፣ በሬስቶራንት፣ በፔንሰን፣ በሎጅና በሞቴል የሚሰጥ አገልግሎት ሲሆን፤ ከሆቴል ጋር በተያያዙ መዝናኛ ሥፍራዎችና አፓርትመንቶች የሚሰጠውን አገልግሎት ይጨምራል፡፡

3. መቋቋም

1. የፍልውሃ አገልግሎት ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡

1. የፍልውሃ (ማየ-ሕይወት) አገልግሎት ማቋቋም፣ ማደራጀትና ማካሄድ፤

2. ከፍልውሃ (ከማየ-ሕይወት) አገልግሎት ጋር የተያያዘ የሆኑል አገልግሎት መስጫ ተቋም ማቋቋም፣ ማደራጀትና ማካሄድ፡፡

7. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 4,382,705 (አራት ሚሊዮን ሶስት መቶ ሰማንያ ሁለት ሺ ሰባት መቶ አምስት ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 3,632,705 (ሶስት ሚሊዮን ስድስት መቶ ሰባት ሁለት ሺ ሰባት መቶ አምስት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታኅሣሥ 23 ቀን 1985 ዓ.ም
ታምራት ላይኔ
የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 147/1986 ዓ.ም

የአዋሳ እርሻ ልማት ድርጅትን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 በአንቀጽ 47/1/ሀ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ፤

ይህ ደንብ “የአዋሳ እርሻ ልማት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 147/1986” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም፤

1. የአዋሳ እርሻ ልማት ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. የተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዋሳ ከተማ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ፤

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚተሉት ናቸው፡፡

1. የተለያዩ የአዝርዕት ሰብሎችንና የአግሮ እንዲስተራ ውጤቶችን ማምረት፤
2. የአዋሳ፣ ወንዶ ጢቃና የቢሊቶ ሲንቂሌ እርሻ ልማቶችን፣ የአዋሣ ዘይት ፋብሪካን፣ የአዋሣ ቃጫ ፋብሪካን ማካሄድ፤
3. ዓለማዎቹን ከግቡ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፤

6. ካፒታል፤

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 26,310,000 (ሃያ ስድስት ሚሊዮን ሦስት መቶ አሥር ሺህ ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 6,578,000 (ስድስት ሚሊዮን አምስት መቶ ሰባ ስምንት ሺህ ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት፤

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ፤

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ገዳር 10 ቀን 1986 ዓ.ም

ታምራትት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 164/1986

የሕንፃ ዕቃዎች አቅራቢ ድርጅትን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የሕንፃ ዕቃዎች አቅራቢ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 164/1986 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም፤

1. የሕንፃ ዕቃዎች አቅራቢ ድርጅት /ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ/የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪው ባለሥልጣን፤

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት፤

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንዳስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ፤

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. የሕንፃ ዕቃዎችን አምርቶ ወይም ገዝቶ ለቤት ሥራና ለሌሎች ኮንስትራክሽን ሥራዎች አገልግሎት እንዲውሉ ማቅረብ፤
2. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፤

6. ካፒታል፤

ለድርጅቱ የተፈቀደለት ካፒታል ብር 20,902,000 (ሃያ ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሁለት ሺህ ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 5,225,555 (አምስት ሚሊዮን ሁለት መቶ ሃያ አምስት ሺ አምስት መቶ ሃምሳ አምስት ብር) በዓይነትና በጥሬ ገንዘብ ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት፤

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ፤

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ፤

የሕንፃ ዕቃዎች አቅራቢ ድርጅት ማቋቋሚያ ደንብ ቁጥር 98/1978 በዚህ ደንብ ተሻሯል፡፡

10. መብትና ግዴታ ስለማስተላለፍ፤

በደንብ ቁጥር 98/1978 ተቋቁሞ የነበረው የሕንፃ ዕቃዎች አቅራቢ ድርጅት መብትና ግዴታ በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፏል፡፡

11. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 6 ቀን 1986 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 141/2000

ኢትዮጵያ የምድር ባቡር ኮርፖሬሽንን ለማቋቋም የወጣ ሚኒስትሮች
ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣ አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የምድር ባቡር ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 141/2000” ተብሎ ሲጠቀስ ይችላል፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የምድር ባቡር ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራው) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር የኮርፖሬሽን ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡⁷⁰

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ⁷¹

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የባቡር ትራንስፖርት መሠረተ ልማቶችን መገንባት፤
2. የጭነት የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ማካሄድ፤
3. የመንገደኞች የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ማካሄድ፤

⁷⁰ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 38(18)(ሐ) መሰረት ተቆጣጣሪ ባለስልጣኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

⁷¹ በ15/38 (2004) ደ. 266 አንቀጽ 2(1) መሰረት አዲስ ንዑስ አንቀጽ (4) የገባ ሲሆን ነገሩ ንዑስ አንቀጽ (4) ንዑስ አንቀጽ (5) ሆኗል፡፡

4. የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር የሚያወጣውን መመሪያና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና መፈራረም፤

5. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል⁷²

የኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል ብር 39,780,000,000 (ሰላሳ ዘጠኝ ቢሊዮን ሰባት መቶ ሰማንያ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 9,945,000,000 (ዘጠኝ ቢሊዮን ዘጠኝ መቶ አርባ አምስት ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በፅዳ ሊጠየቅ አይችልም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ህዳር 19 ቀን 2000 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስቴር

⁷²በ15/38 (2004) ደ. 266 አንቀጽ 2(2) መሠረት ተሻለ፡፡

ደንብ ቁጥር 192/2003

የስኳር ኮርፖሬሽንን ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47 (1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የስኳር ኮርፖሬሽንን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 192/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የስኳር ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የሽንኩራ አገዳና ስኳር የሚያስገኙ ሌሎች ሰብሎችን ማልማት፤
2. ስኳር፣ የስኳር ወጤቶችን፣ የስኳር ተረፈ ምርቶችን እና የስኳር ተረፈ ምርቶች ወጤቶችን በፋብሪካ ማዘጋጀትና ማምረት፤
3. ምርቶቹንና ተረፈ ምርቶቹን ለአገር ወስጥና ለውጭ ገበያ ማቅረብ፤
4. አዳዲስና የማስፋፊያ የስኳር ልማት ፕሮጀክቶች የአዋጭነት ጥናት፣ የዲዛይን ዝግጅት፣ የቴክኖሎጂ መረጣና ድርድር፣ የተለከላና ኮሚሽኒንግ ሥራዎች እንዲካሄዱ ማድረግ፤

5. ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር በሽንኮራ አገዳና በስኳር አመራረት ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር ማካሄድና ጠቃሚ ውጤቶችን በሥራ ላይ ማዋል፤
6. አቅሙ ካላቸው የሀገር ውስጥ ድርጅቶች ጋር በመተባበር ለመንግሥት የስኳር ፋብሪካዎች የሚያስፈልጉ የማምረቻ መሣሪያዎችና መለዋወጫዎች ዲዛይንና ፋብሪኬሽን ሥራዎች በሀገር ውስጥ እንዲከናወኑ ማድረግ፤
7. በሕግ መሠረት ለሥራው የሚያስፈልገው መሬት ባለይዞታ መሆንና ማልማት፤
8. የአገዳ ምርታቸውን ለመንግሥት የስኳር ፋብሪካዎች የሚያቀርቡ አገዳ አብቃዮችን ማበረታታትና መደገፍ፤
9. ለስኳር እንዲሰጥ የሚፈለገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው ዓይነት፣ መጠንና ጥራት ለማፍራት እንዲቻል ከሚመለከታቸው የትምህርት ተቋማት ጋር መተባበር፤
10. የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁷³ የሚያወጣውን መመሪያና የፓሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የበንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ዉል መደራደርና መፈራፈም፤
11. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን መሥራት፡፡

6. ካፒታል

ለኮርፓሬሽኑ የተፈቀደው ካፒታል ብር 41,999,731,264 (አርባ አንድ ቢሊዮን ዘጠኝ መቶ ዘጠና ዘጠኝ ሚሊዮን ሰባት መቶ ሠላሳ አንድ ሺ ሁለት መቶ ስድሳ አራት ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 6,042,512,614 (ስድስት ቢሊዮን አርባ ሁለት ሚሊዮን አምስት መቶ አሥራ ሁለት ሺ ስድስት መቶ አስራ አራት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፓሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፓሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፓሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ደንቦች

የሚከተሉት በዚህ ደንብ ተሸረዋል፡-

1. የመተሃራ ስኳር ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 88/1985፤

⁷³ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብ እና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. የወንጀል/ሽያ ስኳር ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 89/1985፤
3. የፊንጫ ስኳር ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 199/1986፤
4. የተንዳሆ ስኳር ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 122/1998 (እንደተሻሻለው)፡፡

10. ስለኢትዮጵያ ስኳር ልማት ኤጀንሲ መፍረስ

በአዋጅ ቁጥር 504/1998 ተቋቋሞ የነበረው የኢትዮጵያ ስኳር ልማት ኤጀንሲ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላት ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 34 መሠረት በዚህ ደንብ ፈርሷል፡፡

11. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 88/1985 ተቋቋሞ የነበረው የመተሃራ ስኳር ፋብሪካ፣ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 89/1985 ተቋቋሞ የነበረው የወንጀል/ሽያ ስኳር ፋብሪካ፣ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 199/1986 ተቋቋሞ የነበረው የፊንጫ ስኳር ፋብሪካ፣ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 122/1998 (እንደተሻሻለ ተቋቋሞ የነበረው የኢትዮጵያ ስኳር ልማት ኤጀንሲ መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፓሬሽኑ ተላልፈዋል፡፡

12. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከጥቅምት 19 ቀን 2003 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ህዳር 23 ቀን 2003 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 255/2004

የኢትዮጵያ የባሕር ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47 (1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የባሕር ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 255/2004” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የባሕር ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ አገልግሎት ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግስት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ስፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. በጠረፍ አካባቢ፣ በአለም ዓቀፍ ባሕሮች እና የሀገር ውስጥ ውሃ ትራንስፖርት አገልግሎት መስጠት፤

2. የዕቃ አስተላላፊነት ውክልና፣ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት፣ የመርከብ ውክልና እና የአየር ውክልና አገልግሎት መስጠት፤

3. ለወጪና ገቢ ዕቃዎች የስቴቭዶሪንግ፣ ሾር ሃንሊግ፣ የደረቅ ወደብ፣ የመጋዘን እና ሌሎች የሎጅስቲክስ አገልግሎቶች መስጠት፤
4. የኮንቴይነር ማስተናገጃና ማከማቻ አገልግሎት መስጠት፤
5. የወደብ ይዞታዎችን ማልማት፣ ማስተዳደርና አገልግሎት መስጠት፤
6. የማሪታይም ዘርፍ የሙያ ክህሎት ማሳደግ የሰው ኃይል ልማትና ስልጠና ማዕከል ማቋቋምና ማስተዳደር፤
7. የሃገሪቱን የገቢና የወጪ ንግድ ፍላጎት በማጥናት የማሪታይምና ትራንዚት ትራንስፖርት አገልግሎት አሰጣጥን ብቃት ለማጎልበት የሚያስችል የቴክኖሎጂ አቅም ማሳደግ፤
8. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል⁷⁴

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 20,000,000,000 (ሃያ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 6,541,793.00 (ስድስት ቢሊዮን አምስት መቶ አርባ አንድ ሚሊዮን ስምንት መቶ ሰባ ሶስት ሺሊዮን መቶ ዘጠና ሶስት ብር) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ደንቦች

የባሕርና ትራንዚት አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/1986 እና የደረቅ ወደብ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 136/1999 በዚህ ደንብ ተሸረዋል፡፡

10. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

የኢትዮጵያ ንግድ መርከብ ድርጅት አክሲዮን ማህበር በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/1986 ተቋቁሞ የነበረው የባሕርና ትራንዚት አገልግሎት ድርጅት እና በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 136/ 1999 ተቋቁሞ የነበረው የደረቅ ወደብ አገልግሎት ድርጅት መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተሳልፈዋል፡፡

⁷⁴ በ22/68 (2008) ደ. 386 አንቀጽ 2 ተሻሻለ፡፡

11.ደንቡ የሚጻፍበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ህዳር 11 ቀን 2004 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

የኬሚካል ኢንዱስትሪ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኬሚካል ኢንዱስትሪ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 280/2005 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኬሚካል ኢንዱስትሪ ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡⁷⁵

4. ዋና መስሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. ማዳበሪያ፣ የጎማ ዛፍ ውጤቶች፣ ሲሚንቶ እና ሌሎች የኬሚካል ምርቶችን በፋብሪካ ማዘጋጀትና ማምረት፤
2. ምርቶቹንና ተረፈ ምርቶችን ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ ማቅረብ፤
3. የአዳዲስና ማስፋፊያ ፕሮጀክቶችን አዋጪነት ጥናት፣ የዲዛይን ዝግጅት፣ የቴክኖሎጂ መረጣና ድርድር፣ የተከላና ኮሚሽኒንግ እንደዚሁም የምርምር ሥራዎች እንዲካሄዱ ማድረግ፤

⁷⁵ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 38 (18) (ሀ) በግልፅ ሳይነገር ተሻሻለ፡፡

4. አቅሙ ካላቸው የአገር ውስጥ ድርጅቶች ጋር በመተባበር ለመንግሥት የኬሚካል ፋብሪካዎች የሚያስፈልጉ የማምረቻ መሣሪያዎችና መለዋወጫዎች ዲዛይንና ፍብረት ሥራዎች በአገር ውስጥ እንዲከናወኑ ማድረግ፤
5. ለኬሚካል ኢንዱስትሪ የሚፈለገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው ዓይነት፣ መጠንና ጥራት ለማፍራት እንዲቻል ከሚመለከታቸው የትምህርት ተቋማት ጋር መተባበር፤
6. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁷⁶ የሚያወጣውን መመሪያና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና መፈራረም፤
7. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን መስራት፡፡

6. ካፒታል

ለኮርፖሬሽኑ የተፈቀደው ካፒታል ብር 21,719,751,376 (ሃያ አንድ ቢሊዮን ሰባት መቶ አሥራ ዘጠኝ ሚሊዮን ሰባት መቶ ሃምሳ አንድ ሺ ሦስት መቶ ሰባ ስድስት ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 5,429,937,844 (አምስት ቢሊዮን አራት መቶ ሃያ ዘጠኝ ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሠላሳ ሰባት ሺ ስምንት መቶ አርባ አራት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የሙገር ሲሚንቶ ፋብሪካ እንደገና ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 53/1991 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 53/1991 እንደገና ተቋቁሞ የነበረው የሙገር ሲሚንቶ ፋብሪካ መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡፡

11. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

⁷⁶ በአዋጅ ቁጥር 916/2008 መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 30 ቀን 2005 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 365/2008

የኢትዮጵያ የኮንስትራክሽን ዲዛይንና ሱፐርቪዥን ሥራዎች ኮርፖሬሽን

ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዳሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና የመንግስት ልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የኮንስትራክሽን ዲዛይንና ሱፐርቪዥን ሥራዎች ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ደንብ ቁጥር 365/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የኮንስትራክሽን ዲዛይንና ሱፐርቪዥን ሥራዎች ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌዴራል መንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡

2. ኮርፖሬሽኑ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የመንግስት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መስሪያ ቤት አዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ቅርንጫፍ ሊከፍት ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች ከዚህ የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

1. የመንገድ፣ የድልድይ፣ የዋሻ፣ የኤርፊልድ፣ የባቡር መንገድ፣ የሕንፃ፣ የአርክቴክቸራል ምህንድስና፣ የግድብ፣ የመስኖ፣ የድሬይጅ፣ የመጠጥ ውሀ፣ የውሃ ጥራት፣ የፍሳሽ ማስወገጃ፣ የደረቅ ቆሻሻ አወጋገድ፣ የኃይድሮ ፓወር፣ የንፋስና የእንፋሎት አጎርጂ ልማት፣ የተቀናጀ የውሀ ሀብት አጠቃቀም፣ የተቀናጀ የተፋሰስ ልማት፣ የጎርፍ ትንቢያ እና ማስቀየስ፣ የውኃ መሰረተ ልማት፣ የከተማ እና የክፍለ ከተማ ፕላንና አርክቴክቸራል ምህንድስና፣ የገጠር

ልማት ፕላንና አሰፋፈር፤ የመሬት አጠቃቀም ፕላን፤ የጂኦ-ቴክኒክ እና የፋውንዴሽን ኢንጂነሪንግ እና ሌሎች የመሠረተ ልማት ፕሮጀክቶች ጥናት፤ ቅየሳ፤ ዲዛይን፤ የግንባታ ቁጥጥር፤ የውል አስተዳደር፤ የማማከር፤ የስልጠና፤ የማቴሪያል ምርመራና የላብራቶሪ አገልግሎት በመስጠት በዘርፉ የሚታየውን የገበያ ክፍተት መሙላት፤

2. የመሠረተ ልማት ግንባታዎች ደህንነት ከትትል ማዕከልና የፈዚካል ሞዴሊንግ አገልግሎት በመስጠት የሚገነቡ መሰረተ ልማት ግንባታዎች ደህንነት ማረጋገጥ፤
3. ለኮርፖሬሽኑ ልማት የሚያስፈልገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው አይነት፤ መጠንና ጥራት ለማፍራት እንዲቻል ከሚመለከታቸው የምርምር፤ የትምህርትና ሥልጠና ተቋማት ጋር መተባበር፤
4. በመንግስት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው አቅጣጫ ላይ በመመስረት በአገር ውስጥና በውጭ አገራት ተወዳዳሪና አትራፊ ሆኖ እንዲንቀሳቀስ እገዛ የሚያደርጉለትን የፋይናንስ፤ የቴክኖሎጂና የዘመናዊ አስተዳደር ግብአቶችን ለማግኘት የሚያስችለውን (ኢንቨስትመንት መሳብና በኢንቨስትመንት መሳተፍን ጨምሮ) ጥናት ማካሄድ፤ የውሳኔ ሀሳብ ማቅረብና ሲፈቀድ ተግባራዊ ማድረግ፤
5. ለኮርፖሬሽኑ መሰረተ ልማት ግንባታ ዘርፍ ለጥናት፤ ዲዛይን እና ግንባታ ቁጥጥር የሚያስፈልጉ ደረጃዎች ዝግጅት አገልግሎት መስጠት፤ ለቴክኖሎጂ ሽግግር የሚያግዙ የዲዛይን፤ ሱፐርሺዥን እና መሰል አገልግሎቶች ላይ የስልጠና፤ ምርምርና ስርፀት አገልግሎት መስጠት፤
6. የመሰረተ ልማት ግንባታዎች ስትራቴጂዎች ማዘጋጀት፤ ቴክኒካዊና ሕጋዊ ሁኔታዎችን እንድምታ ትንተና አገልግሎት እንዲውም ለፖሊሲው ውሳኔ የሚረዱ መረጃዎችን መተንተንና የአጠቃቀም አቅጣጫ ሃሳብ የማመንጨት አገልግሎት መስጠት፤
7. በትራንስፖርት፤ በውሀ፤ በመንገድ፤ ህንፃና መሰል የሲቪል ምህንድስና ሥራዎችን በሚመለከት የጨረታ ሰነድና ውል የማዘጋጀት እና ተቋራጮችን የመምረጥ አገልግሎት መስጠት፤
8. የገንዘብና የኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያና የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው አቅጣጫ መሰረት ቦንድ የመሸጥና

በዋስትና የማስያዝ እና ከሀገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች የብድር ዉል መደራደርና ሲፈቀድም መፈራረም፤

9. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚያስችሉ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማካሄድ፡

6. ካፒታል

የኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል 1,301,515,785 (አንድ ቢሊዮን ሦስት መቶ አንድ ሚሊዮን አምስት መቶ አስራ አምስት ሺ ሰባት መቶ ሰማንያ አምስት ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 393,771,990 (ሦስት መቶ ዘጠና ሦስት ሚሊዮን ሰባት መቶ ሰባ አንድ ሺ ዘጠኝ መቶ ዘጠና ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለዉ ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመዉ ላልተወሰነ ጊዜ ነዉ፤፤

9. የተሻሩ ደንቦች

የሚከተሉት ደንቦች በዚህ ደንብ ተሸረዋል፡-

1. የውሃ ሥራዎች ዲዛይንና ቁጥጥር ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 42/1991(እንደተሻሻለ)፤
2. የኮንስትራክሽን ዲዛይን አክሲዮን ማህበር ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 180/1986፤
3. የትራንስፖርት ኮንስትራክሽን ዲዛይን አክሲዮን ማህበር ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 161/1986፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

የሚከተሉት የመንግስት ልማት ድርጅቶች መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፤

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 42/1991 (እንደተሻሻለ) ተቋቁሞ የነበረው የውሃ ሥራዎች ዲዛይንና ቁጥጥር ድርጅት፤
2. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 180/1986 ተቋቁሞ የነበረው የኮንስትራክሽን ዲዛይን አክሲዮን ማህበር፤
3. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 161/1986 ተቋቁሞ የነበረዉ የትራንስፖርት ኮንስትራክሽን ዲዛይን አክሲዮን ማህበር፡፡

11.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 7 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 366/2008

የኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ሥራዎች ኮርፖሬሽንን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ሥራዎች ኮርፖሬሽንን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 366/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ሥራዎች ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌዴራል መንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋናዉ መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደ አስፈላጊነቱ በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ⁷⁷

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የሥራ ተቋራጭ ሆኖ በአገር ውስጥና በውጭ አገር መንገዶችን፣ ድልድዮችን፣ የግድብ ሥራዎችን፣ የመስኖ ሥራዎችን፣ የውኃ ኃይል ማመንጫ ግንባታዎችን፣ የውኃ ማከፋፈያ መስመሮችን፣ የቆሻሻ ማስወገጃ መስመሮች ስራዎችን፣ የድሬኔጅ፣ የጥልቅ ውኃ ጉድጓድ ሥራዎችን፣ የሪክላሚሽን ግንባታዎችን፣ የወንዝ

⁷⁷ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (8) እና (9) በ22/110 (2008) ደ. 390 አንቀጽ 2(1) አዲስ የገቡ ሲሆኑ፣ ነገሩ ንዑስ አንቀጽ (8) ንዕስ አንቀጽ (10) ሆኖ ተሸጋሽሏል፡፡

መቀልበስ ግንባታዎችን፣ የሕንፃ ግንባታዎችን፣ የአየር ማረፊያዎችን፣ የባቡር መንገዶችን፣ ወደብ ግንባታዎችን እና ሌሎች የሲቪል ግንባታ ሥራዎችን መሥራት፣ ማሻሻል እና መጠገን፤

2. የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችና ተሽከርካሪዎችን የመገጣጠም፣ መለዋወጫዎችን ማምረት፣ የጥገና አገልግሎት መስጠት እንዲሁም ለሥራው የሚያስፈልጉትን የግንባታ ቁሳቁሶችንና የተለያዩ ቧንቧዎችን ማምረትና እንደአግባብነቱም መሸጥ፤
3. በፌደራል መንግሥት በጀት የተገነቡና የሚገነቡ የመስኖ ግድቦችን፣ ጥልቅ የውኃ ጉድጓዶችን እና እንደ አስፈላጊነቱ የውኃ ማስተላለፊያ ቦዮችን በመረከብ በባለቤትነት ማስተዳደር፣ ከተጠቃሚዎች ገቢ መሰብሰብ፤
4. የኮንትራክሽን መሣሪያዎችን፣ ማሽነሪዎችን፣ መጋዘኖችንና ሕንፃዎችን ማከራየት፤
5. ለኮርፖሬሽኑ የሚፈለገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው ዓይነት፣ መጠን፣ ጥራት ለማፍራት እንዲቻል በራሱ የሥልጠና ማዕከላት ወይም ከሚመለከታቸው የአገር ውስጥና የውጭ ሀገር የምርምር፣ የትምህርት እና የሥልጠና ተቋማት ጋር በቅንጅት መስራት፤
6. በመንግሥት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው አቅጣጫ ላይ በመመሥረት በሀገር ውስጥና በውጭ ሀገራት ተወዳዳሪና አትራፊ ሆኖ እንዲንቀሳቀስ እገዛ የሚያደርጉለትን የፋይናንስ፣ የቴክኖልጂና የዘመናዊ አስተዳደር ግብዓቶችን ለማግኘት የሚያስችለውን (ኢንቨስትመንትን መሳብንም ሆነ በኢንቨስትመንት ላይ መሳተፍን ጨምሮ) ጥናት በማካሄድ የውሳኔ ሃሳብ ማቅረብ፣ ሲፈቀድ ተግባራዊ ማድረግ፤
7. የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር የሚያወጣውን መመሪያ እና የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የሚሰጠውን አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና ዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ዉል መደራደርና ሲፈቀድ መፈራረም፤
8. የዲዛይንና ግንባታ፣ የኢንጅነሪንግ ግዢና ኮንትራት፣ የዲዛይን ግንባታ አፕሬሽን እና አስተዳደር ወይም ማስተላለፍ እና መሰል አጠቃላይ የኮንስትራክሽን ፕሮጀክት ማፎካይዝ የሚያስፈልጉ አገልግሎት መስጠት፤

9. የኤሌክትሮ መካኒካል ረቂቅ የመሰረተ ቁፋሮ እና ሙሉት፣ የዋሻ ቁፋሮ፣ ተደባልቆ የተዘጋጀ አርማታ ሙሉት፣ ኮንክሪት እና ብረት ውቅር ተገጣጣሚ ሕንፃ ዲዛይን፣ ግንባታ፣ ተከላ፣ ማወላለቅ፣ ማፍረስ እና መሰል የሕንፃ ቴክኖሎጂ እና የሕንፃ ኮንስትራክሽን አገልግሎት መስጠት፤

10. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዳ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን መስራት፡፡

6. ካፒታል⁷⁸

የኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል 20,324,608,143.90 (ሃያ ቢሊየን ሶስት መቶ ሀያ አራት ሚሊየን ስድስት መቶ ስምንት ሺህ አንድ መቶ አርባ ሶስት ብር ከዘጠና ሳንቲም) ሲሆን፣ ከዚህ ውስጥ ብር 7,754,333,613.80 (ሰባት ቢሊየን ሰባት መቶ ሃምሳ አራት ሚሊየን ሶስት መቶ ሰላሳ ሶስት ሺህ ስድስት መቶ አስራ ሶስት ብር ከሰማንያ ሳንቲም) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ህጎች

የሚከተሉት ደንቦች በዚህ ደንብ ተሸረዋል፡-

1. የኢትዮጵያ መንገድ ኮንስትራክሽን ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 248/2003፤
2. የኢትዮጵያ ውሃ ሥራዎች ኮንስትራክሽን ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 316/2006፡፡
3. የተገጣጣሚ ሕንፃ አካላት ማምረቻ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 118/1985፡፡⁷⁹

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

የሚከተሉት የመንግስት የልማት ዴፎዶች መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡-

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ቁጥር 248/2003 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ መንገዶች ኮንስትራክሽን ኮርፖሬሽን፤

⁷⁸ በ22/110 (2008) ደ. 390 እንቀፅ 2(2) ተሻሻለ፡፡

⁷⁹ በ22/110 (2008) ደ. 390 እንቀፅ 2(3) መሰረት አዲስ የገባ ነው፡፡

2. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 316/2006ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ የውኃ ሥራዎች ኮንስትራክሽን ድርጅት፡፡
3. በሚኒስትራት ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 118/1985 ተቋቋሞ የነበረው የተገጣጣሚ ሕንፃ አካላት ማምረቻ ድርጅት፡፡⁸⁰

11.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ታህሣሥ 8 ቀን 2008 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር

⁸⁰ በ22/110 (2008) ደ. 390 እንቅፅ 2(4) ሠሰረት አዲስ የገባ ነው፡፡

ደንብ ቁጥር 367/2008

የኢትዮጵያ ማዕድን፣ ነዳጅና ባዮፊዩል ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና የመንግስት ልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የማዕድን፣ ነዳጅና ባዮፊዩል ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 367/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

1. “ነዳጅ” ማለት ከአይል ሼል ወይም ከታር ሳንድ የተገኘውን ሀይድሮ ካርቦን ጨምሮ የነዳጅ ድፍድፍ ዘይት እና የተፈጥሮ ጋዝ ሲሆን ከሼል ጋዝ፣ ከድንጋይ ከሰል እና ከባዮፊዩል ሥራዎች የሚመረቱ ተመሳሳይ ምርቶችን ያካትታል፤
2. “የነዳጅ ሥራዎች” ማለት ድፍድፍ ዘይትና የተፈጥሮ ጋዝ መፈለግ፣ማልማት፣ ማውጣት፣ ማምረት፣ በመስክ መለያየት፣ ማዘጋጀት፣ ማከማቸት፣ ወደ ውጭ ሀገር እስከሚላክበት ወይም ለአገር ውስጥ ፍጆታ ወደሚሰራጭበት ሥፍራ ማጓጓዝ እና ለገበያ ማቅረብ ሲሆን ከተፈጥሮ ጋዝ የተለያዩ ምርቶችን ማውጣትና የነዳጅ ድፍድፍ ዘይት ማጣራትን ይጨምራል፤
3. “ማዕድን” ማለት ማናቸውም ዋጋ ያለው በጠጠር፣ በፈሳሽ ወይም በጋዝ መልክ በተፈጥሮ በመሬት ላይ ወይም ውስጥ፣ በውሃ ውስጥ ወይም ስር የሚገኝ የጂኦሎጂ ሂደት ወይም ሁኔታዎች የተፈጠረ ሲሆን ቀደም ሲል ተቆፍሮ በወጣና ተርፎ የተቆለለ ማዕድን አዘል አፈር ወይም በቀሪ የማዕድን ክምችቶች ውስጥ የሚገኝ ማዕድንን ይጨምራል፤ ሆኖም የሚከተሉትን አይጨምርም፡-
 - ሀ/ ለመታጠቢያ፣ ለመዝናኛ፣ ለሕክምና ከሚውል የጂኦተርሚል ውሃና ከውስጡ ማዕድን ለማውጣት ከሚውል እንደብራይን ውሃ በስተቀር ሌላውን ውሃ፤
 - ለ/ አግባብ ባለው የነዳጅ ሕግ ትርጓሜ የሚካተቱ የተፈጥሮ ዘይትና ጋዝ፤
 - ሐ/ ለም አፈርን እና ነዳጅ አዘል አካላትን፡፡

4. “የማዕድን ሥራዎች” ማለት የማዕድናት ቅኝት፣ ምርመራ፣ ይዞ መቆየት፣ ወይም ማምረት ጋር የተያያዙ ተግባራት ሲሆን በከበሩ ማዕድናት ግብይት አዋጅ ቁጥር 651/2001 መሠረት የማዕድናት ግብይት ሥራዎች መሥራትን ያካትታል፤

5. “የባዮፊዩል ሥራዎች” ማለት ከሞላሰስ፣ ከተክሎች፣ ከእንስሳት ስብና ከሌሎች የተለያዩ ግብዓቶች ነዳጅ የማምረት ተግባር ነው፡፡

3. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የማዕድን፣ ነዳጅና ባዮፊዩል ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌደራል መንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ኮርፖሬሽኑ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የመንግስት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መስሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት አዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመበት ዓላማ የሚከተሉት ናቸው፡-

1. በነዳጅ፣ በማዕድንና በባዮፊዩል ሥራዎች ውስጥ በቀጥታ በመሳተፍ የአገሪቱን የተፈጥሮ ሀብት በተገቢ ሁኔታ በማልማት የበለጠ ተጠቃሚ እንድትሆን ማስቻል፤

2. በዘርፉ አገር በቀል አቅምን በመገንባት በዘርፉ ለሚሰማሩ ሌሎች እገዛ ማድረግና ከዘርፉ የአገሪቱን ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ፤

3. ከስትራቴጂካዊ አስፈላጊነታቸው አንፃር ከፍተኛ ግምት በሚሰጣቸውና በግሉ ዘርፍ ሊሟሉ በማይችሉ ዘርፎች ላይ በመሳተፍ ክፍተቱን መሙላት፤

4. ተወዳዳሪ የመንግስት ልማት ድርጅት በመሆን በአገሪቱ ኢኮኖሚ ግንባታ እገዛ ማድረግ፤

5. ራሱ ወይም እንደሁኔታው ከሌሎች ጋር በመሆን በማዕድን፣ ነዳጅና ባዮፊዩል ሥራዎች ኢንቨስትመንት ላይ መሳተፍ፣ ማልማትና ማምረት፤

6. በሌሎች ባለሀብቶች በሚካሄዱ የነዳጅ፣ የማዕድንና የባዮፊዩል ሥራዎች ውስጥ ኢንቨስት ማድረግ፤
7. የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው የፖሊሲ አቅጣጫ መሰረት አክሲዮን መሸጥ ወይም መግዛት፤
8. የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያና የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው አቅጣጫ መሠረት ቦንድ መሸጥና ጥሰትና የማስያዝ፣ ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና መፈራረም፤
9. ከማዕድን፣ ከነዳጅና ከባዮፊዩል ጋር የተያያዙ የማማከር፣ የድሪብ፣ የላብራቶሪ፣ መረጃ የመሰብሰብ፣ የመተንተንና የመተርጎም፣ የአዋጭነት ጥናት ሥራዎችን መሥራት፣ ስልጠናና የመሳሰሉ አገልግሎቶችን መስጠት፤
10. በአገር ውስጥና በውጭ አገራት ተወዳዳሪና አትራፊ ሆኖ እንዲንቀሳቀስ እገዛ የሚያደርጉለትን የፋይናንስ፣ የቴክኖሎጂና የዘመናዊ አሰተዳደር ግብዓቶችን ለማግኘት የሚያስችለውን (ኢንቨስትመንት መሳብንም ሆነ በኢንቨስትመንት ላይ መሳተፍን ጨምሮ) ጥናት በማካሄድ የውሳኔ ሀሳብ ማቅረብ፤ ሲፈቀድ ተግባራዊ ማድረግ፤
11. በመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው መመሪያ መሠረት ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን መሥራት፡፡

7. ካፒታል

ኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል ብር 15,267,000,000 (አሥራ አምስት ቢሊዮን ሁለት መቶ ስድሳ ሰባት ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 4,017,000,000 (አራት ቢሊዮን አሥራ ሰባት ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ የነዳጅና የተፈጥሮ ጋዝ ልማት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 260/2004 በዚህ ደንብ ተሽሯል፡፡

11. የመብቶችና ግዴታዎች መተላለፍ

የሚከተሉት የመንግስት ልማት ድርጅቶች መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡-

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 264/2004 የኢትዮጵያ የነዳጅና የተፈጥሮ ጋዝ ልማት ድርጅት፤

2. የኢትዮጵያ የማዕድን ልማት አክሲዮን ማህበር፡፡

12.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከታህሳስ 8 ቀን 2008 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 8 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይለማሪያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 368/2008

የኢትዮጵያ የግብርና ሥራዎች ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25 /1984 አንቀጽ 47(1) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የግብርና ሥራዎች ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 368/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. መቋቋም

1. የግብርና ሥራዎች ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌደራል መንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል።
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል።

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል።

4. ዋና መስሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ቅርንጫፍ ሊኖረዉ ይችላል።

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፦

1. የግብርና ምርት ማሳደጊያዎችን ከሀገር ውስጥና ከውጭ አገር ገዝቶ ለገበያ ማቅረብ፤ ማዘጋጀት፤ የግብርና ምርት ማሳደጊያዎችን የገበያ ዋጋ የማረጋገጥ ተግባራትን ማከናወን፤
2. የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት፤ የእርሻና የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን የጥገና አገልግሎት፤ የእርሻ መሣሪያዎችንና የትራንስፖርት ተሽከርካሪዎችን የኪራይ አገልግሎት በክፍያ መስጠት፤

3. የእርሻ መሣሪያዎችንና መለዋወጫዎችን፣ የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን እና አግሮ ኬሚካሎችን ከሀገር ውስጥና ከጭ አገር ገዝቶ ለሻያጭ ማቅረብ፤
4. ዘመናዊ የእርሻ መሣሪያዎች አጠቃቀም እንዲለመድ አስፈላጊውን ትምህርት መስጠት፤ ስለእርሻ መሣሪያዎች አያያዝና አጠቃቀም የምክር አገልግሎት መስጠት፤ የቴክኒክ ሙያ ማሻሻያ ሥራ ሥልጠና መስጠት፤
5. የተፈጥሮ ሙጫ ምርት መሰብሰብ፤ መግዛት፤ እሴት መጨመር፤ ማዘጋጀት፤ ሌሎች ከደን ውጤቶች የሚመረቱ ምርቶችን ማምረት፤ ለሀገር ጤስጥና ለጤጭ ገበያዎች ማቅረብ፤
6. የእርሻ መሬት ልማት ጥናትና ዲዛይን፤ የእርሻ መሬት ቅየሳ፤ ምንጣሮና ማስተካከል፤ የውኃ ተፋሰስና የመስኖ ሥራ እንዲሁም ከእርሻ መሬት ልማት ጋር የተዛመዱ ሥራዎችን ማከናወን፤
7. የአዳዲስና ማስፋፊያ ፕሮጀክቶችን አዋጪነት ጥናት፤ የዲዛይን ዝግጅት፤ የቴክኖሎጂ መረጣና ድርድር፤ የተከላና የኮሚሽኒንግ እንዲሁም የምርምር ሥራዎች እንዲካሄዱ ማደራግ፤
8. አቅሙ ካላቸው የአገር ውስጥ እና የውጪ ኩባንያዎች ጋር በመተባበር የግብርና የማምረቻ መሣሪያዎችና መለዋወጫዎች ዲዛይንና የማምረት ሥራዎች በአገር ውስጥ እንዲከናወኑ ማደራግ፤
9. ለመስኩ የሚፈለገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው ዓይነት፤ መጠንና ጥራት ለማፍራት እንዲቻል ከሚመለከታቸው የትምህርት የምርምርና የሥልጠና ተቋማት ጋር በመተባበር መሥራት፤
10. በመንግሥት የልማት ዴፎጅቶች ሚኒስቴር በሚሰጠው አቅጣጫ ላይ በመመሥረት በሀገር ውስጥና በውጭ ሀገራት ተወዳዳሪና አትራፊ ሆኖ እንዲንቀሳቀስ እገዛ የሚያደርጉለትን የፋይናንስ፤ የቴክኖሎጂና የዘመናዊ አስተዳደር ግብዓቶችን ለማግኘት የሚያስችለውን (ኢንቨስትመንት መሳብንም ሆነ በኢንቨስትመንት መሳተፍን ጨምሮ) ጥናት በማካሄድ ሲፈቀድ ተግባራዊ ማድረግ፤
11. የተለያዩ የአዝዕርት፤ የአትክልት፤ የፍራፍሬና የመሳሰሉት ቅድመ መሥራቾች፤ መሥራቾችና የተመሠከረለት ዘር ማባዛት፤ ማበጠርና ማዘጋጀት፤ እንደአስፈላጊነቱም ቅድመ መሥራቾች ዘሮችን ከውጭ አገር በማስመጣት ማስመረት ወይም መሸጥ፤ ተረፊ ምርቶችን ለገበያ ማቅረብ፤

12. በግብርና ግብዓት አቅርቦት፣ በእርሻ መሣሪያዎች አቅርቦት፣ በእርሻ መሣሪያዎች ጥገና፣ በተፈጥሮ ሙጫ ምርትና ገበያ በሜካናይዜሽን አገልግሎትና በተዛማጅ ሥራዎች ዙሪያ ምርምር በማካሄድ የተሻሻሉትን ተግባራዊ ማድረግ፣ በውጤቱም ተወዳዳሪነት ማረጋገጥ፤

13. የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያና የመንግሥት ልማት ድርጅቶች ሚኒስቴር በሚሠጠው አቅጣጫ መሠረት በንድ መሸጥ፣ ዋስትና ማስያዝ፣ ከሀገር ውስጥና ከውጪ የገንዘብ ምንጮች የብድር ዉል መደራደርና ሲፈቀድ መፈራረም፤

14. ዓላማዉን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛምጅ ሥራዎችን መሥራት፤፤

6. ካፒታል

ኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል ብር 2,440,000,000.00 (ሁለት ቢሊዮን አራት መቶ አርባ ሚሊዮን) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 610,000,000.00 (ስድስት መቶ አስር ሚሊዮን) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ደንቦች

የሚከተሉት ደንቦች በዚህ ደንብ ተሻረዋል፡-

1. የኢትዮጵያ ምርጥ ዘር ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 154/1986፤
2. የተፈጥሮ ሙጫ ምርትና ገበያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 179/1986፤
3. የግብርና ምርት ማሳደጊያዎች አቅራቢ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 177/1986፤
4. የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 97/1986፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

የሚከተሉት የመንግስት የልማት ድርጅቶች መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለግብርና ሥራዎች ኮርፖሬሽን ተላልፈዋል፡-

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 154/1986 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ምርጥ ዘር ድርጅት፤
2. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 179/1986 ተቋቁሞ የነበረው የተፈጥሮ ጤና ምርት ገበያ ደርጅት፤
3. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 177/1986 ተቋቁሞ የነበረው የግብርና ምርት ማሳደጊያዎች አቅራቢ ድርጅት፤
4. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ተቋቁሞ በመቀጠልም በአጥጅ ቁጥር 146/1991 አንቀጽ 5 መሠረት ጥር 1/1994 እንደ አዲስ ወደ አክሲዮን ማህበርነት ተለዉጦ የነበረው የእርሻ መሣሪያዎችና የቴክኒክ አገልግሎት አክሲዮን ማህበር፤
5. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 97/1986 ተቋቁሞ የነበረው የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት ድርጅት፡፡

11.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ታህሣሥ 12 ቀን 2008 ዓ.ም

ኃይማኖት ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

2/ ለትራንስፖርት ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 216/1987
የኢትዮጵያ አየር መንገድ ድርጅትን ማቋቋሚያ
የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጥ 4/2/ እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጥ 47/1/ሀ/ መሰረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ አየር መንገድ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 216/1987” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “አየር ማመላሻ አገልግሎት” ማለት መደበኛ የሆነ በአየር መንገዶችን፣ ጭነትን እና ፖስታን የማመላለስ ተግባር ነው፡፡
2. “ጠቅላላ የአውሮፕላን አገልግሎት” ማለት መደበኛ ያልሆነ የአየር ማመላሻ አገልግሎት እና ሌላም በአየር ሊሰጥ የሚችል አስፈላጊ ከእሱ ጋር የተያያዘ ወይም ሌላ ተመሳሳይ አገልግሎት ነው፡፡

3. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ አየር መንገድ ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ የመንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

በመንግስት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ስፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች ሚኒስትሮች ናቸው፡፡

1. የሀገር ውስጥና ዓለም አቀፍ የአየር ማመላለሻ አገልግሎት እና የጠቅላላ የአይሮፕላን አገልግሎት መስጠት፤

2. የአይሮፕላንና የአይሮፕላን አካላትን መፈብረክና መጠገን፤
3. የአይሮፕላንና ማስተናገጃ መገልገያዎችና አገልግሎት ማቅረብ፤
4. የአቪየሽን ስራ ባለሙያዎችን የማሰልጠን አገልግሎት መስጠት፤
5. በሌሎች አየር መንገዶች፣ አይሮፕላን አምራቾችና የአቪየሽን አገልግሎቶች፣ የኢንቨስትመንት የአክሲዮን ድርሻ በመያዝ መሳተፍ፤
6. ከአቪየሽን ኢንዱስትሪው ጋር በተያያዘ በቱሪዝም ሆቴልና መዝናኛ አገልግሎት በመስጠት ወይም ኢንቨስትመንት አክሲዮን በመያዝ መሳተፍ፤
7. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ስራዎች ማካሄድ፡፡

7. ካፒታል⁸¹

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 60,000,000,000 (ስልሳ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 18,822,606,303 (አስራ ስምንት ቢሊዮን ስምንት መቶ ሃያ ሁለት ሚሊዮን ስድስት መቶ ስድስ ሺህ ሶስት መቶ ሶስት ብር) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተክፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ አየር መንገድ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ ደንብ ቀጥር 79/1976 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

11. መብትና ግዴታ ስለማስተላለፍ

በደንብ ቀጥር 79/1976 ተቋቋሞ የነበረው የኢትዮጵያ አየር መንገድ ኮርፖሬሽን መብትና ግዴታ በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፏል፡፡

12. ደንብ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 18 ቀን 1987 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግት መንግስት

ጠቅላይ ሚኒስቴር

⁸¹ በ22/80 (2008) እ. 389 አንቀፅ 2 ተሻሻለ፡፡

ደንብ ቁጥር 82/1995 ዓ.ም

የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅትን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 በአንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅትን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 82/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. መቋቋም

ሀ/ የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅቱ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል።

ለ/ ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 ይዳደራል።

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል።

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መ/ቤት አዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ እንደ አስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ሊያቋቁም ይችላል።

5. ዓላማ

ሀ/ በኢትዮጵያ ኤርፖርቶችን መገንባት፣ መጠገንና ማስተዳደር፤

ለ/ ለአይሮፕላኖች፣ ለመንገደኞችና ለሌሎች ተጠቃሚዎች ደህንነቱ የተጠበቀ አስተማማኝና ቀልጣፋ የኤርፖርት አገልግሎት እንዲኖር ማድረግም በኤርፖርት ወስጥ ኤርኖቲካል ያልሆኑ አገልግሎቶችን ማበረታታትና ማልማት፤

ሐ/ የሚመለከተው አካል የሴኩሪቲ ሥራን የመሥራቱ ጉዳይ እንደተጠበቀ ሆኖ በብሔራዊ የአቪየሽን ሴኩሪቲ ፕሮግራም መሠረት በኤርፖርቱ ወስጥ አስተማማኝ የሴኩሪቲ አገልግሎት እንዲኖር ማድረግ፤ የኤርፖርት ፋሲሊቲሽንን በተመለከተ መመሪያ ማወጣት በበላይነት ማስተባበር መቆጣጠር፤

መ/ ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፤

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደለት ካፒታል ብር 2,635,704,386 (ሁለት ቢሊየን ስድስት መቶ ሠላሳ አምስት ሚሊየን ሰባት መቶ አራት ሺህ ሦስት መቶ ሰማንያ ስድስት ብር) ሲሆን፤ ከዚህ ውስጥ ብር 1,604, 655,524(አንድ ቢሊየን ስድስት መቶ አራት ሚሊየን ስድስት መቶ ሃምሳ አምስት ሺ አምስት ሞቶ ህያ አራት ብር) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

በዚህ ደንብ አንቀጽ 5 ላይ የተጠቀሱት ኃላፊነቶችን በሚመለከት በአዋጅ ቁጥር 111/1969 ይተዳደር የነበረው ለቀድሞ የአየር ትራንስፖርት ባለሥልጣን ተሰጥተው የነበሩ መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፏል፡፡

10.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 16 ቀን 1995 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 298/2006

የፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች የትራንስፖርት አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች የትራንስፖርት አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 298/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ “የፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች” ማለት በአዲስ አበባ የሚገኙ የፌዴራል መንግሥት መሥሪያ ቤቶችን እና የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር መሥሪያ ቤቶችን ሠራተኞች ያጠቃልላል፡፡

3. መቋቋም

1. የፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች ትራንስፖርት አገልግሎት ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የትራንስፖርት ሚኒስቴር የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡

6. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡

1. ለፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች በሥራ መግቢያና መውጫ ስዓት የትራንስፖርት አገልግሎት መስጠት ፤

2. ከፕብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች የሥራ መግቢያና መውጫ ሰዓት ውጪ ለሌሎች ተገልጋዮች የትራንስፖርት አገልግሎት መስጠት፤
3. ከዓላማው ጋር ተዛማጅ የሆኑ ሌሎች ሥራዎችን ማከናወን፡፡

7. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 1,572,618,280 (አንድ ቢሊዮን አምስት መቶ ሰባ ሁለት ሚሊዮን ስድስት መቶ አስራ ስምንት ሺህ ሁለት መቶ ሰማኒያ ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 1,072,618,280 (አንድ ቢሊዮን ሰባ ሁለት ሚሊዮን ስድስት መቶ አስራ ስምንት ሺህ ሁለት መቶ ሰማኒያ ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡⁸²

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥቅምት 28 ቀን 2008 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር

⁸² በ22/14 (2008) ለ. 362 አንቀፅ 2 ተሻሻለ፡፡

ደንብ ቁጥር 310/2006

የኢትዮጵያ የክፍያ መንገዶች ኢንተርፕራይዝ ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ "የኢትዮጵያ የክፍያ መንገዶች ኢንተርፕራይዝ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 310/2006" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የክፍያ መንገዶች ኢንተርፕራይዝ (ከዚህ በኋላ "ኢንተርፕራይዝ" የተባለ የሚጠራ) የመንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ኢንተርፕራይዙ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የትራንስፖርት ሚኒስቴር የኢንተርፕራይዙ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የኢንተርፕራይዙ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኢንተርፕራይዙ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. ለመንገድ ተጠቃሚዎች የክፍያ መንገዶች አገልግሎት የመስጠት፤
2. የክፍያ መንገዶችን የማስተዳደርና የማስጠገን፤
3. በክፍያ መንገዶች ክልል ውስጥ የተሰሩ የአገልግሎት መስጫ ጣቢያዎችን የማስተዳደር፤
4. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎች ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል

ለኢንተርፕራይዙ የተፈቀደለት ካፒታል ብር 202,401,843.00 (ሁለት መቶ ሁለት

ሚሊዮን አራት መቶ አንድ ሺህ ስምንት መቶ አርባ ሶስት ብር) ሲሆን በጥሬ ገንዘብና በአይነት በሙሉ ተከፍሏል፡፡

7. የኃላፊነት ወሰን

ኢንተርፕራይዙ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኢንተርፕራይዙ የሚቆይበት ጊዜ

ኢንተርፕራይዙ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ሕጎች

በኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣን እንደገና ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 247/2003 አንቀጽ 6(23) ላይ “ከተጠቃሚዎች የሚሰበሰብ የአገልግሎት ክፍያን ይሰበሰባል፤ ለመንገድ ፈንድ ገቢ ያደርጋል” የሚለው ሐረግ በዚህ ደንብ ተሠርዟል፡፡

10. ደምቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 16 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

3/ ለመገናኛና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት

ልማት ድርጅቶችን ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 165/2001

የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47 (1) ሀ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 165/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡⁸³

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች እና ወኪሎች በአዲስ አበባና እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች ሥፍራዎች ሊኖሩት ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የመንግሥት የልማት ፖሊሲን መሠረት በማድረግ የፖስታ አገልግሎቶችን ማቋቋምና ማስፋፋት፤

⁸³ የመገናኛና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. የሀገር ውስጥና ዓለም አቀፍ የደብዳቤ፣ የጥቅል ፖስታ፣ የፈጣን ፖስታ፣ የሀዋላ፣ የቀጥታ ደብዳቤ፣ የፖስታ ባንክና ሌሎች የፋይናንስ አገልግሎቶች፣ ኤሌክትሮኒክ ሜዶል አገልግሎትና የውክልና አገልግሎት መስጠት፤
3. የፖስታ ሣጥኖችን ማከራየትና የፖስታ ማጠራቀሚያ ሣጥኖችን አስፈላጊ በሆኑ ቦታዎች ሁሉ መትከል፤
4. የፊላቴሊ ቴምብሮችን፣ የመጀመሪያ ቀን ኢንቨሎፖችና የፊላቴሊ ውጤቶችን ማዘጋጀትና መሸጥ፤
5. ለፖስታ ባለሙያዎች የሥልጠና አገልግሎት መስጠት፤
6. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚያስፈልጉ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደለት ካፒታል ብር 380,000,000 (ሦስት መቶ ሰማኒያ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 109,097,601.14(አንድ መቶ ዘጠኝ ሚሊዮን ዘጠና ሰባት ሺ ስድስት መቶ አንድ ብር ከአስራ አራት ሳንቲም በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

በአዋጅ ቁጥር 240/1958 መሠረት ይተዳደር የነበረው የቀድሞው የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

10. ደንቡ የማፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 15 ቀን 2001 ዓ.ም
መለስ ዜናዊ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር

የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፓርክ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፓርክ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 177/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፓርክ ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የመገናኛና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር⁸⁴ የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፓርክ ማልማትና ማካሄድ፤

2. ከኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፓርክ ጋር የተያያዙ አገልግሎቶችን መስጠት፡፡

6. ካፒታል

ለኮርፖሬሽኑ የተፈቀደው ካፒታል ብር 5,000,000,000.00 (አምስት ቢሊዮን ብር)

⁸⁴ በ17/1 (2003) እ. 691 እ. 36 (5) በግልፅ ባይኖር ተሻሻለ፡፡

ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 4,200,000,000.00 (አራት ቢሊዮን ሁለት መቶ ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ግንቦት 13 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 197/2003

የኢትዮ-ቴሌኮም ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47 (1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮ-ቴሌኮም ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 197/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. ኢትዮ-ቴሌኮም (ከዚህ በኋላ “ቴሌኮም” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡

2. ቴሌኮሙ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግስት የሚሰየም አካል የቴሌኮሙ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የቴሌኮሙ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መስሪያ ቤቶች እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ቴሌኮሙ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. በቀጣይ ትውልድ ኔትወርክ ቴክኖሎጂ ላይ ተመስርቶ ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ አገልግሎትን መስጠትና ማዳረስ፤
2. የሚቀጥለው ትውልድ ኔትወርክ ቴክኖሎጂ ላይ ተመስርቶ ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ የቴሌኮም አገልግሎት መስጠት የሚችል በዕድቀቱ፣ በችሎታው፣ በሥራው ዝንባሌውና ባህሉ ብቁና ተስማሚ የሆነ የሰው ኃይል መገንባት፤
3. የመንግሥት የልማት ፓሊሲና ቅድሚያ ትኩረት መሰረት በማድረግ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶችንና ኔትወርክ ማቋቋም፣ማካሄድ፣ መጠገንና ማስፋፋት፤

4. የሀገር ወሰንና ዓለም አቀፍ የድምጽ፣ የዳታ፣ የቪዲዮ እና ሌሎች ተዛማጅ ተጨማሪ አገልግሎቶችን መስጠት፤
5. የቴሌቪዥን ፕሮግራሞችን ተቀብሎ ማስተላለፍን ጨምሮ በተቀናጀ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ በመደገፍ የሚሰጡ የኮሙኒኬሽን አገልግሎቶችን መስጠት፤
6. የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር የሚያወጣውን መመሪያና የፓሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከሀገር ወሰንና ከወጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ወል መደራደርና መፈራፈም፤
7. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል

ለቴሌኮሙ የተፈቀደለት ካፒታል ብር 40,000,000,000 (አርባ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ወሰን ብር 20,200,000,000 (ሃያ ቢሊዮን ሁለት መቶ ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. የኃላፊነት መጠን

ቴሌኮሙ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ቴሌኮሙ የሚቆይበት ጊዜ

ቴሌኮሙ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፓሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 10/1989 (በደንብ ቁጥር 93/1996 እንደተሻሻለ) በዚህ ደንብ ተሽሯል፡፡

10. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 10/1989 ተቋቋሞ የነበረው የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፓሬሽን መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለቴሌኮሙ ተላልፏል፡፡

11. ደንቡ የሚጻናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከህዳር 20 ቀን 2003 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 20 ቀን 2003 ዓ.ም
መለስ ዜናዊ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስቴር

4/ ለውሃ፣ መስኖና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 302/2006

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 302/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የውኃ፣ የመስኖ እና ኢነርጂ ሚኒስቴር⁸⁵ የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች እንደ አስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ⁸⁶

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር የተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫዎች፣ ከ66 ኪሎቮልት በላይ የሆኑ ማስተላለፊያ መስመሮችና ማከፋፈያ ጣቢያዎች

⁸⁵ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9 (16) መሠረት “የውሃ፣ መስኖና ኤሌክትሪክ” በሚል ይነበባል፡፡

⁸⁶ በ22/52 (2008) ደ. 381 አንቀጽ 2(1) ተሸገለ፡፡

የግንባታ ሥራዎች የአዋቂነት ጥናት፣ የንድፍ እና የቅየሳ ሥራዎች ማከናወን፤ እንደአስፈላጊነቱ እነዚህን ሥራዎች በኮንሰልታንት ማሠራት፤

2. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር የተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫዎች፣ ከ 66 ኪሎ ቬልት በላይ የሆኑ ማስተላለፊያ መስመሮች እና ማከፋፈያ ጣቢያዎች የግንባታና የማሻሻያ ሥራዎችን ማከናወን፤ እንደአስፈላጊነቱ እነዚህን ሥራዎች በሥራ ተቋራጭ ማሠራት፤
3. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር የተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫያ ጣቢያዎችን፣ ከ 66 ኪሎ ቬልት ኃይል በላይ የመሸከም አቅም ያላቸውን የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ መስመሮችን እና ማከፋፈያ ጣቢያዎችን ማስተዳደር፣ የአፕሬሽን እና የጥገና ሥራዎችን ማከናወን፤
4. ከ66 ኪሎ ቬልት ደረጃ በላይ በሆኑ መስመሮች የኤሌክትሪክ ኃይልን በጅምላ መሸጥ እና መግዛት፤
5. ከ66 ኪሎ ቬልት በላይ የሆኑ የኃይል ማስተላለፊያ መስመሮችን ሊዝ ማድረግ፤
6. የሚሸጠውን የኤሌክትሪክ ኃይል በተመለከተ የታሪፍ ማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ፤ ሲፈቀድም ተግባራዊ ማድረግ፤
7. የገንዘብና አኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር የሚያወጣውን መመሪያና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥ፣ ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና መፈራረም፤
8. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል⁸⁷

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 120,000,000,000 (አንድ መቶ ሃያ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ 30,000,000,000 (ሰላሳ ቢሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብ እና በአይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

⁸⁷በ22/52 (2008) ደ. 381 አንቀጽ 2(2) ተሻሻለ፡፡

9. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 170/2002 እንደገና ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን ከኃይል ማመንጫ፣ ማስተላለፊያ እና ማከፋፈያ ጣቢያ ሥራዎቹ ጋር በቀጥታ የተያያዙ መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከህዳር 30 ቀን 2006 ዓ. ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

**አዲስ አበባ ታህሳስ 18 ቀን 2006 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር**

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ አገልግሎት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ አገልግሎት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 303/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ አገልግሎት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት ልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የውኃ፤ የመስኖ እና ኢነርጂ ሚኒስቴር⁸⁸ የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት አዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ⁸⁹

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር ያልተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫዎች፣ እስከ 66 ኪሎ ቬልት ደረጃ ያሉ ማስተላለፊያና ማከፋፈያ ጣቢያዎች የግንባታ ሥራዎች የአዋጭነት ጥናት፣ የንድፍ እና የቅየሳ ሥራዎች ማከናወን፣ እንደአስፈላጊነቱ እነዚህን ሥራዎች በኮንሰልታንት ማሠራት፤

⁸⁸ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9 (16) መሠረት “የዉሃ፣ መስኖና ኤሌክትሪክ” በሚል ይነበባል፡፡

⁸⁹ በ22/53 (2008) ደ. 382 አንቀጽ 2(1) ተሻሻለ፡፡

2. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር ያልተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫዎች፤ እስከ 66 ኪሎ ቬልት ደረጃ ያሉ ማስተላለፊያ መስመሮች እና ማከፋፈያ ጣቢያዎች የግንባታና የማሻሻያ ሥራዎችን ማከናወን እንደአስፈላጊነቱ እነዚህን ሥራዎች በሥራ ተቋራጭ ማሰራት፤
 3. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር ያልተያያዙ የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫዎች ጣቢያዎችን እስከ 66 ኪሎ ቬልት ኃይል የመሸከም አቅም ያላቸውን የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ እና ማከፋፈያ መስመሮችን እና ማከፋፈያ ጣቢያዎችን ማስተዳደር፤ የኦፕሬሽን እና የጥገና ሥራዎችን ማከናወን፤
 4. የኤሌክትሪክ ኃይልን በጅምላ ገዝቶ እስከ 66 ኪሎ ቬልት ደረጃ ባሉ መስመሮች መሸጥ፤
 5. እስከ 66 ኪሎ ቬልት ደረጃ ያሉ የኃይል ማስተላለፊያ መስመሮችን ሊዝ ማድረግ፤
 6. የአገር አቀፍ ኤሌክትሪክ ማስፋፊያ ሥራዎችን ማከናወን፤
 7. የሚሸጠውን የኤሌክትሪክ ኃይል በተመለከተ የታሪፍ ማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ፤ ሲፈቀድም ተግባራዊ ማድረግ፤
 8. የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር የሚያወጣውን መመሪያና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ መሸጥና በዋስትና ማስያዝ እና ከአገር ውስጥ፣ ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና መፈራረም፤
 9. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ፡፡
- 6. ካፒታል⁹⁰**
- ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 60,000,000,000 (ስልሳ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 15,000,000,000 (አሥራ አምስት ቢሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡
- 7. ኃላፊነት**
- ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡
- 8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ**
- ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡
- 9. የተሻረ ደንብ**

⁹⁰ በ22/53 (2008) ደ. 382 አንቀፅ 2(2) ተሻሻለ፡፡

የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን እንደገና ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 170/2002 በዚህ ደንብ ተሽሯል፡፡

10. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 170/2002 እንደገና ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን መብቶችና ግዴታዎች ከኃይል ማመንጫ፣ ማስተላለፊያና ማከፋፈያ ጣቢያ ሥራዎቹ ጋር በቀጥታ የተያያዙትን መብቶችና ግዴታዎች ሳይጨምር በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

11. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከህዳር 30 ቀን 2006 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 18 ቀን 2006 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር

5/ ለኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 326/2007

የኢንዱስትሪ ፓርኮች ልማት ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5፣ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) እና በኢንቨስትመንት አዋጅ ቁጥር 769/2004 አንቀጽ 35(1) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢንዱስትሪ ፓርኮች ልማት ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 326/2007” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢንዱስትሪ ፓርኮች ልማት ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌዴራል መንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ የኢንዱስትሪ ፓርኮች በተቋቋሙባቸው ቦታዎች ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የኢንዱስትሪ ፓርኮችን የማልማት፣ የማስተዳደር፣የለማ ቦታ በሊዝ ማከራየት እና ግንባታዎችን የማከራየት ወይም በሽያጭ የማስተላለፍ፤
2. አገራዊ ስፓሻል ማስተር ፕላንን መሠረት በማድረግ የኢንዱስትሪ ፓርኮች ዝርዝር ማስተር ፕላን የማዘጋጀት እና ከክልል መንግሥታት ጋር በማደረግ

- ስምምነት መሠረት መሬት በመረከብ የኢንዱስትሪ ፓርኮች ልማት መሬት ባንክ ሆኖ የማገልግል፤
3. ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር አስፈላጊ መሠረተ ልማቶች ለኢንዱስትሪ ፓርኮች አልሚዎች ተደራሽ እንዲሆኑ የማድረግ፤
 4. አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የኢንዱስትሪ ፓርኮችን የማስተዳደር ተግባር በሥራ አመራር ውል ለሌሎች አካላት የማስተላለፍ፤
 5. የኢንዱስትሪ ፓርኮችን ጠቀሜታ በሠፊው በማስተዋወቅ በኢንዱስትሪ ፓርኮች ውስጥ የሚሠማሩ ባለሀብቶችን የመሳብ፤
 6. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁹¹ የሚያወጣውን መመሪያ እና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ የመሸጥና በዋስትና የማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል የመደራደርና የመፈራረም፤
 7. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን የማካሄድ፡፡

6. ካፒታል

ኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል ብር 10,000,000,000 ብር (አሥር ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 2,500,000,000 (ሁለት ቢሊዮን አምስት መቶ ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ልማት ቀጠናዎች ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 297/2005 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

⁹¹ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

10. የመብቶችና ግዴታዎች መታላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 297/2005 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ልማት ቀጠናዎች ኮርፖሬሽን መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡፡

11. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

**አዲስ አበባ ህዳር 26 ቀን 2007 ዓ.ም
ኃይለማርያም ደሳለኝ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስትር**

ደንብ ቁጥር 328/2006

የኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ልማት ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ "የኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ልማት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 328/2006" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ልማት ድርጅት (ከዚህ በኋላ "ድርጅት" እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት፣ ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል።
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል።

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የኢንዱስትሪ ሚኒስቴር የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል።

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማንኛውም ሥፍራ በአገር ውስጥ ወይም በውጭ አገር ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል።

5. አላማ

ድርጅቱ የተቋቋሞባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፦

1. የኢንዱስትሪ ንብዓቶችን አቅርቦት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ድርጅቶችን መገንባት፣ ማስተዳደር እንዲሁም አስፈላጊ ሲሆን ማስተላለፍ፤
2. በአገር ውስጥ እና በውጭ አገር የኢንዱስትሪ ግብዓቶችን በማምረት ማቅረብ፤
3. የኢንዱስትሪ ግብዓቶችን ከአገር ውስጥና ከውጭ አገር በመግዛት ማቅረብ፤
4. ከአገር ውስጥ ኢንዱስትሪዎች ፍጆታ በላይ የሆኑትን የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ወደ ውጭ አገር መላክ፤

5. የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ልማት እና ጥሬ ዕቃ በማቅረብ ከተሰማሩ ድርጅቶች ጋር በጋራ መስራት፤
6. ቀልጣፋና ውጤታማ የኢንዱስትሪ ግብዓቶች ልማት ለማረጋገጥ የሚያስችል ጠንካራ የአቅርቦት ሰንሰለት ማፎካይዝ መተግበር፤
7. ተመሳሳይ ዓላማ ካላቸው በአገር ውስጥና በውጭ አገር ከሚገኙ የግልና የመንግስት ተቋማት ጋር ትብብር ማድረግ፤
8. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁹² የሚያወጣውን እና የፖሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ የመሸጥና በዋስትና የማስያዝ እና ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል የመደራደርና የመፈራረም፤
9. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማከናወን፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 3,900,612,520 (ሶስት ቢሊዮን ዘጠኝ መቶ ሚሊዮን ስድስት መቶ አስራ ሁለት ሺ አምስት መቶ ሃያ ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 1,306,042,415 (አንድ ቢሊዮን ሦስት መቶ ስድስት ሚሊዮን አርባ ሁለት ሺ አራት መቶ አሥራ አምስት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የሸቀጦች ጅምላ ንግድና አስመጪ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 103/1985 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 103/1985 ተቋቁሞ የነበረው የሸቀጦች ጅምላ ንግድና አስመጪ ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

11. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

የዚህ ደንብ አንቀጽ 9 ድንጋጌ ቢኖርም በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 285/2005 የተቋቋመው የኢትዮጵያ ንግድ ድርጅት ዓላማውን በአግባቡ ተግባራዊ

⁹² በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

እስከሚያደርግ ድረስ በሸቀጦች ጅምላ ንግድና አስመጪ ድርጅት ዓላማ የተመለከቱ ተግባራትን ድርጅቱ እያከናወነ ይቆያል፡፡

12.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 22 ቀን 2006 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

6/ ለመከላከያ ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 171/1986

የብራና ማተሚያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ/ መሰረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የብራና ማተሚያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 171/1986” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. ብራና ማተሚያ ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሰረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

በመንግስት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ስፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች ሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ማናቸውም የህትመት ስራዎችን ማካሄድ፡፡
2. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ስራዎችን ማካሄድ፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 4,980,256.83 (አራት ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሰማንያ ሺ ሁለት መቶ ሃምሳ ስድስት ብር ከ ሰማንያ ሶስት ሳንቲም) ሲሆን ይኸውም በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. መብትና ግዴታ ስለማስተላለፍ

ተራመድ ማተሚያ ቤት በመባል ይታወቅ የነበረው ድርጅት መብትና ግዴታ በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፏል፡፡

10. ደንብ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 7 ቀን 1986 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግት መንግስት

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 185/2002

የመከላከያ ኮንስትራክሽን ኢንተርፕራይዝ ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ)(መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመከላከያ ኮንስትራክሽን ኢንተርፕራይዝ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 185/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. መቋቋም

1. የመከላከያ ኮንስትራክሽን ኢንተርፕራይዝ (ከዚህ በኋላ “ኢንተርፕራይዝ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል።

2. ኢንተርፕራይዙ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል።

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የኢንተርፕራይዙ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን የሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ይሆናል።

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኢንተርፕራይዙ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች አንደኛው ሆኖ በማናቸውም ሥፍራ ሊኖረው ይችላል።

5. ዓላማ

ኢንተርፕራይዙ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. በዋነኛነት የመከላከያን ግንባታ ፍላጎት ለማሟላት ማንኛውንም የመሠረተ ልማት ግንባታ ሥራ መስራት፤

2. በተጓዳኝ በሀገሪቱ የሚከናወኑ የመንገድ፣ የግድብ፣ የመስኖ፣ የሕንፃና ሌሎች የመሠረተ ልማት ግንባታ ሥራዎችን መስራት፤

3. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተጓዳኝ ሥራዎችን መስራት።

6. ካፒታል

ለኢንተርፕራይዙ የተፈቀደው ካፒታል ብር 800,000,000.00(ስምንት መቶ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 276,438,724.00 (ሁለት መቶ ሰባ ስድስት ሚሊዮን አራት መቶ ሰላሳ ስምንት ሺ ሰባት መቶ ሃያ አራት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኢንተርፕራይዙ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኢንተርፕራይዙ የሚቆይበት ጊዜ

ኢንተርፕራይዙ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የመከላከያ ኮንስትራክሽንና ኢንጂነሪንግ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 148/2000 እና የቃሊቲ ኮንስትራክሽንና የኮንስትራክሽን ዕቃዎች ማምረቻ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 149/2000 በዚህ ደንብ ተሸረዋል፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 148/2000 ተቋቁሞ የነበረው የመከላከያ ኮንስትራክሽንና ኢንጂነሪንግ ድርጅት እንዲሁም በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 149/2000 ተቋቁሞ የነበረው የቃሊቲ ኮንስትራክሽንና የኮንስትራክሽን ዕቃዎች ማምረቻ ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኢንተርፕራይዙ ተላልፈዋል፡፡

11. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 21 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 186/2002

የመከላከያ ግንባታ ግብዓቶች ማምረቻ ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመከላከያ ግንባታ ግብዓቶች ማምረቻ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 186/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የመከላከያ ግንባታ ግብዓቶች ማምረቻ ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሰረት ይተዳዳራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን የሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መስሪያ ቤቶች እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. ለመከላከያ የመሠረተ ልማት ግንባታ የሚያገለግሉ የአርማታ ብረቶች፣ ስትራቴጂያዊ ስቲል፣ የእንጨት ምርት ውጤቶች፣ የጠቅላላ ብረታ ብረት ሥራዎች፣ የኮንክሪት እና ሌሎች የግንባታ ዕቃዎችን ዘመናዊና አዳዲስ ቴክኖሎጂዎች በመጠቀም ማምረትና በተጓዳኝ ለገበያ ማቅረብ፤
2. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተጓዳኝ ሥራዎችን መስራት፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 500 ሚሊዮን (አምስት መቶ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 128 ሚሊዮን 341 ሺ. 631 (አንድ መቶ ሃያ ስምንት

ሚሊዮን ሶስት መቶ አርባ አንድ ሺ ስድስት መቶ ሰላሳ አንድ ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ ሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የዝቋላ ስቲል ሮሊንግ ሚል ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 26/1990 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

10. የመብትና ግዴታ መተላለፍ

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 26/1990 ተቋቁሞ የነበረው የዝቋላ ስቲል ሮሊንግ ሚል ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ድንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

11. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 7 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 187/2002

የመከላከያ ኮንስትራክሽን ዲዛይን ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመከላከያ ኮንስትራክሽን ዲዛይን ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 187/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የመከላከያ ኮንስትራክሽን ዲዛይን ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን የሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ስፍራ ሲኖረዉ ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. በዋነኛነት የሀገሪቱን የመከላከያ ግንባታ ፍላጎት ለማሟላት ማንኛውንም የዲዛይን እና ኮንትራት አስተዳደር ሥራዎችን መሥራት፤
2. በተጓዳኝ የመንገድ፣ የግድብ፣ የመስኖ፣ የሕንጻና ሌሎች የማማከር፣ የዲዛይንና የኮንትራት አስተዳደር ሥራዎች መሥራት፤
3. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተጓዳኝ ሥራዎችን መሥራት፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል 30,000,000(ሠላሳ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ

ውስጥ 11,575,000(አሥራ አንድ ሚሊዮን አምስት መቶ ሰባ አምስት ሺ ብር)
በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 21 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

7/ ለሳይንስና ተክኖሎጂ ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 196/2003

የኢትዮጵያ የተስማሚነት ምዘና ድርጅትን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የተስማሚነት ምዘና ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 196/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የተስማሚነት ምዘና ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግስት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግስት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊያቋቁም ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች ብቃት ያለው የሰርተፊኬት፣ የኢንስፔክሽንና የላቦራቶሪ ፍተሻ አገልግሎቶችን በማድረጅ፡-

1. አምራች ድርጅቶች ወይም አገልግሎት ሰጪዎች አግባብነት ያላቸውን ብሄራዊ ወይም ዓለም ዓቀፍ ደረጃዎችንና ሕጋዊ መስፈርቶችን ማሟላታቸውን በመመርመር የተስማሚነት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የመስጠት፤

2. የሀገሪቱ የወጪ ምርቶች የኢትዮጵያ ደረጃዎችን ወይም ዓለም ዓቀፍ ወይም የሌሎች ሀገሮች ደረጃዎችንና ሕጋዊ መስፈርቶችን ማሟላታቸውን በመመርመር የተስማሚነት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የመስጠት፤
3. ከወጪ የሚገቡ ምርቶች አግባብነት ያላቸውን ብሔራዊ ወይም ዓለም አቀፍ ደረጃዎችንና ሕጋዊ መስፈርቶችን ያሟሉ መሆኑን በመመርመር የተስማሚነት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የመስጠት፤
4. የሚሰጠው የላቦራቶር ፍተሻ አገልግሎት ጢጫታማ መሆኑን ለማረጋገጥ ከሌሎች ብሔራዊ፣ አህጉራዊ እና ዓለም ዓቀፍ የላቦራቶር ፍተሻ ተቋማት ጋር የፍተሻ ጢጡትን የርስ በርስ ንፅፅር በማድረግ የማረጋገጥ ፕሮግራም ላይ የመሳተፍ፡፡
5. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ተግባራትን የማከናወን፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 543,000,000 (አምስት መቶ አርባ ሦስት ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህም ውስጥ ብር 135,646,733.53 (አንድ ሠላሳ አምስት ሚሊዮን ስድስት መቶ አርባ ስድስት ሺ ሰባት መቶ ሠላሳ ሦስት ብር ከሃምሳ ሦስት ሣንቲም) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለዉ ጠቅላላ ንብረት በላይ በእዳ ተጠያቂ አይሆንም

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 24 ቀን 2003 ዓ.ም
መለስ ዜናዊ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስቴር

8/ ለእንስሳ እና ሃሳ ሀብት ሚኒስቴር ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 52/1991

ብሔራዊ የእንስሳት ጤና ጥበቃ ኢንስቲትዩትን በልማት ድርጅትነት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/84 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “ብሔራዊ የእንስሳት ጤና ጥበቃ ኢንስቲትዩትን በልማት ድርጅትነት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 52/1991” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. ብሔራዊ የእንስሳት ጤና ጥበቃ ኢንስቲትዩት (ከዚህ በኋላ “ኢንስቲቱ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል ፡፡
2. ኢንስቲትዩቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/84 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የኢንስቲትዩቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል ፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት፡

የኢንስቲትዩቱ ዋና መሥሪያ ቤት ደብረዘይት ሆኖ ፤ እንደአስፈላጊነቱ በማንኛውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል ፡፡

5. አላማ

ኢንስቲትዩቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ለተለያዩ የእንስሳት በሽታዎች ዓለም አቀፍ ደረጃ ያላቸው ክትባቶች ማምረት፤
2. ልዩ ልዩ የእንስሳት መድኃኒቶችን ማቀነባበርና ማዋሃድ፤
3. ለምርትና ለእንስሳት በሽታ ምርምር ሥራ የሚያገለግሉ ባዮሎጂካሎችንና ረኬጀንቶችን ማምረት ፡

4. ምርቶችን ለሀገር ውስጥና ለውጭ ገበያ አቅርቦት በመሸጥ ትርፍና ትርፋማነትን ማሳደግ፤

5. በተጨማሪም ሌሎች ተዛማጅ ምርቶችን ማምረት፡፡

6. ካፒታል

ለኢንስቲትዩቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 45,737,122 (አርባ አምስት ሚሊዮን ሰባት መቶ ሰላሳ ሰባት ሺ አንድ መቶ ሃያ ሁለት ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 40,189,122 (አርባ ሚሊዮን አንድ መቶ ሰማንያ ዘጠኝ ሺ አንድ መቶ ሃያ ሁለት ብር) በዓይነትና በጥሬ ገንዘብ ተከፍሏል ፡፡

7. የኃላፊነት ወሰን

ኢንስቲትዩቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም ፡፡

8. ኢንስቲትዩቱ የሚቆይበት ጊዜ

ኢንስቲትዩቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል ፡፡

9. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ሐምሌ 23 ቀን 1991 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

9/ ለንግድ ሚኒስቴር ተጠሪ ሆነ የመንግስት የልማት ድርጅት ማቋቋሚያ ህግ

ደንብ ቁጥር 331/2007 ዓም

የኢትዮጵያ የግብርና ምርቶች የመጋዘን አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሰረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ "የኢትዮጵያ የግብርና ምርቶች የመጋዘን አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 331/2007" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የግብርና ምርቶች የመጋዘን አገልግሎት ድርጅት (ከዚህ በኋላ "ድርጅቱ" እየተባለ የሚጠራው) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን⁹³

የንግድ ሚኒስቴር የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ስለኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለስልጣን ኃላፊነት

የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ባለሥልጣን የግብይት ሥርዓቱን ደህንነት ለማረጋገጥ በማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 551/1999 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የድርጅቱን አሠራር ይቆጣጠራል፡፡

5. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት አዲስ አበባ ሆኖ እንደ አስፈላጊነቱ በማንኛውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

⁹³ በ22/76 (2008) ደ. 387 አንቀጽ 2(1) ተሻሻለ፡፡

6. ዓላማ

የድርጅቱ ዓላማ በኢትዮጵያ ምርት ገበያ ግብይት ለሚካሄድባቸው የግብርና ምርቶች የመጋዘን አገልግሎት መስጠት ሲሆን በተለይ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡-

1. ስትራቴጂያዊ በሆኑ የአገሪቱ አካባቢዎች ዘመናዊ እና በቴክኖሎጂ የተደገፉ የምርት ማከማቻ መጋዘኖች መገንባትና ማስተዳደር፤
2. ምርቶችን በመቀበል ደረጃ ሰጥቶና መዝና በመጋዘን ሥርዓት ማከማቻነት የዕቃ ማከማቻ ደረሰኝ መስጠት እና ምርትን ማስረከብ፤ እንዲሁም ዘመናዊ የሆነ የንብረት አስተዳደር ሥርዓት በመዘርጋት ተግባራዊ ማድረግ፤
3. በኢትዮጵያ ምርት ገበያ የወጡትን ደረጃዎች መሠረት በማድረግ የምርቶችን የጥራት ደረጃ የመወሰን ሥራ ማከናወን፤
4. በኤሌክትሮኒክ የተደገፈ ዘመናዊ፣ ቀልጣፋና የተማከለ የዕቃ ማከማቻ ደረሰኝ ሥርዓት መዘርጋትና ማስተዳደር ፤
5. በተገቢ የምርት ጥራት ቁጥጥር የሚመራ በምርት ደረጃ ላይ የተመሠረተ የክምችት ሥርዓት ተግባራዊ ማድረግ፤
6. ለመረጃ አመዘጋገብ፣ ለቁጥጥር፣ ለመረጃ መለዋወጫ፣ ለሪፖርት ማስተላለፊያ የሚያገለግል እና ከተለያዩ የስራ ማከናወኛ ጣቢያዎች ጋር ያተያያዘ ደህንነቱ የተጠበቀ የኤሌክትሮኒክ የመረጃ መለዋወጫ ሥርዓትን መዘርጋትና መጠቀም፤
7. የተረከባቸውን፣ ያስረከባቸውንና በመጋዘን የቀሩትን ምርቶች በመጠን፣ በዓይነት እና በደረጃ መለየት የየእለቱን ሁኔታ የሚያሳይ መረጃን ጨምሮ በማንኛውም ጊዜ የተሟላ መረጃ መያዝና ደህንነቱ የተጠበቀ ቦታ ማስቀመጥ፤
8. ለሚሰጣቸው አገልግሎቶች ክፍያ ማስከፈል፤
9. የጥራት ደረጃን አስመልክቶ የሚነሱ ቅሬታዎች የሚስተናገዱበትና ውሳኔ የሚያገኙበት የቅሬታ መፍቻ ሥርዓት እና የአደጋ መከላከያ አስተዳደር ሥርዓትን በመዘርጋት ተግባራዊ ማድረግ፤
10. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማከናወን፡፡

7. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 1,000,000,000.00 ብር (አንድ ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ 250,000,000.00 ብር (ሁለት መቶ አምሳ ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብ እና በዓይነት ተከፍሏል።

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በእዳ ተጠያቂ እይታም።

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል።

10. መብትና ግዴታን ስለማስተላለፍ

በአዋጅ ቁጥር 550/1999 የተቋቋመው የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ከመጋዘን አገልግሎት ጋር የተያያዙ መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል።

11. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

በዚህ ደንብ መሠረት ድርጅቱ በሙሉ አቅሙ አገልግሎት መስጠት እስኪችል የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ከመጋዘን አገልግሎት ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ዙሪያ አስፈላጊውን ድጋፍ ያደርጋል።

12. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ⁹⁴

ይህ ደንብ ከጥቅምት 1 ቀን 2008 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 6 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

⁹⁴ በ22/76 (2008) ደ. 387 አንቀፅ 2(2) ተሻሻለ።

ደንብ ቁጥር 369/2008

የኢትዮጵያ የንግድ ሥራዎች ኮርፖሬሽንን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የንግድ ሥራዎች ኮርፖሬሽንን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 369/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የንግድ ሥራዎች ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የፌዴራል መንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የንግድ ሚኒስቴር የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደ አስፈላጊነቱ በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የተመረጡ የግብርናና የኢንዱስትሪ ምርቶችንና፣ መሠረታዊ ሸቀጦችን ከአገር ውስጥ እና ከውጭ አገር በተወዳዳሪ ዋጋ ገዝቶ በማሠራጨት የአገር ውስጥ ገበያን ማረጋገጥ፤
2. ሰብል፣ አትክልት እና ፍራፍሬ በተመረጠ አኳኝን ማስመረት፣ መግዛትና ማሰራጨት፣ ክምችት መያዝ፣ ለሀገር ውስጥና ለውጪ ገበያ ማቅረብ፤
3. በወቅታዊ የገበያ መረጃ ላይ ተመሥርቶ የሀገር ውስጥና የውጪ ሀገር ግዥዎችን መፈፀምና መሸጥ፤

4. የአርሶ አደሩ የማምረት ፍላጎት እንዲያድግ ለግብርና ምርቶች አስተማማኝ ገበያ እንዲፈጠር እገዛ ማድረግ፤
5. ዘመናዊ፣ ቀልጣፋ፣ ውጤታማ እና ኃላፊነትና ተጠያቂነት የሠፈነበት የግብይት አሠራር መዘርጋትና መፈፀም፤
6. ሥራው የሚፈልገውን የሰለጠነ የሰው ኃይል በሚፈለገው ዓይነት፣ መጠንና ጥራት ማፍራት እንዲቻል ከሚመለከታቸው የምርምር፣ የትምህርትና የስልጠና ተቋማት ጋር መተባበር፤
7. የሀገር ውስጥና አለም አቀፍ ግዥዎችን በሚመለከት የምክር አገልግሎት መስጠት፣ የውክልና ግዢ መፈፀምና ሥልጠና መስጠት፤
8. የገንዘብና የኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ቦንድ የመሸጥ፣ የመግዛት፣ በዋስትና የማስያዝ፣ ከሀገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል መደራደርና ሲፈቀድም ተግባራዊ ማድረግ፤
9. ከተቆጣጣሪው ባለስልጣን በሚሰጠው አቅጣጫ ላይ በመመሥረት በሀገር ውስጥና በውጭ ሀገራት ተወዳዳሪና አትራፊ ሆኖ እንዲንቀሳቀስ እገዛ የሚያደርጉለትን የሰው ኃብት፣ የፋይናንስ፣ የቴክኖሎጂና የዘመናዊ ስራ አመራር ግብዓቶችን ለማግኘት የሚያስችለው ኢንቨስትመንት መሳብም ሆነ በኢንቨስትመንት ላይ መሳተፍን ጨምሮ ጥናት በማካሄድ ሲፈቀድ ተግባራዊ ማድረግ፤
10. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን መሥራት፡፡

6. ካፒታል

ኮርፖሬሽኑ የተፈቀደ ካፒታል ብር 3,836,000,000.00 (ሦስት ቢሊየን ስምንት መቶ ሠላሳ ስድስት ሚሊዮን) ሲሆን፣ ከዚህ ውስጥ ብር 959,100,000.00 (ዘጠኝ መቶ ሃምሳ ዘጠኝ ሚሊዮን አንድ መቶ ሺ ብር) በጥሬ ገንዘብና በአይነት ተከፍሏል

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለዉ ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻሩ ደንቦች

የሚከተሉት ደንቦች በዚህ ደንብ ተሻረዋል፡-

1. የኢትዮጵያ ንግድ ዴርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 285/2005 ተቋቁሞ የነበረዉ የኢትዮጵያ ንግድ ድርጅት፡

2. የግዥ አገልግሎት ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 46/1991፤

3. የኢትዮጵያ እህል ንግድ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 58/1992

10. መብትና ግዴታዎች መተላለፍ

የሚከተሉት የመንግስት የልማት ድርጅቶች መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡-

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 285/2005 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ንግድ ድርጅት፤
2. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 46/1991 ተቋቁሞ የነበረው የግዥ አገልግሎት ድርጅት፤
3. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 58/1992 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ እህል ንግድ ድርጅት፤
4. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 131/1986 ተቋቁሞ እንደገና ሰኔ 19/1994 እንደ አክሲዮን ማህበር ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ አትክልትና ፍራፍሬ ገበያ አክሲዮን ማህበር፡፡

11. ደንቡ የሚጻናት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከተወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 12 ቀን 2008

ኃለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ሲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

10/ ለትምህርት ሚኒስቴር ተጠሪ ሆነ የመንግሥት የልማት ድርጅት ማቋቋሚያ ህግ

ደንብ ቁጥር 50/1991 ዓ.ም

የትምህርት መሣሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/ 1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አፈጥቷል፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ የትምህርት መሣሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 50/1991 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ፡

“የትምህርት መሣሪያዎች” ማለት ለትምህርት መስጫ አገልግሎት የሚውሉ መጻሕፍት፡ ሥዕላዊ መግለጫዎች፡ ቻርቶች፡ ካርታዎች፡ የሳይንስ፡ የቴክኒክና ሙያ ትምህርት መሣሪያዎች፡ የትምህርት ተቋማት ቁሳቁሶች ፈርኒቸር የኦዲዮቪዥዮል መሣሪያዎች ፡ የሕፃናት መጫወቻዎች ልዩ ልዩ ፎርሞችና ሌሎችም ለትምህርቱ ዘርፍ የሚያስፈልጉ መሣሪያዎች ናቸው፡፡

3. መቋቋም

1. የትምህርት መሣሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት (በዚህ በኋላ “ድርጅቱ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል ፡፡

4. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማንኛውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

6. ዓላማ

1. የትምህርት መሣሪያዎችን ማምረት፣ ከሀገር ውስጥና ከውጭ ሀገር ገዝቶ ማቅረብ፤
2. የሥልጠናና የሙያ ምክር አገልግሎት መስጠት ፤
3. ትርፋማነትን ማሳደግና አስተማማኝ ገበያ መፍጠር ፤
4. ዓላማዎችን ከግቡ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማካሄድ ፡፡

7. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 150,000,000.00 (የአንድ መቶ ሃምሳ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህም ውስጥ ብር 110,668,702.74 (የአንድ መቶ አሥር ሚሊዮን ስድስት መቶ ስልሳ ስምንት ሺ ሰባት መቶ ሁለት ብር ከሰባ አራት ሣንቲምን) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

8. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕጽ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

9. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

10. መብትና ግዴታ

ከአሁን ቀደም የትምህርት መሣሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ይባል የነበረው ድርጅት መብትና ግዴታ በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፋል፡፡

11. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 15 ቀን 1991 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

11/ ለጠቅላይ ሚኒስቴር ጽህፈት ቤት ተጠሪ ሆኑ የመንግስት የልማት ድርጅት ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 183/2002

የብረታ ብረትና ኢንጂነሪንግ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የብረታ ብረትና ኢንጂነሪንግ ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 183/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ፡፡

2. መቋቋም

1. የብረታ ብረትና ኢንጂነሪንግ ኮርፖሬሽን (ከዚህ በኋላ “ኮርፖሬሽን” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቋሟል፡፡
2. ኮርፖሬሽኑ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የኮርፖሬሽኑ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋናዉ መሥሪያ ቤት

የኮርፖሬሽን ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረዉ ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ኮርፖሬሽኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸዉ፡

1. የማምረቻ ኢንዱስትሪዎችን ዲዛይን ማድረግ ፣ ማምረት ፣ መትከልና ኮምሽን በማድረግ ለምርት ማዘጋጀት፤
2. የማምረቻ ኢንዱስትሪዎችንና ተቋማትን ማደስና ማሻሻል፤
3. ኢንዱስትሪያል ማሽኖች የካፒታል ዕቃዎችንና የኢንዱስትሪ መለዋወጫ ዕቃዎችን ማምረት፤

4. የኢንጂነሪንግና የቴክኖሎጂ አቅም ማስፋፋትና ማሳልበት የሚያስችል በአጋርነት መርህ ላይ የተመሰረተ የኢንዱስትሪ ትስስር መፍጠር፤
5. ለመከላከያና የጸጥታ ኃይሎች የሚያገለግሉ የጦር መሣሪያዎችን፣ መለዋወጫዎቻቸውንና አባሪ ዕቃዎቻቸውን ማምረት ፣ መጠገን ማደስና ማሻሻል
6. ያመረታቸውን የጦር መሣሪያዎች ፣ መለዋወጫዎቻቸውንና አባሪ ዕቃዎቻቸውን በሕግ በተፈቀደ መንገድ ሽያጫቸውን በአገር ውስጥና በውጭ አገር ማከናወን፤
7. የሀገሪቱን የመከላከያ ኃይል ተጨባጭና የወደፊት ፍላጎቶችን በማጥናት በምርምርና ልማት ዝግጁነቱን በቀጣይነት የሚያረጋግጡ የቴክኖሎጂ አቅሞች መገንባት፤
8. የማክሮ ኢኮኖሚ መረጋጋት እንዲኖር ለማድረግ የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁹⁵ የሚያወጣውን መመሪያና የፓሊሲ አቅጣጫ መሠረት በማድረግ ቦንድ ይሸጣል ፣ በዋስትና ያሲዛል፤ ከአገር ውስጥና ከውጭ የገንዘብ ምንጮች ጋር የብድር ውል ይደራደራል ፣ ይፈራረማል፤
9. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የማረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማካሄድ ፡

6. ኮርፖሬሽን

ኮርፖሬሽኑ የተፈቀደው ካፒታል ብር 10,000,000,000.00 (አስር ቢሊዮን) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 3,178,914,604.55 (ሦስት ቢሊዮን አንድ መቶ ሰባ ስምንት ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ አስራ አራት ሺ ስድስት መቶ አራት ብር ከሃምሳ አምስት ሣንቲም) በጥሬ በንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ኮርፖሬሽኑ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም።

8. ኮርፖሬሽኑ የሚቆይበት ጊዜ

ኮርፖሬሽኑ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የናዝሬት ሽራና ልብስ ስፋት ፋብሪካ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 150/2000 በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡

⁹⁵ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

10. የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

1. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 150/2000 ተቋቁሞ የነበረው የናዝሬት ሸራና ልብስ ስፌት ፋብሪካ መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል፡፡
2. በአዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 24 ንዑስ አንቀጽ 12 መሠረት በሥሩ የተቋቋመ የመከላከያ ኢንዱስትሪ ውጤቶችን የሚያመርቱ፣ የሚጠግኑና የሚያድሱ ድርጅቶችን የሚመለከቱ የሃገር መከላከያ ሚኒስቴር መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለኮርፖሬሽኑ ተላልፈዋል ፡፡

11. ደንቡ የሚጻፍበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 2 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 265/2004

የኢትዮጵያ የነዳጅ አቅራቢ ድርጅት ማቋቋሚያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1)(ሀ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ የነዳጅ አቅራቢ ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 265/2004” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ የነዳጅ አቅራቢ ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. የተቆጣጣሪ ባለስልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የማከተሉት ናቸው፡-

1. የሀገሪቱን የነዳጅ ፍላጎት በማጥናት የተጣራ የነዳጅ ምርት ወደሀገር ውስጥ በማስገባት እና የነዳጅ ድፍድፍ ወደሀገር አስገብቶ በማጣራት ለነዳጅ አከፋፋይ ኩባንያዎች ማቅረብ፤
2. ሀገሪቱ የማያስፈልጋትን ብሔራዊ የመጠበቂያ ነዳጅ መጠን ማቀድ፣ ማከማቸት፣ ክምችቱን ማስተዳደር እና ከመንግሥት፣ በሚሰጥ መመሪያ መሠረት ከክምችት ወጥቶ እንዲከፋፈል ማድረግ፤

3. በሀገር ውስጥና እንደአስፈላጊነቱ በጎረቤት ሀገሮች የራሱን የነዳጅ ማከማቻ ዴፖዎች መገንባት እና የነዳጅ ማከማቻ ዴፖዎች አገልግሎት በሚሰጡ ኩባንያዎች ውስጥ ኢንቨስት ማድረግ፤

4. ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ የሆኑ ሥራዎችን ማከናወን፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 2,000,000,000 (ሁለት ቢሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 500,000,000 (አምስት መቶ ሚሊዮን ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለዉ ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡

9. የተሻረ ደንብ

የኢትዮጵያ ነዳጅ ድርጅት ማቋቋሚያ የማሲስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 210/1987 በዚህ ደንብ ተሻሯል፡፡

10. ስለብሔራዊ የመጠባበቂያ ነዳጅ ዴፖዎች አስተዳደር መፍረስ

በአዋጅ ቁጥር 82/1989 ተቋቁሞ የነበረው ብሔራዊ የመጠባበቂያ ነዳጅ ዴፖዎች አስተዳደር የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 34 መሠረት በዚህ ደንብ ፈርሷል፡፡

11. የመብቶችና ግዴታዎች መተላለፍ

በማሲስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 210/1987 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ነዳጅ ድርጅት እና በአዋጅ ቁጥር 82/1989 ተቋቋሞ የነበረው ብሔራዊ የመጠባበቂያ ነዳጅ ዴፖዎች አስተዳደር መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

12. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 19 ቀን 2004

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

12/ ለመንግስት የፋይናንስ ድርጅቶች ኤጀንሲ ተጠሪ የሆኑ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 201/1987

የኢትዮጵያ መድን ድርጅትን ማቋቋሚያ የሚንስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 46/1/ ሀ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፤

1. አጭር ርዕስ፤

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 201/1987” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም፤

1. የኢትዮጵያ መድን ድርጅት /ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ/ የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. የመድን ሥራን የሚመለከቱ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆኖ ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. የተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤

በመንግሥት የሚሰየም አካል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት፤

የድርጅቱ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፤ እንደአስፈላጊነቱም በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማዎች፤

ድርጅቱ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. ማናቸውንም የመድን አገልግሎት መስጠት ሥራ መሥራት፤
2. ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚረዱ ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማካሄድ፤

6. ካፒታል፤

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 61,007,038 / ስልሳ አንድ ሚሊዮን ሰባት ሺህ ሰላሳ ስምንት ብር/ መሆኑ በመሆኑ በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተከፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት፤

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ፤

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፤

9. መብትና ግዴታ ስለማስተላለፍ፤

በአዋጅ ቁጥር 88/1968 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ መድን ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል፡፡

10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መስከረም 9 ቀን 1987 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት

ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 202/1987

የኢትዮጵያ ንግድ ባንክን ለመቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4/2/ እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47 /1/ /ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ፤

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 202/1987” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም፤

1. የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ (ከዚህ በኋላ “ባንክ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. የገንዘብና የባንክ ሥራን የሚመለከቱ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው ባንኩ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን፤

በመንግሥት የሚሰየም አካለ የባንኩ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት፤

የባንኩ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማንኛውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ፤

ባንኩ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የቁጠባ፣ በተጠየቀ ጊዜ የሚከፈልና የጊዜ ገደብ ያለው ተቀማጭ ገንዘብ መቀበል፤

2. በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም በውጭ ተከፋይ የሚሆኑ የሐዋላ ወረቀቶች፣ የገንዘብ ሰነዶችና የተስፋ ሰነዶች ማውጣት፣ መቀበል፣ በቅናሽ መውሰድ፣ መግዛትና መሸጥ፤

3. የንግድ መተማመኛ ብድር ደብዳቤዎች መስጠት፤

4. የአጭርና የመካከለኛ ጊዜ ብድሮችን መስጠት፣ ከተወሰነ ጣሪያ ሳያልፍ የረጅም ጊዜ ብድሮችን መስጠት፤

5. የውጭ አገር ምንዛሪ መግዛትና መሸጥ፤
 6. መንግሥት፣ የግል ድርጅት ወይም ማንኛውም ሰው የሚያወጣቸውን የሚተላለፉ የገንዘብ ሰነዶችና የዋስትና ሰነዶች መግዛትና መሸጥ፤
 7. ሰነዶችን፣ ጌጦችንና ሌሎች ዋጋ ያላቸውን ነገሮች በአደራ መቀበልና ማኖር፤
 8. ቼኮችና የመንገደኛ ቼኮች ማውጣትና በጠቅላላው በቼኮች መሥራት፤
 9. ለሰዎች ወኪል ሆኖ ገንዘቦችና አክሲዮኖች መሸጥ፤
 10. በማናቸውም ኢንሸስትመንት የአክሲዮን ድርሻ በመያዝ መሳተፍ፤
 11. ሌሎች የተለመዱ የንግድ ባንክ ሥራዎችን ማከናወን፡፡
- 6. ካፒታል፤**
ለባንኩ የተፈቀደው ካፒታል ብር 40,000,000,000 ቢሊዮን (አርባ ቢሊዮን ብር) ሲሆን፤ ይኸው በጥሬ ገንዘብና በዓይነት በሙሉ ተከፍሏል፡፡⁹⁶
- 7. ኃላፊነት፤**
ባንኩ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፡፡
- 8. ባንኩ የሚቆይበት ጊዜ፤**
ባንኩ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል፡፡
- 9. መብትና ግዴታዎች ስለማስተላለፍ፤**
በአዋጅ ቁጥር 184/1972 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለባንኩ ተላልፈዋል፡፡
- 10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ፤**
ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ፣ መስከረም 12 ቀን 1987 ዓ.ም
ታምራት ላይኔ
የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት
ጠቅላይ ሚኒስትር

⁹⁶ በ23/ (2009) ደ. 397 አንቀጽ 2 ተሻሻለ፡፡

ደንብ ቁጥር 83/1995

የኢትዮጵያ ልማት ባንክን እንደገና ለማቋቋም የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግሥት አዋጅ ቁጥር 1/1987 አንቀጽ 77/13/ እና የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47/1/ሀ/ መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኢትዮጵያ ልማት ባንክን እንደገና ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 83/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. እንደገና መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ልማት ባንክ (ከዚህ በኋላ “ባንኩ” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ እንደገና ተቋቁሟል፡፡
2. የገንዘብና የባንክ ሥራን የሚመለከቱ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆኖ ባንኩ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን

በመንግሥት የሚሰየም አካል የባንኩ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የባንኩ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ይሆናል፡፡ እንደአስፈላጊነቱም በማንኛውም ስፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ተልዕኮ

ባንኩ የተቋቋመው የሃገሪቱን ልማት ለማፋጠን የሚያስችል የልማት ብድር አገልግሎት ለመስጠት ነው፡፡

6. የባንኩ ተግባርና ኃላፊነት

1. የኢንቨስትመንት ብድር የአጭር ጊዜ ብድርን ጨምሮ በአገሪቱ የኢኮኖሚ ልማት ላይ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ላላቸውና ውጤታማ ለሆኑ ፕሮጀክቶች መስጠት፤
2. ከአገር ውስጥና ከውጭ ምንጭ ለልማት የሚውል ገንዘብ ማሰባሰብ፤

3. የአደራ ገንዘብ ማስተዳደር፤
4. የአከሲዮን ድርሻ በመያዝ በኢንቨስትመንት መሳተፍ፤
5. ለተበዳሪዎቹ የሃገር ውስጥና የውጭ ሃገር የባንክ አገልግሎት መስጠት፤
6. የጊዜ ገደብ ያለው ተቀማጭ ገንዘብ መቀበል፤
7. ለብድሮችና ለሌሎች መሰል የገንዘብ ግዴታዎች ዋስ መሆን፤
8. በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም ከኢትዮጵያ ውጭ ተከፋይ የሚሆኑ የሐዋላ ወረቀቶች፤ የገንዘብ ሰነዶችና የተስፋ ሰነዶች ማውጣት፤ መቀበል፤ በቅናሽ መውሰድ፤ መግዛትና መሸጥ፤
9. በንድ ማውጣትና መሸጥ፤
10. እንደ ባለአደራ ወይም እንደ ንብረት ተቀባይና ጠባቂ መስራት፤
11. የቴክኒክና የሥራ አመራር ምክር አገልግሎት መስጠት፤
12. በአገር ውስጥና በውጭ ባንኮች ሂሳብ መክፈትና ማንቀሳቀስ፤
13. ሌሎች የተለመዱ የልማት ባንክ ሥራዎችን ማከናወን።

7. ካፒታል

ለባንኩ የተፈቀደው ካፒታል ብር 7,005,000,000 / ሰባት ቢሊዮን አምስት ሚሊዮን ብር/ ሲሆን፤ ይህ ካፒታል ሙሉ በሙሉ በጥሬ ገንዘብና በዓይነት የተከፈለ ካፒታል ይሆናል።⁹⁷

8. ኃላፊነት

ባንኩ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም።

9. ባንኩ የሚቆይበት ጊዜ

ባንኩ ላልተወሰነ ጊዜ እንደገና ተቋቁሟል።

10. መብትና ግዴታዎችን ስለማስተላለፍ

በደንብ ቁጥር 200/1987 ተቋቁሞ የነበረው የኢትዮጵያ ልማት ባንክ መብቶችና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለባንኩ ተላልፈዋል።

11. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 16 ቀን 1995 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

⁹⁷ በ21/68 (2007) ደ. 343 አንቀጽ 2 ተሻሻለ።

13/ ለቱሪዝም ስራ ማሰልጠኛ ማዕከል ተጠሪ የሆኑ የመንግስት የልማት ድርጅቶች
ማቋቋሚያ ህጎች

ደንብ ቁጥር 175/2002 ዓ.ም

የገነት ሆቴል ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 ዓ.ም አንቀጽ 5 እና በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 አንቀጽ 47(1) (ሀ) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የገነት ሆቴል ድርጅት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 175/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

1. የገነት ሆቴል ድርጅት (ከዚህ በኋላ “ድርጅት” እየተባለ የሚጠራ) የመንግሥት የልማት ድርጅት ሆኖ በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡

2. ድርጅቱ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት ይተዳደራል፡፡

3. ተቆጣጣሪ ባለስልጣን

የሆቴልና ቱሪዝም ስራ ማሰልጠኛ ማዕከል የድርጅቱ ተቆጣጣሪ ባለስልጣን ይሆናል፡፡

4. ዋና መስሪያ ቤት

የድርጅቱ ዋና መስሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

የድርጅቱ ዓላማ የሆቴልና ከሆቴል ጋር የተያያዙ የአገልግሎት ሥራዎችን መስራትና ለሆቴልና ቱሪዝም ማሰልጠኛ በምዴል ሆቴልነት ማገልገል ይሆናል፡፡

6. ካፒታል

ለድርጅቱ የተፈቀደው ካፒታል ብር 40,000,000.00 (አርባ ሚሊዮን ብር) ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 9,926,713.00 (ዘጠኝ ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሃያ ስድስት ሺ ሰባት መቶ አሥራ ሦስት ብር) በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ተክፍሏል፡፡

7. ኃላፊነት

ድርጅቱ ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም።

8. ድርጅቱ የሚቆይበት ጊዜ

ድርጅቱ ላልተወሰነ ጊዜ ይቆያል።

9. የመበትና ግዴታዎች መተላለፍ

የገነት ሆቴልን የሚመለከቱ የራስ ሆቴሎች ድርጅት መብትና ግዴታዎች በዚህ ደንብ ለድርጅቱ ተላልፈዋል።

10. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ መጋቢት 8 ቀን 2002 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

ክፍል ሃያ ስምንት

አዋጅ ቁጥር 985/2009 ዓ.ም

የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ

ተመሳሳይ ፍላጎት ባላቸው ሰዎች መካከል በፈቃደኝነት ላይ የተመሰረተ ኅብረት በመፍጠር ገንዘብን፣ ዕውቀትን፣ ንብረትንና ጉልበትን በማስተባበር የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊ፣ የባህላዊና ሌሎች የጋራ ፍላጎቶችን በማሟላት እርስ በርስ መደጋገፍንና ቁጠባን የሚፈጥሩ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ማቋቋም እና መምራት አስፈላጊ በመሆኑ፤

የኅብረት ሥራ ማህበራት በገጠር እና በከተማ ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ፣ በአባላት ምርት ላይ ዕሴት በመጨመር፣ የግብይት እና የፋይናንስ ትስስር በመፍጠር፣ አሳስፈላጊ የገበያ ሰንሰለትን በማሳጠር፣ በሃገር ውስጥ እና በአለም አቀፍ ደረጃ ተወዳዳሪ በመሆን ለዜጎች የሥራ ዕድልን በመፍጠር በሀገሪቷ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ዕድገት ውስጥ የራሳቸውን አስተዋጽኦ ለማበርከት በአንድ ወጥ ሃገራዊ የኅብረት ሥራ ማህበር አዋጅ በመመራት በሕገ መንግስታችን አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ ለመፍጠር የተቀመጠውን ዓላማ ለማሳካት ምቹ ሁኔታን መፍጠር በማስፈለጉ፤

የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚከተሏቸውን መሠረታዊ መርሆዎችና ልዩ ባህሪ እንደጠበቁ በነፃ ገበያ ኢኮኖሚ ሥርዓት ውስጥ ተገቢውን ሚና እንዲጫወቱ ማድረግ በማስፈለጉ፤

የአባላትን ባለቤትነት እና ተጠቃሚነት መብት የሚያረጋግጡ፣ አባላት የሚመሯቸውና የሚቆጣጠሯቸው ኅብረት ሥራ ማህበራትን ማደራጀት እና ማጠናከር በማስፈለጉ፤

የኅብረት ሥራ ማህበራትን ዓላማ ለማሳካት የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚደራጁበትንና የሚመሩበትን ሕግ በማውጣት በሥራ ላይ ያለውን የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ መተካት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55 (6) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፦

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 985/2009” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት ሰዎች ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ፣ ባህላዊና ሌሎች የጋራ ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላት እና በተናጠል ሊፈቱ ያልቻሏቸውን ችግሮች በጋራ ለማቃለል ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው ሰዎች በፈቃደኝነት የሚያቋቁሙት፣ በጋራ ባለቤትነት የሚያስተዳድሩት፣ በኅብረት ሥራ ማህበራት መርህ መሠረት የሚመሩትና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ የሚቆጣጠሩት ራሱን የቻለ ሕጋዊ ሰውነት ያለው የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
2. “መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት የጋራ ፍላጎት እና ዓላማ ባላቸው ግለሰቦች በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ለማምረት፣ አገልግሎት ለመስጠት ወይም ሁለቱንም ለማከናወን የሚቋቋም የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
3. “የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን” ማለት ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት በላይ የሆነ የማምረት፣ አገልግሎት የመስጠት ወይም ሁለቱንም የማከናወን ተግባር ለመፈፀም የሚቋቋም ሁለተኛ ደረጃ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
4. “የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን” ማለት ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች በላይ የሆነ የማምረት፣ አገልግሎት የመስጠት ወይም ሁለቱንም የማከናወን ተግባር ለመፈፀም የሚቋቋም ሦስተኛ ደረጃ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
5. “የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊግ” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች እና የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽኖችን የሚወክል ሊግ ነው፤

6. “ሁለገብ የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት ለአባላቱ የማምረት እና አገልግሎት የመስጠት ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
7. “የቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት የቁጠባ፣ የብድር እና የብድር የሕይወት መድን አገልግሎቶችን ለአባላቱ ለመስጠት የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤
8. “የብድር የሕይወት መድን” ማለት ከኅብረት ሥራ ማህበር ብድር የወሰደ የኅብረት ሥራ ማህበር አባል ብድሩን ሙሉ በሙሉ ከፍለኞች ሳይጨርስ በሞት በሊይ ቀሪውን ብድር ለመክፈል የሚሰጥ የመድን ዋስትና ነው፤
9. “የኅብረት ሥራ ማህበር የሥራ ክልል” ማለት በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ የተወሰነና አግባብ ባለው ባለሥልጣን የተመዘገበ የሥራ ክልል ነው፤
10. “አባል” ማለት በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሰረት እንደኅብረት ሥራ ማህበሩ አይነት የተደነገጉትን የአባልነት መመዘኛዎችን በማሟላት ለአባልነት ጥያቄ አቅርቦ ተቀባይነት ያገኘ ግለሰብ ወይም መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ነው፤
11. “ጠቅላላ ጉባኤ” ማለት የአንድ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር ግለሰብ አባላት ወይም ተወካዮቻቸው ወይም ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ የመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽኖች ተወካዮች የሚገኙበት ጉባኤ ነው፤
12. “ተወካይ” ማለት አወካክሉ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ሆኖ በመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በግለሰብ አባላት ተወክሎ በጠቅላላ ጉባኤ ድምጽ የሚሰጥ ወይም በኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን ወይም በኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን በጠቅላላ ጉባኤ ተመርጦ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ተክቶ በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ላይ በመገኘት ድምፅ የሚሰጥ ግለሰብ ነው፤
13. “መተዳደሪያ ደንብ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 የተመለከቱትን ዝርዝሮች አሟልቶ የያዘ፣ አግባብ ባለው አካል የተመዘገበ እና በየጊዜው የሚሻሻለውንም ጨምሮ በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ በሁለት ሦስተኛ ድምፅ የፀደቀ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚተዳደርበት ሕግ ነው፤

14. “ልዩ ውሳኔ” ማለት በአባላቱ ላይ አስገዳጅነት እንዲኖረው በኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በሁለት ሦስተኛው ድምጽ መጽደቅ ያለበት ውሳኔ ነው፤
15. “የሥራ አመራር ኮሚቴ” ማለት በጠቅላላ ጉባኤ ተመርጦ የአንድን የኅብረት ሥራ ማህበር ሥራዎችን እንዲመራ ኃላፊነት የተሰጠው አካል ነው፤
16. “ሥራ አስኪያጅ” ማለት ለኅብረት ሥራ ማህበር ሥራ አመራር ኮሚቴ ተጠሪ የሆነና በተሰጠው ኃላፊነትና ሥልጣን ገደብ መሰረት የኅብረት ሥራ ማህበሩን የዕለት ተዕለት ሥራዎችን የሚያንቀሳቅስ የሥራ ኃላፊ ነው፤
17. “ሠራተኛ” ማለት ከአሰሪው የኅብረት ሥራ ማህበር ጋር በገባው ውል መሠረት የዕለት ተዕለት ሥራዎችን እንዲያካሄድ በቅጥር ላይ የተመሰረተ የሥራ ግንኙነት ያለው ግለሰብ ነው፤
18. “የመጠባበቂያ ሒሳብ” ማለት የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከዓመታዊ ትርፉ በሕጉ መሰረት ለመጠባበቂያነት የሚያስቀምጠውና ለአባላት በትርፍ ድርሻነት የማይከፋፈለው ሂሳብ ነው፤
19. “ካፒታል” ማለት የኅብረት ሥራ ማህበር ካለው ጠቅላላ ሀብት ላይ ዕዳው ተቀንሶ የሚቀረው የሀብት መጠን ሲሆን የአባላትን የዕጣ ሽያጭ፣ የመጠባበቂያ ሂሳብ፣ ስጦታ፣ ውርስ እና በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰኑ ፈንዶች እና ኢንቨስትመንቶችን የያዘ ነው፤
20. “አግባብ ያለዉ ባለስልጣን” ማለት የፌደራል ኅብረት ሥራ ኤጀንሲ ወይም በክልል የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅን ለማስ ፈጸም፣ ዘርፉን ለመምራት እና ለመቆጣጠር የተቋቋመ አካል ነው፤
21. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 47 (1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬዳዋ አስተዳደርን ይጨምራል፤
22. “የኅብረት ስራ ማህበራት ፈንድ” ማለት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለተለያዩ የጋራ ጥቅሞች ለትምህርት ወይም ለስልጠና ወይም ለኦዲት አገልግሎት ወይም ለማበ ረታቻ ወይም ለጥናት እና ምርምር ወይም ለህግ አገልግሎት ወይም ለፕሮሞሽንና ኮሙኒኬሽን እና ለማህበራዊ አገልግሎት የሚያውላቸውን ከኅብረት ስራ ማህበራት ዓመታዊ የተጣራ ትርፍ በጠቅላላ ጉባኤ ሲወሰን የሚገኝ ገቢ እንዲሁም የኅብረት ስራ ማህበራት ከስጦታ ወይም ከውርስ ወይም የተለያዩ ፕሮጀክቶችን በመሥራት ከዕርዳታ እና ከተለያዩ ገቢ ማስገኛዎች የተገኙ ገቢዎችን

እና የኅብረት ስራ ማህበራት ህልውናቸውን በሚያጠብቅ ጊዜ የማይከፋ ፈላጊነት የጋራ ገንዘብና ንብረት የሚሰባሰብበት ፈንድ ነው፤

23. “የዕጣ ክፍያ” ማለት በኅብረት ስራ ማህበሩ የታወጀ ዋጋ ያለው እና ለአባልነት እንደ መጀመሪያ ቅድመ ሁኔታ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት የተሸጠ ወይም የሚሸጥ ነው፤

24. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

25. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ያካትታል፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በመላ ሀገሪቱ ውስጥ በሚደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡፡

4. የኅብረት ሥራ ማህበር ዓላማዎች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚቋቋም ኅብረት ሥራ ማህበር የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡-

1. አባላት በተናጠል በመሥራት ሊወጧቸው የማይችሏቸውን የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ችግሮችን በተባበረ ጥረት መወጣት፤ መቋቋም እና መፍታት፤
2. አባላት ያላቸውን ዕውቀት፤ ሀብትና ጉልበት በማቀናጀት የተሻለ ውጤት ማግኘት፤
3. በአባላት ዘንድ በራስ መተማመንን ማጎልበት፤
4. ለማምረት የሚያስፈልገውን ወጪና የአገል ግሎት ዋጋን በመቀነስ አባላት የሚፈልጉትን ግብአት ወይም አገልግሎት በአነስተኛ ዋጋ እንዲያገኙ ማድረግ እና ምርታቸው ወይም አገልግሎታቸው የተሻለ የገበያ ዋጋ እንዲያገኝ ማስቻል፤
5. የቴክኒክ ዕውቀትን እና የሥራ ፈጠራን በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች እንዲሰፋፉ ማድረግ፤
6. በአባላት መካከል የቁጠባ ባህል እንዲዳብር እና እንዲስፋፋ ማድረግ፤
7. ለአባላት የብድር አገልግሎትን በመስጠት ኢንቨስትመንትን ማስፋፋት፤
8. ለአባላት የብድር የሕይወት መድን ዋስትና መስጠት፤
9. አባላቱ በግላቸው በሰሩ ኖሮ ሊደርስባቸው የሚችለውን ጉዳትና ኪሣራ በጋራ በማካፈል የእያንዳንዱን ሰው ጉዳትና ኪሣራ መቀነስ፤
10. አባላትን በማስተማርና በማሰልጠን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ አቅማቸውንና ባህላቸውን ማጎልበት፡፡

5. የኅብረት ሥራ ማህበራት መሠረታዊ መርሆዎች

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት አባልነት በማህበራቱ አገልግሎት ለመጠቀም ለሚፈልጉና የአባልነት ግዴታዎችን ለመቀበል ፈቃደኛ ለሆኑ ሰዎች ሁሉ በጾታ፣ በማህበራዊ አቋም፣ በዘር፣ በፖለቲካ አመለካከት፣ በአካል ጉዳተኝነት ወይም በሃይማኖት ልዩነት ሳይደረግ ለሁሉም ክፍት ይሆናል፡፡
2. የኅብረት ሥራ ማህበራት ፖሊሲ በማውጣትና ውሳኔዎችን በማስተላለፍ የነቃ ተሳትፎ በሚያደርጉ አባላት የሚመሩ ዲሞክራሲያዊ ድርጅቶች፣ እያንዳንዱ አባል እኩል ድምጽ ያለው እንዲሁም አንድ አባል አንድ ድምጽ ብቻ ያለው ይሆናል፡፡
3. ከትርፍ ላይ ለመጠባበቂያ እና ለሌሎች አገልግሎቶች ተቀንሶ ከተቀመጠ በኋላ አባላት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ በገዙት ዕጣ መጠን እና ባደረጉት ተሳትፎ መሠረት ቀሪው ትርፍ ይከፋፈላል፡፡
4. የኅብረት ሥራ ማህበራት ከሌሎች አካላት ጋር መንግሥትንም ጨምሮ ስምምነት የሚያደርጉት ወይም ከኅብረት ሥራ ማህበራቸው ውጭ ከሚገኝ ምንጭ ገንዘብ በመበደር ካፒታላቸውን ማሳደግ የሚችሉት የአባላትን ዲሞክራሲያዊ ቁጥጥር በሚያረጋግጥ፣ የኅብረት ሥራ ማህበራቸውን የራስ በራስ ማስተዳደር መብት በሚጠብቅ እንዲሁም የራስ አገዝ ባህሪውን በማይነካ ሁኔታ መሆን ይኖርበታል፡፡
5. የኅብረት ሥራ ማህበራት አባላት፣ ተመራጮች፣ ሥራ አስኪያጅ እና ሠራተኞች ለኅብረት ሥራ ማህበራቸው ዕድገት ተገቢውን አስተዋጽኦ እንዲያበረክቱ ትምህርትና ሥልጠና እንዲያገኙ ያደርጋሉ፤ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት ምንነትና ጥቅም ለሕዝቡ በተለይም ለወጣቱ ያስተዋውቃሉ፡፡
6. በአካባቢ፣ በሀገር አቀፍ፣ በአህጉር አቀፍ እና በዓለም አቀፍ ደረጃ ከሚገኙ የኅብረት ሥራ ማህበራት መዋቅሮች ጋር በመተባበር የኅብረት ሥራ ማህበራት እንቅስቃሴን በማጠናከር አባሎቻቸውን በሚገባ ያገለግላሉ፡፡
7. የኅብረት ሥራ ማህበር አባሎቹ ባፀደቋቸው ፖሊሲዎች አማካኝነት በአካባቢያቸው ላለው ኅብረተሰብ ዘላቂ ልማት ለማምጣት የሚያስችል ተግባር ያከናውናሉ፡፡

6. የኅብረት ሥራ ማህበራት እና የአባላት እሴቶች

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት እሴቶች የሚከተሉት ይሆናሉ፦
 - ሀ/ ራስን በራስ መርዳት፤
 - ለ/ የግል ሃላፊነትን መወጣት፤
 - ሐ/ የዲሞክራሲ ባህልን ማስፋፋት፤

መ/ እኩልነት፤

ሠ/ ፍትሃዊነት፤

ረ/ ወንድማማችነት፡፡

2. የኅብረት ሥራ ማህበራት አባላት የሥነ-ምግባር እሴቶች የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

ሀ/ ታማኝነት፤

ለ/ ግልፅኝነት፤

ሐ/ ተጠያቂነት፤

መ/ አሳታፊነት፤

ሠ/ ማህበራዊ ኃላፊነት፤ እና

ረ/ ለሌሎች ማሰብ፡፡

ክፍል ሁለት

ስለኅብረት ሥራ ማህበራት አመሠራረትና ምዝገባ

7. ስለኅብረት ሥራ ማህበራት አመሠራረት

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት እንደየባህሪያቸው ከመሠረታዊ እስከ ፌዴሬሽን

በየደረጃው ሊመሰረቱ ይችላሉ፡፡

2. የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር፡-

ሀ/ በተወሰነ አካባቢ በሚኖሩ ወይም በሚሠሩ ወይም በተወሰነ ሙያ በተሰማሩ

ግለሰቦች፤ እና

ለ/ ቁጥራቸው ከሃምሳ በማያንሱ አባላት፤

ይደራጃል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ፊደል ተራ (ለ) ቢኖርም የሥራ ባህሪያቸውን እና

የኢኮኖሚያዊ አዋጭነታቸውን መሠረት በማድረግ አግባብ ያለው ባለሥልጣን

የመነሻ ቁጥርን በመመሪያ ሊወስን ይችላል፤ ሆኖም የመነሻ ቁጥሩ ከ10 ሊያንስ

አይችልም፡፡

4. በፌደራል ደረጃ የሚደራጅ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር አባላት ነዋሪነታቸው

ከሁለት እና ከዚያ በላይ ከሆኑ ክልሎች የተውጣጡ ግለሰቦች መሆን አለባቸው፡፡

5. አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበራትን በፌደራል ወይም በክልል

ደረጃ በማደራጀት የሚመዘግብ ይሆናል፡፡

8. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዓይነቶች

1. የኅብረት ሥራ ማህበር ምርት የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት ወይም ምርት የማምረት እና አገልግሎት የመስጠት ሁለገብ ተግባር አጣምሮ የሚያከናውን ሆኖ ሊመሠረት ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለኅብረት ስራ ማህበራት በህግ በተከለከሉ የህዝብን ሞራላዊ እሴቶች በሚነኩ፣ የአካባቢን ደህንነት በሚጎዱ ተግባራት መደራጀት የማይቻል ሲሆን አግባብ ባለው ባለስልጣን የኢኮኖሚ አዋቂነት እንዲሁም በሚደራጁበት አካባቢ ህብት መኖሩን በጥናት በመለየት የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚደራጁባቸውን የአማራጭ ዓይነቶች በማቅረብ መያወድ ድጋፍ ይሰጣል፡፡

9. የኅብረት ሥራ ማኅበር ስም

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር መጠሪያ ስም ይኖረዋል፤ የስም አወጣጡም ምክንያታዊ፣ ሕግንና የሕዝብን ሞራል የማይቃረን መሆን አለበት፡፡
2. ከማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ስም መጨረሻ “ኃላፊነቱ የተወሰነ የኅብረት ሥራ ማህበር” የሚል ሐረግ መጻፍ ይኖርበታል፡፡
3. አንድ የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ስም፣ መለያ ምልክት እና የሥራ ክልል ውስጥ ሌላ የኅብረት ሥራ ማህበር ተመሳሳይ እና አሳሳች ስም ወይም መለያ ምልክት መጠቀም አይችልም፡፡
4. የማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ስም ጉልህ ሆኖ ተጽፎ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ በሚካሄድበት በማንኛውም ሥፍራ መለጠፍ አለበት፡፡ እንዲሁም በኅብረት ሥራ ማህበሩ ማስታወቂያዎች፣ ደብዳቤዎች፣ ሌሎች መግለጫዎችና በኅብረት ሥራ ማህበሩ ስም በሚፈረሙ ሰነዶች ላይ መጻፍ ወይም ማጎተም መደረግ አለበት፡፡
5. ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው ባለሥልጣን ፈቃድ ሳያገኝ “የኅብረት ሥራ ማህበር” የሚለውን ስያሜ መጠቀም አይችልም፡፡

10. ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበር ምዝገባ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን መመዝገብ አለበት፡፡
2. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር፣ የኅብረት ሥራ ማኅበር ሆኖ ለመመዝገብ ማመልከቻውን ከሚከተሉት ጋር አያይዞ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ያቀርባል፡-
ሀ/ የመሥራቾች ስብሰባ ቃለ ጉባኤ፤

ለ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መተዳደሪያ ደንብ ሦስት ቅጂዎች፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

መ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

ሠ/ የኅብረት ሥራ ማህበር አባላት ሆነው የሚመዘገቡት ግለሰቦች በዚህ አዋጅና

በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው መሠረት አባል ለመሆን ብቁ መሆናቸውን የሚያስረዱ ዝርዝር መግለጫዎች፤

ረ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ

የአባል ኅብረት ሥራ ማህበራትን አድራሻ እና የተወካዮች ፊርማ፤

ሰ/ ከሶስት እስከ አምስት ዓመት የሚደርስ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሥራ እቅድ ሰነድ፤

ሸ/ የመነሻ ካፒታሉን መጠንና ተሰብስቦ በባንክ ሂሳብ ገቢ መደረጉን ወይም ባንክ በሌለበት አካባቢ ከሆነ መዝጋቢው በወሰነው የፋይናንስ ተቋም መቀመጡን የሚያረጋግጥ ሰነድ፤

ቀ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚሠራበት ቦታ መግለጫ

በ/ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የሚወሰኑ ሌሎች መግለጫዎች፡፡

3. አግባብ ያለው ባለሥልጣን የቀረበለትን የምዝገባ ማመልከቻ መርምሮ የተሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዝግቦ የምዝገባ ምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፡፡ በዚህም የምዝገባ ምስክር ወረቀት ላይ የኅብረት ሥራ ማህበሩ በኅብረት ሥራ ማህበርነት የተመዘገበበት ቀን ይጠቀሳል፡፡

4. አግባብ ያለው ባለሥልጣን አመልካቹን የኅብረት ሥራ ማህበር መመዝገብ አይገባውም ሲል የወሰነ እንደ ሆነ ምክንያቱን በጽሑፍ በማድረግ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ወኪሎች ካመለከቱበት ቀን ጀምሮ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ መግለፅ አለበት፡፡

5. የአመልካች ወኪሎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት በጽሑፍ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያላቸው ከሆኑ፣ በክልል ሲሆን አግባብ ላለው የክልሉ ፍርድ ቤት ወይም በፌዴራል ደረጃ ሲሆን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በ60 ተከታታይ ቀናት ውስጥ አቤቱታ ማቅረብ ይችላሉ፡፡

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተሰጠ የምዝገባ የምስክር ወረቀት የኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የተመዘገበ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ ይሆናል፡፡
7. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በሕጋዊ መንገድ የተመዘገበ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ዓላማና በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ ለተፈቀደለት የሥራ መስክ ሌላ ተጨማሪ የንግድ ፈቃድ ሳያስፈልገው ይሠራል፡፡
8. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) እስከ (ሸ) የተዘረዘሩት መስፈርቶች የተሟሉ መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥ ከአንድ አመት ላልበለጠ ጊዜ የሚያገለግል ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት ሰጥቶ የተቀሩት መስፈርቶች በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲሟሉ ማስደረግ ይችላል፡፡
9. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከተቋቋመበት ዓላማና መርህ ውጪ ሲንቀሳቀስ ከተገኘ በዚህ ሕግ የተፈቀደለትን ሥራ እንዳይሠራ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሊያግደው ይችላል፡፡
10. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (9) መሠረት የታገደው የኅብረት ሥራ ማህበር ዕግዱ እንዲነሳለት በ30 ተከታታይ ቀናት ውስጥ ካላመለከተ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሕጋዊ የማፍረስ እርምጃ ይወስዳል፡፡
11. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (9) መሠረት የታገደ የኅብረት ስራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ ዕግዱ እንዲነሳለት አግባብ ላለው ባለሥልጣን ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፡፡ ጥያቄውን የተቀበለው አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ እግዱ እንዲነሳለት ያቀረበው ምክንያት በቂና አግባብ ሆኖ ሲያገኘው እግዱን ሊያነሳ ይችላል፡፡ አግባብ ያለው ባለሥልጣን እግዱን ያላነሳ እንደሆነ ያላነሳበትን ምክንያት በጽሑፍ ያሳውቃል፡፡ አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሰጠው ውሳኔ ያልተስማማ አካል ዕግዱ የተሰጠው በፌዴራል ደረጃ ከሆነ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ወይም ዕግዱ በክልል ደረጃ ከሆነ ስልጣን ላለው ለክልሉ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡

11. የሕግ ሰውነትና ኃላፊነት

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 መሠረት ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በሕግ የሰውነት መብት ይኖረዋል፡፡
2. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፤ ኃላፊነቱ የተወሰነ ነው፡፡

12. የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ይኖረዋል፤ የመተዳደሪያ ደንቡ ይዘት የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

ሀ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ስምና አድራሻ፤

ለ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ዓላማና ተግባር፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ ቦታ እና አካባቢ፤

መ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባል ለመሆን የሚያበቁ መመዘኛዎችን፤

ሠ/ ስለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት መብትና ግዴታዎች፤

ረ/ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ አመራር አካላት ሥልጣን፤ ኃላፊነትና ተግባር፤

ሰ/ አባላት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ስለሚወጡበትና ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ሸ/ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባላትና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች ምርጫ፤ ሹመትና የሥራ ጊዜ እንዲሁም ከኃላፊነት ስለሚታገዱበት ወይም ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ቀ/ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ስብሰባ አጠራር እና ስለድምጽ አሰጣጥ፤

በ/ ስለትርፍ አመዳደብና ክፍፍል፤

ተ/ ስለሂሳብ ምርመራ፤

ቸ/ ስለሠራተኛ አቀጣጠር፤

ኀ/ ይህን አዋጅ እና በዚህ አዋጅ መሰረት የሚወጣ ደንብ እና መመሪያን

የማይቃረኑ ሌሎች ጉዳዮች፡፡

2. የኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በጠቅላላ ጉባዔው ልዩ ውሳኔ ሊሻሻል ይችላል፤ ሆኖም የማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ማሻሻያ ሊጸና የሚችለው አግባብ ላለው ባለሥልጣን ቀርቦ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ይሆናል፡፡

3. የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የመተዳደሪያ ደንብ እንዲሻሻል በጠቅላላ ጉባዔው ሲወሰን የተደረገው ማሻሻያ እና በዚህ አዋጅ መሠረት የተላለፈ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ልዩ ውሳኔ በሦስት ቅጅ ተደርጎ ወሳኔ በተላለፈ በ15 ተከታታይ የስራ ቀናት ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን መቅረብ አለበት፡፡ የመተዳደሪያ ደንቡ ማሻሻያ በተጠቀሰው ቀን ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ካልቀረበ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የቀረበው የመተዳደሪያ ደንብ ማሻሻያ ይህንን አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የወጣውን ደንብ እና መመሪያ የማይቃረን መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥ ማሻሻያውን ይመዘግባል፤ የምዝገባ ማስረጃውንም በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ ይሰጣል፡፡
5. አግባብ ያለው ባለሥልጣን የመተዳደሪያ ደንቡን ማሻሻያ ካልመዘገበ ወይም የማይመዘግብበትን ምክንያት በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ካላሳወቀ የተሻሻለው መተዳደሪያ ደንብ እንደተመዘገበ ተቆጥሮ በሥራ ላይ ይውላል፡፡
6. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን መርሆዎች እና እሴቶች ማካተት አለበት፡፡
7. ማንኛውም የኅብረት ስራ ማህበር በማህበሩ የአመራር አካላት አባልነት ውስጥ የሴቶችን ተሳትፎ ለማሳደግና ለማበረታታት የሚያስችል መስፈርት ማካተት አለበት፡፡
8. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሴቶችን፣ የወጣቶችን እና የአካል ጉዳተኞችን ተሳትፎ የሚያሳድጉ ተግባራትን በስትራቴጂክ እና በዓመታዊ እቅዶች ውስጥ ማካተት አለበት፡፡

13. ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ውህደትና መከፋፈል

1. የኅብረት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባዔ በልዩ ውሳኔ፦
 - ሀ/ ራሱን በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊከፋፍል፤ ወይም
 - ለ/ ከአንድ ወይም ከዚያ በላይ ከሆኑ ኅብረት ሥራ ማህበራት ጋር በመዋሃድ አዲስ የኅብረት ሥራ ማኅበር ሊመሠርት፤ ይችላል፡፡
2. የኅብረት ሥራ ማኅበር መዋሃድ ወይም መከፋፈል ልዩ ውሳኔ ተፈፃሚ የሚሆነው፦
 - ሀ/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባላት እና ዕዳ ጠያቂዎች በመዋሃዱ ወይም በመከፋፈሉ የተስማሙበት መሆኑ፤ ወይም
 - ለ/ ያልተስማሙ አባላትና ዕዳ ጠያቂዎች የተከፈላቸው መሆኑ ወይም የክፍያ ዋስትና የተሰጣቸው መሆኑ ተረጋግጦ ልዩ ውሳኔው አግባብ ባለው ባለሥልጣን የተመዘገበ መሆኑ፤
 - ሐ/ የቀድሞው የኅብረት ሥራ ማህበራት ወይም ኅብረት ሥራ ማህበር ምዝገባ

ከመዝገብ መሰረዙ እና በውህደት ወይም በመከፈሉ የተፈጠረ የኅብረት ሥራ ማህበራት ወይም የኅብረት ሥራ ማኅበር መመዝገቡ፤

ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡

3. በውህደቱ ህልውናቸውን ያጡ የኅብረት ሥራ ማህበራት መብት እና ግዴታዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት በተመዘገበው የኅብረት ሥራ ማኅበር ልዩ ውሳኔ ላይ በተመለከተው ዝርዝር መሠረት አዲስ ወደ ተቋቋመው የኅብረት ሥራ ማኅበር ይተላለፋሉ፡፡
4. በመከፋፈሉ ሕልውናውን ያጣው የኅብረት ሥራ ማኅበር መብት እና ግዴታዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት በተመዘገበው የኅብረት ሥራ ማኅበር ልዩ ውሳኔ ላይ በተመለከተው ዝርዝር መሠረት አዲስ ወደ ተቋቋሙት የኅብረት ሥራ ማኅበራት ይተላለፋሉ፡፡

14. ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን አደረጃጀት

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለትና ከዚያ በላይ በሆኑ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት ይደራጃሉ፡፡
2. የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩንን በፌደራል ወይም በክልል ደረጃ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አዋጭነቱ እየታየ ማደራጀት የሚቻል ይሆናል፡፡
3. በፌደራል ደረጃ የሚደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን አባላት ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት መሆን አለባቸው፡፡

15. ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን አደረጃጀት

1. ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለትና ከዚያ በላይ በሆኑ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ይደራጃል፡፡
2. ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አዋጭነቱ ታይቶ የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽንን በፌደራል ወይም በክልል ደረጃ ማደራጀት ይቻላል፡፡
3. በፌደራል ደረጃ የሚደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን አባላት ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ ሁለት እና ከዚያ በላይ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩኖች መሆን አለባቸው፡፡

16. በሙያ የሚደራጅ የኅብረት ሥራ ማህበር ማሟላት ያለበት መስፈርቶች

1. ማንኛውም መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር የአባላትን ሙያ መሠረት አድርጎ የሚደራጅ ከሆነ እያንዳንዱ አባል ከሚመለከተው አካል የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ማስረጃ ማቅረብ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የሚቀርብባቸው በህግ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ እንዲያወጡ በሚያስገድዱ የስራ መስኮች ብቻ ላይ ይሆናል፡፡
3. የሙያ የኅብረት ሥራ ማህበራት እሴት ጨምረው ለሚያመርቱት ምርት ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አለባቸው፡፡

17. ስለ የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊግ አደረጃጀት

1. የዚህ አዋጅ እና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራትን፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቶኖችን እና ፌዴሬሽኖችን በኢትዮጵያ ውስጥ የሚወክል ሊግ በአገር አቀፍ ደረጃ ሊመሠርቱ ይችላሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚመሰረት ሊግ ቁጥር ከአንድ ሊበልጥ አይችልም፡፡
3. የሊግ አደረጃጀት፣ ተግባራትን እና የፋይናንስ ምንጭ በተመለከተ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይሰወናል፡፡

18. የኅብረት ሥራ ማህበራት ግዴታ

የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖራቸዋል፦

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት አባሎቻቸው የሚፈልጉትን አገልግሎት በተያዘው ዕቅድ መሠረት የማቅረብ፤
2. በአገሪቱ የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ መሠረት ለቀጠሯቸው ሠራተኞች መብታቸውን የመጠበቅ፤
3. የኅብረት ስራ ማህበራት ከሚያገኙት ገቢ ላይ ከገቢ ግብር በስተቀር ሌሎች ለመንግስት መክፈል የሚገባቸውን ክፍያ በሕጉ መሠረት ወቅቱን ጠብቀው ገቢ የማድረግ፤
4. የመተዳደሪያ ደንቡን አክብሮ የመስራት፤
5. ለሚመለከተው አካል አስፈላጊውን መረጃ በተጠየቁ ጊዜ የመስጠት፤
6. የተቋቋሙበትን መርህ እና ዓላማ አክብረው የመስራት፡፡

19. ሥራ ስለመጀመር

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወር ውስጥ በዕቅዱ መሠረት ሥራ ካልጀመረ በተጨማሪ በሦስት ወር ውስጥ እንዲጀምር ማስጠንቀቂያ ይሰጠዋል፡፡
2. የኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተሰጠው የማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ሥራ ካልጀመረ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሂሳብ ከተጣራ እና መፍረሱ ከተወሰነ በኋላ ምዝገባው ተሰርዞ ሕጋዊ ሰውነቱን እንዲያጣ ይደረጋል፡፡

20. የምዝገባ ምስክር ወረቀትን ስለማሳደስ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ መሠረት ተቋቁሞ ከተመዘገበበት እና ሕጋዊ ሰውነት ካገኘበት ቀን ጀምሮ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ባወጣው መመሪያ መሠረት በየሦስት ዓመቱ የምዝገባ ምስክር ወረቀቱን ማሳደስ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የምዝገባ ምስክር ወረቀት ያላሳደሰ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ መሠረት እርምጃ ይወሰድበታል፡፡

21. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባራትና ኃላፊነቶች፤

1. የኅብረት ሥራ ማኅበራት በየደረጃቸው በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (2) እስከ (9) የተመለከቱት ተግባራትና ኃላፊነቶች ይኖራቸዋል፡፡
2. መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት በዋናነት ግለሰብ አባላት በተናጠል መወጣት የማይችሉትንና ከአቅማቸው በላይ የሆነን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግር መፍታት የሚችሉ ተግባራት ላይ የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ/ ለአካባቢው ህብረተሰብ ስለኅብረት ሥራ ማኅበር ፅንሰ ሃሳብ ግንዛቤ ማስጨበጥ እና ቅስቀሳ የማድረግ

ለ/ በአካባቢ ልማት እና ጥበቃ ሥራ ላይ የመሳተፍ፤

ሐ/ ለአባላት በቅድመ ምርት እና በድህረ ምርት ላይ ስለምርት ጥራት ሥልጠና የመስጠት፤

መ/ ለአባላት የመጋዘን አገልግሎት የመስጠት፤

ሠ/ የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶችን የመንደፍ፤

ረ/ የአባላትን ምርት በመረከብ ዕሴት በመጨመር አባል ለሆኑባቸው ዩኒቢን ወይም ፌዴሬሽን የማስረከብ ወይም የተሻለ የገበያ መዳረሻ በማፈላለግ የመሸጥ፤
ለ/ ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት የማከናወን።

3. የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒየኖች በዋናነት አባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት በተናጠል መወጣት የማይችሉትን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግሮች መፍታት የሚችሉ ተግባራት ላይ የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ/ ለአባል መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት በተሰማሩበት መስክ ሥልጠና መስጠት፤

ለ/ ለአባል መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት የማማከር አገልግሎት መስጠት፤

ሐ/ ለአባል መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ መረጃ አገልግሎት መስጠት፤

መ/ ለአባል መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ ትስስር ማመቻቸት፤

ሠ/ የመጋዘን አገልግሎት መስጠት፤

ረ/ የምርት ማሳደጊያዎችን እና የፍጆታ እቃዎችን በጅምላ ማቅረብ፤

ለ/ በአባላት ምርት ላይ እሴት መጨመር እና ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት ማከናወን፡፡

4. የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽኖች አባል የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቢኖች በተናጠል መወጣት የማይችሉትን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግሮች መፍታት የሚችሉ ተግባራት ላይ የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ/ ለአባል ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቢኖች የኦዲት አገልግሎት ማመቻቸት እና መስጠት፤

ለ/ በኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቢኖች ጉዳይ ላይ አባላትን በመወከል መንግስትን እና ባለድርሻ አካላትን ማግባባት፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ አስተሳሰብን በማስረጽ እና የኅብረት ሥራ ማኅበራት ገፅታ ግንባታ ሥራ በመሥራት የኅብረት ሥራ ማህበራትን ማስፋፋት፤

መ/ የአገር አቀፍ እና የዓለም አቀፍ የኅብረት ሥራ ማህበራት ግኑኝነት መፍጠር እና እንዲጠናከር ማድረግ፤

ሠ/ ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት እና ከዩኒቨርሲቲዎች አቅም በላይ የሆኑ አገር አቀፍ እና ዓለም አቀፍ የጅምላ ግብይት ሥራዎች ላይ መሳተፍ፤

ረ/ የተለያዩ የእሴት መጨመሪያ እንዲሁም ሪዎችን ማቋቋም ወይም አባላት እንዲያቋቁሙ አቅም መፍጠር፤

ሰ/ ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባር ተኮር ጥናት እና ምርምር ማካሄድ፤

ሸ/ የማማከር አገልግሎት ለአባል ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቨርሲቲ መስጠት፤

ቀ/ በኅብረት ሥራ ዘርፍ ላይ የሰው ሀብት ልማት ማካሄድ፤

በ/ በአገር አቀፍ እና በዓለም አቀፍ የኅብረት ሥራ ማህበራት መካከል የመረጃ ልውውጥ ሥርዓት መዘርጋት፤

ተ/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ፈንድ ማቋቋም እና ማስተዳደር፤

ቸ/ ለኅብረት ሥራ ማህበራት ተግባራት የሚያግዙ የፋይናንስ እና የቴክኒክ ድጋፍ መስጠት፤

ኀ/ ለኅብረት ሥራ ማህበራት የመሠረተ-ልማት ግንባታዎችን ማስተባበር እና መደገፍ፤

ነ/ ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት ማከናወን።

5. በዩኒቨርሲቲ ወይም በፌዴሬሽን ደረጃ የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር በአባላት ምርት ወይም አገልግሎት ላይ እሴት ሳይጨምር አባላቱ የሚያከናውኑትን ተግባራት በተመሳሳይ ሊሠራ አይችልም፡፡

6. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከአባላቱ የሰበሰበውን ምርት በወቅቱ ገበያ ሞጋ በምርት ዘመኑ ውስጥ የመሸጥ ኃላፊነት አለበት፡፡

7. የኅብረት ሥራ ማህበራት በሚያደርጉት የሥራ እንቅስቃሴ በአካባቢ እና በሰው ደኅንነት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ አካባቢን የመጠበቅ፣ የማልማት እና የመንከባከብ ኃላፊነት አለባቸው፡፡

8. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለአባሉ አነስተኛ የመድን ዋስትና አገልግሎት ሲሠጥ በሚከተለው መሠረት መሆን አለበት፡-

ሀ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ለራሱ ንብረት ወይም ለአባሉ ንብረት የመድን ዋስትና ሊገባ፤

ለ/ ከአባሉ በሚቀርበው ጥያቄና ፍላጎት መሠረት ለሰብል ወይም ለእንሰላት ወይም በተለያዩ ምርቶች ላይ ለሚደርሰው አደጋ የኢንሹራንስ ሰጪ ድርጅት ወኪል በመሆን የአነስተኛ የኢንሹራንስ አገልግሎት ሊሰጥ፣ ወይም

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ለአባሉ ለሚያ በድረው ብድር ተበዳሪው የተበደረውን ዕዳ ሃይከፍል ለሚደርሰው የሞት አደጋ አነስተኛ የብድር የሕይወት መድን ዋስትና አገልግሎት ሊሰጥ ወይም ሊገባ፤

ይችላል።

9. የገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበር ከአባሉ ቁጠባ ይሰበስባል፤ ብድር ይሰጣል፤ እንዲሁም አባሉ ለተበደረው ወይም ለቆጠበው ወይም ለወደፊት ለሚቆጥበው ገንዘብ ከገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር ውል በመግባት አረቦን ለተከፈለበት የገንዘብ መጠን ልክ ለሚደርሰው የሞት አደጋ አነስተኛ የብድር የሕይወት መድን ዋስትና አገልግሎት ሊሰጥ ወይም ሊገባ ይችላል፡፡

10. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (8) እና (9) ዝርዝር አፈጻጸም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

22. መነሻ ካፒታል

1. ማንኛውም መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በሚያቀርበው የሥራ ዕቅድ እና የአዋጭነት ጥናት መሠረት ቢያንስ የመጀመሪያ ዓመት የሥራ ማስኬጃ ወጪዎቹን መሸፈን የሚያስችል ካፒታል ይዞ መመሥረት አለበት፡፡
2. የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒፎን ሊመሠረት የሚችለው በተደረገው የአዋጭነት ጥናት መሠረት ዕቅዳቸውን ለመፈፀም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሰረት አባል የኅብረት ሥራ ማህበራት ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቸውን 25% ያህል ዕጣ መግዛት ሲችሉ ነው፡፡
3. የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ሊመሠረት የሚችለው በተደረገው የአዋጭ ነት ጥናት መሠረት ዕቅዳቸውን ለመፈፀም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሰረት አባል የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒፎኖች ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቸውን 30% ያህል ዕጣ መግዛት ሲችሉ ነው፡፡

23. ከአባላት ዉጭ ለሌሎች አገልግሎት ስለመስጠት

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት ከአባላት ዉጭ የሚሰጡት አገልግሎት በሚመሠረተው ውል መሠረት ሆኖ ለሚከተሉት ዓላማዎች ይሆናል፡-
ሀ/ መንግስት ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ ሲል በብድር ከመንግስት ካዝና ወጪ ተደርጎ የሚቀርቡ ግብዓቶችን ለማሰራጨት፤

ለ/ ፍላጎትና አቅርቦትን ለማመጣጠን በመንግስት በኩል የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎችን ለማሰራጨት፤

ሐ/ ከልዩ ልዩ ድጋፍ ሰጪ አካላት ለህብረተሰቡ የሚቀርቡ ተዘዋዋሪ ብድሮች እና ማህበራዊ አገልግሎቶችን ለማሰራ ጨት፤ እና

መ/ በእርሻ ሥራ ላይ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የምርት ማሳደጊያ ግብአቶችን ለማቅረብ እና ምርታቸውን ለመረከብ።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ዝርዝር አፈጻጸም በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፡፡

ክፍል ሦስት

የኅብረት ሥራ ማኅበር አባላት መብትና ግዴታ

24. የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ለመሆን መሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

1. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) የተመለከቱትን የሚያሟላ ማንኛውም ሰው የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ለመሆን ይችላል፡፡

2. አባልነቱ ለመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ከሆነ፡-

ሀ/ ዕድሜው 18 ዓመት የሞላው፤

ለ/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዕጣ ለመግዛትና የመመዝገቢያ ክፍያ ለመክፈል የሚችል፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዓላማና መተዳደሪያ ደንብ የተቀበለና ግዴታዎችን ለመፈጸም ፈቃደኛ የሆነ፤

መ/ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡት ደንቦችና መመሪያዎች የተወሰኑ ሁኔታዎችን የሚያሟላ፡፡

3. አባልነቱ ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ለሆነ ኅብረት ሥራ ማኅበር ከሆነ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ተመዝግቦ ሕጋዊ ሰውነት ያገኘ የኅብረት ሥራ ማኅበር መሆን አለበት፡፡

25. የአባላት መብትና ግዴታ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል፡-

ሀ/ በተሳትፎው መጠን አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ የሚሰጠውን አገልግሎትና ጥቅም የማግኘት፤

ለ/ አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ጉባዔዎች ላይ የመካፈልና ድምፅ የመስጠት፤

ሐ/ አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ በመገኘት የመምረጥና የመመረጥ፤

መ/ መብቶች እና ጥቅሞች ተከብረውለት በጥያቄው መሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ የመሰናበት፤

ሠ/ አባሉ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ እንቅስቃሴ መረጃ የማግኘት፤ መብት አለው።

2. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር አባል የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩታል፡-

ሀ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መተዳደሪያ ደንብ፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች የማክበር፤

ለ/ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚሠሩ ሥራዎችን የመሥራት፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን የጋራ ንብረት የመንከባከብ፤

መ/ አባሉ በገባው ውል ወይም ስምምነት መሠረት ወደ ገበያ ከሚያቀርበው ምርት እና ከገበያ ከሚገዛው አገልግሎት ወይም ምርት ውስጥ መጠኑ በመተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር የግብይት ግንኙነት የማድረግ፤

ሠ/ ይህን አዋጅ፣ ይህን አዋጅ መሠረት አድርገው የሚወጡ ደንቦችን እና መመሪያዎችን የማክበር፡፡

26. ከአባልነት ስለመሰናበት

1. ማንኛውም አባል በራሱ ፈቃድ ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ሊወጣ ይችላል፡፡
2. ማንኛውም አባል በተደጋጋሚ ግዴታዎችን ባለማክበሩ ወይም በኅብረት ሥራ ማህበሩ ላይ ጥፋት በመፈጸሙ ምክንያት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ እንዲወጣ በጠቅላላ ጉባኤ ሊወሰንበት ይችላል፡፡
3. ማንኛውም ከኅብረት ሥራ ማህበሩ የተሰናበተ አባል የኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚፈቅደው መሠረት መብቱ ይጠበቅለታል፡፡
4. በራሱ ፈቃድ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ወደ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ለመመለስ ጥያቄ ካቀረበ ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ በሥራ አመራሩ ውሳኔ ሊመለስ ይችላል፡፡
5. ግዴታውን ባለመወጣቱ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ጥያቄውን ካቀረበ ከአንድ በጀት ዓመት በኋላ በጠቅላላ ጉባኤ በሚሰጠው ውሳኔ መሠረት ሊመለስ ይችላል፡፡

6. ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር በተያያዘ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ከተሰናበተበት ዓመት ጀምሮ በሚታሰብ ከአምስት በጀት ዓመት በኋላ በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሠረት ወደ አባልነት ሊመለስ ይችላል፡፡
7. በማንኛውም ምክንያት የተሰናበተ አባል የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ተመልሶ አባል ለመሆን ይችላል፤ ሆኖም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) እና (6) መሠረት የተሰናበተ አባል ተመልሶ አባል ለመሆን የሚችለው በጠቅላላ ጉባኤው ውሳኔ ሲፈቀድለት ብቻ ነው፡፡

27. ስለ ዕጣ ክፍያ

1. ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ሥራውን ለማንቀሳቀስ የሚያስፈልገውን ካፒታል ማግኘት እንዲችል እኩል ዋጋ እና ብዛት ያላቸውን ዕጣዎች በጠቅላላ ጉባኤ አስወስኖ እንዲሸጡ ያደርጋል፡፡
2. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ሲመሠረት በጠቅላላ ጉባኤ እንዲሸጥ ከተወሰነው የዕጣ መጠን ውስጥ ቢያንስ አንድ አምስተኛው ከአባላት ይሰበሰባል፡፡ እንደዚሁም ቀሪውን ዕጣ ከተመሠረተበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት አራት ዓመታት ውስጥ ለአባላት መሸጥ ይኖርበታል፡፡
3. በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሠረት እንዲሸጥ የተወሰነ የዕጣ መጠን ሲጠናቀቅ ተጨማሪ ካፒታል ካስፈለገ ተጨማሪ ዕጣዎች እንዲሸጡ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት እንደገና ሊወስን ይችላል፡፡
4. የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚሸጠው ዕጣ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት የሚከፈል ሊሆን ይችላል፡፡ በዓይነት የሚከፈል ዕጣ መጠን በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፡፡
5. ማንኛውም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር አባል በጠቅላላ ጉባኤ ተወስኖ ከተሸጠው የዕጣ መጠን 10% በላይ ድርሻ ሊኖረው አይችልም፡፡
6. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዩን እና ፌዴሬሽን አባል በጠቅላላ ጉባኤው እንዲሸጥ ከተወሰነው የዕጣ መጠን 50 % በላይ ድርሻ ሊኖረው አይችልም፡፡
7. ቀደም ሲል በአባል ተይዞ የነበረ ዕጣ በአራት ዓመት የጊዜ ገደብ ውስጥ ካልተሸጠ ለጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ እንዲቀርብ ይደረጋል፡፡

8. ለጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ቀርበው ዕጣዎች እንዲሸጡ ካልተወሰነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሂሳብ መግለጫዎች እንደገና ተስተካክለው እንዲዘጋጁ ማድረግ አለበት፡፡
9. በአራት ዓመት ውስጥ ያልተሸጡትን ዕጣዎች በስማቸው ይዘው የቆዩት አባላት በገቡት ውል እና በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው የወለድ መጠን መሰረት ወለድ እንዲከፍሉ ይደረጋል፡፡ በሚቀርበው ማስረጃ መሰረትም ኪሳራ ይከፍላሉ፡፡

28.የአባላት መዝገብ ስለ ማድራጀት

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የአባላትን መዝገብ ማድራጀትና መያዝ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተደራጀ የአባላት መዝገብ የሚከተሉትን ዝርዝር ይይዛል፦
 - ሀ/ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር ከሆነ የእያንዳንዱን አባል ስም፣ አድራሻ፣ ሥራ፣ ዕድሜ እና ጾታ የያዘ ሲሆን ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ ስም፣ አድራሻ፣ የተመሰረተበት ዓመተ ምሕረት እና የተሰማራበት የሥራ መስክ፤
 - ለ/ አባል የሆነበት ወይም አባልነቱን ያቋረጠበት ቀን፤
 - ሐ/ እያንዳንዱ አባል የያዘውን የዕጣ መጠን እና የከፈለውን የመመዝገቢያ ክፍያ፤
 - መ/ በመተዳደሪያ ደንቡ የተወሰኑ ሌሎች ዝርዝሮች፡፡

29.ስለ ድምጽ አሰጣጥ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ውሳኔ የሚ ያፀድቀው በአብላጫ ድምፅ (ሃምሳ ሲደመር አንድ) ነው፤ ሆኖም ግን ልዩ ውሳኔ የሚፈልጉ ጉዳዮች በሁለት ሶስተኛ ድምፅ መጽደቅ ይኖርባቸዋል፡፡
2. ማንኛውም አባል ያለው የዕጣ መጠን ከግምት ውስጥ ሳይገባ በኅብረት ሥራ ማህበር ስብሰባ ላይ ተገኝቶ የሚሰጠው ድምጽ አንድ ብቻ ይሆናል፡፡
3. ማንኛውም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር አባል በስብሰባ ላይ ተገኝቶ ራሱ ድምፅ መስጠት ይኖርበታል፤ ሆኖም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት አባላት ቁጥር ከ500 በላይ ከሆነ ድምጽ በውክልና ሊሰጥ ይችላል፡፡
4. በኅብረት ሥራ ማህበር ውክልና ስለሚሰጥበት ሁኔታ አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

5. ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ባሉት ኅብረት ሥራ ማኅበራት ድምጽ የሚሰጠው በተወካዮች አማካኝነት ይሆናል፡፡
6. በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቶን ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ጠቅላላ ጉባዔ በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ በተወሰነው መሠረት ከእያንዳንዱ አባል ኅብረት ሥራ ማህበር ቢያንስ አንድ ተወካይ መገኘት አለበት፤ አወካከሉም አግባብ ያለው ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
7. የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቶንና የፌዴሬሽን የሥራ አመራር ኮሚቴ ምርጫ ድምጽ አሰጣጥ በተመለከተ በመተዳደሪያ ደንቡ በሚወሰነው መሰረት ይሆናል፡፡

30. ዕጣን ወይም ጥቅምን ስለማስተላለፍ

1. ማንኛውም አባል በኅብረት ሥራ ማኅበር ውስጥ የያዘውን ዕጣ ወይም ጥቅም ለማስተላለፍ የሚችለው፡-
 ሀ/ ዕጣውን ወይም ጥቅሙን ከሦስት ዓመት ላላነሰ ጊዜ ይዞት የቆየ፤ እና
 ለ/ የማስተላለፉ ተግባር የሚፈፀመው በሥራ አመራር ኮሚቴ የተፈቀደ፤
 ሲሆን ነው፡፡
2. አንድ የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ሲሞት ዕጣው ወይም ጥቅሙ በሕግ ለመውረስ ለሚችል ወራሹ ይተላለፋል፡፡ ይህም የሚሆነው ወራሹ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባል ከሆነ ወይም ለመሆን ፈቃደኝነቱን ከገለጸ ነው፡፡
3. ወራሹ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባል ካልሆነ ወይም አባል ለመሆን የማይፈልግ ወይም የማይፈቀድለት ከሆነ የሟቹ የዕጣው ዋጋ እና ጥቅም ይከፈለዋል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ዕጣ ወይም ጥቅም የሚተላለፍለት አባል ዕጣው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 (5) የተወሰነውን ገደብ የሚያልፍ ሆኖ ሲገኝ ልዩነቱ በገንዘብ ይከፈለዋል፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የተደረገ ማስተላለፍ ወይም ክፍያ ሦስተኛ ወገኖች በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ላይ በሚያቀርቡት ጥያቄ ምክንያት አይሻርም፡፡

ክፍል አራት

ስለጎበኒት ሥራ ማህበር አመራር አካላት እና

ተቀጣሪ ሰራተኞች

31. ስለጎበኒት ሥራ ማህበር የበላይ አካል

የማንኛውም ጎበኒት ሥራ ማህበር የበላይ አካል የጎበኒት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ነው፡፡

32. የጠቅላላ ጉባኤ ሥልጣንና ተግባር

የጎበኒት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን አጠቃላይ የሥራ እንቅስቃሴዎች እየገመገመ ውሣኔዎችን ያስተላልፋል፤
2. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ያጸድቃል፤ ያሻሽላል፤
3. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን የሥራ አመራር ኮሚቴ፣ የቁጥጥር ኮሚቴ እና የሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች አባላት ይመርጣል፤ ይሽራል፤
4. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን የዕጣ መጠን ይወስናል፤
5. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን የተጣራ ትርፍ ድልድል ይወስናል፤
6. በአዲት ሪፖርት ላይ መክሮ ውሳኔ ይሰጣል፤
7. የሥራ ክንውን ሪፖርቶችን ያዳምጣል፤ ተገቢውን ውሣኔ ይሰጣል፤
8. በዚህ አዋጅ መሠረት የጎበኒት ሥራ ማህበሩ ከሌላ የጎበኒት ሥራ ማህበር ጋር እንዲዋሀድ ወይም የጎበኒት ሥራ ማህበሩ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ እንዲከፈል ወይም እንዲፈርስ በአባላት ጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ይወስናል፤
9. የጎበኒት ሥራ ማህበሩን ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያጸድቃል፤
10. በአባልነት መቀበልንና ከአባልነት ስንብትን ከሥራ አመራር ኮሚቴ በሚቀርብለት ሪፖርት መሠረት ያፀድቃል፤
11. በሥራ አመራር ኮሚቴና ሌሎች ኮሚቴዎች የሚቀርቡለትን ማንኛውም ጉዳዮች በመተዳደሪያ ደንብ ውስጥ በተሰጠው ሥልጣን መሰረት ይወስናል፡፡

33. ጠቅላላ ጉባኤ ስለመጥራት

1. የጎበኒት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባል፡፡
2. የጎበኒት ሥራ ማህበሩ የሥራ አመራር ኮሚቴ በድምጽ ብልጫ ሲወሰን ወይም ከጠቅላላ አባላቱ መካከል አንድ ሦስተኛው ስብሰባ እንዲጠራ ሲጠይቁ የ15 ቀን

ቅድሚያ ማስታወቂያ በማውጣት አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከጠቅላላ አባላቱ መካከል አንድ ሦስተኛ የሚሆኑት አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ እንዲጠራ ጠይቀው የሥራ አመራር ኮሚቴ ጥሪ ያላደረገ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጥሪውን ያደርጋል፤ በዚህ ጊዜ ይህ አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ በሥራ አመራር ኮሚቴ እንደተጠራ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ይቆጠራል፡፡

4. የኅብረት ሥራ ማህበራት ምልዓተ ጉባዔ ተሟልቷል የሚባለው፦

ሀ/ መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ከሆነ ከጠቅላላ የኅብረት ሥራ ማህበራቱ አባላት ወይም ተወካዮች ዉስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ሲገኙ፤ ወይም

ለ/ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ከሆነ ከጠቅላላ የኅብረት ሥራ ማህበራቱ አባላት ወይም ከተወካዮች ዉስጥ ሁለት ሦስተኛ የሚሆኑት ሲገኙ፤

ይሆናል፡፡

34. የሥራ አመራር ኮሚቴ

1. እያንዳንዱ ኅብረት ሥራ ማኅበር ቁጥራቸውና አመራረጣቸው በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰን በኅብረት ስራ ማህበሩ አባላት ታማኝና ተቀባይነት ያላቸው እንዲሁም ኃላፊነትን ሊወጡ የሚችሉ አባላትን የያዘ ለጠቅላላ ጉባኤ ተጠሪ የሆነ የሥራ አመራር ኮሚቴ ይኖረዋል፡፡

2. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ይሆናል፡፡

3. የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጥ አይችልም፤ ሆኖም የአመራር ኮሚቴ አባል የሥራ ዘመኑን ጨርሶ ከተሰናበተ ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ ዳግም ሊመረጥ ይችላል፡፡

4. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት በተመረጡበት የሥራ ዘመን ውስጥ በማናቸውም ጊዜ በጠቅላላ ጉባኤ ሊሻሩ ይችላሉ፡፡

5. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት በማናቸውም ምክንያት ሥራቸውን ሲለቁ በሥራ ዘመናቸው ያከናወኑትን ተግባራት የማስመርመር ግዴታ አለባቸው፡፡

6. የሥራ አመራር ኮሚቴ ምርጫ ከሁለተኛው ምርጫ ዓመት ጀምሮ በየዓመቱ በ.ያንስ አንድ ሦስተኛውን የሥራ አመራር የኮሚቴ አባላት በመተካት ይሆናል፤ አተካኩም አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

7. ቁጥራቸው የሚፈቅድ አባል ሴቶች በሚገኙበት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ውስጥ ቢያንስ 30% አመራር በሴት አባላት መያዝ አለበት፡፡

35. የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባሩ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳዳሪያ ደንብ የሚወሰን ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

1. የሰብሰባ ቃለ ጉባኤዎችን በጽሑፍ ይይዛል፤ መዛግብትን ያደራጃል፤
2. የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛግብትና የሂሳብ ሰነድ በሚገባ ይይዛል፤
3. የኅብረት ሥራ ማህበሩን ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያዘጋጃል፤ ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል፤
4. በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሰረት ጠቅላላ ጉባኤውን ይጠራል፤
5. የጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔዎችን ያስፈጽማል፤
6. የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ እንቅስቃሴ ይመራል፤ ለጠቅላላ ጉባኤ ሪፖርት ያቀርባል፤
7. በጠቅላላ ጉባኤ በወደቀው የአዲት ሪፖርት መሰረት በበጀት አመቱ ውስጥ የትርፍ ክፍፍል ያደርጋል፡፡

36. የቁጥጥር ኮሚቴ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ቁጥራቸው እና አመራረጣቸው በመተዳዳሪያ ደንቡ የሚወሰን ከሶስት የማያንሱ አባላትን የያዘ ለጠቅላላ ጉባኤ ተጠሪ የሆኑ የቁጥጥር ኮሚቴ ይኖረዋል፡፡
2. የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ሆኖ ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጡ አይችሉም፤ በተመረጡበት የሥራ ዘመን በማንኛውም ጊዜ በጠቅላላ ጉባኤ ሊሻሩ ይችላሉ፡፡
3. የቁጥጥር ኮሚቴ ምርጫ ከሁለተኛው ዓመት ጀምሮ በየዓመቱ ቢያንስ አንድ ሦስተኛውን የኮሚቴ አባላት በመተካት የሚካሄድ ይሆናል፡፡
4. የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የቁጥጥር ኮሚቴ አባል የሥራ ዘመኑን ጨርሶ ከተሰናበተ ከአንድ በበጀት ዓመት በኋላ ዳግም ሊመረጥ ይችላል፡፡

37. የቁጥጥር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

የቁጥጥር ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የሥራ አመራር ኮሚቴ ኃላፊነቱን በትክክል መወጣቱን ይከታተላል፤

2. የኅብረት ሥራ ማህበሩ ገንዘብና ንብረት በትክክል ሥራ ላይ መዋሉን ይቆጣጠራል፤
3. የኅብረት ሥራ ማህበሩ ልዩ ልዩ እንቅስቃሴዎች በሕግ፣ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ እና ውስጠ ደንብ መሠረት መከናወናቸውን ይከታተላል፤
4. የጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔዎችን ያስፈጽማል፤
5. በጠቅላላ ጉባኤ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባሮች ያከናውናል፡፡

38. ስለሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች

ሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት ሊቋቋሙ ይችላሉ፡፡

39. ስለኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አስኪያጅ እና ተቀጣሪ ሠራተኞች

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ተጠሪነቱ ለሥራ አመራር ኮሚቴ የሆነ ሥራ አስኪያጅ ሊቀጥር ይችላል፡፡
2. ማንኛውም የኅብረት ስራ ማህበር ሥራ አስኪያጅ ወይም ሰራተኛ ሲቀጥር የተቀጣሪውን የግል ንብረት እና ሀብት መረጃ በተዘጋጀው የሀብት ማስመዝገቢያ ቅፅ ላይ አስመዝግቦ ማስፈረም አለበት፤ ዝርዝር አፈፃፀሙ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡
3. ሥራ አስኪያጁም የኅብረት ሥራ ማህበሩን የዕለት ተዕለት ተግባራት ይመራል፤ በተሰጠው የሥራ ዝርዝር እና ውክልና መሠረት እንዲሁም በሥራ አመራር ኮሚቴ የሚሰጡትን ሥራዎች ያከናውናል፡፡
4. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ተጠሪነታቸው ለሥራ አስኪያጅ የሆኑ የማህበሩን የዕለት ተዕለት ሥራ የሚያን ቀላቅሉ ተቀጣሪ ባለሙያዎች ይኖሩታል፡፡
5. አግባብ ያለው ባለሥልጣን ስለሠራተኞች አቀጣጠር እና አስተዳደር መመሪያ ያወጣል፡፡

ክፍል አምስት

የኅብረት ሥራ ማኅበር ልዩ መብቶች

40. ለኅብረት ሥራ ማኅበር ዕዳ ክፍያ ቅድሚያ ስለመስጠት

በማንኛውም ሕግ በሌላ ሁኔታ የተደነገገ ቢኖርም ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ከአንድ አባል ወይም ተቀጥረው ከሚሰሩ ሰራተኞች ወይም ከሌሎች አካላት ላይ

የሚፈልገው የዕዳ ክፍያ የመንግሥት ዕዳን ሳይጨምር ከሌሎች ዕዳዎች ክፍያ ቅድሚያ ይሰጠዋል፡፡

41. የአባላትን ዕጣ ወይም ጥቅም ስለማቻቻል

የማንኛውም አባል ዕጣ ወይም ጥቅም ኅብረት ሥራ ማኅበሩ ለሚፈልግበት የዕዳ ክፍያ ማቻቻ ሊደረግ ይችላል፡፡

42. ዕጣን ወይም ጥቅምን ለማስከበር ወይም ለመሸጥ ስላለመቻል

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 41 ከተደነገገው በስተቀር ማንኛውም አባል በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ውስጥ የሚኖረው ዕጣ ወይም ጥቅም አባሉ ላለበት ዕዳ ማስከፈያ ሲባል ሊከበር ወይም ሊሸጥ አይችልም፡፡

43. የመንግስት ድጋፍ

1. በኢንቨስትመንት ሕጎችና በሌሎች ሕጎች የተፈቀዱት ማበረታቻዎች ለኅብረት ሥራ ማኅበራት መፈቀዱ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚደራጅ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር የሚከተሉትን ድጋፍና ማበረታቻ ያገኛል፡-

ሀ/ የሚያገኘው ገቢ ከገቢ ግብር ነፃ ይሆናል፤ ሆኖም ግለሰብ አባላት ከኅብረት ሥራ ማኅበራቸው ጋር በሚያደርጉት ተሳትፎና በገዙት ዕጣ መጠን ከሚያገኙት ገቢ ላይ አግባብ ባለው ሕግ መሰረት የገቢ ግብር ይከፍላሉ፤

ለ/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ለሚያከናውኑት ተግባራት እና ለሚሰጡት አገልግሎት የሚውል መሬት ከክልል በምደባ ያገኛሉ፤

ሐ) ከብሔራዊ የኅብረት ሥራ ማህበር ሥልጠና ተቋም የኅብረት ሥራ ማህበር እንቅስቃሴ ማሳልበቻና የሰው ሃይል አቅም ግንባታ ሥልጠና ድጋፍ ያገኛሉ፤

መ) ከፌደራሉ ወይም ከክልል መንግሥት አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰኑ ሌሎች ድጋፎችን ያገኛሉ፡፡

2. ማንኛውም መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ከንብረቱ ጋር በተያያዘ በፍርድ ቤት ላለበት ክርክር ከሚከፈል የዳኝነት ክፍያ ነፃ ናቸው፡፡

ክፍል ስድስት

የኅብረት ሥራ ማኅበራት ንብረትና ገንዘብ

44. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ንብረትና ገንዘብ የማይከፋፈል ስለመሆኑ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 45 እና 59 መሠረት ለአባላት እንዲከፋፈል ከሚወሰነው በስተቀር የኅብረት ሥራ ማኅበር ንብረትና ገንዘብ ለአባላቱ ወይም ለሌላ ወገን አይከፋፈልም፡፡

45. የተጣራ ትርፍ አደላደል

1. ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ከተጣራ ትርፍ ላይ 30 % እየቀነሰ በመጠባበቂያ ሂሳብ ያስቀምጣል፤ ለመጠባበቂያነት የሚቀነሰው ገንዘብ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ካፒታል 30% እስኪሞላ ድረስ የሚቀጥል ሆኖ የሚቀመጠውም በኅብረት ሥራ ማህበሩ ቁጠባ ሂሳብ ውስጥ ይሆናል፡፡
2. ለመጠባበቂያ ከተቀነሰ በኋላ የሚቀረው 70 % የተጣራ ትርፍ ክፍፍል የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ በሚወስነው መሠረት ይሆናል፤ ሆኖም ጠቅላላ ጉባኤው በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት ከዚህ የተጣራ ትርፍ ውስጥ ለትምህርት ወይም ለስልጠና ወይም ለማበረታቻ ወይም ለአዲት ፈንድ ወይም ለማህበራዊ አገልግሎት ደልድሎ ሊመድብ ይችላል፡፡
3. የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከሚያገኙት የተጣራ ትርፍ ውስጥ ተጨማሪ ዕጣ ሊገዙበት ይችላሉ፡፡

46. ስለኅብረት ሥራ ማህበራት ፈንድ ማቋቋም

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት በሂደት ራሳቸውን ችለው በራሳቸው አቅም የአዲት ወይም የሕግ አገልግሎት ወይም የአቅም ግንባታ ወይም የጥናትና ምርምር ወይም የፕሮሞሽንና ኮሚኒኬሽን ወይም የመሳሰሉትን ወጪዎች ለመሸፈን የሚረዳ የኅብረት ሥራ ፈንድ ማቋቋም ይችላሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቋቋመው ፈንድ አደረጃጀት እና የፋይናንስ ምንጭ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

47. ስለመበደር ወሰን

የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከአባላት ወይም ከሌሎች ድርጅቶች የሚበደረው ብድር መጠን እና የብድሩ ሁኔታ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል፡፡

48. ስለማበደር ወሰን

1. የኅብረት ሥራ ማህበር ለአባላት ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት ለተቋቋመ ሌላ የኅብረት ሥራ ማህበር ካልሆነ በስተቀር ብድር መስጠት አይችልም፡፡
2. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለሚያበ ድረው ገንዘብ በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሠረት በመተዳደሪያ ደንብ ውስጥ የወለድ መጠን ይወሰናል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሚያበድረው የብድር መጠንና የሚያበድርበት ሁኔታ የኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሰረት ይሆናል።

4. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሚያበድረው ዓመታዊ የብድር መጠን በየዓመቱ በጠቅላላ ጉባኤ ተወስኖ በዕቅድ መያዝ አለበት።

49. ስለዋስትና ዓይነት እና አማራጮች

ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለሚሰጠው የብድር አገልግሎት የሚጠይቀውን የዋስትና ዓይነት እና አማራጮችን በመተዳደሪያ ደንቡ ወስኖ መጠቀም ይችላል።

ክፍል ሰባት

ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት አዲት እና ኢንሰፔክሽን

50. ስለ አዲት

1. አግባብ ያለው ባለሥልጣን በኅብረት ሥራ ማህበሩ የበጀት ዓመት መሰረት ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ የማንኛውንም ኅብረት ሥራ ማህበር ሂሳብ ራሱ ወይም እሱ በሚወክለው ሰው አዲት ያደርጋል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚደረግ አዲት ያልተከፈለ ዕዳ ካለበት ይህንኑ ዕዳውን እና የጥሬ ገንዘብ ሂሳብ፣ የዋስትና ሰነዶች፣ የሀብቱን ዋጋ፣ ኃላፊነቱንም አዲት ማድረግ ይጨምራል።

3. የአዲት ሪፖርቱ ተጠናቆ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ከደረሰበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ ለጠቅላላ ጉባኤ መቅረብ አለበት።

4. የአዲት ሪፖርቱ በጠቅላላ ጉባኤ ከፀደቀ በኋላ በአዲት ሪፖርቱ ላይ ቅሬታ አለኝ የሚል ወገን ሒሳብ እንደገና ይታይልኝ በማለት የሚያቀርበው ጥያቄ ቢኖር በ30 ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ በአዲት ሪፖርቱ ላይ ያልቀረበ ቅሬታ እና እንደገና ይመርመርልኝ ጥያቄ ተቀባይነት የለውም።

51. ስለአዲተኞች ሥነ-ምግባር

1. ማንኛውም አዲተር የሚያቀርበው የአዲት ሪፖርት ውጤት የተመርመረውን ኅብረት ሥራ ማህበር ትክክለኛ አቋም የሚገልጽ መሆን አለበት።

2. የአዲት ተደራጊውን የኅብረት ሥራ ማህበር ትክክለኛ የሂሳብ አቋም የማይገልጽ እና ከፍ ወይም ዝቅ አድርጎ የአዲት ሪፖርት በማቅረብ በኅብረት ሥራ ማህበሩ፣ በተመራጮች፣ በሠራተኞች፣ በሦስተኛ ወገኖች፣ በአበዳሪዎች እና በሌሎች ሰዎች

ላይ ሆኖ ብሎ ጉዳት ያደረሰ ማንኛውም አዲተር አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

52. ስለ ኢንሰፔክሽን

1. አግባብ ያለው ባለሥልጣን የአንድን ኅብረት ሥራ ማህበር አቋም፣ የሥራ አፈጻጸም፣ መዛግብት እና የገንዘብ ሁኔታ ኢንሰፔክት ማድረግ ይችላል፡፡
2. የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት አብዛኛዎቹ ወይም ከጠቅላላው የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት ወይም ተወካዮች ከአንድ ሦስተኛ ያላነሱ ሲጠይቁ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ኢንሰፔክት ያደርጋል፡፡
3. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከሥራ ባህሪው አንጻር ተቀባይነት ያለው የአፈጻጸም መለኪያ ስታንዳርዶች ጥቅም ላይ በማዋል የአፈጻጸም ደረጃውን ማስለካት አለበት፡፡
4. የኅብረት ሥራ ማህበራትን አቋም ለመለካት የሚያግዙ የአፈጻጸም መለኪያዎቹን በሚመለከት አግባብ ያለው ባለሥልጣን መመሪያ ያወጣል፡፡

53. የኢንሰፔክሽን እና የአዲት ውጤትን ስለማስቀመጥ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 እና 52 መሠረት የተደረገ የኢንሰፔክሽንና የአዲት ውጤት ማንኛውም ሰው በቀላሉ ሊያገኘውና ሊያየው በሚችል አኳኋን አግባብ ባለው ባለሥልጣን እና በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጽሕፈት ቤት ውስጥ መቀመጥ ይኖርበታል፡፡

54. በኅብረት ሥራ ማህበሩ ንብረትና ገንዘብ ላይ ጉድለት ሲደርስ ስለሚወሰድ እርምጃ

1. አዲት ወይም ኢንሰፔክሽን በሚደረግበት ጊዜ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ሥራ እንዲያካሄድ ኃላፊነት የተጣለበት ወይም ተጥሎበት የነበረው ሰው ወይም የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ወይም የቦርድ አባላት ወይም የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ወይም የሌሎች ኮሚቴ አባላት ወይም የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ወይም ሠራተኛ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንቦቹ ወይም በመተዳደሪያ ደንቦቹ ወይም በጠቅላላ ጉባዔ ባልፀደቀ የበጀት እቅድ ያልተፈቀደ ክፍያ ፈጽሞ ከተገኘ፤

ለ/ አግባብ ያለው ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ የተገለጹ የግዥ ስርዓትን ያልተከተሉ ውሎችን በመዋዋል ግዥዎችን እና ክፍያዎችን ፈፅመው ከተገኙ፤

ሐ/ እምነትን በማጉደል ወይም ሆኖ ብሎ ወይም በቸልተኝነት በኅብረት ሥራ ማህበሩ ንብረት ላይ ጉዳት አድርሶ ከተገኘ፤ ወይም

መ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሆነውን ገንዘብ አለአግባብ ከወሰደ፤

ተቆጣጣሪው ወይም መርማሪው ስለ ሁኔታው እንደ ጉዳዩ አግባብነት ለሥራ አመራር ኮሚቴ ወይም ለጠቅላላ ጉባኤ ወይም አግባብ ላለው ባለሥልጣን ሪፖርት ያደርጋል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ሪፖርት የቀረበለት አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጉዳዩ የሚመለከተውን ሰው በመጥራት መከላከያ መልስ ካለው በሁለት ተከታታይ የስራ ቀናት እንዲያቀርብ ያደርጋል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ጉድለት አድርጏል የተባለው ሰው ጥፋተኛ ሆኖ ሲገኝ ያጎደለውን ገንዘብ ወይም ንብረት ከነወለዱ እንዲሁም የሚወሰነውን ካሳና ኪሳራ እንዲመልስ ወይም እንዲከፍል አግባብ ያለው ባለስልጣን ይጠይቃል፤ ያጎደለው ሰው ፈቃደኛ ሆኖ ካልተገኘ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩን በመወከል ተገቢው የፍትሐ ብሔር ክስ እንዲቀርብበት ያደርጋል፡፡

ክፍል ስምንት

ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት መፍረስና ሂሳባቸውን ስለማጣራት

55. ስለ ኅብረት ሥራ ማህበር መፍረስ

1. የኅብረት ሥራ ማህበር ከሚከተሉት በአንዱ ምክንያት ይፈርሳል፦
 - ሀ/ እንዲፈርስ በአባላት ጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ሲሰጥ፤
 - ለ/ በመሰረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር የአባላቱ ቁጥር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 (2) እና (3) ከተጠቀሰው ቁጥር አንሶ ሲገኝ፤
 - ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒየን እና ፌዴሬሽን መስራች አባላት ቁጥር በዚህ አዋጅ ከተወሰነው ቁጥር ዝቅ ሲል፤
 - መ/ ፍርድ ቤት እንዲፈርስ ሲወስን፤
 - ሠ/ በኅብረት ሥራ ማህበሩ የሂሳብ ምርመራ ውጤት መሠረት የክሰረና የኪሳራውም መጠን የኅብረት ሥራ ማህበሩን ህልውና የሚያሳጣ መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥና ይኸው በጠቅላላ ጉባኤ ሲጸድቅ፡፡
2. ጠቅላላ ጉባኤ ማንኛውንም የኅብረት ሥራ ማህበር እንዲፈርስ ሲወስን አግባብ ላለው ባለሥልጣን የማፍረስ ውሳኔውን በሰባት ቀናት ውስጥ ማሳወቅ ይኖርበታል፡፡

56. ስለሂሳብ አጣሪ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 55 መሠረት አንድ የኅብረት ሥራ ማህበር እንዲፈርስ ሲወስን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሂሳብ አጣሪ ሊመድብ ይችላል፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ

የሂሳብ አጣሪውን የአገልግሎት ዋጋ ከየኅብረት ሥራ ማህበሩ ሂሳብ እንዲከፈል ይወስናል፡፡

2. ሂሳብ አጣሪው እንደተመደበ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛግብት፣ ሰነዶችና ንብረት ይረከባል፡፡ በኅብረት ሥራ ማህበሩ ንብረቶችና መብቶች፣ መዛግብትና ሰነዶች ላይ ጉዳት እንዳይደርስም አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል፡፡

57. የሂሳብ አጣሪው ሥልጣንና ተግባር

1. ሂሳብ አጣሪው የሂሳብ ማጣራትን ሥርዓት ከፍጻሜ ለማድረስ አስፈላጊው ሥልጣን ሁሉ ይኖረዋል፡፡ ሥራውን በሚገባ ለመፈጸም በተለይ የሚከተሉትን ያከናውናል፦
ሀ/ ከኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚጠየቀውን ዕዳ መርምሮ የአከፋፈሉን ቅደም ተከተል ይወስናል፤

ለ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ሀብትና ንብረት ይሰበሰባል፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ስብሰባ ባጸደቀው የሂሳብ ማጣራት እቅድ መሠረት ሀብቱንና ንብረቱን ያከፋፍላል፤

መ/ የሂሳብ ማጣራቱን ሥራ በሚገባ ለመፈጸም ባስፈለገ መጠን የኅብረት ሥራ ማህበሩን ሥራ ያካሂዳል፤

ሠ/ ኅብረት ሥራ ማህበሩን በሚመለከቱ ክርክሮች ተወካይ ይሆናል፤

ረ/ ለሂሳብ ማጣራቱ ሥራ መቃናት አስፈላጊ ሲሆን አባላቱን ለስብሰባ ይጠራል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ሐ) መሠረት የንብረት ክፍፍል ከመደረጉ በፊት ኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚፈርስ ስለመሆኑ ሰፊ ሥርዓቶች ባለው ጋዜጣ ማስታወቂያ ያወጣል፡፡ ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን ጀምሮ እስከ ሁለት ወር ድረስ ተቃዋሚ ካልቀረበ የንብረት ክፍፍሉን ያደርጋል፡፡ ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር ከዚህ ጊዜ ገደብ በኋላ የሚቀርብ የመብት ጥያቄ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

3. የሂሳብ አጣሪው የሂሳብ ማጣራቱን ሥርዓት እንደፈፀመ ሪፖርቱን አዘጋጅቶ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ያቀርባል፤ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛግብትና ሰነዶችን አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያዘው ሥፍራ ያስቀምጣል፡፡

58. የንግድ ጠያቂዎችን ስለመጥራት

1. የንግድ ጠያቂዎች አከፋፈል ሂሳብ አጣሪው ሥራ በሚጀምርበት ጊዜ ባዘጋጀው የሂሳብ ሚዛን መሠረት ይፈጸማል፡፡

2. በሂሳብ አጣሪው አማካኝነት ለገንዘብ ጠያቂዎች የኅብረት ሥራ ማህበሩ መፍረስ ተነግሯቸው አቤቱታቸውን እንዲያስታ ውቁና የሚጠይቁትንም ገንዘብ በማስረጃ ሰነድ እንዲያስደግፉ ያደርጋቸዋል፡፡
3. በኅብረት ሥራ ማህበሩ መዝገቦች ውስጥ ለተጻፉት ገንዘብ ጠያቂዎች ወይም በሌላ አኳኋን ለታወቁም ገንዘብ ጠያቂዎች በሪከማንዴ ደብዳቤዎች በቀጥታ ይላክላቸዋል፤ ለሌሎች ግን ሰፊ ሥርጭት ባለው ጋዜጣ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ሁለት ተከታታይ ማስታወቂያ በማውጣት ይጠራቸዋል፡፡

59. የገንዘብ ጠያቂዎችን መብት ስለመጠበቅ

1. ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች የሆኑት ካልተከፈላቸው ወይም የእነርሱን ገንዘብ ለመክፈል አስፈላጊ የሆነው ገንዘብ ተቀማጭ ካልተደረገ በቀር አጣሪዎች የኅብረት ሥራ ማህበሩን ንብረት በክፍልም ቢሆን ለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት ማከፋፈል አይችሉም፡፡
2. የታወቁት ገንዘብ ጠያቂዎች ማስረጃቸውን ሳያቀርቡ የቀሩ እንደሆነ የሚከፈላቸው ገንዘብ ልክ በፍርድ ቤት ውሣኔ ይቀመጣል፡፡
3. ገንዘብ ጠያቂዎች ለሚፈልጉት ሂሳብ ተመጣጣኝ የሆኑ ዋስትናዎች ካልተሰጧቸው ወይም የማህበሩ ንብረት አከፋፈል እነዚህ ግዴታዎች እስኪከፈሉ ድረስ ሌላ ቀጠሮ ካልተያዘ በቀር ላልተፈጸመው ግዴታ ወይም በክርክር ላይ ላሉት የኅብረት ሥራ ማህበሩ ግዴታዎች ተመጣጣኝ የሆነ ገንዘብ ተይዞ መቀመጥ አለበት፡፡
4. የኅብረት ሥራ ማህበሩ ዕዳ ተክፍሎ ካለቀ ወይም ዕዳውን ለመክፈል በቂ የሆነ ገንዘብ መቀመጡ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ከተረጋገጠ በኋላ አጣሪዎች ቀሪውን የኅብረት ሥራ ማህበሩን ገንዘብ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በሚገባቸው መጠን ያከፋፍላሉ፡፡

60. ማህበርን ከመዝገብ ስለመሰረዝ

የሂሳብ ማጣራት ሥራ እንደተፈጸመ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የምዝገባ የምስክር ወረቀት አግባብ ላለው ባለሥልጣን ይመለሳል፤ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ንም የኅብረት ሥራ ማህበሩን ከመዝገብ ይሠርዛል፤ የኅብረት ሥራ ማህበሩም ከመዝገብ ከተሠረዘበት ቀን ጀምሮ ሕልውናውን ያጣል፡፡

ክፍል ዘጠኝ
ስለክርክር አወሳሰን

61.ጉዳዮችን በዕርቅ ስለመጨረስ

1. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 64 የተመለከቱት ክርክሮች ለሽምግልና ዳኝነት ክመቅረባቸው በፊት ተከራካሪ ወገኖች በሚመርጡት ሦስተኛ ወገን አስታራቂዎች በእርቅ መታየት ይችላሉ፡፡
2. ጉዳያቸውን በእርቅ ለመጨረስ እያንዳንዱ ወገን አንድ አስታራቂ ይመርጣል፤ የአስታራቂዎች ሰብሳቢ በሁለቱ ወገኖች ስምምነት ይመረጣል፡፡
3. የአስታራቂዎቹን ሰብሳቢ ለመምረጥ ሁለቱ ወገኖች ስምምነት ላይ ያልደረሱ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሰብሳቢውን ይመረጣል፡፡

62.ስለሽምግልና ዳኝነት

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 64 የተመለከቱት የኅብረት ሥራ ማኅበራት ክርክሮች በእርቅ ያላለቁ እንደሆነ ለሽምግልና ዳኝነት ሊቀርቡ ይችላሉ፡፡
2. የሽምግልና ዳኞቹ ክርክሮችን የሚሰሙትና ማንኛውም ተግባራትን ሁሉ የሚፈጽሙት በፍትሐ ብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ መሠረት ነው፡፡

63.የሽምግልና ዳኞች አመራረጥ

1. ለሽምግልና ዳኝነት ተግባር የሚመረጡ ሰዎች ቁጥራቸው ሦስት ሆኖ የማይቀንስ መልካም ስም ያላቸው ይሆናሉ፡፡
2. እያንዳንዱ ወገን አንድ የሽምግልና ዳኛ ይመርጣል፤ ለሽምግልና ዳኝነቱ ሰብሳቢ እንዲሆን የሚመረጠው ሦስተኛ ዳኛ በሁለቱም ወገኖች በጋራ ይመረጣል፡፡
3. ሰብሳቢውን ዳኛ ለመምረጥ ሁለቱ ወገኖች ስምምነት ላይ ያልደረሱ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ይመርጣል፡፡

64.ለሽምግልና ዳኝነት ስለሚቀርቡ ክርክሮች

የሽምግልና ዳኞቹ ስለ አንድ ኅብረት ሥራ ማኅበር አቋም፣ ስለሥራው አካሄድ ወይም ስለሥራው አፈጻጸም በተመለከተ በዕርቅ ያላለቁ የሚከተሉትን የሚመለከቱ ክርክሮች አይተው ለመወሰን ሥልጣን ይኖራቸዋል፦

1. በአባላት ወይም በቀድሞ አባላትና ወይም በቀድሞ አባላት ወኪሎች ወይም በሞት በተለዩ አባላት መብት ስም ክርክር በሚያቀርቡ ሰዎች መካከል የሚነሳ ክርክር፤
2. በአባላት ወይም በቀድሞ አባላት ወይም በአባላት ወይም በቀድሞ አባላት ወኪሎች ወይም በሞት በተለዩ አባላት ወራሾችና በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ሥራ አመራር

ኮሚቴ አባል፤ በማናቸውም ሥራ አስኪያጅ፤ በወኪሉ ወይም በህብረት ስራ ማህበሩ ቅጥር ሠራተኛ መካከል የሚነሳ ክርክር፤

3. በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ወይም በሥራ አመራር ኮሚቴ ወይም በማንኛውም የቀድሞ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል፤ ማንኛውም ሥራ አስኪያጅ፤ ወኪል ወይም ቅጥር ሠራተኛ ወይም የቀድሞ ሥራ አስኪያጅ፤ የቀድሞ ወኪል ወይም የቀድሞ ቅጥር ሠራተኛ ተጠሪው፤ ወራሾቹ ወይም ወኪሎቹ ወይም በሞት በተለዩ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አስኪያጆች፤ ወኪሎች ወይም ቅጥር ሠራተኞች መካከል የሚነሳ ክርክር፤

4. በአንድ ኅብረት ሥራ ማኅበርና በማንኛውም ሌላ ኅብረት ሥራ ማኅበር መካከል የሚነሳ ክርክር፡፡

65. የሽምግልና ዳኞች የፍትሐ ብሔር ሥልጣን

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 64 መሠረት የሚታዩ ጉዳዮችን በተመለከተ ምስክሮችን ለመጥራት፤ ማስረጃዎችን ለማስቀረብ፤ ትዕዛዝም ለመስጠትና ሌላ ማንኛውንም ሕጋዊ እርምጃ ለመውሰድ የሽምግልና ዳኞች የፍትሐ ብሔር ችሎት ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡

66. አፈጻጸም

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ ማንኛውም ውሳኔ፤ ትዕዛዝ ወይም ብይን በመደበኛ ፍትሐ ብሔር ችሎት እንደተሰጠ ተቆጥሮ አስፈላጊ ሲሆን ፍርድ ቤቶች ውሳኔው፤ ትዕዛዙ ወይም ብይኑ እንዲፈጸም የማስገደድ ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡

67. ስለፍርድ ቤት ሥልጣን

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 65 መሠረት በሽምግልና ዳኝነት በተሰጡ ውሳኔዎች ላይ ቅሬታ ያለው ሰው በክልል ሲሆን ስልጣን ላለው ለክልሉ ፍርድ ቤት ወይም በፌደራል ደረጃ ሲሆን ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 እና 62 የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆነው በእርቅ እና በሽምግልና ዳኝነት ጉዳዮቻቸውን ለመጨረስ ካልተስማሙ ሥልጣን ላለው መደበኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላሉ፡፡

ክፍል አሥር

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

68. የይርጋ ዘመን

የኅብረት ስራ ማህበር ከኅብረት ጋር በተያያዘ ከሚፈፅመው ውል የሚመነጭ መብት ከ10 ዓመት በኋላ ቀሪ ይሆናል፡፡

69. በሰነድ ሥራ ማህበር አድራሻ

1. ማንኛውም ሰነድ ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 10 መሠረት የተመዘገበ አድራሻ ይኖረዋል፤ የሚላኩለት መጥሪያዎች፣ ማስታ ወቂያዎች እና ሌሎች ግንኙነቶች ሁሉ በዚህ አድራሻ ይላካሉ፡፡
2. የሰነድ ሥራ ማህበሩ አድራሻውን ሲለውጥ በ30 ቀናት ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ማስታወቅ አለበት፡፡

70. አግባብ ያለው ባለስልጣን ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ሕጎች አግባብ ላላው ባለስልጣን የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ በሰነድ ሥራ ማህበራት አሠራር ውስጥ ጣልቃ ሳይገባ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፡-

1. የሰነድ ሥራ ማህበራትን ያደራጃል፣ ይመዘ ግባል፣ ያጠናክራል፣ ይሰርዛል፤
2. የሰነድ ሥራ ማህበራት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት ወጥ ሆኖ እንዲጠናከር ያደርጋል፤
3. ሰነድ ሥራ ማህበራትን በተመለከተ ጥናት እና ምርምር ያካሂዳል፤
4. ሰነድ ሥራ ማህበራትን በተመለከተ የኢንሰ ፔክሽን ሥራ ያከናውናል፣ የአዲት እና የሕግ ምክር አገልግሎት ይሰጣል፤
5. የሰነድ ሥራ ማህበራትን የብቃት ደረጃ ያረጋግጣል፣ የደረጃ ዕውቅና ይሰጣል፤
6. የሰነድ ሥራ ማህበራትን እና ባለሙያዎችን አቅም ይገነባል፤
7. ለሰነድ ሥራ ማህበራት የምርት ግብይት ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል፤
8. ሰነድ ሥራ ማህበራት የሚመሩበትን የአሰራር ሥርዓት ይዘረጋል፡፡

71. የሰነድ ሥራ ማህበር አማካሪ ምክር ቤት ስለማቋቋም

1. ተጠሪነቱ ለእርሻና የተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር የሆነ የሰነድ ሥራ አማካሪ ምክር ቤት (ከዚህ በኋላ ምክር ቤት እየተባለ የሚጠራ) በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡
2. የምክር ቤቱ አባላት የሰነድ ሥራ ማህበራትን በአገሪቱ ውስጥ የሚወክሉ ሰዎች ይሆናሉ፡፡
3. የምክር ቤቱ ሰብሳቢ በእርሻና የተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር የሚመደብ ይሆናል፡፡
4. የምክር ቤቱ አባላት አመራረጥ እና ብዛት በፌደራል ሰነድ ሥራ ኤጀንሲ ይወሰናል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የሚመረጡት የምክር ቤቱ አባላት የኅብረት ሥራ ሙያ ያላቸው እና ስለ ኅብረት ሥራ ዕድገት መሪ ሀሳብ የሚያቀርቡ፡-

ሀ/ ከኅብረት ሥራ ማህበራት ንቅናቄ፣ የኅብረት ሥራ ትምህርት ከሚሰጡ ዩኒቨርሲቲዎች እና ማሰልጠኛ ተቋማት፤

ለ/ ከኅብረት ሥራ ማህበራት ባለሙያዎች ማህበር፤

ሐ/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ንቅናቄን ከሚደግፉ ግፉ መንግስታዊና መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች እና ታዋቂ ግለሰቦች፤ ይሆናሉ፡፡

6. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን በፌዴራል ኅብረት ሥራ ኤጀንሲ የሚወሰን ሆኖ ከሦስት ዓመት ሊበልጥ አይችልም፤ ሆኖም የሥራ ዘመኑን የጨረሰ የምክር ቤቱ አባል ለሁለተኛ ጊዜ እንደገና ሊመረጥ ይችላል፡፡

7. ማንኛውም የምክር ቤት አባል በጽሑፍ አባልነቱን ሊለቅ ይችላል፡፡

8. የምክር ቤት አባላት ለሚሰጡት አገልግሎት ምንም ክፍያ አይሰጣቸውም፤ ሆኖም ግን ለሥራው ሲባል ያወጡት ወጪ በፌዴራል ኅብረት ሥራ ኤጀንሲ በሚወሰነው መሰረት ይተካላቸዋል፡፡

9. የምክር ቤት አባል በሚከተሉት ምክንያቶች ያለምንም ማስጠንቀቂያ ከአባልነት ሊሰናበት ይችላል፤

ሀ/ በከፍተኛ የሥነ-ምግባር ጉድለት፤

ለ/ ዘላቂ በሆነ ችሎታ ማነስ፤

ሐ/ የምክር ቤቱን ተአማኒነት የሚያጎድፍ ሥራ ፈፅሞ ሲገኝ፡፡

10. የምክር ቤቱ ስብሰባ ጊዜ፣ ቦታ እና የስብሰባው ሥነ-ሥርዓት ምክር ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ሆኖ በፌዴራል ኅብረት ሥራ ኤጀንሲ ሲፀድቅም በሥራ ላይ ይውላል፡፡

11. የምክር ቤቱ አባላት ተግባርና ኃላፊነት የፌዴራል ህብረት ሥራ ኤጀንሲ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

72.ሕጎችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎችና መተዳደሪያ ደንብን ተደራሽ ስለማድረግ

ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር የኅብረት ሥራ ማህበራትን የሚመለከቱ አዋጆችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎች እና መተዳደሪያ ደንቦችን በኅብረት ሥራ ማህበሩ አድራሻ እንዲገኙና ተደራሽ እንዲሆኑ ማድረግ አለበት፡፡

73. የመተባበር ግዴታ

ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ማንኛውም አካል የመተ ባበር ግዴታ አለበት፡፡

74. የተሻሩና ተፈጻሚ የማይሆኑ ሕጎች

1. የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 (በአዋጅ ቁጥር 402/1996 እንደተሻሻለ) በዚህ አዋጅ ተሻረዋል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ ወይም መመሪያ በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

75. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ከኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 (በአዋጅ ቁጥር 402/1996 እንደተሻሻለ) ወይም በክልል አግባብ ባለው ህግ በተደነገገው አግባብ ሳይመዘገብ እየሠራ ያለ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ በሁለት ዓመታት ውስጥ ራሱን በማደራጀት መመዝገብ አለበት፤ በዚህ ጊዜ ውስጥ ቀርቦ ያልተመዘገበ ኅብረት ሥራ ማህበር መብቱን እና ህልውናውን ያጣል፡፡
2. በኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 (በአዋጅ ቁጥር 402/1996 እንደተሻሻለ) ወይም በክልል አግባብ ባለው ህግ ተደራጅተው የተመዘገቡ ኅብረት ሥራ ማህበራት በዚህ አዋጅ እንደተመዘገቡ ተቆጥሮ ሥራቸውን ያከናውናሉ፡፡
3. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 74 ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ቀን በፊት በክርክር ላይ ያሉ ማንኛውም ጉዳዮች በአዋጅ ቁጥር 147/1991 (በአዋጅ ቁጥር 402/1996 እንደተሻሻለ) ወይም ጉዳዩ በክልል ከሆነ አግባብነት ባለው የክልሉ ሕግ መሰረት ተፈጻሚነት ያገኛል፡፡

76. ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልገውን ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ክልሎች ይህን አዋጅ እና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚወጣ ደንብን በማይቃረን ሁኔታ ሕግ ሊያወጡ ይችላሉ፡፡
3. የፌደራል ሕብረት ሥራ ኤጀንሲ ይህንን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጣውን ደንብ ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

77. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 14 ቀን 2009 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 106/1996

የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 ለማስፈጸም የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 147/1996 አንቀጽ 59 እና የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 መሠረት ይህን ደንብ አፈጥሯል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 ለማስፈጸም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 106/1996” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፡

1. “አዋጅ” ማለት የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 ነው፡፡⁹⁸
2. “መደበኛ ስብሰባ” ማለት በአዋጅ ቁጥር 147/1991 አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚደረግ ጠቅላላ ጉባዔ ማለት ነው፡፡⁹⁹
3. “የኅብረት ሥራ ማኅበር” ማለት በአዋጁ አንቀጽ 2(2) የተጠቀሰው ትርጉም ይኖረዋል፡፡
4. “አግባብ ያለው ባለሥልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 274/1994 አንቀጽ 2(1) መሠረት የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ኮሚሽን¹⁰⁰ እና በየክልሉ የተቋቋሙ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ማደራጃና ማስፋፊያ ቢሮዎችና ጽሕፈት ቤቶችን ይጨምራል፡፡
5. “ኅብረት” (ዩኒየን) ማለት ከአንድ በላይ የሆኑ ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ኅብረት ነው፡፡
6. “ፌዴሬሽን” ማለት ከአንድ በላይ የሆኑ ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው ኅብረቶች (ዩኒየኖች) እና የሕብረት ሥራ ማኅበራት ስብስብ ነው፡፡
7. “ሊግ” ማለት የኅብረት ሥራ ማኅበራት በአገር አቀፍ ደረጃ የሚመሠርቱት የኢትዮጵያ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ሊግ ነው፡፡

⁹⁸ በ23/7 (2009) አ. 985 አንቀጽ 74(1) ተሻረ፡፡

⁹⁹ በ23/7 (2009) አ. 985 አንቀጽ 74(1) ስለተተሻረ በሻሪው አዋጅ አንቀጽ 33 የመለከተው ይሆናል፡፡

¹⁰⁰ በ12/1 (1998) አ. 471 አንቀጽ 33(2) መሠረት ኤጀንሲ ስለሆነ፤ በደንቡ ውስጥ “ኮሚሽን” የሚለው “ኤጀንሲ” በሚል ይነበብ፡፡

ክፍል ሁለት

ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበራት አመሠራረት

3. የመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አመሠራረት

1. መሠረታዊ ማኅበር በተወሰነ አካባቢ በሚኖሩ ወይም በሚሠሩ ወይም በተወሰነ ሙያ በተሰማሩ ፈቃደኛ ግለሰቦች ይቋቋማል፡፡ የመሥራች አባላት ቀጥሮ ከአሥር አያንስም፡፡ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ከኢኮኖሚያዊ ብቃት አኳያ ተመልክቶ የአባላትን መነሻ ቀጥሮ ለመወሰን የአፋጻጸም መመሪያ ያወጣል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚመሠረት መሠረታዊ ማኅበር የሥራ ክልል በአንድ ክልል ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ክልሎችን የሚሸፍን ሊሆን ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 2 በተመለከተው የሥራ ክልል ውስጥ ከአንድ በላይ የተለያዩ ዓይነቶች መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ሊመሠረቱ ይችላሉ፡፡

4. የኅብረት ሥራ ኅብረት (ዩኒየን) አመሠራረት

1. የዚህ ሕግና የሌሎች የኅብረት ሥራ ማኅበራትን የሚመለከቱ ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው መሠረታዊ ማኅበራት የሕብረት ሥራ ኅብረት (ዩኒየን) ሊመሠርቱ ይችላሉ፡፡
2. በዚህ ሕግና በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቁ ሆነው ከኅብረቱ ጋር ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውንና የማኅበሩን መርሆች የተቀበለ ግለሰብ የኅብረቱ (ዩኒየን) አባል ሊሆን ይችላል፡፡

5. የኅብረት ሥራ ፌዴሬሽን አመሠራረት

1. የዚህ እና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው ኅብረቶች በፌዴራል ደረጃ ፌዴሬሽን ሊመሠርቱ ይችላሉ፡፡
2. የዚህ እና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ከፌዴሬሽኑ ጋር ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውን የሕብረት ሥራ ማኅበር እና ግለሰብ አባል ሊሆን ይችላል፡፡

6. የኅብረት ሥራ ሊግ አመሠራረት

1. የዚህ እና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት፣ ኅብረቶች እና ፌዴሬሽኖች በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉ ማኅበራትን የሚወክል ሊግ ሊመሠርቱ ይችላሉ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚመሠረት ሊግ ቁጥር ከአንድ ሊበልጥ አይችልም።

7. የሥራ ክልል

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 ወይም 5 የተመሠረተ ማንኛውም ኅብረት ወይም ፌዴሬሽን የሥራ ክልል በኅብረቱ ወይም በፌዴሬሽኑ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት ይወሰናል።
2. የሊጉ የሥራ ክልል በአገር አቀፍ ደረጃ ይሆናል።

ክፍል ሦስት

የኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባራትና ዓይነቶች

8. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባራት

ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት ወይም የማምረትና አገልግሎት የመስጠት ተግባራት ሊኖሩት ይችላሉ።

9. የማምረት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር

የማምረት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር በማምረት ሥራ ላይ የተሰማራ ወይም ጥሬ ዕቃ ወደ አላቂ ዕቃ የሚቀይር ወይም በከፊል የተሠሩትን ወደ አላቂ ምርትነት የሚቀይር ይሆናል።

10. የአገልግሎት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር

የአገልግሎት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር ለአባላት የተለያዩ አገልግሎቶችን የሚሰጥ ወይም እንዲያገኙ የሚያደርግ ይሆናል።

11. የማምረትና የአገልግሎት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር

የማምረትና የአገልግሎት ተግባር የሚያከናውን የኅብረት ሥራ ማኅበር በዚህ ደንብ በአንቀጽ 9 እና 10 የተመለከቱትን ተግባራት በጣምራ የሚያከናውን ይሆናል።

12. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዓይነቶች

1. የተለያዩ የኅብረት ሥራ ዓይነቶች ሀገሪቱ በሚኖራት ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ የሥራ ዘርፎች ውስጥ ሊደራጁ ይችላሉ።
2. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዓይነተኛ መለያ ባሕሪያቸው፣ በሚሠሩበት የሥራ አካባቢ፣ በአመሠራረታቸው፣ በተግባራቸውና በሚኖራቸው የሕጋዊ ሰውነት የሚለይ ይሆናል።
3. ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ዓይነተኛ ባሕሪያት አግባብ ያለው ባለሥልጣን መመሪያ ያወጣል።

ክፍል አራት

ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበራት ምዝገባ እንቅስቃሴ

13. ምዝገባ

1. ሊጉን እና ፌዴሬሽኑን ጨምሮ በብሔራዊ ደረጃ የሚቋቋሙትን ዩኒየኖች የኅብረት ሥራ ኮሚሽን ይመዘግባል።
2. በዚህ ደንብ መሠረት የተመዘገበ ማንኛውም ማኅበር ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ሕጋዊ ሰውነት ያገኛል።

14. የኅብረት ሥራ ማኅበር መተዳደሪያ ደንብ ስለሚይዛቸው ዝርዝሮች

በአዋጁ አንተፅ 11¹⁰¹ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የማናቸውም የኅብረት ሥራ ማኅበር መተዳደሪያ ደንብ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

- (ሀ) የማኅበሩን ዓላማ፡ የኅብረት ሥራ እሴቶችና መርሆች፤
- (ለ) የማኅበሩን አስተዳደራዊ መዋቅር፤
- (ሐ) የማኅበሩን የበጀት ዓመት፤
- (መ) የማኅበሩን ገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም፤
- (ሠ) የማኅበሩን ብድር አወሳሰን፤
- (ረ) አባላት ከማኅበሩ ሲለቁ፡ ሲሰናበቱ ወይም በሞት ሲለዩ ተፈጻሚ የሚሆን ሥርዓት፤
- (ሰ) የማኅበሩ የስብሰባ ሥነ ሥርዓትና ለአባላት የሚሰጥ ማስታወቂያ፤
- (ሸ) የማኅበሩ ሥራ አስኪያጅ እንዲሁም ሌሎች ኃላፊዎች የሚቀጠሩበት፡ የሚመረጡበት ሥርዓት፡ ሥልጣንና ተግባራቸው እንዲሁም የሥራ ዘመናቸው፤
- (ቀ) የማኅበሩ ሠራተኞች አስተዳደር፤
- (በ) ልዩ ውሳኔና የምልዓተ ጉባዔ ውሳኔ የሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች፤
- (ተ) የማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብ ለማሻሻል ተፈጻሚ የሚሆን ሥርዓትን ማኅበሩ ሲከፈል፡ ሲፈርስ ወይም ከሌሎች ማኅበራት ጋር ሲዋሃድ ተፈጻሚ የሚሆን ሥርዓት፤
- (ቸ) ሌሎች አግባብነት ያላቸው ጉዳዮች፡፡

15. የኅብረት ሥራ ማኅበር አባላት የዕጣ ሰርተፊኬት

1. ማንኛውም አባል ለገዛው ሙሉ የዕጣ መጠን ሰርተፊኬት ይሰጠዋል።
2. የዕጣ ሰርተፊኬቱ በምስጢር የሚታተም ሆኖ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤
ሀ/ የማኅበሩ ስም፤ አድራሻና ዓርማ፤

¹⁰¹ በ23/7 (2009) እ. 985 እንቅስቃሴ 12 ሆኗል፡፡

ለ/ ማኅበሩ የተመዘገበበት ቀንና የምዝገባ ቁጥር፤

ሐ/ የዕጣ ሰርተፊኬት መለያ ቁጥር፤

መ/ የአንድ ዕጣ ዋጋ፤

ሠ/ የአባሉ ስም፤ የአባልነት መለያ ቁጥር፤

ረ/ የገዛው የዕጣ መጠንና ዋጋ፤

ሰ/ ማኅበሩን ለመምራት ሥልጣን ያለው ሰው ፈርማ፤

ሸ/ የማኅበሩ ማኅተም፤

ቀ/ ሰርተፊኬቱ የተሰጠበት ቀን ወርና ዓመተ ምህረት፡፡

3. የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ዕጣ ከአንድ የማኅበሩ አባል ወደ ሌላ አባል ወይም ከአንድ የማኅበሩ አባል ወደ ሦስተኛ ወገን ሊተላለፍ አይችልም።

16. የሕብረት ሥራ ማኅበር አባላት ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ

1. ግዴታውን ያልተወጣ አንድ አባል ከማኅበሩ ይሰናበታል። አባሉ ግዴታውን እንዳልተወጣ የሚቆጠረው፤

ሀ/ በተወሰነው የጊዜ ገደብ የዕጣ ክፍያን ያላጠናቀቀ እንደሆነ፤

ለ/ በማኅበሩ በሚሰጠው የሥራ ዘርፍ ከሁለት ጊዜ በላይ ግዴታውን ያልተወጣ፤

ሐ/ ማኅበሩ በሚሰጣቸው አገልግሎቶች ወይም ግብይቶች ለአንድ ዓመት ያልተሳተፈ፤

መ/ ያለበቂ ምክንያት ለሁለት ተከታታይ ጊዜ በመደበኛ ስብሰባዎች ላይ ያልተሳተፈ እንደሆነ ነው።

2. ጥፋት የፈጸመ አንድ አባል ከማኅበሩ ይሰናበታል። አባሉ ጥፋት እንደፈጸመ የሚቆጠረው፤

ሀ/ ከማኅበሩ ዓላማ ጋር የሚጻረር ተግባር የፈጸመ፤

ለ/ በማኅበሩ ንብረቶች ላይ ሆነ ብሎ አደጋ ያደረሰ ወይም እንዲደርስ ያደረገ፤

ሐ/ በተለያዩ ምክንያት በእጁ የገባውን የማኅበሩን ንብረት ለግል ጥቅሙ ያዋለ፤

መ/ የማኅበሩን ገንዘብ ሆነ ብሎ ያጎደለ ወይም ሁኔታዎችን ያመቻቸ፤

ሠ/ በማኅበሩ ስም መደለያ ወይም ጉቦ የሰጠ ወይም የተቀበለ፤

ረ/ በማኅበሩ የሚገዙ ወይም የሚሸጡ ንብረቶችን ጥቅም ለማግኘት ሲል ከገበያ ዋጋ በታች የሸጠ ወይም ከገበያ ዋጋ በላይ የገዛ ወይም እንዲሸጥ ወይም እንዲገዛ ያደረገ፤

ለ/ ለማኅበሩ የሚያቀርበውን ምርት ወይም አገልግሎት ዋጋ እንዳያገኝ ጥራቱን ያንደላ ወይም መጠኑን የቀነሰ እንደሆነ ነው፡፡

17. ስለ ክፍያ

ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር የምስክር ወረቀት ለማውጣት ወይም ምትክ የምስክር ወረቀት ለማግኘት ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዞ በሚገኘው ሠንጠረዥ ላይ የተመለከተውን ክፍያ ለመንግሥት ይክፍላል፡፡

18. ምትክ የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

1. የተሰጠው የምስክር ወረቀት የጠፋበት ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር ምትክ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው አግባብ ያለውን ባለሥልጣን ሊጠይቅ ይችላል፡፡
2. አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጥያቄው በቀረበለት በ10 ቀን ጊዜ ውስጥ ምትክ የምስክር ወረቀቱን ይሰጣል፡፡
3. አግባብ ያለው ባለሥልጣን ስለ ምትክ የምስክር ወረቀት አሰጣጥ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል፡፡

19. ምዝገባ ስለሚከለክልበት ሁኔታ

ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር፡

1. አስቀድሞ ከተመዘገበ ማኅበር ጋር ተመሳሳይ ስምና ዓርማ ያለው ከሆነ፤
2. የራሱ የሆነ የፕሮጀክት ጥናት የሌለው ከሆነ፤
3. በዚህ ደንብ እና በአዋጁ መሠረት ለምዝገባ የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ያላሟላ ከሆነ፤
4. ዓላማው ይህን ደንብ፣ አዋጅ ወይም አግባብ ባለው ባለሥልጣን የወጡ መመሪያዎችን የሚፃረር ከሆነ፤ ተመዝግቦ የምስክር ወረቀት ማግኘት አይችልም፡፡

ክፍል አምስት

ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበሩ ስብሰባዎች

20. መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ

1. ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ያደርጋል፡፡
2. ከጠቅላላ ጉባኤው አባላት ከግማሽ በላይ ሲገኙ ምንዓተ ጉባኤ ይሆናል፡፡
3. መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ተጠርቶ ምልዓተ ጉባኤዉ ካልተሟላ በ15 ቀናት ውስጥ ሁለተኛ ጠቅላላ ጉባኤ ይጠራል፡፡ ለሁለተኛ ጊዜ የተጠራው መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ምልዓተ ጉባኤ ካልተሟላ በተገኙት አባላት መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ይካሄዳል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ምልዓተ ጉባዔ ሳይኖር የተካሄደ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ የሚያሳልፋቸው ውሳኔዎች ሁሉም የጉባዔው አባላት በተገኙበት እንደተላለፈ ይቆጠራል።

21. አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ

1. በአዋጁ አንቀጽ 22¹⁰² መሠረት የተጠራው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔው ካልተሟላ በ15 ቀናት ውስጥ የሥራ አመራር ኮሚቴው ለሁለተኛ ጊዜ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ይጠራል። ለሁለተኛ ጊዜ የተጠራው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔ ካልተሟላ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጥሪ የማድረግ ሥልጣን ይኖረዋል።

2. ከጠቅላላው አባላት ሁለት ሦስተኛው ሲገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።

22. ጥሪ ስለማድረግ

- በዚህ አዋጅ መሠረት አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ ከ15 ቀን በፊት የማኅበሩ የሥራ አመራር ለአባላቱ ሀገር አቀፍ ሥርዓት ባለው ጋዜጣ ወይም አመቺ ሆኖ በተገኘው መንገድ ጥሪ ማድረግ አለበት።

23. የሕብረት ሥራ ማኅበር የድምጽ አሰጣጥ ሥርዓት

1. በማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ በተለየ ሁኔታ ካልተገለጸ በቀር በመደበኛ ወይም በአስቸኳይ ጉባዔው የሚተላለፉ ውሳኔዎች በአባላቱ የአብላጫ ድምጽ ይሆናል።
2. የድምጽ አሰጣጥ እኩል በኩል የተከፈለ ሲሆን የጉባዔው ሰብሳቢ ወሳኝ ድምጽ ይኖረዋል።

ክፍል ስድስት

ስለ ሕብረት ሥራ ማኅበር ንብረትና ገንዘብ

24. የተጣራ ትርፍ አደላደል

1. ከማኅበሩ የተጣራ ትርፍ ላይ 30 በመቶ እየተቀነሰ በመጠባበቂያ ሂሳብ ይቀመጣል። የመጠባበቂያ ሂሳቡ የሚቀመጠው ከማኅበሩ ካፒታል 30 በመቶ እስከሚደርስ ብቻ ነው።
2. በየዓመቱ ከማኅበሩ የተጣራ ትርፍ ውስጥ እየተቀነሰ በመጠባበቂያ የሚመደበው ገንዘብ በማኅበሩ ስም የቁጠባ ሂሳብ ተከፍቶለት ይቀመጣል። ስለአጠቃቀሙ አግባብ ያለው ባለሥልጣን መመሪያ ያወጣል።

¹⁰² በ23/7 (2009) እ. 985 እንቅስቃሴ 33 ሆኗል።

25. ስለሕብረት ሥራ ማኅበር የማይከፋፈል ንብረት

ማንኛውም የማኅበሩ ንብረት፥

ሀ/ በመጠባበቂያ ሂሳብ ውስጥ የተመዘገበ ከሆነ፤

ለ/ በስጦታ ወይም በውርስ የተገኘ ከሆነ የወል ንብረት ይሆናል፡፡

26. የሕብረት ሥራ ማኅበር ሲፈርስ ስለሚኖረዉ ንብረት አከፋፈል

ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር በሕግ መሠረት ሲፈርስ በአዋጁ አንቀጽ 44 ንዑስ አንቀጽ 4¹⁰³ መሠረት ሕብረት ሥራ ለማኅበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ተከፍሎ የሚቀረው ንብረት ሕብረት ሥራ ማኅበሩ ሲፈርስ ለነበሩ አባላት፥ ሕብረት ሥራ ማኅበሩ ከመፍረሱ በፊት ያለጥፋት ለተሰናቡቱ አባላትና ለሟች አባላት ተተኪዎች እንደየድርሻቸው ይከፋፈላል። ስለአከፋፈሉ አግባብ ያለው ባለሥልጣን መመሪያ ያወጣል፡፡

27. የተሻሩ ሕጎች

ይህን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ ወይም መመሪያ ተፈጻሚነት የለውም።

28. መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

አግባብ ያለው ባለሥልጣን ይህን ደንብ ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

29. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 21 ቀን 1996 ዓ/ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር

¹⁰³ በ23/7 (2009) እ. 985 እንኮፅ 59 (4) ሆኗል፡፡

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የኅብረት ሥራ ኮሚሽን
የምስክር ወረቀት አገልግሎት ክፍያ ሠንጠረዥ

ተ.ቁ	የምስክር ወረቀት	የክፍያ መጠን/ብር	ምርመራ
1	አዲስ ምዝገባ	60	
2	ምትክ	30	
3	ጊዜያዊ	30	